Pőszinger Farkas Henrik

Egyike az elsőknek a festők közül Budán, hol már 1693. april 15 én polgárrá lett. A következő századra kiterjedt működése, mert még 1708. febr. 4 én is előfordúl. A budavári [illegible] keresztelsek anyakönyvében. Arch. Ert. 1883. 107-l.

Prack Erzsébet, grafikus, 1937. végbizonyitványt nyert

Iparművészeti Isk. Évk. 1880-1941. Bp. 1942.

33 l.

gm. ves.

Szalmatercs ~~/Tombor/~~ 1

Szécsényi járás pt

Története: Első adat az 1332
ban Szalanterczy Mihály és B
ban 5 adóköteles házzal a tö
Tercsy György a birtokosa. I
/Ipolymagyari/ tartozott Kos
kaként. 167o-ben gr. Koháry
irták össze, 172o-ban nemes
felében ismét jobbágyközség
külön községként szerepel.
~~Ábrahám és Szilassy Ádám,~~
~~ló a földesurai.~~

Keresztutcás település

MDK

Prack Erzsébet, graf.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.

43.1.

Prack Erzsébet

grafikus

1933–34.

Iparm. Isk. Évk.

1930–34. 46. l.

205. kép. *Négy múzsa. Brüsszel, 1530 körül.*

Gerevich PA, 258. l. — Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 57. szám. — Dutka 59. l. (Képe 58. l.) — Lepold—Lippay 56. l.

JÉZUS JÁKOB KÚTJÁNÁL (211. kép)
Olasz karton nyomán fontainebleaui műhelyből, XVI. század vége.
Töredék, bordür nélkül.
Gyapjú, 210×134 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.

Radisics Jenő: Az Ipolyi-gyüjtemény falkárpitjai és keleti szőnyegei. Művészi Ipar, II., 1887., 170. l. — Radisics Ipolyi, 189. szám. — Szendrei: Néhai Ipolyi Arnold gyüjteménye. AÉ, VII., 1887., 345. l. — Czobor: Ipolyi Arnold emlékezete. Bp. 1889., 14. l. — Gerevich PA, 258. l. — Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 125. szám. — Dutka 71. l. (Képe 70. l.) — Lepold—Lippay 56. l.

VADÁSZJELENET.
Brüsszel, XVI. század vége.
Balra emberek és állatok, jobbra harsonázó csoport.
Verdürszerű, több idegen részből álló bordürrel.
Rokon mű a krakói Wawelben.
Gyapjú és selyem, 280×280 cm.

Práczky István, grafikus

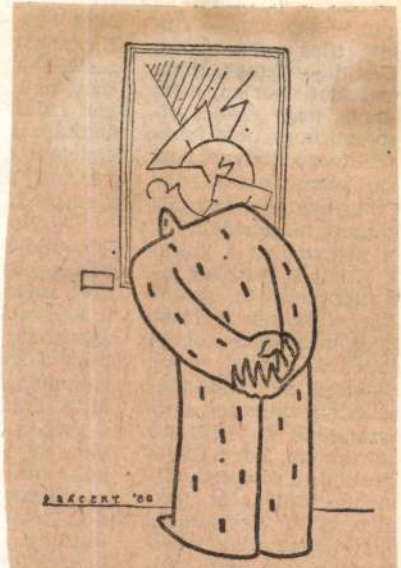

Práczky István rajza

13.

Práczky István: Rajz

Élet és Irodalom Bp. 1980. nov. 14 XXX/46

Práczky István, grafikus

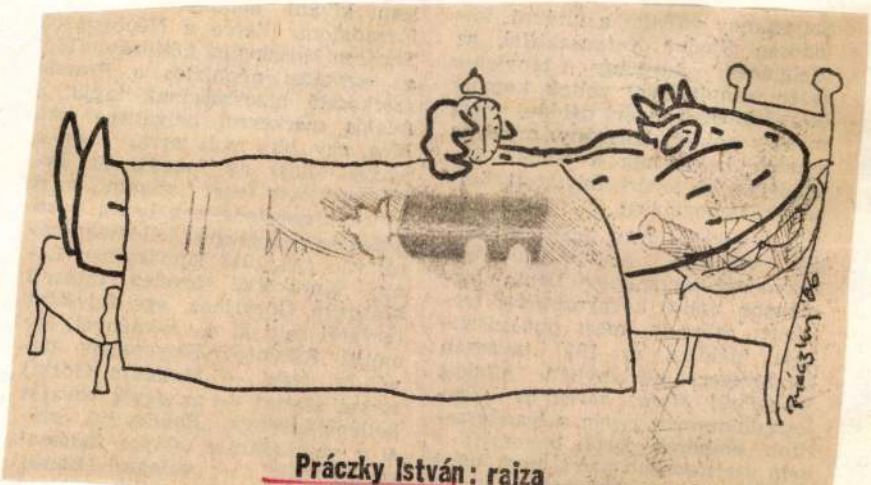

Práczky István: rajza

Práczky István · Rajz

6.

Élet és Irodalom Bp. 1986. nov. 7. XXX/45

Prácserné Horváth Éva

Kémitette J. Salánki: Neurobiology of Invertebrates c. könyve burkoló és kötéstervét.

Díjazott Ia hép magyar könyv 68 a/

Magyar Grafika 1968 nyelv.

Pracner János

ötvös

1828 Ujbánya

Kapmagyarországötvösök 43 l.

Meissen h. n. VIII. 56.

Prácser Erlit

Említve

Szabó János: A tisztulás reményében
Petőfi Népe, Kecskemét 1970. feb. 5.

Prácser Edit keramikus

L.: Kőri Sándor

— :o Tárlatok 8.

Esti Hírlap, Bp. 1976. déc. 6.

07

M. D. K.

PRADEL

A batisi gyár műveretője vset

Csángi 1954. 45. e.

Pradier, James

nobrair, Paris

1794. 1843

l.

Bielz Portrkat

312. 4.

Venus-szobor agyagból, római VI. 130

Pradilla Francesco

laid

Szana Károly

176, 260, 263 l.

Vasárnap

24

Kör. János

Hétfő

25

Katalin vt.

Kedd

26

Berchm. János

Újhold 3 ó. 33 p.

Szerda

27

Protestáns naptár

November

V	24	Emma
H	25	Katalin
K	26	Milos
S	27	Virgil
C	28	Stefán.
P	29	Noé
S	30	Andr.

Ó görög naptár

November

V	11	Vincen
H	12	János
K	13	A.Sz.J
S	14	Fülöp
C	15	Szan.
P	16	Máté
S	17	Gerg.

Izraelita

MDK

Prädtl György kőmives inas

részt vett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Művért 1957.VI.évf.4.sz.299.l.

MDK

Práff Ferencz

O. képzm. tár. ... Vas. Ujs. 1874. 572. o.

I. 223

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848. 1.

Név: Prafost Johannes

Foglalkozás: könyvnyomdász

Szárm.hely: Buda

Hitfelekezet: RK- Csal.állapot:

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1832. I. 27

A polgárjogért fizetett összeg forintban: 50

mDK

Neuschloss Kornél ,épitész

Pöschl Gyula, kir.főmérnök.

1894.

irod.: Bierbposta. 5.1.

MDK

Pötschacher József

egy virágtartót kovácsolt vasból

A Soproni Képzőművészeti Kör III. műkiállitása
Műcsarnok 1900. 542.o.

M.D.K.

Pötl Johann Michael, lakatosm.

Pesten dolgozott. Szül. Grafehdorf in Steyermark.
Róm.k. Pesten polgárjogot nyert. 1763. X. 22. 247.o.

Temesváry Ferenc: Lakatosipari érdekességek a Magyar Nemzeti Múzeum gyűjteményében. 237.o.

Folia Archaeologica. XVII. 1965. Bpest. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp.

Pötschacher E

épilen

terverte az Andrassy uti

Hieronymi villát

Erod

=

Bauzeitung für Ungarn

1876. 243. l.

az Petschacher

lesz!

M.D.K.

Pötzelberger

"Merengés" c. festményének repr.-ját bemutatja a lap.

Magyar Salon, Bp. 1895. julius hó, 23. kötet 850. lap

M.D.K

PÖTZER építész

1870 - 1900 között "működő" építész

Gerő László: Magyar építészet a XIX. sz.
2. kiadásban Bp. 1955. 30. l.

Pötzl

percnerendi épület

l. XVIII. 17.

Schoen Buda és Óbuda

3. l.

Budapest IV. 248, 249

MDK

Pözel István

Alpár Ignác Társaság megalakulása. Magyarság, 1936. márc. 1.

Prach Magda

Fülöp Imre: Házgyárak. - Építészek: Fülöp Imre, Balázs György, Fekete Rezsőné, Körner András, Mezei Gyula, Prach Magda, Szabó Árpád, Szotyori N.Mihály. Vasszerkezet: Szirtes György, Edvi Illés Mária. Közmű: Koppány Gábor, Zsigó László.

Magyar Ép.műv. 1971. 4.sz. 25-29. l.

Pearl Moogda

Prah Magda

Ferencvárosi Házgyár /Fülöp Imre, Prah Magda építészek, Csatlósi László belsőépitész./ - Müszaki Tervezés, 1968. lo.sz. 1-5. l.

Az 1968. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört.Ért. 1971. 2.sz. 149.182. l./
153.1.

MDK

Pracher kőrajzoló

Szerelmey Miklós: Balaton Albuma. Emlék Füred s környékéről. 10 litografiával. Prachner rajzolta köre Szerelmey rajzai után.
Prachner utóbb az Engel és Mandello könyvnyomdában kaphatott alkalmazást, mert a II-ik Kiadás litografiái itt készültek.

Második kiadás. Pest, 1851.

MDK

K

Pracher

Kőrajzoló

Szerelmey Miklós:

Balaton Albuma.
Emlék Füred s kör-
nyékéről Rajzolta
és szerkesztette
10 litografiával.
Fenti rajzolta köre
Sz. rajzai után.
Második kiadás
Pest, 1851.

Pracher utóbb az Engel
és Mandello nyomdában
Kaphatott alkalmazást,
mert a II ik kiadás litográ-
fiai itt készültek.

A Szentévi Emlékkönyvet kérem szíveskedjenek megjelenéskor részemre dijmentesen és bérmentve megküldeni.

Név: .....

Foglalkozás: .....

Lakáscim: .....

Hivatali cim: .....

34534. — Réval.

NYOMTATVÁNY.

Képes Krónika

szépirodalmi, müvészeti és társadalmi hetilap t. Szerkesztőségének,

BUDAPEST,

V., HONVÉD-UCCA 10.

K Pracher

litografus, Szerelmey segéde.

Irod

Szentiványi Gula dr

Szerelmey Miklós. Petrovics Elek emlékkönyv.

Bpest, 1934. 113. l. 115. l.

Olcsva.

Az előtérben tornyos
összefutó lépcsők vezetnek,

AZ OLCSV

Fm., mér. a vk. 10.9

MDK

Pracher litografus

Szerelmey segéde.

Irod.:

Szentiványi Gyula dr.: Szerelmey Miklós.Petrovics Elek emlékkönyv.
Bpest,1934. 113, 115.lapok.

Recent literature

Szerelmey Sogade.

Trod.:

Szentivanyi Gyula dr.: Szerelmey Sik-
lós. Történeti alak emlékkönyv.
Pest, 1874. 113, III. lapok.

Prodl József kovácsmester
† 1919

29/1-1-2

Rákoskeresztur

OSzK Kézirattár Fond 253/174. 5

Kézirás.

Cimzés: Nagyságos Elek Artur ur

Feladó: Fülep Lajos "engővárkon

½ ív

1. Ld. 650.sz.
2. Elek Artur látogatására nem k
3. Gellért Oszkár látogatásáról
   levél nem ismeretes.

3 ív

M.D.K.

Franz Bracher, fametsző, XIX. sz. közepe

Szeremley Miklós "balaton Album"ában Petrich András Sümeg"c. képe után készitett litográfia mestere. 76.o.

Vayerné Zibolen Ágnes: Petrich András irodalmi vonatkozásu rajzairól. 71.o.

A Petőfi Irod. Múz. Évkönyve. 1964. Képzőmüv. Alap Kiadóvál. Bp. 1964

Franz Pracher, Szentkirályi

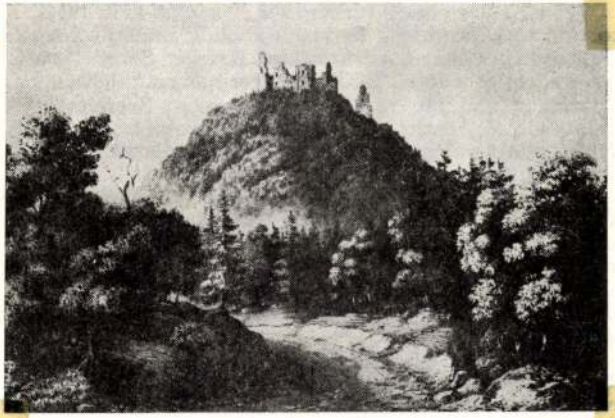

12. Franz Pracher: Rezi

Művészettörténeti Értesítő, 1985. XXXIV. évf. 1-2. szám, 19-old.

Pracher

Szerelmey segédjei pesti grafikai intézetében

Pataky Dénes: Az 1848-as szabadságharc grafikai ábrázolásairól 180.l.
A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA KÖZLEMÉNYEI III. Bp. 1961.

Pracher litografus M.O.K.

Magyar hajdan és jelen c. albumban a tájképeket készítette. Szerelmey nyomdájában működött.

Gerszi, A magy. könyvkép. 1960 61

M.D.K.

Franz Pracher, fametsző, XIX. sz közepe

Szeremley Miklós "Balaton Album"-ában Petrich András "Tátika" c. képe után készitett litográfia mestere. 76.o.

Vayerás Zibolen Ágnes: Petrich András irodalmi vonatkozásu rajzairól. 71.o.

A Petőfi Irod. Múz. Évkönyve. 1964. Képzőműv. Alap Kiadóvál. Bp. 1964

M.D.K.

Franz Fracher,fametsző,XIX.sz közepe

Szeremley Miklós"Balaton Album"-ában/1848/ közölt Petrich András képe után készitett litográfia mestere.76.o."Tihany"c.kép.

Vayerné Zibolen Agnes: Petrich András irodalmi vonatkozású rajzai.71.o.

A Petőfi Irod.Múz.Évkönyve.1964.Képzőmüv.Alap Kiadóváll.Bp.1964

-1-

Prácher, Franz, litografus

M.D.K.

1825. márc. 28-án született Helfenbergben. Linzben a Hafner-féle litografiai műrellyel állt kapcsolatban, de 1845-48 között Magyarországon tartózkodott, mint Szerelmey segédje, és magyar vonatkozásu művei - a kor szokása szerint - a műrely tulajdonánar, Szerelmeyner nevén

./.

Rózsa György: Pracher és Szerelmey - Művészettörténeti Értesitő, Bp.1963.XII.évf. 2-3.sz.151-156.

M.D.K.

Pracher, Franz, litografus

... jelentek meg. Szerző gondos kutatással igyekszik megállapitani Pracher saját műveit, sőt több esetben azok előképét is konkréten meghatározza Petrich András hadmernök, festő és rajzoló magyar tájakról készitett rajzaiban vagy vízfestményeiben, a rekonstrukciós képeknél pedig Hoefnagel, (Jaschke) Bouttats és Dilich rézharcaiban, illetve aquatintájában. Pracher élete végét szülővárosában mint uradalni intéző élte le 1885. márc. 18-án bekövetkezett haláláig.

Rózsa György: Pracher és Szerelmey - Müvészettörténeti Értesitő, Bp. 1963. XII. évf. 2-3. sz. 151-156. old.

M.D.É.

M.D.K.

Pracher, Franz, litografus

következő könyomatait közli a szerző:

1. A visegrádi Salamon-torony látképei (4 láthép egy lapon, közben építeszeti részletek)
2. A hisbörzsönyi Szt. István kápolna látképe
3. A margitsúgeti domonkos templom ronyai
4. Sümeg láthépe (fölötte összehasonlítésul Petrich vízfestménye)

A jegyzetek után szerző a legfontosabb adatokkal közli Pracher 36 Magyarországon készült művének jegyzékét.

Rózsa György: Pracher és Szerelmey - Művészettörténeti Értesitő, Bp. 1963. XII. évf. 2-3 sz. 151-156. old.

Pracher

Dévény:

A folyó tulsó partján látható hegy tetején van a vár s az előtte lévő szirtsen még meglehetősen ép torony mered az égnek. E szirt közelében csolnakok kötvék ki s jobbra a folyón gőzhajó halad fölfelé. A háttérben balra hegység terül el s az innenső parton a csolnakban egy férfi ül, ki csákánynyal dolgozik. Felirata a kép alatt

balra: „Dévén"

jobbra: „Theben"

alól középütt:

„Szerelmey M. Intézetéből Pesten"

s a jobb sarokban: „Pradier"

Könyomat, alányomással, méretei a keretnek 15.3 : 22.9 c/m.

Rajzolta: Pradier.

Ltsza T. 4319.

112/93 № 20.

Franz Prascher

/1825-1885/ Pest-Budáról sokó grafikáját mutatta be litográfia formában Szerelmey Miklós. Az eredeti mü Londonban van.

N.n.: Unknown print of Pest-Buda cityscape found in London. Daily News, Budapest, 1974. V. 19

141

Franz Pracher

/1825-1885/ „Csobánc" című műve. Kőrerajzolta Szerelmey Miklós. 90 sz. reprodukció.

Szalai Zoltán: Balatoni képes krónika. Budapest, 1969.

Franz Pracher

litográfiája Szerelmey Miklós rajza nyomán: „A Kisfaludy-gőzös a balaton füredi kikötőben. 79. sz. reprodukció. 1848.

Rózsa György - Spira György: Negyvennyolc a kortársak szemével, Budapest, 1973.

5751

Pracher, Franz

Szerelmey Miklós 1845-49 között fennállt pesti litográfiai intézetének egyik ismeretlen nyomatát, Franz Pracher munkáját mutatja be

Rózsa György: Ismeretlen Pest-Budai látkép Londonban.

36-37.l.

Budapest, 1974. 4.sz.

Práczky István grafikus

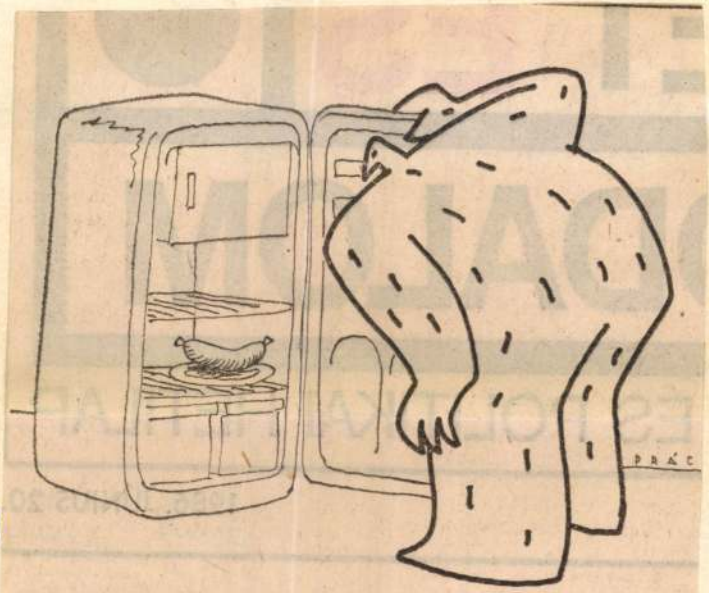

Práczky István rajza

Práczky I

Élet és

2

20. XXX/25

Práczky István, grafikus

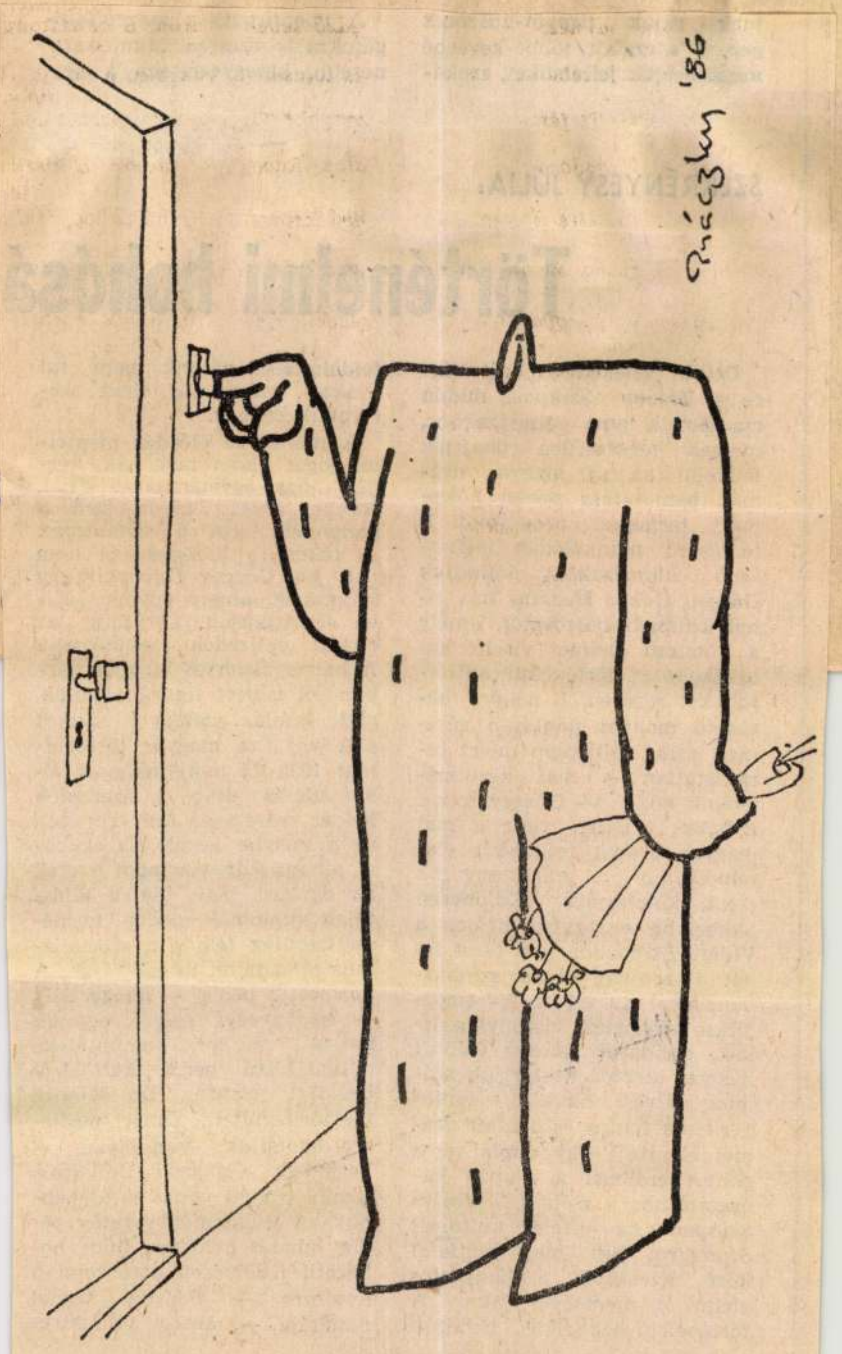

Práczky István rajza

14.
XXX/13

barebohozat történelmi háttérrel, két részben. E néhány bevezető mondat pontosan rávilágít arra, voltaképp miért bírálhatatlan — mai körülményeink között — Görgey műve. Először is azért, mert a mai magyar dráma fejlődését előremozdítani mindannyiunk szent kötelessége. Különösen akkor, ha e magyar dráma a Vidám Színpadon kap teret, tehát viszonylag olyan színházban, ahol az efféle előremozdítási kísérletek viszonylag ritkák. Ráadásul Görgey Gábort igényes szerzőként tartjuk számon. Míves tárcairó, fontos kérdések fontos és avatott drámai elemzője, így dupla piros pontot érdemel a csupán kacagtatáshoz szokott Vidám Színpad, ha efféle kulturált drámairót hív meg színfalai közé. Ezenkívül a hangzatos alcím is mentséget takar. A történelem szatirikus, bohózati

Abban a bizonyos huzatos házban jól ismert figurák laknak, akik iskolás szabályok szerint élik végig a magyar történelmet 1939-től napjainkig. A felszabadulás után a szereplők helyet cserélnek. Aki fent volt, az a mélybe kerül. Az egykori államtitkár vízcsapot szerel, az egykori inas, illetve állástalan diplomás pedig természetszerűleg felhág a szocializmus társadalmi ranglétráján. A házmester pedig — ahogy illik — köpönyeget cserél, egyszer nyilas, máskor kommunista, napjainkban pedig külföldről hazatért elegáns úr. Mindez megtörténhetett, ahogy pestiesen mondjuk: van ilyen. A helyzetek, a figurák tipikusak, semmi egyéni vonás nincs bennük. A cselekményvezetés pedig inkább bohókás, mint bohózati. Különösen azzá teszi a rendezés — *Bodrogi Gyula* munkája —, amely villámtré-

Práczky István, grafikus

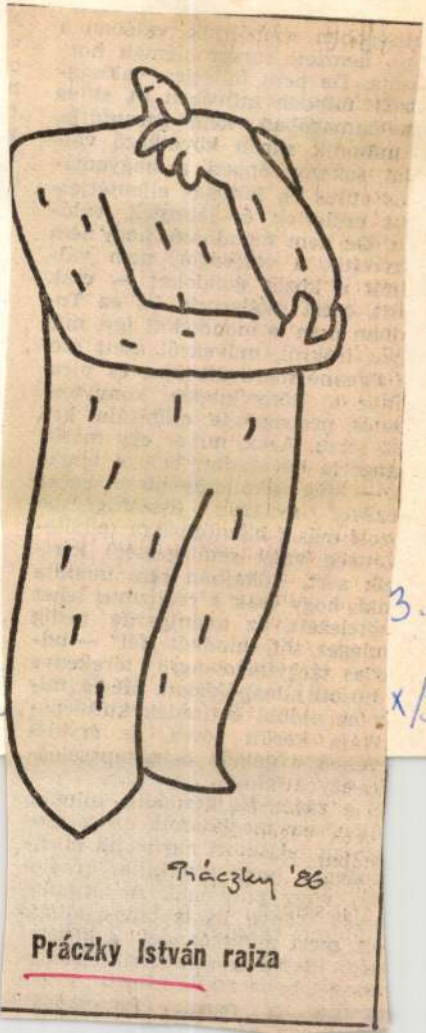

Práczky '86

Práczky István rajza

Práczky István: Rajz

Élet és Irodalom Br

3.

X/39

évében a jelzők összekapcsolód
k, egyre inkább.
S a zavar itt kezdődik, mindig.
ülönösen meglátszott ez a szo-
ásosan felállított harmadik ellen-
tpárnál, hogy tudniillik, közéle-
ség vagy színvonal. A tárgyila-
osság igénye itt is tapasztalható
olt, mert mindkét „fél" a közéle-
iség, illetve a színvonal elsődle-
esességét hangoztatta csupán, s nem
agadta a másik fontosságát.

Pracher F.

litografus

Häufler J. V. =

Album von Visegrád.

Pest [1847]

Készült Szerelmey Miklós pesti műhelyében. 9 műlap Visegrád-ról. Valamennyit fenti rajzolta, a legtöbb lap signálva. Krétarajz, sárga alapnyomással – lásd még cikkemet a Petrovics emlékkönyvben

Thieme-Becker nem ismeri-

inak burgundi cisztercita jellegéhez
München 1916
erzienser. /82 l.
tának történetét Janko Barlè dolgozta
ostelne crkve" cimü a "Vjesnik hrvats-
. 1913-14.évi kötetében /307-313 l./
ranyai Béla professzor ur /Debrecen/

Nemzeti Ujság 1941.évi julius 21-iki
tuli Szemle 1943.évi I.számában beszá-
litás"-ról /62-64 l./.
csolatait és fülkesorának Gelnhausennel
ki /i.m.II.kötetében/.Az alakos diszi-
sajtó alatt lévő Hekler Emlékkönyvben
dom részletesen megvilágitani. A szob-
nnyal való kapcsolatát Dercsényi Dezső
A Domogoprávi Fenl Eged apátság története és manad-
... studio dei rapporti fra la plastica ungherese
... studio documenti italo-ungheresi della R. Accademia
... 1940-41. 14-15 l.
inek külföldi, főként franciaországi
puszta felsorolást ad Gál Portails ro-

Prachir körajzoló.

1.) Dévény. Sárga alapnyomási körajz.
2.) Kilátás a vörös kereifttől a dévényi hegyen. " " " "
3.) Szent Mártonhegye. " " " "

Szerelmey Miklós. Magyar hajdanás jelen 1847.

~~Kassai tépes tpáj. 1847–8.~~

Pracher

Dévény. T. 4317.

Az előtérben lévő vár kapujában két férfi alakja bontakozik ki, az úton férfi vezeti karonfogva nejét, jobbra pedig botjára támaszkodó pásztor őrzi birka- és kecskenyáját. AL
Felirata balra:

Dévén vára omladéka 1809-be

jobbra:

Ruine von Theben 1809.

alól középütt: Szerelmey M. intézetéből.

Szines kny., alányomással, mér. a vk. 17: 23.6 cm.

112-93-21.

III/c Duna partján csolnak. kötött ki.

Dévén: Pracher

Az előtérben van a dévéni hegység, honnan gyönyörű kilátás nyílik a környékbeli a hainburgi s a bécsi hegyekre, a Lajtha hegység egy részére s a Morva síkságra. Jobbra a Nagytetőn bükkfaerdő díszlik s az egyik fa tövében két kiránduló úr beszélget, kiknek egyike a földön ül. A mezőváros ott fekszik, hol a középtérben a Morava a Dunába szakad; ettől nyugatra a meredek kőhegy tetejét a vár romjai koszorúzzák. Feliratai a kép alatt:

balra: „Kilátás a vörös kereszttől a dévéni hegyen"
jobbra: „Ansicht vom rothen Kreutze auf dem Thebener Berg."
s alól középütt: „Szerelmey M. intézetéből"
végre a jobb sarokban: „Pradier"

Könyomat, alányomással, méretei a vonalkeretnek 14.8 : 22.2 cm.
Rajzolta: Pradier.

Ltsza T. 4318

112/93 № 19.

Prachen

Visegrád. T. 6642.

Az előtérbeli hegy tetején van a vár, hová út vezet, a melyen egy férfi és hölgy halad felfelé, balra a Dunán gőzhajót látunk, a háttérben pedig Maros épületei bontakoznak ki a hegy aljában. Felirata:

Visegrád.

alól balra: Magasvár.
jobbra: Hochburg.
a jobbsarokban: F. Prachen.

Kny., alányomással, mér. a vk. 14.5: 18.8 cm.

140-95

Prachner

Visegrád. T. 6641.

Az előtérbeli hegyen a koronatermet szemléljük a hol kirándulók képeznek különböző csoportokat és a hol a falon lévő czimerek fölött MDCCCLXXXXI évszám olvasható, jobbra a Dunára nyerünk kilátást, a melyen gőzhajó halad. Felirata:

Visegrád.

alól balra: Korona terem.
jobbra: Kronsaal.
az alsó jobbsarokban: Prachen.

Kny., alányomással, mér. a vk. 14.4: 18.8 cm.

140-95

Pracher

Visegrád. T. 6638.

E lapon fölül Északi rész. Nordseite és Keleti rész. Ostseite; alól pedig Déli rész Südseite és Nyugoti rész. Westseite jelzéssel az u.n. Salamon tornya van ábrázolva. A négy látkép között egyes külön feltüntetett részek szemlélhetők. Felirata:

Visegrád.
Salamon tornya a világ négy része szerint. Der Salomons-Thurm nach den 4 Weltgegenden.
középütt az ablaknál: Prachen.
Kny., alányomással, méretei a vk. 7.6:9.7 cm.

140-95

Dévény. T. 1388.

A középtérben a sziklák tetején látjuk a várat, a háttérben hegység van, az előtérben pedig a Dunán gőzhajó halad fölfelé, mig az innenső parton egy férfi ül a csolnakban. Felirata:

balra:
DÉVÉN
jobbra:
THEBEN.

és az alsó jobb sarokban: Pracher?.

Kny., alányomással, mér. a vk. 15.1 : 22.4 cm.

Pracher

Börzsön. T. 4308.

A hegyes vidék előterében balra a dombon látjuk szent István kápolnáját, melyen innen három paraszt beszélget és egy balra halad, mig az úton, mely a kápolnához vezet, két asszszony áll. Felirata a kép alatt

balra: St: István kápolnája BÖRZSÖNBEN
Hont várm.
jobbra: St: Stephans Kapelle in PILSEN,
Honter Comitat.

és alól középütt: Szerelmey M. Intézetéből. Pesten.

Kny., alányomással, mér. a vk. 15.6: 23.2 cm.

112-93-210.

Dévény. T. 4319.

A középtérben a sziklák tetején látjuk a várat, a háttérben hegység van, az előtérben pedig a Dunán gőzhajó halad fölfelé, mig az innenső parton egy férfi ül a csolnakban. Felirata balra:

DÉVÉN.

jobbra:

THEBEN.

a jobbsarokban alól: Pracher.
alól középütt: Szerelmey M. intézetéből Pesten.

Kny., alányomással, mér. a vk. 15.2: 22.9 cm.

112-93-20.

Dévény. T. 4318.

A középtérben emelkedő hegyeken látjuk Dévény vár romjait és a község épületei közül kiemelkedő templomot; a háttért a Duna vize szeli át; az előtérben pedig, jobbra a fa tövében, ülővel egy úr beszélget. Felirata balra:

Kilátás a vörös kereszttől a dévéni hegyen.

jobbra: Ausicht vom rothen Kreuze auf dem Thebner Berg.

a jobb sarokban alól: Praher.
alól középütt: Szerelmey M. intézetéből.

Kny., alányomással, mér. a vk. 14.8: 22.2 cm.

112-93-19.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Prág Jenőné

BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG
1964 SZEP 12.

1021

Böbe baba és társai rafiából

A Szarvasi Háziipari Szövetkezetben a hagyományos szőttes, szőnyeg, hímzett ágynemű és egyéb termékek készítése mellett tavaly kezdték el a textiljátékok gyártását, az idén — tapasztalva ezek népszerűségét — tovább fejlesztették a játékkészítést.

Rafiából és csuhéból Prág Jenőné, valamint Pálinkás Margit tervei alapján igen ötletes és ízléses figurákat készítenek. Többek között a televízióból ismert Böbe babát mintázták meg, valamint zsiráfot, lovat, cicát, néger táncosnőt és egyéb tárgyakat. Csupán ezekből mintegy 500 ezer forint értékű árut adnak át a kereskedelemnek. A játékkészítő részlegnél 30 asszony dolgozik, nagyobb részük bedolgozó. Az 500 ezer forint értékű áru azt jelenti, hogy körülbelül 30—35 ezer különböző figurát kell elkészíteni ezeknek az asszonyoknak.

Az érdeklődés nemcsak belföldön, hanem külföldön is nag
mintadarabokat már bem
s mivel az országban eg
ben a ktsz-ben készülne
tékok, jövőre valószín
is szállítanak.

Egyébként a szövetkezet gyártmányai már ismertek a nyugati államokban. Készítményei eljutottak több országba. A kosárrészleg például már nyolc éve exportra dolgozik. Az idén 500 ezer forint értékű pezsgős- és kutyakosarat szállítanak külföldre. A szövetkezet évi terve 13 millió forint. Az idén ezt lényegesen túlteljesítik, összesen mintegy 16 millió forint értékű terméket készítenek. Ebből 4 és fél millió értékűt exportra küldenek.

Csuhéból és rafiából nemcsak játékokat, hanem női táskákat is készítenek. Igen ízlésesek a műrafia-táskák. Az idén mintegy 3 millió forint értékben adnak át a kereskedelemnek csuhéból és rafiából készült táskákat és figurákat.

K. J.

kavédelmi óvórendszabályok
alaposan megismertessék az e
bereket, hogy megfelelő munk
védelmi felelős hálózatot alakíts
nak ki a gazdaság egész területé
A tapasztalatok azt bizonyítjá
hogy keveset törődnek mindezz
Mert azok, akiknek ez feladat
lenne, látszólag nem érnek rá a
tól a sok intéznivalótól, amit a do
gozók jóléte érdekében intéznek.
Csakhogy a jóléthez nem illik a betegség, a hosszabb-rövidebb ideig tartó bénaság, még kevésbé a megcsonkult végtag vagy a hanyagságból származó halál.

Itt-ott már szigorúan felléptek az óvórendszabályok ismertetésének és betartásának elmulasztásáért. Például a füzesgyarmati Vörös Csillag Tsz-re 11 240 forint bírságot rótt ki a bíróság egy hanyagság szülte baleset után. De a mostani vizsgálat tapasztalatai azt tükrözik, hogy még szigorúbban kell fellépni egyes gazdaságok vezetői ellen. *A dolgozók életével és a tűzzel való játék* az, hogy a Dombegyhá- állami Gazdaság istállójában törődik ezzel, hogy a megyei munkavédelmi ankéton sem jelent meg.

Kevés költséggel és fáradsággal *ki lehetne alakítani legalább brigádterületenként az elsősegélynyújtó helyeket*, fel lehetne tölteni és időnként cserélni a mentőládák tartalmát. Az elsősegélynyújtók kiválogatása, kiképzése sem okoz különösebb gondot. De még, ha nagyobb költségbe kerülnek is az egészségvédelmi felszerelések, akkor is törődni kell ezekkel, hiszen az emberek szúró-vágó szerszámokkal dolgoznak a földeken, előfordul az is, hogy valaki kezét odakapja a gép meghajtószerkezete, s nem mindegy, hogy a nyitott sebet mikor mivel kötözik be.

gyobb gondot az emberek
eti épségének őrzésére!
eti, állami gazdasági és
i vezetőink ne csak
, egészség- és baleset-
szerelésekről gondos-

Prága Erzsébet

festő

lásd

Ariva Pálné

MKSz 1947

Prágai

1848-elött a magyar
Kamelliana Kalli-
grafusa.

Pulszky Ferenc:
Életem és Emlékeim.
II. köt. 1881. 75. l.

ti értelemben kizárólag dr.Pártos Ernő

közölni,amig az engedményezett 600 pengő

Kiváló tisztelettel

Prágai János honvéd

Zalaegerszegen nyílt meg a néphadsereg amatőr képző- és iparművészeti kiállítása, melyen szerepelnek grafikái.

Mészöly Gábor: Képzőművész katonák kiállítása.

Néphadsereg, 1974. nov. 9.

PRÁGAI József ágyuöntő. Eger várában 1550-ben konvenciós mester és ugyanebben az évben a szolnoki vár elfoglalásakor Szolnokon tartózkodik.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Prágai Jórsef, ágyúöntő

1550-ben Eger várában konvenciós mester a ugyanebben az évben a szolnoki vár elfoglalásakor Szolnokon tartózkodik.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 384. old.

MDK

Prágai kőfaragómesterek a Parler műhelyből

1385.jun.12. után kerülnek Magyarországra.

AHA.1954. Tom.II. Fasc.1-2.- 58.l.- Gerevich L.:Prager Einflüsse auf die Bildhauerkunst der Ofner Burg. 51-63. l.

Fulladás ellen Mikszáth

„Könyvszekrényben alszik”

Emlékekről, házasságról, munkáról: Határné Prágai Piroska

Így vannak előttem: mindig együtt, elöl az író, mellette-mögötte a felesége. Ők így egész.

Határ Győzőről egyre többet tudunk, könyvei folyamatosan jelennek meg az Életünk Könyvek között. De kicsoda Prágai Piroska, a feleség?

— 1928. április 28-án születtem, édesapám mérnök volt, meghalt a második világháborúban, akkor én férjhez mentem: egy rossz házasság. Még egy rossz házasság. És ´56 áprilisában ismertem meg Győzőt — akkor már dehogyis akartam én férjhez menni, harmadszor. Az én időmben olyan még nemigen volt, csak egy házasságról lehetett szó. Nagyon romantikusan, érdekesen ismertük meg egymást. Ő már akkor kinézett engem magának, amikor még em is éltem egyedül. Lepén-te a házmestert, úgy szerzett ormációkat rólam. Amikor erült, hogy egyedül vagyok, gy szép levelet, hogy ő en- már látott, többször is, leg-oljára a szegedi vonaton — valóban, édesanyámhoz utaztam —, és valami nagyon fontos mondanivalója van számomra, ezért — azt hiszem —

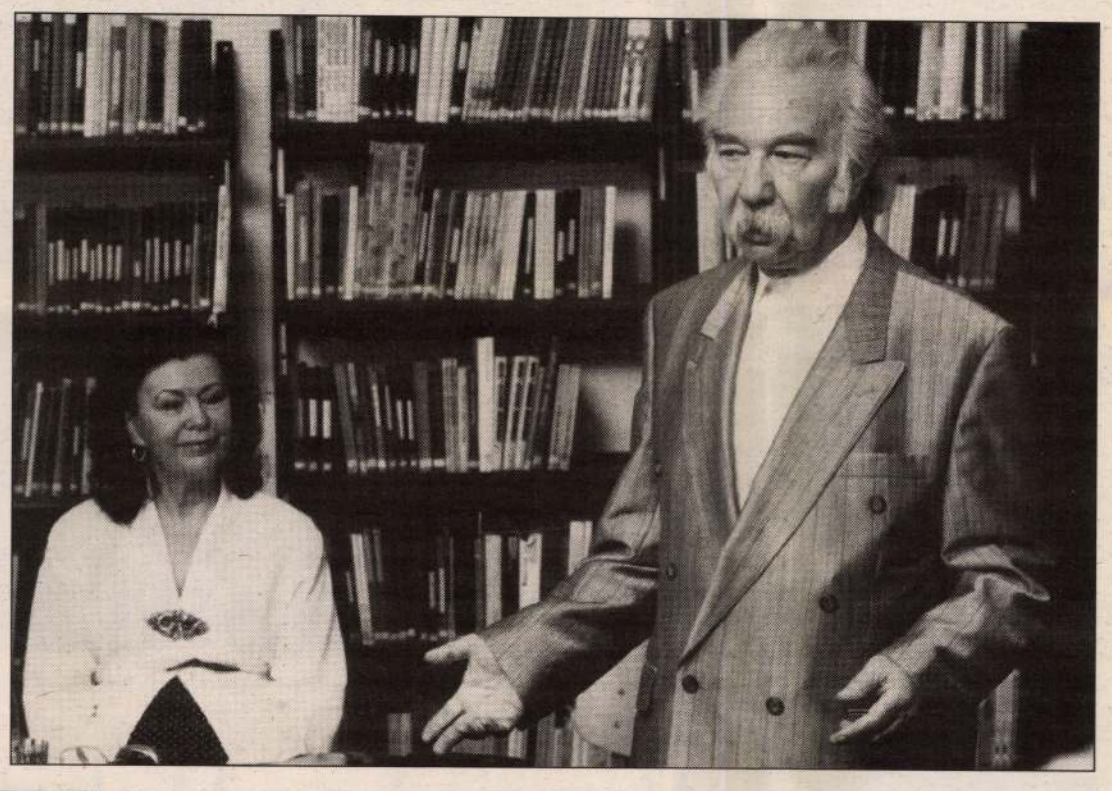

az Angelika eszpresszóban fog várni engem három napon át négy órától hét óráig. Hát, sokat gondolkodtam ezen, és a harmadik napon fél hétkor meg is jelentem. Ott ült, nagyon elegánsan, gyönyörű, faragott elefántcsont cigaretta-szipkával, mellette az asztalon bőrbe kötött kis verseskötet. Én semmit nem tudtam róla, nem tudtam, hogy ő költő, de mindig szerettem az irodalmat, az iskolában gyakran szavaltam — könnyen megtanultam a verseket. Egyébként festő szerettem volna lenni, de osztályidegen voltam, nem tanulhattam. Kiderült, hogy ugyanazokat a költőket szeretjük — magáról akkor még nem beszélt. Másnap már egy nagy cserép cineraria volt az ajtóm előtt, aztán április 28-án, a születésnapomon egy kis szürke, nagyon szép retikülben szép, cizellált ezüst karkötő, az ezüst karkötőben egy nagyon szép vers-sorozat — Versek rózsában —, ez volt az első, amit Londonban kiadtunk.

Nekem lakásom volt Budán, ő a szüleinél lakott, akkor költöztem oda hozzájuk — pontosabban a pincébe —, amikor jött a forradalom. Fönnállt annak a veszélye, hogy Győzőt harmadszor is börtönbe csukják, ezért anyósom nagy pénzért szerzett egy embercsempészt — aki aztán Győrnél a pénzzel együtt eltűnt. Mi nagy viszontagságok közepette eljutottunk Bécsbe, aztán Londonba.

— Miért éppen Londonba mentek tovább?

— Győző mindig frankomán volt, a francia nyelvet imádta, de a BBC már jelezte, hogy állást ajánl. Én se franciául, se angolul nem tudtam, nekem mindegy volt, hova megyünk. A negyvenes években, amikor gimnáziumba jártam, angolul, franciául nem tanulhattunk a német befolyás miatt — én németül és olaszul tudtam. Londonban eleinte pincérnőként dolgoztam — volt egy váltás fehérneműnk, semmi más —, aztán, miután megtanultam a nyelvet, irodában is találtam munkát.

— A képzőművészet?

— Két dudás nem fér el egy csárdában. Bécsben felvettek volna mesteriskolába, már Magyarországon jártam a Dési-Huber Körbe, Angliában is elvégeztem egy művésziskola két szemeszterét — de nem kaptam ösztöndíjat. És nem lehetett egy diákfeleséget eltartani, aki könlönben is már harmincéves volt. De lassan a magam karrierjét is megcsináltam, olyan foglalkozást sajátítottam el, amely egyrészt egyetemi végzettséget kíván, másrészt igencsak férfimunka. Adószakértő vagyok, aki nagy vagyonok, hagyatékok, alapítványok kezelésével foglalkozik. Kettőnk keresetéből nagyon szép otthont teremtettünk, szép nyaralásaink, utazásaink voltak. Sikerült olyan környezetet kialakítani, ami Győzőt alkotásra inspirálta — mert neki az írógép színe is fontos. De a könyveit én tervezem.

— Ön mintha egy kicsit Határ Győző védőangyala lenne, aki vigyáz rá, nem?

— Nekünk őrült szerencsénk volt, hogy egymásra találtunk. Mert én nem mondom, hogy rettenetesen okos vagyok, de nekem az kellett, hogy sokkal okosabb és intelligensebb legyen az a férfi, akire én fel tudok nézni. Másrészt: az nekem nagyon nagy szerencse, hogy egy ilyen komoly elmével élhetek, akire, tényleg, vigyázni kell. Igyekszem is ellátni, ő viszont olyan gyengédséggel vesz körül, és olyan boldogan élünk, ami nagyon kevés embernek adatik meg. A házasságát nagyon sokan irigylik tőle, és a nagy termékenységét. Ő reggel nyolc óra előtt tíz perccel — amikor én munkába indulok —, már az írógépnél ül, és dolgozik délután egyig. Akkor megebédel, elmegy sétálni. Amikor hazaérkezem, megbeszéljük a napi dolgokat, olvasunk — szoktam mondogatni, hogy „a hátadat olyan jól ismerem”, mert sokszor olyasmit olvas, ami a másnapi munkájához kell, és akkor gyorsan odafordul az írógéphez. Iszonyatosan sokat dolgozik. Azon kívül, hogy a megélhetésért cikkeket ír a BBC-nek és a Szabad Európának még most is, legújabb filozófiai művön dolgozik — most már szedni fogja, az írás megvan —, ezenkívül állandóan verseket ír. Mindig kis diktafonnal a zsebében jár, és ha eszébe jut valami, gyorsan belemondja. Ilyenkor én bezáródom, esetleg elmaradok egy-két lépéssel, mert arra nagyon hákli, hogy az írás, amíg el nem készül, titokban maradjon. A kész szövegeket látom először, én javítom a nyomdahibákat. Na, az előfordul néha, hogy a még teljesen el nem készült verseket kipróbálja rajtam.

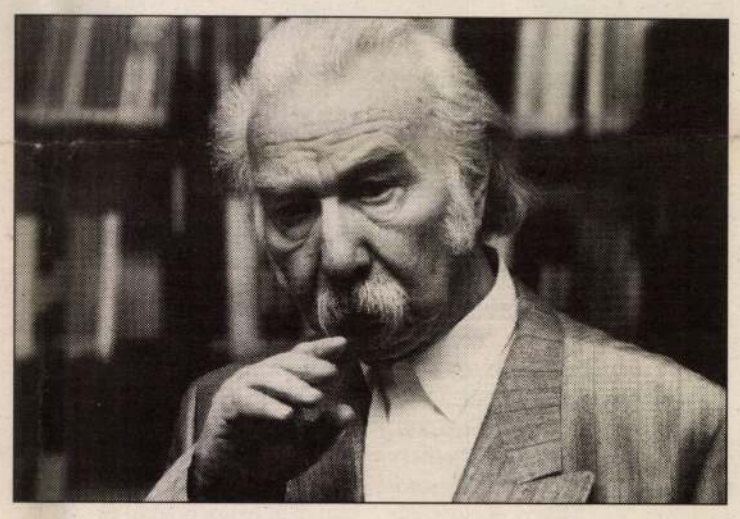

— Elfogadja a kritikát?

— Hogyne.

— És milyen színű írógépet szeret?

— Most a feketénél tart, zöldes-szürkével kezdte. Fekete a szedőgépe is. Megjegyzem, a szedőgép a hálószobájában van. És Győző egy könyvszekrényben alszik, mert az ágya be van tolva egy falmélyedésbe, könyvek veszik körül, meg kazetták, lemezek, tévé, rádió.

Ez már egy kicsit intim dolog: majdnem végig külön hálószobánk volt, és ez nagyon egészséges.

Mindig esemény, amikor találkozunk.

***

Határ Győző a sárvári író-olvasó találkozón ugyanolyan sziporkázó, mint általában. Idéz, rögtönöz, felolvas.

— Egy valamire lennék kíváncsi. Annyit beszélünk mostanában arról, hogy megszűnt a kapcsolat író és olvasója között. A tizenkilencedik századi író még tudta, kinek ír, a huszadik századi már nem. Ön évekkel ezelőtt írásban is elbúcsúzott az olvasóktól, akik, tette hozzá, úgysem olvassák. Most mi a véleménye erről?

— Én nagyon alázatos vagyok az olvasóval szemben, nem igaz, hogy mindenáron azt akarom, polgárpukkasztás legyen az írás. Szó sincs róla. De — nem tehetek róla — az írások indítása más, mint ahogy mások csinálják. Ezért aztán azt mondják, hogy szokatlan, hogy rendhagyó, vagy micsoda... Én azt hiszem, ha az olvasó elegendő kíváncsisággal veszi kézbe a könyveimet, akkor biztos, hogy az utolsó oldalig elolvassa.

Én nem vagyok nehéz szerző. Nem vagyok Szentkuthy (aki nekem kedves barátom volt) — ő olyan, mint a kaszinótojás: irtó finom. Három oldal, három kaszinótojás. Hat oldal már hat kaszinótojás. A kilencedik oldal után a gégémen megakad egészben, elkezdek fuldokolni. És gyorsan, hogy meg ne fulladjak, elolvasok egy oldal Mikszáthot. Én inkább Mikszáth-forma író vagyok, szolgálni akarom az olvasót.

Ölbei Lívia
Fotó: Benkő Sándor

Vasi író-palánták megméretése

A Gyermekek Háza megyei irodalmi pályázatot írt ki általános iskolások részére.

A zsűri két tagja, dr. Gautier Barnáné, aki a mesét, prózát bírálta, valamint Antal László (a Kanizsai Dorottya Gimnázium tanára), aki a verseket értékelte. Leggazdagabb a verstermés volt — mint azt a meghirdetők várták is. A zsűri javasolta, hogy a sok ötlet és az ihletett percek, órák, napok ellenére se feledkezzenek meg a Pegazus szárnyait bontogató ifjak az elődökről: az élő és elhunyt nagyokról, a klasszikusokról. Ez minden író, írogató, írással kísérletező emberre vonatkozik — még a nagyokra is. Aki ezt tekinti hivatásának és komolyan is veszi a dolgát — nem is feledkezik meg erről sosem. De aki ezt az utat akarja járni, annak ebben tudatosan gyakorlatot kell szereznie. Hisz a gyémánt is csak csiszolás után nyeri el igazi értékét.

Furcsa mód, nagyon kevés mese érkezett a pályázatra. S a beérkezettek nem sikerültek igazán meseire, zamatosra. Ezért ebben a kategóriában nem is adtak ki első díjat. Meglepetéssel vették tudomásul a bírálók, hogy a próza kategória első díjas jeligéje mögött „csak” egy ötödik osztályos rejtezik.

Az első három helyezett kategóriánként a következő:

VERS: *1. díjas* Kapiller Ferenc Kőszeg (4. osztályos) és Bárdosi Eszter Gencsapáti (5.), *2. díjas* Kovács Eszter Szombathely (8.) és Pungor Renáta Szombathely (8.), *3. díjas* Molnár Adrienn Szombathely (6.), Járai Dóra Szombathely (8.), Németh Lívia Szombathely (7.) és Nagy Ákos Ják (7.).

MESE: *2. díjas* Horváth Tímea Szombathely (5.) és Müller Zsófia Szombathely (6.), *3. díjas* Nagy Bernadett Szombathely (5.) és Horváth Péter Szombathely (5.).

ELBESZÉLÉS: *1. díjas* Tilcsik András Szombathely (5.), *2. díjas* Virágh Enikő Szombathely, harmadik díjat nem adtak ki. (A zárójelben szereplő számok jelzik, hányadik osztályos tanuló a nyertes.) **hes-**

Ajánló a rádió és a tv mai műsorából

KOSSUTH RÁDIÓ

8.10 Törvénykönyv. 8.40 Napközben. 11.05 Népdalkörök és citerazenekarok felvételeiből. 11.25 A Szabó család. 12.00 Déli krónika. 12.30 Ki nyer ma? 13.05 Vendég a háznál. 13.30 Tanúim lesztek. 14.05 Klasszikusok mindenkinek. 14.55 Versarchívum. 15.05 Válogatott perceink. 15.44 Éneklő Ifjúság. 16.20 Zenefórum. 17.05 Kirakat. 18.00 Esti krónika. 18.30 Ráadás. 19.05 Sportvilág. 19.40 Összeállította: Rakovszky Zsuzsa. 20.05 Hagyományápolók. 20.30 Határok nélkül. 21.05 Névjegy. 22.30 Jog-álom.

URH-n: 16.00-17.00 Az Amerika Hangja magyar műsora. 18.30 Szlovák, 19.00 román, 19.30 német, 20.00 horvát, 20.30 szerb nyelvű műsor. 23.00 A BBC késő esti magyar műsora.

PETŐFI RÁDIÓ

8.05 Ska és reggae zene. 9.10 Zene-szó. 11.03 Családi persely. 11.15 Produkciós portré. 12.00 Nótakedvelőknek. 13.00 Hírpercek. 13.10 Korcsolya. Kishangjáték. 13.25 Kvízpróba. 14.00 Kabarécsütörtök. 17.05 Észkerék. 17.32 Gordiusz. 18.30 Szociálpolitikai magazin. 19.05 Hangpárbaj. 19.25 65 éve született Márkus László. Első vizit. Kishangjáték. 19.47 Közvetítés a Magyarország—Oroszország női kosárlabda Európa-bajnoki mérkőzésről. 20.00 Slágerszínház. 21.10 Daráló. 21.40 Zenerulett.

BARTÓK RÁDIÓ

9.05 Pódium. 10.05 A ház. 10.49 Galuppi: A vidéki filozófus. Egyfelvonásos vígopera. 12.05 Hangverseny délidőben. 13.10 Bach-művek. 14.05 Német nyelvlecke. 14.20 Titkos Tortuga. Peter Matthiessen regénye. 15.07 Kamarazene fuvolával. 16.05 Felfedező úton muzsikáló városokban: Hamburg. 16.36 A Szilágyi Erzsébet nőikar énekel. 17.00 Muzsikáló nagyvilág. 18.05 Kapcsoljuk a 22-es stúdiót! 19.05 Magyar képek. 19.45 Chopin: Rondo á la Krakowiak. 20.05 Az Ensemble Intercontemporain hangversenye. 21.40 A régi zene kedvelőinek. 22.05 A zene üzenete. 22.20 Katedra. 22.50 Napjaink zenéje. 23.34 Operaáriák.

GYŐRI RÁDIÓ

7.00 Budapesti krónika. 7.30 Nyugat-magyarországi krónika. 8.00 Önkormányzati híradó, reggeli telefon, postazsák, nyugdíjas percek, jogszabály-magyarázat, zenekalendárium slágernaptár.

TV 1

8.35-12.05 NAPKÖZI. 9.00 Marie Curie: egy tiszteletre méltó asszony. Francia-lengyel-olasz filmsorozat. 11.00 Játék. 12.05 Képújság. 16.00 Délutáni egyenleg. 16.10 Telesport. 16.50 Álljunk meg egy szóra! 17.00 Hatalom és szenvedély. 4. rész. 17.30 Menedzser magazin. 18.10 Pénzvilág. 18.20 NAPKÖZI. 18.40 Esti mese. 19.00 Van benne valami. 19.30 Az utódok reménysége. 20.00 Híradó. 20.40 Szomszédok. 160. fejezet. 21.10 Friderikusz-show. 22.35 AK-Tuális. 23.00 Góóól... Labdarúgó összefoglaló. 23.35 Kína kívül-belül.

TV 2

14.50 Kirakat. 15.30 Keresztények. Ismeretterjesztő filmsorozat. 16.25 Ötöd-ölő. 16.40 Nyitott stúdió. 17.06 Életmódmagazin. 17.45 Gyerekeknek. 17.50 Elektor kalandor. 18.00 Híradó. 18.10 Regionális híradó. 18.25 Magyarország—Oroszország. Női kosárlabda EB mérkőzés. 20.00 Csángó asszony. 20.42 Animációs Filmfesztivál. 21.05 Össztűz. 22.00 Esti egyenleg. 22.25 Luxushotel. Román film.

ORF 1

9.05 Bécsi Ünnepi Hetek. 10.05 Ez nem lehet igaz! 11.00 Haydn: Négy évszak. 12.15 Vigyázat, hamisítvány? 13.00 Hírek. 13.10 Santa Fétől nyugatra. 13.35 Trapéz. 15.15 Történetek a rókáról. 15.40 A méhek királya. 16.40 Minihírek.16.50 Papírhold. 18.30 Testestül, lelkestül. 19.30 Híradó. 19.50 Sport. 20.15 Tűz a jövőben.. 21.50 A számok világa. 22.00 Hírek. 22.10 Klein úr.

ORF 2

10.25 Volt egyszer. 12.15 Vidám körzet. 13.00 Ezer mestermű. 13.10 Rómeó és Júlia. 14.35 Bertha von Suttner 15.00 Koncert. 16.00 Kétfejű sas. 16.45 Sport. 18.05 Alf. 18.30 Ausztria-kép. 19.00 Tartományi élet. 19.30 Híradó. 20.00 Ünnepi hangulat. 20.15 Zenés barangolás. 21.20 Szórakoztató műsor. 22.35 Laura Lansing itt aludt.

MOZI

Savaria: Bambi, fél 5, 6. A kéz, amely a bölcsőt ringatja, 10, fél 8. **Mini:** Jól áll neki a halál, 5, fél 8.

SZOMBATHELYI VÁROSI TV

19.00 TV 4 műsorismertetés
19.05 Sráckarika
19.40 A sebesség világa
19.50 Az Okavangó delta
20.20 Zűrös hekusok (amerikai film)
21.50 TV 4 Autó-motor magazin
22.45 R.E.M zenés beszélgetés
23.00 Műsorzárás

Szombaton délután és este:

Savaria Nemzetközi Táncverseny – meglepetéssel

Tizennégy ország tizenkilenc élvonalbeli párosa érkezik szombaton a 28. alkalommal megrendezendő Savaria Nemzetközi Táncversenyre Szombathelyre. Délután 3 órakor Anglia, Ausztria, Dánia, Hollandia, Kanada, Németország, Norvégia, Olaszország, Oroszország, Svájc, Svédország, Szlovákia, Szlovénia és Magyarország legjobb párosait a latin-amerikai táncok versenyén láthatja a közönség a Művelődési és Sportházban. A versenybíróság Anglia, Ausztria, Dánia, Németország, Olaszország, Svájc és Magyarország táncos-szakembereiből áll. Dániából *Borg Jensen* úr érkezik, aki Szombathely testvérvárosának, Koldingnak a polgára. Nevéhez fűződik a testvérvárosi kapcsolat kezdeményezése: ő jelentette be 1989-ben a koldingi polgármester javaslatát a Művelődési és Sportház színpadán, az akkori táncverseny gáláján.

A szombat este 8-kor kezdődő gálára szinte már valamennyi jegy elkelt. Nem csoda, hiszen itt lépnek fel a latin-amerikai verseny legjobb párosai, a standard és latin show műsor és a formációs csoportok bemutatója mindenkor szemet gyönyörködtetően látványos. A szombathelyi társastánc-csoportok mellett fellép az Interclub Slovnaft Bratislava világbajnok-döntős standard formációs csoportja, valamint a profi VB döntős párosa, *Luca Baricchi — Amanoa Ouey* standard show-val.

A nemzetközi táncverseny fővédnöke *dr. Schmitt Pál,* a Magyar Olimpiai Bizottság elnöke, a NOB elnökségi tagja, védnöke *Vitray Tamás,* az MTV sportosztályának vezetője. Díszvendégeket is várnak: *Rudi Hubertet,* a Nemzetközi Táncsport Szövetség főtitkárát, *Wagner Andrást,* Szombathely polgármesterét és *dr. Pusztai Gyulát,* Vas Megye Közgyűlésének elnökét. A táncverseny főszponzora harmadik alkalommal a Lévai és Társa Cipőnagykereskedelmi Kft. Szigetszentmiklósról. A táncversenyt a Magyar Televízió kettes csatornája közvetíti.

A latin-amerikai verseny közönségének meglepetést is tartogatnak: tippelhet az első három helyezettre a belépőjegyen található szelvénnyel. A telitalálatos szelvény tulajdonosát — a belépőjegye száma alapján azonosítják — a rendezvény főszponzora 50 ezer forintos pénzjutalomban részesíti. A közönségszavazatok alapján megválasztják a már hagyományos cím, a Miss Savaria tulajdonosát a versenyzők közül, s a legszimpatikusabb párosra is szavazhat a közönség. A táncosok részéről nagy érdeklődés kíséri a versenyek utáni háromnapos továbbképzést.

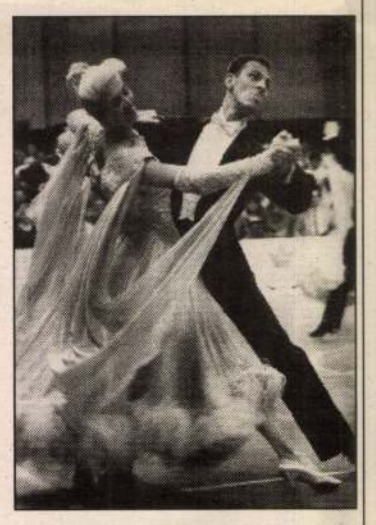

A standard táncokat az ezüstérmes profi-páros *Norman—Dagmar Beck* oktatja, a latin táncokat Münchenből *Rolf Wiesenfeld* és asszisztense.

— szakály —

A derű órái — képeken

Festményeik derűt sugároznak, melegséget.

M. Kovács Ibolya Marosvásárhelyen született, de Szombathelyen nőtt fel.

A képzőművészeti főiskolát csak azért nem végezte el, mert idős szüleit nem hagyhatta magára. Sopronban elvégezte az felsőfokú óvónőképzőt, közben folyamatosan képezte magát: Radnóti Kovács Árpád festőművész irányításával ismerkedett az akvarellel, a szobrászattal, aztán — mestere halála után — Simon Iván kedveltette meg vele az olajfestést.

Több országos tárlaton szerepelt, legutóbb az Oladi Művelődési Központban állított ki munkáiból — rendkívül termékeny művész, és egyetlen festményét sem adja el —, Feketéné Nagy Jolánnal együtt, aki Szentpéterfán született, aztán Szombathelyre került. 1979 óta vesz részt a Haladás művész-kör munkájában. Mindketten tagjai a Szabad Képző- és Iparművészek Országos Szövetségének.

Kiss Teodóra felvételei az Oladi Művelődési Központban készültek.

A Sixtusi Kápolnában

Veszélyben Michelangelo...

A leheletek, a veríték és a látogatók által behozott bacilusok oly agresszív hatással vannak Michelangelo freskóira a Sixtusi Kápolnában, amelyet csakis különleges levegőztető készülékkel lehetséges kivédeni — jelentette be a vatikáni múzeumok vezetése. Ezért a hét végétől egy speciális és igen bonyolult szűrő- és légkondicionáló szerkezettel óránként pontosan 17 ezer köbméternyi tiszta levegőt pumpálnak a kápolnába, a felbecsülhetetlen műemlékek védelmére.

A szerkezet egyébként ajándék: az amerikai United Technologies Carrier vállalat ajánlotta fel, személyesen II. János Pál pápának. Az egyházfő igen melegen köszönte meg a vállalat 800 ezer dollár értékű ajándékát szokásos audenciáján.

Michelangelo XVI. században készült mestermüveinek védelme már közel 10 éve foglalkoztatja a tudósokat. Megőrzésüket ugyanis egyre több kártékony anyag veszélyezteti. A tudósok szeretnék a remekművek jövő áprilisban befejeződő restaurálásával párhuzamosan biztosítani azok sértetlen fennmaradását is.

Jeleng átlagosan napi 700 turista keresi fel a kápolnát — állítja a műemlék felügyeletének illetékes vezetője. Ezek összesen 50 ezer wattnyi „érzékelhető" és 32 ezer wattnyi „látens" hőt bocsátanak ki.

Ugyanez a 700 ember óránként átlagosan 20 ezer liter szénsavat szabadít fel, és akkor még nem szóltunk a baktériumokról és egyéb mikroorganizmusokról, amelyeket ugyancsak a látogatók hordanak be.

A múlt héten felszerelt légkondicionáló-szerkezet gyakorlatilag minden látogatót tisztító, de láthatatlan „tusfürdőnek" vet alá. A kápolna 10 ezer köbméternyi levegőjét ez a berendezés egyetlen óra alatt csaknem kétszer teljes egészében lecseréli. Igen jelentős funkciója a berendezésnek a hőszabályozás is: míg eddig 16-34 fok között ingadozott a kápolna belső hőmérséklete, a berendezés mostantól kezdve folyamatosan 25 Celsius fokon tartja azt.

A számítógépes ellenőrzőrendszer pedig lehetővé teszi, hogy folyamatosan tájékozódhassanak és nyomon követhessék az Utolsó ítélet és a többi mennyezeti freskó állapotát. Erre a célra több mint száz kis érzékelőt és mintegy harminc kilométernyi vezetéket szereltek fel a híres épületben, amelyek egyetlen központi egységben futnak össze.

A tükör arcai

Nyugodtan bevallhatjuk, anélkül, hogy a hiúság ingét is magunkra vennénk, hogy a tükör, ez a kis gonosz intrikus, aki visszautasíthatatlanul megmutatja a még aprócska, ámde szaporodó szarkalábakat is szemünk körül, mindennapos és nélkülözhetetlen eszköz megjelenésünkhöz. Belebelepillantva ellenőrizhetjük, megfelelünk-e még életkorunk és adottságaink által meghatározott aktuális szépség-szintünknek, vagy éppen azt látjuk, némi elintéznivalónk akadt azzal a bizonyos pörsenéssel az orrunk közelében, amely reggel még egész helyes volt, de mostanra rettenetes módon kinőtte magát. Szóval, a tükör, ez a segítőtársunk, ez a józan ítész, ez a néha *pfuj, de utálatos házibíró*, amikor eltörik, átfut-e rajtunk a babonás borzongás, milyen következményekkel jár ez, azonkívül, hogy össze kell söpörni, és a szemétbe dobni a darabjait, majd kiporszívózni a szőnyegben alattomosan megbújó szilánkjait.

Richter Éva Szombathelyen végzett rajz szakos tanárnő a tükörrel kapcsolatos hiedelmeknek eredt a nyomába.

— Az időszámításunk előtti negyedik évezred közepe táján Kínában kezdték a fémkorongot tükörként használni, amikor a foncsorozás mesterségét eltanulták, valószínűleg a közép-ázsiai török népektől, s ennek révén a fémkorong sima lapját tükrözővé tudták tenni. A sámánok a tükör megjelenése előtt fémkorongot hordtak a nyakukban, s ez a viselet a Nap-kultusszal függött össze. A Sámán-tükör a Napot jelképezte. Szóval a tükör kultikus jelentésétől indultam el. Számtalan tükör-babonával találkoztam olvasmányaimban. Aztán elhatároztam, hogy megnézem, milyen hiedelmek kapcsolódnak hozzá Vas megyében, illetve Szombathely környékén.

„Csüngő", tükörrel

— *Meséljen, kérem, néhány, ma már kevéssé ismert tükör-babonáról!*

— Volt, ahol az istállóba tükröt tettek, hogy a „szépasszonyokat" elriasszák. Ezt a célt szolgálta a már nem szopós kisbaba feje fölé tett tükör is (nehogy a gyereket elcseréljék). Este, lámpaoltás után nem volt szabad a tükörbe nézni, mert aki belebámult, rosszat álmodott, megsápadt, meghalt, esetleg leégett a háza. Egyéves korig nem engedték tükörbe nézetni a csecsemőt, mert ha tükörbe nézett, később nem nőtt ki rendesen a foga, sárgaságot kaphatott, nem tanult meg jól beszélni, egyáltalán, elmaradt a fejlődésben. Fazekas István és Székely Sz. Magdolna *Igézet ne fogja* című könyvükben összegyűjtöttek jónéhány tükörrel kapcsolatos babonát. Köztük van az is, amely szerint meglátja jövendőbelijét négy gyertya közé állva az a lány, aki meztelenre vetkőzik, és úgy néz bele a tükörbe, míg a többiek templomba mennek karácsonykor. Vagy: sokáig tartotta magát az a hiedelem, hogy az eltemetett halott lelke visszajár, és éjszaka megmutatja magát a tükörben vagy az ablaküvegben. Nagyszalontán azt gondolták, „aki este tükörbe dalol, maga bolondul meg". Másutt a tükröt kincskeresésre használták. Reggel el kellett indulni a vásárba, minden beszéd nélkül megvásárolták a legelső tükröt, amit a kereskedő ajánlott. Erre egy meghatározott varázsszöveg került. Éjfélkor meg lehetett látni a tükörben, hol van a kincs elásva.

— *Élnek-e még tükörrel kapcsolatos hiedelmek a környéken?*

— Bucsuban, Nardán és Dozmaton jártam. Féltem attól, hogy az emberek nem állnak szóba velem, de a házak kapui nyitva álltak, a régiek szívesen meséltek, mindenekelőtt azonban nem a babonákról, hanem a tükör mindennapi életben betöltött szerepéről, amely szorosan kapcsolódott vallásosságukhoz. A tükör a két ablak között volt, a sublót fölött, körülötte szentképek. A sublóton Mária-szobor, kétoldalt feszületek, gyertyák. Ez volt a házi oltár. Az ajtóval szemben helyezkedett el (tehát a fő helyen), ha valaki belépett, keresztet vetett. Dozmaton azt mesélték, hogy akinek kezében a tükör összetörik, annak hét évig nem lesz szerencséje. Egy néni kiemelte, hogy a tükörre mindig különösen vigyáztak. Köztudott, hogy a háznál, ahol halott volt, fekete lepellel letakarták a tükröket. Érdekes, hogy itt a környéken mindenki fehér lepelről beszélt. A fehér kendőkön esetleg volt fekete hímzés.

— *Mit emelne ki a tükör magyarországi történetéből?*

— A magyar *tükör* szó török eredetű, jelentése: kerek. Tehát a kerek formájú tükrökkel ismerkedhettünk meg először. Dunántúlon egy sajátos tükörtípus terjedt el, a tükörfa vagy tükrös. Ez egy kisebb-nagyobb átmérőjű fakorong (virágdíszítéssel, népi motívumokkal), amely a közepén kettéválik, vagy oldalról kihúzható fedőlapja van. Belsejében hol kerek, hol négyszögletes alakú tükör van, és egy kis ovális mélyedés, amelyben például a bajuszpedrőt tartották.

— *Végül hadd kérdezzem meg: miért kezdett el foglalkozni a tükrökkel?*

— Mert szorosan kapcsolódik ahhoz, ahogyan rajzolunk, illetve amit én rajzolni szeretnék. A tükör egyfajta bekeretezettség, ha úgy tetszik, egy képkivágás. A fotó, a film, a rajz nem egyszerűen valóságmásolás, többek közt azért, mert a képkivágás egy döntés arról, hogy a valóságnak egy milyen és mekkora szeletét kívánom bemutatni, ez befolyásolja a *hogyan* lehetőségeit is. Ha valaki belenéz a tükörbe, és mondjuk csak félig látja magát, azért a tükörképe érzékelteti a tükörben nem látszó testrészeit is. Ezt a testességet, folytonosságot szeretném megmutatni a rajzokon, illetve érzékeltetni azt is, ami nem látható.

A magyar „tükrös"

tea

Prágai Szent Vitus

egyház.

Sedrenyi Romancos

Nehely XV. sz

l.

Arch. Ért. 1887

130, 131. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

1

MDK

Prágai Vencel, ép. mester
Krompholcz Miklós társa volt restaur.
munkájában

MMÉE Közlöny, - 1904, 38 k. II. fü. 42. l.
Kammerer Lajos: Kassai ép. mesterek.

Prágai Vanczel, 1476-ban a prágai lőportornyot építi

Kemény Lajos: A kassai Szt.Erzsébet egyház történetéhez. Arch. Ért. 1897. 43 l.

Mdk

Prágai Venczel

is munkálkodott a restaurálóskor
a templomon 1896–97 ben

Milalik J. A kassai Szent-Erzsébet Templom
Bp. 1912.

48. l

Prágai Vencel

Kassa XV. 22

Vrod

Emlkassai egyhm

I. 50. l.

-

észítés sulypontja már északra to-
ndenekelőtt Velencébe. Velence élénk
el művészi téren sem maradt hatás-
lszere igen közel áll a konstanti-
tő tehát, hogy mozaikdiszét is ke-
donitották és ugy tekintették a S.
t páratlanul épen maradt szent he-
atalmas mérete / több mint 4000
szülési ideje / a XI. századtól a
olja. Figyelembe kell venni azon-
t is, valamint azt a körülményt,
lme révén Nyugat kapuja is volt Kelet
inkább páratlan méretű eklekticizmus-
észet hatásáról tanuskodik.
gyökereikből is táplálkozik. A raven-
ledésbe a VII. században. Sajnos leg-
vennai székesegyház / Basilica Ursiana/

Prágai Vencel
építész 2.

lásd
Vencel, prágai
alatt! is.

Prágai Vencel

építész

(Václav z Prahy)

l. Wagdej

50. l.

1468. (

A x

Pillérpár.

Féloszlopok, testökö
thus-, alól pedig a lábaza

Mészkő-dombormű, mé
— Vétetett 1895 október 2
73·60 K-án. — Elszámoltat
— Az elszámolást jóváhagy
eln. sz. határozat (464–901

Pl.
Vét. 1895.

Prágai Vencel

Kassa XV. u.

l.

Arch. Ért.

1914. 428. l.

villes. M. Alphonse *Zivuska* présente quelques obser-
) 1 et propose d'autres plans d'arrangement plus
le remarque nous relevons un article qui retrace
r *Olgyay* représente la place de l'hôtel de ville de
accompagnant l'article sur l'habitation villageoise.

i arhitekata — 1941. broj 2.
čke kuće povodom toga, što je na osnovu nacrta
vu uzorna kuća. Profesor dr. Iván *Kotsis* prikazuje
upoznava nas s uspješnim iskapanjima u Višegradu,
kralja Matijaša zajedno s nožištem vodoskoka i s tri
György *Korompay* donosi svoj nacrt za regulaciju
adimpešte uz Pongrácovu cestu. Alfonz *Zivuska* pri-
zuje nove sredjenije tipove. Iza odgovora profesora
e stekao zasluge prošloga stoljeća na polju regulacije
promjena u povijesti gradova uzevši za primjer grad
Sopronu dolazi referat o radu „Prijatelja madjarske
to pripadaju članku o suvremenim seljačkim kućama.

şi Arhitectilor din Ungaria. — Anul 1941. fasc. 2.
'e, în legătură cu ocaziunea că, după planul normativ
ui şi a Familiilor" s'a clădit o casă model la Nagy-
întrebuinţarea greşită a florei în peisage de oraşe.
conducerea lui, în cursul cărora a fost scoasă la
mentul şi cu 3 feţe laterale a unei fântâni săritoare,
Gheorghe *Korompay* publică planul său proiectat
spre colonia de locuinţe mici calea Pongrác din
pe scurt, după exemplul oraşului Pécs, despre
adaguă nişte observatiuni la planurile de locuinţe
ri modele, cu impărţiri noui, mai centralizate. După
, făcut despre piaţa primăriei din oraşul Sopron,
scicula se încheie cu nişte anexe, adecă planuri de
ti săteni.

Prágai Vencel
(Václav z Prahy)
épitett
1497-ben a kassai
dómon dolgozott.
Činný též v Bardi-
ově (Bártfa).
Wagner: Dej-v. u. na
Slov. 49-50

Toman 715. l.

Prágai Vencel

épités

1496. Kassa.

irod

Aj. Kemény Lajos: A Kassai Sz. Erzsébet temp-
lom. történetéhez. Tört. Tár. 1897.
567. l.

Prágai (?) Venczel
építész.

Lásd: olznói Gymerman Jánost

Prágai Venczelben talán az a Venczel mester rejtezik, a ki 1476-ban a prágai löportornyot építi. (Történelmi Tár 1895. 385 l.) E sejtelmemben megerősít, hogy az okiratban említett két társa ~~is~~ szilériai származásu volt, továbbá az, hogy II. Ulászló birta Csehországot és Szilériát.

Kemény Lajos.

Arch. Ért. 1897. 43 lap.

Prágai Venerel

Lásd

Cronpholer

Kla 93. l

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhel

Miután keresményemnek 191....

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ....., 191....

.....

tanu.

.....

tanu.

Prágai Venerel

épitéz Kassa. 1496.

Irod

Mih. Erzsébet. 48. l.

Prágai Vencrel

XV m Kass.

Ind

A Kass I. 50 l

..... *műhely.*

yfőnökség!

év ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

an

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Práger Béla

4 polg.

mjlv. rajztanf.

Tomár Ventróczy Manó

10 hónap. jeles.

Iparrajziskola 1909

élése román épület-

szet történetére nézve egyáltalá-
Pannónia római-antik kultúr-
talaján játszódott le. Bizonyos
műveltségek egykori hordozóitól
nagyományok közvetlen kisugár-
llemi légköre. Nem lehet véletlen,
templomai legnagyobb részt a
i Pannóniában találhatók. Igaz,
szellemi és monumentális utó-
en egyes esetben előkészítik az
misége. A kor vágyódása és az
ület — ha akarjuk ok és okozat —
znek. Ez a körülmény teszi
zaki renaissanceokat és kasszi-

olnunk Magyarország pannóniai
második felében és a 13. század
odalom egyéb nyugati provinciái-
jna vidékén stb.[1]) E kultúr- és
lágítására szolgáljanak az alábbi

Péter prépostság területén, 1934
Lajos által vezetett ásatások
p) került napvilágra.[2]) E töredék
e helyen is köszönetet mondok.
zadba nyúlnak vissza. 1908-ban
udai református paplak funda-

Práger Béla

rajzoló

Julián uton Nagy-
magyarországba.

Fenti rajza (fejléc)
repr.

Horváth Sándor dr

A szent Domonkos-
rend multjából és
jeleneből. Bp. 1916.
342. l.

Fenti műkedvelő-
nek látszik.

Erdei Lászlóné
könyvtárigazgató
Békés

M.D.K.

Prainhauser Fámos, ácsmester

1780-90. között szerepel az egri adóösszeírásokban.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 384. old.

PRAINHAUSER János egri ácsmester 1780-90-ben szerepel a városi adóösszeirásokban.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M. D. K.

PRAITTENEDER Fülöp cserepesőmester

A süttöri kastélyhoz tartozó kocsiszín épületének tetőzete.

Valkó Arisztid: A ferhődi (eszterházi) kastély művészei, mesterei 135. l.

Művért. 1953. 1-2. sz.

MDK

Prakatur Zsuzsa festőműv. Bp.

Pécsi Képzőműv. és Műbarátok Tára. kiáll. Pécs, 1936, jun. 12 l.

Szekszárd (Tolna)

* Béri Balogh Ádám-utca Ferenc-kór
középrizalitja attikafallal. Nag
ban és 1842-ben bővitették. Ma

(Maldovánzi József: Tolna Várme
Egyetemes, 1824, X. kötet, 46 l. — E

Prakatur Zsuzsan-
na

festo

lásd Angyal Endré-
ne Prakatur Zs.

Prakatur Zsuzsa, grafikus MDK

Móra Ferenc: Dióbél Királyhisasszony c. könyvét illusztrálta.

–: Az ifjúság lisodalmáról 9.

A Könyv, Bp. 1935. nov.-dec. II/11-12

Prakatur Zsuzsa, grafikus MDK

Szines rajzokat Kémlett Móra

Ferenc: Dióbél Király kisasszonyához.

—: Az ifjúság bivodalmából 9

A könyv, Bp. 1935. nov.-dec. II/11-12.

MDK

Prakatur Zsuza münész növ. Pécs.

Önarckép, of.

Félakt, of.

Olvasó leány, of.

Sokác menyecske, of.

Miniatür képmás, vf.

Pécsi Képzőmüv. és Mübar.Tá.s. Pécs, 1934 máj. 3. l.

Prakatur "suzsa magánzó MDK

Miniàtürök, vizf.
Édesanyám, olf.
Vera, olf.
Édesapám, olf.

Pécsi Képzőm. és Mübarátok Társ. 1933. máj.
Első tehetségkutató kiáll.

MDK

Prakatur Zsuzsa, festő, Bp.

Pécsi Képzőm. és Műbar. Társ. Kiáll. 1936.

nov.

MDK

Prakatur Zsuzsa festő, Bp.

Pécsi Képzőművész. és Mübar. Társ. kiáll. 1937. máj.

Prakatur Zsuzsa

Pécsi Képzőművészek és Műbarátok Társa-
sáyának vezi tárlata - alkotásaival
szerepel. —

Magyarság
1934 x. 30-

Prakatur Zsuzsa MDK

Önarcép, pf.

Virágvasárnapon, of.

Tanulmányfej, of.

Ágnes, of.

Pécsi Képzőmüv. és Mübar. Társ. kiáll. 1935. jun. 31 l.

MDK

Prakatur Zsuzsa

Sokac leányka, of.

Tanulmány, of.

Öreg cigány, of.

Pécsi Képzőm. és Mübarátok ~~Társ~~ Társ. 1934 évi kiáll. Pécs. 1934. okt.-nov. 17.l.

MDK

Őrakatur Zsuzsa

Miniatürök, of.

Az orvos, of.

Pécsi Képzőm. és Műbarátok Tárrx Társ. 1934 évi kiáll. Pécs. 1934. okt.-nov. 17.1.

Prakfalu

Szepes m

Erem vasalat kismerettel (1:100)

1 alapvaje kétnéretes tárlatsép.

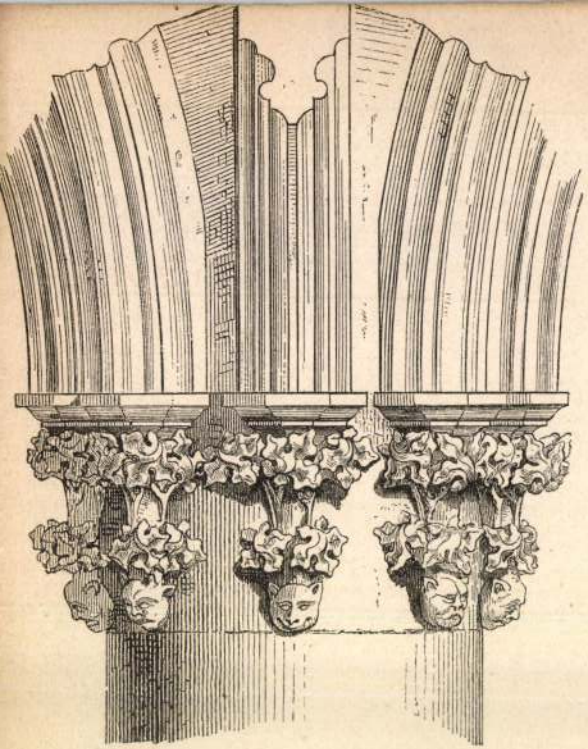

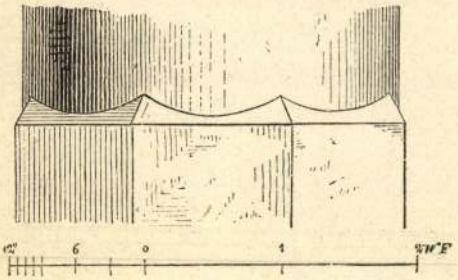

6.

Prakfalvi Endre

A dunaújvárosi
Modern Művészetért Alapítvány
tisztelettel meghívja Önt

ÉPÍTÉSZET ÉS TERVEZÉS MAGYARORSZÁGON 1945–1956.

című kiállítására.

Megnyitó: 1993. április 9. 18 óra
Uitz Terem, Dunaújváros.

Megnyitja:

PRAKFALVI ENDRE
művészettörténész
Magyar Építészeti Múzeum.

A kiállítás megtekinthető:
1993. április 9–30-ig
hétköznap 10–18 óráig,
szombat-vasárnap 13–18 óráig,
szünnap: hétfő.

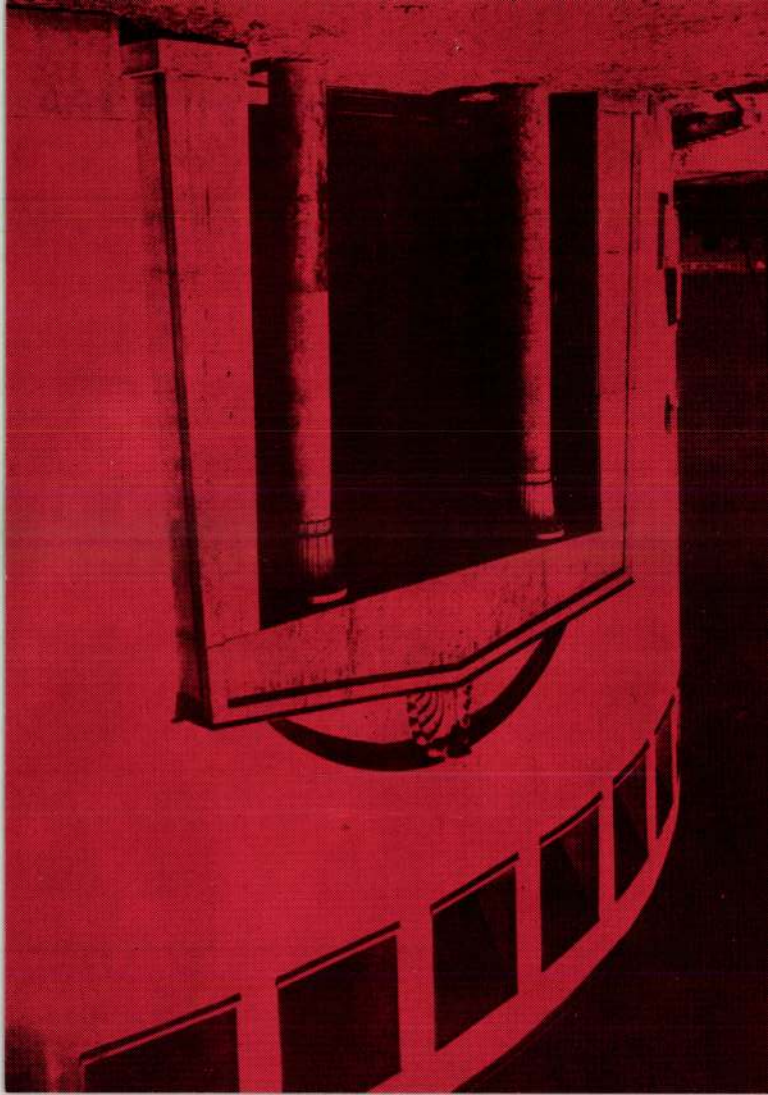

MDK

Práger Győző. szobrászm.

a biráló bizottság egyik tervet sem fogadta el. A beérkezett pályaművekt 3 kategoriába osztotta be.
Pályaműve a III. kategoriába jutott.

Irodalom és Művészet. - A Vörösmarty- szobor.
Vasárnapi Ujs. 1902. 49.év f. 41.sz. 675.l.

Prager Sitte

Wod

A vörösnarty zsobor
jáfatervei Vas

Zsp 1902. 641 r 2

Prager Götz

München 1902 355

Práger Gyözö

l.

Líber Bpest szobrai

278. l.

Prager Győző szobrász

MŰVÉSZET
I.évf. 1902.
354-355.
"Palyazatok"

PRÁGER Jenőné M.N.K.

szarvasi népmüvész

Kukorica háncsból készült groteszk cica (III.dij)

/fehér/ Kosáráru kiállitás a népi iprmüvészeti bemutató teremben

Magyar N emzet 1962. október 2. 3.1.

Pragoner ~~[illegible]~~ József

Tatán modellkészítő a 18. náradban.

P. Brestyánszky Ilona: A kerámia és a porcelán története

100.0.

Bp. 10.

JOHAN PRAIJER, kötélgyártó

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a város XVIII.sz.-i mestereiről. Az egyik 1784-ből, a másik pár évvel későbbi. Öt mesterség, [illegible] név. Az arab számok a két listát, a rómaiak az öt osztályba való sorolást jelzik. 263.old

/ 1, 2./ V. kötéljártó. 265.old

U.VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII.században 263.old

ALBA REGIA. István Király Múzeum Évkönyve. VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

PRAGER, Lorenz Tönnies

1732-34, 49 dolgozott az Erdődyeknek Bécsben.

An 1997/1-3. 228.

Különösen a Salamon Templomát ábrázoló képeken szembetűnő, hogy a bibliai városrészlet lényegében 17. századi arculatú, azaz Jeruzsálemben tulajdonképp barokk arhitektúrával szembesülhetünk. Ez a hermeneutikai jelenség – azaz a múlt értelmező újraírása – tapasztalható például a majd másfélszáz évvel korábbi Albrecht Dürer Kis- és Nagy Passió-sorozatában is, amelyeknek a háttereiben található városképekből akár a 15-16. század fordulója Németalföldjének egy kis városépítészeti tablóját is összeállíthatnánk. Mindezek jól pédázzák a hagyomány történetiségét, hiszen bármily körmönfontan hangzik is, a mennyei archetípus – az igazság – földi megvalósulása korról-korra változik.

■ SZENTPÉTERI MÁRTON

* *A történeti Jeruzsálem és Salamon templomának régészeti feltárásáról lásd: Bahat, Dan-Hurvitz, Gila, Jerusalem – die Zeit des Ersten Tempels, Land der Bibel. Jerusalem und die Königsstädte des Alten Orients. Schätze aus dem Bible Lands Museum Jerusalem 2Bde, Milano-Wien, 1997. 2. Bd. 207-218.*

1 Az Énekek éneke magyar változatai együtt olvashatóak: Énekek éneke Károli Gáspár, a Döbrentei Kódex névtelenje, Heltai Gáspár és Bogáti Fazakas Miklós fordításában, s. a. r. Komoróczy Géza, Bp. 1970. A téma híres regényfeldolgozásai: Kuprin, Szulamit, ford. Gellért György, Bp. 1958. és Áléchem, Sólem, Énekek éneke, Bp. 1987. Lásd még Kass János metszetét Salamonról és Szulamitról a Biblia-sorozatban.

2 Alsted, Johann Heinrich, Encyclopaedia septem tomis distincta..., Herborn 1630. Faksimile-Neudruck mit einem Vorwort von Wilhelm Schmidt-Biggemann, Stuttgart-Bad Cannstatt, 1989.

3 Uo. 2192–2208. „Az architectonica a helyes építkezés tudománya (Architectonica est bene aedificandi scientia)." vö. uo. 2192. A nyolcadik, „urbanisztikai" fejezetet (Cap. VIII. De Urbe) a következő alapszabályokkal (praecepta) vezeti be Alsted: „Eddigelé az általános építőmesterségről (de parte architectonices generali) szóltunk, mármost a speciálisról (de speciali) fogunk, amely az építmények fajtáit (aedificiorum species) fejti ki. Az építmény (aedificium) vagy polgári (togatum), vagy háborús (bellicum). Eképp az építészet (architectura) vagy polgári (togata), vagy katonai (militaris). A polgári építmény vagy nyilvános (publicum), vagy magán jellegű (privatum). A nyilvános építmény vagy egyetemes (universale), vagy részszerint való (particulare). Az egyetemes építmény a város, amelyet a polgárok egyetemes sokasága (universa civium multitudo) lakik." Uo. 2198. A cikkben idézett latin szövegeket a szerző fordította.

4 Serenissimo Principi ac Domino, Domino Gabrieli Sacri Romani Imperii et Transylvaniae Principi, Partium Hungariae Domino, Siculorum Comiti, ac Oppuliae Ratiboriaeque Duci Inclytissimo, Domino suo Clementissimo: Johannes-Henricus Alstedius, Pacem et Felicitatem.

5 A téma magyar nyelvű monográfiája nem említi az itt következendőket. Vö. Hajnóczy Gábor, Az ideális város a reneszánszban, Bp. 1994. A metszőről nincs közvetlen adat az enciklopédiában, ám valószínű, hogy ez maga a herborni kiadó és tipográfus Christopher Raab („Corvinus"), aki például Szenci Molnár Albertünk Psalterium Ungaricumát is kiadta 1607-ben. Mint ahogy a 'chalcographus' (gör. rezet karcoló, metsző) szó magyar jelentései is mutatják, a metsző gyakran egybe eshetett magával a könyvnyomtató tipográfussal (a szó magyar megfelelői Szenci Molnárnál, 1604 : Könyv nyomtató, Pápai Páriz Ferencnél, 1708: Réz tábla metsző, Könyvnyomtató).

6 Hajnóczy, i. m. 19–35.

7 Schuler, Stefan, Vitruv in Mittelalter. Studien zur Rezeption von Frontin von 'De architectura' in literarischen Texten unter besonderer Berücksichtigung der Enzyklopädie des Vinzenz von Bauvais, Westfälischen Wilhelms-Universität Münster, 1996. (Dissertation)

8 Hajnóczy, i. m. 19–35.

9 Alsted, i. m. 2198.

Egy korabeli kálvinistánál nehezen elképzelhető, hogy Rómában mást lásson, mint az antik példát, hiszen a Katolikus Egyház fejének székhelye számára nem lehet szent város, lévén a korabeli protestánsok szemében a pápa maga az Antikrisztus.

10 Alsted, i. m. 2198.

11 Alsted, i. m. 2199.

12 A templom terve már a Sínai Kinyilatkoztatás óta a zsidók birtokában volt, a Sátor pontosan ezt a mintát követte, és Dávid is ezt a tervet hagyta fiára. Ld. pl. 2. Móz. 25, 8, 9, 40. és 1. Krón. 28, 19.

13 Eliade, Mircea, A szent és a profán, ford. Berényi Gábor, Bp. 1987. 30-44. 53-60. 67. Uő, Képek és jelképek, ford. Kamocsay Ildikó, Bp. 1997. 47-55. Uő, Az örök visszatérés mítosza, ford. Pásztor Péter, Bp. 1993. 19-36. Heidegger, Martin, A műalkotás eredete, ford. Bacsó Béla, Bp. 1988. 68-74. A műalkotások aurájáról, kultikus-, és rituális funkciójáról, illetve az esztétikai funkció autonómmá válásáról ld. Benjamin, Walter, A műalkotás a technikai sokszorosíthatóság korszakában, Kommentár és prófécia, Bp., 1969. 309-310.

„Elkötelezett" építészet

Prakfalvi Endre, Szocreál, Bp. 1999. 63. o. 250 Ft

A szocialista realista építészet, noha fénykora már régen véget ért, még mindig úton-útfélen kísért Budapesten. Emitt egy volt pártház, amott egy szerény lakótelep, megint másutt orvosi rendelő, óvoda és iskola, avagy éppen egy néhai gyár kultúrháza. A rendszerváltás környékén zavarban voltunk a szocreált illetően, ki az öklét rázta, ki megmosolyogta, a kellő történeti távlat hiányában azonban kevesen akadtak – mint most Prakfalvi –, akik elemzésre méltónak találták volna alkotásait. A szobrokkal könnyebb dolga volt a városnak, kórházakat, lakótelepeket és gyárakat nem lehetett csak úgy egy kies budaörsi parkban összegyűjteni, emléket állítva egy olyan korszaknak, amikor a művészet maradéktalanul az ideológia szolgálatába kényszerült.

Ez utóbbira, az építészet politikai elkötelezettségére vonatkozó elméleti reflexiókban sajnálatos módon nem dúskál Prakfalvi egyébként tömören összefogott, világos történeti áttekintése. Pedig a szocreál éppen ebből a szempontból lehet a legizgalmasabb a mai olvasó számára. Mert felveti a kérdést, vajon kifejezhet-e, közvetíthet-e egyáltalán bármilyen üzenetet is az építészet? Képes-e ábrázolni bármit is, mondjuk például a szocialista ideálokat? Nyilvánvalóan nem, s ezt nem csupán a Rákosi-korszak építészetének kudarcára értem. A probléma hasonlít a programzene csődjéhez. Egy olyan zárt jelrendszert, mint a zenéé, amelynek tehát szemantikája nincs – lényegét a szintaktikai játékok képezik –, nem lehet ábrázolásra kényszeríteni. Sztravinszkij oly sokszor félreértett lakonikus tömörségű tételei is – minthogy a zene nem fejez ki semmit, illetve hogy a zeneszerző mást se csinál, mint hangjegyeket kombinál – erről az álláspontról tanúskodnak. S valószínűleg nem túlzás azt állítanom, hogy Peter Eisenman korai építészeti kombinatorikája is hasonló előfeltevést sugall.

A szocreál elkötelezett építészetének másik aktualitása a művészet autonómiájának kérdésével áll kapcsolatban. Ez ugyanis egyáltalán nem egyértelmű minden korszakban, nem volt az például a reneszánsz előtt, s nem volt az a szocializmusban sem. Rendszerváltás utáni, demokratikus társadalmunkban elvileg azonban a művészet már nem töltött be sem szakrális, sem politikai szolgálatot. Mihail Bahtyin, a néhány évtizede az angolszász világban is népszerű szovjet gondolkodó az esztétikai kommunikáció lényegét éppen abban látta, hogy az „maradéktalanul beteljesül a műalkotás létrejöttével, illetve a befogadóban végbemenő állandó újratermelődésével, és ezen kívül semmiféle egyéb objektivációra nem tart igényt" (A szó az életben és a költészetben, Bp., 1985. 15.). Nyilván efféle gondolatok miatt gyűlhetett meg a baja Bahtyinnak a hivatalos, intézményesült művészet híveivel, a sztálinista kultúrpolitikával. Az egykori marxista ugyanis – ellentétben komisszár kollégáival – a művészet lényegét annak saját logikájában kereste, így azt tulajdonképpen önálló igazságforrásként kezelte, gyöngítve ezzel a propagandaművészet ideológusainak érvrendszerét. A Bahtyinnál jóval pártosabb marxista, Jean Paul Sartre is – miközben az elkötelezett irodalom mellett foglal állást (vö. Mi az irodalom?, Bp., 1969. 27–161.) – elismeri, hogy a műalkotás létmódjára vonatkozó és szemiotikai megfontolások miatt a zenész, a képzőművész, sőt még a költő sem lehet elkötelezett, erre kizárólag a prózaíró alkalmas, ám neki aztán kötelessége is a pártosság. Visszatekintve a szocreál kísérletére, számos mai kérdésünket cizellálhatjuk tehát. Gondolok itt például az organikus építészet – szemiotikai értelemben nonszensz – kísérleteire, amelyek folyamatosan valamilyen szimbolikus építészeti nyelv megteremtését irányozzák, véleményem szerint reménytelenül.

A mi Budapestünk c. sorozat, amelyben Prakfalvi könyve is megjelent, nyilván nem körmönfont építészetelméleti kérdések megvitatására szolgál, mégis joggal kifogásolható, hogy egy rendkívül meggyőző, és Barka Gábor kitűnő felvételeivel jól dokumentált történeti anyag miért nem ihleti kutatóját saját korára, s annak múlttal való kapcsolatára vonatkozó megfigyelésekre? Igaza van-e Prakvalvinak, amikor azt írja, hogy a szocreál végleg a „történelem süllyesztőjébe került korszak"?

■ SZENTPÉTERI MÁRTON

új magyar építőművészet

A MAGYAR ÉPÍTÉSZEK SZÖVETSÉGÉNEK
KULTURÁLIS FOLYÓIRATA ■ 1999. 4. SZÁM

Megjelenik kéthavonta

ISSN 1417 - 9288

KIADJA: © GYORSJELENTÉS Kiadó Kft.
FELELŐS KIADÓ: dr. Máté Jánosné

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
1132 Budapest, Visegrádi utca 57.
TEL./FAX: 320-23-03, 330-78-42; TEL.: 349-43-34
ÚJ MAGYAR ÉPÍTŐMŰVÉSZET: www.meszorg.hu/me/
MAGYAR ÉPÍTÉSZEK SZÖVETSÉGE:www.meszorg.hu/
SZERKESZTŐSÉGI NAPOK: hétfő, szerda, péntek

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG
dr. Finta József
Kerényi József
Lőrinczi Zsuzsanna
Szalai András
Szegő György
Wéber László

FŐSZERKESZTŐ
Vargha Mihály

OLVASÓSZERKESZTŐ
Götz Eszter
SZERKESZTŐ
Apáti-Nagy Mariann

MUNKATÁRS
Makádi Lászlóné
Tukarcs Jánosné

FORDÍTÁS
Kiss András

LOGOTERV
Nádai Ferenc

LAPTERV
Kálmán Tünde

TÖRDELÉS, NYOMDAI ELŐKÉSZÍTÉS
Dupla Stúdió, Budapest (316-2297)
NYOMTATÁS
Publicitás Print Kft., Budapest (200-7329)
TERJESZTÉS
Benyó Kft., Budaörs, tel./fax: 06-23-420-477
ELŐFIZETHETŐ a szerkesztőségben vagy átutalással a Gyorsjelentés Kiadó Kft. Budapest Bank 10102244-05983206-00000003 számú egyszámlájára, továbbá a hírlapkézbesítőknél és a Hírlap-előfizetési és Elektronikus Posta Igazgatóság (1089 Budapest VIII., Orczy tér 1., levélcím: 1900 Budapest, Orczy tér 1.), ezenkívül Budapesten a Magyar Posta Rt. Hírlapüzletági Igazgatósága (Postabank Rt. 219-98636 MP-HI telepi számla: 021-42795) kerületi ügyfélszolgálati irodáiban, vidéken a postahivatalokban.

EGYES PÉLDÁNYOK BESZEREZHETŐK
a Magyar Építészek Szövetségében
(1088 Budapest, Ötpacsirta utca 2., tel.: 318-24-44, fax: 318-46-99),
a nagyobb könyvesboltokban és
az Új Magyar Építőművészet szerkesztőségében.

ELŐFIZETÉSI DÍJ EGY ÉVRE (ÁFÁ-VAL): **4740,–** Ft
KÜLFÖLDRE: **9200,–** Ft vagy **80 DM**
FÉL ÉVRE (ÁFÁ-VAL): **2370,–** Ft
KÜLFÖLDRE: **4600,–** Ft vagy **40 DM**
EGY PÉLDÁNY ÁRA (ÁFÁ-VAL): **790,–** Ft

contents

■ **TWO MONTHS**

1 **About the jolan of National Theatre** by Ferenc Bán – by Mihály Vargha
3 **UIA XXth Congress, Beijing**
Gypsothek in the Museum of Fine Arts – György Szegö
4 **Tusnád '99** – Imre Harkai
5 **What's on in Hungarian Museum of Architecture?**
Pál Csonka Award 1999
6 **In Memoriam Jenő Juhász (1919–1999)**

■ **MASTERS AND WORKSHOPS**

8 **Antal Plesz and His Circle –** Ferenc Bán, Csaba Bodonyi, István Ferencz, János Dobó, Ákos Marton, József Kocsis, Lajos Kovács, Péter Vesmás, Attila Kulcsár, Árpád Koska, Róbert Rády
The Master and Candidates – József Kerényi
9 **Amphitheatre in Óbuda** – Antal Plesz
60 **About Antal Plesz** – Ágnes Kovács

■ **ART OF ARCHITECTURE**

18 **MATÁV Office Center, Budapest** – Architect: Mihály Balázs, Competitional Entry by Ferenc Török Ferenc and Mihály Balázs – Mariann Simon
26 **Tiszaújváros, Sport Center** – Architects: Péter Kovács, István Lengyel
32 **Holiday House in North Hungary** – Architect: László Bérces – Miklós Sulyok
34 **Office Building in Budapest, Laborc street** – Architects: Tamás Kőnig, Péter Wagner – György Szegő
36 **Health Center, Pesthidegkút** – Architect: Anthony Gall – Magdolna Simon
39 **First Hungarian Art & Artifacts Repository Foundation, Tapolca-Diszel** – Eszter Götz

■ **ART**

41 **Imaginary Spaces** – Péter Műjdricza Péter's Essay on Miklós Erdély
Subjective – Interview by Ágnes Bihari
49 **Last Venice Bienniale of the Century** – Eszter Götz
57 **Practical idealism** – Péter Műjdricza

■ **WORLD**

42 **Post-Modern Architecture 4.** – Gyula Sebestyén
44 **Mosaic from Berlin** – Mihály Vargha

■ **BOOKS**

62 **The wisest Architect. Solomon's Temple in Johann Heinrich Alsted's Encyclopaedia** – Márton Szentpéteri
63 **Endre Prakfalvi: Socreal** – Márton Szentpéteri

ON THE COVER: Sport Center, Tiszaújváros
Photo: József Hapák
Plesz Antal' portrait
Photo: Tamás Bujnovszky
Óbuda, Amphitheatre, drawing by Antal Plesz

ELŐZETES LAPUNK KÖVETKEZŐ SZÁMÁBÓL:

DUPLA SZÁM:

■ **1989–1999 Tíz év elmúlt**
Visszatekintés egy évtized építészetére

■ **400 éve született Francesco Borromini**
■ **Udine új színháza**

Lapunkat rendszeresen szemlézi Magyarország legnagyobb médiafigyelője az
»OBSERVER«
OBSERVER BUDAPEST MÉDIAFIGYELŐ KFT.
1084 Budapest, VIII. ker. Auróra u. 11.
Tel.: 303-4738 • Fax: 303-4744
http://www.observer.hu

Praky József
festi

Gentmüllerl

328. l

let fizesse ki és tárcám fentmegj
molja el.

A másolat hiteléül:

irodavezető

IX/46

MDK

Praller Vilmos, fotomüvész

Körbe-körbe.	Foto.
Anyai boldogság.	"

Mücs.-OMKT."A gyermek a müvészetben" kiáll. 1940.II.
Fotografika. Kat. 25.1.

Pram András

1768-ban Holicsról Tatára áttelepült fajanszmester.

Kiss Ákos: Barokk fajanszművészet Magyarországon. Holics és Tata. Bp. 1966.
31.o.

Pram András Keramikus

Schweiger Antallal, Deutsch Pállal 1768 febr. 8 án Tatán letelepülést kérnek Május közepén a gy. majolika gyárat bérbevesik. 23 vold. Holicsról jöttek

Mihalik Sándor: Adalékok a régi magyar müvészi kerámia gyártás történetéhez. 225.o.

Folia Archaeologica. XVI.1964. Képzőmüv.Alap Kiadóváll Bpest

M.D.K.

Fram András, keramikus

1768-ban a Holicsról érkezett. Kezdi a kerámiagyártást. 221.o. Schweigerrel és Deutschel együtt. Tatán
Egy évvel később ott hagyja a gyárat.

Mihalik Sándor: Dunántúli keramikus családok. 221.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. 4. 1965. Veszprém. Kiadja a Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága. Veszprém. 1965

M. D. K.

PRAM András

1768-ban Holicsról a tatai fajanszgyár-ba jön munkára. Az ujonnan megindu-ló gyár ~~vezőtje~~ vezetője lesz

Csányi 1954. 28. l.

Praky József

festő

Lásd:

Evangelikus Templomok

333. l.

J.

Európa

lm-, Könyv-, Zeneterjesztő és Könyvkiadó R.T.

Budapest,

V. Visegrádi-u. 36.

Pram András

l. Részletes katalógusa

14. l.
15. l.
16. l.
18. l.
19. l.
43. l.
57. l.

695. KÉT FÖDELES VÁZA, porcellán, szarvasok és fák. Kina, XIX. sz. — Fond, darauf in Gold Hirsche und

696. KIS VÁZA, porcellán, piros és kék Porzellan, mit roter und blauer Glas

697. TALPAS CSÉSZE ALJJAL, porcellá alapon kinai alakok és virágok. Béc Teil gerippt, am Rand und auf de und Blumen. Wien, 1835.

698. CSÉSZE ÉS ALJ, porcellán, arany nál. Bécs, 1815. — Schale und Unter beim Bett ihres Kindes. Wien, 181

699. KÉT DISZEDÉNY, porcellán, öntöt lonban szines kép lovakkal és arany Zwei Prunkgefässe, Porzellan, auf mit Pferde und Blumendekor. Sèvr

700. HÁZALÓ KERESKEDŐ, szines por Porzellanfigur. Meissen, XIX. Jh.

701. PÉKINAS, szines porcellánszobrocs figur. Meissen, XIX. Jh.

702. KÉT DISZTÁNYÉR, porcellán, koba modoru jelenet. Francia, XIX. sz.

i modoru virágos ággal. Francia, XIX. sz. — Flasche, em Blütenzweig. Französisch, XIX. Jh.

on arany diszitéssel. Bécs, 1847. — Schale mit Unter- lddekor. Wien, 1847.

ˈany diszitéssel. Francia, 1830 k. — Schale mit Unter- dekor. Französisch, um 1830.

lánszobrocska. Herend, XIX. sz. — Frau mit Korb, Jh.

ellán, alakokkal. Francia, XIX. sz. — Zwei Knaben sch, XIX. Jh.

ka. Japán, XIX. sz. — Sitzender Chinese, farbige Por-

ˈany alapon mitológiai alakokkal. XIX. sz. v. — Grosse nd Goldfond mithologische Figuren. E. XIX. Jh.

eremmel és szines virágokkal. Bécs, 1760 k. — Grosse and und farbigem Blumendekor. Wien, üm 1760.

CSOPORT, szines porcellán. Meissen, XIX. sz. — d, farbiges Porzellan. Meissen, XIX. Jh.

ocska. Bécs, 1841. — Sitzende Frauenfigur, Porzellan.

Pram Andras

keramikus

1768.

lárd

2

Csanyi 1954

28.l.

Clement Prambtmair, asztaloslegény

A győri asztalos és puskaagykészitő céh legénykönyvéből: "Clement ~~xxxxxx~~ Prambtmair Von Commoren diesohler gesell gebiertig:" 101. old 1675-ből

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században Adatok Győr város asztalosművességének történetéhez 93. old

Arrabona, 9.-Antus János Múz. Győr. 1967.-A Győri Múz. Évkönyve

Prambtmair,Clement,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztaloslegények jegyzéke:"Prambtmair,Clement,Komárom,1675." 118.old. 13.jegyz

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.században - Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.~~xxx~~ old

Arrabona,9. - Xantus János Múz.Győr,1967.
A Győri Múz.Évkönyve

Prambtmair C./Clement/,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztaloslegények jegyzéke származási hely szerint:"Komárom: Prambtmair C." 122.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században - Adatok Győr város asztalosmüves égének történetéhez 9[illegible].old

Arrabona,9.- Xantus János Múz.Győr,1967.- A Győri Múz. Évkönyve

Premier Antal
szobrász

M.D.K.

A Horthy rezsim alatt elhagyta
hazánkat.

Dévény Szám: Vörös Béla szobrászművész
Művészet, 1965. november – 34 lap

PRAMER JÁNOS, asztalosmester

Pesti asztalos kontár volt 1828-ban.- Terézvárosi lakos. -Helyrajzi szám: 206.- Összeirási szám: 525.- 48.old.

BATÁRI FERENC: Pest-budai asztalosok 1828-ban
39.old.

Az Iparműv.Múz.Hopp Ferenc Múz Évkönyve. XIII. 1970
Bp. 1971.

PRAMPOLINI

Rajza Kassákról: Uj Irás, 1987. 5. sz. 115. p.

Letéve: KASSÁK

zása.

A mesterek tisztázása az e
dánál elengedhetetlen a tényleg
körök meghatározásához. Fontos
megoldásához a sajátos munkavis
módszerek ismerete, a mecénási
csoportok körvonalazása, tervez
szobrász és faragó, festő és má
szétválasztása.

Minthogy a művész egyénisé
stilusteremtő és elhatározó fon
pontosabban kell követni a Magy
terek tevékenységét, munkásságu
ványaik szerepét.

A különböző művészeti ágak
iparművészetet a tényleges adot
szerint szoros egységben kell v
mutatkozó eltéréseket s érzékel
sajátos fejlődését.

Prampolininé

Mennyei Tina

394

Prampolininé Mennyei Tina, szintén magyar származású művésznő, aki jelenleg Párisban él. A Csendéleten látszik, hogy a modern olasz színhatásokat ő is kedveli. Fehéres lila tulipánokat ábrázol e kép, sakktáblával a háttérben. Igen érdekes a sakktábla kockáinak fekete-drap játéka.

Radnai Endréné:

Női művészek (budapesti) olasz kiállításon. Magyar Nőiszemle. 1936. ápr. – máj. 7 120 l.

A művész : Örökre.

Zsozsó *(könnyedén) :* Pá ! Ha néked mindegy, akkor hát . . . Isten veled ! Majd megtelefonálom a komornámnak, hova szállítsa a holmikat . . .

A művész *(magával küzdve) :* Zsozsó . . . ha talán valamivel segítségedre lehetek . . .

Zsozsó *(ridegen) :* Köszönöm, nem kell semmi . . .

A művész : Vagy ha talán . . . *(Pénztárcája után nyúl.)*

Zsozsó : Köszönöm ! Veled igazán boldog voltam . . . és . . . a boldogságot nem lehet megfizetni . . . Isten veled, Miki !

A művész : Isten veled !

Zsozsó *(mosolyogva) :* De mégis . . . valamit kérek . . . egy csókot még . . . búcsúzóul . . . *(csábítóan nyújtja ajkát, a művész mohón megcsókolja s az utolsó pillanatban, amikor már megint majdnem a szépség hatalmába kerül, ellöki magától, csaknem érdesen) :* Menj !

Zsozsó *(lassan, mosolyogva a tükörhöz megy, feltüzi kalapját, könnyü köpenyét vállára veszi, minden hajfürtöt gondosan eligazit, egészen el van foglalva magával. A művész egykedvüen nézi. A leány megfordul) :* Jól van a kalapom?

MDK

Prandauer Rupert

kőmives és kőfaragó,
1562. jan. 7. pozsonyi épitkezések felülvizsg.

Adatok a hazai épitészet XVI. sz.i történetéhez.

Magyar Művészet, 1927. 113. l.

Prandauer Rupert

Könnivesm

Pozsony 1562

l.

Kem Pozs

13. l.

IRODALOM

— Kömyökiáll Emlék: Corvin Codexek. 65 old. 183. —

JEGYZET

M.D.K.

Prandl Péter, kőfaragó

az 1702-ben engedélyezett egri kőműves-, ács- és kőfaragócéh egyik alapító mestere, Wagler Sebestyénnel együtt.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 372. old.
+384. "

Prandi Franciscus

neve a pesti kőmüves
és Esfarago céh 1696 ból
való céhládáján

Pesti kőmüves v. Esfarago
volt

Duray 91. l.

Ékkő - utánzatok, római V. 246.

Prandl Benjamin

pečsi antalos

1773

l.

Aigl. Paulus

Historia brevis

248-l.

MOB kvigitár

106.17.

FRANCISCUS PRANDL MDK
/Illyefalviban: Brandel/
kőművesmester
megh. 1716 előtt.

P.teleklev.II.k.241.f.

Prandl, Hansz, porosnyi ötvöslegény

V. 119.

Prandl Péter

kőfarágó

1702-ben egyike volt azoknak, akikaz egri könnives-ács-kőfarágó céhet megalapitottak.

Breznay Imre: Eger a XVIII. században, II. k. Eger, 1934. 221. l.

A szfehérvi belvárosi róm. kath. plébánia hivataltó

SZÉKESFEHÉRVÁR 936 JUN 25. 17. H 10 MAGYARORSZÁG

szám.

93

SZÉKESFEHÉRVÁR 936 JUN 25. 17. H 10 MAGYARORSZÁG

A Műemlékek Országos Bizottsa

tekintetes Elnökségének

Budapest

IX. Rákos u. 10.

Hivatalból.
Egyházi ügyben.

PRANDL Péter kőfaragó. Az 1702-ben alapitott kőmüves-, ács-, és kőfaragó céh alapitói között szerepel --+ Nagler Sebestyén kőmüvesmesterrel együtt.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Prandorfi András

legéndi asztalos

kerítette a Kosdi (Nográd om) ref. templom belső berendezését (predikálószék, pádok, karzat, ajtó stb) és ezek befestését is ő végezte.

Biczó Pál. A Kosdi ref. egyház története. Kosd 1929. 29. l. 31. l.

MICHAEL PRANDSTÖTTER /BRANDSTETTER/ MDK
murarii socius

szül. 1697 körül,
megh. 1719.febr.5. szivbajban, 22 éves korában.

Belv.Lib.Def.1719.febr.5.

MDK

Prandstötter József kőmives inas

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Művért 1957.VI.évf.4.sz.299.l.

PRANDSTÖTTER Simon Építész

Borsod-Abauj-Zemplén megye képes műemlék-jegyzéke. Szerk. Szabadfalvi József, Cseri Miklós. Miskolc : Herman Ottó Muzeum, 1992
VII. köt. 29.

1750 körül tervezte a vallodi rk. templomot.
Tokajban élt

Prandtauer Jakob

Laid

Reh 3. L.

A műtárgy letét				
vidéken	a fővárosban	mióta		
és pedig		év	hó	nap

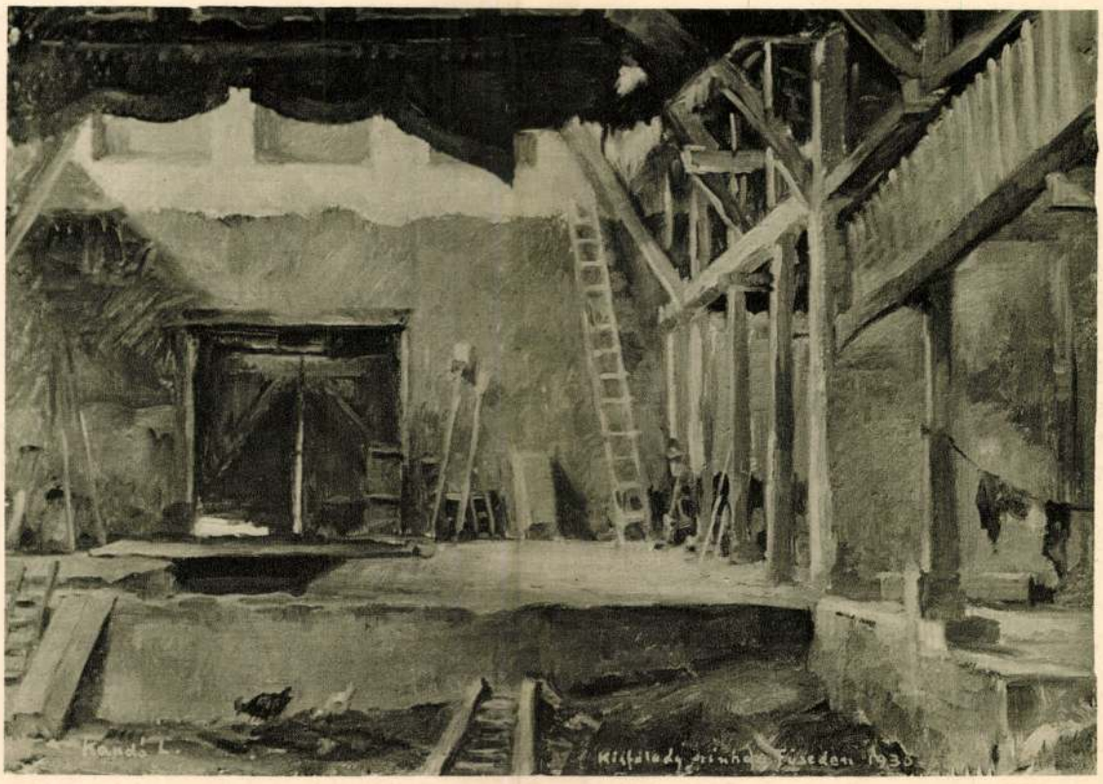

KANDÓ LÁSZLÓ: A BALATONFÜREDI KISFALUDY-SZÍNHÁZ BELSEJE

HERMAN LIPÓT: VIRÁGCSENDÉLET

élő főurak, előbb Bécsben foglalkoztatják e mestereket palotáik építésénél, majd őket, vagy legalább követőiket és tanítványaikat hívják Magyarországba is minden nagyobb igényű vállalkozásukhoz. A bécsi nagymesterek és követőik magyarországi alkotásai azonban, mint egy-egy vendégszereplés emlékei, inkább csak a XVIII. századi magyarság felfokozott művészi igényének bizonyságai és csupán hatásukban válnak a további fejlődés mintáivá és ösztönadó példaképévé. E hatás részletes felfejtése a vezető mesterek magyarországi tevékenységének feltárása nyomán a kutatás egyik legfontosabb feladata. Johann Lukas Hildebrandt ráckevei vagy féltoronyi kastélya — hogy csak a legjelentősebbeket említsük — alig maradhatott minden hatás nélkül a hazai építészet fejlődésére. De nem maradt, sajnos, érintetlenül sem, különösen a ráckevei, amely befalazott ablakokkal, áttört mennyezettel kincstári gabonaraktárul szolgált a legújabb időkig. E sorsát a féltoronyi kastély is alig kerülhette el, mert már 1750 körül szó volt — legalább a szárnyépületeknek kaszárnyává és gabonaraktárrá leendő átalakításáról.[3] Később, a század 60-as éveiben az F. A. Hillebrandt vezetésével történt kisebb átépítés módosította némileg az eredeti koncepciót. Ez átépítés korára vonatkozó kutatásaink Maulbertsch magyarországi oeuvrejét is gazdagabbá tették egy eddig ismeretlen alkotással: ő festette az udvari kifizetések tanusága szerint 1766-ban a kastély nagytermének mennyezetképét.[4] A következő esztendőben viszont Johann Georg Dorfmeister készített egy oltárt a házikápolna számára.[5]

[3] U.-ott; Cam. Hung. Ben. Res. 1750. szept. 18. fol. 228. és szept. 30. fol. 231., továbbá 1751. dec. 1. fol. 90.

[4] Bécs, Staatsarchiv: K. K. Cassae Scontro über Empfangen und ausgegebenen Gelder von 1. Octobr. 1765. bis ult. dec. 1768." c. udv. számadáskönyv egy tétele 1766. május 31-ről: *„an Antonj Maulbert Academie Mahler für seine verfertigte Mahlerey in den Sal zu Halbthurn 1200.— fl."*

[5] U.-ott: egy 1767. március 17-i tétel: *„An mittels eines Auszügels von Johann Georg Dorfmeister Academ. Bildhauer wegen einem verfertigten Altar nach Romanischer Art samt zugehöriger Rahm . . . . für das Schloss Halbthurn 267 fl."*

A két Fischer von Erlach művészetével a hagyomány s az eddigi irodalom több magyarországi alkotást hoz kapcsolatba, így az 1725 körül épült magyarbéli Csáky-kastélyt, a cseklészi Esterházy-kastélyt, a pozsonyi Alamizsnás-kápolnát s az 1736-tól az 50-es évek közepéig épülő temesvári székesegyházat. E megállapítások egytőlegyig tudományos revízióra szorulnak. Feltárásra vár még az osztrák néplélek és művészi hagyományok mélyéről merítő nagy „Baumeister", Jakob Prandtauer művészetének közvetlen vagy közvetett hatása is, amelyet az eddigi kutatás teljesen figyelmen kívül hagyott. Bár úgy látszik, nem dolgozott hazánkban, építészeti formakincsének számos sajátos elemét találjuk e korbeli emlékeinken s egyelőre stílusbeli megfigyelések alapján nem egy alkotás mesterét kell az ő közvetlen környezetében keresnünk. Még a ma is névtelen budapesti egyetemi templom belső felépítéséhez is Prandtauer művészete adja a legközvetlenebb analógiákat. Az építészeti rendszer és egyes részletmegoldások hasonlósága a sonntagbergi búcsújáró templom belső felépítéséhez — bár emez kupolás és kereszthajós — oly szembeszökő, hogy követeli a további vizsgálódásnak ezirányú kiterjesztését. A szentély óriás pilaszterek elé állított s diadalívet tartó egész oszlopai viszont, amelyek — mint előretolt kulisszák — növelik térhatását s kiemelik a főoltár plasztikai díszének gazdagságát, Fischer von Erlach salzburgi kollégiumi templomának hasonló megoldását idézik emlékünkbe annak bizonyságául, hogy az ismeretlen Prandtauer-követőre Fischer von Erlach művészete sem lehetett egészen hatástalan. A homlokzat egészére és részleteire, főként a díszes főkapu megoldására azonban Prandtauer alkotásai között nem találunk elég meggyőző analógiát. Viszont ez utóbbinak éppen hazai emlékeink sorában ismerjük fel több stílusváltozatát: közeli rokonát a kalocsai székesegyház szentélyajtajának és oratóriumának kiképzésében, sőt az aprólékos részletformák s a mű-

Magyar Művészet
1931. 1. 7.

A MŰGYÜJTŐ TÁRCÁJA

Régiségszédelgés a palazzokban

Firenze a világ egyik leggyönyörűbb városa. Szépsége, tájhangulata, régi épületei varázsa, mindez belelopózik az ember szívébe. Úgyszólván akaratlanul történik ez : minden *eléje-szalad* az embernek. Elébe szaladnak a kertek : észre sem veszi s már benne van egy régi templom kertjében. Eléje szalad a múzeum : mikor nem is gondol rá, már a Bargelloban találja magát a meglepett idegen. És eléje szaladnak . . . nem, utána szaladnak a régiségügynökök. Ez pedig a következő módon történik.

*

Sétál, sétál a gyanútlan idegen, akiről az összes helybeli kutyák már kétszáz lépésnyire leolvassák, hogy idegen. Hát még a különféle hájakkal megkent fogdmegek, régiség-csacsenolók és sírva mesélők. Tehát megszólítja az idegent egy ilyen bánatos ügynök s előad egy érzékeny történetet. Például: a sokszázéves régi boltról, melyet délután elárvereznek. A palazzoról, melynek *conte*-je, vagy *principe*-je épen most, egy váltólejárat miatt hirtelen szorultságában el akarja adni egyik Tintorettoját, vagy ősrégi cassoneját, esetleg néhány gobelinjét, falikarját és azt a székét is, melyben dédnagybátyja, a boldogult doge meghalt. Az idegen gyanakszik ? Ott van az eskü, az összes olasz szentek, akiket tanúkul hívnak. De ha ez sem elég, van néhány múzeumigazgatói ál-okmány is a láda fiában. No és — enfin — a szuetteség sem kutya. Szú van a trónusszékben, a viaszgyertyákban, moly a brokátban, apró féreg a képkeretben. Ez csak elég ? Nem. Vannak megátalkodott szakértők, maguk is értők, nekem mondja ? — vásárlók, én is tanár vagyok ebben jelszavú emberek, hát ezeket mivel kell elkábítani ? Nagyon egyszerű. Ezektől harmincezer lirát kell kérni egy ebédlőasztalért, mely az asztalosnál háromszázba kerül. Oda lehet adni huszonötezerért is, de csak unszolásra. Aki érti a dolgot, az fizessen a szakértelemért.

*

Megint más módszert kell követni az amerikaival szemben. A szabad nép demokrata fia a következő csapdába szokott bedülni. A szállodai portás »véletlenül« összehozza őt a szálloda halljában olvasó és mit sem sejtő őrgróffal vagy herceggel. Az amerikai lekvár-nábob persze meg van tisztelve. Következik másnap délután egy meghívás a főmagasságú úrhoz teára, golfpartira stb. Még nagyobb elérzékenyedés. Belép az ősök arcképcsarnokába, amelyben azonban fajánszok és patikaedények is láthatók. A nép egyszerű, de gazdag fia alig tud szóhoz jutni a házigazda kedvessége láttán. Közben pedig a diszkrét inas néhány »érdekes« majolikát visz le az amerikai autójába s odateszi az űlésre. Az amerikai majd elolvad a meghatottságtól . . . És másnap reggel megkapja a számlát.

*

Minthogy azonban az üzletkötéshez folyton új és új ötletek kellenek, időnként más és más formát ölt a palotalátogatás. Azok számára, akik »andante con moto« szeretnek vásárolni a palota egyik belső termében űl egy ezüstöshajú szép matrona. Hangja fátyolos, tekintete könnyes, mozdulata fenséges. Vala-

lyeggel és a mester szignaturájával ellátott részletek be- és feldolgozásáig vezethet. A legelterjedtebb utánzatok magától értetődően azok, amelyeknél munka és mesterjegy egyaránt hamis. Ez esetben a hitelesség látszatát hathatósan emeli a mesterséges oxidáció, az a bizonyos patina, mely egy kis kén sulfur segítségével megtévesztően szokott sikerülni.

Jóval komplikáltabb a helyzet a Prandtner család esetében. Az I. P. mesterjegy mögött *legalább tíz* különböző mester rejtőzik. Már a Prandtner családban János, József és Jakab nevű mesterek szerepelnek, az ő munkásságuk széjjelválasztása tehát már nem csekély nehézségekbe ütközik. Hozzájárul ehhez még a hasonló kezdőbetűs mesterek egy egész sorozata és itt most már nemcsak a P, hanem a B betű is figyelembe veendő. Egy tipikus sváb hangtani kényszer folytán ugyanis e hangok állandóan felcserélődnek, úgy hogy a Brandtner, Baschberger, Blett stb. elírások legalább annyiszor szerepelnek, mint a helyes nevek (Prandtner, Paschberger, Plett). Igy tehát az eshetőségeknek és a kombinációknak se szeri, se száma. Csak látszólag lendít az ügyön az a tény, hogy Prandtner János és József a rendes mesterjegyükön kívül gyakran teljes nevüket is be szokták ütni, mert ez csak ötletszerüen történt és leghitelesebb munkáik egy egész soránál hiányzik. Igy már maga a meghatározás is tetemes nehézségekkel küzd, mert szinte lehetetlen megállapítani, hogy melyik munka milyen J. P. mesterhez tartozik, még ha egy egész, kikerekített és határozottan egyéni (teszem a Prandtnerektől teljesen elütő) idomokat mutató ouevre-ről volna is szó. *Itt csak a mesterek pontos kronológiája segíthet.* Egy ilyen munka összeállításán ép most fáradozom a pesti ötvösművészet történetét tárgyaló könyvem számára. Igaz ugyan, hogy a fent vázolt nehézségek a hamisítást is erősen alterálják, mivel a hitelesítő, az évszám, a mesternév, a formakészlet, a trébelési modor stb. hamisitása még mindig nem nyujthat elegendő bizonyítékot arra, hogy egy bizonyos ezüsttárgy valóban Johann Prandtner műve-e. De viszont a hamisítás ismérveit is nehezebb kimutatni egy olyan nagy, legalább tíz mesternevet felölelő latitude-ön belül.

Hogy védekezzünk most már e csalások ellen ? Nagyon fontos, sőt nélkülözhetetlen kellék marad mindig a mesterjegyek ismerete. Igaz, hogy ez magában, ahogyan ezt Szentpétery esetében is láttuk, még nem elég. Pláne, ha az a mesterjegy, mint a Prandtnerek esetében, túl tág keretek között mozog. Tekintettel arra, hogy a diszítőformák is könnyen utánozhatók és hogy a patinát is mesterségesen lehet előállítani, elmondhatjuk, hogy a pragmatikai, vegytani és összehasonlító módszeren kívül, a hamisítványok megállapításánál a döntő szó még mindig a tapasztalaté, az iskolázott szemé és a helyes stilusérzéké.

Az ember az órát darabokra szedi, hogy megismerje a szerkezetét. Csakhogy az óra akkor nem jár tovább. Az analizis veszélyezteti úgy az órának, mint a műtárgynak a lelkét.

MAX J. FRIEDLÄNDER

felvidéki lakosságunk szivesen befogadta. Mindannyian iparral és kereskedelemmel foglalkoztak és különösen sok volt köztük a fazekas. Mária Terézia uralkodása alatt a habánok a katholikus vallásra tértek és ennek következtében lassanként beolvadtak a felvidéki lakosságba, különösen a tótságba. Semmi kétség tehát, hogy a szóbanforgó edényeket a habánok készítették, kik a fazekas mesterségben való feltünő jártasságukat messze földről hozták magukkal. Szendrei kutatásai azonban teljesen megoldatlanul hagyták azt a kérdést, hogy hol ringott a bölcsője ennek a hozzánk bevándorlott anabaptista népnek?

Stiluskritikai alapon a habánok őshazáját nem lehetett egyebütt keresni mint ott, hol az olasz közvetlen hatás a szomszédság révén lehetséges; ott, ahol a határokon formanyelv és művészet átszivárognak. Ez az alapjában véve helyes kiindulási pont azonban eleinte súlyos tévedésre vezetett. Kutatóink a legutóbbi időkig svájci befolyást véltek látni habán cserépedényeinken s ezért svájci eredetű népnek tekintették a habánokat. Ez a feltevés azonban téves volt, mert olyan összehasonlító darabokon alapult, melyeket svájci fájanszoknak tartottak, de valóban ezek is habán cserépedények voltak.

Egy külföldi kutató érdeme, hogy végre szétfoszlott az a köd, mely a habánok eredetének kérdését oly sokáig borította. E. W. Braun, a troppaui múzeum igazgatója találta meg az utat, mely a habánok bölcsőjéhez elvezet. Ez a tudós a habán fájanszokból a troppaui múzeumban 1925-ben kiállítást rendezett s ez alkalommal megfelelő összehasonlító darabok és hiteles levéltári adatok segítségével kimutatta, hogy a habánok Déltirolból kiüzött anabaptisták voltak. Ez a megállapítás azután érthetővé teszi a felsőolaszországi és velük rokon déltiroli majolikáknak amaz erős befolyását, mely habán cserépedényeinken félreismerhetetlen.

Braun igazgató a fentemlített kiállításon Candiana, Savona és Déltirol fajánszai közül olyan darabokat tudott bemutatni, melyek meggyőző összefüggésben állanak a felsőmagyarországi habán fazekasok munkáival. Ezenkivül pedig olyan okiratokra is bukkant, melyek a habánok déltiroli eredetét hiteles formában bizonyítják.

A habánok korai készítményeit tehát a népies jelleg mellett általában a késői renaissance olasz majolikáinak erős befolyása jellemzi. A későbbi habán edények mindinkább elvesztik olaszos jellegüket. Lassanként teljesen aklimatizálódnak és a XVII. század végétől kezdve mindinkább a magyar népművészet formanyelvéből merítik motivumaikat. Lassanként elmarad az arabeszkes vagy virágos inda és virulnak a magyar virágszálak, feltünnek az állatalakok, a céhjelvények és a magyar népéletből vett ábrázolások.

Talán sikerült ezzel a mi a habán cserépedényeink helyes megitéléséhez néhány szempontot adni. és továbbra is ébrentartani gyüjtőink nemes érdeklődését e szép művészet iránt.

Aki tömegszám gyüjt, rosszúl gyüjt. Aki kvalitásokat gyüjt, jól gyüjt.

LOTHAR BRIEGER

Néhány aktuális tanulság a pesti empire-ötvösség köréből

Irta: Dr. HORVÁTH HENRIK,
a Budapest Székesfővárosi Múzeum őre

Nem épen véletlen dolog, hogy az amúgy is élénk érdeklődés a hazai empire- és biedermeier-ötvösművészet iránt épen a pesti emlékek gyűjtésénél kapott különösebb lendületet s hogy a hamisítások, misztifikációk, a többé-kevésbbé tudatos félrevezetések özöne épen Szentpétery József és a Prandtner család tagjai körül burjánzott föl legbujábban. Ez a tisztátlan tevékenység, kivált Szentpétery körül, már elég szép multtal bir és régi hagyományokra tekinthet vissza. Ez annál meglepőbb, mert Szentpétery a céhjegyző könyvek megdönthetetlen adatainak tanusága szerint nem volt felkapott mester. A műhelyek forgalmát feltüntető »*Beschaumeister*«-könyvekben nem ritkán az utolsó vagy utolsóelőtti helyen szerepel. Ez részben a mester erősen felcsigázott művészi öntudatában leli magyarázatát, minthogy Szentpétery inkább a nagy történeti reliefekkel bibelődött, semhogy közhasznú cikkek tömeges előállításával az üzemét fejlessze és életstandardján segítsen. Részben azonban tényleg népszerűségének (vagy inkább népszerűtlenségének) fokmérőjeként tekinthető. Kisebb mértékben áll ez a pesti működésének kezdetére, a század stilusfejlődésileg nagyon fontos 10-es és 20-as éveire, amidőn Szentpétery az empire-ötvösség bécsi változatát ülteti át az addig meglehetősen terméketlen pesti talajba. A 30-as években a forgalom állandóan hanyatlik, de szinte érthetetlen, hogy ezen hanyatlással párhuzamosan a hamisítások és plágiumok már felbukkannak. Ezen hamisítványok hitelét erősen emeli az a tény is, hogy gyakran a művész autentikus mesterjegyével is el vannak látva s nyilván abban a titokzatos időszakban készültek, amikor Szentpétery saját bevallása szerint huzamosabb időn át ($1^1/_2$ évig) távol volt Pesttől. Más elbírálás alá esnek a plágiumok, mikor nem a mester nevét, hanem modorát, motivumkészletét, dekorativ formáit, szóval egész művészi egyéniségét sajátítják ki, az így előállított művekre pedig habozás nélkül saját mesterjegyüket ütik rá. Igy keletkeznek azután oly pesti (sőt budai) ötvöstárgyak, melyeknek idomai Szentpétery munkáival szinte szóról-szóra megegyeznek, de nem az ő, hanem az élelmes plágizátorok szignaturáját viselik. A céhszabályok e tekintetben semmiféle szankciókkal nem rendelkeztek, aminthogy ez a kor általában mindenben, még irodalmi téren is meglehetősen érzéketlen volt. hasonló kihágások iránt. Ami most már Szentpétery modern hamisítóit illeti, ezek többnyire egy ép oly egyszerű, mint zseniális fortélyt alkalmaznak. Rendesen nagyobb s minél több ezüstöt igénylő művekkel kísérleteznek. Ez üzleti szempontból is mindenesetre előnyösebb, mint kis tárgyakkal foglalkozni. De a hamisítás sikerét is elősegíti ez. Igy ugyanis sokkal könnyebben lehet egy, Szentpétery eredeti szignaturáját viselő és valamely kisebb használati tárgyról (kanál, villa stb.) származó ezüstdarabot a hamisítvány fedelébe fenekébe vagy hátlapjába beilleszteni. Előáll tehát egy érdekes hybrid : hamis műremek, autentikus mesterjeggyel. Ez természetesen egész a hitelesitő bé-

A Művészet 1927. 1-2.

Prandtenthal Peter

szobrász

Készítette a pozsonyi magyar-tót evang. templom oltárának és szószékének szobrászati részet copf stilben. Weyde art hiszi hogy czeknek a terve is tőle való, valamint tőle való a pozsonyi Lazarettkirche és a Nikolauskirche szószékei is.
(Kórházi templom)
(Miklós-templom)

Weyde, Dr. G. Die evang. Kirche und ihr Erbauer M. Walch. Pressburg 1924. 15. l.

Ernst Drogeria és

Prandtenthal Peter

Obraz

Porony XVIII -

Weyde Walch

15-l.

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

úrnak
úrnőnek

Budapest

MEGHÍVÓ

a

KORVIN MÁTYÁS

MAGYAR-OLASZ EGYESÜLET

KÖZGYŰLÉSÉRE

az Országos Magyar Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—35) dísztermében folyó évi június hó 24-én, hétfőn délután 6 órakor

Gerevich Tibor
elnök

Franklin-Társulat nyomdája

1854 BROSS, félholdalakú, arany, gyémántokkal. XIX. század.

1855 KARPEREC, arany, 7 brilliánssal és 6 zafírral. XIX. század vége.

1856 ZSEBÓRA, arany, ismétlőszerkezettel. Svájc, XIX. század első fele.

1857 ZSEBÓRA, ezüst, festett zománcos számlappal. — Jelezve: Girardier L'aîné. Francia, XIX. század eleje.

1858 KIS VIRÁGTARTÓ, ezüst, tölcséres alak. Német, XIX. század.

1859 ÖV, aranypaszománt, türkizes aranyozott ezüst kerek csattal. XIX. század.

1860 TALPAS KANNA, ezüst, bordás testtel. XIX. század.

1861 EGYSZEMÉLYES EVŐKÉSZLET, ezüst, egykorú Biedermeier-tokban. Bécs, 1845.

1862 KÉT TALPAS SÓTARTÓ, ezüst, triposzalak. Magyar, empire.

1863 SZIVARTÁRCA, békateknő, arany és ezüst berakással. Bécs, 1850.

1864 SZELENCE, gyöngyház, teste disznóalakú, puszpángfából, aranyozott rézfoglalatban. Német, XVIII. század.

1865 SZELENCE, festett zománc, mopszlifejalakú. Német, XVIII. század.

1866 SZELENCE, achát, ezüstfoglalatban. Német, XVIII. század vége.

1867 SZELENCE, ezüst és achát, vésett díszítéssel. Német, XVIII. század.

1868 TINTATARTÓ, ezüst, festett lakkdíszítéssel, a tintatartó edények oldalán puttók felhők közt koszorúval. Német, XIX. század.

1869 NŐI ZSEBÓRA, kétfedelű, arany, színes zománcképpel: egyik oldalán szerelmespár; másikon virág. Jelezve: De Sufry. Genéve. Tokban. Svájc, XIX. század körül.

1870 KEHELY, aranyozott ezüst, talpán trébelt leveles és hólyagos díszítés, ékkövekkel, gombja elefántcsont. Magyar (Zutt műve), modern.

1871 DOBOZ, ezüst. Bécs, 1821.

1872 SZELENCE, ezüst, födelén zománcdísz és Wedgwood-kameo. Osztrák, XIX. század.

1873 AMETISZTSZELENCE, aranyozott ezüstfoglalatban, ékkövekkel. Német, XIX. század.

1874 KÁVÉSKANNA, ezüst, neobarok. Bécs, 1857.

1875 UTAZÓTINTATARTÓ, arany, ezüst és üveg, zöld kígyóbőrszelencében. Francia, XVIII. század vége.

1876 TÖRÖK ZSEBÓRA, ezüst és kígyóbőr. Jelezve: George. Prior. London. Angol és török, XVIII—XIX. század.

1877 GYÖNGYHÁZRA FESTETT KÉP, aranyozott ezüstkeretben, ékkövekkel. A szentcsaládot ábrázolja. Tokban. Magyar, XIX. század.

1878 ZSEBÓRA és aranyozott ezüst lánc, aranyozott réz. Jelezve Ehrenberg, Elberfeld, zománcos medaillonnal. Tokban. Német, XIX. század első fele.

1879 BROS, ékkövekkel és gyöngyökkel. XIX. század.

1880 TOILETTE-KÉSZLET, ezüst és köszörült üveg. Egy kézi tükör, egy fésűtartó, két ezüst- és két üvegdoboz. Pest, (Prandtner) 1832 és Bécs 1839.

1826 ZSEBÓRATOK, réz, színes zománcképpel. Német, XVIII—XIX. század.

1827 KÉT NAGY, KAROS GYERTYATARTÓ, ezüst, ötágú, neobarok, virágos, rózsás díszítéssel. Bécs, 1858.

1828 POHÁR, ezüst, vésett díszítéssel. Bécs, XIX. század.

1829 NAGY KÖRMENETI KERESZT, ezüst, gót stílusban, öntött, trébelt és vésett részletekkel. Szárán hatszöges, kápolnaidomú nodus. Olasz, XIX, század.

1830 CHANUKA, ezüst, gótíves hátlappal, kilenc mécsessel. Osztrák, XIX. század.

1831 TOILETTEKÉSZLET, ezüst és köszörült üveg, két kefe, egy kézitükör, két palack és négy doboz. Osztrák, XIX. század.

1832 VÁZA, trébelt ezüst, hólyagokkal. Velence, XVIII. század.

1833 GOMBOLYAGTARTÓ, ezüst, áttört, gömbös alak. Bécs, XIX. század.

1834 ÖRÖKMÉCS, ezüst, három láncon csüngő. Louis XVI, vázaalak.

1835 CUKORTARTÓ FEDŐVEL, ezüst, üvegbetéttel. Készítette Vértes A. Magyar, modern.

1836 KARPEREC, aranyozott ezüst, ékkövekkel és zománcdísszel. Magyar, XIX. század.

1837 CSOKORTARTÓ, filigránezüst. XIX. század.

1838 NAGY BROSS, ezüst virágcsokoralak. XIX. század.

1839 KEREK KOSÁR, ezüst, áttört préselt díszű peremmel, faágak és levelek. Bécs, 1860.

1840 NŐI ZSEBÓRA, arany, hátlapján vésett rozetta. Svájc, XIX. század körül.

1841 ZSEBÓRA, ezüst, vésett hátlapján szerelmespár. Svájc, XIX. század.

1842 KERESZTELŐÉREM, ezüst. Magyar, 1835.

1843 TRÉBELT PLAKETT, ezüst, ovális keretben, Krisztusfejet ábrázol. XIX. század.

1844 SZELENCE, békateknő, ezüstfoglalatban, födelén kerek zománcmedaillon, elefánttal. Német, XIX. század.

1845 OVÁLIS SZELENCE, jávorfa, ezüstfoglalatban, födelén zománcdíszű lap. Német, XIX. század.

1846 PÚDEROSDOBOZ, ezüst, kerek. Bécs, 1832.

1847 CSIPTETŐ, préselt ezüst, zománcdísszel. Bécs, 1847.

1848 OVÁLIS PLAKETT, ezüst: Krisztus keresztelése. Tokban. Német, XVII—XVIII. század.

1849 KIS ÁLLÓFESZÜLET, kristály és ezüst, a kereszt mellett Mária és János. Magassága 10·5 cm, XIX. század.

1850 NYAKLÁNC, csüngővel és fülbevaló nagy, piros ékköves gömbös szemekből. Tokban. XIX. század.

1851 CSÜNGŐ, arany, ékkövekkel és gyönggyel. Magyar, XVIII. század.

1852 MELLTŰ, arany, ovális kameóval (Sokrates). Empire.

1853 KARKÖTŐÓRA, platina, gyémántokkal. Modern.

M.D.K.

Prandtner ötvöscsalád

XIX. n. van Budán és Pesten dolgoztak.

Bóka L – Somogyi Á: hüvéni fém-müvesség Bp. 1956. 8.

MDK

Prandtner

Nagymező utca. Terézvárosi r.k.pléb.templom
pacificale, 1814.

GenZakBpest. Bp. müeml. jellegü ép. jegyz.
1949. 59. l.

MDK

Prandtner

Toilette-készlet, ezüst és köszörült üveg. Egy kézi tükör, egy fésűtartó, két ezüst- és két üvegdoboz. Pest, /Prandtner/ 1832 és Bécs 1839.

Magyar Studio II.aukc. 96.1.

MDK

Prandtner

Mihalik S.: A magyarországi református egyházak pesti ötvösművei. 1936. 2, 7-10.o.

Prandtner NDK

ötvös

Kremmer Dezső: Régi pesti ezüsttárgyakról.
Magyar Iparművészet 1916. 195-196.o.

Prandtner

~~Adler Fülöp~~ 36 l.

~~obudai ötvös~~

~~Cserckviczky Ignác~~ 36 l.

~~Goszmann György~~ 36 l.

Pasperger Ferenc

Pasperger József 34 l.

Prantner József 34 l.

Schmidt Ferenc 36 l.

Starzer Antal 36 l.

Trantzl Ferenc 35 l.

pesti és budai ötvösök

Arvereši Közlöny 1937

febr. 1. 1. rk. sz. 11. lap

Karácsonyi-aukció

Arvereši

rom fülkébe B. ugyanannyi allegorikus képet festett, s az ellátáson kivül ezért 20 ezüst forintot kapott. Az 1826-27-iki iskolai évben ujra Nagy-Enyeden volt, s minden szabad idejét arcképrajzolással töltötte. 1826-ban kezdte az elefántcsontra való vizfestést, s már első kisérlete oly sikerrel járt, aminővel eddig még nem dicsekedhetett. A nagyenyedi diákok egyik kosztos asszonya, Adorjánné ugyanis megrendelte nála családja miniature képét, amiért azután egész évben dijtalanul kosztolt nála. Ez időből való egy Quodlibetje, amely tele van másolatokkal és arcképekkel, s amely legelső önarcképét is / 16 éves korából/ magában foglalja. Ez jelenleg

Kozmetika

Estélyi megszépités

Minden nő igyekszik minél szebbnek látszani minden időben és minden helyen, de különösen nagyfokú ez az igyekezete akkor, amikor társaséletet él, estélyekre, házi összejövetelre, bálba, szinházba készülődik. Ilyen alkalmakkor mindenki szebb, söt legszebb akar lenni s ezért igénybeveszi a kozmetika teljes fegyvertárát, hogy célját elérhesse. A mai nő feltünőbb szépséghibáit már jóelőre eltávolittatja kozmeaikával (felesleges szörszálak, szemölcsök, anyajegyek, szeplők, ráncok stb.) s a társasági élet egyes alkalmaira csupán a momentán megszépités munkája marad. Azoknak a müveleteknek az összességét, melyek ennek a szépitésnek a céljait szolgálják, alkalmi kikészitésnek nevezzük.

A „kikészités" egyáltalán nem sablónos müvelet és ezért helyes elvégzéséhez feltétlenül komoly szakértelem és igen nagy gyakorlat, valamint jó izlés, kellö intelligencia és józan kritika elkerülhetetlenül szükséges. U. i. szakértelemre van szükség annak megállapitásához, hogy az adott bör- és arctulajdonságok mellett milyen anyagok és milyen módon alkalmazhatók a bör lehető legkedvezőbb preparálásához. A gyakorlati tapasztalat az elérhető legkedvezőbb szinhatások és a szaktudás szempontjából nélkülözhetetlen. Jó izlés nélkül a tetszetös külső hatást kiszámitani és megalkotni lehetetlen, míg a kritikai szellem a lehetőségek határait szabja meg és az észszerüség alkalmazását biztositja. Mindezeknek helyes összhangbahozását pedig csakis megfelelö intelligencia teszi lehetövé.

Az estélyi kikészités néhány általános érvényü szabályáról azonban beszélhetünk. Igy tudnunk kell, hogy esti alkalmakra a kikészités lényegesen erősebb szinezést enged meg, mint a nappali. Ez azonban nem jelenti azt, hogy nyakló nélkül rúzsozzuk az arcot, vagy az ajkat, hanem csak annyira, hogy a színek az esti megvilágitásban is úgy érvényesüljenek, amint az a legelönyösebb. A púderból is *valamivel* többet használhatunk, de a rúzs és púder szinének alkalmazkodni kell egymáshoz. Ügyeljünk arra, hogy a rúzsozást és púderozást olyan anyagokkal végezzük, melyek elég hosszú ideig teljesitik az arcon hivatásukat és ha azokat mégis pótolni kellene közben, ezt a pótlást a társaságtól félrevonulva és semmiesetre sem az étkezőasztalnál végezzük, mert ez utóbbi, különösen a férfiak szemében, bizony eléggé izléstelen.

Estélyi kikészitéshez majdnem elengedhetetlen a szemöldökök és szempillák megfelelő sötétebb szinezése és alakitása, ami igen lényegesen szebbé, kellemesebbé teszi az egész arcot. A szemöldök és szempilla festése csakis abszolút megbizható anyagokkal végezhető, söt, olyan jól bevált festési eljárás is van, mely tartósnak bizonyult, úgy, hogy különösen gyakrabban társaságban forgó nőknek ilyen módon elegendő a tartós festést 1—2 havonként megismételni ahhoz, hogy a szépségüknek hasznos szin, állandóan megmaradjon. — A dekoltázs szépitése is az esti kikészités egyik részét képezi. A dekoltázs kikészitésének az a célja, hogy a nyakon, vállon, háton, mellen és karokon esetleg jelenlévő szépséghibákat (szeplök, foltok, lúdbör stb.) láthatatlanná tegye, viszont a kedvező tulajdonságokat előtérbe hozza, kihangsúlyozza, igy pl. a szép kar, vagy a szép hát alakját jobban szembetünővé, inkább érvényesülni tudóvá varázsolja.

Az estélyi kikészités sokat segíthet, de sokat ronthat is. Az arc kedvezötlen formája, az orr, vagy a száj alakjának és nagyságának szépségét rontó hibái is mind korrigálhatók a helyesen végzett kiészitéssel. Viszont a tudás nélkül, találomra gyártott „sminkelés" még a meglévő szépet is elhomályosíthatja, miközben éppen a legelrejtendőbb hibák válnak egyenesen feltünővé. Ezért fontos, hogy a kikészités lehetőségeiről és feltételeiről mindenki helyesen tájékozódjék, mert akkor többé nem is fogunk látni társas összejöveteleinken olyan sok rosszul „sminkelt", söt, néha bizony egyenesen csúnya arcot, mint amennyit eddig kellett sajnálattal látnunk.

Dr. Huszár Antalné

*

Rádióaktivitás a fog és szájápolás szolgálatában. Különböző betegségek gyógyitása rádióaktiv sugarakkal már általánosan ismert. Mamlok H. J. dr., a berlini tudományegyetem tanárának köszönhető az az eszme, hogy fogápolószerhez csekély mennyiségü rádióaktiv anyagot kell tenni. Egyenesen csodálatraméltók azok az eredmények, melyeket Mamlok tanár és nagyon sok más tudományos előkelőség évek hosszú során tapasztalt az ily alapon készült rádióaktiv fogkrém használatánál. Ezek az eredmények igazolják, hogy a modern szájápolás csak a rádióaktivsugarak élettani hatásán alapulhat. A szájápoló szerek eddig kivétel nélkül úgy készültek, mintha azok egyedüli feladata a szájüreg baktériumainak kipusztítása és a fog lecsiszolása lenne. Minél marόbb és csiszolóbb hatású volt a fogtisztító szer, annál jobbnak tekintették. Nem vették azonban figyelembe, hogy éppen ezek a hatások legtöbbször inkább ártanak, mint használnak. Nem veszik figyelembe, hogy egyrészt ez a baktériumölő hatás csak nagyon rövid ideig tart, másrészt, nem vették figyelembe, hogy ártanak a szájüreg különböző mirigyeinek, pedig ezek állandóan oly váladékot termelnek, melynek nagyon nagy a baktériumölő hatása. Ennek ismeretén alapul a rádióaktiv szájápoló szerek összeállitása, melyek a szájüreg természetes védőeszközeit erősitik, mert a rádióaktiv anyag elősegíti a szájüreg baktériumpusztító váladékának képződését és a foghús vérbőségét emeli (eredménye ugyanaz, mint a foghúsmassage). Ennek az élettani hatásnak eredménye szembeötlő. 1. A fogak nem romlanak oly könnyen. 2. A foghús betegségei: pl. gyulladás, könnyen vérzés, foghússorvadás, fogak lazulása stb. gyorsan megszünnek. 3. A rádióaktivitásnak hatása az is, hogy megakadályozza a visszamaradt ételrészecskék bomlását a fogközökben és ezáltal elejét veszi a fog odvasodásának. A fogtisztitás közben felszabaduló rádióaktiv-sugarak még a fogakra lerakódó nyálkás rétegeket is leoldják és igy a fogköképződést és a fog barnulást is megakadályozzák. Ez a hatása úgy laboratóriumokban, mint különböző klinikákon kipróbáltatott.

MEGSZÉPÜLHET
HUSZÁR ANTALNÉ
évtizedes kozmetikai intézeében
Telefon: 43-0-32. VIII., József-körút 36.
Tanitványok kiképzése

Romantikus regény, amelyet nehéz volna megirni

A regény Birmingham angol városban kezdődik. Birmingham óriási gyártelep, s Brit-sziget kellős közepén. Sehol egy várrom, kikötő, tenger, sürgő-forgó vitorlások, amelyek exotikus világrészekkel kapcsolnak össze, — szóval a romantikához hiányzik minden szokásos felszerelés, sőt a terep a lehető legkedvezőtlenebb: halkonzervgyár. Magyarul az a hely, ahol a szardiniát készítik. Levágják a szardinia fejét, dobozba teszik, forró olajat töltenek rá, leforrasztják és kész. Lehet szállítani a világ minden részébe. Tessék ebből a miliőből romantikát kieszközölni!

De tegyük fel, hogy a gyárban van egy praktikáns gyakornok, fiatal legény, aki a szardiniákat könyveli és közben unatkozva, zsebkésével faragja az asztal szélét. Kinéz az ablakon és sóhajtva gondol Indiára. Ilyen regényhőssel lehetne még valamit kezdeni, csakhogy ebben a gyárban nem a gyakornok a romantikus, hanem a tulajdonos vezérigazgató, James Bertram Sheldraken úr, akinek a nevét a szardiniás dobozokról máris ismeri az egész világ. Bár ez mégis csak kevés a romantikához.

Milyen egy angol gyártulajdonos, akibe beleesett a romantika? Ha regényben olvasná valaki, el se hinné: elkezd arabul tanulni. Ezen a ponton már minden regényiró megzavarodnék, mert az arab nyelvtanulás nagyon sokáig tart és közben nem történhetik semmi. Bár ez alkalommal történt. James Bertram úr közben az arab mellett még megtanult néhány napkeleti tájszólást. Egyik lehetetlenebb ötlet a másiknál. Kezdte tanulmányozni a Koránt és hithű muzulmán lett.

Ez már önmagában is súlyos ellentmondás. Mert ahhoz, hogy valaki a Koránt olvassa és megtérjen, elsősorban keleti embernek kell lennie, szükséges, hogy datolyapálmák boruljanak a feje fölé, tevék legelésszenek a sátora körül és az Aldebaran szikrázzék feje fölött. Csak így van íze a muzulmán írásnak, mert a kormoslevegőjű nyugateurópai, ha már eddig is nem volt valamilyen hite, a Koránból ugyan nem tanul meg semmit. Bertram úr kivétel volt, s amikor már hitt, elkezdte a birminghamiakat mohamedán vallásra téríteni. Az eredmény kétségbeejtő volt. Még ha akadt is valaki, legbensejében őrzött keleti orientációval, az is nyomban visszafordult Nyugateurópa felé, amikor Bertram úr beszédét meghallotta.

És ekkor következett a második regényes fordulat.

A datolyapálmák világa

Bertram úr a gyártelepet felesége nevére iratta, ő maga pedig elment keletre, Damaszkuszba, azzal a képtelen ötlettel, hogy európai létére keleten, a helyszínen, fogja terjeszteni Mohamed hitét.

S néha a legvakmerőbb elképzelések sikerülnek a legegyszerűbben. Bertram úrról kiderült, hogy mohamedán térítő zseni, „Ben Allah" „Isten fia", ahogy az arabok elnevezték, miután Damaszkuszban felruházták az imám méltósággal. Különös, — angolra alapozott — keleti észjárása egyik térítő sikert a másik után szerezte neki, a hire nőttön nőtt, s mint Mohamed prófétája, általános tisztelethez és népszerűséghez jutott.

Legnagyobb eredménye volt, hogy a Borneoiak hindu hercegét, DYang Mudát, visszavezette a mohamedán hitre, miután három hónapig tanította és térítette. Most már egész Kelet-Ázsia ismerte nevét és regényes történetek jártak róla szájrólszájra a tengerpartokon Kis-Ázsiától Cejlonig.

Életsorsa a romantika tetőpontjain járt már, s újra valaminek kellett történni, mert vagy van heppy end vagy nincs!

A próféta birodalma

Keleten minden van, ami egy romantikus regényiró szájaízének kellemes.

Ha birodalom kell, terül, fordul a varázsköpönyeg és már az is van.

Tibet és Afganisztán szegletében mindjárt akad egy állam, a Sin-Kiang tartomány, Kína tartozéka, húszmillió mohamedán lakossal. Az, hogy Kína tartozéka, a legkevesebb megfogható valóságot jelenti a legújabb időkben, ez olyasmi, amit keleten is akadémikus értékűnek neveznek.

Voltaképpen olyan birodalom, amelynek lakói ma nem igen tudják, hová tartoznak, s ennek a naiv tudatlanságnak az az egyetlen megbecsülhetetlen előnye van, hogy momentán sehová se kell adót fizetniök. A fennálló rendet balfelől a szovjet, jobbfelől Japán szeretné megváltoztatni és újra bevezetni az adókönyvekbe a nyugateurópai rendetlenséget, hátralékokat és végrehajtásokat. Egyelőre azonban ez az óhajtás is csak akadémikus értékű, mert Sin-Kiang tartomány meghívta szultánnak a legutolsó török padisah, II. Abdul-Hamid egyik fiát és rövid ideig élvezte. A szultán azonban hirtelen meghalt és Bertram próféta előtt megnyílott az út a trón felé.

Hogyan lép egy próféta trónra, azt napkelet története néhányszor már megmutatta, de hogy egy birminghami szardiniagyáros hogyan kezd hozzá, ez most fordult elő először.

A prófétában ugyanis a szellemiek hirtelen átszövődtek gyakorlati kérdésekkel, s a kettő jól összefért. Ez utóbbit azonban már nem a hittérítő, hanem a konzergyáros újra fellángoló reális tapasztalatai körvonalazták. Bertram úr nem Sin-Kiang tartományban kezdte, hanem a londoni külügyi hivatalnál, s az angol kereskedelem számára nagyszerű tranzitó-utakat biztosított Kína felé. Keleti gondolkodásra alapozott európai észjárása épp úgy elragadta az angolokat, mint ahogy eddig a keletiekkel tette, s ami azelőtt kudarccal járt, most fényesen sikerült. Megtérítette Birmingham kereskedőit és az egész angol vállalkozó világot. Ezúttal persze repülőterekről és vasuti koncessziókról folyt az eszmecsere.

S Anglia hivatalos támogatásával Bertram úr elfoglalta Sin-Kiang trónját, beigazolva, hogy egy angol vezérigazgató is lehet romantikus, csak kellő stilusban és körülményesen fogjon hozzá. Igy alakul ki egy darab exotikus élet, amely a regényiróknak kissé magas, az olvasók számára pedig megbotránkoztatóan hihetetlen.

Ezidő szerint Sin-Kiangban Anglia vasutat épít, a határokon kívül pedig kétfelől bosszankodnak: baloldalon a szovjet, jobboldalon Japán. Mindez azonban belátható időn belül sem kirobbanásra, sem liquidálásra nem vezethet, mert a húszmilliós birodalomban egyelőre végleges rend, illetve rendetlenség állott be, amennyiben Sin-Kiangban újra megjelentek az adóhirdetmények, adókivetések, adókönyvek, behajtások, hátralékok és végrehajtások, szóval mindaz, ami Nyugateurópát is nagyon rendetlenné teszi. Bertram szultán ugyanis hatalmas rendeléseket adott az angol fegyvergyáraknak tankokra, repülőgépekre és gépfegyverekre, mert közel a szovjethatár és az okos birminghami kereskedő vigyáz Sin-Kiang országra.

o. d.

— **Epekő-, vesekő- és hólyagkőbetegek, valamint azok, akik húgysavas sók túlszaporodásában és köszvényben szenvednek,** a természetes **„Ferenc József"** keserűviz használata által bélműködésük elrendezését, emésztésük előmozditását és állapotuk javulását érhetik el. Az orvosok ajánlják.

Hóman Bálint
a fehérvári főispánnal és polgármesterrel kihallgatáson jelent meg a kormányzónál

Vitéz nagybányai *Horthy* Miklós, Magyarország kormányzója, szombaton délben kihallgatáson fogadta *Hóman* Bálint dr. kultuszminisztert, Székesfehérvár szabad királyi város országgyűlési képviselőjét, *Széchenyi* Viktor gróf székesfehérvári és fejérmegyei főispánt és *Csitáry* G. Emil dr. székesfehérvári polgármestert, akik a város közönsége nevében *köszönetet mondottak azért a kormányzói leiratért,* amely 1938-ra tervezett Szent István-ünnepségek egyik központjává Székesfehérvár városát jelölte ki, felhíva a kormányt, hogy *a városban tartandó országgyűlést készítse elő.* Egyben felkérték Magyarország kormányzóját, hogy a most épülő városháza közgyűlési terme részére arcképének megfestését tegye lehetővé. A közgyűlési terem ugyanis a város nagy történelmi multjához méltóan nyer kiképzést, amelyben a kormányzó arcképén kívül *az aranybulla kibocsátását ábrázoló freskó,* Szent István és Árpád szobrai nyernek elhelyezést. A kormányzó az előterjesztett kérések meghallgatása után behatóan érdeklődött a városnak a Szent István-ünnepségeket előkészítő munkájáról.

Elárverezik a Karátsonyi palota berendezését

A magyar királyi postatakarékpénztár február 18-án kezdi meg a budai gróf Karátsonyi-palota berendezésének elárverezését. Az árverésre kerülő tárgyak jegyzékét a postatakarékpénztár pompás kiállítású és ízléses nyomású füzetbe gyüjtötte össze. A gazdagon illusztrált katalógus kellő betekintést nyujt azokba a kincsekbe, melyeket a Karátsonyi-család kétszáz esztendő alatt összehalmozott a budai palotában. Különösen gazdag az árverésre kerülő képek névsora. A legkiválóbb magyar és külföldi festők alkotásai között talán első helyen kell megemlítenünk *Borsos* József híres képét, — „Anya gyermekével", — melyet a legnagyobb portréfestő legkiválóbb alkotásának tartanak. Gazdag a palota képtára a XVIII. és a XIX. századból származó bécsi képekben is, de említésreméltó *Battoni* Pompeo Girolano „Bűnbánó Magdolnája", továbbá a kétezerpengős kikiáltási árral szereplő *Iró férfi* című kép, melyet *Quast* Pieter Jans alkotásának tartanak. Guido *Reni* és *Barocchio* Fedelio iskolája is képviselve van a majd kétszáz képből álló gyüjteményben, de nem hiányzik a XVII. századbeli spanyol iskola sem. Külön fejezetet érdemel a palota gazdag ezüst-, porcellán-, üveg- és szőnyeggyüjteménye. Gyönyörű empire gyertyatartók, metszett velencei ezüstüvegek, s drága keleti szőnyegek teszik gazdaggá a katalógust. Árverésre kerülnek a híres porcellán- és evőkészletek is, melyek javarészét akkor szerezte be Karátsonyi Jenő gróf, mikor a budai palotában három európai fejedelem adott találkozót egymásnak. A gyüjtemény alapját Karátsonyi Gu:do vetette meg, aki sokat tartózkodott Olaszországban és szinte természetes, hogy gyüjteményének nagy része Itáliából származik. A gazdag ezüstneműkészlet a bécsi és a pesti mesterek tudását dícséri. Az ezüstgyüjtők már évtizedek óta számontartották a Karátsonyi-palotában őrzött *Prandtner*-féle híres ezüst kávéskannát, melynek körtealakú teste három saskarmon áll, míg fedelét makk- és levéldísz koronázza. A táblabírókor pesti ötvösmesterei között a legtermékenyebb volt *Gossmann* György, akinek legértékesebb tárgyai Karátsonyi Guido gyüteményébe kerültek.

A helyszini szemle nem igazolta a halálraitélt pestszenterzsébeti gyilkos szörnyü vádját testvérbátyja ellen

Országszerte megdöbbenést és felháborodást keltett a mult év őszén az a kegyetlen rablógyilkosság, amely Pestszenterzsébeten a Szent Imre herceg-utja 31. számú házban lévő bormérésben történt és *Bakos* János 24 éves műegyetemi hallgató életét követelte áldozatul. Az egyetemi hallgatót, aki nagynénje helyett szolgált ki a bormérésben, átlőtt fejjel, holtan találták meg az egyik hordó előtt. A nyomozás úgyszólván órák alatt eredményre vezetett s a rendőrség letartóztatta *Szoó* István 21 éves kocsimosót, aki az első helyszini szemlén be is vallotta, hogy ő követte el a gyilkosságot. A pestvidéki törvényszék *Mendelényi*-tanácsa *halálra ítélte Szoó Istvánt*, akit a rendőrség előtt tett vallomásán kívül a súlyosan terhelő adatok egész sora vádolt.

Pár nappal a halálos ítélet kihirdetése után váratlan fordulat állott be a gyilkosság ügyében. Jelentkezett ugyanis Szoó István ügyvédje és közölte az illetékes bűnvádi hatóságokkal, hogy *Szoó István a börtönben megváltoztatta vallomását és azt állítja, hogy nem ő, hanem bátyja, Szoó Ferenc asztalos gyilkolta meg Bakos Jánost.* Az ügyészség utasítására újabb nyomozást indított a rendőrség, de az eljárás egyáltalán nem igazolta a halálraitélt kocsimosó főbenjáró vádaskodását. Szoó István mindamellett konokul kitartott újabb vallomása mellett, úgyhogy *bátyját is őrizetbe vették.* Az ügy tisztázására *helyszini szemlét* rendelt el a vizsgálóbíró s a szemlét *szombaton délután tartották meg a pestszenterzsébeti bormérésben.*

Délután félnégyre tűzték ki az eljárás kezdetét, de már a kora délutáni órákban hatalmas sokaság gyülekezett a Szent Imre herceg-úton. A környék aprajanagyja látni akarta a testvéreket, akik az akasztófa árnyékában egymást vádolják a szörnyű bűncselekménnyel. Közben a pestszenterzsébeti rendőrkapitányságon pontosan félnégykor megkezdték azoknak a tanuknak a kihallgatását, akik a gyilkosság idején látták az egyik Szoó-fiút a bormérés előtt. *Dudvari* János, *Csutak* Jánosné és *Fülgek* Tivadarné voltak a koronatanuk, legelőször őket hallgatta ki tehát a rendőrség.

Zöldre festett „rabomobil" robogott a kapitányság épülete elé a két Szoó testvérrel, akik fegyveres őrök között, vasraverve léptek ki a rabszállító autóból. *Szoó István mélyen szemébe húzta sapkáját és fejét lehorgasztva hallgatta a nyüzsgő-zsongó tömeg szitkait,* amelyek özönként zudultak feléje a rendőrkordon mögül. Ugyanakkor *bátyja emelt fővel, bátor, nyugodt tekintettel állta a fürkésző pillantásokat.*

Boglutz László dr. vizsgálóbíró hallgatta ki az egyik elsőemeleti szobában a tanukat, majd úgy határozott, hogy alkonyatkor tartja meg a helyszini szemlét, mert azt akarta, hogy a körülmények lehetőleg ugyanolyanok legyenek, mint amilyenek a gyilkosság idején voltak. Szoó Istvánt is kihallgatta a vizsgálóbíró s *a halálraitélt kocsimosó újra azt hangoztatta, hogy a gyilkosságról csupán a bátyja elbeszéléséből értesült. Az öregebbik Szoó fiú viszont kétségbeesetten kardoskodott ártatlansága mellett.*

— Semmi közöm, kérem szépen, ehhez a szörnyű dologhoz — hajtogatta. — Egész éjszaka dolgoztam, édesapámmal együtt jöttem haza a munkából. Egész nap aludtam és körülbelül hat óra lehetett, amikor felébredtem, nem sokkal azelőtt, hogy az öcsém hazajött. *Pista hat óra után jött haza...!*

Pontosan öt órakor állott meg a rabomobil a bormérés előtt. Az egyik koronatanu, Dudvari János, akkor már ott várakozott a bormérés ajtajában. A két Szoófivér hangtalanul állott meg előtte.

— Felismeri-e azt az embert, — kérdezte az egyik detektiv, — akit a gyilkosság délutánján látott itten?

A koronatanu és a két testvér hosszú másodpercekig nézett farkasszemet egymással. *Lélekzetfojtó csönd, pattanásig feszült izgalom ülte meg a levegőt,* érezte mindenki, hogy talán ezen a vallomáson múlik egy ember, az ártatlan élete. *Dudvari hosszan nézte a két testvért, egy pillanatra megremegett, azután határozott kézzel mutatott rá Istvánra és kemény hangon mondotta:*

— *Ő volt az!*

A vizsgálóbíró mind a három tanutól megkérdezte, hogy kit láttak a gyilkosság idején a bormérés előtt és *egytől-egyig Szoó Istvánban ismertek rá arra a fiatalemberre, aki a gyilkosság előtt ott ólálkodott.* A vizsgálóbíró most elrendelte, hogy vigyék le a borpincébe a gyanusitottakat, ott ruhát cseréltetett velük és így állíttatta őket újból a tanuk elé. *Azok megint csak Szoó Istvánra mutattak.* Közben szinte pergőtűzszerűen hullottak a vizsgálóbíró, a rendőrtisztek és a detektívek keresztkérdései Szoó Istvánra, de az továbbra is körömszakadtáig tagadott.

— *Azt mondja meg nekem,* — csapott *le váratlanul Krizsanecz Kálmán dr. rendőrkapitány a halálraitélt fiatalemberre, — hogy a tiz pengő a kézipénztár felső részén vagy pedig az alsón volt?*

— *Az alsón! — szólta el magát a kocsimosó.*

— Honnan tudja? — támadt rá újból a kapitány.

Szoó István meghökkent, fülig pirult, majd ajkába harapott és igy felelt:

— *A bátyám mondta.*

A szemle most már hamarosan véget ért. Jegyzőkönyvbe vették a lényeges mozzanatokat, majd visszaszállították a két fiatalembert a pestvidéki ügyészség fogházába. Szoó István változatlanul megmaradt amellett, hogy bátyját vádolja a gyilkossággal, *de minden jel, minden adat, a tanuvallomások épp úgy, mint az ő zavaros válaszai arra mutatnak, hogy ő tette.*

A londoni sajtó mondja:

Fodor László darabja „önhitt butaság"

London, február 6.

A londoni St. James-színház, amelyet eddig *Gilbert Miller*, az amerikai színházi vállalkozó bérelt, s éveken át sikertelenül igyekezett *Molnár* Ferenc darabjait Londonban meghonosítani, most bemutatta *Fodor* László egyik darabját, amely az angol átdolgozásban „The Orchard Walls" (A gyümölcsös falai) címet kapta. A cím ismert idézet a „Romeo és Julia" szerelmi jelenetéből: „The orchard walls are hard to climb..." (Nehéz megmászni a gyümölcsös falát"). A magyar darabot *Merton Hodge*, az ismert angol színpadi író dolgozta át angolra, akinek több darabja aratott sikert Londonban; *Raymond Massey*, a nagyszerű színész-rendező rendezte; a főszerepeket *Hugh Sinclair, Irene Vanbrugh* és *Sophie Stewart* játsszák, szóval a szereposztás elsőrangú. Ennek dacára a Fodor-darabból nemcsak az angol kritika igen kedvezőtlen álláspontra helyezkedett és a bemutató nem nagyon használt a magyar színpadi írók hírnevének.

W. A. Darlington, a „Daily Telegraph" ismert kritikusa, a következőket írja:

Magyarországról általában azt halljuk, hogy tele van színpadi írózsenikkel. Ha valaki Pesten hotelben lakik, akkor okosan teszi, ha korán reggel intézi el a levelezését, mert máskülönben a hotelben tartózkodó két helyi zseni közül legalább egy megrohanja az írószobát és elhasználja az egész levélpapirkészletet. Lehet, hogy ez a megállapítás nem egészen igaz, de ha igaz, lenne, ez okvetlen megmagyarázná meglepő vékonypénzüségét azoknak a magyar daraboknak, amelyek Londonba is színrekerülnek. Erre a legújabb példa Fodor úr darabja. *Aubrey Hammond* díszletei gyönyörűek, a szereposztás elsőrangú, de a darab semmi. A szerző egy csoport tökéletesen jelentéktelen embert mutat be a közönségnek s egyuttal felhívja a közönséget, hogy vegye őket olyan halálosan komolyan, amilyen komolyan ők veszik magukat és egymást. Egyszerűbb szavakkal kifejezve: a darab „önhitt butaság" *(pretentious rubbish).*

— *Hilda McKenna* és *John Engleton* a darab elején őrülten szerelmesek egymásba, *Hilda* azonban egy gazdag ágymelegítőgyáros felesége lesz, mire *John* gyorsan feleségül vesz egy gazdag nőt. Hat hónap mulva találkoznak és éppen elhatározzák, hogy szakítanak vagyonos élettársaikkal, amikor *John* felesége kijelenti, hogy anyai örömöknek néz elébe. Vissza az egész, de hogy ezt megtudjuk, több évnek kell leperegnie és követnünk kell a szereplőket *Coblenzbe.*

— Ha egy ilyen szegényes meséjű darab hús- és vérembereket állítana a színpadra, a gyengeség megbocsátható lenne, de a szerző erre képtelen volt. A színészek kitünően játszottak és menteni próbálták a menthetőt.

— Ha a darab komolyabb és értékesebb lett volna, akkor okvetlen súlyos körülmény gyanánt hatott volna az, hogy az egyik felvonásban a vonat véletlenül magával vitte szinte az egész színpad díszletét, amely állomást ábrázolt, ellenben maga mögött hagyta a csomagkocsit.

A *„Daily Express"* megállapitja, hogy a darab összhatása „elcsépelt és zavaros".

A *„Morning Post"* ezt írja: A darab tulajdonképen akkor kezdett érdekes lenni, amikor a függöny lement az utolsó felvonás után. Amit eddig láttunk, az felesleges előkészités és időpocsékolás volt.

A 37-ik osztálysorsjáték
5. osztályának
befejező főhúzásai
holnapután
kedden kezdődnek! Ne mulassza el a megújítási összeget húzás kezdete előtt befizetni. Különben minden joga elvész!

Corvin fehérben

Megbízható, jó minőségek:

Sifónok ismert minőségek 1 m 1.15, —.98, —68	Pohártörlő kockás 1 db —25	Kispárna fehér, himzett 1.48, 1.20 angol széllel 2.70, 1.90	Férfi popelin-ing fehér színben, jó anyagból, bélelt mellel 6.48
Pamutvászon vastagszálú, kb. 80 cm széles, 1 m 1.08, —98	Konyhatörülköző tiszta len 1 m 1.08, fellen 1 m —.99, pamut 1 m —58	Nagypárna fehér, himzett 2.90, 2.40 angol széllel 4.90, 3.90	Férfi popelin-ing színes, 2 külön gallérral 6.90
Macco inlet sűrűszálú minőség, kb. 80 cm széles 1 m 1.08	Edénytörlő tiszta lenből 1 db —68	Paplanlepedő fehér 130×180 cm 6.90 himzett, angol széllel 11.80, 9.80	Férfi popelin-ing fehér, bélelt mellel 8.90
Lepedővászon kb. 140 cm széles 1 m 1.58	Törülköző pamutdamaszt kb. 50×100 cm 1 db 1.18	Ágykészlet fehér, (1 kis-, 2 nagypárna, 1 paplanlepedő) himzett, angol széllel 24.50, 19.50	Férfi hálóing jó sifónból, komplett szabás 5.48
Paplanlepedő kreton, kb. 180 cm széles 1 m 2.58	Zsúrabrosz indanthren színekben 1 db 1.98	Brokátpaplan kb. 130×180 cm 13.80 kiváló minőség 17.80	Férfi alsónadrág tartós köperből, hosszú 3.50, rövid 1.98
Rayé-köper kb. 80 cm széles 1 m —98	Kávésabrosz tiszta lenből, indanthren 1 db 2.88, 2.18	Kombiné színes batiszt, rátéttel v. himzéssel 1.98, 1.78, 1.48	Függönycsipke-szövet fehér, kb. 150 cm széles, ízléses mintázat 1 m 2.20
Ágynemű sifón pasztellszinekben, kb. 80 cm széles 1 m 1.28	Étkezőabrosz fehér, kockamintás 1 db 2.35	Kombiné fénytelen műselyem-trikó, szép himzéssel 2.98, 2.40	Grenadin store kb. 150×250 cm, ízléses kivitel, himezve vagy filet-motivval, fodros 7.80
Fehérnemű batiszt szép pasztellszinekben, kb. 80 cm széles 1 m 1.08, —88	Étkészlet 6-személyes, kockamintás 5.40	Női hálóing színes batiszt vagy mintás műselyem 3.90, 2.98	Függöny recekelme kb. 180 cm széles, jó minőség, ízléses minta 1 m 2.80
Zefir és Puplinette divatos inganyag, kb. 80 cm széles 1 m 1.18	Kávéskészlet pamutdamaszt, 6 személyes 6.50	Női hálóing fénytelen műselyem-trikó, szép fazónokban 5.90, 4.90	Melltartók mosható anyagból, fehér és rózsaszínben, többféle fazónban 1 db 1.08, —.98, —68
Fresco duplán nyomott inganyag, kb 80 cm széles 1 m —88	Étkészlet pamutdamaszt, 6-személyes 7.90	Női pizsama mintás műselyem vagy csikos flanell 4.90, 3.90	
Fehérnemű lavable különösen mosható műselyem, ízléses, szép minták, pasztell-alapon 1 m 2.38, ugyanaz egyszínben 1 m 2.25	Száj-rouge Baeder-gyártmány, fémtokban 1 db —48	Baby kocsitakaró fehér batiszt, csipkével 2.98, színes piquet-barchent 1.98	
Crepe de chine 90 cm széles, jó műselyem, fehérneműre kiválóan alkalmas 1 m 1.48	Púderdoboz tükörrel és szitával 1 db —.78, —68	Crepe marocain igen erős műselyem-minőség, sok szép divatszínben, ruhára és kompléra 1 m 1.78	

CORVIN
A JÓ MINŐSÉGEK ÁRUHÁZA

Prandtner

~~Prandtner~~ ötvösmester nevét és munkásságát említi

Somogyi Árpád: Régi pesti ötvösművészet.
Budapest, 1970. 7.sz. 38-40. l.

Prandtner, ötvös

Haller Ferenc ezüstszablyáján I.H.Hausmann ötvösnek a jegye.A kardon bőségesen fellép a XIX.század elején oly kedvelt nagylevelü diszitmény is.Ez a megmunkálás a magyar ötvösök előtt sem volt ismeretlen,amelyre Liboy Prandtner,Szentpéteri,stb.bőséges példával szolgálnak. 20 s.old.16.jegyz

Semesváry Ferenc: Haller Ferenc testőrkapitány ezüstszablyája 187.old

Folia Archaeologica.XX.Népmüv.Propaganda Iroda Bpest.1969

Brandtner Ottó

Pesten működött (XVIII-XIX. szd.)

Somogyi Árpád: Régi pesti ötvösmívesek

Budapest 1970 VII. n. 38 old.

PRANDTNER, pesti ötvös

P. Silberarbeiter in Pest, a pesti vakok intézete vizsgajutalmára kétszer ezüstkést és villát ajándékozott. (1838, 6811)

Pressburger Zeitung
(Genthon)

311. OVÁLIS TALPAS DÍSZTÁL, ezüst, fülekkel, domború és áttört dísz, középső részén és talpán putto figurák, 1850 gr. Pozsony, Schier, 1842. 600

312. KANÁL, ezüst, stilizált halalak, Angol, 19. sz. e. 15

313. TORTALAPÁT, ezüst, vésett és áttört dísz, 135 gramm, Bécs, 1862. *(Ft 100)* 1

314. TÁLALÓESZKÖZ, ezüst, elefántcsontnyéllel, 19. sz. e. f. *(Ft 40)* 1

315. TINTATARTÓ KÉSZLET, ezüst. Tálca, 2 tintatartó fedővel, tolltartó és kézi csengő, hullámos dísz, 1200 gramm, 19. sz. k. 400

316. TALPAS DÍSZTÁL, ezüst, áttört, domború és vésett dísz, középső része térdeplő nőalak, 1560 gramm, Bécs, 1830. k. 500

317. ÉKSZERTÁLKA, ezüst, aranyozva, közepén kalapált tájkép, két madárral, G. S. mesterjegy. Eperjes, 1700. k. 250

318. POHÁR, ezüst, vésett vonalas dísz, 120 gramm, Nürnberg, 1700. k. 50

319. POHÁR, ezüst, vésett gyűrűs dísz, 200 gramm, Magyar, 1815. 60

320. TÓRAMUTATÓ, ezüst, vésett dísz, végén kézforma, 150 gr. 19. sz. e. *(Ft 120)* 1

321. KOPPANTÓ TÁLCÁVAL, ezüst, áttört díszítéssel, 140 gr. Bécs, 1818. 50

322. CUKORDOBOZ, ezüst, domború levéldísz, fedelén kutya, 575 gramm, Lengyel, 19. sz. e. 250

323. TUBÁKOS SZELENCE, ezüst, vésett díszítéssel, belül aranyozott, Bécs, 1840. k. 30

324. TUBÁKOS SZELENCE, ezüst, vésett díszítéssel, Bécs, 1864. 20

325. ÚTI SÓTARTÓ, ezüst, belül aranyozott, Bécs, 1840 k. 25

326. TUBÁKOS SZELENCE, ezüst, vésett város képpel, 19. sz. m. f. 20

327. KÉT KÉSBAK, ezüst, 80 gramm, 19. sz. m. f. *(Ft 50)* 1

328. DESSERT KÉS ÉS VILLA, ezüst, kígyós fogókkal, 1800 k. *(Ft 20)* 1

329. TEASZŰRŐ, ezüst, 80 gramm, 19. sz. m. f. *(Ft 60)* 1

330. FOGÓS GYERTYATARTÓ, ezüst, domb. és vésett dísz, 1800. k. 40

331. FOGÓS GYERTYATARTÓ, ezüst, gyűrűs dísz, 130 gramm, Bécs, 1821. 50

332. GYERTYATARTÓ, ezüst, hullámos dísz, 250 gramm, Bécs, 1846. 70

333. MINIATÜRKERET, filigrán ezüst, 19. sz. e. f. 30

334. CSÜNGŐ, ezüst, mozgótestű halforma, 19. sz. m. f. 40

335. OVÁLIS TÁLKA, ezüst, 415 gramm, Kolozsvár, 19. sz. e. 150

336. TALPAS DÍSZTÁL, ezüst, domború és áttört dísz, 629 gr. Bécs, 1834. 180

337. ECET-OLAJTARTÓ, ezüst, áttört és gyöngysoros dísz, hozzá 2 csiszolt üveg ezüstfedővel, Magyar, 1820. k. 160

Mű- és Régiségkereskedelmi Vállalat
IX. műv. aukció. Bp. 1948.

338. OVÁLIS DÍSZTÁL, ezüst, kalapált, makkos keretben tanyai táj állatokkal, 890 gramm, Bécs, 18. sz. 250

339. FEDELES KUPA, ezüst, vésett stilizált díszítéssel, hengeres testén, tetején és fenekén érmek, 1370 gramm, Német, Schweidnitz, 18. sz. e. f. 1200

340. KANNA, ezüst, Bécs, 1824. 40

341. MAGAS SERLEG, talpas és fedeles, ezüst, testén és fedelén aranyozott delfines alak, domború figurális dísz, 572 gr. Német, 19. sz. e. 180

342. ÉKSZERÁLLVÁNY, ezüst, átlört és domború dísz, 130 gr. Bécs, 1807. *(Ft 100)* 1

343. FOGKEFE, ezüst, G. Giergl, Pesth. 1853. *(Ft 40)* 1

344. KÉT NYELES KEFE, ezüst, Bécs, 1850. k. *(Ft 70)* 1

345. KÉZITÜKÖR, ezüstfoglalat, gyöngyháznyél, 1830. k. *(Ft 50)* 1

346. TINTATARTÓ-PÁR, csiszolt üveg, ezüstfedő és foglalat, Angol, 19. sz. k. *(Ft 100)* 1

347. TUBÁKOS SZELENCE, ezüst, vésett díszítéssel, belül aranyozott, Bécs, 1840. 30

348. TUBÁKOS SZELENCE, ezüst, vésett díszítéssel, 19. sz. k. 20

349. TUBÁKOS SZELENCE, ezüst, vésett díszítéssel, A. B. mesterjegy. 19. sz. k. 30

350. TUBÁKOS SZELENCE, ezüst, 54 gramm, 19. sz. e. f. 20

351. TUBÁKOS SZELENCE, ezüst, vésett dísz és héber felírás, 19. sz. e. f. 50

352. ÉKSZERÁLLVÁNY, ezüst, Angol, 19. sz. e. *(Ft 40)* 1

353. KÉT PALACK-ALÁTÉT, ezüst, fabetéttel, 160 gramm, 19. sz. m. f. *(Ft 80)* 1

354. KÉZITÜKÖR, ezüst, 100 gramm, 19. sz. k. *(Ft 60)* 1

355. KÉT KÖRÖMKEFE, ezüst, Magyar, 19. sz. e. C. G. mesterjegy. *(Ft 70)* 1

356. KOPPANTÓ, ezüst, domb. stilizált dísz, 100 gramm, Bécs, 1830. k. 30

357. ECET-OLAJTARTÓ ÁLLVÁNY, ezüst, domború virágdísz, két sokszegletű üveggel, 390 gramm, Bécs, 1840. 80

358. FOGÓS GYERTYATARTÓ, ezüst, domború, gyűrűs dísz, 110 gramm, Bécs, 1824. 50

359. FOGÓS GYERTYATARTÓ, ezüst, domború dísz, 200 gr. 19. sz. k. 70

360. TALPAS POHÁR, ezüst, vésett, zsidó írással, 115 gramm, 19. sz. k. 40

361. POHÁR, ezüst, vésett díszítéssel, Magyar, 1800. k. 40

362. POHÁR, ezüst, vésett dísz és zsidó felírás, „S" mesterjegy, 19. sz. e. f. *(Ft 80)* 1

363. KANNA, talpas, ezüst, domború levéldísszel, 170 gramm, Bécs, 19. sz. e. 120

364. TEJES KANNA, ezüst, 295 gramm, Pest, Goszmann, 1846. 100

365. SZAMOVÁR, ezüst, karmos és golyós lábakon, domború levéldísz, 1440 gramm, Angol, 19. sz. k. 290

366. MAGAS KANNA, talpas és fedeles, ezüst, vésett levéldísz, tetején makk, 590 gramm, Empire. 250

367. ECET-OLAJTARTÓ ÁLLVÁNY, ezüst, hullámos és virágdísz, 540 gramm, 19. sz. e. f. 100

368. GYERTYATARTÓ, ezüst, oszlopforma, domború díszítéssel, Angol, 19. sz. 120

369. KÉTÁGÚ GYERTYATARTÓ-PÁR ezüst, gyűrűs dísz, felül urnaalak, 2500 gramm, Pest, Jos Prandtner 1800. k. 900

370. SÓTARTÓ, ezüst, dobozforma, belül osztott és aranyozott, 110 gramm, Pozsony, 1800. k. 40

371. TUBÁKOS SZELENCE, ezüst, vésett, díszítéssel, Bécs, 1850. k. 20

372. SZELENCE, ezüst, vésett diszítéssel, kettős nyitású, Bécs, 1860. k. 30

373. KÉT TÁLALÓESZKÖZ, ezüst, 19. sz. k. *(Ft 80)* 1

374. CUKORFOGÓ, ezüst, 19. sz. k. *(Ft 30)* 1

375. CUKORFOGÓ, ezüst, Bécs, 1820. k. *(Ft 50)* 1

376. POHÁR, ezüst, vésett leveles dísz, Bécs, 1807. 60

377. POHÁR, ezüst, poncolt alapon vésett koszorúban magyar név és 1742. évszám Erdély. 220

378. POHÁR, ezüst, vésett virágdíszítéssel, 100 gramm, Török, 19. sz. e. f. *(Ft 140)* 1

379. TALPAS DÍSZTÁL, ezüst, hullámos dísz, 342 gramm, Bécs, 1860. k. 60

380. TALPAS SÓTARTÓPÁR, vésett és áttört dísszel, 230 gr., Bécs, 1807. 120

381. KEREK TÁL, állványon melegítővel, ezüst, domború dísz, 880 gramm, Bécs, 1830. 250

382. TEÁS KANNA, fedővel, ezüst, 580 gramm, Bécs, 1830. 200

383. TALPAS KANNA, fedővel, ezüst, faragott fanyéllel, 160 gr. I. B. mesterjegy, osztrák barokk. 300

384. KANNA, fedővel, ezüst, hullámos dísz, 760 gramm, Bécs, 1840. 250

385. NYELES KEREK TÁL, lábakon, fedeles, ezüst, domború levél- és gyöngysordísz, 810 gramm, Pest, Prandtner, 1820 k. 300

386. TALPAS, FÜLES TÁLKA, ezüst, györgysoros dísz, 230 gr. 19. sz. k. 50

387. TUBÁKOS SZELENCE, ezüst, Laxenburg vésett látképével, 45 gramm, Bécs, 1830. k. 25

388. FLAKON, ezüst, kalapált dísz, tetején madár, Francia, 18. sz. 60

389. KEREK SZELENCE, ezüst, vésett szalag és virágdísz, Angol, 19. sz. e. f. 30

390. PECSÉTNYOMÓ, ezüst, nyitható méregtartóval, vésett dísz, 19. sz. e. f. 20

391. GYERTYATARTÓ-PÁR, ezüst, gyűrűs dísz, 340 gramm, Bécs, 1830. k. 100

392. POHÁR, ezüst, poncolt dísszel, Magyar, 18. sz. 40

393. POHÁR, ezüst, vésett díszítéssel, Osztrák, 19. sz. k. *(Ft 60)* 1

394. TALPAS SÓTRTÓ-PÁR ezüst, domború virágdísz, 150 gr. Bécs, 1830. k. 80

395. DÉZSA, nyolcszegletű, ezüst, 470 gramm, Pesth. ~~F. K.~~ mesterjegy, 1820. k. 230

396. TALPAS ÉS FEDELES KANNA, ezüst, domború gyűrűs dísz, 840 gramm, Pest, 1834, Prandtner. 250

397. MAGAS TALPAS KANNA, ezüst, fedővel, domború levél és virágdísz, tetején gyümölcsfogó, 1200 gramm, Drezda, 19. sz. e. 500

398. POHÁR, golyós lábakon, kalapált virágdiszítéssel, 220 gr. Német, 1700 k. 19. sz. közepei behozatali je.lel. 220

399. TALPAS POHÁR, sokszegletű, fedeles, ezüst, 215 gramm. 50

400. DÍSZKANÁL, ezüst, angyalos és puttos dísz, 19. sz. *(Ft 40)* 1

401. CUKORFOGÓ, ezüst, domború dísz, Bécs, 1840. *(Ft 50)* 1

402. CUKORFOGÓ, ezüst, domború dísz, Bécs, 1840. k. *(Ft 40)* 1

403. CUKORFOGÓ, ezüst, domború virágdísz 19. sz. m. f. *(Ft 30)* 1

A genius loci egyáltalán nem közhely, a faji, a nemzeti erő és lélek sem az. Az európéerségről — a szónak művészeti értelmében — ugyanezt nem merném állítani.

Az eljövendő békés, munkás korszakban minden nemzet annyit ér majd, amennyire át tudja szőni kultúrmunkáját fajiságával, nemzeti egyéniségével. Ez kisebb mértékben eddig is így volt. Emlékezzünk a nemzetközi kiállítások eredményeire. Minden sikerünk titka magyarságunkban, másoktól való erős különbözőségünkben rejlett. Utánzásra, ugyanegy úton való hátulkullogásra senkise kíváncsi... S ha odakint rövid időre magyarok tudtunk lenni, miért legyünk a házunk táján idegenek?... Ez a mostani kiállítás arra tanít meg mindenkit: tanítót, tanulót, mestert és tanítványt, közönséget egyaránt, hogy van miből alkotnunk, van hová fordulnunk díszítő elemekért. Hogy lehetünk bátran erősek és magyarok. Olyanok, mint annak a művészetnek névtelen megalkotói, akiknek csak a művészi

Földes Imre megvásárolt pályaműve. E. Földes. Angekauft.

szépségért őrzött munkásságát most mutatja be a Társulat.

...Mert nálunk nem lehet úri művészet, parasztművészet. Művészet csak egy van: a nemzeti. Az pedig idebent ne legyen más — csupán magyar...

RÉGI PESTI EZÜST-TÁRGYAKRÓL

RÉGI PESTI EZÜSTTÁRGYAKRÓL

IRTA DR. KREMMER DEZSŐ

Szemünk láttára, szinte napról-napra dőlnek romba a régi Pest-Buda patinás, történeti levegőt lehelő ódon házai, keserű megaláztatások, diadalmas forró napok, nagy vívódások tanui. Emitt egy udvarház kapuzatának naivan elnagyolt kőszentje, amott bassoreliefmaradványok omlanak a porzó téglatörmelék, vakolathulladék közé. Egy-egy érdekes házzal együtt tűnik el rendszerint valami jellegzetes, odakapcsolódó hangulat is, a felső udvari szobák mélyén volt régi, kisvárosiasan intim berendezés, ócskaságukban is kedves bútorok, szobrocskák, porcellánok, ezüstök.

Amit meg lehet menteni, annak tekintélyes része jut múzeumaink s amatőrök gyűjteményeibe és várják új életrekelésüket, amikor a késő utódok megilletődött lelkéből váltják ki az elborongó emlékezés kristályos érzéseit. És lassanként gyűlnek, gyűlnek a régmult idők fennmaradt ereklyetárgyai, porcellánok, ezüstök, használati eszközök s fel-fellebbentik a Biedermeyer-kor, a nagy Palatinus kora, a nemes Széchenyi kora fátyolát. Halkszavú meséket mesélnek minekünk kisszerű, de meleg ragyogású régi budai meg pesti polgáréletről, a nagyanyáink meghitt, kicsi világáról. Semmisem hozza oly közel az emlékezésre fogékony pillanatokban egész benső világunkhoz a multat, mint az efajta emléktárgyak, amikről tudjuk, hogy elődeink mindennapi életébe kapcsolódtak belé, azokat használták, forgatták, mutogatták, szinte velük együtt éltek. Külön szuggesztív értéket nyernek ezek: hozzájuk, köréjük álmodjuk az embereket, a lakószobát, azt az egész nagy hangulategységet, ami az emlékezések nyomán, a történeti távolság szeliden sápadt félhomályán át, énünkben kialakul.

Amikor még benső, szinte tudatalatti megérzéssel becsülték meg az ablakban álló vagy almáriom szélére tett cserépvirágot, amikor még nem beszéltek céltudatos lakásdíszítésről, artisztikus megoldásokról, formakeresésről, hanem csak úgy ösztönösen díszítették az otthont, az igazi családi fészket, — akkor a szelid vonalú üvegszekrénykék mögé bujtatott porcellánholmik, ezüstfélék, használati vagy díszezüstök elsősorban a család gyönyörűségére voltak. Így jutott benső kapcsolatba a régiek napi életével azoknak valamennyi emléktárgya.

Az elmult évszázad huszas és harmincas éveiből a látszólag új virágzásnak induló pest-budai ötvösség néhány híres mesterének egy-két darabját mutatjuk itt be. Az országos hírű kassai ötvöscéh adta minekünk Szentpétery József mestert, kinek egy finomrajzú, díszkréten mintázott teáskannája s egy gyertyatartója ismeretes. A jónevű Prandtner és

RÉGI PESTI EZÜSTTÁRGYAKRÓL

Giergl mester remekbe készült ezüstjei a negyvenes években különösen nagy kelendőségűek voltak. Prandtner szeretett klasszikus motívumokat is alkalmazni s még a régi, XVII. századbeli német, tiszta stílusú mintakönyvek nyomán dolgozott. A főúri körökben kedvelt Giergl mester pedig inkább a filigrán formákat alkalmazta s nem egy új ötletes megoldási módot vitt bele rajongásig szeretett művészetébe. Egyik legszebb munkája az itt bemutatott porcukortartója, gazdag mívű, sodronyos levél- és virágdíszítésekkel halmozva.

Böhm József mester háromlábú kis ezüstserpenyője végtelen sok finomságot lehelő peremdíszével emelkedik ki s a század elején uralkodó empire-ízlés jellegzetes modorát hirdeti. Ezeknek mestere a híres nevezetes Böhm József, kinek szél-utcai műhelyéből még sok szép ezüstmunka kerülhetett ki, de sajátságos módon alig bukkanunk gyüjteményeinkben az ő mesterjegyére.

Az ötvösség virágzása nálunk a negyvenes évekkel szűnik meg. De ebből a korból is tudunk mutatni azért egy-két nemesebb stílusú ötvösmunkát, mint késői virágát a korhadó fának. Ilyen a Giergl mester alkotta szelence, amely a pesti lóversenydíjak egyike volt, mint vésete is mutatja. Szegélye rózsamotívumokból stilizált peremdísszel van ékítve, oldalai ugyane motívumok változataival, mélyített vonalakkal.

Aztán elcsöndesedett nálunk is minden. A negyvenes évek végén viharok száguldanak át a vén Európán. Országunk s a főváros méltó módon veszi ki részét a küzdelmekből s szenvedésekből egyaránt. S mikor elült a mi viharunk, a visszatérő írók, művészek érezték, hogy más, új világ forgatagába kerültek. Hát még a csöndes fényűzés szerény mesterei, az ötvösök! Magunk elé varázsoljuk azokat a kisméretű műhelyeket, melyek a régi Pest görbe utcasikátoraiban, rendszerint udvarok mélyén húzódtak meg, hihetetlenül elhagyatott környezetben. Talán csak az Arnót átölelő ponte vecchio ezüstboltocskái érik el ezeket méreteikkel.

S itt, e homályos kis műhelyekben pattant ki igen sok nemes forma, díszítő vonal, mely hirdeti a magyar ötvösművesség formanyelvének gazdagságát, szinte kimeríthetetlen erejét.

A krisztinavárosi öreg temető árnyas fái alatt tizenegy pestbudai ötvösmester alussza örök álmát. Szorgos kezeik fáradságos alkotásai szétszórva a világ négy táján. Ma gépek, prések helyettesítik e kezeket. S a gyárak búgását vajjon hallják-e odalenn, a tizenegy pest-budai öreg mesterek?

Az O. M. Kir. Iparművészeti Iskola grafikai osztályából. Tanár: Helbing Ferenc.

Entwurf eines Schülers der Abteilung für Graphik der Königl. Kunstgewerbeschule Budapest.

MDK

Prandtner ötvös

Ezüst kávéskanna, melynek körtealaku teste három saskarmon áll, mig fedelét makk- és levéldi koronázza. A Karátsonyi palota árverésre kerülő tárgyainak jegyzékében.

Cikk: Elárverezik a Karátsonyi palota berendezését.

Uj Magyarság 1937.febr.7. 8.o.

2. Prandtner műve 1824-ből.
Felcsút. (Lásd: 26. sz.)

Mihrefp

26. FELCSÚT. (Fejér vm., vál
idomú talpán poncolt alapon trébelt le
szőlőindás-fürtös és kalászos kartusban

Díszváza idomú nodusza jelenle
kehelyhez hasonló gerezdes dísz ékíti.
kettős hullámos inda, felső részén recé

Kosarán trébelt leveles, kalászos
Talpán belül vésett felirat:
Tekintetes Pázmándy Károly Ur
Fel Tsuti Reformata Ekklésia számára
Magassága 26·7, talpátmérője 14
A pesti ötvöscéh 1824-es hitelesí
mesterjeggyel van ellátva.
Pest, 1824. Prandtner műve.

Prandtner

pesti ötvös család -

Horváth Henrik:

Néhány aktuális tanulság a pesti empire ötvösség köréből.

Műgyűjtő 1927. 6-7. l.

tt szines dis
rsia und Ba

NY, diófa,
Schmale Kc
Jh.

, diófa, hull
mit wellig

, diófa, hullá
mmode, Nussholz, mit welliger Stirnseite und Bandintarsia.
VIII. Jh.

, diófa, hullámos előrésszel, szalagberakással, magas lábakon.
mmode, Nussholz, mit welliger Stirnseite und Bandintarsia.
VIII. Jh.

akott szines diszitéssel, vörös szövetkárpitozással. Olasz,
sholz, mit reicher Intarsia. Roter Stoffüberzug. Italienisch,

diszitésü bőrkárpitozással. Olasz renaissancestilus. — Zwei
rung, mit Golddekor. Italienisch, Renaissancestil.

ó alakkal és gyermekfaunokkal. Zöld bársonykárpitozással.
, zwei Figuren und Kinderfaune. Mit grünem Samtüberzug.

1147. FAGYLALTKANÁL. Ezüst, alakos nyelekkel 6 drb. 16.—
1148. ZSEBÓRA. 18 karátos arany, zománcozott díszítéssel. Genf, 1840 körül . . . . . 45.—
1149. GYŰRŰ. Színarany, görög fejet ábrázoló ametisztgemmával. Római, Kr. után III—IV. század. 11 gr. 160.—
1150. FEDELES BONBONTARTÓ. Ezüst filigrán . . 7.—
1151. GYŰRŰ. Fehérarany, egy brilliánssal . . . . 275.—
1152. GYERTYATARTÓ. Ezüst és márvány. Egy pár. Villanyvezetékkel . . . . . 32.—
1153. ZSEBÓRA. 18 karátos arany, kettős fedéllel, mindkét fedele zománcozott díszítéssel. XIX. sz. közepe 50.—
1154. FÜLBEVALÓ (csavaros). Fehérarany, brilliánssal. Egy pár . . . . . 550.—
1155. CIGARETTASZELENCE. Ezüst, 100 gr. . . 14.—
1156. DOHÁNYSZELENCE. Ezüstfiligrán. 95 gr. . . 11.—
1157. CUKORFOGÓ. Ezüst. Bécs, 1846 . . . . . 14.—
1158. ZSEBÓRA. 18 karátos arany, zománcozott és vésett díszítéssel. XIX. század közepe . . . . . 24.—
1159. FEDELES BONBONTARTÓ. Zománcozott ezüst . 14.—
1160. POHÁR. Ezüst. 90 gr. . . . . 10.—
1161. UTI SÓTARTÓ DOBOZ. Ezüst. Pest, 1825. Johann Prantner . . . . . 14.—
1162. GYŰRŰ. Fehérarany, három brilliánssal . . . 540.—

1859. 107 gr. . . . . 25.—
1116. NYAKKENDŐTŰ. Arany, karneol kameával . . 15.—
1117. SÓTARTÓ, három lábú. Ezüst. Eger, 1840 körül . 15.—
1118. GYÜMÖLCS- VAGY NÉVJEGYKOSÁR. Ezüst, sajtolt díszítéssel. Bécs, 1846. 172 gr. . . . . 40.—
1119. MELLTŰ. Arany, egy zafirral és két kis brilliánssal 18.—
1120. POHÁR. Ezüst, kezdetlegesen trébelt díszítéssel, aranyozott peremmel. Moszkva, 1744. 115 gr. . 45.—
1121. IRÓN. Double . . . . . 10.—
1122. KERESZTELŐ ÉREM. Ezüst, filigrán kerettel. Bécs, 1840 körül . . . . . 12.—
1123. VILLA. Ezüst. Angol. Gróf Apponyi-címerrel. 12 drb. 1250 gr. . . . . 90.—
1124. MELLTŰ. Arany, egy rubinnal és két kis brilliánssal. (A rubin hibás.) . . . . . 18.—
1125. KÖTŐTŰTARTÓ. Ezüst, filigrán dísszel. XIX. század eleje . . . . . 3.—
1126. SÓTARTÓ, három lábon. Ezüst. Eger, 1840 körül 15.—
1127. VILLA. Ezüst. Angol. Gróf Apponyi-címerrel. 12 darab. 1250 gr. . . . . 90.—
1128. NYAKKENDŐTŰ. Arany, gyönggyel és brilliánssal 15.—
1129. GYŰRŰ. Arany, ékkövekkel és gyönggyel kirakva 25.—
1130. DOBOZ. Ezüst, domborított díszítéssel. Török, XIX. század közepe . . . . . 15.—

Prantner J.

pesti ötvös

1024. GYERTYATARTÓ. Ezüst. Egy pár. 247 gr.
Pest. Prantner J., 1820—1830 . . . . . 60.—

a jeles *Prantnerek* közül az idősebb, József műhelyéből származik egy alacsony gyertyatartó, évszáma 1827, a fiatalabbtól hasonló, de más alakítású, az 1830 körüli időből.

Árverési Közlöny

1937. 7. vk—17.

Prandtner

pesti ötvös

1067. SZENTELTVÍZTARTÓ. Ezüst, részben aranyozva. 174 gr. Pest, Prandtner, 1829 . . . 30.—
(Illusztrálva a X. táblán.)

. A jól ismert *Prandtner* János mühelyéből ugyancsak egyszemélyes készletet (kés, villa, kanál) láthatunk, jóval egyszerűbbet az előbbinél; a nyeleket itt már csak szerény palmetta ékíti (1186). Csinosabb ugyanezen mester kis szenteltvíztartója 1829-ből, kétoszlopos fülkéjében a kínszenvedés jelvényeivel (1067).

Árverési Körlöny
1938. 4. rk. rr.

(355-től 426-ig.)

Árverési Közlöny
1938. febr. 2. rk. sz.

Prandtner ötvös

	Kikiáltási ár pengőben
kő a mester legkiválóbb és méretre is legjelentékenyebb munkája	2500.—
(Illusztrálva a XVIII. táblán.)	
220. CSÉSZE. Ezüst, alján Szent György domborított alakjával. 18. század	150.—
221. GYERTYATARTÓ. Ezüst, 145 gr., Pest, Prandtner, 1827.	20.—
222. NYELES TEJSZÍNLÁBAS. Ezüst, 350 gr. Bécs, 1834.	60.—
223. SERLEG. Ezüst, domborított magyaros mellképpel, a 17. század stílusában, 19. század. 317 gr.	70.—
224. PIPERETÜKÖR. Feketére pácolt fa, díszes ezüst, veretekkel. Bécs, 1859.	140.—
225. CUKORTARTÓ TALPAS KOSÁRKA. Ezüst, áttört díszítéssel. 288 gr. Bécs, 1867.	60.—
226. GYERTYATARTÓ. Ezüst, 210 gr. Barokk . .	55.—
227. ORSÓS ZSEBÓRA. Arany, mindkét tokja áttört és domborított díszítéssel, ismétlőszerkezettel. Angol, 18. század	150.—
228. GYERTYATARTÓ. Ezüst, öntött és vert díszítéssel. Szára hármas emberi alak. Szentpétervár, 1830 körül. Egy pár. 1330 gr.	240.—
229. KEHELY. Ezüst, vert díszítéssel, részben aranyozva. 400 gr. Magyar, 18. század első fele	

IV. EZÜSTÖK, ÉKSZEREK

(207—269.)

	Kikiáltási ár pengőben
207. TINTATARTÓ. Ezüst, trébelt díszítéssel. Róma, 19. század	240.—
208. KONFEKTCSÉSZE. Ezüst, vert díszítéssel. Augsburg, 17. század	120.—
209. OVÁLIS TÁLCA. Ezüst, vert növényi díszítéssel. Augsburg, 17. század . . . . . *(Illusztrálva a XVII. táblán.)*	130.—
210. POHÁR HÁROM GÖMBLÁBON. Ezüst, trébelt címerrel és takácsjelvénnyel. Frankfurt, 18. sz.	120.—
211. SERLEG, ANANÁSZFORMA. Ezüst, trébelt díszítéssel. Nürnbergi bélyeggel, a 17. század	

Prandtner József

pesti aranyműves
1818. jun. 22. beirat-
kozik az akadémián

mod

Horomagyóbb Beisben
8. l.

Prandtner

ötvös, Pest 1823

Ivócsésze, Iparmüvészeti Múzeum.

lásd

Lay Bpest iparmüvkiáll

27. l.

ÁNT E

festőm

EMÉNY

rcius 24-t

Belépő

ató: Schmidek Tibor dr.

Prandtner

ötvös Pest 1830 Körül

Gyertyatartó, ötv. Mauthner Alfrédné tulajd

lásd okv.

Lay Bpest iparmüv kiáll

21. l.

ÁSOK

né

RGIT

Prantner

		Kikiáltási ár pengőben
1259.	ZSEBÓRA, 18 karátos arany, zománcozott és vésett díszítéssel. XIX. század közepe.	35.—
1260.	BONBONTARTÓ KOSÁRKA, ezüst, áttört és domború díszítéssel. XVI. Lajos stílusában. 150 gr.	18.—
1261.	PECSÉTGYŰRŰ, aranyozott réz. Iparművészeti munka	10.—
1262.	FÜLBEVALÓ, aranyozott réz, ékkövekkel és zománcdísszel. Egy pár. Iparművészeti munka.	18.—
1263.	GYŰRŰ, ezüst. Iparművészeti munka. .	8.—
1264.	FÜLBEVALÓ, aranyozott réz, ékkövekkel díszítve. Egy pár. Iparművészeti munka.	15.—
1265.	FÜLBEVALÓ, aranyozott réz, ékkövekkel díszítve. Egy pár. Iparművészeti munka.	8.—
1266.	CSEMEGEKÉS ÉS VILLA, aranyozott ezüst, kőnyelekkel. 12—12 drb.	100.—
1267.	OVÁLIS KOSÁR, ezüst, domború és áttört dísszel. 290 gr.	30.—
1268.	KANNA, ezüst, elefántcsont füllel. 232 gr. Pest, Prantner, 1832.	50.—
1269.	CUKORTARTÓ, ezüst, áttört díszítéssel. 150 gr. Üvegbetéttel.	15.—
1270.	CUKORTARTÓ, ezüst, áttört díszítéssel, csiszolt üvegbetéttel. 242 gr.	25.—
1271.	KOMPÓTOS TÁLACSKA, ezüst, áttört díszítéssel, csiszolt üvegbetéttel. 130 gr. .	13.—
1272.	POHÁR, ezüst, 120 gr.	8.—
1273.	POHÁRKA, ezüst, vésett díszítéssel. 70 gr.	5.—
1274.	KANNÁCSKA, ezüst. 40 gr.	4.—
1275.	CIGARETTASZELENCE, ezüst. 95 gr..	10.—
1276.	ÉKSZERTARTÓ ÁLLVÁNYKA TÜPÁRNÁVAL. Ezüst. 185[illegible]	
1277.	[illegible]	

		Kikiáltási ár pengőben
	körül.	3.—
1278.	ZSEBÓRA, arany. Glasshütte	220.—
1279.	CIGARETTASZELENCE, ezüst, vésett díszítéssel. Bécs, 1847.	18.—
1280.	SÓTARTÓ„ magas szárral, alakos díszszel. Ezüst. 202 gr.	35.—
1281.	TALPASPOHÁR, aranyozott tulaezüst. Orosz, 1838. 175. gr.	40.—
1282.	ORSÓS ZSEBÓRA, arany, számlapján zománcozott miniatür, másodpercmutatóval. XVIII. század vége.	150.—
1283.	GYŰRŰ, arany, kameával.	15.—
1284.	ECET-, OLAJTARTÓ ÁLLVÁNY, ezüst, domború és áttört dísszel, 3 üveggel. 498 gr.	50.—
1825.	KENYÉRKOSÁR, ezüst, sajtolt díszítéssel. 1840 körül. 215 gr.	35.—
1286.	TEASZŰRŐ, ezüst.	7.—
1287.	AUTÓ, aranyozott ezüstfiligrán. 102 gr.	28.—
1288.	KÁVÉSKANÁL, ezüst, díszes kivitelben. 6 drb. 174 gr.	16.—
1289.	SÓTARTÓ, ezüst. Bécs, 1830 körül. 2 drb, 122 gr.	28.—
[illegible]	[illegible]KANÁL, ezüst, áttört és dom- [illegible]	8.—
[illegible]	[illegible] díszű nye- [illegible]	6.—

Prandtner

Ötvös,

Pest, XIX n.

Horváth, Dr Heinrich

Pester Goldschmiede-

Barock.

A Műgyűjtő

1931. 5. n.)

134 l

Prandtner, ötvös

Pest 1838.

Evőeszköz, ezüstből, súlya
cca 173 gr.

Árverési Csarnok aukció
kat. 32. n. 1926. ápr.
986 ~~sz~~ - tétel -

Prandtner György

pesti ötvös

1.

Varjú 1929

70.l.

1329857

243.314 12	63.480 ·	46.100 ·	8720
150.000 ·	4566 ·	46.100 ·	36

7.) «A' Kultsár újságainak taxájok elébb tavaly, azután ez idén mi volt, és ezt megírni, hogy az megküldethessék». Meglátogattam Kultsárt 's mutatám előtte ezen commissiómat 's feleletet kívántam; ő ezt adá: Minek? Nem kell. Az újságot taxa nélkül küldöm levelezőimnek.

8.) Hallván hogy Horvát bejött Válból, megkerestem a' neki szólló levéllel. Nem leltem otthon.

9.) Vida sem jött még be. Helmeczi, Siskovics nála innepeltek. Az iskolák elkezdődtek, tehát várom.

10.) A' Weisse Romeo és Juliáját akkor vészem meg ha Helmeczitől megtudom, ha nem vette e ő is.

11.) Schillert a' könyvkötőhez délután fogom elvinni.

Tegnap délután általmentem Budára 's meglátogattam Virágot. Pitvarának ajtaja eggy hasáb fával szokott betámasztva lenni 's a' bémenő azt eltaszintja 's megzördül 's V. a' zörgésre figyelmessé lesz. Ezt a' hasáb fát verseiben *custos*nak nevezi. Euridicejéből két árcust láttam nála. Ott van a' Schonett ellen írt episztola is, *Történet* czím alatt. De sokat változtatott benne. Azonban a' Bécsi Recensenst említi, hogy az *a' sulykot elvetette*. A' czélzások Berzsenyire nem olly kitetszők, mint a' mint kézírásban Horvátnál voltak, 's a' mint azokat Horváttól hallottam, a' minthogy ezen *történet* Horváthoz írt levél. Mosolyogtam midőn ezt olvasám. Virág is utánam mosolygott. Horácziusi pajkosság, monda, midőn az olvasást elvégzettem. 'S mikor voltam Kazinczynál? kérdeze. Most épen Széphalomról jövök 's hozom idvezletét, felelék 's mondám, hogy Édes Uram Bátyám beteg volt 's beteg ágyában is dolgozott, elmondám a' Láczai történetét is, 's ez a' Mondolatra vonta, vezette beszédünket. Nem rég vala itt Ruszek 's az beszéllé hogy még ezen nyomorúlt munkának nyomtatására is kunyorálgattanak. Kik? Hiszen azt Somogyi Gedeon írta. Nem kellett volna ezt a' *Hiszen*-t beszédem után vetnem, 's kitapogathattam volna hogy a' Mondolatot kik íratták 's nyomtatták vagy nyomtattatták. De hijában ismétlettem azt *kik?* Virág hímezett hámozott 's más tárgyra vitte a' beszédet. Láttam pedig hogy V. többet tud a' dologban mint én, mint mi. Ő is eggy bolond pasquillusnak nézi. Azt mondá hogy tüzelte Horvátot hogy írjon ellene.

Nagy bajban vagyok, Édes Uram Bátyám, capitalisaimmal. Senki sem fizet. Hogy a' terminust ismét meghosszabbítsam, azt nem

látom helyesnek. Tegnap eggy embert hoztam be magammal. Ez az anyám Maglódi Jusának esztendei kizálogolásáért öt száz ezüst forintot igért, 's tolt, erősen tolt reám. De a' földek már be vannak vetve, a' szőlők megmetszettek 's onnan több szénát reméllek mindég mint Péczelről, 's bár mint meg voltam is szorúlva, vissza küldöttem az embert pénzével eggyütt. Kultsár tud itt eggy embert, a' ki 20 pro centumra kölcsönöz. Ha egyéb mód nem lesz, ezt próbálom meg. Másik mód volna az, hogy némelly szükségeseket, mint eggy szobára mobiliát, nékem magyar ruhára való posztót contóra próbáljak venni. Harmadik volna az, hogy az Napam 1200 ftot ada ezüstre leánya számára 's ezt kellene költenem arra a' mi most szükségesebb, úgy a' napamnak még hasznot fognék tenni, mert a' kurzus melly már Kultsár szava szerént 380 is volt, 's most az ide való Kalmárok 192 forintban váltják a' Scheint, mint ezt, minekelőtte zálogolómmal contractusra léptem volna, próbáltam, nagyon száll 's olcsóbban juthatna továbbad az ezüsthez, midőn tudnillik visszafizethetném a' pénzét. De ezt nem merem cselekedni. Kultsár azzal is bíztatott még hogy ő kicsinálja hogy Prandtner az ezüstöt nékem contóra általengedendi. Ez talán legjobb mód volna ha elsülne. Akár így akár úgy, de a' rendelt napra meg kell Lasztóczon jelennem. Patay Palit választá Kriska vőfélynek. Még nem beszéltem ezzel, 's jön e vagy nem? nem tudom. Egyebet senkit sem viszek magammal, megtörténhetik, hogy ezt sem fogom.

Az útban eggy szót hallék, *höbölygös*. Hőbölygős? Mit tesz ez? Ollyan formát mint a' *Schwärmer*. Nem lehetne ezt valami úton használnunk?

Lasztóczról nem hallhatok valamit? Minden második nap járatom Kerepest. Nem jő levél Kriskától. Még Édes Uram Bátyámtól sem vettem azt, mellyet a' Mondolat felől ígérni méltóztatott.

A' Mélt. Grófné kezeit csókolom.

Pest, April 19d. 1814.

alázatos szolgájok
Szemere Pál mpr.

[Eredetije a Szemeretár IV. kötetében.]

Kazinczy Ferenc levelezése
XI. K.

Prandtner János

pesti ötvös XVIII–XIX sz

irod

Genthon István:

Budai emlékek nerbe a világban. Budapest 1946. 260 l.

/: Pest vm. :/

ori hivatalának évét tartalmazza. A császár

érmek ismertetése. A nagy római arany érmek görög eredetűek; hol a stater többszörösei voltak és innen veszi át Róma is Diocletianus és Nagy Constantin után. Sokszor ez érmek keretbe vannak foglalva, de ezek későbbi hozzáadások. Ezek a nagy aranyak rendes forgalomban voltak. Különböznek ezektől az emlékérmek, melyek valamely eseményt örökítenek meg (l. Antoninus Pius nagy érmét Róma 900 éves fennállása emlékére) hátlapjukon. Előfordulnak bronzérmek is keretben, később azután kerettel öntötték ezeket; ezek a keretes nagy érmek a legiók jelvényein voltak. A fogadalmi érmeket rendesen valamely istenségnek ajánják föl. A talizmánérmeken rendesen Nagy Sándor képe fordul elő. A contorniat-érmek szélein utólag barázdát vágnak (koszorú v. pálmalevél alakban) és ezüstöt vernek bele. Ez csak Nagy Constantin után északnyugati területen fordul elő, előlapon Jupiter vagy császárképpel, hátlapon quadriga-val.

A tesserák anyaga csont, bronz vagy plomb. A bronzok előlapján császárfej, hátlapon I—XVI. számok egyike; vagy előlapjukon Pallas-fej, bachansnő, bagoly látható, ezek

Prandtner Janus

pesti otvor

l.

A népmüvelés

könyve.

Bp. 1940

1124. l.

Energies IV. 254.

Prandtner János

Eötvös Pest.

1828. ——.

l.

Budapest Régiségei

XII. 295. l.

Úgy e címlapnak, mint magának a könyvnek, teljes másolata megvan a debreczeni ref. kollegium könyvtárában a SZILÁGYI Benjámin István Synodaliai között, ahonnan Debreczeni EMBER Pál a legbecsesebb adatait merítette egyháztörténetéhez, noha igen becseseket nagy számmal mellőzött. A másolatban három oldalt foglal el az ajánlólevél, MELIUS Péter, KÁROLYI Péter, TATÁR István, KÁLLAI Mihály «és a többi atyafiak» alairásával, s 1571. szept. 16-áról Debreczenben keltezetten. Ebben említés történik a Nyirbátorba november 5-ére kitüzött zsinatról. Az ajánlólevél után nyolc oldalon a zsinaton megvitatás alá kerülendő tételek vannak közölve «Theses contra anathemata et catharmata denuo a diabolo adversus Deum et spiritum ejus excitata» c. alatt, számszerint tizennégy tétel. A mű szerzője kétségtelenül MELIUS, akinek a KANYARÓ Ferenc által neki tulajdonított *Propositiones verae* c. műve nyomtatásban megjelenéséről szintén bizonyságot meríthetünk SZILÁGYI-nak ezen kútfőgyüjteményéből. Ebben ugyanis az 1570-ben hasonlóképen Debreczenben a Komlós András sajtóján közrebocsátott könyv szintén megvan másolatban, de ma már csonkán.

Debreczeni ref. kollégium könyvtára.

ZOVÁNYI JENŐ.

[1] Az utolsó adalékot lásd a Magyar Könyvszemle 1914. évfolyamának 262. lapján. *Szerk.*

Prandtner János

aranyműves

1807 tól a városi

képviselőtestület tagja

Pesten.

Schmall L. Adalé-

kok Bp 1899. 156. l.

I.

6 és 724/1916.

Római ~~[illegible]~~ olajtartó üveghorsó

VI. 132

Prandtner Johann

pertinentia XVIII, XIX n

ind

Hpl Arch Erb. 1902
445. l

Johan Braindtner

EÖTVÖS

Sez.

M* 331 l.

Johann Prandtner

ötvös

Rosenberg a XVIII. század végéről s a XIX. század elejéről két művet emlit, mellyeken JP jelző van. (469 l. 2367 és 2368.) Megfejtése nincs megadva, de valószinűleg J(ohann) P(randtner) ismeretes régi pesti ötvöstől ered.

Kövér Béla. Régi ötvösművek jelző bélyegének megfejtése. Arch. Ért 1890. 19 l.

és irod

Dr. Rosenberg, M. Der Goldschmiede Merkzeichen. Frankfurt a/M. 1890 469. l.

Prandtner János
ötvös Pest,
Kőmagyötvj. 85. l.

Prandtner Andreas

puskamüves

Egy 1678-ban készült vadászfegyvere, melynek nyolcszögletű vont csövet sargarézes hatrácsapó, ~~lakatja~~ kerekes kovás szerkezetű lakatja ~~van~~ szintén várga rézből van kovácsolva.

A M. N. Muzeum tulajdona.

Majláth tört. kiáll

326. l.

. Báró Úr!

gyulafehérvári nékes-
kezése részére 4000 kor.
ayezer korona kinta-

- boldogfalvi épitke-
az eddigi költségek
s az épitkezés foly-
5000 kor. nóval: hatezer
segyes kintalaiát kérem

ele. D. K

PRANDTNER J. ötvös

Müveiből a Budapesti Történeti Muzeumban

Budapest müemlékei II. kp. 1962. 395.l.

Budapest műemlékei II. kp. 1962.

M. D. K

PRANDTNER János ötvös

1818-ban a bécsi k. u. k. „Erzverschneiderschule" tanítványa

Monstrancia, 1825. (15. kép)

Az Iparművészeti Múzeum Évkv. I. 1954.

Bóka László: Az Iparművészeti Múzeum Prandtner ötvöstárgyai 157, 160, XXXVI.

Prandtner János

ötvös

1828. Pest belvárosban

4 segéddel dolgozik

Kapmagyarországi ötvösök 73 l.

Ez Prandtner-!

I egy fedett leveses tál, egy

látható, melynek közepén zöldernyős
mellett egy széken macska guggol. ~~Jobb~~ A fiaba
ró fiatal asszony áll, és nézeti kedvenczét.
~~leveses tál~~, ~~kéz~~ kanál, I zöld palaczk, egy
ó ~~nyers elhelyezés~~. ~~Balra~~ A ~~[illegible]~~ pol-
. A ~~[illegible]~~ ajtón át pedig hegy és vidékre és föld-
. Jelyése alól balra: „M. Rieder“.

m.-- Lelt.sz.4513.-- Értéke
hagyománya 1912 márczius 9-én
uzeum örökletéte /1381-913/.--
~~/2046-913~~ .-- Bejelentetett

111

Prandtner János

Czüstnives Pesl.

1828-ban mester

1839 ig szepel

Horváth Szentpéteri

255. l.

Prandtner János

1818-ban Bécsben mint
a k.k. Erzverschneideschule
tanítványa nerepelt.

Iród
-

Horváth Kentpetéri

207. l.
208 l.

Prandtner Janis

otr.

Kőmagyotvj. 535

Prandtner János

ötvös Pest

Diszváza, 1828. Fővárosi Múzeum.

Tányér 1830 k. Tört. Múzeum Tört. Obst.

Evőkészlet, 1835. Tört. Múzeum Tört. Obst.

lásd

Lay Bpest iparmuvkiál 29. l.

LÓR

GYÜJ

M

Felelős kiadó: Fränkel József.

Európa nyomda r

Prandtner János
Étvös Pest.
1825
Uti sotesti-doboz,
ernst

Arv. Körl
76. n. 1935. okt.

Prandtner J.

Kis tejszines kanna
elefántsont fublel-
erüst, Pest 1932.

Iparm. muzeum ny
vorzem. kiállítása

1948. nov.

33 30
1930 jan. 21.

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS TANÁ
IV., CUKOR-UTCA 6., III. EM. 25.

2/3. D.
19 29.

A MŰEMLÉKEK ORS
TEKINTETES E

Budapest székesfőváros
reg budapesti tanulmányútjainak
szállókat létesitett. Jelenleg 6
hazai és külföldi diákok rendell
met nyernek, ezenfelül a diákszá
programmot és tanitók, tanárok s

A fővárosi diákszállók
alapján arra a meggyőződésre ju
csoportok részére csupán kalauz
tanulmányi csoportok vezető tani
mányút megkezdése előtt - a tan
mények rövid ismertetését megkül
ményeit tárgyaló "Ismértető" ös

Prandtner

Otto

l.

Mag NM Cent

12. l.

Prandtner

pesti ötvös 1833

– 1835

l. Közlemények a

Nemzeti Museum

Érem- és Regiség-

tárából. 1916. I.

old. 1. sz. 64. lap.

EGYETEMI NYOMDA

30 nap **NOVEMBER** 48. hét

20 Vasárnap	V. Félix *Jolán*
21 Hétfő	Sz. M. bem. *Olivér*
22 Kedd	Cecilia *Cecilia*
23 Szerda	Kelemen *Kelemen*
24 Csütörtök	Keresztes J. *Emma*
25 Péntek	Katalin *Katalin*
26 Szombat	B. János *Milos*

Prandtner

Chris

c.

Mag NM Cent

36-1.

Budapest
62.
Postafiók
45.

Prandtner János

pesti stvós
1836

l.

Kalmár János

A magyar Eard
művészete

Bp. 1938. 91. l.

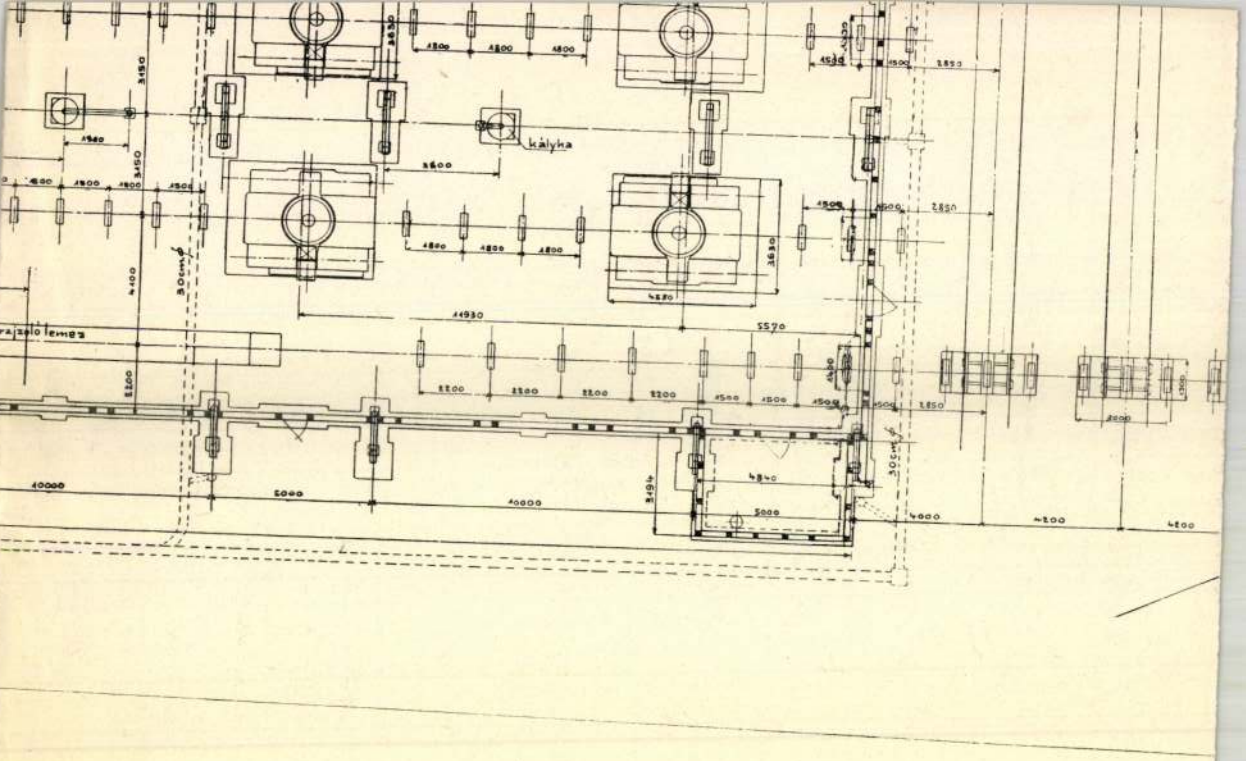
kalyha
11930
5570
10000
5000
10000
5000
4000
4200
4200
2850
2850
2850
30cm ø
30cm ø

Prandtner J. (?)

I. P. mesterjegy

Empire

Pest

l

Mü- és Régiség-

keresk. Váll.

VIII. aukció

1948. máj

46. l.

s virágcsokrokkal. A fül alatt 1771-es évszám. Holics.

sen festett rózsacsokor és virágszálak. Holics, XVIII.

gcsokrokkal és rocaillokkal diszitett. Jegye H. Holics

csokorral és virágszálakkal. Jegye HP. Holics, XVIII.
Illusztr. XLIX. tábl.

tört rozettás peremmel. Magyar, XVIII. sz. v.

kal. XVIII. sz.

okkal. XVIII. sz.

k diszités koronás monogrammal. XVIII. sz.

gcsokrokkal diszitett. XVIII. sz.

csokrokkal. XVIII. sz.

s diszitéssel. Áttört. Jegye S.

felfeszitett Jézussal és szentekkel. Jegye L. Laibach,

lóalaku, fonalas füllel és szines virágcsokrokkal diszi-
m. f.

110. **DÍSZVÁZA.** (Egy pár.) Ezüst. Köridomú talpának sávja leveles palmettákkal díszített. Talpmezejének szélénél trébelt és cizellált akantuszleveles koszorú. Szára bordás-gerezdes. Virágkehelyidomú testén alul trébelt nagyleveles akantuszlevelek. Derekán áttörtműves, szőlőleveles és fürtös inda fut körbe. Nyakán áttört ovális medaillonokban leveles díszek. Pereménél trébelt nagy „tojásos" ékítmények és áttört rozettás abroncs. Oldalt két női hermás, leveles és csigás fül.
Mag. 46, talpátm. 21·5 cm.
Pest, 1828. Prandtner János műve.
Kiállítja : a Fővárosi Múzeum.

111. **KÉSBAK, SÓTARTÓVAL.** Ezüst. Két végén fedeles díszvázaidomú ; vésett leveles díszekkel. Közepén áttört levélsoros ékítményekkel.
Mag. 5·5, hossza 14·5 cm. Pest, 1829. I. P. mester műve.
Kiállítja : dr. Halász Aladár.

112. **TÁNYÉR.** Ezüst. Kerek. Áttört pereme levél- és szőlőindás dísszel ékített.
Átm. 26·5 cm. Pest, 1830 körül. Prandtner mester műve.
Kiállítja ; a Történeti Múzeum Történeti Osztálya.

113. **TALPAS SERLEG.** Ezüst. Köridomú talpán fonott koszorúdísz. Övén apró rozettás heveder. Oldalán vésett két oroszlán által tartott pajzsban kötéldísz és felirat : B. MÉSZÁROS ZECHMEISTER ZU OFEN.
Mag. 14 cm. Pest, 1830 körül.
Kiállítja : a Történeti Múzeum Történeti Osztálya.

114. **EVŐKÉSZLET.** (Kés, villa, kanál.) Ezüst. Nyelükön nyolcszögű mezőben aplikált címer.
Pest, 1832. Készítette Müller József.
Kiállítja : a Történeti Múzeum Történeti Osztálya.

115. **EVŐKÉSZLET.** (Kés, villa, kanál.) Ezüst. Nyelén ovális medaillonban leveles ágak között pajzs.
Pest, 1835. Prandtner János műve. Egykorú bőrtokkal.
Kiállítja a Történeti Múzeum Történeti Osztálya.

116. **FEDELES DOBOZ.** Alsó része négyzetes idomú, gerezdekkel tagolt üveg. Ezüst fedele áttört leveles díszekkel és virágkoszorúval ékesített.
H. 8·5, mag. 4·2 cm. Pest, 1835. J. P. mester műve.
Kiállítja : az Iparművészeti Múzeum.

117. **EVŐKÉSZLET.** (Hat darab.) Két kanál, két villa, kés és sótartó. Ezüst. Poncolt alapon leveles és virágos díszekkel. Pest, 1836. Giergl Alajos műve.

Kiállítja: az Iparművészeti Múzeum.

118. **GYŰRŰTARTÓ ÁLLVÁNY.** Ezüst. Négyszögletű talpának közepén kis szárnyas ülő puttó, egyik kezében sasmadaras csészét, másikban tagozott horgos állványt tart.
Mag. 19, átm. 9·7 cm.
Pest, 1836. Goszmann mester műve.

Kiállítja: a Történeti Múzeum Történeti Osztálya.

119. **KIS KANÁL.** Ezüst, síma, díszítés nélküli. H. 15 cm.
Pest, 1838. Parczer József műve.

Kiállítja: a Történeti Múzeum Történeti Osztálya.

120. **KAROS GYERTYATARTÓ.** Ezüst. Kétágú. (Egy pár.) Tagolt köridomú talpán és szárán trébelt gerezdes és bordás díszítés.
Mag. 40·5 cm.
Pest, 1838. T. M. mester műve.

Kiállítja: az Iparművészeti Múzeum.

121. **CSENGŐ.** Ezüst. Gerezdes levéldíszekkel, recés peremmel.
Mag. 10 cm.
Pest, 1839. Müller József műve.

Kiállítja: a Történeti Múzeum Történeti Osztálya.

122. **SÓTARTÓ.** (Egy pár.) Ezüst. Kerekidomú talppal és tölgylevélkoszorúval díszített félgömbös felső résszel. Szára nyilas indián plasztikus alakja.
Mag. 10, talpátm. 5·5 cm.
Pest, 1830—1840 között. J. P. mester műve.

Kiállítja: Wertheimer Adolf.

123. **CSENGŐ.** Ezüst. Harangidomú.
Mag. 9 cm.
Pest, 1840 körül. G. G. mester műve.

Kiállítja: a Történeti Múzeum Történeti Osztálya.

124. **GYERTYATARTÓ.** Ezüst. Köridomú talpán palmettásleveles sáv. Szárán recés gyűrű, tetején levélsor. Oldalán ujjtartó karika, kagylós pajzzsal.
Mag. 9, átm. 9 cm.
Pest, 1840.

Kiállítja: a Történeti Múzeum Történeti Osztálya.

id. Prandtner József, ötvösmester

A Kulturális Kapcsolatok Intézete égisze alatt Jugoszláviában rendezték meg a „Magyar Ötvösművészet a X–XIX. századig" c. kiállítást, melyen szerepelt az 1796-ban kérzített kávéskészlete. Ő volt a tanítómestere a 19. század legvagyobb magyar ötvösmesterének, Szentpéteri Józsefnek. – Kávéskészlet 1796-ból (emlétve és repr.)

Héjjné Détári Angéla: A magyar ötvösművészet tíz évszázada.

Nők Lapja, 1969. febr. 15.

Prandtner József Ötvös

neve emlitve.

Rücklékvédelem 74/2 121. o.

Id. Prandtner József, ötvös

A Budapesti Történeti Múzeum gyűjteményes kiállítást rendezett a 19. század legnagyobb magyar ötvöse, Szentpétery József alkotásaiból. – Szentpétery József inasbeit kitáltve 1801-ben felszabadult. Dolgozott Lőcsén, Rimaszombatban, majd 1805-ben Bécsben. Pestre visszatérve id. Prandtner József műhelyében dolgozott.

Földes Emília: Szentpétery József ötvösművész 200. évfordulója.
Budapest, 1982, 1. 23. old.

PRANDTER, Josephus ötvös

Pest, 1832. ezüstfüstölő

Szentes, R.k. templom

BUGÁR MÉSZÁROS Károly: Szentes, Műemlékek.
Bp. : TKM, 1900. - (TKM kiskönyvtára ; 388.)
4.p.

MDK

Prantner, Jos.

Gyertyatartó, éjjeliszekrényre való, ezüst. Pest, 1832.

Árverési Közl. 1933. dec. 4. rk. sz. 68. aukció.

M.D.K.

Práder József,asztalos m.

Veszprémi mester.Adat:1861-ből.

Batári Ferenc:XIX.századi veszprémi asztalosok.
253.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei.I.Veszprém.
1963

M.D.K.

Prandtner ötvös

Endrőd, kehely.

Weiner Mihályné: Régi iparművészeti eml. magyaorsz. községekben.

Műemlékvédelem 1967/1. 51-56.l.

Prantner Jenő, szobrász MDG

Szobrászt ábrázoló szobra
a Várba Kerül.
(fénykép)

— : Új szobrok Budapesten 3

ESTI HIRLAP, bp. 1966. máj. 3.

MDK.

Frantner Jenő

Fotó a müvészről munka közben

Esti Hirlap 1966 máj.3.

Ifj. Prandtner József

124

„A"
205

Kehely
Felirat: „A Szt. Vatsorához készíttette a 'Poharat a N: Abonyi Reformata Ecclesia 1820 — Esztendőben."
1818
Abonyi ref. templom

124

„A"
205

Keresztelőérem
Felirat: „Von denen Taufpather Johann und Catharina Oberhäuser Ihren zu Pest den 6-ten September 1818 geboren Göther Michael Johann Pollak gewidmet."
1818
Iparm. M.

Irodalom:
Bp. Tört. M. Gesellenbuch: 1711. V. 9.; 1791. VII. 9.; 1791. XII. 4.; Bp. Tört. M. Haubt-Protocol 1812. XII. 13.; BFL a pesti arany- és ezüstművescéh ... iratai 2/c.; BFL PL. Pest-INV. o. u. N° 585. i a.n. N°; BFL Miss. a.m. N° 16 258, N° 6553, N° 7122.; BFL Rel. a.m. — N° 5953; N° 6182.; BFL. inv. s.m. N° 7086; N° 7509.; BFL Pest tanácsülési jegyzőkönyv 1793. CXIX. ülés szeptember 25. 3821./510.; Adressbuch 1815., 1822; Illyefalvy—Pallós; Horváth H.: I. 250. p.; Bóka L.-né: Az Iparművészeti Múzeum Prandtner ötvöstárgyai: Ip. Múz. Évk. I. 1954. — 161., 157.; Mihalik: Ref. 17, 18, 19, 22. p.; Kőszeghy; Szent György céh aukc. Bp. 1910.; Expos 1934., 1935: 70, 71, 77, 82, 90, 104.; Expos.: Belgrád—Zagreb 1968.; Genthon: II. 272. p.; Patakyné I. 284, Patakyné II., Patakyné III. 71. p.; Patakyné IV. 42.; Petriné, Hlatky Mária: Adalékok Prandtner József ötvösmester művészi jelentőségéhez. Magyar Múzeum 1946. 83—88. p.; A. B.: 15, 16, 20a, 23a, 24, 26. p.; Dombi; Földes.

Ifj. Prandtner József — Pest. Ez.

Szül.: 1796. 1818-ban Bécsben tanult. 1827-ben vette át apja mesterjogát és műhelyét a Schlangengasse 4. sz. alatt. 1828-ban pesti mester, de már a 20-as évek közepétől működhetett. Említve 1839-ig.

Művei:

299

132

Gyertyatartópár
1826
Bp. Tört. M.

132

Gyertyatartó
1826
M. Nemz. M.

Pest-Buda 1977

	132		Tányér 1826 Egykor M. Nemz. M. Lappang
301	132		Úti só- és paprikatartó 1826 Bp. Tört. M.
299	135		Fedeles cukortartó 1828 Bp. Tört. M.
301	136		Díszváza (2 db), ezüst 1829 Bp. Tört. M.
	136	210	Alakos sótartó (2 db) 1829 Bp. Tört. M.
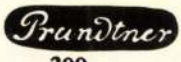 299	136		Gyertyatartó 1829 Bp. Tört. M.
301	136	210	Fedeles tál 1829 Bp. Tört. M.
	136		Késbak sótartóval 1829 Egykor dr. Halász Aladár tulajdona. Lappang
			Tányér 1830 körül Egykor Bp. Tört. M. Lappang
	136 (?)		Stadler kehely 1830 körül Bp. terézvárosi r. k. templom

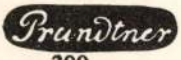
299

138

Kanna
1831
Iparm. M.

301

138

Tejmelegítő lábas
1831
Iparm. M.

299

138

Kanna
1831
Bp. Tört. M.

301

138

Körte alakú kanna
1831
Iparm. M.

139

Fedeles kanna
„B.B. 1880—1905" monogram
1832
Bp. Tört. M.

139

Hordó alakú kiöntős edény
1832
Bp. Tört. M.

139

Fedeles kanna
1832
Iparm. M.

139

Kanna
1832
Bp. Tört. M.

139

Keresztelőkanna
Felirat: „N. S.: Hajós János, Felesége. Ns. Silje Eszter Asszony ajándékozta a Dömsödi Reformata: Ecclesia Számára 1832-dik Esztendőben."
1832
Dömsödi ref. templom

	139		Füstölők 1832 Kisteleki és szentesi r. k. templom
	141		Tejforraló edény „Cs.P." monogrammal 1834 Iparm. M.
294	141		Tejszíneskanna 1834 Bp. Tört. M.
301	141		Cibóriumkehely 1834 Pesthidegkúti r. k. templom
	141		Kehely 1834 Pesthidegkúti r. k. templom
299	143		Tálca (Komlóssy Ida számára) Felirata: „Színi képesség, erény és szorgalom méltánylásául Kolozsvárt. jan. 30. 1843." 1836 Bp. Tört. M.
301	143	210	Só- és paprikatartó 1836 Bp. Tört. M.
295	147		Evőeszközök 1839 Magántulajdonban. Lappang

Irodalom:
Mihalik: 30. p.; Kőszeghy; Expos 1934., 1935.; Bóka L.-né: Az Iparművészeti Múzeum Prandtner ötvöstárgyai; Az Iparművészeti Múzeum Évkönyvei. Bp. 1954. 154—161. p.; Patakyné II. 284. p.; Patakyné III. 208—209. p.; Patakyné IV. 42. p.; M. Nemz. M.; Bp. Tört. M.; Iparm. M.; Dombi: Adattár; Földes.

PRANDTNER, J. ábrás

LOVAG Zsuzsa: Az együttélő egyházak : Kiállitás az esztergomi Keresztény Muzeumban, 1991. május 29 - szeptember 29. Katalógus. Esztergom,1991 74.p.

Áldotatási Tanúl (1803-1806) Magyar Ortodox Egyházi Muzeum

Prandtner József
ötvös

„Kávéróhészlet"
(repro)

Hejjné Dótári Angela: A magyar ötvös művészet.
Nők Lapja, 1969. febr. - 7 szám

Prandtner József
ötvös

Kávéskészlete 1796-ból való.

Héjjné Dètáré Angela: A magyar ötvösművészet.
Nők Lapja, 1969. febr. – 7 szám.

Prandtner József III. Pest. Ez.

1837. IV. 2-án mester.

Művei:

JP 300	146	PESTH 212	Só- és paprikatartó 1838 Bp. Tört. M.
	147		Evőeszközök 1839 Egykor magántulajdonban. Lappang
	153	PESTH 219	Só- és paprikatartó „A.M." monogram 1845 Bp. Tört. M.
	157	PESTH 224	Pohár 1849 Iparm. M.
	158	PESTH 224	Főzelékeskanál 1850 M. Nemz. M.
	162		Mustároskanál 1854 Iparm. M.
	163		Gyertyatartó 1855 Bp. Tört. M.
	165		Evőkanál 1857 Bp. Tört. M.

Irodalom:

BFL. IX/14. 1837. IV. 2.; Horváth H.: I. 252. p.; Kőszeghy; Bóka L. id. m.; M. Nemz. M.; Iparm. M.; Bp. Tört. M.; Földes.

Pest-Buda 1977

Prandtner Zsuzsanna Pest. Ar. Ez.

1820—22-ig említve. Tüdővészben halt meg 30 éves korában.

Művei:
Nem ismertek.

Irodalom:
Horváth H.: 252. p.; Bóka L.: Az Iparm. M. Prandtner ötvöstárgyai.

Prandtner műhely Pest

Id. Prandtner József halála (1819. XII. 18.) után műhelyét felesége vezette tovább 1827-ig, amikor ifj. Prandtner József lépett apja örökébe. *Inasai:* 1820. V. 14. Báray Károly 6 évre, 1817. VI. 1-től számítva; 1823. XII. 8. Jocher Ödön 6 évre, 1821. V. 7-től számítva.

Művei:

298 301

125

Sótartóállvány (2 db)
Gótbetűs „I.S." monogrammal
1819
Iparm. M.

127

Tányér, ezüst
1821
Iparm. M.

301

127

Kehely, ar. ezüst, felirattal
1821
Abai ref. templom

299

127

Tejeslábas
1821
Bp. Tört. M.

298

127

Fedeles kávéskanna
1821
Bp. Tört. M.

299

128

Tejszíneslábas
1822
Bp. Tört. M.

id. Prandtner József

Kelyhe az egri Szaicz Leo u. 5. p. volt servita templomban. 1815. Reprodukció.

Voit Pál stb.: Hevesmegye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII.

Budapest 1972.

4861

id.PRANDTNER JÓZSEF, ötvös

19.sz.TEJESKANNA.A mesternek kb.1816-ban készitette.Sze
geden magántulajdonban van.Kisebb,kecsesebb,mimnt a 18.s
kannal823-ból.Finom,maratott,trébelt-poncolt diszitése
mértékkel boritja az amphora alak nyakának testének és
talpának hangsúlyozott részeit.Az ezüstmü pesti hitelesitőjegye és mesterjegye alapján 1816 körül készülhetett
36.old. 19.kép. 35.old. Fekete repr.

T.KNOTIK MÁRTA: XVIII.-XIX.századi fémtárgyak és mesteremberek 19.old

A MÓRA FERENC Múzeum Évkönyve, 1972/73. I.
Szeged, 1974

id.PRANDTNER JÓZSEF, ötvös

19.sz. TEJESKANNA.- Szegeden magántulajdonban. Kisebb, kecsesebb, mint a 18.sz tejeskanna, amely 1823-ban készült. Finom, maratott-trébelt-poncolt diszitése mértékkel boritja az amphora alakú nyakának testének és talpának hangsúlyozott részeit. Az ezüstmű pesti hitelesitőjegye és mesterjegye alapján 1816 körül készülhetett. 36.old 19.kép. 35.old

T.KNOTIK MÁRTA: XVIII.-XIX.századi fémtárgyak és mesteremberek 19.old

A MÓRA FERENC Múzeum évkönyve, 1972/73. I.
Szeged, 1974

ötvös PRANDTNER JÓZSEF, ötvös

18.sz.TEJESKANNA.-/Folyt./-Hengeres nyakán hullámos kiöntő,melynek fedelén domboritással bordazott kagylódísz vam.Elől a kanna hasán,közvetlenül a bordázat felett finoman vésett "A O E" betük.A kanna fenekén pesti hitelesitőjegy és Prandtner mésterjegye.-M:28.5 cm.-Talpátm: 8.5 cm.-Ip.ltsz.71.1.-34.old. 18.sz.kép. 35.old 30. jegyz

T.KNOTIK MÁRTA: XVIII.-XIX.századi fémtárgyak és mesteremberek 19.old

A MÓRA FERENC Múzeum évkönyve, 1972/73. I.
Szeged, 1974

PRANDTNER JÓZSEF, ötvös

18.sz.TEJESKANNA.- Az ezüstmunka mestere id.Prandtner József.A XIX.sz-i Pest jelentős ötvöscsaládjának legidősebb tagja,aki a század első évtizedeiben dolgozott. A tejeskannat a pesti hitelesitőjegy szerint 1823-ban készitette.-A kanna müvészi értékei a formálás és a harmonikus arányok.Elegáns vonalát a bordázott diszités még jobban kiemeli. 34.old

T.KNOTIK MÁRTA: XVIII.-XIX.századi fémtárgyak és mesteremberek 19.old

A MÓRA FERENC Múzeum Évkönyve, 1972/73. I.
Szeged, 1974

PRANDTNER JÓZSEF, ötvös

18.sz.TEJESKANNA.-/Folyt/.-Hengeres nyakán hullámos kiöntő,melynek fedelén domboritással bordázott kagylódisz van.Elől a kanna hasán,közvetlenül a bordázat felett finoman vésett "A O E" betük.A kanna fenekén pesti hitelesitőjegy és Prandtner mesterjegye.M:28.5 cm.-Talpátm: 8.5 cm.-Ip.ltsz:71.1. 34.old. 18.sz.kép. 35.old.Fekete repr. 30.-i egyr.

T.KNOTIK MÁRTA: XVIII.-XIX.századi fémtárgyak és mesteremberek 19.old

A MÓRA FERENC Múzeum Évkönyve, 1972/73. I. Szeged, 1974

id.PRANDTNER JÓZSEF, ötvös

18.sz.TEJESKANNA.-Kalapálással formázott,hengeres nyakú ráforrasztott.A kanna kerek talpból kiemelkedő,forditott körte alaku testét felfelé szélesedő,laposan domboritott bordázat disziti.E bordázat a talpból kiindúlva a test kétharmad részéig ér.Szalagfüle aa kannánál jóval magasabbra ivel,majd a szájnyiláshoz csatlakozik.Prandtner mesterjegyes.-M:28.5 cm.-Talpátm:8.5 cm.-Ø Ip.ltsz: 71.1.-34.old. 18.sz.kép. 35.old.

T.KNOTIK MÁRTA: XVIII.-XIX.századi fémtárgyak és mesteremberek 19.old

A MÓRA FERENC Múzeum évkönyve, 1972/73. I. Szeged, 1974

id.PRANDTNER JÓZSEF, ötvös

18.sz.TEJESKANNA.-Kalapálással formázott,hengeres nyaka
ráforrasztott.A kanna kerek talpból kiemelkedő,forditott
körte alakú testét felfelé szélesedő,laposan domboritott
bordázat disziti.E bordázat a talpból kiindúlva a test k
harmad részéig ér.Szalagfüle a kannánál jóvalmagasabbra i
ivel,majd a szájnyiláshoz csatlakozik.Prandtner mesterje
gyes. M:28.5 cm.Talpátm:8.5 cm.Ip.ltsz:71.1. 34.old.
18.sz.kép. Fekete repr.

T.KNOTIK MÁRTA: XVIII.-XIX.századi fémtárgyak és
mesteremberek 19.old

A MÓRA FERENC Múzeum Évkönyve, 1972/73. I.
Szeged, 1974

Prandtner József

nevét emliti

R.Rév Sándor: Pest-budai iparművészek /Mozaik a főváros múltjából/ - Budapest, 1971. lo.sz. 42. l.

Prandl nur Jörnet

nevét emliti

R.Rév Sándor: Pest-budai iparmüvészek /Mozaik a fő-
város múltjából/ - Budapest, 1971. 10.sz. 42. l.

Prandtner

ötvösmester-Király utcai házát (Pollack és Dunaiszky munkája) emliti

Pusztai László: Dunaiszky Lőrinc.

Müvtört.Ért. 1972.1.sz.15-29.1.

18-19-l.

id. Prandtner J.

Készítette 1815 körül az egri Szaiszt. Leon. 5. sz. templom kelyhét. Magassága 24.6 cm, talpátmérő 14.4 cm. Aranyozott ezüst.

Voit Pál szb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemléki topográfiája VIII köt.

Budapest, 1972

4851

Prandtner József, ötvös[müven]

Megemlítve

Hankó-Kiszely: Alexandra Pavlovna ... 866-868

Élet és Tudomány, Ap. 1981. júl. 31. XXXVI/31

Prandtner műhely Pest

Id. Prandtner József halála (1819. XII. 18.) után műhelyét felesége vezette tovább 1827-ig, amikor ifj. Prandtner József lépett apja örökébe. *Inasai:* 1820. V. 14. Báray Károly 6 évre, 1817. VI. 1-től számítva; 1823. XII. 8. Jocher Ödön 6 évre, 1821. V. 7-től számítva.

Művei:

298 301	125	Sótartóállvány (2 db) Gótbetűs „I.S." monogrammal 1819 Iparm. M.
	127	Tányér, ezüst 1821 Iparm. M.
301	127	Kehely, ar. ezüst, felirattal 1821 Abai ref. templom
299	127	Tejeslábas 1821 Bp. Tört. M.
298	127	Fedeles kávéskanna 1821 Bp. Tört. M.
299	128	Tejszíneslábas 1822 Bp. Tört. M.

Pest-Buda 1977

147

Evőeszközök
1839
Egykor magántulajdonban. Lappang

153

219

Só- és paprikatartó
„A.M." monogram
1845
Bp. Tört. M.

157

224

Pohár
1849
Iparm. M.

158

224

Főzelékeskanál
1850
M. Nemz. M.

162

Mustároskanál
1854
Iparm. M.

163

Gyertyatartó
1855
Bp. Tört. M.

165

Evőkanál
1857
Bp. Tört. M.

Irodalom:
BFL. IX/14. 1837. IV. 2.; Horváth H.: I. 252. p.; Kőszeghy; Bóka L. id. m.; M. Nemz. M.; Iparm. M.; Bp. Tört. M.; Földes.

		129	Tejszíneslábas 1823 Bp. Tört. M.
		129	Betegetető csésze 1823 Iparm. M.
298		129	Gyertyatartópár 1823 Bp. Tört. M.
301		130	Kanál 1824 Iparm. M.
		130	Kétfülű sótartó 1824 Bp. Tört. M.
299	301	130	Fedeles kanna 1824 Bp. Tört. M.
301		130	Fedeles füleskanna (2 db), belül aranyozott 1824 Bp. Tört. M.
		130	Sótartó 1824 Bp. Tört. M.
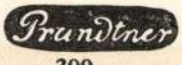 299		130	Kehely, ar. ezüst 1824 Felcsuti ref. templom
301		130	Gyertyatartó 1824 M. Nemz. M.

298

131

Füstölő és navicula, ezüst
1825
Óbudai plébániatemplom

Irodalom:
Iparm. M.; Bp. Tört. M.; M. Nemz. M.; Expos 1935.; Mihalik: Ref.; Kőszeghy; Földes.

Preussner (Preissner, Priessner) József — Pest. Ar.

1813—1852-ig említve. 1803. XII. 13. Schletter Ferenc inasa 6 évig. 1813. XI. 28-án kapta fel remekrajzát, amelyet Schwartz Györgynél kellett elkészítenie. 1814. I. 9-én mester. 1818. I. 17-én kap polgárjogot. 1839-ben főcéhmester. 1852-ben jelzőmester. 1852-ben műhelye: Grenadiergasse 601. *Inasa:* 1824. IX. 5. Hollabäck Tamás 6 évre; 1830. Saueersrindt Antal 5 évre. 1825. VIII. 18-tól számítva.

Művei:
Nem ismertek.

Irodalom:
BFL. IX/14 Meisterbuch 1814. I. 9., 1839. I. 6.; Haubt-Protocol :.. 1813. XI. 28.; Horváth H.; 252. p.; Illyefalvy—Pallós; Wegweiser 1852.; A. B.: 22a., 31a., 35., 36a., 40a. p.

K. **P.** monogramos mester — Post. Ez.

1829 körül kimutatható.

Műve:

302

136

210

Sótartópár
1829
Iparm. M.

Irodalom:
Iparm. M.

Raisch (Reisch, Reis) György — Pest

Szül.: Bécs. 1772. IX. 6-án kapta meg remekfeladatát. 1772. XI. 30-án mutatta be remekét és felvették a pesti ötvöscéh tagjának. 1778-ban pesti polgárjogot kapott. 1784-ben már nem élt. Fia József 1789. XII. 6-tól Kuhnert Mátyás inasa 5 évre. *Inasa:* 1772. VII. Schilek Miklós 7 évre; 1776. V. 1. Schtolzer Simon 6 évre; 1780. X. 31. Bory András 6 évre.

Id. Prandtner (Brandtner) József Pest

Szül.: Buda. †1819. XII. 18. Pesten Schwager János Mihály ötvösnél tanult, 1783. III. 30-tól 4 év 6 hónapig, később Bécsben. 1791. V. 9-én megkapta apósa műhelyét és mesterjogát. 1791. VII. 3-án kapta fel mesterremekét, amit még ebben az évben elkészített. 1791. XII. 4-én mester. 1793. IX. 25-én kapott pesti polgárjogot. Üzlete 1805. Schlangengasse 362., 1808. Schlangengasse 4. (Saját háza.) 1812. XII. 13-tól alcéhmester. Üzletét özvegye vezeti 1819—1827. *Inasai:* Schwager János 4 évre 1792. I. 8-tól; 1795. I. 4. Fasler Mátyás 6 évre; 1799. Vaász János 7 évre; 1799. I. 15. Hampff János 5 évre; 1791. VI. 11. Szokolay Zsigmond 6 évre; 1804. I. 6. felvesz egy inast 4 évre; 1805. IV. 4. Hatt Lipót 6 évre, Roschember János 6 évre; 1811. I. 6. Rosenberger György 7 évre és Bányai János 6 évre; 1814. XII. 8. Rosenberger Ferenc és Lehrer (Lechner) Ignác 5 évre; 1816. I. 21. fia János (1814-től számítva) 4 évre és Lemlein Antal 6 évre. *Legénye:* Trautzl Domonkos 1792. III. 10-től és Szentpéteri József.

Művei:

296

13
179

„K“
198

Cibóriumkehely
Felirat: „Eclesiae Dorosmensis Sub Parocho Dianovszky 1792.”
1792
Kiskundorozsmai r. k. templom

116

„K“
198

Kanna
1792
Iparm. M.

138

1831
Iparm. M.

141

4 oroszlánlábon álló cukortartó
„J.K." monogram
1834
Iparm. M.

142

210

Monstrancia
1835
Iparm. M.

294

142

210

Kanál
1835
Iparm. M.

142

210

Kávéskanál
„A.G." monogram
1835
Bp. Tört. M.

142

210

Kézi gyertyatartó
1835
Bp. Tört. M.

116	„L“ 198	Gyertyatartó 1795—97 Iparm. M.
116	„L“ 199	Sótartó 1792 körül Bp. Tört. M.
116	„L“ 199	Doboz, ezüst 1792 Bp. Tört. M.
116	„L“ 199	Tejeslábas 1792 körül Bp. Tört. M.
116	„L“ 199	Reggelizőkészlet (két kanna + cukortartó) 1792 körül Iparm. M.
297 116	„L“ 199	Kávéskanna, szakállas férfifejjel 1796 Iparm. M.
116	„L“ 199	Örökmécs, ezüst 1796 körül Szentesi gör. kat. templom;
116	„L“ 199	Imakeret 1796 körül Orsz. Zsidó M.
116	„L“ 199	Sószóró 1796 körül Bp. Tört. M.
116	„L“ 199	Cukorszóró 1796 körül Bp. Tört. M.

Pest-Buda 1977

116		Sótartó, „I.B." monogrammal 1796 körül M. Nemz. M.
116	„L" 199	Cibóriumkehely Felirat: „Eccl. r. k. Kecskemét 1798." 1797 Kecskeméti főplébániatemplom
118	„L" 199	Cukortartó, urna alakú 1792 körül 1936-ban Motesiczky László tulajdona. Lappang
119	„L" 199	Tálca 1797 körül Egykor Halász Aladár tulajdona. Lappang
119	„M" 200	Levita kancsó 1797 Orsz. Zsidó M.
119	„M" 200	Tál a levita kancsóhoz 1797 Orsz. Zsidó M. Elveszett
119	„M" 200	Cukortartó, „R.L." monogramos 1797 körül Iparm. M.
119	„N" 201	Örökmécs Felirat: „A Szt. Háromságnak tiszteletére, Tekintetes Rátoly Magótsy Josseph úrnak és az Ő Hitvesének Tekéntetes Radits Johanna Asszonynak Istenes költségével tsináltatott Ao 1803 Die 15 Martini." 1803—1805 Vácrátóti r. k. templom
119	„N" 201	Kiskancsó 1803—1806 Bp. Tört. M.

119	„N“ 201	Cukorfogó 1803—1806 Bp. Tört. M.
119	„N“ 201	Cukorszóró, „K.A.” monogramos 1803—1806 Iparm. M.
119	„N“ 201	Tejeslábas 1803—1806 Iparm. M.
119	„N“ 201	Sótartó 1803—1806 Iparm. M.
119	„N“ 201	Gyertyatartó 1803—1806 M. Nemz. M.
119	„N“ 201	Sótartópár 1805 körül M. Nemz. M.
119	„N“ 201	Cukorszóró 1806 körül Bp. Tört. M.
119	„O“ 202	Tejeslábas 1806—1810 Iparm. M.
119	„O“ 202	Tálca 1806—1810 Bp. Tört. M.
119	„O“ 202	Kosárka 1806—1810 Bp. Tört. M.

119	„O“ 202	Övcsat 1806—1810 Bp. Tört. M.
119	„O“ 202	Asztali csengő 1806—1810 Iparm. M.
119	„O“ 202	Övcsat 1806—1810 Egykor a M. Nemz. M. tulajdona. Lappang
119	„O“ 202	Cukortartó, a Majtényi-címerrel 1810 körül Bp. Tört. M.
119	„O“ 202	Sótartó Monogram „A.B.” 1810 körül Bp. Tört. M.
119	„O“ 202	Kávéskannácska 1810 körül M. Nemz. M.
119	„O“ 202	Fedeles tejmelegítő lábas 1810 körül Iparm. M.
119	„O“ 202	Misekannácska (2 db) 1810 körül Váci r. k. püspöki kincstár
	„O“ 202	Kardkötő 1806—1810 Bp. Tört. M.
118	„P“ 203	Cukortartó 1810—1815 Iparm. M.

	120		Patena 1812 Pesti szerb templom
	119	„P“ 203	Cukortartó 1806—1810 Bp. Tört. M.
	119	„P“ 203	Keresztelőérem, vésett felirattal 1815 körül Iparm. M.
	120	„P“ 203	Fedeles cukortartó „B.I. 1815” monogrammal 1815 Bp. Tört. M.
298	120	„P“ 203	Kehely (2 db) Felirat: „A Czeglédi Ref. Eccla készíttette tulajdon költségén, 1816.” Ceglédi ref. templom
	120	„P“ 203	Kenyérosztó tányér Felirat: „A Czeglédi Ref. Eccla készíttette tulajdon költségén, 1816.” 1815 körül Ceglédi ref. templom
	120	„P“ 203	Cukorszóró, ezüst 1810 körül Bp. Tört. M.
	120	„P“ 203	Kannácska, fedeles 1810—1815 Bp. Tört. M.
	121	„P“ 203	Sótartó „I.M.” monogrammal 1815 körül Iparm. M.
	121	q 204	Kanna 1818 körül Iparm. M.

123		Tejeslábas „R.M." monogram 1817 Bp. Tört. M.
124	„A" 205	Gyertyatartópár „S.G." monogramos 1818 Iparm. M.
124	„A" 205	Kancsó 1818 Iparm. M.
124	„A" 205	Gyertyaellenző (2 db) 1818 Iparm. M.
124	„A" 205	Gyertyatartópár 1818 Bp. Tört. M.
124	„A" 205	Kannácska (2 db) 1818 Iparm. M.
124	„A" 205	Fedeles kannácska „T.V." monogramos 1818 Iparm. M.
124	„A" 205	Cukortartó, talpas 1818 Iparm. M.
124	„A" 205	Kézi gyertyatartó 1818 Iparm. M.
124	„A" 205	Díszkard, ezüst 1818 Iparm. M.

124

„A“
205

Kehely
Felirat: „A Szt. Vatsorához készíttette a 'Poharat a N: Abonyi Reformata Ecclesia 1820 — Esztendőben.“
1818
Abonyi ref. templom

124

„A“
205

Keresztelőérem
Felirat: „Von denen Taufpather Johann und Catharina Oberhäuser Ihren zu Pest den 6-ten September 1818 geboren Göther Michael Johann Pollak gewidmet.“
1818
Iparm. M.

Irodalom:
Bp. Tört. M. Gesellenbuch: 1711. V. 9.; 1791. VII. 9.; 1791. XII. 4.; Bp. Tört. M. Haubt-Protocol 1812. XII. 13.; BFL a pesti arany- és ezüstművescéh ... iratai 2/c.; BFL PL. Pest-INV. o. u. N° 585. i a.n. N°; BFL Miss. a.m. N° 16 258, N° 6553, N° 7122.; BFL Rel. a.m. — N° 5953; N° 6182.; BFL. inv. s.m. N° 7086; N° 7509.; BFL Pest tanácsülési jegyzőkönyv 1793. CXIX. ülés szeptember 25. 3821./510.; Adressbuch 1815., 1822; Illyefalvy—Pallós; Horváth H.: I. 250. p.; Bóka L.-né: Az Iparművészeti Múzeum Prandtner ötvöstárgyai: Ip. Múz. Évk. I. 1954. — 161., 157.; Mihalik: Ref. 17, 18, 19, 22. p.; Kőszeghy; Szent György céh aukc. Bp. 1910.; Expos 1934., 1935: 70, 71, 77, 82, 90, 104.; Expos.: Belgrád—Zagreb 1968.; Genthon: II. 272. p.; Patakyné I. 284, Patakyné II., Patakyné III. 71. p.; Patakyné IV. 42.; Petriné, Hlatky Mária: Adalékok Prandtner József ötvösmester művészi jelentőségéhez. Magyar Múzeum 1946. 83—88. p.; A. B.: 15, 16, 20a, 23a, 24, 26. p.; Dombi; Földes.

Ifj. Prandtner József — Pest. Ez.

Szül.: 1796. 1818-ban Bécsben tanult. 1827-ben vette át apja mesterjogát és műhelyét a Schlangengasse 4. sz. alatt. 1828-ban pesti mester, de már a 20-as évek közepétől működhetett. Említve 1839-ig.

Művei:

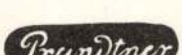

299

132

Gyertyatartópár
1826
Bp. Tört. M.

132

Gyertyatartó
1826
M. Nemz. M.

132

Tányér
1826
Egykor M. Nemz. M. Lappang

301

132

Úti só- és paprikatartó
1826
Bp. Tört. M.

299

135

Fedeles cukortartó
1828
Bp. Tört. M.

301

136

Díszváza (2 db), ezüst
1829
Bp. Tört. M.

136

210

Alakos sótartó (2 db)
1829
Bp. Tört. M.

299

136

Gyertyatartó
1829
Bp. Tört. M.

301

136

210

Fedeles tál
1829
Bp. Tört. M.

136

Késbak sótartóval
1829
Egykor dr. Halász Aladár tulajdona.
Lappang

Tányér
1830 körül
Egykor Bp. Tört. M. Lappang

136 (?)

Stadler kehely
1830 körül
Bp. terézvárosi r. k. templom

Prandtner János Pest. Ez.

Szül.: 1800. József testvére. 1840-ig említve. 1827. I. 7-én kapta fel remekét, egy kelyhet, amelynek rajzát „Schnabl úrnál" kellett kiviteleznie. 1827. II. 11-én készült el remekrajza. Pasperger Jánosnál remekelt. 1828. XII. 14-én mester. 1828. XII. 22-én pesti polgárjogot nyert. Műhelye 1840-ig Schlangengasse. *Inasa:* 1831. Blasovitz Vince 1824. V. 1-től számítva 5 évre.

Művei:

PRANDTNER 294

Gyermekjátékkészlet borbélytálja
1827
M. Nemz. M.

Prandtner 295

138

Fedeles ezüstkanna
1831
Iparm. M.

138

Előbbi párdarabja
1831
Iparm. M.

141

4 oroszlánlábon álló cukortartó
„J.K." monogram
1834
Iparm. M.

142

PESTH 210

Monstrancia
1835
Iparm. M.

PRANDTNER 294

142

PESTH 210

Kanál
1835
Iparm. M.

142

PESTH 210

Kávéskanál
„A.G." monogram
1835
Bp. Tört. M.

142

PESTH 210

Kézi gyertyatartó
1835
Bp. Tört. M.

Pest - Buda 1977

143	210	Cukordoboz, ezüst 1836 M. Nemz. M.
143		Gyertyatartó 1836 M. Nemz. M.
143	210	Céhpohár 1836 Vésett felirata: „Eine ehrsame Zunft der Goldarbeiter zu Pesth". Bp. Tört. M.

Irodalom:
Bp. Tört. M. Haubt-Protocol 1827. II. 11.; BFL IX/14. 1828. XII. 14.; Horváth H.: 251.; Illyefalvy—Pallós; Wegweiser 1840; Kőszeghy; M. Nemz. M.; Iparm. M.; Bp. Tört. M.; A. B.: 40. p.; Földes.

Id. Prandtner (Brandtner) József — Pest

Szül.: Buda. †1819. XII. 18. Pesten Schwager János Mihály ötvösnél tanult, 1783. III. 30-tól 4 év 6 hónapig, később Bécsben. 1791. V. 9-én megkapta apósa műhelyét és mesterjogát. 1791. VII. 3-án kapta fel mesterremekét, amit még ebben az évben elkészített. 1791. XII. 4-én mester. 1793. IX. 25-én kapott pesti polgárjogot. Üzlete 1805. Schlangengasse 362., 1808. Schlangengasse 4. (Saját háza.) 1812. XII. 13-tól alcéhmester. Üzletét özvegye vezeti 1819—1827. *Inasai:* Schwager János 4 évre 1792. I. 8-tól; 1795. I. 4. Fasler Mátyás 6 évre; 1799. Vaász János 7 évre; 1799. I. 15. Hampff János 5 évre; 1791. VI. 11. Szokolay Zsigmond 6 évre; 1804. I. 6. felvesz egy inast 4 évre; 1805. IV. 4. Hatt Lipót 6 évre, Roschember János 6 évre; 1811. I. 6. Rosenberger György 7 évre és Bányai János 6 évre; 1814. XII. 8. Rosenberger Ferenc és Lehrer (Lechner) Ignác 5 évre; 1816. I. 21. fia János (1814-től számítva) 4 évre és Lemlein Antal 6 évre. *Legénye:* Trautzl Domonkos 1792. III. 10-től és Szentpéteri József.

Művei:

296	179	„K" 198	Cibóriumkehely Felirat: „Eclesiae Dorosmensis Sub Parocho Dianovszky 1792." 1792 Kiskundorozsmai r. k. templom
116		„K" 198	Kanna 1792 Iparm. M.

MDK

Prandtner János

A bécsi Iparm. Muzeum gyüjteményében egy födeles kanna, amelynek mesterjegye (I.P.) mögött valószinüleg Prandtner János lappang.

Genthon István: Magyar művészet...

A Műgyüjtő, 1930. 5.sz. 138.l.

MDK

Prandtner János

A Fővárosi Múzeum ötvösművek gyüjteményét Prandtner János egyik remekműve gazdagitotta: egy álló női szobor, magas talapzaton és kosárral a fején, amely asztaldiszül szolgált.

A Műgyüjtő, 1931.5.sz. 150.l.

MDK

Prandtner , Johann

Reuss Henrik herceg koll.-ban Johann Prandtner szép bors- és mustártartója.

Genthon István: Magyar művészet...

A Műgyűjtő, 193o. 5.sz. 138.l.

MDK

Prandtner Johann

Gyümölcstartó. Pesti hitelesitó bélyeggel. Mesterjegy: I.P. (Johann Prandtner) A XIX. sz. első feléből.

Nemzeti Szalon 1939.jan.febr.
Székesfőv.Tört.Muzeum uj szerz.

A MŰGYÜJTŐ KRÓNIKÁJA

NEM MINDEN ÉRDEKLŐDÉS hijján olvassuk a híradást, hogy Augsburgban nemrég hunyt el egy Hans Rost nevű úriember, aki Georg von Mayr müncheni társadalmi statisztikus kezdeményezésére egy 4000 kötetből álló öngyilkossági könyvtárat gyüjtött egybe s ezt most Augsburg városa megvásárolta. Olvassuk, hogy a könyvtár legrégibb darabja Sailer püspöknek egy 1785-i pamfletje az öngyilkosság ellen. Azt is olvassuk, hogy a könyvtárnak külön exlibrisze van: a csontváz, amely a München melletti hirhedt grosshesselohei »öngyilkos-hid« két pillérje között áll. »Öngyilkos-hidunk« nekünk is lenne, nemcsupán az Arany balladájában megörökített Margit-híd, meg a többi már meglévő és még csak ezután elkészülendő hidunk, amelyek mind legalább is annyira alkalmasak a nemes célra, mint mondjuk az Isar hídjai. Öngyilkosunk is akad bőven, bár tagadhatatlan, hogy a Rakovszky-csónakok a gyökerén fogták meg a bajt s amióta derék rendőreink vigyáznak a Duna nyugalmára, azóta már Róbert bácsira sincs szükség, bizonyára azért utasították ki. Tehát hidunk is, öngyilkosunk is csak-csak akadna. De öngyilkos-irodalom? Amióta kiderült, hogy Cholnoky László is csak a kabátját hagyta az összekötőhídon, ő maga pedig nyugodtan él Szlovákiában, azóta már az íróknak sem érdemes magukat meggyilkolniok. Hát akkor ki csináljon öngyilkos-irodalmat? ! De az ötlet érdekes: talán akad olyik magyar gyüjtő, aki felkapja a témát. Exlibrisznek az Erzsébet-híd turulmadarát ajánlanók.

*

AZ ATLANTISZ-PROBLÉMA kezd ókori kollégájának, a tengeri kígyónak sorsára jutni: se eleje, se vége. Illetőleg eleje van, Platónál, aki tudvalevőleg Timaioszában regél egy mesés szigetről, amely valamikor az Atlanti Óceán nagy részét elfoglalta s aztán földrengés következtében hirtelen elsüllyedt. Kötetre terjed csupán a könyvcímek felsorolása, amelyek azóta a kérdéssel foglalkoztak. Hol az Atlasz-hegységet tartották az Atlantisz magvának, mondván, hogy a tengerből valamikor csak ez a hegység emelkedett ki és szigetet alkotott. Aztán jött a Magma-elmélet, amely szerint Amerika és Euro-Afrika valamikor egységes földrész volt, amely a Föld folyékony izzó belső magján úszott s a földforgás következtében kettészakadt (Amerika és az euróafrikai kontinens párhuzamos részei geológiailag állítólag pontosan megfelelnek egymásnak) s az így hűtlenné vált Amerika lett volna tulajdonképpen Atlantisz. Aztán elkövetkezett a Schliemann fiának Atlantisz-svindlije, amelynek itt és odatúl jónéhány gyüjtő beugrott. Végül eljött a Benoit-regény és a belőle készült film. Ezúttal azonban alaposabbnak látszó kutatás esetével állunk szemben: Dr. A. Herrmann berlini magántanár folytat Afrikában a Satt-el-Dserid nagy sósmedencéjében tanulmányokat, amely medence ma 20 kilométerre van a tengertől, de eredetileg tengeröböl volt. A porosz közoktatásügyi minisztérium támogatásával ásatott is az itt fekvő kis oázisban és kőkori sírokra lelt ott. Borzasztó destruktiv időket élünk: az értékek összeomlanak, a királyok menekülnek és az egykori kontinensek kis oázisokká zsugorodnak össze!

*

Mr. LOUIS MENDELSOHN családi nevével mintha már találkoztunk volna a história folyamán, ahol is bizonyos kedvezőtlen felekezetű egyének emléke fűződik hozzá. Ezúttal azonban, ahogy a Vatikán hivatalos jelentése kiemeli, egy amerikai katolikus úrról van szó, aki fejedelmi ajándékkal lepte meg XI. Pius pápát. Megvette ugyanis a szentatya számára a híres Rospigliosi-család könyv- és levéltárát, valamint műgyüjteményeit, amelyeket a Guido Reni Aurorájáról nevezetes római Rospigliosi-palotában őriztek eddig. (A palotában lévő penziót pedig a német turisták rossz kalauerrel »Kostspieliosi«-nak nevezték el.) Az ajándék jelentősége abban rejlik, hogy a Rospigliosi-családból való IX. Kelemen pápa az államtitkárságára és az uralmára vonatkozó 1656—1669 közötti iratcsomókat családi tulajdonnak tekintette, úgyhogy a vatikáni levéltárban ez a kor meglehetősen hiányosan volt képviselve. A műgyüjteményekben nevezetes a pápának Maratta által festett arcképe, amellyel ez a művész Velasqueznek híres X. Innocens-portréját akarta lefőzni; itt van továbbá a pápának három aranyhímzésű miseruhája is, a barokk kor szövésművészetének remekei. Az összes gyüjteményeket átvitték már a Vatikánba, ahol Mendelsohn úr ajándéka érthetően nagy örömet okozott.

1931. 5. 17.

A MŰGYÜJTŐ MAGYAR HIREI

A FŐVÁROSI MÚZEUM gyarapodása az elmult évben szokatlanul gazdagnak mondható. Sikerült 5 drb úgy művészi, mint tipográfiai szempontból egyaránt jelentős nagyméretű guache-festményt megszerezni J. Jaschke osztrák festőtől, amelyek Pest-Budának 1825. évi állapotát nagyszerűen érvényre juttatják. A 18. századbeli olajfestésű városi látképek csoportja szintén két érdekes darabbal növekedett. Az egyik a régi Szent János-kórházi kápolna szt. Vendel-képe a régi Bécsi kapu tájával. A másik szt. Donátot ábrázolja a budai vár háttere előtt. Az utóbbi a Jézustársaság rendházából csere útján került a múzeumba. A régi pesti cégéreknek immár jelentékeny kollekciójához szintén két nagy Warschag-cégtábla jött (Zrinyi és Juno két pávával). A többi festmények közül megemlítendő az a három nagy olajkép, amelyekben IV. Károly koronázása az akkori magyar festőművészek három vezéregyéniségének (Rippl-Rónai József, Rudnay Gyula és br. Hatvany Ferenc) felfogásaiban tükröződik vissza. Ezekhez csatlakozik a legszebb eddig ismeretes Széchenyi-arckép I. Planck bécsi biedermeierfestő kezéből és három Barabás-akvarell budapesti uccarészletekkel. Az ötvösművek gyüjteményét Prandtner János egyik remekműve gazdagította: egy álló női szobor, magas talapzaton és kosárral a fején, amely asztaldíszül szolgált. A többi iparművészeti ágakat 3 Kunyféle tál, egy Buda látképével díszített Kothgasser-pohár és két faragott tajtékpipa (Lotharingiai Károly és József nádor képével) képviselik. Az ajándékok közül különösen kiemelendő Kallósné H. Adrienne elhunyt festőművésznő három nagyon vonzó tabáni részlete, amelyeket a múzeum Kallós Leó úrnak köszön.

*

A NEMZETKÖZI VÁSÁRRA, mint minden évben, most is felvonul a magyar kézműipar, népművészet és iparművészet. Ugy a belföldi érdeklődők, mint az idegenek nagy szeretettel fogják felkeresni a művészeti pavillonokat, amelyekben a kiállítók hímzéseket, szőtteseket, magyar stilusos bőrbútorokat, fafaragásokat, porcellánokat fognak bemutatni. A magyar ékszercsoport nemcsak a nemes fémárukat, hanem a magyar ötvösmunka remekeit is ki fogja állítani. Az érdeklődés örvendetesen túlszárnyalja az előző évek eredményeit.

*

AZ ÁLLAMI ÁRVERÉSI CSARNOK következő nagy aukcióját a Nemzetközi Vásár idejében, május hó közepén rendezi. Mint mindig, ezúttal is meglepetéssel szolgál az árverés agilis vezetősége. Szines angol és francia 18. századvégi metszetek ebben a kvalitásban és mennyiségben ritkaság számba mennek a magyar piacon. Közöttük is külön kiemeljük Morland két, Demarteau egy és Freudenberger két lapját. A képek között különösen a mult század végi mesterek és az élő magyar művészek sok kiváló alkotása tűnik ki. Porcellán, bútor és szőnyeg, két 17. századi szép gobelin, régi és modern ezüst a megszokott változatosságukban fogadják a nagy érdeklődést.

*

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT-nak ápr. 11-én az Iparművészeti Múzeum dísztermében tartott felolvasó ülésén *Csalogovits József dr.*, a kiskörösi *neolith-telep-* és *rézkori* temetőről, *Fettich Nándor dr.* egyetemi m. tanár pedig a *permi kultúra* régészeti emlékeiről tartott előadást. Csalogovits dr.-nak a feltárt leletek alapján sikerült számos analógiát találnia a közelmúltban feltárt hasonló sírmezők leleteihez, ásatása pedig több unikumszerű kerámiai lelettel gazdagította a Magyar Nemzeti Múzeumot. Fettich professzor, aki a közelmúltban Oroszország területén is kutatásokat folytatott, a permi kultúra jellegzetes emlékeinek kialakulását mutatta be, amelyeknek motivumai a honfoglaló magyarság bronzdíszein is kimutathatók. Érdeklődésre tarthat számot az a megállapítása is, hogy a permi kultúra jellegzetes állatkompoziciói, a látszólagos hasonlóság ellenére is semminemű összefüggésben sincsenek a szkitha szarvaskompoziciókkal, amelyektől több évszázados időrendbeli különbség is elválasztja őket.

* *p.*—

VARSÓBÓL jön a híre, hogy Lengyelország a lengyel múzeumokban őrzött egész sor magyar képet, köztük Munkácsynak nehány festményét is, átadja a magyar múzeumoknak. Cserébe viszont Grottger Artur «Polonia« c. kartonsorozatát kapná meg tőlünk.

MDK

Prandtner József

Ötvösművek, ékszerek és az Esterházy kincs,

Iparm. Muz. 1963.

t den Futtergrasarten , dem
mit den Heuarten, und an
t den Wiesen und Weiden.
indem er die verschiedenen
der dazugehörigen Geräte
edenem Art und Weise der
h dem Klima der verschiedenen
r weist auch auf die Futter-
itere Verbreitung verschie-
glichkeiten hin.

t./Die Schafhaltung in Csik-
bei den Szeklern in den Ost-

Prandtner József, ötvös M D K

Pesti mester. 1834-ben fiistölöt készít a váli kath. templomnak. XLI tábla 4. Fekete repr.

Somogyi Árpád: Neuere Beiträge zu der Geschichte der Goldschmiedekunst in der Komitát Fejér. 13 tabl.

Albe Regia. István király mír
Közleményei 4-5 köt. 1963-64
Székesfehérvár 1965

Prandtner József, ötvös M. D. K.

E perti-mester egy tirvacsora kelyhet
készitett a felcsúti ref. egyháznak, de vál
kath. templomában is több munkája.

Somogyi Árpád: Neuere Beiträge
zu der Geschichte der Goldschmiede-
kunst in der Komitat Fejér 137. old

Alba Regia: István Király Múz Kör-
leményei 4-5. köt. 1963-64 Székeste-
hérvár 1965

-1-

M.D.K.

id. Prandtner József, ötvös mester

a pesti XIX. sz.-i ötvöscsalád megalapítója, mely a harai empire kiváló művelőit sorakoztatta fel. Id. Prandtner József 1783-ban Schwager János Mikály inasa; 1791-ben feleségül vette mester lányát és céhmester lett. Nevét 1837-ig említik. Szerző hés művét részletes leírásban kívül, fényképben is közli: a terézvárosi ./.

P.Brestyánszky Ilona: A pest-budai ötvösség a XIX. században

Budapest Régiségei, A Budapesti Történeti Muzeum Évk. XX.köt. 1966. Szerk. Gerevich László

208. old.

M.D.K.

id. Prandtner József, ötvösmester

... plébánia templomban őrzött kelyhét (1830 körül) és az Orsz. Zsidómuzeumban őrzött levita kannát (1796 körül). Legtorábbi ismert műve a kiskundorozsmai r.k. templomban lévő cibórium kelyhe 1792-ből. További megcsúlitett művei: az óbudai plébánia templom füstölője és naviculája (1825); a pesthidegkuti ./.

P.Brestyánszky Ilona: A pest-budai ötvösség a XIX. században

Budapest Régiségei, A Budapesti Történei Muzeum Évk. XX.köt. 1966. Szerk. Gerevich László

208-209. old.

M.D.K.

id. Prandtner József, ötvösmester

... cibóriuma és kelyhe (1834), mely szőlőfürtös, buzakalázos, akantuszlevelés mintázatával a mester, és az egész Prandter műhely magas színvonalát képviseli

P.Brestyánszky Ilona: A pest-budai ötvösség a XIX. században

Budapest Régiségei, A Budapesti Történeti Muzeum Évk. XX.köt. 1966. Szerk. Gerevich László

209-210 .old.

Pranoltner ezüstmüves

Pesten Szentpéteri József mestere volt.
46 old.

Pajor Géza: A XIX.század pesti ötvösségnek és Szentpéteri József életmüvének értékeléséhez. 95.o.

Az Iparmüv.Múz és a Hopp Ferenc Keletázsiai Müvészeti Múz.Évkönyve.VIII.1965.Múzeumi Ismeretterjesztő Közp. Bpest.1964

Prandtner József
ötvös Pest XVIII.
35. lap.

Schwarz János
ötvös XVII. sz.
Nagyszeben(?) 13. lap.

Szatmári József
kolozsvári ötvös, 1752.
33. lap

Szilassy János
lőcsei ötvös XVIII.
12. lap

lásd

O.M. Iparm. Múzeum.
Régi egyházi kelyhek
kiáll. Bp. 1913.

ménytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
Levélkép		

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

MDK

Prandtner József ötvös, Pest XVIII.sz.

lásd:

OM.Iparm.Muzeum. Régi egyházi kelyhek kiáll. Bp.1913. 35.lap.

Lesa:

GM.Þjms.Munnm. Negri eggmeð keld-
Nor Nkell. Bb.1ǫ15. 35.lmp.

M. D. U

PRANDTNER József, i. a. ötvös

Trébelt ezüst tüstölő (1823.)

J Bmesteljel

repr.

Tömjéntartó, trébelt ezüst, domborított és vésett díszel (1823.) repr.

Budapest müemlékei II. p. 1962. 443, 444. e.

MDK

Prantner József 34.l.
pesti és budai ötvös

Árverési Közlöny 1937.febr.l. 1.rk.sz. 11.lap
Karácsonyi - aukció

MDK

Prandtner Jos. pesti ötvös

Kétágu gyertyatartó-pár ezüst, gyürüs disz, felül urnaalak, 2500 gr.Pest,Jos Prandtner.

Nyeles kerek tál, lábakon, fedeles, ezüst, domboru levél- és gyöngysordisz, 810 gr.Pest, Prandtner.

Talpas és fedeles kanna, ezüst, domboru gyürüs disz, 840 gr. Pest, 1834.Prandtner.

Mü- és Régiségkereskedelmi Vállalat.IX.müv. aukció.Bp.1948.

MNK

Prandtner József id.

Pacificale

Pest 1814.

A terézvárosi r.k. plébániatemplomban /Nagymező utca/.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961. 141.1.

Prandtner József MDK

VII. Majakovszkij u. 11. Prandtner-ház.

Pollack Mihály épitette Prandtner József ötvös részére 1912-ben kétemeletesre.
Földszinti nyilásai felett az ötvösmüvészetet jelképező dombormüvek valószinüleg Dunaiszky Lőrinctől.
A földszinti homlokzati architekturát 1958-ban Komárik Dénes helyreállitott.
A dombormüvek restaurálását Gáldi Gyula szobrászmüvész végezte.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.
153.l.

M. P. K.

PRANDTNER József, id ötvös

Az óbudai plébániatemplom dísz-
vása idomú vert ezüst füstölő-
je és tömjéntartója (1823.)

Budapest müemlékei II. hp. 1962. 152. l.

Prandtner József

pesti ötvös a XIX. sz. elején /1783- /

Budapest régiségei a tört. muzeum évkönyve
XVII. 1956. évf. 284 l

Prandtner József
ötvös

M.D.K.

Szentpéteri József a XIX. század nagy ötvös mesterének volt a tanítója. Művei az Iparmúvészeti Múzeum kiállításán szerepelnek.

Héjjné Détáre Angela: Az ezüst XIX. századi nagy mestere...
Művészet, 1965. aug. – 34 l.

Prandtner József

ötvös

l.

Szendy K. Bpest

wéresf. közig. erk.

1942. Bp. 1943, 98.1.

2

égrés

...só Kubinyi bej. cég felpe-
...in és társai alperesek
...oldása és jár. iránti som-
...ság felperes azon kérelmé-
...gy a perirat hoz csatolt
...etve 1907. III 5én a Hányomé
...ő A) 1 darb B betűs 097.
... drbb D betűs 480100 frs és
...ülcsönös kötvény és ezeknek
...sse volt frésvényes C)
378179 és D 378180 frs és drbb
... frs 4%os járadék kölcsön
...mint az egyb Decz. 1. föl
...pviselője kezéhez kihelyez
...törvényes polg. felebb tanú
... 7 tételének
... vállás és közoktatásügyi
...ányomi m. kir. adóhivatal

Prandtner József

ötvös

l.

Műcs Régiségkeresk. Váll.

ankc. IV. (1947)

43. l.

Prandtner József

pesti otvös

XVIII sz

l.

Radrégi kelyhek

35 l.

...ÁMVEVŐSÉG XVI. OSZTÁLY

Moravy

államtitkár.

napló mellékletét képező alnapló-
ádáskép számolja el.-

solat hiteléül:

gató.

Prandtner József

ötvös

Gentmüncsek

69, 98, 335. l.

Országos Bizottság!

mlékei c.diszmunkából csak a 3.
könyvtárunkba,tisztelettel fölké-
Bizottságot,hogy az értékes munka
kötetet is méltóztassék ajándékkép-
részére.
6,április hó 10.-én

Prandtner József

1791–1837.
pesti ötvös

l.

Mihalik: Szentpéteri

13, 15. l. 26. l.
56. l. 59. l. 60. l.
73. (Ag), 137. l.
(kétszer)

Prandtner József idősebb

Konna müve 1818-ból a bécsi Iparmüvészeti Muzeumban látható.

Genthon I.: Monumenti Artistici Ungheresi All'Estero. Acta Historiae Artium, Budapest, 1970. 1-2 sz.

321.

Prandtner József ifj
ötvös Pest,
Kőmagyötvj. 85, l.

536		Prandtner Ugyanaz avagy — *Derselbe oder* **Josephus Prandtner junior,** M 1837.	⊥ j
	Nr. 412	Evőeszközök magántulajdonban. — *Tafelsilber in Privatbesitz.*	
537		JP A két előző egyike. — *Einer der beiden obigen Meister.*	
	Nr. 418	*a)* Két sótartó. — *Zwei Salzfässer.* Fővárosi Múzeum — *Hauptst. Museum,* Bp.	
	Nr. 422	*b)* Pohár, ~~harang~~virág[domú. — *Tulpenbecher.* Mus. Nat. Hung. Expos. 1935: 129.	⊢ ∂ [kehelyi

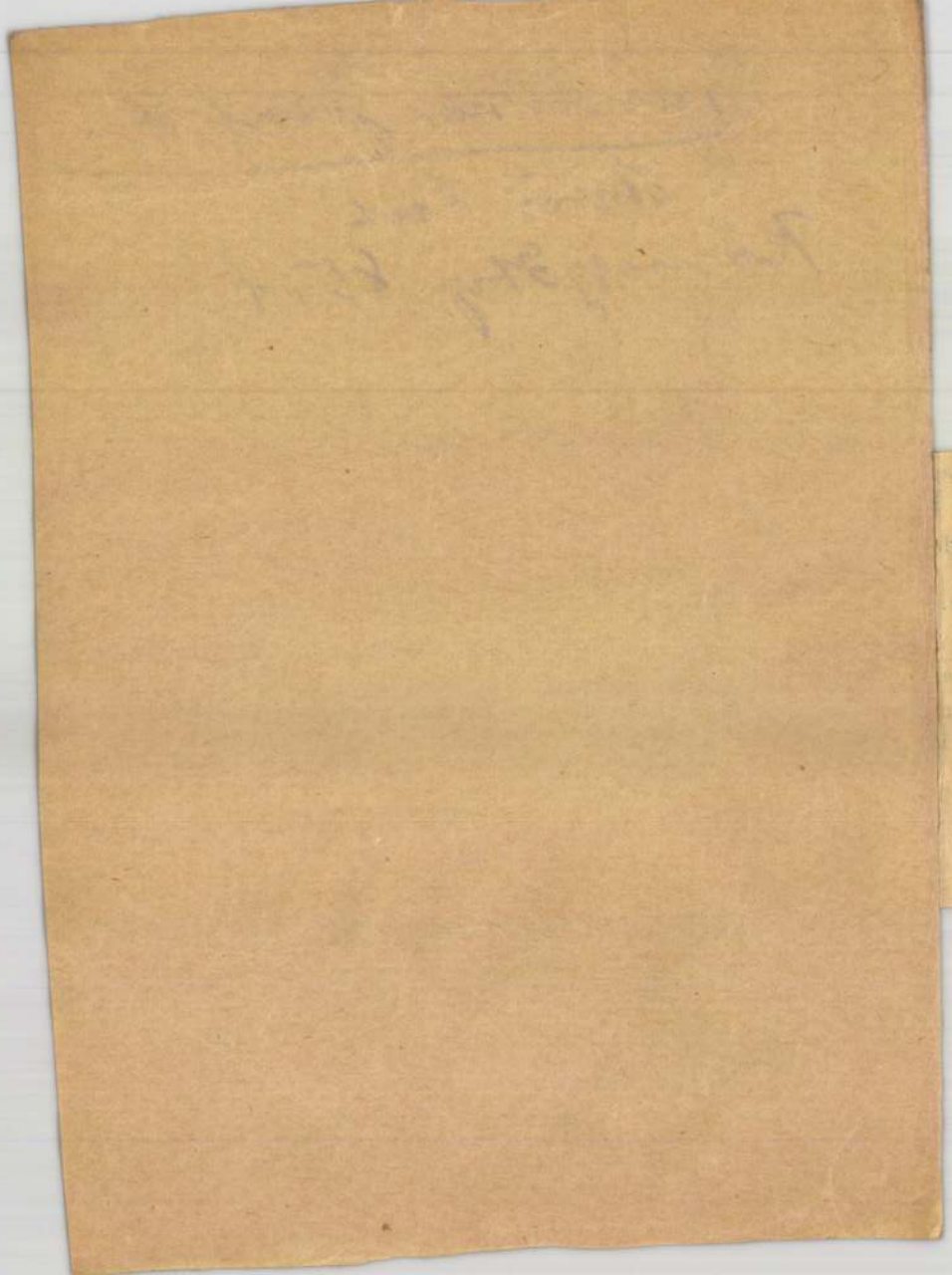

Prandtner József id

ötvös

Zsidó Múzeum, Óbuda — Jüd. Museum, Altofen

491 *d* **Josephus Prandtner senior**

Levita-kanna. — *Leviten-Kanne.*
Pest, ca 1796.

Prandtner József

erüstumbes

l.

Lay Bpestipar mindkiáll

70-l.

ÁNT E

festőmu

EMÉNYE

ircius 24-t

Belépő

gató: Schmidek Tibor dr.

Prandtner József

ernst univ.

1793. pesti polgár lett

1818 ig rezepel.

Horváth Lentpéteri

255. l.

Prandtner József

czustunives Pest

1837. lett mesterré.

Horváth Szentpéteri

255. f.

P. Brandtner József

Ötvös

Magyar Iparművészet
1916. 207. l.

Brandtner József, ötvös

- műveit az Egyházi gyűjtemények kincsei c. kiállításon a Nemzeti Galériában

D.I.: Képzőművészet
Vigília, 1970. jan. 62.C.

Prantner József

Szerepel az alábbi tárlaton

Horváth György: Egyházi gyűjteményeink
Kincsei a Nemzeti galáriában

Magyar Nemzet 1970 XI. 20. Hold.

Prandtner József

Prandtner József, perti ötvös Kelyhe

VII. 131, 132. l.

„Művészeti és Történelmi Értesítő"

Kehely aranyból Prantner pesti
ötvöstől VII. 33.

Muz. és Kvt. Ert.

Prantner, pesti ötvös VII. 33. l.

Múzeumi és Könyvtári Értesítő

Prandtner József

Otvös

Talpas ernst enkor szórója

1822 (?) - ből

17-ik Ernst aukcion 1921.

~~1920~~

U. ott tőle egy ernst

enkostartó doboz is

Gulyás Pál dr. II. 238.

Prandtner József ity

Ötv.

Kőmagyötvi. 536 sz.

Prandtner József id

ötv

Kömagyötvj 491. sz

Prandtner József

ötvös

ívód
Z

Layer Károly dr.
A régi Buda és Pest
iparművészete.

MAGYAR IPARMŰVESZET

1935. 150. l.

27. OLASZ KISVÁROS

Paul Molnár-C. ist 1894 geboren. Budapest, die Schweiz, Paris und Italien sind die Stationen seiner künstlerischen Entwicklung. Kollektivausstellungen in Lausanne, Genf und Budapest. Seit 1928 regelmässige Teilnahme an den Ausstellungen der Biennale. Auch sonst hat Molnár-C. für sich und in Gemeinschaft mit andern ungarischen Künstlern an vielen Ausstellungen des Auslandes teilgenommen. Auszeichnungen: Preis der Internationalen Ausstellung für Kirchenkunst Padua 1928. Monza, 1930: grosse goldene Medaille. Preis der Internationalen Holzschnittausstellung Warschau. Milano, 1936: goldene Medaille. — In Ungarn erhielt Paul Molnár-C. 1927 den Preis für Kirchenkunst und 1928 den Rom-Preis. Ausserdem wurde er bedacht: mit dem Michael Zichy-Preis für Grafik, mit dem Franz Josefs-Krönungspreis und mit dem Grossen Preis der Szinyei Merse-Gesellschaft. — Werke befinden sich in den Galerien zu Budapest, im Museum der Stadt Nürnberg, in der Staatsgalerie zu Venedig und im Metropolitan Museum der Stadt New York. Auch in Privatsammlungen Ungarns und des Auslandes ist Molnár-C. vielfach vertreten.

989. TEJSZINES KANNÁCSKA, ezüst. Orosz, 1859. — Oberskännchen, Silber. Russisch, 1859.

990. TALPAS KOSÁRKA, ezüst, ovális alak, két füllel. Bécs, 1798. — Körbchen mit Fuss, Silber, oval, mit zwei Henkeln. Wien, 1798.

991. KIS MENYASSZONYSERLEG, ezüst, álló nőalak kis forgó poharat tart. XVII. sz. stilusában. — Kleiner Brautbecher, Silber, stehende Frauenfigur einen kleinen Becher haltend. Stil d. XVII. Jh.

992. ÖVCSAT, ezüst, áttört disszel és két kinai alakkal. XIX. sz. — Gürtelschliesse, Silber, durchbrochen, mit Chinesenfiguren. XIX. Jh.

993. LEBEGŐ AMORETT, kis ezüst szobrocska. — Schwebender Amorett, kleine Silberfigur.

994. FÉRFI ZSEBÓRA, arany, hátlapján vésett rajzban sétáló pár. Svájc, Bidermeyer. — Taschenuhr, Gold, auf der Rückseite graviert ein Paar. Schweiz, Biedermeier.

995. FÉRFI ZSEBÓRA, arany, hátlapján vésett arabeszkdisz. Svájc, Bidermeyer. — Taschenuhr, Gold, auf der Rückseite Arabesken graviert. Schweiz, Biedermeier.

996. KÉT NAGY KAROS GYERTYATARTÓ, ezüst, empirealak. XIX. sz. — Zwei grosse Armleuchter, Silber, Empireförmig. XIX. Jh. 2050 gr.

997. CSÜNGŐ FORMAÓRA, arany, szines zománccal, rózsabimbó alaku. Bőrtokban. Francia, XIX. sz. e. — Formuhr, Gold, mit Emaildekor, in Form einer Rosenknospe. In Lederetui. Französisch, Anf. XIX. Jh.

998. CSÜNGŐ, arany, zenélő szerkezettel. 1830 k. — Pendeloque, Gold, mit Spielwerk. Um 1830.

999. NYAKLÁNC, csavaros apró igazgyöngysorokból. — Halskette, aus gewundene kleine Perlen.

1000. KARKÖTŐ, arany, fekete zománcos ovális medaillonnal és brilliánsokkal. Bidermeyer. — Armband, Gold, mit emailliertem, ovalen Medaillon und Brillianten. Biedermeyer.

1001. NÉGYSZÖGÜ KENYÉRKOSÁR, ezüst, bordás neobarokk diszitéssel. Bécs, 1860. — Viereckiger Brotkorb, Silber, mit Neobarockdekor. Wien, 1860. 580 gr.

1002. DIADÉM, rubinokból, smaragdokból és gyémántokból, aranyfoglalatban. Virágcsokrot ábrázol és három brossá szétszedhető. Magyar, empire. — Diadem, aus Rubine, Smaragde und Diamanten, in Gold gefasst. In Form eines Blumenbuketts, aus drei Broschen bestehend. Ungarisch, Empire.

1003. NYAKÉK, arany, szalagcsokoridomu, smaragdokkal, gyöngyökkel. Gróf Teleky Sámuel forgójából átalakitva. Magyar, XIX. sz. — Halsschmuck, Gold, in Form einer Bandmasche mit Smaragden, Brillianten, Perlen. Aus dem Kappenschmuck des Grafen Samuel Teleky. Ungarisch, XIX. Jh.

1004. NÁSFA ÉS KÉT FÜLBEVALÓ, arany, négy csüngővel, smaragdokkal és rubinokkal. A hagyomány szerint Vér Judit tulajdona volt. Magyar, XVII. sz. v. — Gehänge und zwei Ohrgehänge, Gold, mit Smaragden und Rubin. Ungarisch, E. XVII. Jh.

1005. KÉT KEREK DOBOZ, ezüst, I. P. mesterjegy (Joseph Prandtner). Pest, 1800 k. — Zwei runde Dosen, Silber, J. P. Meisterzeichen (Joseph Prandtner). Pest, um 1800.

1006. PISKÓTAALAKU TÁLCA, ezüst, négy oroszlánlábon nyugszik. Besztercebánya, empire. Biskotenförmige Platte, Silber, auf Löwenfüsse. Besztercebánya, empire.

Ernst Muzeum aukciói XLV. (1930)

1007. EVŐKÉSZLET, 12 villa és kés, ezüst, achát nyéllel. Bécs, 1848. — Besteck, 12 Gabeln und Messer, Silber mit Achatgriff. Wien, 1848.

1008. HÁROM FÉRFI ZSEBÓRA, ezüst, egyik békateknő tokban. XVIII—XIX. sz. — Drei Taschenuhren, Silber, die eine in Schildpattgehäuse. XVIII—XIX. Jh.

1009. KÉT OVÁLIS SZELENCE, Carneol ezüst foglalatban. XIX. sz. e. — Zwei ovale Dosen, Carneol in Silber gefasst. A. XIX. Jh.

1010. KARKÖTŐ, arany, kék zománccal és piros ékkővel diszitett ovális levélcsokorral. Bidermeyer. — Armband, Gold mit Blätterbukett aus rote Schmucksteine. Biedermeier.

1011. KARPEREC, arany, kék-fehér zománcos levéllel. Bidermeyer. — Armband, Gold, mit Blätter in Email. Biedermeier.

1012. LAPOS ZSEBÓRA, arany, vésett és kék-fehér zománcos, arabeszkes diszitéssel. Jelezve: Lebet & fils a Buttes en Suisse. Üvegburával. Svájc, Bidermeyer. — Flache Taschenuhr, Gold, mit Gravierung und Emaildekor. Schweiz, Biedermeier.

1013. TORONYALAKU DISZTÁRGY, aranyozott ezüst, zománcdisszel és lapislazulli betétekkel, tetején kis óra. Bécs, XIX. sz. — Turmförmiger Tafelschmuck, Silber vergoldet, mit Emaildekor und Lapislazullieinlagen. Obenauf kleine Uhr. Wien, XIX. Jh. 2050 gr.

1014. HÁROMKARÉLYOS DISZTÁL, aranyozott ezüst, zománcdisszel, ékkövekkel és lapis-lazulli betéttel. Bécs, XIX. sz. — Dreipassige Prunkschüssel, Silber, vergoldet, mit Emaildekor, Schmucksteine u. Lapislazullieinlage. Wien, XIX. Jh. 1650 gr.

1015. NÉGYSZÖGÜ SZELENCE, ezüst, sugaras disszel. XIX. sz. — Viereckige Dose, Silber, mit Strahlendekor. XIX. Jh.

1016. NÉGYSZÖGÜ SZELENCE, ezüstsávos, kék zománcdisszel. XIX. sz. — Viereckige Dose, Silber, mit gestreiftem Emaildekor. XIX. Jh.

1017. NÉGYSZÖGÜ SZELENCE, ezüst, kék-fehér zománcdisszel. XIX. sz. — Viereckige Dose, Silber, mit Emaildekor. XIX. Jh.

1018. NÉGYSZÖGÜ SZELENCE, ezüst, kék-fehér zománcdisszel. XIX. sz. — Viereckige Dose, Silber, mit Emaildekor. XIX. Jh.

1019. KÉT TALPAS TÁL, ezüst, hat oszlopocskán. Bécs, XIX. sz. — Zwei Aufsätze, Silber, auf sechs Säulen. Wien, XIX. Jh. 1580 gr.

1020. ASZTALDISZ, ezüst, két kagylós résszel, felnyuló szárán kürtös. Bécs, XIX. sz. — Tafelschmuck, Silber, in der Mitte eine Männerfigur. Wien, XIX. Jh. 1510 gr.

1021. MAGAS TALPASTÁL, ezüst, szárán két fül. Bécs, XIX. sz. — Hoher Aufsatz, Silber, am Schaft zwei Henkeln. Wien, XIX. Jh. 700 gr.

1022. KÉT ALACSONY KAROS GYERTYATARTÓ, ezüst. Bécs, 1855 k. — Zwei niedrige Armleuchter, Silber. Wien, um 1855. 430 gr.

1023. OVÁLIS KOSÁR, ezüst, fodros peremmel. Német, XIX. sz. — Ovaler Korb, Silber, mit gefaltetem Rand. Deutsch, XIX. Jh. 380 gr.

1024. KÉT KAROS GYERTYATARTÓ, ezüst, ötágu, rokokó stilusu disszel. Bécs, XIX. sz. — Zwei Armleuchter, Silber, fünfarmig, mit Rokokodekor. Wien, XIX. Jh. 4520 gr.

1870. KÉT ÖV, aranyozott ezüst, ékkövekkel, két lánccal, kapcsolt áttört szemekből, hegláros csattal. Magyar, XIX. sz. — Zwei Gürtel, Silber vergoldet, mit Kettenglieder, und Schmucksteine. Ungarisch, XIX. Jh.

1871. CHATELAIN, aranyozott ezüst, középső szeme áttört ékkövekkel. — Chatelain, Silber vergoldet, mit Schmucksteine. XIX. sz.

1872. ÖV, ezüst aranyozva, kettős lánccal kapcsolt ives barok diszü ékköves és gyöngyös tagokból; négyszögü csattal. Erdély, XVIII. sz. — Gürtel, Silber vergoldet, aus Kettenglieder mit Schmucksteine u. Perlen. Siebenbürgen. XVIII. Jh.

1873. POHÁRTÁLCA, ezüst, préselt leveles peremmel. — Platte für Gläser, Silber, gepresster Rand. 1850 k.

1874. TALPAS CUKORTARTÓ, ezüst, tojásdad testtel. — Zuckerbehälter, mit Fuss, Silber. Pest, 1836.

1875. DISZKARD, acélpengéjén arany tausirozott arabeszkes disz, a bőrhüvely ezüstverete és a markolat niellos-diszü ezüst ékkövekkel. A penge török. XVII. sz. — Prunksäbel, auf der Stahlklinge Goldtauschierung, die Lederscheide silberbeschlagen, der Griff mit Niellodekor und Schmucksterne. Klinge türkisch. XVII. Jh.

1876. CUKORTARTÓ DOBOZ, ezüst, barokk tagozással, L. S. mesterjegy. — Zuckerdose, Silber, mit barocker Profilierung. Augsburg, XVIII. sz. e. f. 160 gr.

1877. SZELENCE, ezüst, barokkstilusu domboru diszitéssel, födelén páros jelenet. — Dose, Silber, mit barockem Reliefdekor, am Deckel Scene. Holland. 90 gr.

1878. CIGARETTATÁRCA, ezüst, bordásan recés felülettel. Német, modern. — Zigarettenetui Silber, gerippt. Deutsch, Modern. 75 gr.

1879. HANDZSÁR, ezüsttausirozásu feliratos acélpengével, leveles diszü ezüst markolattal; ujabb bőrtokkal. Török, XVIII. sz. — Handschar, Stahlklinge mit Silbertauschierung, am Griff Blätterdekor in Silber. Türkisch, XVIII. Jh.

1880. CIGARETTATÁRCA, ezüst, peremén meanderes disz, közepén kettős cimer zománcozva. Bécs, XIX. sz. — Zigarettenetui, Silber, mit Meandermuster und Doppelwappen emailliert. Wien XIX. Jh. 115 gr.

1881. CIGARETTATÁRCA, ezüst, recés fölülettel, sarkán M. G. monogramm kilencágu koronával. — Zigarettenetui, Silber, mit Monogramm und Krone. XIX. sz. v. 120 gr.

1882. CIGARETTATÁRCA, ezüst, fonadékos felülettel. Német, modern. — Zigarettenetui, Silber, mit geflochtener Wandung. Deutsch, Modern. 115 gr.

1883. POHÁR, ezüst, ovális alak. I. P. (Josef Prandtner) mesterjeggyel. — Becher, Silber, oval Pest, 1800 k. 120 gr.

1884. KETTŐS TALPAS TÁL, ezüst vésett rajzu diszitéssel, talpán három fej és alsó táljan két női hermaalaku fül. Bécs, XIX. sz. — Doppelaufsatz, Silber, graviert. Wien, XIX. Jh. 2100 gr.

1885. KÉT KAROSGYERTYATARTÓ, ezüst, balluszteres diszitéssel. Bécs, XIX. sz. — Zwei Armleuchter, Silber, mit Ballusterschaft. Wien, XIX. Jh. 2240 gr.

1886. KÉT GYERTYATARTÓ, ezüst, domboru préselt diszitéssel, talpán négy oroszlán fekvő alakja. Bécs, 1860 k. — Zwei Leuchter, Silber, mit gepresstem Dekor, am Fuss Löwenfiguren. Wien, um 1860. 780 gr.

1887. TALPAS TÁL, ezüst, balluszteres szárral, vésett diszitéssel. Bécs, XIX. sz. — Aufsatz, Silber, Ballusterschaft graviert. Wien, XIX. Jh. 810 gr.

Ernst Múzeum aukció

1888. HÁROM SÓTARTÓ, ezüst, kerektalpas csészeidomu. Bécs, XIX. sz. — Drei Salzfässer Silber, Wien. XIX. Jh.

1889. TALPAS TÁL, talpa ezüst, négy fekvő oroszlán alakjával, tálja köszörült üveg. — Bécs, 1860 k. — Aufsatz, der Silberfuss mit vier Löwenfiguren, geschliffene Glasschüssel. Wien, um 1860.

1890. CIGARETTATÁRCA, ezüst, kék zománcsávval. Német, modern. — Zigarettenetui, Silber, mit blauem Emailstreifen. Deutsch modern.

1891. TALPAS CUKORTARTÓ, tálkája aranydiszü bordás fehér üveg, talpa préselt ezüst. Cseh, 1850 k. — Zuckerbehälter mit Fuss, die Schüssel gerippt mit Golddekor, der Fuss aus gepresstemSilber. Böhmisch, um 1850.

1892. TEAFŐZŐ, ezüst, gazdag domboru rokokóstilusu diszitéssel. Négy hajlottlábu állványon. Bécs, XIX. sz. — Samovar, Silber, mit Reliefdekor, auf Gestell. Wien, XIX. Jh. 2640 gr.

1893. TEÁS- ÉS TEJSZINESKANNA, ezüst, domboru rokokódiszitéssel. Bécs, XIX. sz. — Tee- und Sahnenkanne, Silber, mit Rocaillen en relief. Wien, XIX. Jh. 1250 gr.

1894. KÉT KANNA ÉS EGY CUKORTARTÓ FEDŐVEL, ezüst, domboru rokokósti'usu diszitéssel. Bécs, XIX. sz. — Zwei Kannen, eine Zuckerschale, Silber, mit Reliefdekor. Wien, XIX. Jh. 1910 gr.

1895. KÉT GYERTYATARTÓ, ezüst, négykarélyos talppal és négyszögü szárral; álló villanylámpává alakitva. — Zwei Leuchter, Silber, mit vierpassigem Fuss und viereckigem Schaft. Für electrische Lampe montirt. XIX. sz.

1896. POHÁRTARTÓ, ezüst, rokokódiszitéssel. Bécs, XIX. sz. v. — Glasbehälter, Silber, mit durchbrochenem Rokokodekor. Wien, E. XIX. Jh. 95 gr.

1897. KÉT KANDELÁBER, ezüst, domboru rokokóstilusu diszitéssel, szárán két lebegő angyalka, Bécs, XIX. sz. — Zwei Kandelaber, Silber, mit reliefiertem Rokokodekor, am Schaft schwebendes Engelchen. Wien, XIX. Jh. 7280 gr.

1898. KÉT TALPAS KOSÁR, ezüst, domboru rokokódiszitéssel, fülén térdeplő puttó. Bécs, XIX. század. — Zwei Körbe, Silber, mit Reliefdekor Wien, XIX. Jh. 1900 gr.

1899. NAGY TALPAS TÁL, domboru rokokódiszitéssel, szárán lebegő angyalka. Bécs, XIX. sz. — Grosser Aufsatz, mit Reliefdekor, am Schaft schwebendes Engelchen. Wien, XIX. Jh. 2030 gr.

1899a. NAGY TALPAS TÁL, hasonló az előbbihez. — Grosser Aufsatz, desgleichen. 2030 gr.

1900. NAGY TALPAS TÁL, ezüst, domboru rokokóstilusu diszitéssel, vázaidomu szárán három lebegő angyalka. Bécs, XIX. sz. — Grosser Aufsatz, Silber, mit Rokokodekor, vasenförmiger Schaft mit Engelfiguren. Wien, XIX. Jh. 4200 gr.

1901. FÖDELES DOBOZ, ezüst, kék virágos és domboru rokokodiszitéssel. Angol, XIX. sz. — Dose mit Deckel, Silber, mit graviertem und reliefiertem Rokokodekor. Englisch, XIX. Jh.

1902. NÉGYSZÖGÜ KENYÉRKOSÁR, ezüst, füzéres, áttört, felhajló peremmel. Német, XIX. sz. Viereckiger Brotkorb, Silber, mit durchbrochenem Rand. Deutsch, XIX. Jh. 440 gr.

1903. TALPAS CUKORTARTÓ, ovális csészéje kék köszörült üveg, ezüst szára bőségszaru formáju, talpa leveles diszitésü. Bécs, 1840. — Zuckerbehälter mit Fuss, Schale aus blauem Glas, Silberschaft in Form eines Füllhornes. Wien, 1840.

1904. SÓTARTÓ ÁLLVÁNY, csészéje kék üveg, szára és talpa préselt ezüst. Osztrák, 1850 k. — Gestell für Salzbehälter, die Schale blaues Glas, Schaft und Fuss aus gepresstem Silber. Österreichisch, um 1850.

Prantner József (?)

953. MAGYAR NEMES dombormüves alakja, ezüstből trébelt, J. P. (Josef Prantner?) mesterjegygyel. M. 19 cm. Pest, XVIII. sz. vége.

954. MAGYAR NEMES ASZSZONY, dombormüves alakja, pólyás gyermeket tartva. Josef Prantner müve (?). M. 16 cm. Pest, XVIII. sz. vége.

955. KIS VÁZA, ezüst, lapos, felnyiló fedővel. Négyszöges talapzatának alsó lapja is felnyilik. P. P. mesterjegygyel. XVI. Lajos-stilusban. M. 8 cm.

956. DISZEDÉNY, ezüst, amfora alak, ékkövekkel. I. R. mesterjegygyel. M. 10 cm. XIX. sz.

Ernst Muzeum aukcioi

II.

Ernst Muzeum aukcioi

XII.

Prandtner József
Pest 1818

1223. LÁBAS FEDŐVEL, ezüst, I·P (Joseph Prandtner) mesterjegy. Pest, 1818.

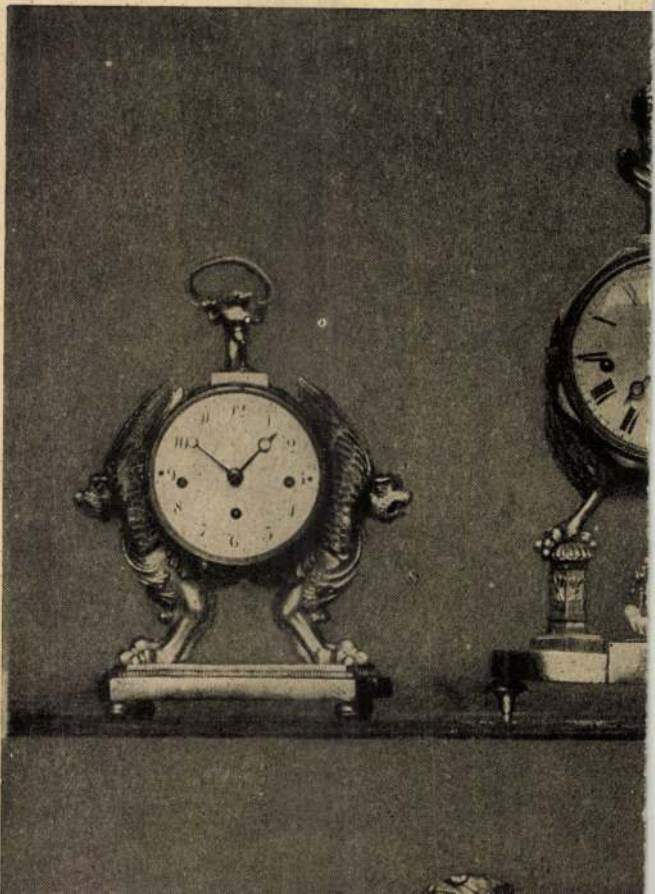

1100. ÉKSZERTÁLKA, ovális, részben aranyozott, nyolckarélyos, közepén trébelt jelenet: nő gyermekkel. Augsburg, XVII. század. — Schmuckschale, oval, teilweise vergoldet, achtpassig, im Mittel Szene in getriebener Arbeit. Augsburg, XVII. Jh.

1101. KÉT TALPAS SÓTARTÓ, ezüst, félgömbös csészével. Magyar (Temesvár), empire. — Zwei Salzbehälter, Silber mit halbkugeliger Schale. Ungarisch, (Temesvár), Empire. 170 gr.

1102. KÉT SÓTARTÓ, ezüst, hosszukás négyszögü, levágott sarkokkal, 4 csigás lábbal. Bécs, 1862. — Zwei Salzfässer, Silber, länglich, viereckig. Wien, 1862.

1103. SÓTARTÓ, ezüst, 4 csigás lábbal. Bécs, XIX. sz. — Salzfass, Silber. Wien, XIX. Jh.

1104. KIS CUKORSZÓRÓ, ezüst, hengeres testtel. Bécs, 1804. — Kleiner Zuckerstreuer, Silber. Wien, 1804.

1105. CUKORTARTÓ DOBOZ, ezüst, tagozott, oldala alul gerezdes, felnyiló födelén fekvő oroszlán. Bécs, 1845. — Zuckerdose, Silber, profiliert und gerippt, am Deckel Löwe. Wien, 1845. 356 gr.

1106. TALPAS TÁL, préselt ezüst és kék üveg, négy kagylós tállal, felnyuló fogantyus szárral. Bécs, 1857. — Aufsatz aus gepresstem Silber und blauem Glas. Wien, 1857.

1107. KÉT TALPAS SÓTARTÓ, ezüst, csónakalaku, két felhajló füllel. Bécs, 1833. — Zwei Salzbehälter mit Fuss, Silber, kahnförmig. Wien, 1833. 175 gr.

1108. KÁVÉSKANNA FEDŐVEL, ezüst, tojásdad teste gerezdes; fekete fafüllel. Bécs, 1820. — Kaffeekanne mit Deckel, Silber, die eiförmige Leibung gerippt, mit Holzhenkel. Wien, 1820. 680 gr.

1109. TALPAS KANNA, ezüst, poncolt empire diszitéssel, fafüllel, PRANDTNER mesterjeggyel. Pest, 1836. — Kanne mit Fuss, Silber mit gepunzten Empiredekor und Holzhenkel. Pest, 1836. 645 gr.

1110. KÁVÉSKANNA, ezüst, tagozott talppal, fafüllel, felnyitható, magas tagozott födéllel. Magyar, XVIII. sz. v. — Kaffeekanne, Silber mit Holzhenkel und hohem, profilierten Deckel. Ungarisch, E. d. XVIII. Jh. 523 gr.

1111. SZELENCE, ezüst, niellodisszel, födelén orosz várostér látképe. Moszkva, 1868. — Dose, Silber, mit Niellodekor. Moskau, 1868. 122 gr.

1112. SZELENCE, ezüst, niellodisszel, födelén épületek. Moszkva, 1889. — Dose, Silber mit Niellodekor. Moskau, 1889. 120 gr.

1113. CUKORTARTÓDOBOZ, ezüst neobarokk alak, domboru szőlőleveles disszel. Osztrák, 1850 k. — Zuckerdose, Silber mit Reliefdekor. Österreich, um 1850. 420 gr.

1114. NAGY POHÁR, ezüst, trébelt palmettákkal és vésett akantuszleveles indadisszel. Boroszló, 1722. — Grosser Becher, Silber, mit getriebenem u. gravierten Dekor. Breslau, 1722.

1115. KÉT GYERTYATARTÓ, ezüst, kerek, leveles diszü talppal és leveles szárral. Belga, empire. — Zwei Leuchter, Silber, am Fuss und Schaft Blätterdekor. Belgien, empire. 560 gr.

1116. NÉGYSZÖGÜ SZELENCE, ezüst, levehető fedővel, poncolt alapon trébelt virágos diszitéssel. Bécs, 1831. — Viereckige Dose, Silber mit abnehmbarem Deckel und getriebenem Blumendekor. Wien, 1831. 150 gr.

Ernst Muzeum aukcioi XXVII

1084. RÁKEVŐKÉSZLET, TIZENKÉT PÁR VILLA ÉS KÉS. Tokban. Német, modern. — Krebsbesteck, zwölf Paar Gabel und Messer. In Etuin. Deutsch, modern.

1085. KÉT GYERTYATARTÓ, ezüst, neobarok alak. Bécs, 1845. — Zwei Leuchter, Silber, neobarocke Form. Wien, 1845. 530 gr.

1086. TALPAS CUKORTARTÓ, ezüst, préseltdiszü peremmel. Bécs, 1861. — Zuckerbehälter mit Fuss, Silber mit gepresstem Randdekor. Wien, 1861.

1087. NAGY TALPAS TÁL, ezüst, oszlopidomu szára négyzetes talpon nyugszik, leemelhető, kerek, talpas táljának pereme áttört diszitésü. Bécs, 1840. — Grosser Aufsatz, Silber. Wien, 1840. 2500 gr.

1088. NAGY KÁVÉSKANNA FEDŐVEL, ezüst, talpas alak, lapitott, tagozott testén gyöngysor és vésett diszités, kiöntőcsővel és fekete fafüllel. Német, Louis XVI. — Grosse Kaffeekanne mit Deckel, Silber, mit Perlreihe und graviertem Dekor. Deutsch, Louis XVI. 1200 gr.

1089. FESZÜLET, a corpus öntött ezüst, aranyozott részletekkel, PIG mesterjeggyel. Fekete fakereszten. Osztrák, 1813. — Kruzifix, der Corpus aus Silber gegossen, teilweise vergoldet, PIG Meisterzeichen. Österreich, 1813.

1090. VILLA ÉS KÉS, 12 pár, ezüst, heggyel és pengével, achat-nyéllel. Tokban. Bécs, 1848. — Gabel und Messer, 12 Paar, mit Silberspitz und Klinge, der Griff Achat. In Etui. Wien, 1848.

1091. OVÁLIS TÁLCA, ezüst, felálló magas peremmel. Bécs, 1805. — Ovale Platte, Silber, mit emporragendem Rand. Wien, 1805. 700 gr.

1092. TÜTARTÓ, ezüst, hattyualaku szárral. Belga, empire. — Nadelbehälter, Silber, mit schwanförmigem Schaft. Belgien, empire. 330 gr.

1093. ASZTALDISZ, ezüst, keréken járó elefántalak, neobarok diszitéssel. Bécs, 1856. — Tafelschmuck, Silber, Elefantenfigur auf Räder, mit neobarockem Dekor. Wien, 1856. 1150 gr.

1094. TOILETTE-TÜKÖR, ezüst, csigás és virágos diszü, neobarokk kerettel. Bécs, 1851. — Toilette-Spiegel, Silber, in Neobarockrahmen. Wien, 1851.

1095. TEÁS ÉS TEJESKANNA, ezüst, vésettrajzu kartussal. Bécs, XIX. sz. — Tee- und Milchkanne, Silber mit gravierter Kartusche. Wien, XIX. Jh.

1096. KÉT GYERTYATARTÓ, ezüst, négyzetes talapzaton tagozott baluszteres szárral. Német, 1830 körül. — Zwei Leuchter, Silber, auf viereckigem Sockel, mit Balusterschaft. Deutsch, um 1830. 720 gr.

1097. CUKORTARTÓ DOBOZ, ezüst, négyszögü, felnyiló fedővel, neobarok, maratott disszel. Magyar, 1840—50. — Zuckerdose, Silber mit neobarockem, geätztem Dekor. Ungarisch, 1840—50. 540 gr.

1098. KEHELY, ezüst, trébelt és áttört barokdiszitéssel. Magyar, 1720 k. — Kelch, Silber mit getriebenem, durchbrochenem Barockdekor. Ungarisch, um 1720. 340 gr.

1099. OVÁLIS ÉKSZERTÁLKA, aranyozott ezüst, nyolckarélyos, két füllel, trébelt levelekkel és gyümölcsökkel. RF mesterjegy. Augsburg, XVII. század. — Ovale Schmuckschale, Silber vergoldet, achtpassig mit zwei Henkeln. Blätter und Obst in getriebener Arbeit. Augsburg, XVII. Jahrhundert.

Prandtner

1822

1237. CUKORTARTÓ DOBOZ, ezüst ovális alak. *Prandtner* munkája. Pest, 1822.

Ernst Múzeum aukció

XII

524

Ernst Múzeum aukciói

Prandtner

Pest 1836.

Ernst Múzeum aukciói

XII

1227. NYELES LÁBAS, ezüst, három hajlott lábbal, fanyéllel. „Prandtner“ műve. Pest, 1836.

L.

1122
1108

Prandtner

Ötvös

Pest 1818.

Ernst Múzeum aukciói

CXXVII.

944. CUKORTARTÓ DOBOZ, ezüst, négyszögü, letompitott sarkokkal. Mesterjegye: *Prandtner*. Pest, 1818. — Zuckerdose, Silber, viereckig mit abgestumpfte Ecken. Meisterzeichen: *Prandtner*. Pest, 1818. 510 gr.

1681. SZAMARKAND-SZŐNYEG, sárga
Teppich, gelber Fond mit grünem

1682. PERZSA-SZŐNYEG, selyem, vör
század v. — Persischer Teppich, Se
206×149 cm.

1683. AFGAN-SZŐNYEG, tükrében tégl
im Spiegel auf ziegelrotem Fond

1684. KORASSZAN-SZŐNYEG, tükrébe
auf blauem Fond herater Muster.

1685. KIRMAN-SZŐNYEG, tükrében vö
Kirman-Teppich, auf rotem Fond
265×370 cm.

1686. FERRAHAN-SZŐNYEG, tükréber
im Spiegel auf dunkelblauem Fon

1687. NAGY SZALONSZŐNYEG, szürké
formája szerint alakitva. Belföldi
Fond Blumen und rundes Mittelm

1688. SZUMAK-SZŐNYEG, medaillono
XIX. Jh.

Prandtner Zsuzsanna

Arany és ezüstmíves

Pest

1820, 1822

Horváth Szilveszter

253. l.

Prandtner Zsursamia

Otvös

1822. Pest.

Vojd 176. l.

~~Brigetio h. n. VI. 202~~

Prandtner József
ötvös

913. OVÁLIS TÁLCA, áttört Louis XVI. diszü ezüst keretben mahagonifa. J. P. Josepf Prandtner mesterjegy. Pest, 1807. — Ovale Platte, in durchbrochenem Silberrahmen Mahagoniholz. J. P. Meisterzeichen. (Joseph Prandtner). Pest, 1807.

Ernst Muzeum aukció

XLVI.

Silber, mi

902. KÁVÉSK
jegy. Nag

Prandtner József

ötvös

645. LÁBAS KANNA, fekete fafogantyúval. Pest. Prandtner
József) 1790—1800. 550.—

Almásy Teleki II. 1939

1740. ECET-OLAJKÉSZLET, ezüst, két köszörült üvegpalackkal, ovális talapzaton mustártartó cukorszóró, ecet-olajtartó és női alaktól tartott kosár áll. Bécs, 1800. — Essig-Ölservice, Silber, zwei geschliffene Glasflaschen, Senfbehälter, Zuckerstreuer, Essig-Ölkaraffe und ein Korb. Wien, 1800. 4255 gr.

1741. TEAFŐZŐ fedővel, ezüst, triposzalaku talapzaton áll a vázaidomu edény, csappal. Bécs, 1830. — Teemaschine mit Deckel, Silber, auf triposförmigem Gestell vasenartiges Gefäss. Wien, 1830. 970 gr.

1742. CUKORTARTÓ LÁDIKA, filigrán ezüst, négyszögü alak. Angol, XIX. sz. — Zuckerdose, Silberfiligran. Englisch, XIX. Jh. 380 gr.

1743. OVÁLIS TÁLCA, ezüst, pereme bordás, domboru virágokkal. Bécs, XIX. sz. — Ovale Platte, Silber, am Rand Reliefblumen. Wien, XIX. Jh. 390 gr.

1744. HOSSZUKÁS TÁLCA, ezüst, gerezdes peremmel. Bécs, XIX. sz. — Längliche Platte, Silber, der Rand gerippt. Wien, XIX. Jh. 440 gr.

1745. NÉGYSZÖGÜ TÁLCA, ezüst, gerezdes peremmel. Bécs, XIX. sz. — Viereckige Platte, Silber, der Rand gerippt. Wien, XIX. Jh. 417 gr.

1746. NÉGYSZÖGÜ TÁLCA, ezüst, gerezdes peremmel. Bécs, XIX. sz. — Viereckige Platte, Silber, der Rand gerippt. Wien, XIX. Jh. 496 gr.

1747. NAGY TÁLCA, ezüst, tagozott peremen füzéres diszités, két babérleveles füllel, közepén kettős vésettrajzu koronás cimer. Bécs, XIX. sz. — Grosse Platte, Silber, zwei Henkeln mit Lorberblätter, im Mittel Doppelwappen graviert. Wien, XIX. Jh. 3130 gr.

1748. TEÁS- ÉS KÁVÉSKÉSZLET, ezüst, Louis XVI. stilusu, füzéres diszitéssel. Négy kanna, cukortartó fedővel és rumos palack. (Matzner.) Bécs, XIX. sz. v. — Tee- und Kaffeeservice, Silber, mit Girlanden Louis XVI. Vier Kannen, Zuckerdose und Rumflasche. Wien, E. XIX. Jh. 2882 gr.

1749. EGYSZEMÉLYES EVŐKÉSZLET (kés, villa, kanál), aranyozott ezüst, sasos cimerrel. Tokban. Napoleon készletéből, később Kossuth Lajos tulajdona volt. Francia, XIX. sz. e. — Besteck für eine Person, Silber vergoldet, mit Adlerwappen. Französisch, XIX. Jh.

1750. KÉT GIRANDOL, ezüst 7 águ, rokokó stilusu, diszitéssel. Talapzatán és szárán két-két Amorett. Bécs, XIX. sz. — Zwei Girandole, Silber, mit 7 Arme. Wien, XIX. Jh.

1721. KÉT KIS TALPAS KANNA FEDŐVEL, ezüst, hajlott kiöntőcsővel, egyik fekete fa-, másik szarufüllel. Louis XVI. stilus. — Zwei kleine Kannen mit Deckel, Silber. Stil Louis XVI.

1722. TEASZŰRŐ, préselt ezüst, elefántcsontnyéllel. Osztrák, 1850 k. — Teesieb, gepresstes Silber. Österreich, um 1850.

1723. KÉT KIS POHÁR, ezüst. Bécs, XIX. sz. v. — Zwei kleine Becher, Silber. Wien, E. XIX. Jh. 100 gr.

1724. SÓTARTÓ, ezüst, kerek szelence. — Salzbehälter, Silber. Pest, 1847. 50 gr.

1725. SZELENCE, ezüst, födelén vésett rajzu tájkép: *Weilburg*. Bécs, 1830 k. — Dose, Silber, am Deckel Landschaft graviert. Wien, um 1830. 60 gr.

1726. TALPAS SÓTARTÓ, ezüst, szára gyermekalak. Kolozsvár, 1820 k. — Zwei Salzbehälter mit Fuss, Silber, den Schaft bildet Kinderfigur. Kolozsvár, um 1820. 135 gr.

1727. KÉT KANNA, fedővel, ezüst, hordóalaku testtel, derekán empirediszitéssel, felnyuló füllel. Bécs, 1816. — Zwei Kannen mit Deckel, Silber, mit Empiredekor. Wien, 1816. 870 gr.

1728. TALPAS SÓTARTÓ, ezüst, dülényalaku talppal. Bécs, 1810 k. — Salzbehälter mit Fuss, Silber. Wien, um 1810. 75 gr.

1729. NYELES LÁBAS fedővel, ezüst kagylóalak, három hajlitott csigás lábbal. Magyar, 1800 k. — Pfanne mit Deckel, Silber, mit geschweifte Füsse. Ungarisch, um 1800. 680 gr.

1730. TALPAS CUKORTARTÓ, fedővel, váza-alak, testén empire levelésdiszü öv. Bécs, 1807. — Zuckerbehälter mit Deckel, um die Leibung Empireblättergürtel. Wien, 1807. 390 gr.

1731. CUKORTARTÓDOBOZ, ezüst, hosszukás nyolcszögü alak, domboru empirediszitéssel, födelén táncoló alakok. Osztrák, 1820 k. — Zuckerdose, Silber, mit Empiredekor, am Deckel tanzende Figuren. Österreich, um 1820. 720 gr

1732. LÁBAS KANNA, fedővel, ezüst, körteidomu teste leveles és patás hajlott lábon áll. Fekete fafüllel. Bécs, 1791. — Kanne mit Fuss, Silber, geschweifte Füsse, Holzhenkel. Wien, 1791. 650 gr.

1733. TALPAS KÁVÉSKANNA fedővel, ezüst, lapitott körteidomu testtel. Fekete fafüllel. Magyar, XVIII. sz. — Kaffeekanne mit Fuss und Deckel. Ungarisch, XVIII. Jh. 620 gr.

1734. TALPAS CUKORTARTÓ, ezüst, hermás triposzalak, kerek tálkával. Bécs, 1817. — Zuckerbehälter mit Fuss, Silber. Wien, 1817. 480 gr.

1735. KÉT GYERTYATARTÓ, ezüst, karélyos talppal, baluszteres szárral. Magyar, XVIII. sz. m. f. — Zwei Leuchter, Silber, mit Balusterschaft. Ungarisch, zw. H. XVIII. Jh. 570 gr.

1736. TALPAS KOSÁR, ezüst, ovális alak, áttört oldalakkal, két kengyeles füllel. (Bachruch.) Budapest, XIX—XX. sz. — Korb mit Fuss, Silber, durchbrochen. Budapest, XIX—XX. Jh. 355 gr.

1737. OVÁLIS KENYÉRKOSÁR, ezüst, áttört oldallal. Bécs, XIX. sz. — Ovaler Brotkorb, Silber, durchbrochen. Wien, XIX. Jh. 410 gr.

1738. CUKORSZÓRÓ, ezüst, hordóalak. (Josef Prandtner). — Zuckerstreuer, Silber. Pest, 1810 k. 140 gr.

1739. FÖDELES TÁLKA ALJJAL, ezüst, a fedőn körteidomu gomb és gróf Eszterházy-cimer; tagozott testén két kengyeles fül. A tálka magyar, XVIII. sz. m. f., az alj Bécs, 1840. — Gedeckelte Schüssel mit Untersatz, Silber, am Deckel der gräfl. Eszterházy-Wappen. Die Schüssel ungarisch, Untersatz Wien, 1840. 495 gr.

Ernst Múzeum aukció XXIX

M. D. K.

PRANDTNER

Mihalik Sándor: Szentpéteri J... Bp. 1954. 138. l.
Szentpéteri Önéletírása 72., 75.,

Prandtner József

MDK

ötvösmester

Az 1818 szept. 16-án keresztelt Pollack János Mihály emlékérme.

237.o. 26. jegyzet.

ZÁDOR ANNA: POLLACK MIHÁLY; Bp. 1960.

M.D.K.

PRANDTNER József ötvös

Koncsó és lábas (Pest, 1824)

Művért. 1955. 1. sz.

Holl Imre- Seenger Ervin: A Budapesti Történeti Muzeum mütárgygyarapodása a felszabadulástól 99. l.

M D.K.

PRANDTNER József arany- és czüstmüves

Pesti mester XIX. sz.

Mihalik Sándor: Szentpéteri J.... Bp. 1954. 137. l.

M.D.K.

PRANDTNER József erdőtnivés

Mihalik Sándor: Szentpéteri J... Bp. 1954.

Szentpéteri: Önéletirása 56., 59.,

M. D. K.

PRANDTNER József ötvös

(1791 - 1837)

Ellensi szentpéteri felvételet a céhbe

Mihalik Sándor: Szentpéteri J. Bp. 1954.

11. l. 13. l.
15. l. 26. l.

MDK

id. Prandtner József

Fedeles cukortartó, ezüst

Árv. Közl. 1941. márc. 2.rksz. 97.suk.
61 l.

MDK

id. Prandtner József ötvös

Árv. Közl. 1941. márc. 2.rksz. 97.auk.

13 l.

H. D. K

ia PRANDTNER József ötvös

1793.- ban pesti polgár

1823. Ivócsésze ; 1810. Talpas mehortadtó (114. kép)

1821. Tálka

1816. Kanál

1818. Gyertyatartó

1815. Asztali csengő (113. kép)

1818 Gyertyaellenző

1818. Gyertyaellenző

./.

 M. D. K.

id. PRANDTNER József ötvös

1810. Sótartó
1819. Sótartó állvány
1834. Tejeslábas (112. kép)
1810. Övcsatt (111. kép)
1824. Leveseskanál
1832 Kannácska
1818 Keresztelő érem

Az Iparművészeti Múz. Évkv. I. 1954.

Bóka László: Az Iparművészeti Múzeum Prandtner ötvöstárgyai 157-160, l. XXXIV. XXXV. t.

M. D. V.

Aj PRANDTNER József ötvös

Pohár, Pest 1849.

Az Iparművészeti Mus. Évkv. I. 1954.

Bóka Lászlóné: Az Iparműv. Mus. Prandtner ötvöstárgyai 157., 158., 160., 161. l.

MTK

Prandtner József

ötvösmester,

1812-ben épitett házat Pollack Mihálylyal.

156.o.

Zádor Anna: Pollack Mihály. Bp. 1960.

156 ÖVCSAT, ezüst, szőlőfürttel és Herkules alakjával (Prandtner József), Pest, 1815. 80.–

Almásy-Telcki VII.1941

Prandtner József

viseletében, *Groffits Gábor* akad. igazgató, a magyaróvári gazd. akadémia képviseletében, *dr. Hauser János* akad. igazgatót, a keszthelyi gazdasági akadémia képviseletében, *dr. Papp Kálmán* prelátus kanonok, városplébánost, *Alliquander Ödön* min. tanácsost, az iparügyi minisztérium képviseletében, *vitéz Gyetvay Károly* m. kir. honvédezredest, a m. kir honvédség képviseletében, *Prickler János*-t az evangélikus konvent képviseletében, *dr. Zechmeister József* törvényszéki tanácselnököt, a soproni törvényszék képviseletében, *dr. Bertalan Endre* ügyészségi elnököt, a kir. ügyészség képviseletében, *dr. Östör József* ügyvédet, az ügyvédi kamara képviseletében, *dr. Szabó Jelinek Jenő* aligazgatót, a külkereskedelmi hivatal képviseletében, *Róth Flóris* m. kir. bányaügyi főtanácsos vezérigazgatót, a bányászati és kohászati egyesület képviseletében, *dr. Quirin Leó* m. kir. bányaügyi főtanácsos vezérigazgatót, a mérnöki kamara képviseletében, a *mezőgazdasági kamarák* megjelent képviselőit, *dr. Hollán Péter* postafőigazgatót, a m. kir. posta képviseletében, *Martonosi Béla* Gy. S. E. V. üzletigazgatót, a Győr—Sopron—Ebenfurti vasút képviseletében, *Stefániai Richárd* kormányfőtanácsost, a MÁK. ügyvezető igazgatóját, a

Prandtner József

l.

Almásy-Teleki V. 1941

647. sz. - 1008. sz.

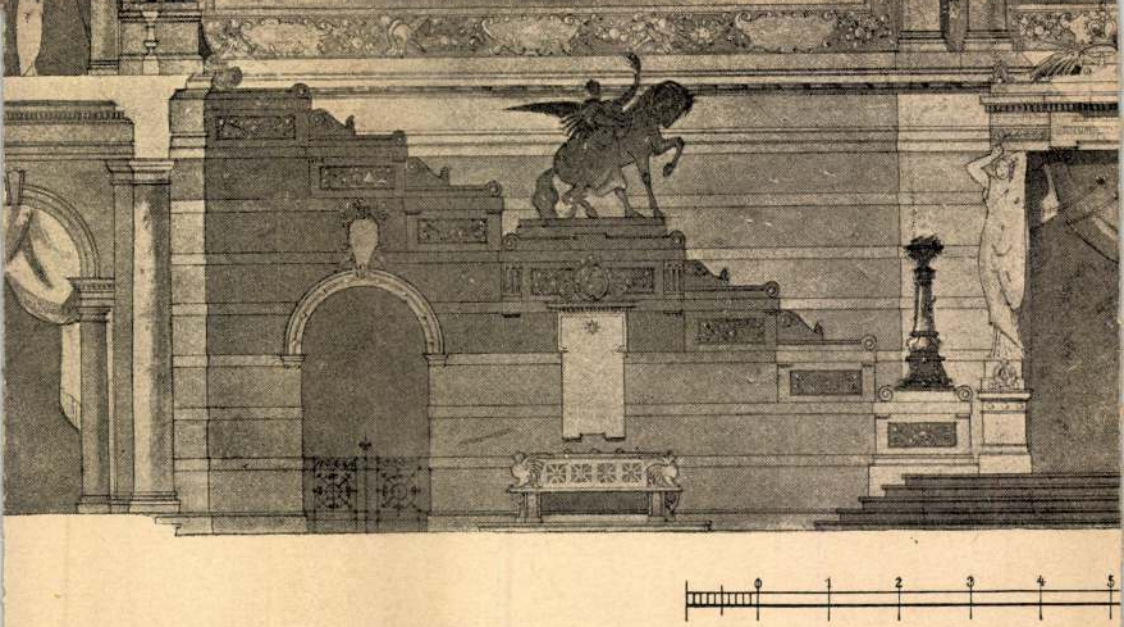
0
1
2
3
4
5

Histoire de l'art dans l'Antiquité. 3-ik kötet. Phoenicia és Cyprus. 8-adrét. 500 rajz a szövegben és 10 színes kép a szövegen kivül. Paris, Hachette, 1885. — E munka egyidejüleg német fordításban

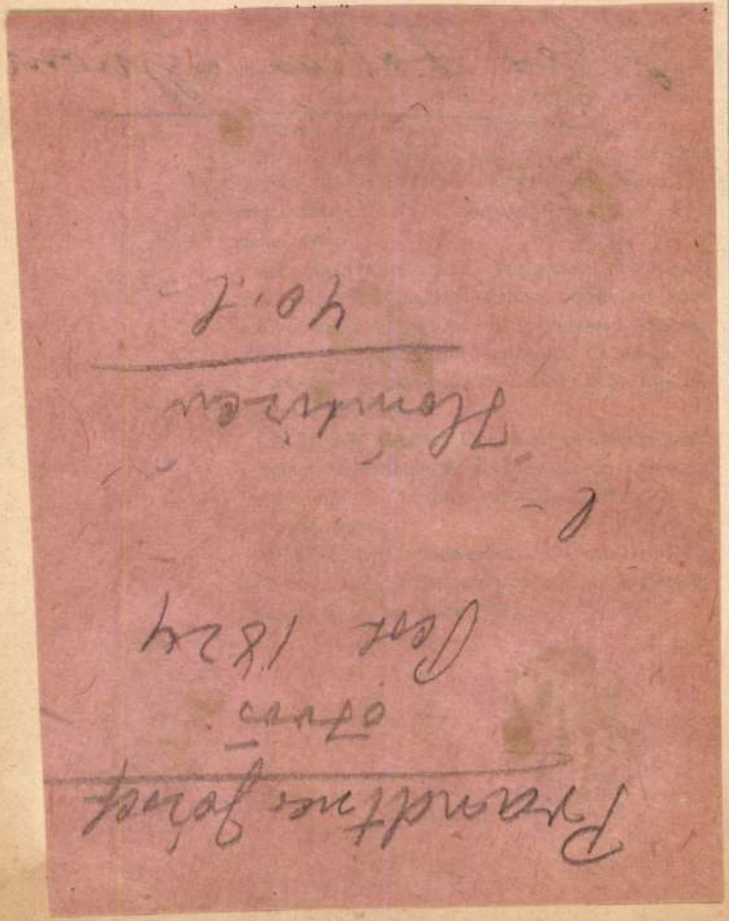

E. PLON, Saint Francois d'Assise. Paris, 1885. Ára 50 frank.

YÓIRATOK.

Inventaire général du mobilier de la couronne sous Louis XIV. Gurlitt, Goldschmiede des 16. Jahrhunderts. Beiträge zur Geschichte der Kunsttöpferei VI. A. Papst, Porzellanfabrik in Halle. Képek: Italienischer Spiegelrahmen. Italienischer Bilderrahmen. Filigrankelche, Silber vergoldet. Gürtel und Anhänger. Pokal, Chrysopras in Silber gefasst. Entwurf zu einem Plafond. Schreibtisch. Räucherbecken.

REVUE DES ARTS DÉCORATIFS. 1885. október, 6-ik évfolyam, 4-ik füzet. Szöveg: Éd. Garnier, Les gentils-hommes verriers. Riou de Maillou, L'art de la passementerie. Un discours sur l'enseignement technique des arts de l'industrie. L'École regionale de Saint-Étienne. L'Enseignement du dessin industriel en Angelterre. La Musée autrichien d'Art et l'Industrie. Chroniques. Oeuvres nouvelles. Documents bibliographiques. Képek:

39

41

Alt-Budapest. 39. Relief der Ofner heil. Dreifaltigkeits-Säule. 40. Schmiedeisernes Fenstergitter der Ofner Elisabethinerkirche. 41. Zunftzeichen der Ofner Zimmer-leute, 1775., im hauptstädt. Museum Budapest.

5

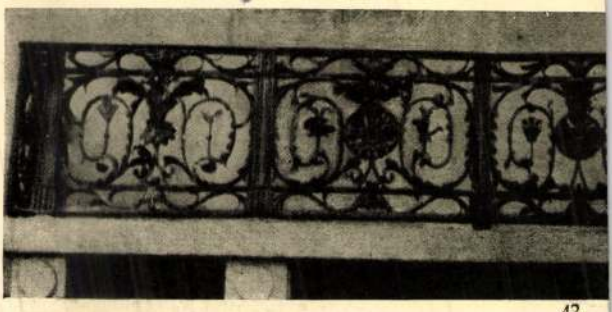

42

43

Budapesti régiségek. 42. Az I. k. Uri-utca 62. sz. ház erkélyrácsa. 43. Brandtner József pesti ötvösmester domborított ezüstvázája 1829-ből, a székesfővárosi múzeumban. 44-45. Giergl Alajos pesti ötvösmester vésett ezüsturnácskája, a székesfővárosi múzeumban.

Magyar Iparművészet
1915. 34. l.

46

47

48

Budapesti régiségek. 46. A budai vízivárosi Szent Anna-plébániatemplom főbejáratának kovácsoltvas szemöldökrácsa. 47-48. Brandtner József pesti ötvösmester kelyhe a székesfővárosi múzeumban.

Alt-Budapest. 46. Geschmiedetes Oberlichtgitter am Haupttor der Ofen-Wasserstädter Pfarrkirche. 47-48. J. Brandtner: Vergoldeter silberner Kelch, im hauptstädt. Museum Budapest.

5*

Magyar Iparművészet

1915. 35. 1

49

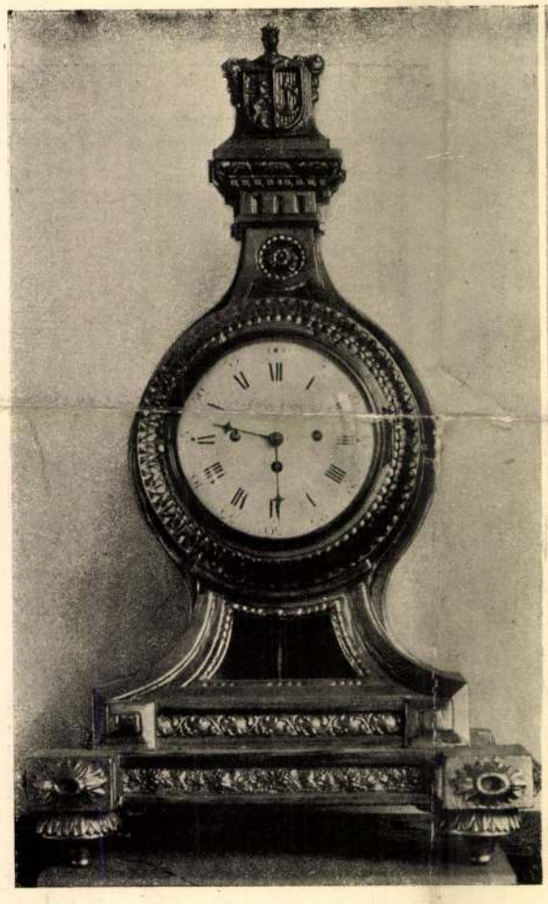

50

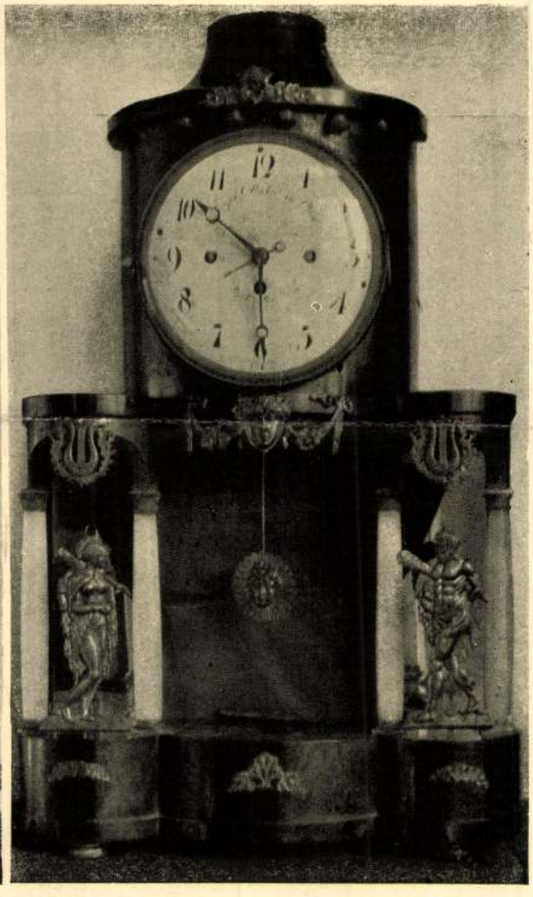

51

Budapesti régiségek. 49. A Lajos-utca 150. számú ház kapuzáradékának fából faragott díszítménye. 50. Bleyer Antal budai órásmester órája. 51. Sterber József budai órásmester órája. Mind a kettő a székesfővárosi múzeumban van.

Alt-Budapest. 49. Geschnitzte Torfüllung eines alten Ofner Hauses. 50—51. Alte Ofner Pendeluhren. Beide im hauptstädt. Museum Budapest.

Prandtner József id

ötvös Pest

Kőmagy ötvj. 75-76 l.

F. sz. *Lf. Nr.*	*Beschau* Próba	Mesterjegy *Meisterzeichen*	Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom *Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur*
491	Nr. 391 +456	JP	**Josephus Prandtner senior**, e. 1791—, † 1837. *a)* Kanna 3 madárlábon. — *Kanne auf 3 Vogelfüßen.* Benedek Imre, Bp.
	Nr. 392 +457		*b)* Cukortartó urna. — *Zuckerbehälter in Urnenform.* Motesiczky László, Bp.
	Nr. 393 +457		*c)* Tálca. — *Tischbrett.* Dr. Halász Aladár, Bp. Expos. 1935: 78.
	Nr. 393 +458		*d)* Levita kancsó és tál. — *Leviten-Kanne u. Schüssel.* Zsidó Múzeum, Óbuda — *Jüd. Museum, Alt-Ofen.* Expos. 1935: 30.
	Nr. 393 +458		*e)* Díszkard verete. — *Beschläge eines Prunksäbels.* Mus. Nat. Hung.
492	Nr. 393 +460	JP	Ugyanaz. — *Derselbe.* *a)* Kosárka. — *Körbchen.* — *b)* Csat. — *Schnalle.* *a)* Wolfner Gy., Bp. Expos. 1935: 71. — *b)* Mus. Nat. Hung. Expos. 1935: 70.
	Nr. 393 +461		*c)* Cukortartó négy lábon. — *Zuckerdose auf vier Füßen.* Ráth-Museum, Bp.
493	Nr. 394 +461	JP	Ugyanaz. — *Derselbe.* ~~*a)*~~ 2 kehely és tányér. — *2 Kelche u. Hottienteller.* ~~*b)*~~ Cukorszóró. — ~~*a)* Ref. egyház — *Ref. Kirche*, Cegléd. Expos. 1934: Mihalik 13—15.~~
	Nr. 395 +462		~~*b)* Föv. Múzeum — *Haupst. Museum*, Bp.~~ *c)* Örröklámpa. — *Ewige Lampe.* Auctio „Szent György-Céh", 1910, Bp.
	Nr. 396		*d)* Kehely. — *Kelch.* Ref. egyház — *Ref. Kirche*, Abony. Expos. 1934: ~~Mihalik 17.~~
	Nr. 396		*e)—f)* Gyertyatartó és fényellenző. — *Leuchter u. Lichtschirm.* Mus. Nat. Hung. Expos. 1935: 77, 82.
	Nr. 397		*g)* Tálka. — *Schüsselchen.* Mus. Nat. Hung. Expos. 1935: 90.
	Nr. 401		*h)* Sótartó. — *Salzfaß.* Wolfner Gyula, Bp. Expos. 1935: 104.
494	Nr. 400	JP	Ugyanaz. — *Derselbe.* *a)* Evőeszköz. — *Tafelsilber.* Mus. Nat. Hung.
	Nr. 401		*b)* Kehely. — *Kelch.* Ref. egyház — *Ref. Kirche*, Aba. Expos. 1934: ~~Mihalik 19.~~

| Lf. Nr. | Preise Beredsa | Abteilung — Sektion — Division — Section — Sezione — Abteilung — Sektion — Division — Section — Sezione — Abteilung — Sektion — Division — Section — Sezione —

П76 П

Budapest ⌉Pest⌈

7 - ⌈8

F. sz. *Lf. Nr.*	Próba *Beschau*	Mesterjegy *Meisterzeichen*	Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom *Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur*
494	Nr. 405	*c)* Kanna. — *Kanne.* ⊨	
		Ref. egyház — *Ref. Kirche, Dömsöd.* Expos. 1934: ~~Mihalik 26.~~	
495		Prandtner Ugyanaz. — *Derselbe.*	
	Nr. 397	*a)* Sótartók. — *Salzfässer.*	
		Friedmann Izidor, Bp.	
	Nr. 399	*b)* Betegetető csésze. — *Krankentasse.*	
		Iparm. Múzeum — *Kunstgew. Museum, Bp.* Expos. 1935: 98.	
	Nr. 400	*c)* Kehely. — *Kelch.* ⟵	
		Ref. egyház — *Ref. Kirche, Felcsút.* Expos. 1934: ~~Mihalik 22.~~ ⊥	
	Nr. 401	*d)* Tányér. — *Teller.*	
		Mus. Nat. Hung. Expos. 1935: 112.	
	Nr. 403 +493	*e)* Két díszváza. — *Zwei Prachtvasen.*	
		Főv. Múzeum — *Hauptst. Museum,* Bp. Magyar Iparművészet, 1915, 34, képpel — ~~M.~~ *Abbildung.* Expos. 1935: 110.	

⊨ — „1832."
⊢ M.S. 30.

⟵ — „1824."
antique
⊥ M.S. 26.

⊨ mit

PRANDTNER József pesti ötvösök (id. ifi)

(1816)

M Ért. 1995 117. és ill
118.

Prandtner

ötvös

Cukortartó doboz ezüstből

Pest 1822.

12 ik Ernst aukció

1920.

Nyeles lábas ezüstből

1836 ból

M. O.

Gyöngyök agyagból, neolithkori

VI. 125.

Prandtner József

pesti ötvös

1794–1820

l.

Kalmár János

A magyar ötvösség

művészete.

Bpp. 1938. 91. l.

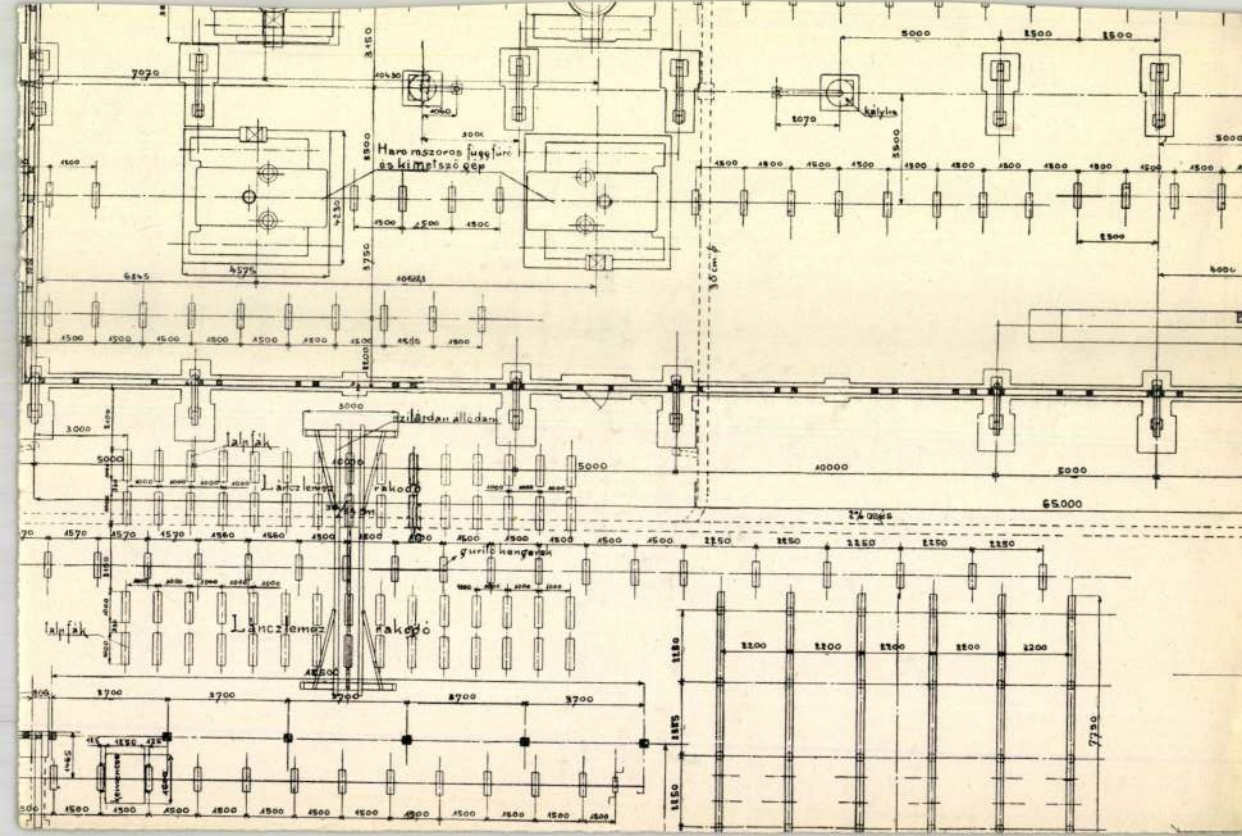
Haromszoros fugg fúró és kimetszőgép
kályha
Lánczlemez rakodó
Lánczlemez rakodó
lalpfák
lalpfák
65.000
7070
7750

Prandtner József

pesti ötvös

mürödési ideje

1796–1835

lásd okv

Petrinéi Hlatky Mária: Adalékok Prandtner József ötvösmester művészi jelentőségéhez. Magyar Múzeum. 1946. dec.

83–88. l.

Prandtner József

ötvös Pest

1783 — 1837

l. Budapest Régiségei

XII. 294, 295. l.

Trefás hangú levél; megbocsát, hogy Abonyi-t hiába várta.

Magyar ered. kézirat 16-r. 1 l. — Abonyi-hagyaték. Növ. n. 1911 : 58.

ÁGAI ADOLF — Abonyi Lajosnak. H. és k. n. (1878. febr. 6.) Kedves Ferikém! Az agárkámról való gondoskodást... A tied Adolf.

Mihelyt kitavaszodik, elhozza az agarát. «A farkasdi szőlő álomnak is szép volna, ha a budai hegyekben két szőlő is nem húzná le a nyakam». Ennek kétes jövedelme. Szeretné pedig az ősznek egy részét ott tölteni.

Magyar ered. kézirat 16-r. 4 l. — Abonyi-hagyaték. Növ. n. 1911 : 58.

ÁGAI ADOLF — Abonyi Lajosnak. Budapest, 1878. jun. 17. Kedves Ferim! Épen e perczben, hogy... Márton Ferencz urnak Abonyban.

Részvétét fejezi ki Abonyi-nak, anyja halálakor. Most lett csak igazán önálló, de drága áron. A két elhalt apát követte a két édesanya.

Magyar ered. kézirat 8-r. 2 l. — Abonyi-hagyaték. Növ. n. 1911 : 58.

Prandtner József id.

Ötvös

l.

Arv. Csarnok 107. aukc.

kat.

Lux Géza: A rsámbéki templomom

Prandtner József

pesti ötvös 1831 -

l.

Arv. Csarnok 105.

aukc. kat. bevezetés

és ötvm. lajstr.

GYŐR

Muzeum: Claudius Novanus bronz elbocsájtó levele.

Az „Archaeologiai Értesítő"... Századok, XX – 1886, 652 l.

Prandtner József

idősebb ötvös

ezüstfiligrán kovárkája

1810-körül

1942. évi szerzemége

a Szekesfőv. Tört. Mu-

zeumnak.

Városgazd

98. l.

Temesvár

Magyar

1877

Prandtner József id

l.

Arv. Csarnok 97.

aukció kat.

ir. Savoldo.

Velencziában (?) 1547 után.

k 15. r. 46—47).

ehér gyolcscsal betakart holt-
fejjel balra nyugszik, hóna
bánál egy ifjú tartja. A Meg-
beiből a vér csorog. A szent
lária sir és törli jobb kezével
ária Magdolna zokog. A hát-
köti le figyelmünket.

— Lelt. sz. 1239. — Vétetett
4000 lirán (3588 K). — Elszá-
(246—95). — Az elszámolásra
1895 november 28-iki 61301
elszámolást elfogadta az 1900
)) és az 1901 augusztus 26-iki

adatok a Szépművészeti Múzeum-
i Girolamo Savoldo dit Bres-

str. 15. l. — Verzeichniss Nº 58.

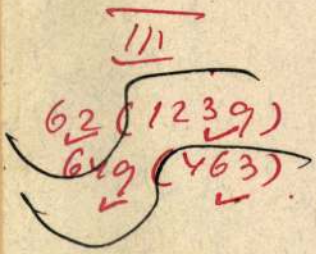

62

Prandtner József

pesti ötvös

l. 1

Árv. Csarnok 104.

anke-Kat.

bevezetés

es. 931. sz.

CORVIN-CODEX: Aemilii Probi: De Excellentibus Ducibus Exterarum Gentium etc.

(Modena, Este-Könyvtár)

Csontosi János stb. Századok XII-1878, 684 l.

Prandtner Józef
Ötvös Pest

l.

Ernst Muzeum aukcioi

XXXII 787 sz
870 sz
874 sz
882 sz

~~Budapesti Székely Egyesület~~

~~VII. 177, 178.~~

1469. OVÁLIS TÁLKA, trébelt ezüst, nyolckarélyos, két füllel, domboru levelekkel, közepén hattyu. Augsburg, XVII.—XVIII. sz. — Ovale Schüssel, aus Silber getrieben, mit Reliefblätter und Schwan. Augsburg, XVII.—XVIII. Jh. 190 gr.

1470. TŰTARTÓ GYŰSZŰVEL, ezüst, baluszter alak. XIX. sz. e. — Nadelbehälter mit Fingerhut, Silber. A. XIX. Jh.

1471. ZÖMÖK KUPA, FEDŐVEL, ezüst, részben aranyozva, teste nyolcszögü, mely fent és lent trébelt gyümölcsös diszü hólyagokba megy át. Talpa gerezdes, boltozatos tagozott, sarok körül felnyiló trébelt diszü födelén tagozott gomb. Testén elől bevésett cimer, csonkaágu fatönkkel, S—T betükkel és *Aun* 1702 évszámmal. S. F. mesterjegy. Boroszló, XVII. sz. v. — Niedriger Humpen, mit Deckel, Silber teilweise vergoldet, mit getriebenem Obstdekor. Breslau. E. XVII. Jh. 630 gr. Illusztr. XXXVI. tábl.

1472. FLAKON, ezüst, lapitott, baluszteres testén karcolt rajzu gyöngyház berakás. Német. — Flakon, Silber, mit Perlmutterintarsia. Deutsch.

1473. KIS TEJSZINES TALPAS KANNA, ezüst oldalán két ovális medaillonban domboru nőalak. Fekete fafüllel. A. K. mesterjegy. Bécs, 1798. — Kleine Oberskanne, mit Fuss, Silber, auf der Wandung reliefierte Frauenfigur. Wien, 1798. 190 gr.

1474. TEÁS-KANNA, ezüst, felnyiló fedővel, csavarosan gerezdes testtel, fafüllel. Augsburg, XVIII. sz. — Teekanne, Silber, die Leibung gewunden, mit Holzhenkel. Augsburg, XVIII. Jh. 330 gr.

1475. KIS TALPAS CUKORTARTÓ FEDŐVEL, ezüst, két füllel, födelén madár alaku gomb. Francia empire. — Kleiner Zuckerbehälter, Silber, am Deckel vogelförmiger Knopf. Französisch, empire. 140 gr.

1476. KIS TINTATARTÓ, ezüst. XIX. sz. — Kleines Tintenfass, Silber. XIX. Jh.

1477. KIS POHÁR (gyermekjáték) ezüst. XIX. sz. e. — Kleiner Becher (Kinderspielzeug), Silber. A. XIX. Jh.

1478. NAGY TALPASTÁL, asztaldisz, ezüst, négy kariatiddal és empire diszitéssel. Bécs, 1810 k. — Grosser Aufsatz, Tafelschmuck. Wien, um 1810. 4375 gr.

1479. TALPAS KANNA, ezüst, ovális testén gazdag, empire diszités. Bécs, 1815. — Kanne mit Fuss, Silber, mit Empiredekor. Wien, 1815. 500 gr. Illusztr. XXXVIII. tábl.

1480. TALPAS KANNA, ezüst, négyszögü talppal, lapitott kúpos testén két domboru medaillon vésett rajzu keretben. Bécs, 1807. — Kanne mit Fuss, Silber, mit zwei reliefierte Medaillone. Wien, 1807. 680 gr. Illusztr. XXXVIII. tábl.

1481. KIS CUKORTARTÓ FEDŐVEL, ezüst, hordóalaku testén empire, leveles diszités, födelén makkalaku gomb. Bécs, 1807. — Kleine Zuckerdose mit Deckel, Silber, fassförmige Leibung mit Blätterdekor. Wien, 1807. 170 gr.

1482. CUKORTARTÓ FEDŐVEL, ezüst, tojásdad testén empire diszités, pereme áttört. Pozsony, 1816. — Zuckerbehälter mit Deckel, Silber, auf der eiförmigen Leibung Empirdekor, der Rand durchbrochen. Pozsony, 1816. 260 gr.

1483. TALPAS CUKORTARTÓ, fedővel, ezüst, a fedőn leveles, gyümölcsös gomb, D. D. mesterjegy. Nagyszeben, empire. — Zuckerbehälter mit Fuss und Deckel, Silber. Nagyszeben, empire. 660 gr. Illusztr. XXXVII. tábl.

1484. TALPAS CUKORTARTÓ FEDŐVEL, ezüst, nyujtott ovális testén empire diszités, kihajló pereme áttört. Bécs, 1815. — Zuckerbehälter mit Deckel, Silber, mit Empiredekor und durchbrochenem Rand. Wien, 1815. 400 gr. Illusztr. XXXVII. tábl.

1485. TALPAS CUKORTARTÓ FEDŐVEL, ovális testén palmettás empire diszités. Bécs, 1807. — Zuckerbehälter mit Fuss und Deckel. Wien, 1807. 430 gr. Illusztr. XXXVII. tábl.

Ernst Múzeum aukciói

XXX

V. EZÜST. — SILBER.

1451—1650.

1451. HOSSZUKÁS TÁLCA, ezüst, nyolcszögü, gerezdes peremdisszel. Velence, XVIII. sz. — Längliche Platte, Silber, achteckig. Venedig, XVIII. Jh. 205 gr.

1452. TÁNYÉR, ezüst, áttört, empire diszitésü peremmel. Bécs, 1827. — Teller, Silber, mit durchbrochenem Rand. Wien, 1827. 250 gr.

1453. KÉT OVÁLIS SÓTARTÓ, ezüst, négy hajlott lábbal. Bécs, 1812. — Zwei ovale Salzfässer, Silber. Wien, 1812. 135 gr.

1454. KÉT LÁBAS SÓTARTÓ, ezüst, félgömbös csészéje három hajlott lábon áll. Magyar, empire. — Zwei Salzbehälter, Silber. Ungarisch, empire. 180 gr.

1455. KÁVÉS KANNA, ezüst, lapitott, körteidomu, trébelt rokokódiszü testtel, fekete fafüllel. Német. — Kaffeekanne, Silber, mit getriebenem Rokokodekor. Deutsch. 315 gr.

1456. NYELES NAGY KANNA, ezüst, lapitott, rokokódiszü, körteidomu teste négy kihajló csigás lábon áll, tetején felnyiló fedő. Fekete fafogantyuval. Német, XVIII. sz. — Grosse Kanne, Silber, birnförmige flache Form mit Rokokodekor, auf vier Füssen mit Voluten. Schwarzer Holzgriff. Deutsch, XVIII. Jh. 1870 gr.

1457. KÉT KANNA, ezüst, felnyuló füllel, ovális testén empire diszités. Bécs, 1810. — Zwei Kannen, Silber, mit Empiredekor. Wien, 1810. 1798 gr. Illusztr. XXXVIII. tábl.

1458. KÉT TALPAS KANNA, ezüst, tojásdad testén domboru indadisz és két ovális mèdaillon egy-egy táncoló nőalakkal. Fekete fafüllel. Bécs, 1794. — Zwei Kannen mit Fuss, Silber, mit Reliefdekor. Wien, 1794. 1450 gr. Illusztr. XXXVIII. tábl.

1459. KIS TÁLKA, ezüst, ovális gerezdes alak. Német. — Kleine Schüssel, Silber, oval, gerippt. Deutsch.

1460. TALPAS CUKORTARTÓ, ezüst, ovális testén empire, leveles diszités. Bécs, 1825. — Zuckerbehälter mit Fuss, Silber, mit Blätterdekor. Wien, 1825. 106 gr.

1461. FEKETEKÁVÉS KANNA fedővel, ezüst, hordóalaku testén empire diszités. Bécs, 1817. — Mokkakanne mit Deckel, Silber, mit Empiredekor. Wien, 1817. 230 gr.

1462. TALPAS CUKORTARTÓ, ezüst, áttört peremén két lepke. Bécs, 1807. — Zuckerbehälter mit Fuss, Silber, der Rand durchbrochen. Wien, 1807. 250 gr.

1463. FEKETEKÁVÉS KANNA, ezüst, ovális alak, födelén levél és virágalaku gomb. Fekete fanyéllel. L. K. mester. Bécs, 1777. — Mokkakanne, Silber, oval, mit Holzgriff. Wien, 1777. 290 gr.

1464. OVÁLIS CUKORTARTÓ DOBOZ, ezüst födelén eperalaku gomb. LC mesterjeggyel. Magyar, XVIII. sz. m. f. — Ovale Zuckerdose, Silber. Ungarisch, zw. H. XVIII. Jh. 470 gr.

1465. KÉT TALPAS KANNA, ezüst, nyujtott testén empire, leveles diszités, fekete fafüllel. Pest, empire. J. P. mesterjegy. — Zwei Kannen mit Fuss, Silber, mit Empiredekor. Pest, empire. 970 gr. Illusztr. XXXVIII. tábl.

1466. TEÁS KANNA, FEDŐVEL, ezüst, lapitott, tizszöges hordóalak, rajta empire diszités és két mèdaillon. Fekete fafüllel. Osztrák (B), 1807. — Teekanne mit Deckel, Silber, fassförmig, mit Empiredekor. Österreich, 1807. 900 gr.

1467. POHÁR, ezüst, részben aranyozva, oldalán barokk lambrequindisz. Belga (?). — Becher, Silber, teilweise vergoldet, mit barockem Lambrequindekor. Belgien. 120 gr.

1468. ÖT EZÜST ÉREM, XIX. sz. — Fünf Silbermünzen. XIX. Jh.

Prandtner József
Ötvös

1033. KRÉMES POHÁR, köszörült üveg, kerek talppal, baluszteres szárral, ovális gerezdes kelyhén beköszörült barok diszités. Cseh, 1730 k.
M. 12 cm.

1034. KETTŐS POHÁR (u. n. Zwischengoldglas), kúpos, fazettált alak, körbe foglalt aranydisszel: egy női szent alakjával és verses felirattal :

„Gott Lieben macht selig: Wein
Trincken macht frölig darum
Liebe Gott und trinke Weinn
so kanst du frölig und selig sein. Cseh, 1730 k.

1035. PALACK dugóval, köszörült üveg, gerezdes teste, kék, piros és szintelen sávokkal. Cseh, 1840 k.

1036. POHÁR, kék-fehér réteges üveg, arany diszitéssel. Cseh, 1840 k.

1037. POHÁR, köszörült üveg, oldalán sárga alapu médaillon házzal. Cseh, 1830.

1038. ÜVEGKÉSZLET, köszörült üveg, sárga részletekkel. Egy tálca, egy palack dugóval, egy tálka és két talpas pohár. Cseh, 1840 k.

1039. HÁROM TÁL, köszörült üveg, sárga disszel. Cseh, 1840 k.

1040. KÉT PALACK, köszörült üveg, szines és arany diszitéssel. Cseh, 1850 k.

1041. KÉT KUPA, ónfoglalatu fedővel, üveg, piros diszitéssel. Cseh, 1850 k.

1042. ÜVEGHÁTLAP FESTMÉNY, tengerparton álló épületek, az előtérben lovas hadvezér (Savoyai Jenő) vértes ruházatban. Osztrák, XVIII. sz.

1043. KÉT SZINES ÜVEGABLAK, ólom foglalatban. Modern.
58—39 cm.

1044. TÁLKA, ovális, kékes hyalith-üveg. Cseh, XIX. sz. e. f.

Ernst Muzeum aukcioi XVII.

V. EZÜST ÉS ÉKSZER.

1061—1290.

1061. KAROS GYERTYATARTÓ, ezüst, barok talppal, baluszteres szárral és három karral. Magyar, XVIII. sz.
990 gm.

1062. TALPAS CUKORSZÓRÓ, ezüst, tojásdad testtel. J. P. (Josef Prandtner) mesterjegy. Pest, 1822 (?).

1063. POHÁR, ezüst, részben aranyozva, oldalán vésett rajzu cimerpajzs, kettős cimerrel. Magyar (?) XVII. század.

1064. POHÁR, ezüst, oldalán vésett rajzu nagy virágok. Magyar, (?) XVII. század.

1065. POHÁR, ezüst, tagozott talppal, teste alul bordás, fent barok diszitésü. XVIII. sz.

1066. ÉRMES POHÁR, kúpos testébe három sorban német fejedelemségi érmek vannak foglalva körben vésett disz. Német.

1067. CSÉSZE, ezüst, részben aranyozva, félgömbös teste kivül poncolt felületü, peremén bevésett német felirat: „Tring mich aus leg mich nider 'steh ich auf fill mich vider." Magyar, XVII. sz.

1068. KÉT KAROS GYERTYATARTÓ, ezüst, három csigás és egy függélyes karral. Német, XIX. század.

1069. TOILETTE-ASZTAL-KÉSZLET, ezüst, domboru neobarok diszitéssel. Egy mosdótál, két gyertyatartó, négy négyszögü réteges üvegalju doboz, négy kerek doboz, öt kefe, egy pohár aljjal, egy koppantó tálcával, három flakon, egy gyürütartó, egy csengő, egy nagy tükör és egy kézitükör. J. REINER mesterjegy. Egykoru tokban. Bécs, 1847.

1024. HALTÁL, ezüst, hullámos peremet
Fischschüssel, Silber, den welligen Ranc
2350 gr.

1025. NAGY JARDINIÈRE, ezüst, csóna
Grosse Jardinière, Silber, kahnförmig,
2040 gr.

1026. KÉT TALPAS TÁL, baluszteres e
Zwei Aufsätze, mit silbernem Balust

KÉT TALPAS TÁL, rokokódiszü ezü
XIX. sz. — Zwei Aufsätze, am Fus
üssel. Deutsch, XIX. Jh.

Ó PÁLINKÁS PALACK, kös
inflasche für die Reise, gesc

771. KERESZTELŐÉREM, karélyos és csipkés filigrándiszü
keretben, közepén keresztelési jelenet (DETLER érme
nyomán), hátlapján német felirat 1819. évszámmal.
JP (Joseph Prandner) mesterjegy. Átm. 8·4 cm. Pest,
1818. — Ernst Vilmos.

Csanyi régiszüst

Prandner József
Pest 1819

gombbal és 2 sarkantyuval. (Ez utóbbi bronz.) Magyar,
, Silberfiligran vergoldet, mit Emaildekor und Schmuck-
bkugelige Knöpfe, 5 kugelige Knöpfe und 2 Bronzesporen.

bb és egy kisebb brilliáns. Modern. — Ring, Gold, im
Brilliant. Modern.

, egy nagyobb, hat kisebb brilliánssal és számos apróbb
chmuck, Gold, runde Rosettenform, ein grösserer, sechs
Diamanten. E. XIX. Jh.

gü, ives előrészen áttört disz: boltivben álló virágvázával.
iesse, Silber, vergoldet, viereckig, die vordere Seite durch-

bin és négy kisebb brilliáns. XIX. sz. v. — Ring, Gold,
Brillianten. E. XIX. Jh.

tagból, domboru ovális rozettával, benne egy-egy szines
X. sz. e. — Gürtelschmuck, Silberfiligran, aus fünf vier-
Ketten. Ungarisch, A. XIX. Jh. 460 gr.

ánccal. Csokoralak, két nagyobb smaragd, kis gyémántos
laillon, mit goldener Halskette. Zwei grössere Smaragden
r. E. XIX. Jh.

Prandtner J.

ötvös 1807.

745. Ovális talca, üveglappal, négy rozettás dísszel.

baluszteres alacsony lábon áll. Felálló perme arkádosan áttört, két végéhez virágfüzéres elálló fül csatlakozik. J P (Jos. Prandtner) mesterjegy. L. évbetü. (1807.) Pest, 1800. tájáról. — Dr. Halász Aladár.

Cs. kir. régiségtár.

81. l

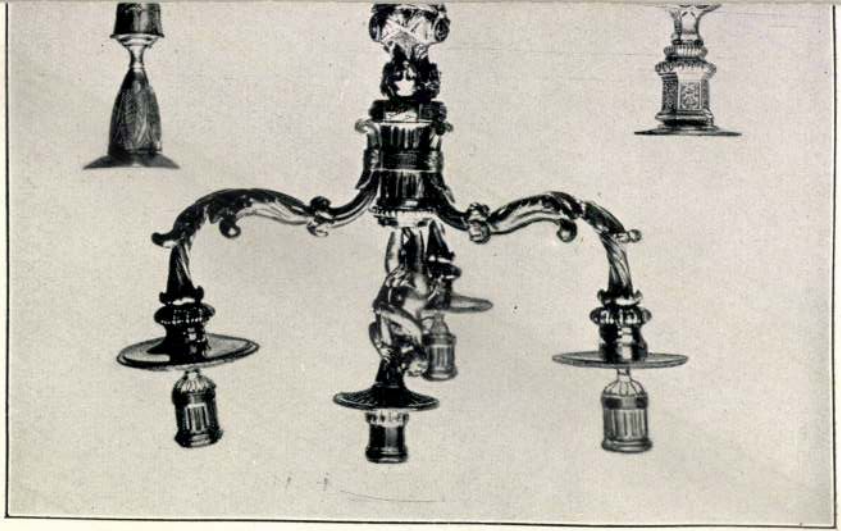

IIX

Brandtner József

pecsétnyomó

l.

Magyar Múzeum

1945. 35. l.

Prandtner József

pesti ötvös

l.

Schoenterézvárosi

15. l.

többszöt

2020. Szenes Fülöp:

Éltető napsugár.

Egy balra forduló fiatal
ülő dajkát, ki a pólyában fekvő
kezét ölében nyugtatja, térdét
nák vannak, a melyekre támaszko
és bő ujjú ruhát visel, jobbkez
gyermeket tartja. A háttért erd
Jelzése alól balra: Szenes.
Vászon, mér. 22 : 36.5 cr

Vétetett az 1901: VI. 12-
Szalonban. Ára 250 korona. (36

Elszámoltatott 1901: IX

Prandtner József id-
pesti ötvös

Uraszali kehely 1816.
Cegléd ref. egyh.

Asztaldiszoroszlán okkal.
1818.
br. Herzog M. Lipót tulajd.

Kehely, lévai rk. plb.
tpl. 1818.

Gyertyatartó 1818.
ozv. Magyary tájosné
tulajd.

Fogadalmi tárgyak 1826.
miskolci gor. kel. tpl.

Cukorszóró 1833.
Fehér Istvánné tulajd.

Iml

Balatonlelle, Szalay-húria S

39

Prandtner Józef

ezüstmüves

Pestról. 1818.

lásd

Fleischer Bécs 77. l

Prandtner József

ötvös Pest.

Kisbak, két kis fődeles, vázaidomú só- és paprikatartó, vízszintes, levelesen áttört hevedert tart. Közepén

pén bevésve W. K. betűk. I P (Joseph Prandtner) mesterjegy. H. 14·3 cm. Pest, 1829. — Dr. Halász Aladár.

Gángyi régiezüst

77. l.

691. KEREK KIS KOSÁR, lehajtható félkörös fogantyúval. Kúpos, áttört filigrán oldala 8 mezőre osztott, ismétlődő dísszel. Átm. 11·5 cm. J P (Joseph Prandtner) mesterjegy. Pest, 1808 k. — Wolfner Gyula.

76 l.

Prandtner József Pest 1808 k.

Császárvégi ezüst

Basch Gyula (Julius), (1851—1928).

37. A MODELL (Das Modell).
Aquarell. 43×33 cm.

Beatrizet, Nicolas, (1515—1560) után (n

38. PHAETON BUKÁSA. Michelange
Michelangelos).
Rézkarc (Radierung). 51×33 cm.

Beatrizet, Nicolas, (1515—1560). **Muzia**

39. MAGYARORSZÁGI SZENT ERZ
Rézmetszet (Kupferstich). 44×35

Beccaruzzi, Francesco iránya (Richtung

40. SALOME.
Vászon (Leinwand). 69×55 cm.

Beerstraten, Jean Abraham, (1622—1666

41. TÉLI TÁJ (Winterlandschaft).
Fa (Holz). 42×63 cm.

Bega, Cornelis Pietersz, (1620—1664).

42. PARASZT HÁZASPÁR AZ ASZT
Fa (Holz). 43×36 cm.

Begeyn, Abraham Cornelisz (Bega), (163

43. PIHENŐ A KOCSMA ELŐTT (R

Prandtner József

ötvös Pest

633. TALPAS CUKORTARTÓ FEDŐVEL, kerek talpa tagozott, tojásdad testén két domború női maszk, lépcsőzetes födelén leveles ág. M. 16 cm. I P (Jos. Prandtner) mesterjegy. Pest, empire, XIX. sz. e. — Werthei-mer Adolf.

72. l.

Csanyiségiczüst

72

2.

nsaal). Jelezve (Bezeichnet): Zádor István.

PE (Bildnis von).

Vászon (Leinwand). 55×80 cm.

Szinyei Merse Pál, (1845—1920).

636. NŐI FEJ (Frauenkopf). Jelezve (Bez
Vászon (Leinwand). 48×41 cm.

Szinyei Merse Pál (Paul), (1845—1920).

637. ZÖLD LOMB (Grünes Laub). Jelez
Vászon (Leinwand). 50×61 cm.

Teibler, Georg, szül. (geb.) 1854.

638. A FORRÁSNÁL (An der Quelle).
Vászon (Leinwand). 20×25 cm. Ová

Than Mór (Maurus), (1828—1899).

639. UTAZÓ OLASZOK (Reisende Italien
Karton. 46×64 cm.

Tornai Gyula, szül. (geb.) 1861.

640. ARAB PUSKÁVAL (Araber m. Flin
Karton. 19×16 cm.

Tölgyessy Artur, (1853—1920).

641. A „TORRE DELL'OROLOGIO" VE
(Bezeichnet): Tölgyessy A.
Fa (Holz). 19×11 cm.

Kikiáltási ár pengőben

1460. KORSÓ, üveg, ezüst kupakkal 12
1461. GYERTYATARTÓ, ezüst. Egy pár. Pest, I. Prantner, 1820 körül. 477 gr. 50
1462. TEJESKANNA, ezüst. 327 gr. 30
1463. CUKORSZÓRÓ, ezüst, domború dísszel. Pest, Giergl Alajos, 1818. 209 gr. 40
1464. TEASZŰRŐ, ezüst, Pest, 1856 10
1465. PORCUKORKANÁL, ezüst. Bécs, 1850 körül 5
1465/a. GYERTYATARTÓ, ezüst. Készítette Kolozsvárott Szatmári, XIX. század első fele. Egy pár. 655 gr 80
1466. CUKORFOGÓ, ezüst. Pest, Gretschel György, 1837 . . . 8
1467. KARÓRA, arany. (Hibás) 20
1468. MINIATŰR GYERTYATARTÓ, ezüst. Bécs, 1814 . . . 8
1469. TOJÁSTARTÓPOHÁRKA, ezüst, filigrán 5
1470. PORCUKORTARTÓ, csiszolt üveg, ezüst fedővel 12
1471. MELLTŰ korállból, gemmával 35
1472. FEDELES SÓTARTÓ, tűzben aranyozott ezüst, domború rokaillal. Augsburg, XVIII. század. 69 gr. 30
1473. FEDELES SÓTARTÓ, ezüst. XIX. század első fele. 60 gr. 12
1474. TALPAS POHÁRKA, ezüst, vésett díszítéssel. 54 gr. 10
1474/a. MELLTŰ ÉS EGY PÁR FÜLBEVALÓ, borostyán, arany foglalatban. (Hiányos) 15
1475. TALPAS POHÁRKA, ezüst, vésett díszítéssel. 53 gr. . . 10
1476. CIGARETTASZELENCE, ezüst, 135 gr. 10
1477. TALPAS POHÁRKA, ezüst, vésett díszítéssel. 50 gr. . . 10
1478. POHÁRKA, ezüst, 1800 körül. 68 gr. 10
1479. SÓTARTÓ, ezüst. Bécs, 1824. 62 gr. 10
1480. VÁZÁCSKA, ezüst, barokk modorban. 70 gr. 12
1481. VÁZÁCSKA, ezüst, barokk modorban. 70 gr. 12
1482. TÁLCA, ezüst. 1012 gr. 80
1483. SZELENCE, ezüst, részben aranyozva. XVIII. század vége. 31 gr. 8
1484. SZÖGLETES TÁLCA, lábakon álló, ezüst. Bécs, 1786. 344 gr. 80
1485. CUKORSZÓRÓ, ezüst. Bécs, 1840. 52 gr. 15
1486. CIGARETTASZELENCE, ezüst. 120 gr. 10
1487. KIS DOBOZ FEDŐVEL (sótartó). Ezüst. Kolozsvár, 1784. 65 gr. 15
1488. KEREK TÁLCA, ezüst, golyós lábakon álló. 1802. 635 gr. 130
1489. GYÜMÖLCSÁLLVÁNY, ezüst, oszlopokkal és domború díszítéssel. Empire. 2750 gr. 300
1490. HÁROMLÁBÚ SÓTARTÓ, ezüst. Selmec, 1800 körül. 72 gr. 12
1491. HOSSZUKÁS TÁLCA, ezüst. 336 gr. 26
1492. BORSSZÓRÓ, ezüst. 39 gr. 6
1493. FÜLESPOHÁR, ezüst, Napoleon képmása alakjában. XIX. század első fele 28
1494. CIGARETTASZELENCE ÉS GYUFATARTÓ, ezüst, domború dísszel. 111 gr. (Tokban) 12

		Kikiáltási ár pengőben
1426.	KAMEA, masszából, Dávid király bevonulása jelenetével. Olasz	8
1427.	KANNA, ezüst. Bécs, 1856. 308 gr.	65
1428.	SÓTARTÓ, ezüst. Bécs, XIX. század első harmada. 92 gr.	22
1429.	SÓTARTÓ, ezüst. Bécs, XIX. század első harmada. 94 gr.	23
1430.	SERLEGALAKÚ POHÁR, ezüst. XIX. század első fele. 139 gr.	20
1431.	CUKORTARTÓ, ezüst. Bécs, 1792. 365 gr.	70
1432.	GYERTYATARTÓ, éjjeliszekrényre való, ezüst. Pest, Jos. Prantner, 1832. 123 gr.	20
1433.	FEDELES CUKORTARTÓ, bordázottan verve. XVIII. század közepe. 170 gr.	60
1434.	CUKORTARTÓ, ezüst. Bécs, 1798. 123 gr.	25
1435.	SÓTARTÓ, ezüst. Bécs, 1850. 69 gr.	18
1436.	SÓTARTÓ, ezüst. Bécs, 1850. 66 gr.	18
1437.	UTIVARRÓKÉSZLET TOKJA, ezüst, domború és zománcozott díszítéssel. (Zománc hibás)	8
1438.	FEDELES KANNÁCSKA, ezüst. XIX. század első fele. 105 gr.	18
1439.	UTI SÓTARTÓ, ezüst. Pest, 1836. 74 gr.	18
1440.	FÜGGELÉK, arany, opállal és aquamarinnal. 16 gr.	45
1441.	ÉKSZERTARTÓ, ezüst, dió alakjában	8
1442.	TEMPLOMI KANNÁCSKA, ezüst, vert és vésett dísszel. XIX. század eleje. 114 gr.	20
1443.	ASZTALI CSENGŐ, ezüst, hattyúalakú fogóval. 105 gr.	15
1444.	HOSSZÚKÁS TÁLCA, ezüst. 255 gr.	70
1445.	FÜSTÖLŐ, ezüst filigrán	8
1446.	KEHELY, ezüst, elefántcsontszárral. Talpa Pest, 1843, a többi része modern. 242 gr.	35
1447.	FEDELES CUKORTARTÓ DOBOZ, ezüst. Bécs, 1859. 500 gr.	65
1448.	FEDELES CUKORTARTÓ DOBOZ, ezüst. 402 gr.	50
1449.	FÜLESPOHÁR, ezüst. 40 gr.	4
1450.	TERMÉS ARANY. 10.5 gr.	40
1451.	BURNÓTSZELENCE, aranyozott ezüst. Fedelén festett virágokkal. Bécs, 1831. 105 gr.	20
1452.	LÁDÁCSKAALAKÚ FEDELES CUKORTARTÓ, ezüst, domborított dísszel. 530 gr.	90
1453.	SÓTARTÓ, ezüst, domborított dísszel, csiszolt üvegbetéttel és kanállal. 2 drb	10
1454.	FÜGGELÉK, aranyozott ezüst, kameával	9
1455.	MELLTŰ, ezüst, ékkövekkel díszítve	5
1456.	MELLTŰ, aranyozott ezüst, ametiszttel	6
1457.	TŰTARTÓ, ezüst. 1850 körül	2
1458.	NYAKÉK, 16 karátos arany, topázzal. XIX. század eleje 40½ gr	150
1459.	SÜTEMÉNYES ÁLLVÁNY, ezüst, domború és vésett dísszel. 340 gr.	22

Prantner Strathmary

Arv. Közl. 1933. dec. hó. 4-ik sz. 68. anke.

Pransolt, Michel

Königs

1454

l.

Hoffmann Pozsony 36.l

Hoffmann Südost

Prantsteter Mathes

(Brandstatt, Karinthia)

pallér, ács

1481—1482

l.

Hoffmann Pozsony 36.l

Hoffmann Südost 1

2.

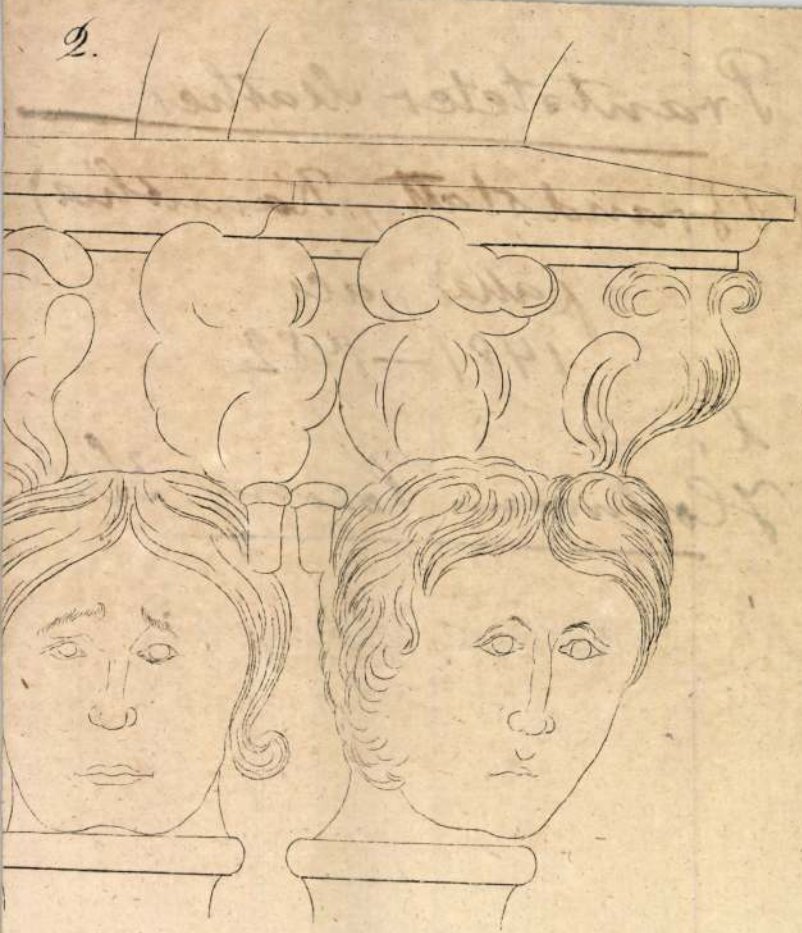

Prantstetner Ulreich

Könnves 1444.

(Brandstatt, Karinthia)

l.

Hoffmann Pozsony 36. l

Hoffmann Südost

2.

M.D.K.

Prantstetner Ulreich, kőműves

1444-ben szerepel a pozsonyi számadásokban.

Hoffmann Edit: Pozsony a középkorban, elfelejtett művészek, elpusztult emlékek. Bp. É.n. 36. old.

Prantstötter, Anton

könnives

l.

Csat-Frey Öst Kunstt

XXIV-k

59.60.l.

énytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
Tájkép		

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

Vegyes, egyházi berendezés
a győri székesegyház főoltárának
lépcsője, Prasch, 18.sz.

Győri Szemle, III., 1932. 219.

Stengl Marianne: Győr müemlékei.

Praschek Antal

Építőmester

Sárospatak 1783

l.

Fallenbüchl Trinit

87 l -

GIESSWEIN SÁNDOR GYERMEKVÉDŐ EGYESÜLET
BUDAPEST,
VIII. KER., BENICZKY-UTCA 3—5. SZÁM.
Tel.: 308-65. Hivatalos órák d. e. 11—1-ig.

Nagyméltóságu
Méltóságos
Nagyságos

Müemlékek Országos Bizottsága urnak
urnőnek

Nagytekintetü Elnökségének

Budapest

VI. Állatkerti ut 1.

Prasch

Komáromi kőfaragó
készíti a győri székesegyház
oltárlépcsőit vörösmár-
ványból 1772-ben.

Stengyör. 21. l.

Prasch, kőfaragó

Győri Szemle, III., 1932. 219.

Stengl Marianne: Győr müemlékei.

"	"	Nevető parasztl.	
"	"	Hollandi inter.	1
"	"	Rákospal. "	
"	"	Hollandi ucca	
Papp	Henrik	Eskü.tanulm.féj	
Papp	Bertala	Dolce far niente	4
Pataki	László	Csikós	2
Pörge	Gergely	Palotai vásár	
Pentelei	M.J.	Porcellán csendél.	7
Paál	László	Barbizoni erdő	3
Roskovics		Oltárkép	
Rudnay	Gyula	Szüreti mulatság	5
Székely	Bert.	Léda a hattyuval	4
"	"	Murányi Vénus	4
"	"	Szt.Nepomuk	4
"	"	Fürdőző nő	1
"	"	" "	4
"	"	" gyermek	1
"	"	Történelmi fresko	3
Tann	Mór	Tengeri asszonya	4
Tornai		Odaliszk	3
Vaszary	János	Tükörelőtt	4
Wéber	Henrik	Női portré	6
"	"	Lovasok	
Zichy	Mihály	A tömlöczben	1

M. P. K.

PRASCH Ferenc kőfaragó,
Komáromban és Dunaalmáson

1769 - 1770. Eger, jezsuita főoltárhoz szállít faragott márványt

1772. Győr, székesegyház, lépcsők faragása a főoltárhoz

Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 256. II. 41.

Prasch Ferenc

Komáromi kőfaragó

l.

Bedy Vince dr. A

győri székesegyház tört.

Győr, 1936. 22. l.

M.D.K.

Pransolt Mickel, kőműves

1454-ben szerepel a pozsonyi számadásokban.

Hoffmann Edit: Pozsony a középkorban, elfeledtett művészek, elpusztult emlékek. Bp.é.n. 36 old.

M.D.K.

Pranstetter Mathes, pallér, ács

1481-1482-ben szerepel
a pozsonyi számadásokban.

Hoffmann Edit: Pozsony a középkorban, elfeledtett művészek, elpusztult emlékek. Bp.é.n. 36. old.

Pancsova. T. 668.

A Temes fl. // balpartján látjuk a várat és várost térrajzában, mig a jobbparton az erődhöz hid vezet. Felirata fölül jobbra:

PLAN
von
PANZOVA.

alól balra: I.B. Prasser exc. Vien.

jobbra: 10.

Rm., mér. a vk. 7.8: 13.1 cm.

Palánka. T659.

A VORIZA Fl. partjain térrajzban feltüntetve látjuk az erődöt és a várost, mig jobbra a TRAVNA Fl. szeli a vidéket. Felirata fölül jobbra:

PLAN
von
HASSAN BASSA
PALANKA

fölül középütt: 17.
alól balra: I.B. Prasser exc. Vienna.
magyarázó szövegének kezdete: A. Schlos és befejezése: D. Turkisches werk.

Rm., mér.a vk. 14.5: 22.3 cm.

Prasser I. B

Ratsa. T. 747.

A SAV FL, a Drina Fl és a Drinitza fl vizétől körülvett területen látjuk a vár és a hozzá tartozó erőditmények térrajzát. Felirata

fölül jobbra: Neu und Accurater Plan
von RATSCHA

középütt: 16.

leiró szövegének kezdete: A. die Schanz von Ratscha wie solche anjezo ligt és befejezése: E. Insul so die Sav und Drina machet.

alól balra: I.B. Prasser exc. Viennae.

Rm., mér. a vk. rl. 18.6 : 22 cm.

Belgrad. T. 35.

Ezen Accurater PLAN von BELGRAD című lapon a vár és város térrajzát szemlélhetjük, melyhez jobbra: A. das Schlos kezdettel és F. der Haven befejezéssel magyarázó szöveg van adva. Jelzése

fölül középütt: 6.
alól jobbra: I.B. Prasser exc. Viennae.

Rm., mér. a rl. 13.9: 16.5 cm.

Bihács. T. 198.

E lapon fölül az Vnna fl. mellett fekvő WIHAZ térrajza és a Verbas fl. balpartján épulet BANIALUKA; alól pedig a Detinia rl-tól körülvett USSIZA és KRAKOIEVAZ látható. Jelzése
fölül középütt: 14.
alól balra: I.B. Prasser exc. Vienna.

Rm., mér. a rl. 12.7: 16.5 cm.

Orsova. T. 652.

A jobbra folyó DONAV STROM közepén látjuk a térrajzban feltüntetett várat. Felirata:

Accurater PLAN von ORSAVA

fölül balra: 7.
alól balra: I.B. Prasser exc. Vienna.

Rm., mér. a vk. 15.7 : 13 cm.

Praschek Ferenc

Győri kőfaragómester
a győri székesegyháznak
Hefele Menyhérttől
tervezett átalakítása
alkalmával fenti készi-
tette részben a kőfara-
gó munkákat az 1743-
ban győri püspökké
kinevezett gróf Zichy
Ferenc megbízásából

Piszker 14. l

[illegible]
heti é, mert a november
szélvihar annyira meg-
[illegible]hen is rossz fedeleinket,
[illegible]meleti lakásba a legkiö-
[illegible]lybe a víz, – Jakobovits
nem mer addig hozzá fog-
[illegible]nes fedésher, míg arra
[illegible]dés nem érkezik.
[illegible]07 december 10 –

Salamonfer
várfelinelő

Platthy György
festő.

Munkásságában megmaradt az
látott élmény bíró hatásánál.

Hárs Éva: Baranya képzőművészei a Magyar Nemzeti. –
Művészet, 1969. október – 43 lap.

Prásmár templom-
kastélya
(Neinetül Tartlau)
Brassó mellett

Kővári Erdélyeml.
242, 243. l.

Tálacska agyagból, ősEoi VII. 94, 100, 101, 102, 121

J. B. Prasser.

Neu und Accurater Plan von Ratscha. — 4°
Magyarázattal. J. B. Prasser exc. ~~[illegible]~~ Vienna.

Bubics. Magyarországi várak, 58. l

J. B. Prasser

1. Accurater Plan von Orsova. 8° J. B. Prasser exc. Vien. 1)

2. Plan von Hassan Bassa Palanka — 4° J. B. Prasser exc. ~~#~~ Vienna. 2)

Rubrer. Magyarországi variát. 49. l

2) u. ott. 51. l.

J. B. Prasser

1) Accurater Plan von Temeswar. — 4° J. B. Prasser exc. Vienna. 1)

2) Accurater Plan von Temeswar. — 12° J. L. Prasser exc. [redacted] Vien. 2)

---

1) Bubics. Magyarország vára 60. l.

2) u. ott. 68. l.

J. B. Praper

rajzoló.

1. Gradisca, Salankemen, Moravig, Jeszenovitz, Kastanovitz, Zerin, Gvozdansky, Neu-Novi Sluin, Dresnik, Poricsovatz-Dubitza kis sér rajzai egy 4° lapon.

J. B. Praper del. Vienna. 1)

Bubics. Magyarországi várat. 29 l

J. B. Prasser

rézmetsz.

Wihar (Bihács) Banialuka, Ussicza, Krakoievac városok kis térrajzai egy 40 lapon. metsz. J. B. Prasser. Viennae.

Bubics. Magyarország régi várak stb. 1. l

Deutsch Kékmán

festő.

J. B. Prasser

Wahrhaffter Prospect von dem Türkischen berg Schloss Ussi-Za. 1737.

Bubics. Magyarország várak. 73. l.

Prantner Miklós I.é.

Ferképzőintézet

1933-34. 43. l.

ÁRVÉRÉSI CÉDRUS

301–870	2171–2204	2901–2930	2341–2400	—	—
871–1930	—	2931–2970	2401–2471	—	—
931–2014	—	2971–3000	—	2472–2514	—

és eladási sorrendjét
talógusban közöljük.

égiség- és
nűkereskedő

Budapest, IV.,
Váci-utca 27-29
Piarista-palota
Telefon: 1-862-28

ző-utcai oldalon • Telefon: 1-208-90
ELJES ANTIK STÍLŰ BERENDEZÉSEK

Prasszer Miklós

III. é

Sanári nak

Ferk'pzomfoisk'vk

1935–36. 71. l.

~~Gyi minisztérnek 7.774/1926.III.a.~~

~~III. és Csekkosztályhoz intézett ren-~~

Baurat Prof. Dr. Walbe-Darmstadt; Staatsminister Dr. Wallraf, M. d. R., Berlin; Geh. Reg.-Rat Prof. Dr. Wiegand-Berlin; Freiherr von Wilmowski-Eckartsberga.

Masur, Ober-Reg.- u. Baurat, Liegnitz
Maurer, Stadtbaurat, Oppeln
Dr. Milch, Justizrat, Breslau
v. Miquel, Reg.-Präsident z. D., Collm b. Miesky
Moll, Prof. Maler, Direktor der Akademie für Kunst und Kunstgewerbe, Breslau
v. Moltke, Staatsminister a. D., Klein-Bresa, Kr. Strehlen
Müller, Curt, Architekt BDA, Breslau
Peppel, Oberbürgermeister, Brieg
Dr. Peucker, Landrat, Glatz
Hans Heinrich Fürst von Pleß, Fürstenstein
Dr. Poeschel, Regierungspräsident, Liegnitz
Graf Praschma, Vorsitzender des Oberschles. Prov. Landtages, Falkenberg O.-S.
Dr. Przyskowski, Amtsgerichtsrat a. D., Direktor der Schles. Siedlungs- u. Wohnungsfürsorgegesellschaft, Oppeln
Dr. Proske, Oberpräsident von Oberschlesien, Oppeln
Rading, Prof., Architekt BDA, Breslau
Frhr. v. Richthofen, Landrat a. D., Mertschütz, Bez. Liegnitz
Dr. Rickelt, Oberbürgermeister, Hirschberg
Schabik, Stadtbaurat, Gleiwitz
Dr. D. Schian, Generalsuperintendent, Breslau
Schierer, Oberreg. u. Baurat, Breslau
Schiller, Geh. Justizrat, Bunzlau
Dr. Schmeidler, Prof., Rektor d. Techn. Hochschule, Breslau

Prath (Bradt, Bratt, Praith, Breit, Breut, Breyt) Lorenz
festő XVIII. n.

l. Schirenk Holitsch
109. l.

FENYŐ GYÖRGY

FESTŐMŰVÉSZ

GYÜJTEMÉNYES

KIÁLLITÁSA

1938 ÁPRILIS 3—17

M. D. K.

PRATH Lőrinc

1754-55, 1774 művezető, később festő

1796-ig a holicsi gyárban

Csányi 1954. 27. l.

Prath Lőrinc

1754-55. festő
1774-1796. műverető
Holici

Csányi 1954

27. L

Prath Vincenz

fesko XVIII - XIX z

l

Schireka Kolitsch

109, 110. l.

L MÁRIA-VALÉRIA U. 8.

Prathoner József, lakatos

1757-ban veszi meg Sopronban az Új utca 22.sz.házat, amelyet a régi zsinagóga helyének ismertek. 293.old

Scheiber Sándor: A feltárt középkori soproni zsinagóga. 289.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XII. 1958. Sopron

Fortunato de Prati

Card

Prati, Fortunato de

Fortunato de Pratis

u 1

MAGYAR MŰVÉSZET

1930. 97, 101, 107

Fortunato de

Prati

építész

l. Gerő Bvár

110. l.

111. l.

Prati, Fortunato de

C.

Gent Bpestanino

52, 53 - 1 -

2to. flor. 100. a Francisco Josepho qvondam Sailler ita legati, ut eorum interusurium annue in munuscula cathecheseos convertatur.

3tio. flor. 50. ab Elisabetha Hirthin erga tria annue celebranda Sacra legati.

4to. flor. 300. a Francisco qvondam Pichler pro annue celebrandis ab illorum interesse apud RR. PP. Franciscanos in Fortalitio Cittis hujus Residentes Missis legati.

5to. flor. 400. a Virgine Maria Anna Gronauerin ita legati, ut illorum interesse Domui Pauperum Cittis hujus annue praestetur, praeterea

6to. flor. 100. a praedict a Virgine legati, qvorum interesse pro munusculis cathecheseos annue convertendum est.

7mo. flor. 200. a R. D. Thoma Raspassany cum illo obligamine legati, ut pro illorum interusurio annue Missae celebrentur.

Reliqva capitalia ita penes hancce ecclesiam ad interesse haerent, ut successive exsolvantur et depurentur.

Praeterea autem habet Residentia flor. 500., qvi a Georgio Glökner cive et smigmatore, expost Senatore pro 24. Sacris annue pro se, et ejus familia celebrandis donati sive fundati sunt.

Item a Dno *Fortunato Prati* Caesareo-Regio Architecto (4) penes eandem Vblem Residentiam flor. 300. titulo fundationis ita haerent, ut annue 12. Sacra celebrentur.

Tandem possidet haec ecclesia in forma dotis duas vineas a Mathia qvondam Arnold legatas.

Item usum fructum a qvaestu salis in et pro annuis flor. 450. exarendatum percipit.

Ultra haec.

Solent omni anno in festo Patrocinij, ut pote S. Annae ex Cittis hujus Camerariatus Officio flor. 12. et aliqvot urnae tam rubri, qvam albi vini subministrari.

Dein R. P. Superiori dantur pro munusculis cathecheseos *annue flor* 10. et etiam 12.«

IX.

Synopsis Parochialis Domus, et Ecclesiae ad St. Annam Budae in Aqvatica cum qvibusdam Miscellaneis. 1804. 8°. Füzet. 14 old. kézirat a szerző tulajdonában. *Írója Puchner Jakab* (1739—1805) áldozópap, aki 1775 április 1-től 1793 február 24-éig az első kápláni tisztséget töltötte be a buda-vízivárosi szent Anna-templom plébániáján, amelynek vázlatos történetét Luprecht Ferenc plébános kívánságára írta meg. Luprecht ezt a művecskét haszonnal forgatta a Liber Memorabilium megírásánál, amelyben megírta Puchner Jakab életrajzát is. Jelen kivonatban a tanulmányunk forrásául szolgáló Synopsisnak részben történeti s művészettörténeti vonatkozású részeit közöljük. Puchner Jakabot Szinnyei József Magyar írók élete és munkái c. munkájában nem említi.

De Domo parochiali.

Georgius Szechényi Archi-Episcopus Colocensis, dein Strigoniensis fundavit anno 1687 Collegium Academicum Soc. I. in Praesidio Budensi. Credibile est, Patres Soc. I. non multo post ad Aquaticam descendisse pro administratione Parochiae; cum autem nec Domum, nec Ecclesiam adhuc propriam habuissent fungebantur munere suo in Ecclesia PP. Capucinorum, PP. Franciscanis interim, qui jam ante adventum Turcarum, et sub eorundem dominio Budae in Aquatica perseverarunt, parochialem curam populi Illyrici in propria sua Ecclesia, et conventu, ad ripam Danubii sito, exercentibus. Domus parochialis in Aquatica erat quondam diversorium ad Anchoram (:zum Anker:) appellatum, ad quod potissimum nautae, per Danubium defluentes, diverterunt. Diversorium hoc deinde a Civitate emptum, et in domum parochialem conversum est, ita tamen ut haec magis

4. Fortunato de Prati kamarai építészmérnök, aki számos katonai építkezést is vezetett és a pesti rokkant-palotának, a mai Központi városházának az építését is vezette saját tervei szerint Martinelli előtt, meghalt Budán a várban 1738 március 18-án.

versus Danubium foras aedificata, et ad unam contignationem elevata fuerit, illud vero magis principalem plateam respexerit in eo circiter loco, quem hodie frontispicium Ecclesiae occupat.

Haec domus parochialis Anno circiter 1778 ampliari coepit; antecedenter enim in superiore contignatione tantum ex anterioribus 4 cubiculis, et Recessu prope gradus, per quos ad chorum Ecclesia ascenditur, constabat, Refectorio autem, Culina, et cubiculo cocae existente in inferiori tractu domus, ubi nunc Scholae triviales sunt.

Tractui illi domus integro, qui Danubium respicit, jam quidem ante plures annos tectum ex imbricibus impositum erat, sed sub eo, excepto Parochi angulari et huic contiguo altero cubiculo a supra usque infra vastum, et inane, spatium fuit, quod nulli alteri usui, quam altilibus, et lignis conservandis deserviebat.

Cum autem Anno circiter 1778 Magistratus Civicus urgeretur, ut veteribus Scholis trivialibus, ruinam minantibus, novas erigat, consultissimum existimabat, si, ad parcendum majoribus sumptibus, tractum hunc imperfectum domus parochialis versus Danubium exaedificari curaverit. Aque ita factum est, ut et Parocho, ejusque Cooperatoribus, quorum a tempore eo, quo Slavicus Cooperator in 200 annuis flnis fundatus est, semper tres erant, de majori commoditate provisum, et vendito veteri trivialium Scholarum aedificio, quod olim ad pedem montis supra Tricesimalem domum existebat, istae una cum Ludi-Rectore ad inferiorem Parochiae tractum inductae fuerint.

De Ecclesia parochiali ad St. Annam.

Antequam Ecclesia parochialis ad St. Annam strui coepisset, Conciones et Divina reliqua in parochiali domo, et quidem in inferioris tractus angulari illo cubiculo, ex quo deinde Refectorium, et postremo Schola trivialis facta est, pluribus annis servabantur. Tandem Anno circiter 1740 coepit novae Ecclesiae Sanctuarium ex solidis materialibus, navis vero Ecclesiae interimaliter ex asseribus, ad populum contra aeris injurias protegendum exstrui partim ex pijs collationibus, partim ex mutuata pecunia, cujus pars reluenda in hodiernam usque diem huic Ecclesiae inhaeret.

Anno circiter 1747. P. Jos. Reck, Superior Soc. J. et. Administrator hujus Parochiae Sacellum Lauretanum instruxit ad eam formam in qua hodie est; allata enim Laureto Statua benedicta B. M. V. cum authentica, quidquid ad autotypon accedit, sollicite exprimere, et curare conatus est.

P. Adamus Kögl Superior Soc. J. vir admodum zelosus, qui anno circiter 1750 hujus parochiae administrationem adivit, quidquid ad perfectionem, et decorem Ecclesiae hujus conferre potuit, omni possibili modo adnisus est; nam non solum in ipsa Civitate Budensi, quotquot potuit, Benefactores conquisivit, sed ipse etiam in persona singulis fere annis Superiorem Austriam, Styriam, Tyrolim, Carinthiam, et Carnioliam peragravit, ibidemque pias, et copiosas collectas fecit, quibus in praedicta Ecclesia aras laterales, scamna, confessionalia, imagines omnes, Viennae pictas, ad, et extra aras, et multa alia curavit, imo etiam ad ipsam perfectiorem Structuram Ecclesiae multum contulit.

Idem P. Adamus Kögl aris S. Crucis, et S. Francisci Xav., quae jam ante ejus adventum steterunt, sed pauperem aspectum exhibuerunt, elegantiorem formam, in qua hodie visuntur, induxit, imagine S. Francisci Xav. que olim ejusdem Sancti arae imposita erat, ad Sacristiam super vetus armarium prope principalem portam translata, et substituta ea, quae hodiedum ejusdem Sancti aram exornat. Reliquae autem arae omnes, et integrae ejus industria exsurrexerunt.

Idem divini cultus promovendi indefessus vir Anno 1767. existente jam antecedenter Crypta minore infra Sanctuarium, curavit infra navim Ecclesiae ejusdem majorem Cryptam, qualis hodie conspicitur, fodi, et intra decursum anni unius perfici. Stante adhuc Socte. J. omnes ejusdem Socij isthic emortui, ad Praesidium delati, et in Cryptam parochialis Ecclesiae sepulti sunt, quam PP. Soc. J. paulo post Turcas, Buda depulsos, administrare coeperunt. Post extinctam vero Soctem in hanc Aquaticae Ecclesiae Cryptam illati sunt seqventes: P. Samuel Schissler Ex-Jesuita, P. Carolus Roth Ex-Jes., P. Michael Hübner Ex-Jes. et Revisor librorum, Rssmus D. Paul. Makó Ex-Jes. et Canonicus Vaciensis, Josephus Richard Ex-Jes. et Parochus ad St. Annam. Ex alijs Sacerdotibus nullus praeter Qvirinum Hochenpichler Ex-Trinitarium, insignem Benefactorem hujus Ecclesiae in hac Crypta jacet. (Jegyzetben más kéz írásával: Anno 1814 die 24 Aprilis ad eandem est sepultus A. R. D. Franciscus Luprecht, Dni Richardt immediatus in Parochia Aquaticensi Succesor.)

Anno 1771. Comitissae Elisabethae Zichy, natae de Berényi impensis coepit ara major St. Annae, quae Templum Jerusolimitanum repraesentat, ex marmore aedificari, perfectaque est intra triennium, id est, anno 1773. Antea fuit haec ara ex ligno fabricata et exhibebat pictam imaginem S. Annae, quae hodie in Sacello, templum per principalem

Xti Dni mortui, in feretro peplo nigro tecta. Latera stipabant cives facigeri et Genij, insignia Passionis gestantes . . . Durante concione erexerunt Bosnenses e regione feretrum, pro pomeridiana comoedia de Christo patiente.

1750. Mart. 27. Jnclyti Magistratus consensu novum hoc anno Sepulchrum Domini apparatum est, quod templi formam exhibet ; collocato in medio Altari holocausti, cui crux, huic agnus inter flammas incumbebat, Venerabili desuper posito. Triplicem inscriptionem frontispicium exhibebat ex Joan : 2. c. Solvite templum hoc. In triduo reaedificabo illud. Dicebat hoc de templo corporis sui · quae inscriptiones totidem scutulis insertae erant. Utque sepulchrum figuris aliquot ornaretur, prostabat Christus Pharisaeis colloquens.

1750. Maj. 31. Elatum hac die prima vice feretrum, quod SS. Cor JESU, cum saliente sanguinis fonte, tum Jesulum in forma Boni Pastorculi exhibebat, cui in lateribus a variis floribus ornamentum accessit, gestabant hoc feretrum 6 parvulae, pastorcularum comicarum more indutae. Harum latera stipabant 6 Hussarculi evaginatis franeis.

1750. Jun. 3. Hodie circa quartam pomeridianam exorta tempestas et turbo vehementissimus, qui ligneum parietem, quo templum nostrum clauditur, magnamque partem tegularum e tecto cum immani fragore dejecit, molas aliquot navales in adversum littus impulit etc.

1750. Aug. 30. Festum SS. Ang. Custod . . . Musici uti et imago, S. Angelum Custodem exhibens, et hoc primum in ara majori per totam octavam exposita, soluti sunt e sumptibus, quos Excellma Quaedam Posoniensis subministravit.

1752. Jul. 26. Festum S. Annae . . . Sacrum, concio Germanica, quam dixit P. Perger Minister Collegij, ubi et rationem templi aedificandi proposuit.

1752. Aug. 4. Hora 6-ta fuit benedictio Crucis lapideae ante coemeterium erectae . . .

1753. Apr. 20. Parasceves . . . Tragedia vero quam Franciscani a meridie Xti passionem repraesentantem soliti sunt producere publice, deberet omni vi impediri.

1756. Sept. 5. Hodie promulgatae sunt e Cathedra Indulgentiae Septem Altarium non pridem dono allatae, et antehac in Ecclesia Annaea non habitae, et quia solum quatuor Arae, nempe S. Annae major, S. Crucis, S. Xaverij, et Beatissimae Virginis Mariae in Lauretano Sacello adhuc extant, ad statuam S. Sebastiani, et binas icones S. Josephi et quatuordecim Sanctorum Auxiliatorum, velut ad septenarium numerum complendum, ut preces fundantur, ordinatum est in Bulla.

1757. Jun. 6. 7. His diebus Ara S. Francisci Xaverij nova tandem fuit erecta.

1757. Jul. 26 . . . media 7-ta Sacrum adaram S. Xaverij, primum anno hoc erectam, vice prima celebratum est pro familia Glöckneriana, quae contribuit pridem 200 Fl : item pro Da. Vidua Anna Tschernackin, vulgo Crainer-häuslin, quae anno isthoc addidit pia liberalitate 100 Fl ; e quibus Pictori in Praesidio Budensi Do. *Gregorio Vogl* ob pictam iconem majorem soluti 36 Fl. reliqua in alia arae hujus rite fuit expensum.

1757. Nov. 12. Imago S. Stanislai in ara S. Teclae ornata.

1758. Maj. 15. Exposita imago S. Joannis subministrata a Do. Logographo.

1758. Aug. 2. Distributa imago S. Annae.

1759. Jul. 31. Festum S. Ignatii . . . Posita imago S. Parentis nova major . . . Coepta feliciter erectio hodierno Festo S. Parentis Cupularum turrium huiatis Ecclesiae Parochialis. Bono omini nobis.

1759. Nov. 12. . . . a meridie apponitur crux turri ex parte Civitatis per Dei gratiam feliciter.

1759. Nov. 14 . . . apponitur . . . feliciter crux altera, utraque vice magna copia hominum . . . .

1759. Nov. 24. Heri una, hodie reliquae duae campanae ex minori sua statione appositae sunt in turri versus plateam.

VIII.

Descriptio Parochiarum, et piarum Causarum (in L. R. ac Metr. Civitate Budensi existentium auctore *Joanne Ferdinando Miller* L. R. ac Metr. Civitatis Budensis notario Budae, 1775.) Fol. Félvászonkötés. Budapest Székesfőváros Levéltárában $^{1}/_{39}$ jelzés alatt. Ez impurum példány a 16—21. oldalon foglalkozik a buda-vízivárosi szent Anna-plébánia s templom történetével 1754. évig terjedőleg, amelyet alább közlünk. E munka okiratok

másolataival bővített purum példánya Historiographia de Ecclesiarum . . . In Libera Regia ac Metropolitana Civitate Budensi Numero, Localitate . . . címen a Magyar Nemzeti Múzeumban: 2011. Fol. Lat. jelzés alatt.

»*De Parochia Suburbij Aqvaticae.*

In hoc Suburbio, cum duplex sit parochia, una qvoad Nationem restrictive Rascianicam, altera vero qvoad coeteras ibidem degentes et commorantes Nationes indiscriminatim; de principaliori, ejus ortu, progressu, et Statu qvaedam notare, volui:

Post Cittis hujus recuperationem R R. P P. Capucini in Suburbio isto qvoad omnem ibidem semet collocantem, et domicilia figentem Nationem, excepta solum Rasciana, munia parochialia exercuerunt usq *annum 1700.*

Qvibus itaq. ab administratione Parochiae cessantibus, R. D. Thomam Raspássany a Caesareo-Regia Camerali Administratione pro tunc clavum Urbis hujus tenente in parochum praesentari et constitui contigit; qvi den munia paroecialia laudabiliter obivit usq ad Suum ex hac vita excessum, *annum utpote 1718.*

Post cujus obitum RR. PP. Soc. Jesu, cum perprius jam Jus Patronatus sibi qvoad totam Urbem, adeoq ejus etiam Suburbia competere praetenderint, Vicarium pro administratione muniorum parochialium illico praesentarunt, et constituerunt: contradixit qvidem facto huic Magistratus, nominavitq alios pro Parocho; sed his non attentis, iidem RR. PP. in possessiorio et exercitio functionum parochialium relicti sunt, Magistratus vero ad petitorium inviatus exstitit: Cum autem Magistratus juri Suo privilegiali firmiter inhaesisset, eo deventum est, quod

anno 1722.

ijdem RR. PP. per conventionem cum Magistratu initam praetenso Juri suo Patronatus non tantum quoad hujus verum etiam reliqvorum Suburbiorum paroecias, excepta, et retenta sibi solummodo Urbis Superioris, sive Praesidij Parochia, cesserint, atq renunciaverint: Ast non diu, uti supra memoratum est, penes conventionem istam permansum, verum expensis et consideratis eorundem RR. PP. servitijs circa promotionem cultus Divini, et animarum curam zelose ac indefesse toti Urbi huicce a sui recuperatione exhibiti ad aliam conventionem

anno 1723.

condescensum extitit; qva mediante Magistratus eosdem RR. PP. pro Parocho Suburbij istius semel pro semper qvoq recognovit, ea tamen cum obligatione, ut ijdem RR. PP. sola stola contententur, et in casu resignationis Parochiae, id Magistratui tempestive intimare teneantur; sed vicissim Magistratus, totaq Communitas, cum pro tunc parochialem ecclesiam non habuerit, verum functiones paroeciales adhuc in ecclesia RR. PP. Capucinorum peractae fuerint, ecclesiam parochialem, et Residentiam pro Duobus, aut tribus PP. suis sumptibus comparare et aedificare obligatus, ac obligata sit: (1) Ratihabuit qvidem Sua Eminentia, Cardinalis, Archi-Episcopus Strigonien de Saxonia hancce conventionem, non approbavit tamen Sua Majestas Caesares-Regia, qvia eidem Communitas reclamavit:

Nihilominus, cum praelibatus R. D. Raspassanyi domum suam in hocce Suburbio habitam, et nunc per Joannem Dersch civem et chyrurgum tentam, cum reliqva sua substantia, qvae specialiter in alium finem excepta et legata nonest, pro ecclesia in honorem S. Annae extruenda convertendam, testamento suo mediante, ordinaverit, domusq haece cum reliqva remansa substantia pro tunc jam etiam divendita fuerit, Magistratus ad comparationem ejusmodi domus, qvae pro extructione ecclesiae et Residentiae Parochialis applicari posset, processit, et apud Cameram Regiam Hungaricam instando, domum Tricesimalem Regiam hunc in finem sibi vendi postulavit: Hac autem non obtenta

anno 1724.

A Mathia Vorstmayer Cive, lignorum qvaestore et Navarcho domum antehac Sincerdorffianam, juxta danubianum situatam, in et pro flor. 8350. et erga concessionem Super Cittis hujus fundo penes macella interiora existente aedificij ab eodem, non tamen ultra ter mille flor. valorem, et permanente pro Citte reluitionis jure, atq proprietate, fiendi ac extruendi comparavit, et in hujus emptitiae Summae exolutionem primo Summam flor. 5450. ex distractione substantiae R. D. Raspassanyi accepta, dein Summam flor.

1. Tollban maradt azaz: 1723 július 5-én.

600. titulo Salgani a Regimine Dauniano pedestris ordinis Citti isti obventam, nec non Summam flor. 300 erga duodecim in ecclesia hacce annue celebrandas Missas ab anonymo donatam convertit, expost vero flor. mille a Mathia qvondam Pauer Cive, et lanione, alios item flor. mille ab haeredibus Rainianis mutuo erga interusurium annue pendendum levavit.

Qva domo itaq comparata Magistratus medio Deputatorum suorum, Friderici Sauttermeister de Sautterheim, protunc consulis, Caspari Rudigeri Keppeler Judicis, Joannis Christophori Baicz Senioris, et Joannis Baptistae Roth Syndici, adjunctorumq sibi Joannis Laurentij Schulcz substituti Tribuni plebis, Joannis Georgij Glökner, Jacobi Spaczierer, et Adami Rienner in eandem Adm. R. P. Honorium Seau Collegij Budensis Soc. Jesu Rectorem, praesentibus RR. PP. Carolo Köschner, Friderico Miske, et Francisco Schwarczaigl, introducere, et qva Suburbij hujus Parochum installare curavit; in Superiorem vero R. P. Carolus Köschner illico constitutus extitit: Qvia autem Communitas et supramentionatae conventioni, et actui huicce reclamasset,

anno 1727.

De alia conventione tractatum extitit, sed, ut supra pag. deductum habetur, incassum: Nihilominus, etiam alia conventione non subsecuta, RR. PP. Soc. Jesu in administratione paroecialium muniorum permanserunt, prout et in praesens sunt:

anno 1731.

Franc. Xaverius qvondam Dossetl Ertsiniensis Postarum Magister flor 900. in extructionem ecclesiae istius Parochialis ad S. Annam convertendos donavit, qvia exigua ecclesiola in comparata domo pro agendis Divinis adaptata fuerat; Unde

anno 1737.

R. P. Ignatius Prételi Superior et Parochus apud Commissionem Regiam, protunc sub praesidio Suae Excellentiae Dni Comitis Georgij Erdődy Camerae Regiae Hungaricae Praesidis hic existentem institit, qvatenus Communitas ad extructionem ecclesiae Parochialis, juxta suam obligationem adigeretur: Tandem

anno 1740.

Magistratus apud Suam Celsitudinem Archi Episcopalem et Primatialem Emericum Eszterházy consensum pro ecclesia Parochiali ex fundamento aedificanda, et honori S. Annae dicanda elargiendum solicitavit: Qvo erga reversales intuitu Sartorum tectorum conservandorum ad archivum Collegij Soc. Jesu dandas obtento, Magistratus illico fundamenta pro ecclesiae extructione jecit, et aedificare coepit:

anno 1741:

Aedituis ecclesiae hujus Joanni Michaeli Mayerhold, et Paulo Falk data est circa proventuum administrationem instructio. (2)

anno 1743.

Sua Mattas Regia Festum S. Annae in suis Ditionibus ab omnibus, sicut alia festa de praecepto observari, et celebrari jussit secundum Bullam Gregorij Papae XV. (3) Circa desumptionem portionis Canonicae ea, de qva superius memoratum est, in hac Parochia qvoq enata extitit controversia, qvam licet

anno 1744.

Magistratus componere et ipsos Stolae proventus, occasione et ratione funeris pro pulsu campanarum, a feretri velamento, pro Crucifixo, Statuis S. Annae, et B. M. V., 8 facibus, et pro loco in crypta pendi solitos regulare studuerit, attamen determinare non potuit, R. P. Superior Josephus Rek etenim, non curata Magistratuali inhibitione, desumptionem portionis Canonicae ab ipsa plane ecclesia parochiali continuavit, et proventus Stolae, qvorum etiam ipsa ecclesia particeps esse deberet, sibi applicare non destitit, impedivit tamen istiusmodi exactionem, in qvantum potuit, Magistratus:

Cum autem sumptus in continuationem coepti pro ecclesia aedificij deficere coepissent, Communitas ad Suam Celsitudinem pro aliqvo subsidio recurrit, eatenusq gratio-

2. A Historiographiában Miller közli a németnyelvű utasítást, a melynek két pontja ellenőrző, adminisztratív és pénzügyi jellegű.

3. A Historiographiában Miller közli a latinnyelvű pápai bullát, amely 1622 április 23-án kelt és Szent Annának a többi szentekhez hasonló tiszteletéről rendelkezik.

sum Suae Excellentiae Dni Comitis Leopoldi de Nádasd pro tunc Tavernicorum Regalium Magistri, nunc vero Hungariae Regnum Aulae Cancellarij patrocinium imploravit: Sed licet undiqvaq conseqvendum aliqvod subsidium optima spes affulserit, attamen, Sua Celsitudine morte perventa, simpliciter evanuit; Aedificium nihilominus, assumptis aliqvot mille flor. Capitalibus, continuatum extitit, et postqvam ultra dimidiam ecclesiae partem, cum impensis flor. 22786. sumptibus, jam exurrexisset, et ad statum pro celebrandis in eadem Divinis deductum fuisset,

anno 1746.

Obtenta praevie sede vacante, a Vbli Archi-Capitulo Strigoniensi, licentia, extructae ecclesiae hujus pars per A. R. P. Gabrielem Graff Collegij Soc. Jesu Rectorem die 21. Mensis Julij benedicta et a R. P. Josepho Reck protunc Superiore die 26. praedicti Mensis Julij primum in eadem cum distincta solennitate in singulare totius Communitatis solatium Missae Sacrificium decantatum ac celebratum extitit; Atq sic qvidam Pater Soc. Jesu praesumptuosus augur ille, qvi non erubuit occasione jactorum in anno 1740 pro hac ecclesia primariorum fundamentorum publice asseverare, illam filiam, cujus nepotes in ecclesia ista Missam aliqvando celebraturi sint, nondum natam esse, pudore confusus est:

anno 1750.

Mathias Arnold suas duas vineas in Promontorio Cittis istius Albensi situatas sive in aedificium, sive in alium usum ecclesiae hujus convertendas testamento mediante legavit, ecclesia ista autem has pro hic et nunc in forma dotis tenet ac usuat:

anno 1751.

Deficientibus denuo pro continuatione aedificij sumptibus, Magistratus instat apud E. Consilium Regium Locumtenentiale qvatenus qvaestus salis Citti isti admittatur, siqvidem lucrum exhinc proveniens in continuationem aedificij ecclesiae Parochialis convertere vellet: Annuit praetitulatum Consilium huicce postulato ad mentem ar. 5. 1723. Unde

anno 1752.

Iste salis qvaestus Antonio Pejanovics in et pro flor. 400. annue solvendis ad biennium exarendatus extitit: qvam exarendationem E. Camera Regia Hungarico-Aulica qvoq approbavit, sed tamen anteqvam conversionem lucri exinde provenientis in continuationem aedificij ecclesiae hujus admisisset, informari postulavit de eo, qvales circa aedificium hocce adhuc habeantur, et qvales in sui perfectionem sumptus reqvirantur; Informavit superinde Magistratus ecclesiam hancce nulla dote provisam esse repraesentavit: tandem

anno 1753.

Sua Mattas Sacrma Caesareo-Regia annuit, ut lucrum ex quaestu salis proveniens in structuram ecclesiae hujus convertatur.

Cum porro R. P. Superiorem qva Parochum in exactione portionis Canonicae Magistratus, uti superius memoratum est, semper turbaverit, idem P. Superior ad Magistratum recurrendo istius modi exactionem sibi admitti postulavit, sed Magistratus constitutionibus canonicis eatenus insistendo hanc eidem denegavit, ita, ut ab ejusmodi exactione jam desistere incipiat.

anno 1754.

Magistratus illos flor. 200., qvi ex dispositione R. P. Raspasány penes Cittis hujus Camerariatus Officium erga legale interusurium eo fine, ut loco interusurij annue pro ejus anima Missae celebrentur, hactenus haerebant, ecclesiae hujus aedituis exsolvere curavit, ea sub conditione, qvod summam hancce in aedificium convertere valeant, sed tamen loco interusurij annue Missas celebrare curare teneantur.

Qvia tandem aedificium ecclesiae hujus, anteqvam una pars ex actuali Parochiali Residentia demoliatur, continuari neqviret, hinc Magistratus prius unam partem eidem Residentiae versus Danubium adjungendam, et sumptibus Cittis hujus extruendam resolvit, prout etiam aedificari coeptum est.

Tandem, effluxo exarendationis qvaestus salis termino, Magistratus, publica licitatione mediante, hunc qvaestum denuo ad biennium in et pro flor. 450. supramemorato Pejanovics velut plus offerenti exarendavit.

Recapitulatio

Eorum, quae penes hancce ecclesiam perpetuo haerent capitalia cum onere.

Imo. flor. 300. ab anonymo erga duodecim in ecclesia ista annue celebrandas Missas legati.

Prati Fortunato de 227

PRATI, Fortunato ejutén

a Budai Kamara Banamtjának
vezetője

Studia Agriami 17. 167.

Format

Length

Length

Length

Length

Length

Length

Length

Length

Length

Length

Length

Length

Fortunato Proti

hadmernőkőt biztók meg a bp.-i Invalidus-ház tervének elkészítésével.

Voit Pál: A barokk Magyarországon, Budapest, 1970. 152 l

42 l

Fortunato Prati

kezdte építeni a budai kétemeletes királyi palotát: főpallérja Andreas Stengg. Az épilkezés 1749-ben félbemaradt.

Voit Pál: A barokk Magyarországon, Budapest, 1970. 152 l

45 l

de Prati

Hiteles alapraj rot Révi lett
Sz.-ról 1720-ban.

Dr. Filz - Gaiár - Papp, hiteles jelenvaí
Bp. 1966.

38.

Prati -

Moosbrugger épitette III. Károly
féle emeleti teremsor maradvá-
nyait 1951-ben a budai palota
„E" épületében. lebontották.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György
téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 212 kép

138. l.

Moosbrugger

– Prati építette III. Károly féle emeleti terem sor maradványait 1951-ben a budai palota „E" épületében lebontották.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 212 kép

138. l.

Fortunato de Prati

1716-22 között a pesti Invalidus
harásnyát épitette.
A budai palota „E" épülete könyöklői
erős rokonságot mutatnak a pesti
Rokkantak hára földminti ablakkönyök-
löivel (eredeti állapot: Ozn. Art. BT.
103. n. rajzon). Ozacsek a tipust inven
vehette át

Czagány István: A budavári palota és a Szent György
téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 212 kép

119. l.

Fortunato de Prati

A budai palota „E" épületében elő-
hezült barokk faragványok, stukkó-monadvá-
nyok valóminüleg 1716-ban hézült
tervei felhasználásával, Oracsek
Ignác ~~[illegible]~~ kivitelezésében ké-
szülhettek.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György
téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 212 kép

122. l.

Fortunato de Prati

tervei alapján kérülhetett a budai palota ~~[illegible]~~ első interieur-kihépzése 1755 körül.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 212 kép

122. l.

Fortunato de Prati

irányításával kerdődött meg a budai palota homlokzatképzése. Adatok alapján erre csak 1716–19 között lehetett módja. / ekkor a palota ~~felü~~ építhetéseinek felügyelője s dönthetett, hogy saját tervet vagy Hölbling elgondolását valósítják-e meg).

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 212 kép

126. l.

Fortunato de Prati

1716-22 között Johann Hölblinggel dolgozott az Invalidusok házán Pesten. A budai palota „E" épületének homlokzatát csak ~~ne~~ igen kis mértékben készíthette el.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 212 kép

126. l

Fortunato de Prati

volt a budai palota legelső belső terveröje. 1716-ban Bécsbe küldött interieur terveinek sorsát nem ismerjük. 1750-55-ig nem épülhettek meg (a III. Károly kori palota eddig beköltözhetetlen volt). Esetleg Oracsek ezzel felhannálhatta terveit (maradványok olasos jellege utal erre.)

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 212 kép
132. l.

Fortunato de Prati

Oracsek Ignác töle vehette át 1750 körül nyiláskeresbezéseinek, ezek ennényeinek egy részét.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 212 kép

126. l.

Fortunato de Prati

1.

1715. július végén a haditanács Budá-
ra küldte, ahol Regal városparancs-
nok vábízta a palotaépítés felügyeletét.
Prati 1716 elején megküldte az épület
belső architektonájának tervrajzát Bécs-
be a Haditanácsnak.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György
téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 214 kép.

20. l.

Fortunato de Prati

kamaraj mérnöböt biztu meg a magyar kamara 1714. sept. 1-én Buda helyszínrajzának elhinítésével.
Oben.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1 66. Müszaki k., 194 l., 214 kép.

18.1.

4.

Fortunato de Prati

nemut 1720-ban a palota befejezésekor még 44.479 forintra lett volna szükség a városnépek 4 év alatt befizetett 37.145 forint adóján kívül. Az épület egy része emeletén fedetlen volt még akkor is.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 214 kép.

20-23. l.

Prati

Töle vagy ~~Hölb~~ Hölblingtől vett át egyes motívumokat Oracser Tamás a budavári palota homlokzatánál.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 214 kép.

53. l.

Fortunato de Prati

1717 elején (Rugal távollétében) jelentést küldött az 1716. évi épitheréseksről. Prati, Hölblingtől eltérően, a palotát nem akarta pontamenseknek, nahokkal elsiteni.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 214 kép.

20. l.

Fortunato de Prati

1716-ban Budán járt Maximilian Eugen Goseau az egén vár helyrajzi felvételére vonatkozó megbízásat. Béciben az ő terveitől tették függővé a Hölbling - Prati féle tervek elfogadását

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 214 kép.

20. l.

P

MDK

Fortunato de Prati, épitész.

az udv.kamara valószinüleg olasz származásu épitésze. 1715-ben Budára költözött s ott is halt meg. O épitette a királyi vár legnagyobb részét. Halála után a Bécsben dolgozó Jadot tervei után folytatták és fejezték be. Az épitkezés vezetöje ebben a második korszakban F.A. Hillebrandt volt.

Ö kezdte meg a barokk Pest legnagyobbszabásu világi épitményének, az invalidus-háznak/későbbi Károly kaszárnyának ,ma kp.vár.háza/ épitését.

GentBpestmüv.
A kitályi vár. 53.1.

MDK

Fortunato de Prati, építész

terve szerint kezdték építeni 1716-ban a városházát az ő terve szerint.

Visszakapja műemlék-kötését a pesti városháza. - Kisujság. 1943. VI.29.

M. D. K

PRATI, Fortunato

budai kamarai, építőmester

Pesthidegkút, rk. plébánia templom

restaurálása (1728)

Budapest müemlékei II. Bp. 1962. 255. l.

Fortunato de Prati

Hölbing János budai restaurálási terveinek kivitelezésére küldiz ki, 1715 után. 1718-ban a felső falegyenig jutnak

Gerő László: A budai várpalota rövid építéstörténete. MTA II. Társ.-tört. Tud. Dnt. Közl. II. köt. 1. n. (1951) 59. l.

M.D.K.

PRATI, Fortunato de építész

Magyarországon működő olasz

mesterek a XVII. században

Rados Jenő: Magyar építészettörténet Bp. 1961. 146.

Prati Fortunato

MDK

Központi Tanácsháza./Városház u. 9-11/.
Alapkövét Fortunato prati és Hölbling tette le 1716-ban.
Anton Erhardt Martinelli bécsi épitész terve szerint készült 1727-35 között.
A főhomlokzaton kisebb átalakitásokat végzett Hegedüs Ármin, 1899.
Helyreállitotta 1949-ben Gerő László.
Repr. 237. kép.
A templomteret részben helyreállitotta Rados Jenő 1951-ben.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.
131-132. l.

M.D;K

P

:Fortunato de Prati.

1721-ben elkészitette a fából épitendő szolnoki Tisza hid tervét, amely 1722-ben felépült.

Schoen Arnold: Prati kamarai épitész mérnök Budán.

Müv.Tört.Ért. 1.szám. 31.lap
1960.

Fortunato de Prati

M.D.K.

kamerai mérnök

1715 ben jött Budára a vár építkezésekhez. Tervet készített az invalidus házhoz. 1716 ban az ő tervét fogadták el.

Schoen A: Kölbling építőmester Budán. Művtört. Ért. 1958 (VII) 2-3 sz. 142

M.D.K.

Fortunató de Prati

Gazdag munkásság, rendkivüli szorgalmas élet után 58 éves korában meghalt. Budavári főtemplom Xaverii szt.Ferenc kápolna melletti oszlophoz temették.

Schoen Arnold: Prati kamarai épitész mérnök Budán.

Müv.Tört.Ért. 1960. 1.szám. 33.lap

M.D.K.

Fortunato de Prati.

Ősi nemesi Pratter családból született a tiroli Trentóban, 1860.januárban. Geometriát, architekturát tanult német és olasz földön. Ott szerzett gyakorlatot hadi és polgári épitésben szárazon és vizen. 1715-ben budai kamarai mérnökké nevez téki ki Diez utódjává.

Schoen Arnold:Prati kamarai épitészmérnök Budán.

Müv.Tört.Ért. 1960. 1.szám. 30.oldal

Fortunato de Prati, építés M.D.K.

motívumai alapján terverte valószínűleg Cracsek Ignác 1755-1758 között a III. Károly-féle déli szélső épületszárny homlokzatát.

- Czagány István: Müemlékhelyreállitási kérdések a Budai-várpalota ujjáépitésénél

- Müvészettörténeti Értesitő, Bp.1967.XVI.évf.3.sz.

199. old.

Fortunato de Prati

Terveket készített a palotához

Dr. Radnai L: A budavári palota

Élet és Tudomány 1962 aug 97 q.l.

MDK

Fortunato Prati,

folytatta a Szent György téri egykori királyi vár romjaira 1714-ben Hölbling Jánostól megkezdett ujabb, kisebb palota épitését, s azt 1723-ra befezték F.Pr. felügyelete mellett.

Gen Zak Bpest. 9.1.

M.D.K.

Fortunato de Prati.

Megbizták korház terv készitésével, amelyet 1716-ban márc.11.-én elfogadtak megvalósitásra.

Schoen Arnold:Prati kamarai épitész mérnök Budán.

Müv.Tört.Ért. 1960. 1.szám. 30.lap

MDK

Fortunato di Prati építész

Központi Városháza épületét tervezte
Anton Martinelli-vel közösen. 1716-1720.

Bajó Gyula: Budapest újabbkori épületszobrászata.
Bp. 1942. Pázm. P. Tud. Egy. dolgozatai. 59. l.

Fortunato de Prati

és Johann Hölbling

Tervezték 1715–24 között a budavári palota „E" épületét

Czapáry István: A budavári palota barokk homlokzatairól helyreállításuk Műemlékvédelem 1963 4. sz. 215. l.

Pratti, Fortunato

ivod

Kapu 11. l.

Prati, Fortunato

1737 ben épitész-
személyesen

Nagyváradon jár a
székesegyház építése ügyé-
ben. Elhalálozása
miatt az épitkezés
abbamarad.

Kampis Antal:

Századok 1936. 208. l.

Lelet, paulis-bresti VI. 185.

Prati, Fortunato de

1682-1738

Lőrd
2

Schoen Arnold: A
pesti invalidus-ház épí-
tése - II.

MAGYAR MŰVÉSZET

1930. 97. l.

oval doboz, kb. 14 dkg **1.30**

Meinl-krémcsemege-bonbon

dobozban, kb. 1/4 kg **2.40**

Meinl-finom csokoládé-bonbon

uj csomagolásban, 1/4 kg doboz ... **1.60**
„ „ 1/2 „ „ ... **3.—**

Likőrbonbon,

Meinl-különlegesség belső cukorkéreg nélkül, legfin. Meinl-likőrökkel töltve, 12 drb izléses dobozban ... **1.—**

Meinl-rumos meggy

kis doboz ... ... **1.—**

Háromcsillagos csokoládé

legjobb minőségünk, kb. 20 dkg napolitaine, doboz **2.60**
kb. 5 dkg macskanyelv, doboz ... **—.60**

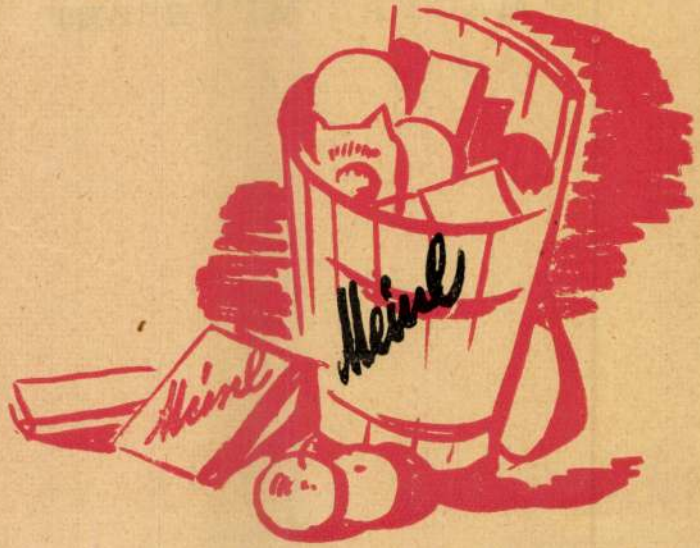

Fortunato di Prati

1778-ban restaurálta a hajdani Gercse falu románkori kis templomát.

Budapest története III. Bp. Akad. kiadó 1975

730. old.

Fortunato di Prati

Zamarai mésnél

1714-ben készített a budai Királyi palotásól helyszínrajzot. Valószínűleg ennek alapján indult meg azévben a Szegszori Királyi palota sulyosan megrongálódott részének a bontása.

Budapest története III.Akad.kiadó 1975 Bp.

224.old.

Fortunato di Prati bécsi építész

A pesti Invalidus palota tervezését és az építkezés irányítását bízták rá. Tervei alapján 1716-ban megindultak az alapozási és építési munkálatok

Budapest története III.Akad.kiadó 1975 Bp.

229. old

Fortunato de Prati

Kapott megbízást 1715 körül az V. Városhoz n. 9-11. sz. a. Invalidus ház felépítésére. J. Hölbling is nyert megbízást.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 1335 l

359 l

Fortunato de Prati
és Hölbling Imre

1716 ~~május~~ augusztus 2-án
elhelyezték az Invalidus palota alap-
zövét

Művészettörténeti Értesítő
6. old. 1973/1

Fortunato de Prati

A pesti Invalidus palota
helyére vonatkozóan végzett
feltevésekről

Művészettörténeti Értesítő
6. old. 1973/1.

Prati; Fortunato

A pesti Invalidus-ház tervezője 1716-ban Fortunato Prati; az épületet Anton Erhard Martinelli építőmester fejezte be 1717-1724 között. Ehhez a mai Tanács körúti oldalon Franz Anton Hillebrandt tébolydát is építtetett, melyet 1824-ben bontottak le.

Zolnay László: Járványok, kórházak, orvosok az újkori Pest-Budán.

Budapest, 1978. 4. sz. 38-41. l.

Prati Fortunatus

(kamarai mérnök)

a polgári hatosag mérnöke volt. Bécsből 1715 pilsnrábus érkezett Budára. Regal várparancsnok reá bizta a Hölbling által végrehajlott kir. palotaépités felügyeletét.

Bánkirpal. 9. l.

Prati 1716. tervet kézitett a kir palota belső architektonikus megoldására, melynek elfogadását Regal ajánlotta a haditanácsnak, minthogy ő különb épitész mint Hölbling.

n. o. 10. l.

Közben kamarai épitésszé lépett elő. Sürüm járt Bécsbe

n. o. 15. l. és köv. l. fordítás

Az 1723 (várbelt) türvesz, illetőleg a puska-
portorony felrobbanása megrongálta
a kir palotát, meglet is mét Hölbling
hozott rendbe. A belső kikeprés-
ről azonban még ekkoriban is csak
ivatváltások történtek a magyar ka-
marával és a bécsi haditanacciat

Bánkurpal 34. l.

Prati terve sohasem
valosult meg. A palota
belső kikeprésére nem
került sor, 1749-ben pedig
a meglevő befejezetlen épü-
letnek is compán négyszögű
vesze elvadt bele a Maria
Teresia korabeli palotába, a többi
részt lebontottak.

Gyártmány.

Prati Fortunatus

nemnök öt a magyar Kamara
1714. szept 1-en Buda helyszín-
rajzanak elkészítésével biz ott meg.
1715-ben már részt vett a királi
palota uj építkezésében

Bánkirpal. 5.l.9.1.

rök A. és Társa

= BANKHÁZ R.T.

üzlet. Központ: Budapest, IV., Szervita-tér 3.

zerencse-hengert tartalmaz.

sszon ezekből **szerencseszámot**

neg az eredeti
t sürgősen **TÖRÖKNÉL!**

Budapest, a postabélyeg kelte.

telt Cim!

e egyformán kedvez mindenkinek, ha azt megfelelő idő-
meg. *Ehhez igen kedvező alkalom a nemsokára kezdődő*
tálysorsjáték. Számtalan példa igazolja, hogy a m. kir. osztály-
zvétel által feleink komoly összegekhez jutottak.

ügyfeleinek különösen kedvezett a szerencse, mert a közel-
levő nyereményen felül **a 300.000 pengős nagy jutalmat,**

Pratiepitész

A m. kir. Helytartó Tanacs 1736. aug. 21-en kelt levelében (püspöki levélbár Váraddon) Köslé Okolicsanyi püspökkel, hogy a kiraghoz benyujtott kérvenje szerint Pratiepitész Budiárol Váraddá küldetik, hogy ott székesegyháznak, püspöki laknak, és papnöveldének alkalmas, a vár védelmi vonalaba nem eső helyet szemelje ki, s megfelelő terveket készitsen. De ezen levél kelte aug. 21-ike utan ha le is jött Pratiepitész, s ha készitett is terveket, a három honap mulva, nov. 21-en elhalt Okolicsanyinak már nem volt ideje ama terveket csak nemileg is fogamatositani

---

Bangitay Vince. A nagyváradi L. Sz. székesegyház. Nagyvárad. 1880 B. l.

Prati, Fortunato de

a pesti invalidus palota.

Réh 22.1

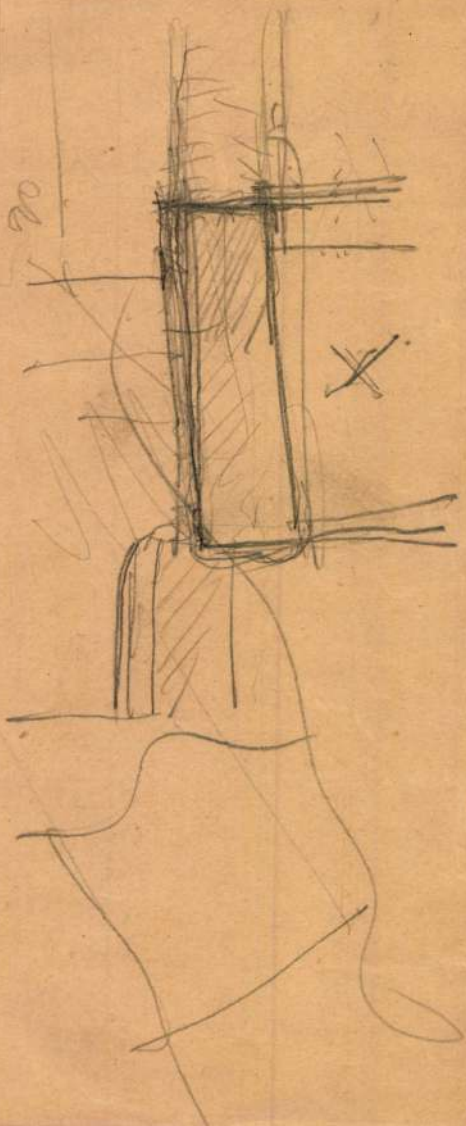

Prati, Fortunato de

olasz építőmester Budán
a XVIII. sz. első felében.

Rék 21. l

főtisztelendő

dr. Szőnyi Otto úr

BUDAPEST

VI. Andrássy út 41

Prati, Fortunato de

budai Eir. vár

irod

Genth. Budapest 155. l

Kérem postafordultával

utánvéttel
számlámra

a következő könyveket:

Név és Cím:

Egyéb írásbeli közlés esetén Levelezőlap portódíját kell leróni!

KÖNYVRENDELÉS

2 fillér

Lauffer Tivadar

könyvkereskedés

Postafiók 311.

BUDAPEST

IV., Váci-ucca 11.

Prati, Fortunato

MAGYAR MŰVESZET

1931. 12.
1933. 92, 186

300 [illegible]

60.39
159.55
20
60
220.74
79.26

Elszámolás

Összesen 300 [illegible]

Porati, Simone Fortunato

Laird

Reh

21, 22, 40, 71. 72. f.

Prati (Bratti)

Simone Fortunato

l.

Schoenkörpreärsch.

128. l.

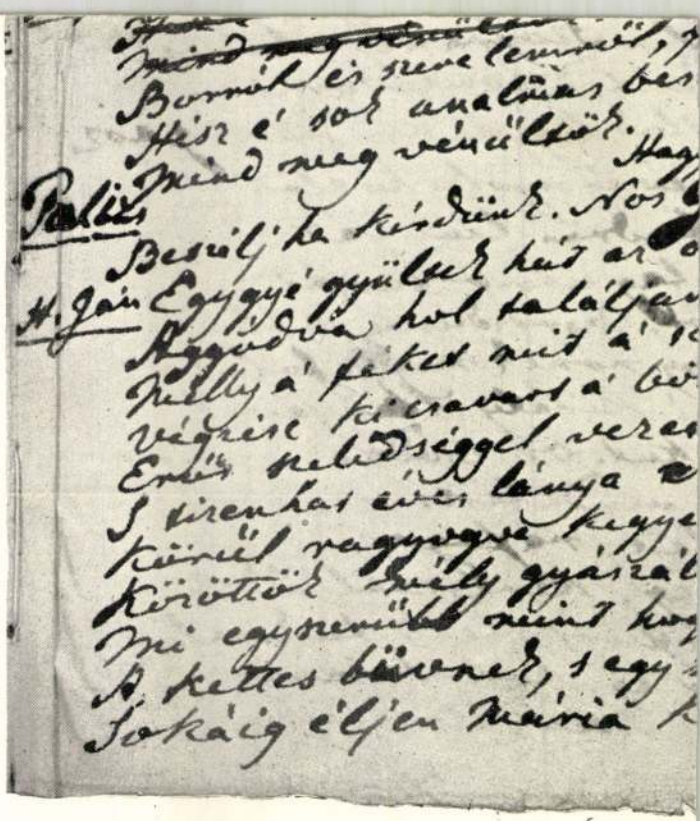

Részlet MADÁCH *Mária királynő* c. drá

Prato Vechio, De, Zsigmond

kir. építész

MAGYAR MŰVÉSZET

1926. 243. l.

Herzog József: Adatok a hazai építészet XVI. századi törbenetéhez.

Huszti tartózkodása alatt (1552) a várról felvételt és az újjá-építésről terrajzot készített, mefeket a király jóváhagyott.

1554-ben a király Levára küldötte, hogy ott egy bástyát emel-jen és más szükséges építkezése-ket vezessen.

ŐVETSÉG
zakmák Országos Egyesülete
5. — Telefon: 86—4—85.

ztályi Tagtárs Ur!

Barátom!

ő cserkész csapatát, szövetségünk tekin-
viszonylatban is oly nagy fontossággal
ztus hó folyamán megrendezendő világ
szerepeltetése költségekkel jár, amelyeket
ıyok között magára vállalni nem képes,
ell, hogy igénybe vegyük.
rra kérem szakosztályi Tagtárs urat, le-
nálásával, avagy a bemutatott gyüjtőiven
hozzánk juttatni.
ért ismételten köszönetet mondok vagyok

.....szakosztály
elnöke.

PRATI, *Fortunato de*, építész, * Dasindo (Trentino) 1680 jan., † Buda 1738 márc. 18. Bécsben udvari kamarai mérnök volt, 1715-től Budán működött. 1716. tervet készített a budai kir. palota belső architektonikus megoldására. 1716—27-ig P. tervei szerint építették a pesti invalidus-palotát (ma közp. Városháza), melyet utóbb Martinelli A. E. tervei alapján 1742. fejeztek be. F. Hölbling Jánossal együtt dolgozott a szegedi, belgrádi és más erődítményeken és neki tulajdonítják a budavári szertár (lebontották a kir. palota építésekor) építését is.

E-G II. 330 l

№ 115

4228 Paolo Caliari Veronese(?).
Sz. Veronában 1528-ban. † Ven

Férfi ~~[illegible]~~ képmás.

Térdig ~~[illegible]~~ ábrázolt, balrafer
vel ~~[illegible]~~ asztalra támaszkodik, ke
hermelines F brokát- palástját fogja. Gö
szőke, szemöldöke és szeme bar
piros draperia ~~[illegible]~~ van. Balról
bélyes fa, ~~[illegible]~~ egy f
takozik ki. Az égbolt felhőzöt

Vászon, méretei 120:10
~~Gróf Pálffy János hagy~~
Jegyzet. Szárna o
kivonatában III:5.

~~Jegyzet. A leltár szer~~
~~Paolo Veronese-Cagl~~
~~milie Mocenigo, 116 ho~~

20 (4)

Prati, Fortunato de

erod

Pálinkás László:

Esztergom XVIII. századi művészeti emlékei.

Budapest 1937. 21 l.

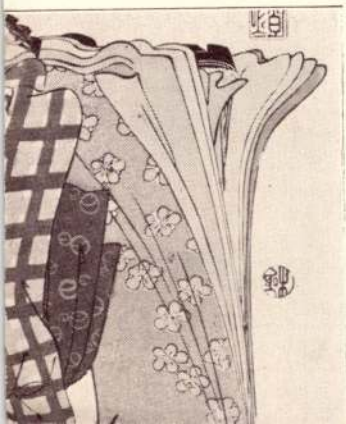

Prati

Kamarai mérnök

szód

Gárdonyi Albert dr:

A hétszázéves Buda-
pest. Bp. [1944] 68. l.

1714. évi jelentése szerint
a budai várban mindössze
151 ház állott fedél alatt,
64 még mindig romokban
hevert. Részletes jelentés
e házakban levő helyiségekről, boltokról, ástállokról
stb.

apcsan értesítem, hogy a kolyonú
i hivatalban a fászolgabíró szabá-
blakboltozat egy repedése körül
t mutatkozik, mely a felette levő tető
delyezésének tulajdonítandó.-
a zsindely tető kijavítása iránt
nek megtörténtéről értesíteni szíves.

03 évi december hó 29-é

Alispán

da Beszterczebánya 1904

PRATI, Fortunato

MDK.

Tóth Andrásné Polányi Nóra: A mérnöki szervezet kialakulásának előzményei Budán és Pesten. Tanulmányok Bp. multjából. 1956. XI. köt. 78. l. 80, 81, 85, 91,

Fortunato de Prati építén Itáliából jött Magyarországra

M.D.K.

A Központi Városkára épület-tervet kéníti el, amelyet Anton Erhard Martinelli modosít. XVIII. n vége.

dr Kardoss György: A magyar barokk és zopf építészet rövid ömefoglalása 1952. Mérnöki Továtbképző Intézet előadás-sorozatából M.19

13.l.

Prati

MOK

Törökök kiűzése után
Arc épitént Budáról Vásadra küldtél
servek kénitése céljából
(Püspöki levéltár)

Bunyitay Vince: A nagyváradi látin szertartásu
székesegyház. Nagyvárad 1880.

eml. L. 13, 15

MDK

Prati Fortunato kamarai mérnök

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Művárt 1957.VI.évf.4.sz.299.l.

M. D. K

PRATI, Fortunato de építész

Az Invalidus-palota tervei. 1716.

1727-ből Martinelli módosított ter-

vek alapján folytatja

Preisich Gábor: Bp. városépítésének

története .... Bp. 1860. 27. l.

M. D. U.

PRATI, Fortunato de mérnök

az 1715-ben benyújtott Hőbbling

féle vásárolta restaurálási

terveinek kivitelezésére küldrézki

Gerő László: A budai vár helyre-

állítása Bp. 1951. 110. l. 111. l. 114. l.

Prati, Fortunato MDK

Szent György tér. Kir ályi palota.

1714-bea Regal Miksa Lajos várparancsnok megbizásából H ö l b i n g János a romokra egy ujabb kisebb palotát kezdett épiteni, 1715-től F o r t u n a t o P r a t i felügyeletével ezt be is fejezték 1723-ban.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

42.1.

Prati , Fortunato de

tervei szerint

1716-ben kezdték épiteni az invalidusok palotajat.

A tervet Martinelli módositotta.

73.o.

Repr: 74.o. 61. kép /Martinelli-Kleiner rézmetszete./

v.ö.235 és 236. kép.

Borsos - Séder - Zádor : Budapest. Bp. 1959.

Fortunato de Prati épitém M. D. K.

1711 ben meglizzál Buda helpzinrajza elkészítésével 1715 ben kiküldik az épitkezésekhez, 1716-ban a belsőre uj tervet készít

Gerő L: A budai várpalota tört. 1541-től nap jainkig. Klny Bpest hüemlékeiből. Bp 1955, 291 292, 294

Prati

kamarai mérnök

jelentése szerint 1714-ben Budán csak 151 ház állott.

64.o.

Borsos - Sódor - Zádor: Budapest. Bp. 1960.

Prati, Fortunato de

MDK

olasz épitész

Buda ujjáépitésénél dolgozott/1690 után/

66.o.

Borsos - Söder - Zádor: Budapest. Bp. 1959.

Prati, Fortunato de

MDK

A budai palota építkezéseinek vezetője.
1718-19-ben került a palota tető alá.

66.o.

Borsos - Sódor - Zádor : Budapest. Bp. 1969.

Prati, Fortunato de

A török hódoltság után a romos várpalotában az épitkezések Hölbling János budai mester és Fortunati de Prati kamarai mérnök tervei szerint az 1720-as évek elején indultak meg.

204.o.

Borsos - Söder - Zádor: Budapest. Bp. 1950.

Prati, Fortunato

épitéz

Gentmüncel

21.65.l.

Elismervény

500.000 K., azaz ötszázezer koronáról,
Bizottsága rendezésében f.hó 3-án tart
előlegképpen a MOB. pénztárától felvet

Budapest. 1926, január 4.

Prati, Fortunato) da

budavári helyszínrajza többször emlitve.

Patbudvár.

242. l. 281. l.

A helyszínrajz a köpcsényi hg. Batthyány levéltárban van.

...ztetik ne és az összes felyiségek
...attak el: kérem a jótállási határ-
...1904 évi október hó 15-ike
...ó 15-ére kegyesen kitűzni. –
...jival is inkább kérem részemre
...számolás előbbi benyujtásában
...ályozott. –
...ben, fenti kérelmem kegyes figye-
...delmében elfogadom. –
...ember 16.

Csercy Edy
vállalkozó

K ~~69~~ 03 f azaz: Tizenegyezernyolcz.
...érvényesittetett. –
...hó 3.

Mezey Béla

Mahler

Prati Fortunato

1.

Voit Pál

Régi magyar okhonok.

Bp. c. n. 196. l.

vonatkozólag nagy k

s az egiszben, a drága

havi tiszteletdíjam

támaszkodva az 19

fejtett munkásságom

Bizottságot, tiszte

mért rendkívüli seg

vagyok a Tekin

Budapesten 1921. October hó 6án

Prati (de) Fortunato
építész
Budinis
102, 103, 110, 159. l.

„HERMES“
MAGYAR ÁLTALÁNOS VÁLTÓÜZLET
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.
LIPÓTVÁROSI FIOKPÉNZTAR.

„HERMES”
UNGARISCHE ALLGEMEINE WECHSELSTUBEN
ACTIENGESELLSCHAFT.
LEOPOLDSTÄDTER FILIALCASSA.

Sürgönyczim:
Telegramm-Adresse: } PALATHERMES.

Telefon 88—58. és 146—40.

16880. sz. chèque-számla a m. kir. postatakarékpénztárnál.

sz

1778

Nagyságos

Buczek Józs

Van szerencsénk ér

báró Forster Gyula ur , Budapest

ellátmánya cimén, p-stautalványo

Prati Fortunato

(O Bratti)

XVII – XVIII n.

trentoi épitett

ivod

Budinus

159. l.

got ezennel értesitem. Steinnausz

ozsonyi Clarissák tornyán eszközölt

ülvizsgálatáért 200 kettőszáz kor.

, egyidejüleg utasitottam a bpesti

hogy ezen összegetnevezettnek bélye-

zottságának elnöke vagy másodelnöke

yára fizesse ki.

. május hó 14-én

elyett:

itkár.

nak.

Pratti F. M.D.K.

Az Invalidushàz épült 1716-tól Pratti F., majd 1728 tól 1741 ig Martinelli A.E. terve szerint.

Budapest székesfővárosi történeti muzeuma kiállitása:
Buda, Óbuda, Pest. Budapest. 1946. 13 lap
(1800 előtt)

MDK

Prandtner Lipot

zerzetes, zakképzett nyomdász, mathematika fanitója

nagykanizsáról tiotak meg Prandtner L-tól a kalocsai nyomda felügyeletére 1799-ben.

Fritinger Károly: Hazánk könyvnyomtatói.

Grafikai Szemle 1893 évf 2 z. 22 l.

M. D. K.

PRANDTNER Zsuzsanna

id. P. József bánya

Az Iparm. Mús. Évkv. I. 1954.

Bóka Lászlóné: Az Iparmüvészeti Múzeum

Prandtner ötvöstárgyai 157. l.

Prada, Fortunato

kamarai építészmérnök

l.

Tanulmányok Budapest II.

104. l. 110. l.

135.

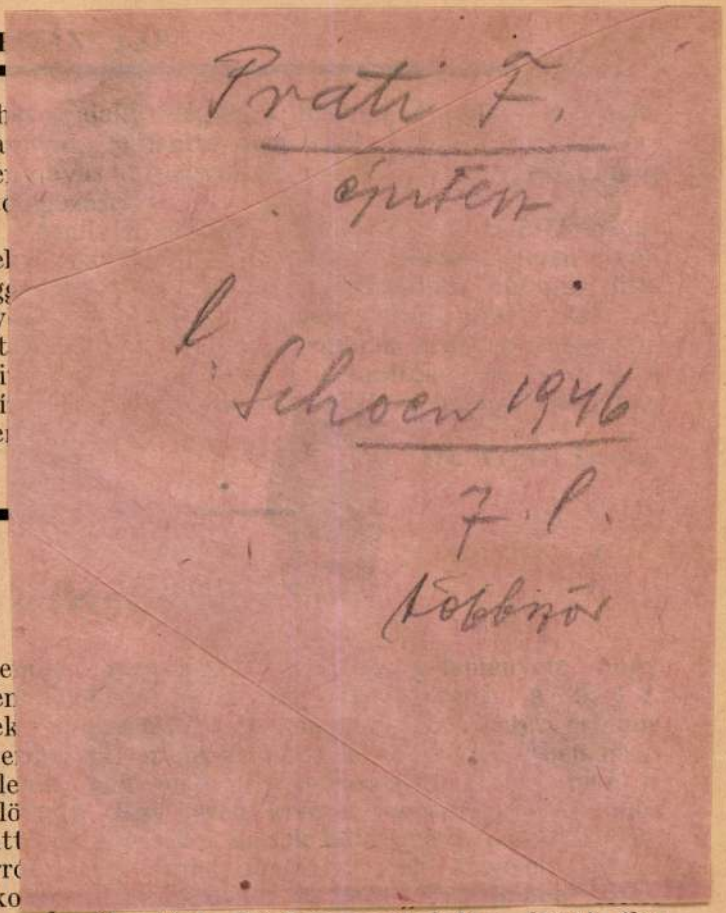

és a „választási eljárás“ megindulása közti éles határvonalak s ez a jogi bizonytalanság kétségtelenül a bírósági ítélet felé vezető utat készítené elő a gyülekezet életének nagy romlására. Egy lelkipásztornak sem lehet érdeke, hogy a törvényes

dékeknek hospitálásuk útján korán meg kell ismerkedni a gyakorlóiskolával, amelyet ezután csak az akadémia két osztályában ismernek meg. Nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy a tanítóképzés nem annyira a tanítás, mint inkább a reánevelés ügye. Két évet én semmiképpen sem tartok elegendőnek, hogy bárkit is ily rövid idő alatt tanítóvá neveljünk.

Magyar református egyházunk csak aggodalommal nézhet a tanítóképzés új rendje elé. Már az a körülmény, hogy a református tanítóképző-akadémiák számát a miniszter javaslatára, a törvény hatban állapította meg, a méltánytalanság érzetét kelti fel bennünk, mivel minket országos arányszámot tekintve nyolc akadémia illet meg. Súlyos és keserves kérdés a jelenlegi képzők közül annak a kiválasztása, amelynek nem lehet megadni a tanítóképző-akadémiát. Vajjon van-e joga az államnak önkormányzatunkban biztosított jogaink mellett megfosztani bennünket bármely képzőintézettől annyival is inkább, mivel nálunk nincsenek nagyszámú felesleges képzőintézetek? Református egyházunk, amely a népiskolai oktatásnak s így a tanítóképzésnek mindig fáklyavivője volt, előre láthatja, hogy a mostani reform mellett, bármennyire tetszetős is az külsőleg, aligha kap olyan kiváló tanerőket, mint a közelmultban. Eddig képzőintézeteink erősségét a falusi kisgazdák tehetséges, szorgalmas gyermekei képezték, akik tiszta erkölcsöt, jó szellemet hoztak magukkal. Jövőben a falusi kisgazdák, akik eddig örömmel adták gyermekeiket a tanítói pályára, aligha teszik ezt, vagy csak csekély százalékban, mivel, ha a líceumba adják őket, még nem tudják,

Debrecen sz. kir. város és

könyvnyomda-vállalatának felügyel

ETŰ

mátu

es

. ko

or e

vas

után

7.

RET

reform

. A.

„Sionnak utai gyászolnak."
Jer. Sir. I. rész 4. vers.

UM mély fájdalommal jelenti, hogy

KÁROLY

református Egyetemes Konvent és Zsinat
atótanácsának elnöke stb.

tartó súlyos szenvedés után Debre-
vezetőjét veszítette el a Kollégium,
ksége lett volna rá.

10-én, vasárnap délután 4 órakor a
után fogjuk örök nyugalomra helyezni
őben adományozott díszsírhelyen.

ak, neveden hívtalak téged, enyém vagy!"
Ésaiás XLIII. rész 1. vers.

Prati, Fortunato di

épitèsz

vrad

Les Pbreg

83. l

HELYSÉG

KALOCSA.

VÁRMEGYE

SZAKCSOPORT

KOR

ŐRZÉSI HELYISÉG

TULAJDONOS

MÉRET

TÁRGY

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉSI

FÉNYKÉP, RAJZ

Prati, Fortunato

1715–1738 ig

[illegible]

[illegible]

Kap Ung Jahrb

41 l.

~~Baés-Bodrogvármegye II. 236.~~

Praty Fortunat

építész

vrád

Rupp Jakab: Buda-Pest és környékének helyrajzi története. Pest, 1868. 101. l.

Biró József

Erdély művészete

Bp. 1941. 8° pp. 304, 149 kép

Prati, Fortunato de

d.

Tanulmányok Bp
emlékéből. III.

112. l. 113. l.

ben ovális miniatürkép, férfi képmásával. Friedrich
rák, empire. — Runde Dose, Schildpatt, im Deckel
n, empire. Illusztr. XL. tábl.

gyémántokból alkotott koszoru, közepén nagy köszö-
nce belsejében miniatürkép, női mellkép felhők közt.
IX. sz. e. f. — Runde Dose, Schildpatt, am Deckel im
grosser, geschliffener Aquamarin. Im goldbelegten
ricola. Wien, e. H. XIX. Jh. Illusztr. XL. tábl.

csónakidom. Francia, XIX. sz. e. — Flakon, Gold,
h, Anf. XIX. Jh. Illusztr. XL. tábl.

rézfoglalatban, vésett disszel, ezüst számlappal. Jel.:
z. e. — Kreuzuhr, Bergkristall in vergoldeter Kupfer-
f. XVII. Jh. Illusztr. XL. tábl.

an. Belső tokja áttörtdiszü. Jelezve : Heinrich Eckert.
gefasstem Etui aus Schlangenhaut. Das innere Gehäuse
Jh.

aragdokkal, gyöngyökkel. Gróf Teleky Sámuel forgójá-
schmuck, Gold, in Form einer Bandmasche mit Sma-
ppenschmuck des Grafen Samuel Teleky. Ungarisch,

égy csüngővel, smaragdokkal és rubinokkal. A hagyo-

Prati, Furtunató

l.

Bierbejtört

197,

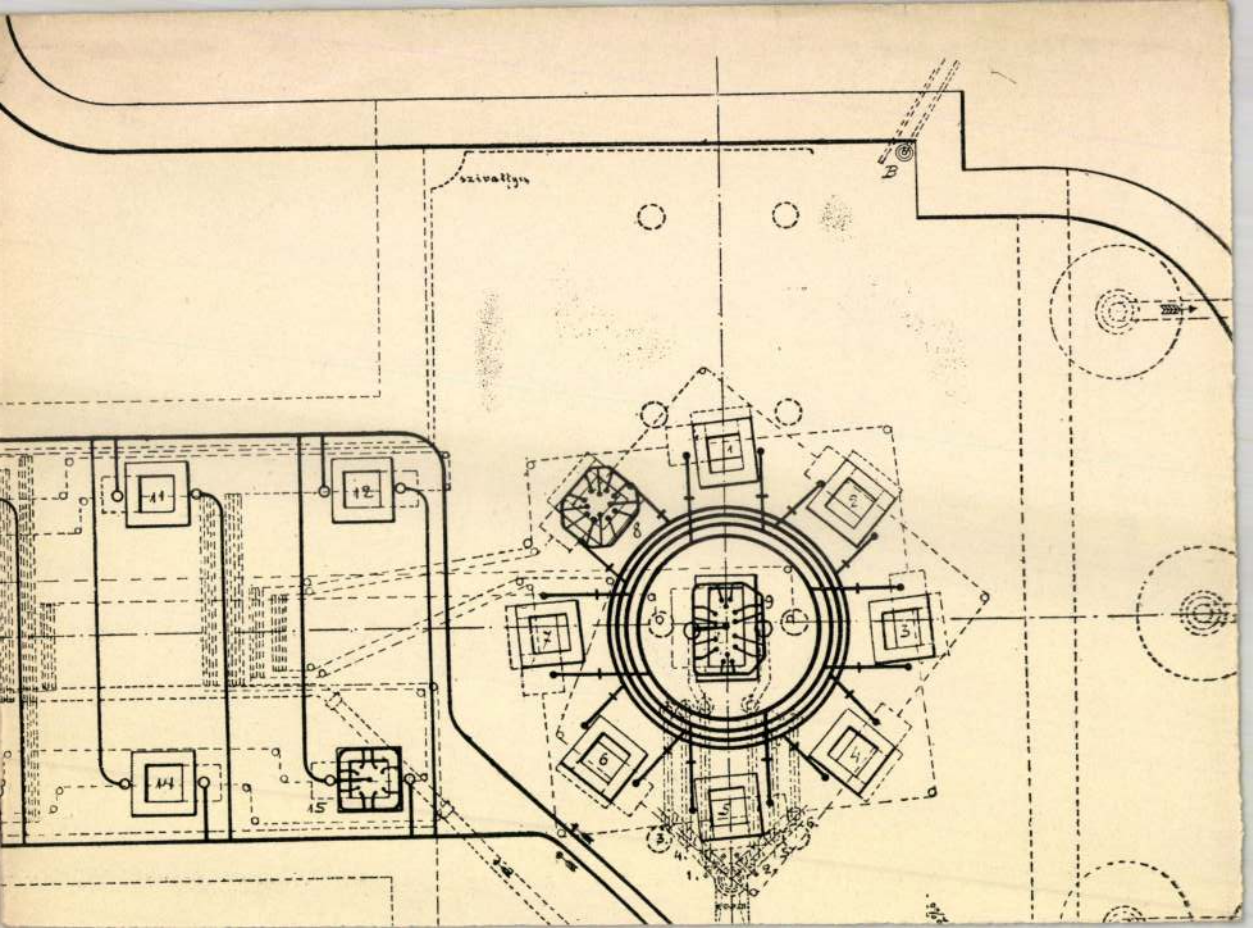
szivattyú
B
1
2
3
4
5
6
7
8
11
12
14
15

Prati Fortunato/di

l. Hor Bp

36, 42, 81. c.

81. t.

Prati miérnök
(Fortunato de Prati)
l.
Uxa. 125. l. 128. l.
129. l.

Tájékoztatásul szolgál a 108. oldalon levő helyszínrajz. Az emeletek **római, az egyes helyiségek ajtói pedig arab számmal vannak jelezve.**

központi telepének helyszínrajza.

I. Központi épület.
II. Chemiai intézet.
III. Könyvtár.
IV. Fizikai és elektrotechnikai intézet.
V. Géplaboratorium.
VI. Mechanikai technológiai intézet.
VII. Műszaki mechanikai intézet.
VIII. Mezőgazdasági géptani intézet.
IX. Observatorium.
X. Kazánház.
XI. Anyagraktár.
XII. Hősök emléke.

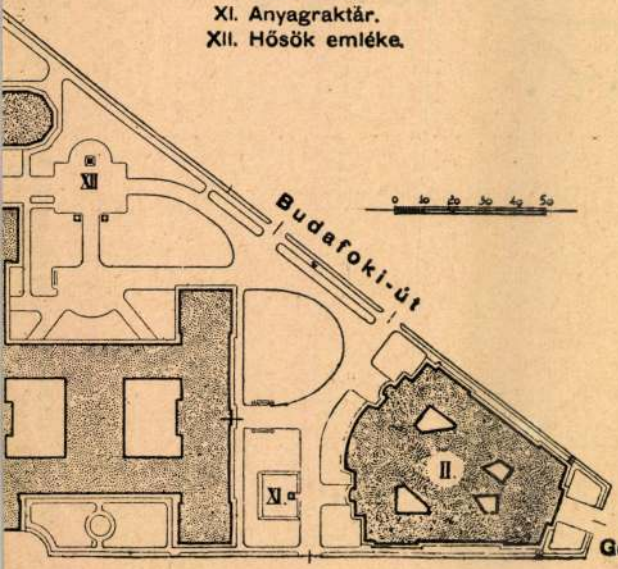

part

Prati Fortunato de

l.

Schoenkörpvárosh

6, 13, 14, 16, 18, 19,
20, 21, 22, 23, 24, 38,
62, 78, 116, 123,
127 – 129, 141. l.

Prati, Fortunato

irod
2

Hekler Budapest

52, 66. l.

Pozsonyi érseki levéltár VII. 152

Prati Fortunát
mérnök
Buda XVIII. sz.

ivód
2

Némethynagybold
143. l.

Prati Fortunato

Nemethynagybold

173. l

30

Kat. R. Alfonz
Prot. Kolos

CSÜTÖRTÖK

31

Kat. Farkas pk.
Prot. Ref. eml.

PÉNTEK

1

Kat. Mindszent.
Prot. Marianna

NOVEMBER

SZOMBAT

2

Kat. Halott. n.
Prot. Achill

Prati

épitett 1716.

Irod
2

Budapest Békesfőváros

Központi Városháza.

Kepek a volt „Károly laktanya" átalakitásáról.

H. és é. n. 7. l.

~~Felsőmagyarországi Rákóczi Múzeum~~

VIII. 231.

Prati, Fortunato

épitéz

bpesti Közp. varoshára

Nód

z

Pig. Müvel

538. l.

Europa.

Film, Könyv, lapterjesztő
és Könyv. rt. raktára

Budapest.

VI., Eötvös-utca 43.

Prati, Fortunato de

kamarai építész

† 1738.

l.

Schven Buda és Óbuda

2. l. – 3. l.

Prati, Fortunato de

épitömester

1682 — 1738.

l.

Schoenkörpvárosh

128-l

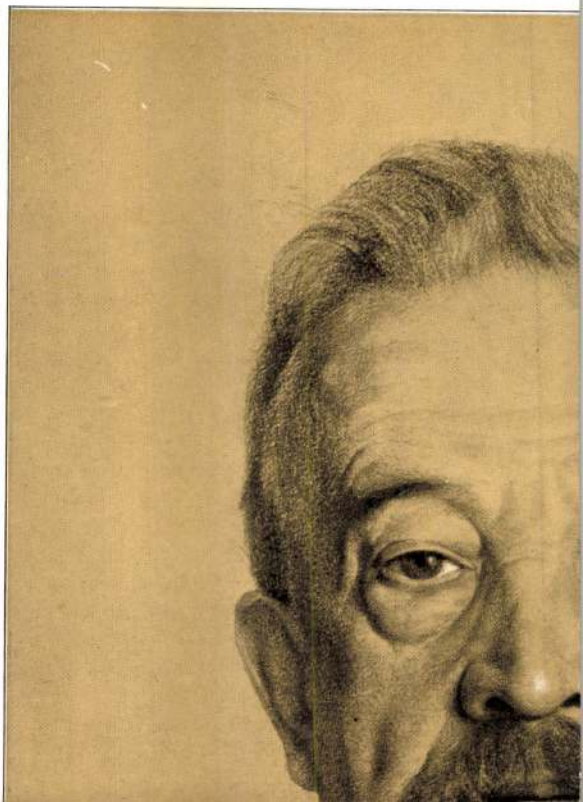

Preti, Fortunato

(o Bratti) *

XVII — XVIII. *.

architetto trentino

vedi 102, 103, 110,

3 Budinis 159. 1.

vedi:

* Preti (Bratti) Fortunato 116

Prati, Fortunato de

l.

Biró Nagyvárad

7. l. 11. l. 89. l.

119. l.

Prati Fortunatus

lásd oko

Historia 1932.
V. 118 és kv. ll.

fenti meghalt
Pesten 1738 márc 17.

Prati, Fortunato de

l.

Historia. 1932. V.

93. f.

Zákányi (Szeged) lelet VII. 247

De Prati Fortuna.

1716-24.

l. Medway 38 l.

Prati Fortunato

Thieme Becker
XXVII. 350 f.
Lyka

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

/Sigismundus építészmester. MDK
Prato Vecchio, Sigismundus

1554. jul 13. Léva várába küldik egy bástya és egyéb erődök kiépitésére.

Kapossy János, Müvészettörténeti regeszták a királyi határozatokból és rendeletekből. I. XVI.század
(Közzéteszi Bánrévi György.)
Müv. Ért. 1956. V.évf. 47-53.
50.o. 62. adat.

1552. jul. 15. A Huszti vár kiépitésének terve.

U.o. 49. o. 38. adat.

M. D. K.

PRATO (Vecchio), Sigismondo da építész

Eger úpja építésének vezetője az 1552-es ostrom után.

Pisai mester

Mező: Magyarországi várépítészet Bp. 1955.

390. l.

MDK

PRATO DA SIGSIMONDO

Az egri vár renoválásának vezetője az 1952-es ostrom után.

Gerő László:Eger. Budapest 1954.p.19.

Képzőművészeti Alap kiadása.

P

M.D.K.

Sigismondo da Prato Vecchio, várépitő

E pisai származásu épitész az egri vár 1553-ban elrendelt helyreállitásának épités-vezetője.

Gerő László: Eger, Bp.1957. /Magyar Müemlékek/ 17.old.

Da Prato Vecchio Zsigmond

építész, XVI. sz.

Magyar Művészet, 1926

243.o.

Herrog József: Adatok a hazai építészet XVI. századi történetéhez.

Egyházi gyűjteményeink kincsei

a Nemzeti Galériában

Egyházművészeti kiállítást már jó néhányszor rendeztek Magyarországon. Ám ilyen tárlat, mint ez a mostani, amely hat hazai egyház gyűjteményének és templomainak legszebb kincseit, mindeddig még a művészettörténeti kutatás számára is ismeretlen, illetve kevéssé méltányolt becses darabjait sorakoztatja fel a *Nemzeti Galéria* földszinti teremsorában, nem volt még képzőművészetünk történetében. Nem, mivel ez a bemutató nem szakrális és nem reprezentatív célokat szolgál, mint egyházművészeti bemutatóként említett elődei, hanem képző- és iparművészetünk múltjába, fontos műfajainak történetébe engedi bepillantani a látogatókat és a kiállításra érkező, vagy éppenséggel születésénél segédkező szakembereket.

Mert érték még őket is meglepetések. A gyűjtemények állandó és nyilvántartott körein túl ugyanis olyan alkotásokkal ismerkedtek meg, mint a kiállítás egyik szenzációjának számító tereskei *Szentsír Corpus*, népi jellegű szobrászatunk e frissen felbukkant remeke, amelynek nyilvánosságra kerülése ismét nagy erővel hívja fel a figyelmet a „felfedező" és nyilvántartó munka szükségességére, s fontosságára.

Ismereteink bővülését azonban nem csupán e most előkerült művek szolgálják, hanem azok a munkák is, amelyekről már eddig is tudtunk. Hisz régen volt ilyen alkalom, amely kézzelfogható közelségbe hozta a képző- és iparművészetünk e számtalan gyűjteményben szétszórt történeti fontosságú darabjait, olyan alkotások közvetlen tanulmányozását téve lehetővé, amiknek megtekintéséért nemrég százkilométereket kellett volna utaznia mindenkinek, feltéve, ha egyáltalán tudta, melyik kis templomban, melyik apró gyűjteményben keresse őket.

A kiállítás anyagának kiválogatásában és elrendezésében világosan megmutatkozik ez az imént említett szempont. A tárlat rendezői nem a reprezentatív, közismert, számtalanszor reprodukált tárgyak összegyűjtésén fáradoztak, hanem új tényekkel akarták mégismertetni a bemutató nézőit. Olyan műveket állítottak elébük, amelyek ismeretlenségük ellenére is művészetünk történetének fontos fordulóiról adnak hírt, vagy színvonalát, eredményeit képviselik méltó fokon.

A hat egyház — a katolikus, az evangélikus, a református, az izraelita, az ortodox és a görögkeleti szerb egyház — természetesen nem egyforma súllyal vesz részt a bemutatón. De hát ez részben természetes, hiszen a katolikus egyház a maga anyagi eszközeivel, ezeresztendős működésével és gazdagabb liturgiájával sokkal több alkalmat talált a mecénási tevékenységre, mint társai, s több tárgyat is tudott megmenteni történelmünk viharaiban. Másrészt ennek a bemutató szempontjából nincs különösebb jelentősége, mivel ezúttal a hazai művészet történetének minél teljesebb áttekintése a cél, ennek fejlődéséhez pedig minden egyházi és világi közösség hozzájárult a maga módján és lehetőségei szerint a történelem során.

A kiállítás arányai így nem annyira az anyag forrásai szerint kapták meg súlyukat, hanem a művészettörténet szempontjainak figyelembevételével.

Ez teheti ugyanis egyedül érthetővé az ötvösség emlékeinek feltétlen túlsúlyát, amely a bemutató talán legfeltűnőbb jellegzetessége. És nyeresége, mivel éppen ez a műfaj részesül hosszú ideje a legmostohább bánásmódban a hazai művészet műfajai közül. A tárlat vendégei ezúttal folyamatos képet kaphatnak nem csupán egy-egy korszak, vagy egy főúri gyűjtemény anyagáról, hanem az egész hazai ötvösművészet fejlődéséről. Hiszen a felsorakozó anyag legkorábbi darabja — egy aranyozott bronz körmeneti kereszt — az Anjou-korba visz vissza, s ezt a művet olyan munkák követik, mint Széchy Dénes esztergomi érsek kelyhe a XV. század közepéről. Francesco Francia apostoli keresztje, Oláh Miklós érsek reneszánsz pompájú pásztorbotja, a pásztói templom szép cibóriuma, a gyöngyösi Szent Bertalan templom kelyhei, s az ugyancsak itt őrzött nagyszombati úrmutató, Szelepcsényi György esztergomi érsek augsburgi műhelyben készült talpas keresztje, Rákóczi Ferenc imakönyvének ezüst fedéltáblája, a kecskeméti református egyházközség úrasztali kelyhe, és társai, a makádi, a debreceni, a gödöllői, a péceli, az abonyi és a ceglédi templomok úrasztali edényei; az aszódi evangélikus egyházközség XV. századi kelyhe, a soproni evangélikus gyülekezet kelyhe, cibóriuma, serlege és boroskancsója, a bonyhádiak beteglátogató készlete; az izraelita egyház gyűjteményének tóravértjei, tóramutatója, fűszertartói és szertartási poharai, s végezetül a hazai ötvösség két múlt századi mestere: Prantner József és Szentpétery József művei — hogy a teljesség igénye és reménye nélkül soroljunk fel néhányat a gazdag sorozatokból.

A *szobrászat* emlékei szerényen húzódnak meg az ötvösművek csillogó szomszédságában. A sor legjobb darabját, a tereskei szobrot már említettük, ám nem lehet megfeledkeznünk mellette a veszprémi egyházmegye gyűjteményéből kölcsönzött korai barokk szobrok minden bizonnyal magyar művész kezétől származó csoportjáról és a Székesfehérvárról kölcsönzött bumfordi puttókról sem.

A *festmények* nagyobb része külföldi munka, s inkább a műgyűjtésről, mint a hazai művészet lépéseiről informálhat bennünket. A csoport legkorábbi darabja toszkán festő műve, egy XIII. századi *Kálvária*. Méltó társa az esztergomi Keresztény Múzeum ugyancsak kiállított, sienai eredetű, XIV. századi triptichonja, Carlo Crivelli három predella-képe, Niccolo da Fogliano *Szentháromsága*, Lucas Cranach *Alexandriai Szent Katalin* ábrázoló képe, valamint Dorfmeister és Maulbertsch néhány kisebb festménye, s az ortodox egyház szép ikonjai. A magyar származásúnak tartható, vagy legalábbis kizárólag hazai területen ismert mesterek munkái közül ezúttal a *Báti mester* Alexandriai Szent Katalin legendájából megfestett jelenetei, a *Telkibányai mester* képei, a *Totlaki mester* művei, valamint, s mindenekfölött *M. S. mester* Keresztvitele érdemel feltétlenül említést és figyelmet.

A *textilművészet* darabjai élén az esztergomi Főszékesegyházi Kincstár Bakócz miseruháját találjuk, majd a Keresztény Múzeum flamand és tournai-i faliszőnyegei következnek. Mellettük a Corvin-címerrel díszített győri miseruha, az Esztergomban őrzött Pázmány miseruha, a pécsi püspöki palota brüsszeli faliszőnyegei és az Erdődy pluviale-t.

Külön méltatást igényelne a református egyház gyűjteményében őrzött úrasztali terítők csoportja. Számon kell tartanunk szépségüket, a sok befolyást, számtalan hatást magába olvasztó, szellemi körébe vonó *magyar hímzőművészet* bennük tán legjobban megmutatkozó sokoldalúságát és művészi erejét.

A kiállítást — utolsó két termében — élő képzőművészetünk művei zárják. Ezek a kompozíciók azonban különleges helyet foglalnak el a bemutató világában: szimbolikájuk ugyan sokszor visszanyúl az egyházi művészetek ikonográfiai és motívumkincséhez, tartalmilag azonban már aligha van közük az áhítathoz és a vallásos érzésekhez, hiszen vívódó emberek szót kereső, vagy tájainkat járva múltunkat kutató gesztusai szülték valamennyiüket, *Kondor* Béla *Ítélkezőjét*, *Ikonosztáz* című monotípiáit és *Szent Antal megkísértése* címmel bemutatott festményét ugyanúgy, mint *Szántó* Piroska paraszti Krisztusait, *Kerényi* Jenő Keresztelő Szent Jánosát, Amerigo *Tot* Csurgói Madonnáját s *Szalay* Lajos emberi szenvedésekkel teljes *Golgotáját*.

Horváth György

…t métert tett meg szerdán a holdkocsi

mérte a talaj mechanikus tulajdonságait

a Holdon sokkal kedvezőbb körülmények között lehet vizsgálni a Napot és a napenergiát, ennek szerkezetét és sugárzását, mint Földünkön, ugyanis a földi viszonyok között folyó kutatást zavarja az atmoszféra és több más jelenség.

Vernov akadémikus, a moszkvai egyetem nukleáris fizikai kutatóintézetének igazgatója, a Pravdában elmondja, hogy a szovjet holdjárművön elhelyeztek olyan berendezést is, amely a kozmikus sugarakat tanulmányozza, s detektorokat a különböző energiák protonjainak, elektronjainak és alfa részecskéinek feljegyzésére. A detektorok lehetővé teszik a Holdra érkező kozmikus sugarak színképe intenzitásának, továbbá a sugarak irányának mérését, s összetételük értékelését.

Az űrhajósok biztonságáért

Vernov akadémikus befejezésül kiemeli: a vizsgálódások *az űrhajósok biztonságát hivatottak előmozdítani.* A kozmikus sugárzás kellő megismerése alapján előre lehet látni a világűr és a Föld közötti rádiókapcsolat szünetelését és más jelenségeket.

Dr. *Treder* professzor, az NDK tudományos akadémiájának tagja szerint a Luna—17 sima Holdra szállásával és a Lunohod—1 irányítható holdjármű alkalmazásával ***a szovjet űrtudomány módszertani áttörést hajtott végre a Hold kutatásában.*** Az űrkutatásnak ezt a módszerét messzemenően alkalmazni lehet a Naprendszer belső bolygóinak későbbi tanulmányozásánál — véli a tudós.

Heinz *Kaminski*, a bochumi csillagvizsgáló intézet igazgatója elmondotta, hogy csütörtökre virradó éjszaka az intézet 20 méteres rádióteleszkópjával ***kiválóan tudták nyomon követni a Lunohod—1 Holdon végzett tevékenységét,*** vették a rádiójeleket. Kaminski szerint a szovjet önjáró megnyitotta az állandó jellegű, modern és magas hatásfokú holdkutatás időszakát. Kiemeli továbbá, hogy *a munkát emberi élet veszélyeztetése nélkül végzik.*

Frank *Borman*, az Apollo—8 parancsnoka a Massachusetts állambeli Cambridge-ben kijelentette, hogy a Lunohod *„hasznos szerszám".*

Befejeződött a KGST tudományos konferencia

Csütörtökön a Magyar Tudományos Akadémián *Friss* István akadémikusnak, a közgazdasági kormánybizottság elnökének elnökletével megtartották a KGST tudományos tanácskozás záróülését.

A háromnapos konferencián elhangzott, a KGST piacproblémáinak témakörét felölelő számos állásfoglalást a vitavezetők — dr. *Csikós Nagy* Béla, az Országos Anyag- és Árhivatal elnöke és dr. *Gadó* Ottó, az Országos Tervhivatal elnökhelyettese — foglalták össze.

A KGST ár- és fizetési rendszeréről folytatott vita összefoglalójában dr. Csikós Nagy Béla kifejtette: megítélése szerint ***a vita tanulságos, előremutató volt,*** hozzájárul majd a még néhány kérdésben fennálló különböző nézetek közeledéséhez.

— A vélemények középpontjában *az árfunkció, az árunak a tervszerű együttműködés rendszerében betöltött szerepe áll.* A vita részvevőinek nagy többsége egyetért abban, hogy az áru- és pénzkategóriák szerves részét képezik a nemzetközi együttműködés teljes folyamatának. Az áraknak a hatékony nemzetközi együttműködés megszervezéséhez *orientációs bázisul* kell szolgálniuk. Enélkül nem lehet a szakosodási lehetőségek közül az optimális variánst kiválasztani. Miután a szakosodás a termelési viszonyokat mind az egyes országokban, mind a szocialista közösség egészében befolyásolja, a várható árviszonyok előrejelzése, az árprognosztizálás feltétlenül szükséges. A fontos az, hogy *az árfunkció megfelelően illeszkedjék be a tervezés rendszerébe.* Az áru- és pénzviszonyok aktivizálása a tervkoordináción alapuló együttműködés számára teremt olyan új feltételeket, amelyek a nagyobb gazdasági hatékonyságon alapuló együttműködés kibontakoztatását segítik.

— Az árfunkció valamennyi kérdésében nem alakult ki egységes vélemény, de maga az a körülmény, hogy az árnak, mint a tervezésben és a szervezésben nagyon lényeges kategóriának a szerepét vitatjuk, mutatja a közgazdászok szemléletének fejlődését. Ez egyben lehetővé tette, hogy most már ilyen módon vizsgáljuk az ármechanizmus, az árstabilitás és az árrugalmasság összefüggő kérdéseit, amelyek tisztázásához és további tudományos vizsgálatához a vitában részt vevő szovjet közgazdászok *sok hasznos gondolatot adtak.* Egyúttal kifejtették a jó minőségű áruk és a minél alacsonyabb árak érdekében kibontakoztatható verseny előnyeit.

A pénzfunkció és az ármechanizmus közötti összefüggésekről korábban kialakult álláspontok a vita után sem változtak.

A KGST-piac jellege, sajátosságai, helye és szerepe a gazdasági együttműködésben című témakör vitáját dr. Gadó Ottó foglalta össze. Kifejtette: a KGST-országok piaca olyan sajátos — a kapitalista országok gazdasági közösségeitől eltérő — nemzetközi piac, amelyen *partnereként az államok és az állami vállalatok lépnek fel.* Ez adja belső és a nemzetközi piac közötti különbség alapját is. A belső piacon ugyanis — bár az adott állam a termelőeszközök tulajdonosa is — az állami vállalatok gazdasági egységenként állnak egymással szemben, a KGST-piacon pedig különböző szocialista tulajdonosok közötti gazdasági kapcsolatokról van szó. *A KGST-piac az egész világpiac része,* elkülönülése tehát viszonylagos. Az elkülönülés pedig a pénz- és árrendszerben, a kereskedelem speciális szervezési formáiban, az áruforgalom szerkezetében nyilvánul meg. A KGST-országok *nemzetközi integrációjának lényege a koncentrálás és centralizálás magasabb foka, a gazdasági szerkezet jobb összehangolása, a termelőerők és termelési viszonyok jobb internacionalizálása.*

— A mi viszonyaink között — és ez a lényeg — ezt az integrálódást *el lehet érni a piacok teljes egyesülése nélkül,* hiszen a gazdasági korlátokat teljes mértékben ledönteni nem lehet, a nemzeti gazdaságok megmaradnak.

— A legvitatottabb kérdés *a tervkoordináció és a piaci viszonyok összehangolásának módja volt.* Mindenki egyetértett abban, hogy *a terv és a piaci kapcsolatok megfelelő összehangolásával kell az integráció felé haladnunk:* az eltérés ezen belül a két tényező súlyának megítélésében és a fejlesztés ütemében van.

A delegációvezetők értekezlete emlékeztetőt fogadott el, amely megállapítja a konferencia hasznosságát, hasonló jellegű tudományos tanácskozások, eszmecserék további megszervezésének szükségességét.

*

A konferenciát összehívó magyar közgazdasági kormánybizottság csütörtökön este a Duna Intercontinental Szállóban fogadást adott a tanácskozáson részt vett külföldi delegációk tiszteletére.

Pratsner

budai Örás

torongyörázat kérettett

Schams Ofen

384. l.

echer Jenőné dr-né rádió-
zaküzlet, Kolozsvár, Wes-
elényi u. 6. 36–75

k és Deák Rádió-villamos-
gi szaküzlet, Kolozsvár,
átyás király tér 15. 21–38

er József rádió, villamos-
ági vállalat, Kolozsvár,
eák Ferenc u. 49. 36–78

ktrika" rádió és villa-
ossági szaküzlet, Kolozs-
r, Kossuth Lajos-u. 2.
tér sarok) 16-10

lió Technika tul. Péter
l rádió és villamossági
llalata, Kolozsvár, Szé-
enyi-tér 40. 18–39

***a Ferenc* rádió és**
lamossági vállalat,
lozsvár, Kossuth Lajos-
t. *22-10*

***ul* Általános Kereske-**
mi Vállalat cégtul.:
nes G. Hirschfeld Tibor,
lozsvár, Egyetem-u. 3.
16-12

zeg

hwill Győző rádió és vill. szak-
t kerékpár, Kőszeg 1-03

onc

ázs István rádió és villa-
ssági vállalat, Losonc,
kóczi-út 38. 2–86

osvásárhely

r Kálmán rádió és vil-
yszer. vállalat Mvásár-
y Széchenyi-tér 53
T. 3–52

nes *Dezső* rádió és
amossági váll. Marosvá-
hely, Bolyai-u. 4. *6-52*

zfeld Miklós rádió,
lany és csillár raktár
rzó-köz 9. T. 2-13

s *Viktor* villanysze-
si váll. és rádiókeresk.
osvásárhely, Széche-
tér 9. *6-29*

Volta Gáspár Sándor utóda Máthé András rádió és sportszaküzlet, Nagyvárad, Szent László-tér 8. 18–72

Wohanka és Társa utóda r.-t. rádió osztálya, Nagyvárad, Deák Ferenc-u. 1. 19–71

Nyiregyháza

Kuharek Ferenc, Nyháza, Zrinyi I.-u. 8. 27–76

Óbecse

Börcsök József műszerész, rádió és vill. cikkek kereskedése, Óbecse, Szt. László-u. 9. 95

Orosháza

Fiam és Társa. Orosháza, Vörösmarty-u. 2. 63

SÉLLEI József kerékpár, rádió és villanyberendezések árusitása és javitása Orosháza Tököly-u. 2. 2–46

Szabó G. László, műszerész, rádió és villanyszerelési vállalata. Orosháza, Rákóczi-u. 7. 3–41

Pécs

Frankenthaller J.
rádió és vill. kereskedő, Pécs, Majorossy Imre-u. 2. 37-10

***Hámori Károly* rádió, villamos és kerékpárszaküzlet, Pécs Rákóczi-út 39/d. 25-35**

Hohmann Jenő rádió és vill. szaküzlet. Pécs, Inczédy Dénes-u. 9/1. 20–07

Horgas István rádió és villamossági vállalata, Pécs, Teréz-u. 1. (Irgalmasok-u. sarok) 26-82

Rozsnyó

Süss Józsefné özv. elektrotechnikai és rádió váll. Rozsnyó, Rákóczi-tér. 95

O Z SCHMOLL-PASTA

Pratter Frigyes

építész

Szombathely

l. Váljubal 570. l.

BUDAPEST
967 MAR. 30. 23

Pratsner

budai toronyóra-
mûves
1822.

lád
i

Schams
Vollst. Beschr.
Ofen.
384. l.

ködésére. Így összegyüjtötte a prímási levéltár és az Országos Széchenyi Könyvtár idevágó anyaga alapján az érsek fennmaradt beszédeit és a rá vonatkozó irodalmat.

Dr. Gombás Pál (1909, Selegszántó, Sopron m., róm. kat.), elméleti fizikai intézeti tanársegéd, Budapestről (Ortvay professzor), 800 P ösztöndíjjal folytatta előző évi kutatásait, melynek eredményeit a következő dolgozatban tette közzé: „Zur Bestimmung der Verteilung der Valenzelektronen in Alkalimetallen." (Zeitschrift für Physik, 108. kötet, 509. oldal, 1938.); „A polarizálhatóság számítása egy statisztikai módszer alapján." (Magyar Tudományos Akadémia Matematika és Természettudományi Értesítő, 52. kötet, 155. oldal, 1938); „A HCl molekula elektróneloszlásának meghatározásáról." (U. o. 166. oldal.); végül Péter Gyula társszerzővel készült dolgozata: „Beschreibung der wichtigsten Konstanten des metallischen Strontiums und Bariums." (Zeitschrift für Physik, 107. kötet, 656. oldal, 1937.)

Dr. Guoth Kálmán (1912, Kemenesmagasi, Vas m., ág. ev.), az aszódi ág. ev. gimnázium tanára, a budapesti tudományegyetemi történeti szeminárium volt gyakornoka (Szentpétery professzor), történelmi tanulmányokat folytatott 400 P belföldi kutatási ösztöndíjjal.

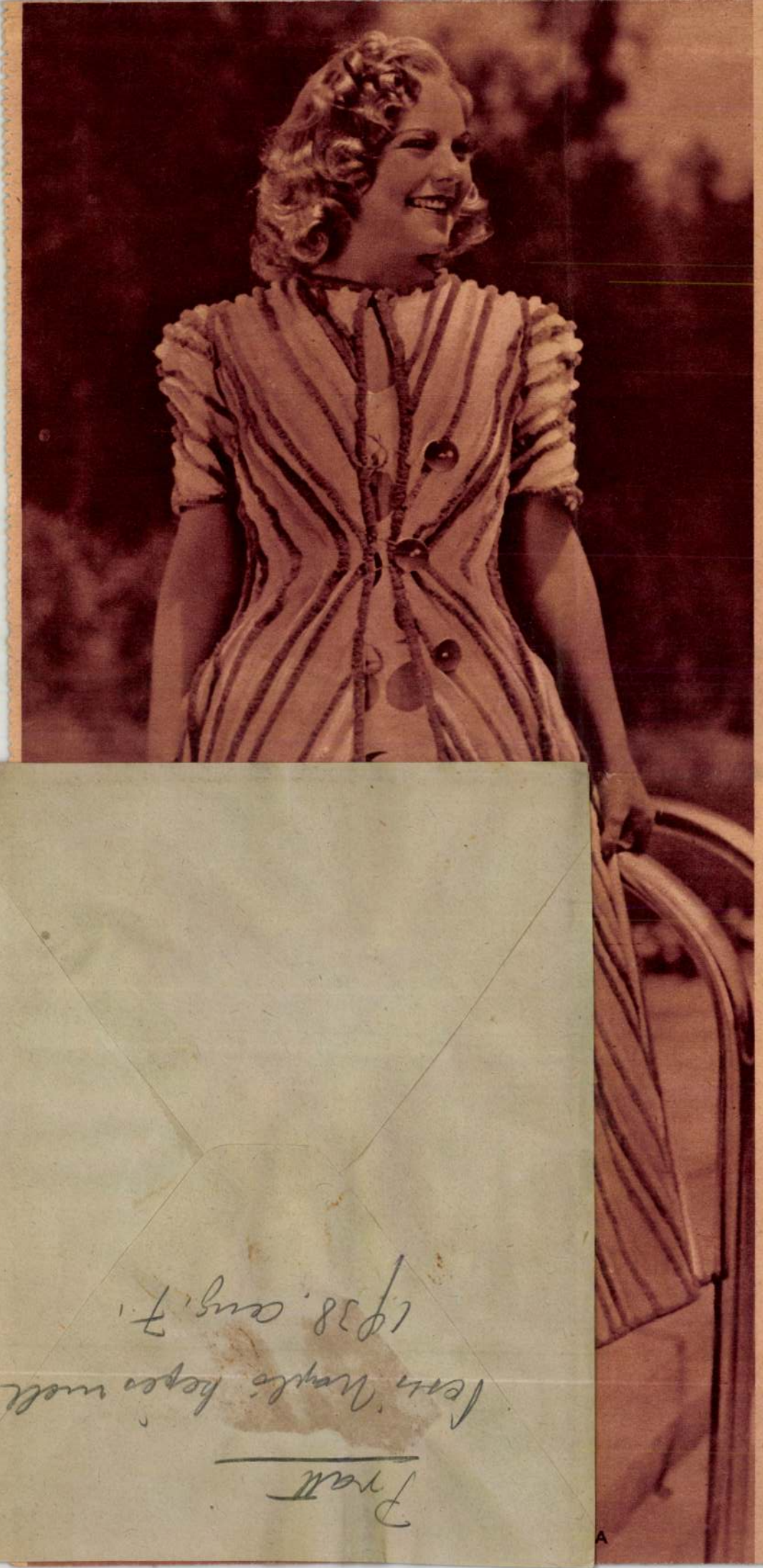

KÉT STRANDKÉP A KÁNIKULA NAPJAIBÓL

STRANDOLÁSNÁL ÉS NAPOZÁSNÁL A BŐR MEGVÉDÉSÉRE ÉS BARNÍTÁSÁRA NÉLKÜLÖZHETETLEN A: **BRONZOLAJ,**
A *Dr László* -FÉLE
KÜLÖNLEGES KOZMETIKAI KÉSZÍTMÉNY
EGYEDÁRUSÍTÁS:
MÚZEUM-PATIKA, IV., KOSSUTH LAJOS U. 22

Walt Disney legközelebbi filmjének főszereplői őzikék lesznek. A művész már szorgalmasan készíti a tanulmányokat a bájos modelekről

NEM CICA –
hanem a londoni állatkert fiatal hiúz-bébije pihen ketrecében

NAPOZÁSHOZ

mindegy, hogy krémet, olajat, vagy dióolajat használ, ha a csomagoláson a NIVEA felirat van. Csak a NIVEA tartalmazza a bőrtápláló Euceritet. Ez a titka a sportszerűen barna, üde arcbőrnek. NIVEA megóv a felégéstől. A NIVEA-val edzett bőr egészséges és ellenálló a hirtelen időváltozással szemben is.

NIVEA-CREME
30 fillértől 2 pengőig
NIVEA-OLAJ
90 fillértől 3.50 pengőig

Egy amerikai nő mohácsi menyecskék ruháit rajzolja

Bátaszéki ünneplőruhás Mária-lányok modelt állnak

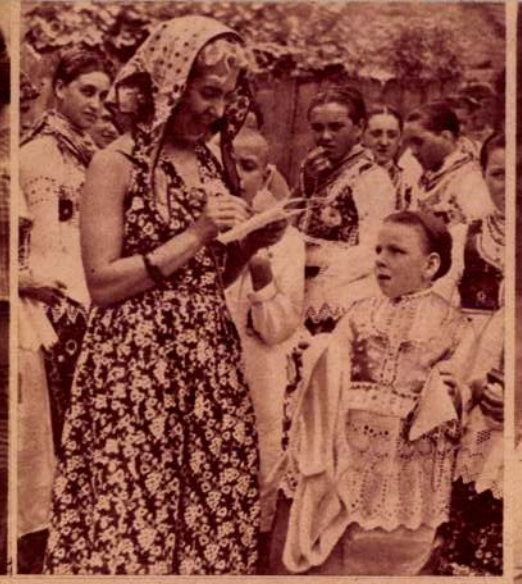

A falu apraja-nagyja az egyik festőnő körül

Filmfelvétel készül a díszbe öltözött kislányról

AMERIKAI MŰVÉSZLÁNYOK FESTIK, RAJZOLJÁK, FILMEZIK A MAGYAR FALUT

Egy lelkes amerikai hölgy — Miss Pratt — évekkel ezelőtt népművészet iránt érdeklődő lányokból csoportot alakított International School of Arts néven és elhozta őket Magyarországra. Az amerikai lányok úgy megkedvelték az érdekes nyári tanulmányutakat, hogy azóta minden évben felkeresik Magyarországot és a nyári hónapokat itt töltik el a magyar nép művészetének tanulmányozásával. Az idén Pécs és Mohács vidékét keresték fel az amerikai művésznők, itt készült róluk ez a fotoriport

(Balassa Béla felvételei)

Sióagárdi kisleány figyeli Miss Pettus és Miss Rosamond Stoughton rajzolását

Miss Pratt, az iskola vezetője filmfelvételt készít

Mohácsi legényektől tanulják a csárdást az amerikai lányok

Az egyetlen „amerikai férfinövendék mohácsi „busó-álarcot" teti a fejére és így áll modelt kolleganőinek

Rajzolják a csendőrt

Ünneplőbe öltözött sióagárdi gyerekeket rajzolnak az amerikai lányok

Montenegrói vallomás

I.

A pravoszlávia Cattaróban még olaszos; olaszos, mint a táj, a tintakék öböl, Perast előtt a két úszó klastrom, ciprusaival és magányos haranglábaival. A tenger Itália felé mutat, ha nyugatra néz a szem és az örök Attika felé, ha délnek. Itt mások a pravoszlávok, kicsit idegenek, akik alkalmazkodnak, akik dalmát templomot emelnek a dalmát templomok közé. Semmi sincs az igazi pravoszláviából. Milyen derűs még minden! Az ikónok, a világos oltár, a derűs falak, — mintha szent Osanna itt nyugodna, dominikánus köntösében, elszáradt ujjakkal a rózsafüzérben, s nem néhány keskeny uccával, erkéllyel, tömött házzal odébb. Ahogy a hegy emelkedik Cattaro mögött, meredeken, rettenetes szürke sziklákkal, melyekből sűrűn, olvadtan árad a hőség, ahogy az öböl egyre kékebb a magasból, egyre összeszorultabb és fájdalmasabb, — a világ is lassan változik. Elhagy a tengerpart, a keskeny, fukarul zöld tengerpart varázsa, elmerülnek a haranglábak, a pálmák és ciprusok, agávék és sűrű szőlőkertek, csak sziklák vannak és napfény, s amikor hát mögé jut a Lovcsen s valamennyi csúcs és forrón, szürkén, kövek között megjelenik Nyegusi, egyetlen fogadójával, a kövek közül kihódított tenyérnyi kertekkel, a pravoszláv Dél már csalhatatlan.

Amerre a szem ellátát, — és milyen messzire lát el! — sziklák, kövek és a Balkán. A Balkán, amely most nem társadalmi, nem politikai fogalom, hanem más és szebb: táj és lélek, hit és babona. Kicsit meg kell szédülni a meredekek előtt, mert a várakozó világ, — amely a sziklák rejtekei közül úgy áll össze egésszé, mint kockákból a mozaik, csak képzelet kell, hogy a tátongó közöket kitöltse, — egy tömbbe szorult és idegen. Ha Közép-Európa pihenőiről a Nyugat felé látni, a Nyegusi szürke, romszerű viskóiról a pravoszláv Kelet felé: az orosz steppékre, egy felmérhetetlen idegenségre. Montenegro zárt, egységes pravoszláviája, zárt, bontatlan kelete úgy magasodik a latin Dalmácia partjai fölött, mint járhatatlan meredélyeivel, kibogozhatatlan rejtekeivel, zord poézisével a babona kalandja a hit nyugalma fölött.

2.

Lent, a szürke hegyek alatt, Dalmácia csupa békesség. A történelem, amely ezekre a latin partokra szorult, békés, mellékes. Ízei vannak csak, de semmi zamata. Mint a gyümölcsnek, amelynek az illata csaphat csak meg titokzatos erdőkből, de soha zamatát nem érzi az íny. Mindenből van benne valami: kicsit velencés, mint Dubrovnik, amelyet nem a szláv valóság, hanem a latin gőg nevezett el Raguzának — kicsit magyar, mint Trogir, melynek parti bástyái között a tatár elől menekülőben szorongott a király s ahonnan hazajáró emlékét ma sem füstöli ki semmi — kicsit római, mint Split, a császári palota rettenetes, fenséges arányai közé beépített szláv-olasz házakkal. Mindenből van benne ízelítő, mintha most is mutatná a gótok, latinok, magyarok körmenyomát, s csak egy-egy hirtelen szó, megdöbbentően felmerülő arc mutat arra, hogy ez a békés, alkalmazkodó történelem milyen öntudatos, milyen szláv. Split közepén Grgur Ninski szobra áll, égrevetett ujjakkal — s ki tudná elfelejteni, hogy Rómához híven szlávosítani tudta ezeken a partokon az Egyházat, amely római maradt és katolikus, és szláv mégis?

Montenegro sziklái között fiatal és izgékony a történelem. Csupa kalandor hős kóborolt itt, szoknyásan, bő bugyogóban, villogó vörös sapkában és kalandor, sziklákat megostromló kecskék nyomában harcolt ki egy mozgékony, hősi, vakmerő és zárt történelmet. Csak Nyegosra kell gondolni, a pásztorra, papra és fejedelemre, — a katonára és költőre. Furcsa és mégis így van: a végek katonája és költője előtt önkéntelenül Zrinyire kell emlékezni, aki épígy tollal és karddal harcolt, talán nem is annyira történelmet, hanem a történelemért. Montenegro históriája zárt és kihatástalan, egyetlen népre szóló, talán azért olyan ostromos és forró, mint a bugyogó, párázó, gőzölgő vulkán, s talán azért olyan mozdulatlan a körülvevő Európa partjairól, mint a tengerszemek hullámverése.

Dalmáciában Raguza békésen, polgári gőggel, kereskedői hazafisággal valahogyan mégis része a világtörténelemnek, — ha uccáin jár valaki, lehetetlen nem éreznie, hogy egyetlen vérkeringés lüktet itt és Európában. Egyetlen vérkeringés, ha ezek az erek vékonyabbak, kisebb munkájúak. És észak felé a küzdelmes Magyarország is mennyire a világtörténelemnek volt részese. A történelem kicsit mindig csatatér. — Montenegro sohasem volt igazán az, nem népek csatáztak rajta, hanem egyetlen nép küzdött, önmaga körein belül, önmagáért. Ezért vannak kalandor hősei, mesébe illő vezérei, ezért olvad úgy össze multjában a mese és a valóság, mint a Nyugat nagy énekeiben, egy Parzifalban, egy Gudrunban, a história és a költészet.

3.

Sohasem történelem, mindig csak a történelemért... Cetinje fölött egyre zöldebbek a sziklák és különösen változnak: mintha megdermedt, göndör bárányfejek lennének s közülök mereven, akár a cirokseprő, zöldülnek elő a bokrok, az ágak. Ahol föld került a sziklák közé, gazdagon sárgul a vetés és a végtelen, zölddel spriccelt szürke sziklák között, mintha egy-egy eltévedt, tömör arany napsugárfolt lenne mindegyik apró búzaföld. Kecskék riadnak szét a járművek elől, megállnak a sziklákon s a kevés ember, sok kecske előtt azt kell látni: itt már Nikita birodalma lélegzik és a kecskék nem a szegényember tehenei, hanem az államvagyon alapja is egy kicsit. A lejtő alatt fehéren, szétszórt házakkal, felemásan, Cetinjét süti a nap — és Nikita hársait.

Terebélyesek ezek a történelmi hársak, melyek alatt népét fogadta négyszemközt, kedélyesen a népviseletű király. Pipázva ült, talán feketekávét ivott, vagy a furcsa crnagorai bundapálinkát és az ország polgárait szálanként ismerte. Nevüket tudta, szokásaikat; számontartotta, ahol gyerek született, firtatta hasznukat a kecskebőrön és épen őrzött meg egészen a máig majdnem egy hajdani erős bástyát: a patriarchátust. A király fejedelem volt és apa volt s nemcsak a történelemre volt gondja, hanem a népre is, az egyesekre és a kecskékre. Lankadatlanul kormányzott, személyesen vezette a népét, a nyugalmas élet ügyeiben is valahogyan úgy, mint a harcba török és idegen ellen. Maga volt a történelem, személyesen csinálta a históriát, akár a pásztor, maga kedvére, a faragott botját. S egyet nem ért el sohasem: csak történelemért ért el sikereket, sohasem a történelemben.

Kedélyes ez az ősi, boldog patriarchátus? Nikita biztosan kedélyes férfiú lehetett, mint az apák a vígjátékokban. Kedélyes és eredménytelen. A dinasztia feje, Petar Petrovics most aranyos-piros takaró alatt nyugszik hosszú-hosszú fekete szakállával, üveg koporsóban, az üvegen persely áll, nyitott persely, mint a mozipénztárak filléres-tálai. Milyen hős volt ez a Petar Petrovics, talán milyen szent is, hogy birodalmat tudott itt alapítani, — és milyen fájdalmas, hogy a birodalomnak nyoma sincs, az utolsó fejedelem-fi, Danilo, Berlinben él, kint a nagyvilágban. Közöttük áll a kedélyes Nikita, vagy ahogy éltében olyan szívesen nevezték: Európa apósa. Közöttük áll nagyszerű élete, hatalmas ábrándja, hogy bevezesse népét a históriába. Mintha mindent ezért tett volna. Ezért épített palotát, ezért emelt parlamentet. Körülvette magát az európai államok követségeivel, szultánokkal parolázott, apósa volt Viktor Emánuelnek, násza Umbertonak, Viktória megküldte portájára négy élő angol király családi portréját, Edward király a trónörököst, megkapta az európai udvarok érdemrendjeit, gondolt rá a mindenkori pápa, Ferenc József huszáruniformisát viselte. Mennyit harcolt, hogy Montenegro belekerüljön a történelembe! Mennyi harcot vívott, hogy népének sorsa történelem legyen! És mégsem ért el többet, mint egy kedélyes, nyugalmas, talán boldog életet a történelem mellett, a történelemért.

4.

Micsoda szelíd, polgári sznobizmus, amely a régi királyi palotát, — palota? nagyobb magtár a Duna—Tisza közén! — az első montenegrói biliárdról »Biljardának« nevezte el! S ez nem hagyta el Nikitát sohasem. Valahogyan félig tudott csak bent lenni Európában, ahogy a gyerek csak félig kendőzheti magát felnőttnek. A Biljarda közelében megépítette az új, pompás királyi palotát, otthont egy népes családnak, otthont az annyira közel hegyi népnek. Milyen esetlen és milyen megrendítő ez a cetinjei Tuileries, ez a cetinjei Buckingham Palace! Magyar úriház egy közepes birtokon, kurta csukott verandával, kényelmes zárt lépcsőházzal, üvegablakos leányszobákkal, jókora, családias fogadókkal. Selyemmel húzott székek a királyné szobájában, kelimek a földön, — és a szakavatottan európai bútorok, európai formák között milyen telivér, leigázhatatlan kelet!

Az uralkodó egy tálból cseresznyézik Európa nagyjaival, követni akarja őket, meg akarja kísérelni a lehetetlent: utánozva életmódjukat, megteremteni birodalmának, udvarának az európai rangot. Üvegszekrényekben ott vannak az európai birodalmak díszegyenruhái, amelyet olyan boldogan tudott viselni, akár a nagy példakép, — vagy talán rokon volt ő is? ki tudja! — II. Vilmos; másutt régi harcok tépett lobogói, mint egy barátságosabb Zeughausban; és a hálószobában Ferenc József egyszerű ágya, a híres vaságy, a híres katonai vaságy, csak éppen fehérre festve, mint lányszobák pihenői.

Mindenből valami, mindenből ízelítő. — a cetinjei kastély a legtökéletesebb királyi kastély, a maga módján tökéletesebb a Burgnál, csak éppen Cetinjében van. Ezért polgári, esetlen és kedves. Falain nagy spanyolfalakra ragasztva ott van a hajdani Európa valamennyi nagyjának sajátkezűleg aláírt fényképe, fényképekben a kergetett Történelem barátsága és közelsége, — csak éppen Nikita körül ott áll a nép is, lélegzet-közelben, csak éppen Nikita személyesen ismerte a népet, éppolyan bennfentesen, mint a többi egyenrangú királyt, császárt, fejedelmet. Így lesz a cetinjei palota nem egy királyság góca, hanem egy csodálatos, megrendítő patriarchátus tűzhelye, — s ezért a falak közt kóborló utas királyabbnak Petar Petrovics unokáját és utódját, mint az európai rokonság tagjait a spanyolfalakon.

5.

A nyár napjaiban felfedik néha a szent Petar földi maradványait. Megindulnak a sziklákról a parasztok, a klastrom megtelik szagukkal és életükkel, dobog a csizmájuk, a homályos templomban megvillan sűrű, fordított keresztvetésük és súlyos lehelletük pillanatokra párával vonja be a szent üvegkoporsóját a hódoló csókok nyomán. A templom előtt Nikita hársai zöldelnek, megviselten, elevenen hirdetve az életet, amely alattuk és körülöttük játszódott le, egy régi görög sziget zárt életének belterjes gazdálkodásával. S csak egyet lehet érezni: Montenegróban minden olyan közel van. A világ annyira tapinható, a mult olyan közeli, az élet olyan forró és közvetlen. Talán századok múlnak el és Nikita híre nem fogy el a sziklák közül. Talán ezredek múlnak el és Petar Petrovics maradványaihoz, nagyon személyes maradványaihoz, épígy zarándokolnak el a hegyiek. Talán míg a világ világ, ugyanezek maradnak az arcok. Hasonlóan a sziklákhoz, melyeket nem építhet be a kultura, mint a síkokat, nem ragadhat el a történelem, mint a nyitott Európa országait.

»A püspök!« — mondja áhítattal a vezető és egy füves, csunya réten, rozsdás dróttal bekerített térségen sétáló lila cingulusos, méltóságos szakállú, skatulya-kalapú férfiúra mutat. Ebéd előtti sétáját végzi a püspök, a csunya kis kertben fekete kecske legelész mellette és a hegyekből Petar Petrovics maradványaihoz érkező paraszt beszól a drótokon, kicsit elbeszélgetni, mint Nikita korában. Ahogy a távolság egyre messzebbre ragadja az utast, egyre teltebben zeng benne ez a találkozás: az élet fejei a nép előtt, a püspök, aki most is csak pásztor, mint hajdan. A világ áll Montenegróban és az a szép, az a varázsos benne, hogy méltóságteljesen, megingathatatlanul, bevehetetlenül tud állni a maga ősiségében.

Cetinje után aztán összeszűkülnek a hegyek, a sziklákat ismét ellepik a kecskék, a fekete bárányok és valahol a mélyben ragyogva, mint a kék ékkövek, feltűnik a Skutari-tó és a hegyek egyetlen fordulója után hihetetlen mélységben tisztán, kéken, végtelenül a Földközi tenger. Egyik felől a Balkán villog, hegyekkel, ritusokkal, zárt törvényekkel, a pravoszlávia erős és idegen kötésével, — a másik felől Attika int és Itália. Szemben Európa partjai, a hegyek fala mögött Nikita fekete országa. Mennyi nyugtalanság az egyik! Milyen béke a másik! Melyiket válassza, akit sorsa választani engedett?

Thurzó Gábor

Augusztus

Irta: Fodor József

I.

Éles, erősfogu szél süvit, a hullám feketedve
Torlódik, magasan hordva ezüst tarajját,
S összes lombjaikat mozgatva zengnek az erdők,
Harsog a tölgy, a juhar, nyögve suhog a fenyő,
S az ideges gyertyán dadogó-sebten levelezget,
Reszket a nyir, mint élő kétségbeesés —
És koronájukig érve alá, vágtatnak a felhők,
Rézsut egy egy vizcsepp száll a sötét levegőn,
S a kimerült, dúlt természet feltörve magából
Reszket izeiben, várva a durva vihart:
Mint iszonyú, lenyomott síkoly, oly fogva lefojtott
Minden, agyatszoritóm tompa, leverve-nehéz —
S nyögve sötét viharok képét olvasva a ködben
Kérdem hirtelen és fulva: »Mi lesz teveled?«

II.

Még sok idő telik el, hogy a dér megszállja a bokrot,
Kék, morc fejjel amott néz a kökény irigyen,
Mert piruló levelek közt édes a többi gyümölcs
mind —
És neki rettenten futja a szárnyas izét,
És iszonyú nedvét átkozza a szomjteli pásztor:
Mintha kigyók csipték volna, ahogy belemart!
S most kampós bottal suhogatva csépel a bokron,
Rebben a sok suta szem, korcs, kicsi lombja
remeg:
Vad mérgére vigan néz, elvillantva, madárhad —
Fosztott szilvafa dús kincse a csőrei közt.

Darálóköveket
IRUS és más rendszerű darálókhoz raktárból szállít
Hámozógép
smirglikőpenyeket legjobban és legolcsóbban készít és javít
VARGA OTTÓ LAJOS
csiszolóárugyár
Budapest, VI., Fövény ucca 89. Telefón: 914—93

Pápaszemet
vásárolni bizalom dolga. — Bármely orvosi recept után is készít szemüveget **Mayer Sándor speciál látszerész,**
IV., Kossuth Lajos ucca 15, az udvarban.
Javításokat pontosan és olcsón készítek saját műhelyemben Szolid árak. — Postai megrendeléseket azonnal elintézem

Ohióban, az öt magyar szobám a legotthonosabb, — mondja Miss Pratt,

az amerikai diák-dámák vezetője Budapesten

(Saját tudósítónktól.) Miss Elma *Pratt* immár hetedik éve jön el Magyarországra, mindig újabb barátokat szerez nekünk, mindig új ötletekkel gazdagítja művészi programját.

Valami különös, szinte meghatott érzés fog el, valahányszor viszontlátom ezt az alacsony, törékenyalakú, szőke, meghatározhatatlan korú nőt, aki fürgén, erélyesen »intézi el« felnőtt diákjait, akik vele jöttek Magyarországra.

Élénken, gyorsan, peregve beszél, eközben újra és újra *Somos* Margithoz, magyar társához és »jobbkezéhez« fordul, mintegy megerősítést várva, hogy szavai nem túlzottak, mindnyájuk lelkesedése valóban ilyen őszinte, ilyen lobogó.

— Két hetet töltöttünk Pécsett, most csak átutazóban vagyunk Budapesten, holnap már megyünk is Balassagyarmatra. Ott ütjük fel főhadiszállásunkat a következő két hétre és onnan *még nyolc kirándulást tervezünk az ottani vidékre.* Gróf *Batthyány* Gyula és *Somos* Margit, két lelkes, kedves segítőtársam, azt gondolták: honfitársaim ismerjenek meg két teljesen különböző színezetű népművészetet: a pécsi, sióagárdi és decsi déli viseletek után, a nógrádi, bujáki gyökeresen különböző északmagyarországi viseleteket.

Mellékfoglalkozása: nagyanya

Miss *Prattot* 11 minden korú és külsejű amerikai dáma veszi körül. Mi, itt Európában megszoktuk, hogy »festőnövendék« elnevezésen többnyire kurtaszoknyás diáklányokat értünk. Ezért mindig újra csodálkozunk, hogy ezek a hölgyek, akik azért jöttek öt hétre Magyarországra, hogy a magyar népművészet motívumait tanulmányozzák, rajzolják, megtanulják, — odaát Amerikában *komolyan dolgozó, a praktikus életben álló emberek.*

Az egyik egyetemi dékánnak felesége, a másik matematikatanárnő, a harmadik főápolónő az egyik kórházban és mint ő maga mosolyogva mondja: *mellékfoglalkozásként nagyanya is!*

Az egyik 80 éves néni másodszor van már Magyarországon, szomszédnője *Detroit* összes iskoláinak *művészeti felügyelője* és most negyedszer jött el Magyarországra.

— Társaim, »diákjaim«, nem művészek, — mondja miss *Pratt* — de *életük legmélyebb szenvedélye a művészet,* ezt keresik, ezt akarják szolgálni, amennyire hivatásuk, mindennapi életük megengedi. Fiatalkorukban arról álmodoztak, hogy művészek lesznek, később látták, hogy a művészi pálya többnyire nem jelent életlehetőséget, beletörődtek a másfajta, kenyérkereső munkába, de lelkük legbelsőbb zugában, *ott él érintetlenül szeretetük a művészet iránt.* Ezért, ha nem üzhetik, mint teremtő művészek, legalább megismerni akarják, hozzá akarnak férkőzni a világ távoli részeiben a primitív népi művészetben megnyilatkozó örök művészi szikrához, haza akarják vinni ennek emlékét, hogy otthon is megismerje közvetlen körük; barátaik, családjuk is részese legyen ennek az ő »Magyar utuknak«.

Az idén csak ide jöttünk

Miss *Pratt* elmondja, hogy máskor elmentek még Lengyelországba, Bulgáriába, Csehországba és Romániába is, *mindenhová, ahol a nép megőrizte a régi viseletet.* Az idén csak Magyarországra jöttek, mert *a tavalyi tanfolyamnak olyan nagy sikere volt, hogy ide volt a legtöbb jelentkező.*

Jövőre két különböző ilyen tanfolyamot akarunk szervezni, — meséli Elma *Pratt* és *Somos* Margit felváltva — egyiket ezeknek *a műkedvelő hölgyeinknek,* akik gondtalan anyagi körülmények között élnek és így jogosan mindenfajta kényelmet megkövetelnek tanulmányútjuk alatt is. A másikat ellenben *50 egyetemi hallgató számára rendezzük,* akik szeretnének ide jönni, hogy *megismerjék ezt a népművészetet,* amelyről már annyit hallottak. *Ezt az utat természetesen diákszállókban és olcsó étkezéssel szervezzük.*

Megkérdezem, mi tetszik legjobban a tengerentúli dámáknak?

— *A falu, a népviselet, a kukorica* — feleli mosolyogva Miss *Pratt,* miközben ő és társai is jókedvűen »furulyázva«, eszik az előttük lévő cső kukoricát. Amerikában sohasem láttak ilyesmit, ott nincs népviselet, ott nincs »nagy vásár« és így érthető, hogy megcsodálnak és örökre szívükbe zárnak itt mindent, a lomhán repülő gólyától *a vérvörös és számukra ismeretlen görögdinnyéig,* a tanyai zsupfedeles épületektől a szárráncos keményített szoknyákig.

A tanfolyam egyetlen fiatal férfirésztvevője — valóban *művész akar lenni — lázasan rajzol, tanul, jegyez.*

Miss *Pratt,* mielőtt elbúcsúzunk, még elmondja, hogy otthonában, *Ohióban,* a harmincszobás házban *öt, teljesen magyar bútorokkal, magyar hímzésekkel, magyar tálakkal és köcsögökkel berendezett szoba van.*

— Ezekben a magyar szobákban vagyok a »legotthonosabb« — teszi hozzá mosolyogva.

Báró Doblhoff Lily

Blokk-képződés és reálpolitika

Varsó, augusztus.

(A Pesti Napló varsói szerkesztőségétől.)

Két hónapon belül három ország fővárosába látogatott el *Beck* ezredes. Lengyelország fiatal, agilis külügyminisztere Stockholmban, Tallinnban és Rigában tett hivatalos látogatást és a napokban Oslóba készül. A sebességi rekordok napjait éljük és már-már kedvünk volna ezt az utazási gyorsaságot is a maga nemében rekordnak számítani. Beck ezredes nem válogat a közlekedési eszközökben sem, hajón, vagy vasúton, vagy repülőgépen teszi meg az utat, hogy minél hamarabb célnál legyen. Útjában mindig az egész lengyel nemzet jókívánsága kíséri, mert a külügyminiszter és a nemzet célja azonos: baráti együttélés a szomszédokkal és a háború megakadályozása.

Béke Litvániával

Alig négy hónapja, hogy Lengyelország vezérének, *Rydz-Smigly* tábornagynak hívó szavára kardjára csapott, mert máskép nem tudta Litvániát jobb megértésre bírni. Ma láthatja már az egész világ, hogy Lengyelországot valóban a legtisztább érzésből fakadó békés szándék vezette, amikor mozgósította csapatait a litván határon.

A rövid négy hónap alatt helyreállt a két szomszédos ország között a diplomáciai viszony, megindult a rendszeres vasúti és postaforgalom, folyamatban vannak a kereskedelmi tárgyalások. A repülőforgalom megindításának napján, a repülőposta nem kevesebb mint tízezer levelet szállított Varsóból Kaunasba. És említsük meg azt is, hogy Becket nagy óvációval fogadták a litván fővárosban, mikor repülőgépen Rigába ment, udvarias gesztussal, Kaunasban néhány percre megszakította útját.

Íme, ezt a baráti együttélést kellett Lengyelországnak kierőszakolnia, ezért a békéért függött hajszálon a lengyel-litván háború.

Mit keres Lengyelország a Balti tengeren?

Lengyelországnak hagyományos politikai és életbevágó gazdasági érdekei megkövetelik a baltitengeri orientációt. Bár sokan zárttengernek, sőt tónak is csúfolják a Balti tengert, az mégis csak tenger, mely egész sereg ország partját mossa. Ezek között az országok között vannak kisebbek és nagyobbak, többé és kevésbé hatalmasak, akik között egyiknek vagy másiknak vezetőhelyet szánt a sors. Lengyelországot területi nagysága, földrajzi fekvése, lakosságának száma, valamint hadseregének ereje folytán megilleti a tengeri nagyhatalom cím. Ezzel a címmel azonban igen nagy felelősség is jár. Ma már semmi sem történhetik a Balti tenger mentén Lengyelország tudta és beleegyezése nélkül. A balti államok külpolitikai irányvonalukat a Lengyelországéhoz idomítják, mint olyan országéhoz, mely elég erős flottával rendelkezik ahhoz, hogy vallott elveinek érvényt szerezzen. Ma a Balti tenger mentén Lengyelország adja a hangot, nem diktálja, hanem javasolja az irányt, melyet valamennyi balti állam szívesen követ.

A lengyel tengerpart, igaz, nem hosszabb 140 kilométernél, mégis az ország ajtaját jelenti, melyen keresztül az út a széles világba vezet. Lengyelország hadiflottája mellett napról napra erősbödő kereskedelmi flotta is szeli keresztülkasul a Balti tengert, ahová részben lengyel rakományt, részben Közép- és Dél-Európa áruit juttatja el. A tranzitókereskedelem Lengyelország gazdasági életének egyik legfontosabb ágazata lett s a tranzitóforgalom iránya a lengyel tengerpartról, — eltekintve a nagyobb távolságoktól — főleg Skandináviába és a balti államokba vezet.

Milyen egyszerű lenne tehát, ezeket a dolgokat figyelembe véve, Beck külügyminiszter utazásait a skandináv és a balti államokba mint egészen magától értetődő eseményt tudomásul venni, mondván, hogy Lengyelország politikai és gazdasági érdekei megkövetelik a szoros érintkezést ezekkel az államokkal s ezért időről időre felkeresi azok fővárosát vagy azoknak az országoknak a diplomatái keresik fel Varsót.

3. számú tengely?

Aki azonban Európa eme szögletének térképét jól szemügyre veszi, észreveheti, hogy a Balti tengertől a Fekete tengerig elterülő országok majdnem egyenes határvonalat képeznek, mely két ellentétes fajt, két ellentétes civilizációt, két ellentétes világnézetet: két ellenséget választ el egymástól és mintegy demarkációs vonalat húz a kettő közé. Mikor ezt a demarkációs vonalat látjuk és eszünkbe jutnak Beck utazásai, csodálkozhatunk-e azon, hogy felvetődik egyesekben a gondolat: mégsem lenne haszontalan fáradozás az Északi tengertől a Fekete tengerig olyan őrséget megszervezni, mely arra ügyelne, hogy ez a két ellentétes világnézet, ez a két ellenség, hajba ne kapjon? Az őrséget a demarkációs vonal mentén elterülő országok képeznék olyképpen, hogy államblokkba csoportosulnának.

Eme elgondolás szerint tehát egy új államcsoport, új blokk vagy ha úgy tetszik, a 3. számú tengely támadna életre, amelynek Lengyelország lenne a mozgató ereje. Ezzel szemben való az, hogy Lengyelország sosem törekedett államblokk megteremtésére és Beck nem mulasztott el alkalmat, hogy a blokk-politikát el ne ítélje. Lengyelország a status quo megőrzésére törekszik a balti államokkal való viszonyában, mert, mint fentebb említettük, életérdeke ezekkel az államokkal a jóviszonyt fenntartani. A balti államok sorába számítja magát Lengyelország is, akinek érdekszférájába tartozik a Finnországtól Romániáig húzódó öv. Vannak bizonyos elvek, melyeket ebbe az övbe beleeső országok magukénak vallanak s ezáltal, természetesen, bizonyos közeledés is észlelhető közöttük.

A blokknélküli blokk alapszabályai

Ezeket az elveket a következőkben foglalhatjuk össze:

Teljes függetlenség a külpolitikában. Ez a pont különben a lengyel külpolitika egyik oszlopos tétele. Nem őrizheti meg az ország függetlenségét, ha leköti magát valamely államcsoport kötelező iránya mellett. Annál is inkább, mert hiszen manapság az államblokkok ideológiai alapon létesülnek.

A nemzeti erők belső összekovácsolása. Ide tartozik a belső konszolidáció és a fegyverkezés kérdése. Lengyelország felszabadulása óta ilyen céltudatosan és hozzátehetjük: eredményteljesen még sosem haladt a belső konszolidáció útján, mint most. A politikai pártok vetélykedése megszűnt és ha van is a kormány és az ellenzék mögött nézeteltérés, azt parlamenti formában intézik el, az ország javát tartva szem előtt. A lengyel hadsereg fejlettsége, technikai kiképzése és felszerelése, fegyelmezettsége, hazafias szelleme az egész világ dicséretét váltja ki. Lengyelország ma olyan erővel rendelkezik, mely képes ellenállni az Európát keletről fenyegető minden veszély ellen.

A blokk-politika elítélése. Lengyelország annakidején a leghatározottabban ellenállt annak a kísérletnek, mely a »keleti paktum« feltámasztására törekedett. Ezt a felfogását a lengyel kormány ma sem módosította. Beck politikájának alapvető eszméje különben így hangzik: távoltartani az országot minden olyan államblokktól, mely a világot ideológiai alapon ellenséges táborokra osztja. Tehát semleges államblokkot sem szabad alakítani, mert ez az államblokk csak névleg lenne semleges, a valóságban jobbra vagy balra hajlana. Veszedelmes játék lenne ez, ami egyáltalában nem áll Lengyelország érdekében.

A csoportos biztosítási rendszer elvetése. Ehhez a rendszerhez Franciaország még ma is görcsösen ragaszkodik. Lengyelország azonban éppen a francia példából okulva, hallani sem akar annak követéséről. A balti államok kivétel nélkül osztják nézetét.

Megakadályozása annak, hogy idegen hadsereg átvonuljon az ország területén. A szovjet már régóta azon fáradozik, hogy biztosítson csapatai számára átjárható területet. Ennek az a következménye lehet, hogy az átjáró terület lesz a hadszíntér, amit minden áron meg kell akadályozni.

Tartózkodás az ideológiákhoz való érzésnyilvánítástól. Ami röviden a legszigorúbb semlegességet jelenti. Legyen valamely ország akár fasiszta, akár demokrata, vagy más berendezkedésű, ez ne akadályozza meg vele szemben a békés együttélés lehetőségét. Ennek feltétele, hogy egyik ország ne avatkozzon bele a másik ország belügyeibe. Csakis ilyenformán érhető el a reálpolitika legfontosabb célja: a békés szomszédi együttélés.

Az összes államok egyenjogúsága. Nem hozható semmiféle határozat valamennyi érdekelt félnek a tárgyalásokba való bevonása nélkül. Ennek az elvnek jelszava: semmit rólunk — nélkülünk, és semmit róluk — nélkülök. Ugyanez az elv elveti az egyik országnak a többiek felett gyakorolt hegemóniájának gondolatát is.

Íme néhány pontban összefoglalva azok az elvek, melyek sok európai államot közelítenek egymáshoz, egyszersmind azonban kizárják azt, hogy ideológiai alapon újabb és újabb blokkok képződjenek s ezzel az amúgy is felszeletelt Európát egészen darabokra tépjék.

Sillei Rezső.

Nagy egyiptomi utazás a „Kraljica Maria" luxus óceánjáró.

1938 szeptember 24—október 14

Venezia-Split-Rhodos-Larnaca-Beyrouth-Baalbeck-Damascus-Alexandria-Kairo-Luxor-Ragusa-Venezia

A részvételi díj, kirándulások etc. minden költség pengőben fizethető.

A hajón kizárólag egy és kettő ágyas kabinok állanak t. utasaink rendelkezésére.

Részletes felvilágosítás és jelentkezés:

AZ EST Utazási és Menetjegyirodájában

VII., Erzsébet körút 18—20

Pratzner József

ötv.

Kőmagyötvj. 2132. sz.

PRATZNER, Johannes ötvös

Ujbánya, 19.sz. első fele

GROTH: András: Kísérlet néhány magyarországi ötvösjegy feloldására. = Művészettörténeti Értesítő, 1991.1-2. 74. old

sz. házat megvásárolja és 1787—91 között mint an
nak birtokosát mutatják ki. Meghalt Egerben 1800
november 1-én, 78 éves korában.

SCHMID János esztergályos. Egerben 1771—75 kö
zötti adóösszeírásokban találkozunk nevével.

SCHMID (SCHMIDT) János egri asztalos. Az adó
összeírásokban 1814—24 között szerepel. → Schmic
Ferenc egri asztalos fia, aki az egri „Herner-ház'
földszintes részén lakik 1785—95 között, majd an
nak tulajdonosa. Tőle örökli e házat Schmid János
aki 1800—1834 között birtokolja.

SCHMID Zsuzsanna aranyművesnő. 1753-ban doná
ciója révén szerepel Egerben. (EÁL ÉrsEgyh I
minoriták leltárkve.)

SCHMIDLER Sebestyén egri kőfaragómester. 1747—
61 között szerepel az adóösszeírásokban. A város
III. negyedének 4. fertályában háztulajdonos.

SCHMIDT (SCHMITT) György (János György) egr
szobrász, képfaragó, kőfaragó, kocsmáros. Az egr
adóösszeírásban 1757—71, ill. 1761—66 között
mint vagyontalan szerepel. 1758-ban az egri ú
városkapu (Hatvani-kapu) Szt János szobrán dol
gozik Barkóczynak (EÁL ÉrsGazd L szdm. 1758.
és ő faragja címereit is. Gyöngyösön 1760-ban az
„egri képfaragó Schmidt Györgynek" Halleré
két márványasztal lábáért 24 forintot fizetnek ki
(OL Orczy L oec. fasc. 9. no. 318.) 1768-ban az
egri megyeház közgyűlési termében négy nagy kép
ráma faragásáért vesz fel munkadíjat. A képek dísze
címeres, figurális kereteikkel együtt ma a Dob
István Múzeum raktárában (közreadta Szmrecsányi
16, 17. kép). A kápolnai püspöki kocsma kápolnájá
nak oltárát 1761-ben faragja. (EÁL ÉrsGazd L szd
1761. 93. sz.) A keresztespüspöki vendéglő kápolná
jának oltárát és a vendéglő címerét ugyancsak 1761

Pratzner János

ötvös Újbánya -

Kőmagyotvj. 358. l.

2132

Nr. 2121

Nr. 2121

Johannes Pratzner, e. 1828. (Állítólag 1850—1860 között még működött. — *Soll noch um 1850—1860 tätig gewesen sein.*)

a) **Filigrán melltű.** — *Vorstecknadel in Filigranarbeit.* Pratzner József, Újbánya — Königsberg (Divald).

b—c) **Kanalak.** — *Löffel.* *b)* Mus. Nat. Hung. — *c)* Kaldrovics N., Újbánya — Königsberg (Divald).

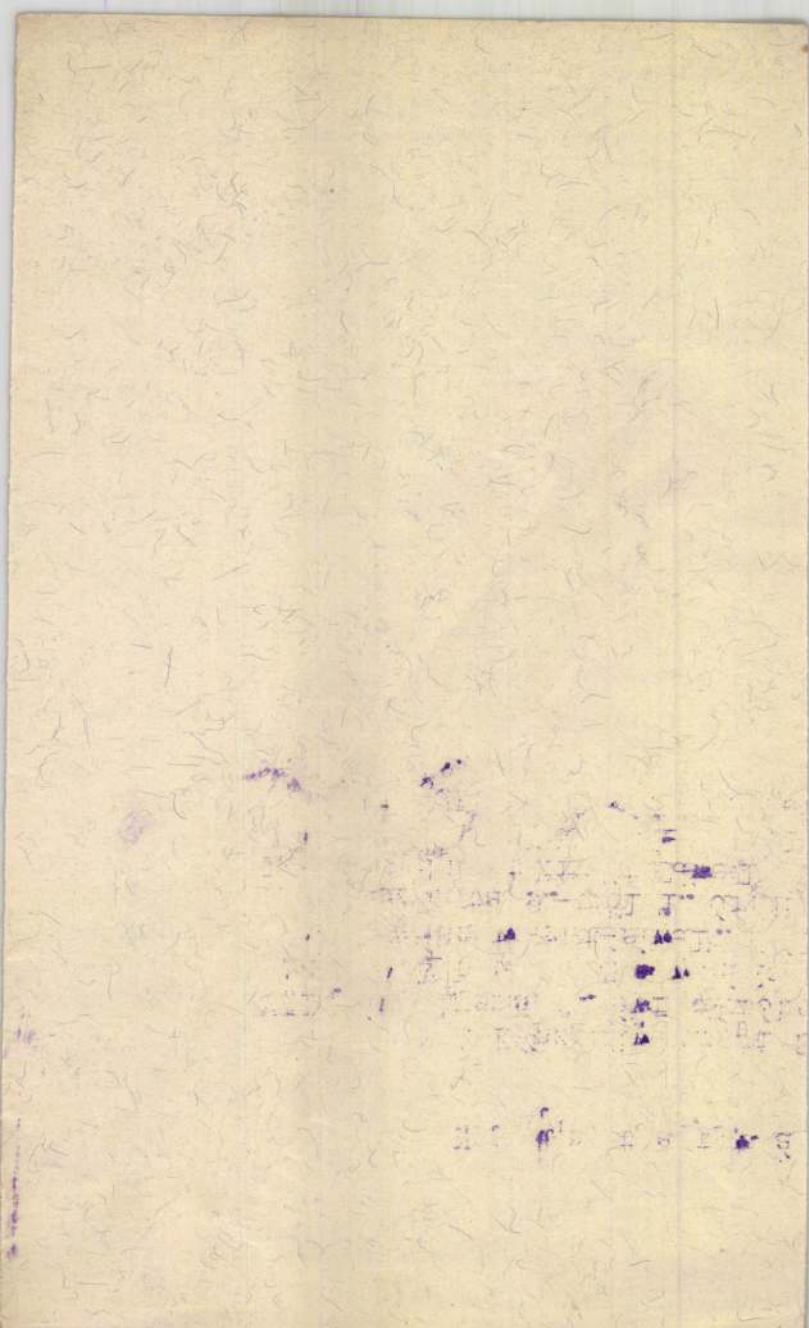

(Csekély hibával.) . . . . . 280.—

(Illusztrálva a XVII. táblán.)

230. GYERTYATARTÓ. Ezüst, vésett díszítéssel. Bécs, 1820. Egy pár. (Villanyszerelékkel.) . . 90.—

231. SÓTARTÓ. Ezüst, trébelt díszítéssel. Barokk, 18. század . . . . . 55.—

232. FEKETEKÁVÉS KANNA úti használatra, levehető fogóval. Ezüst, 268 gr. Bécs, 1833. . . . 85.—

233. NAUTILUS SERLEG. Ezüst, trébelt díszítéssel, elefántcsonttal és gyöngyházkagylóval. 19. sz. 200.—

234. GYÜMÖLCSÁLLVÁNYKA. Ezüst, sajtolt díszítéssel. 200 gr. Bécs, 1840 körül . . . . . 60.—

235. CUKORKAÁLLVÁNY. Ezüst, áttört díszítéssel. 275 gr. Bécs, 1840. . . . . 90.—

236. KAROS GYERTYATARTÓ. Ezüst, vert és vésett díszítéssel. 1590 gr. Bécs, 1831. . . . . 300.—

237. GYERTYATARTÓ, empire forma. Ezüst. Egy pár. 543 gr. Bécs, 1810. . . . . 120.—

238. TINTATARTÓ. Ezüst, trébelt díszítéssel, két csiszolt üvegbetéttel Bécs, 1845 . . . . . 75.—

239. GYERTYATARTÓ. Ezüst, trébelt díszítéssel. Egy pár. 472 gr. Bécs, 1840. . . . . 90.—

240. SÓTARTÓ. Ezüst. Egy pár. 140 gr. Újbánya, Pratzner János, 1830 körül . . . . . 60.—

modorában . . . . . 200.—

212. KEHELY. Ezüst, vert díszítéssel. Régies stílusban . . . . . 150.—

213. MENYASSZONYI POHÁR. Ezüst, trébelt díszítéssel, a 17. század modorában . . . . . 150.—

214. ECET—OLAJTARTÓ. Ezüst, áttört díszítéssel, ezüstkupakos és füles csiszolt üvegbetéttel. Bécs, 1821. Mérhető súlya 672 gr. (Az üvegbetétek későbbiek.) . . . . . 140.—

215. KAROS GYERTYATARTÓ. Ezüst, vert és vésett díszítéssel. 2515 gr. 1801. . . . . 550.—

216. SERLEG FEDŐVEL. Ezüst, részben aranyozva, vert virágdísszel és férfialakot ábrázoló szárral. 715 gr. Nürnbergi bélyeggel . . . . . 850.—

217. OVÁLIS DÍSZTÁLACSKA. Ezüst, trébelt díszítéssel. 320 gr. Bécs, 1814 bélyeggel . . . . 180.—

218. SÓTARTÓ. Ezüst, trébelt díszítéssel Bécs, 1776. 70.—

219. KARLÁNC. 18 karátos aranyból, két összetartozó darab; egyikben Ferenc császárt ábrázoló carneol intaglio. LUIGI PICHLER jelzésével, a másikban Lipót császárt ábrázoló korall kamea, valószínűleg ugyanazon mestertől. Eredeti tokokban. 188 gr. A Ferenc császárt ábrázoló vésett

Pratzinger Ödön

győri könyvkötő

l.-

Gulyás könyvkötés

457. l.

53. POHÁR, zöld, rajta rokokó diszitmények aranynyal, ezüsttel és fehérrel. Csehország. Biedermeier-kor. M. 12 cm.

54. FÖDELES SZELENCE, porcellán; ovális. Födelén ovális miniatür-arckép: hercegnő mellképe. Olasz, XVIII. sz. vége.

55. KIS VÁZA, porcellán, a bajor cimerrel és két puttóval. Fenekén fölirat. 1774.

56. CSÉSZE, majolika; kerek. Szines történeti képpel: apjuk holttestét nyilazó fiuk. Olasz, Urbino modorában. Átm. 26 cm. *Illusztr.* V. táb.

57. SZOBORCSOPORT, porcellán: parasztleány gyermekkel és parasztlegény, anglikán pap előtt állva, ki kezeit összecsapja. Lombos fatörzszsel. Szines. Chelsea. M. 16 cm. *Illusztr.* III. táb.

Pratzinger Ödön

Vörös könyvkötő

l.

Ráth György 1896

222. l.

özgyülés annyiszor hivható össze,
ükségesnek tartja, vagy ha a ren-
cél és ok megjelölésével irásban
a rendkivüli közgyülés a kérelem
négy hét alatt az igazgatóság ál-

lye és ideje a tárgysorozattal e-
gyszerüen levélben közlendő. A
özgyülést legalább 15 nappal kell
zgyülést pedig legalább 8 nappal
ozatot az igazgatóság állapitja meg.

y ügyben, amely a tárgysorozatban
érvényes határozatot,kivéve a-
van szó, amely uj közgyülés össze-
ára vonatkozik.

megjelentek számára való tekintet
zgyülés szótöbbséggel határoz. Sza-
közgyülési elnök szavazata dönt.
irt iven titkos szavazást kér, a
ndelni. Feloszlatás esetére az OMKE
ézkedik.

z elnök, akadályoztatása esetén
lési jegyzőkönyvet az elnök indit-
üldött két tag hitelesiti.
tagja nem szavazhat oly ügyben,
l a szakosztály közötti jogügylet
vábbá nem szavazhat saját, vagy
ben.

táskörébe tartozik.

Pratchinger Ödön

Könyvtára

l.

Közlezrkiáll

1423. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Bástya" r.-t. Budapest — 485418

Pratsinger Ödön

Könyvkötő

Győr

1

Erzsébetkiáll.

XV. cs. 29. l.

Pratto Benedek

Casa

Arch. Ent.

1910. 265

Pratto Kristóf

laid

Arch Ert

1910-265

Pratz János

könnives

Sopron

1617. febr. 1. polg. eskü

Iláží

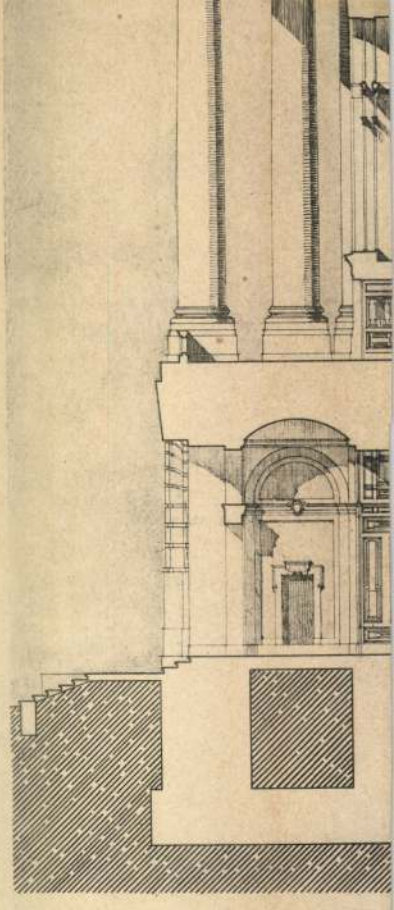

Fénynyomat **Divald K.** budapesti műintézetéből.

Prätzbach Josef

ötvös 1833
1837

lasó

Mih. Pozs. 143

(Pretzbach),

Prätzbach Joseph, pozsonyi ötvösinas V. 143.

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848 II. 223 l.

Név: Pratzner Franciscus

Foglalkozás: Gross Uhrmacher (nagóra zérítő

Szárm. hely: Nagyszombat (Tyrnau)

Hitfelekezet: R K Csal. állapot:

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1820 V. 1

A polgárjogért fizetett összeg forintban: 12

Prandtner család

budai ötvöscsalád

Pallai Sándor: Ötvösművészet
Művészi Könyvkiadó Bp. 1970
245 old.

MDK

Prandtner ötvös

A Prandtner-család körül a hamisitások özöne burjánzott föl. Az I.P. mesterjegy mögött legalább tiz különböző mester rejtőzik. Munkásságuk széjelválasztása tehát nehézségekbe ütközik.

Dr. Horváth Henrik: Néhany aktualis tanulság a pesti empire-ötvösség köréből.

A Műgyüjtő, 1927.1.sz. 6,7.1.

Prandtner

ötvösmester

számára Pollack Mihály házat épit

1812.

234.o.

Zádor Anna: Pollack Mihály. Bp. 1960.

Az ötvösök szorgos angyalkái

A Király utca 11. számú házban lakó idősebbek még bizonyára emlékeznek az 1956-ban történt nagyszabású renoválásra. A homlokzat felújításakor a vastag vakolatréteg alól évekkel korábban befalazott egyedi domborműveket szabadították ki. Hogy erre pontosan mikor és milyen érthetetlen okból került sor, talán senki nem tudja már. Annyi viszont bizonyos, hogy a háromemeletes épületen látható tíz relief története valamikor a XIX. század első évtizedeiben kezdődött.

FOTÓ: KOVÁTS ZSOLT

Prandtner József ötvösművész az 1810-es évek elején adott megbízást Pollack Mihálynak egy kétemeletes lakóház terveinek elkészítésére. Néhány hónap alatt befejezték az építkezést, és 1812-ben már csak a lakók beköltözésére várt a Király utcai épület, amelynek bejáratai és ablakai fölött mélyített mezőkben a tulajdonos foglalkozására utaló domborműveket helyeztek el. Az ötvösművészet fortélyait és e nagy szakértelmet kívánó munka fontosabb részleteit pufók angyalkák – feltehetően Dunaiszky Lőrinc művei – mutatják be, akik minden földszinti nyílás fölött másmás mozdulatsorral hívják fel magukra a figyelmet.

E különleges műalkotásoknak csupán egyik céljuk volt az első tulajdonos foglalkozására utaló célzás. A kiváló ötvösmester legalább ennyire lényegesnek tartotta, hogy a puttók a mesterségbeli kapcsolaton túl a polgárosodással járó hírverést, no meg a reprezentáció szerepét is betöltsék. Valószínűleg sok vevőt csábított betérésre a szorgosan dolgozó angyalkák látványa, mert Prandtner mester egyszer sem panaszkodott. Sorra kerültek ki keze alól a szebbnél szebb remekművek, amelyek eljutottak a világ távoli pontjaira is, és munkájáról a szakmai folyóiratok cikkírói elismeréssel számoltak be.

Prandtner József műhelyének és a Király utcában működő többi hangulatos boltocskának emléke évtizedekkel később sem halványult el. „A csendes fényűzés szerény mestereinek, az ötvösöknek kisméretű műhelyei a régi Pest görbe utcasikátoraiban, rendszerint udvarok mélyén húzódtak meg, hihetetlenül elhagyatott környezetben – írta a *Magyar Iparművészet* című lap egyik 1916-os száma. – Talán csak az Arnót átölelő ponte vecchio ezüstboltocskái érik el ezeket méreteikkel. S itt, e homályos kis műhelyekben pattant ki igen sok nemes forma, díszítő vonal, mely hirdeti a magyar ötvösművesség formanyelvének gazdagságát, szinte kimeríthetetlen erejét. A jó nevű Prandtner és Giergl mester remekbe szabott ezüstjei az 1840-es években különösen kelendőségűek voltak. Prandtner szeretett klasszikus motívumokat is alkalmazni s még a régi, XVII. századbeli német, tiszta stílusú mintakönyvek nyomán dolgozott."

Az 1837-ben elhunyt Prandtner Józsefet az 1800-as évek első felében új virágzásnak induló pest-budai ötvösség egyik legnevesebb művészeként tartják számon. Hírnevét és ismertségét mutatja, hogy munkáit többször próbálták meg hamisítani, ám ez – mint *A Műgyűjtő* című folyóirat 1927-es évfolyamából megtudhatjuk – nem volt egyszerű feladat. „Az I. P. monogram mögött ugyanis legalább tíz különböző mester rejtőzik! A Prandtner családban János, József és Jakab nevű mesterek szerepelnek, az ő munkásságuk széjjelválasztása tehát már nem csekély nehézségekbe ütközik. Csak látszólag lendít az ügyön az a tény, hogy Prandtner János és József a rendes mesterjegyükön kívül gyakran teljes nevüket is be szokták ütni, mert ez csak ötletszerűen történik és leghitelesebb munkáik egész soránál hiányzik." Bár jelentős nehézségekkel járt a kiváló művek meghatározása, éppen ez védte a famíliát a hamisítások ellen.

Prandtner József több mint negyed századon át, haláláig vezette a terézvárosi műhelyt, amelyet 1837-ben családtagjai örököltek. A pesti ötvösművészet egyik kiemelkedő alakjának munkásságára napjainkban csupán a Király utca 11. földszinti domborművei emlékeztetnek. A mélyített mezők alatti részt sajnos különböző feliratok csúfítják el, de a puttók így sem zavartatják magukat: ugyanúgy szorgoskodnak a falon a salátabár, a vegyesbolt és a lottózó felett, mint a 190 évvel ezelőtti építés idején.

Prusinszki István

TERÍTÉKEN

Pörkölt a kultúrban

Van a magyar vendéglátásnak egy speciális jelensége. A dolog leginkább arra a finomkodó úriasszonyra hasonlít, aki Eviánt rendel az elegáns vendéglőben, és köszöni, nem kér semmit, mert egyszerűen nem éhes, és hazaérve alig várja, hogy kanyarítson egyet a jókora disznósajtból, amit a vidéki rokonok szállítmányoznak időről időre a Pestre szakadt sors kegyeltjének.

A Víg Kalmár a XV. kerületben, a Fő utcában valami hasonló titkot rejteget. Valójában csárda szeretne lenni. Nádfedeles, kemencés, betyáros, turistabuszos, de szerencsétlenségére az élet viharai Budapest külvárosába vetették, ezért kénytelen-kelletlen adnia kell a flancos városi látszatra. Ezt a tobzódó skizofréniát tanulmányozhatják mindazok, akik felkeresik a helyet. Álselyem csíkos tapéta a falakon, fehérre festett székek plüssbevonattal, rezek, járólapok, és rengeteg, bekeretezett újságcikk oldal a falakon. A magyarországi bulvársajtó összes terméke szerepel itt, a fájdalmas magyar sztárkínálat minden egyes tagjával. A cikkek tanúsága szerint idejár minden magyar félisten, hogy megünnepelje új filmjét, bemutassa nagysikerű könyvét, és fényéből részeltesse a Víg Kalmár megilletődött közönségét. A tulajdonos áldozatkészsége minden bizonnyal határtalan, cserébe rá, és vendéglőjére is záporozik a csillagpor. Vidéki kultúrotthonnak nyilván nem is annyira rossz a Víg Kalmár. Ha vendéglőként próbáljuk szemlélni, akkor már felmerül néhány kérdés.

Mindenekelőtt nem lehet érteni a már említett, hangsúlyozott kispolgári pipiskedés és a brutális magyar konyha együttállását. A tulajdonosok valószínűleg azt gondolják erről, hogy a vendéglátásnak meg kell adni a módját, azaz össze kell hajigálni mindent, amiről ők azt gondolják, hogy eleganciát sugároz, na de enni, az azért mégiscsak komoly és férfias dolog. A vaskos étlap alapján követjük ezt a gasztronómiai hitvallást. Paraszttálat kérünk szakszerű hivatalnokként bennünket kiszolgáló pincérünktől. A hálószobabútorok között, mi tagadás, furcsán hat a kolbász és a libatepertő, de nem foglalkoznánk annyit a körülményekkel, ha finomabb lenne minden. A hideg előételek azonban csak átlagos ízűek. Annak ellenére azok, hogy az alapanyagok érezhetően frissek és jó minőségűek. Az étlap alapján folytatjuk a csárdatematikát: aratólevest kérünk savanyú káposztával, hússal, szalonnával és erőlevest szárnyasmájjal. A Víg Kalmár továbbra sem tud meggyőzni bennünket. A sok rendezvény úgy látszik inkább az átlagon felüli marketingtehetségnek, mintsem a gasztronómiai erényeknek szól. Ezt erősíti meg végérvényesen a két főétel is. A fokhagymás sertéshús lecsós körítéssel, és a pikánsan, gyömbérrel elkészített bárány egy dologban megegyezik: mindkét étel jó alapanyagokból készült, de mégsem ad ki semmi különöset. Valami benne rekedt ezekben a fogásokban. Erőtlen, közepes, bizonytalan ételek. Képzeljék el: bárányt esznek, porhanyósat, omlósat, és nem éreznek semmit. Se jót, se rosszat. Csak szomorúságot. Aztán jön a háziasnak gondolt szilvás gombóc – és ott marad a vaskos tészta, még akkor is, ha érződik, nagyon akarták, hogy hasonlítson nagyanyáinkéra.

Aztán szedelőzködünk, elköszönünk a zajos magánebédet ülő tulajdonoséktól, és átadjuk a terepet a sok országos sztárnak. Egyenek, ha van kedvük.

Konyha: jellegtelen
Kiszolgálás: arctalan
a Wittman fiúk

A sorozatban megjelent kritikák között az éttermek neve szerint is válogathatnak a NÉPSZABADSÁG ONLINE-on: www.nepszabadsag.hu

indult ilyen szak a színművészetin. Mivel a legtöbb jó emlékem a kaposvári vendégjátékokból volt, beállítottam a Csiky Gergely Színházba. Azt kértem, vegyenek fel valaminek. Ekkor lettem kellékes. Két-három hónap után azonban elkezdett érdekelni, ahogy a lámpákat állítják. Arra is rájöttem, nem olyan könnyű rendezni. Sok rossz előadást láttam. Milyen boldogtalan lennék, ha elvégezném a

Bányai Tamás

hova is.

– Megfordult már jó pár színházban – a Katonától a Merlinig, Szegedtől Kaposvárig, és persze külföldön is. Kedvelik a színházi fővilágosítók?

– Mára már elfogadtak, korábban több probléma volt. Úgy érezték, hogy helyettük hívnak, pedig ez nem így volt, velük együtt kellett megoldani a feladatokat.

– Van trend a világításban is?

– Ez Magyarországon nem érzékelhető. Valahol Nyugat-Európában hallottam: van olyan divat, hogy nem látható a színpadon az árnyék. Ettől megfoghatatlanná, ködössé válik a kép. Ehhez persze megfelelő technika kell.

– Mennyire felszereltek a színházak?

– A kaposvári sajnos már nagyon elhasználódott, de engem sokszor azért hívnak, hogy a legrosszabb technikából milyen hatásokat érnek el, mi a különbség, ha alulról, felülről, vagy oldalról világítom meg őket. Miután megismerem a díszlettervet, kidolgozom, mit hogyan lehet a legjobban hangsúlyozni, mire predesztinál a díszlet. Aztán megmutatom a díszlettervezőnek és a rendezőnek, mire gondoltam. Általában elvárják, hogy önállóan dolgozzam – mint Máté Gábor legutóbb Az idióta című előadás kapcsán.

Szemere Katalin

Válogatás a református énekeskönyvből

MTI-JELENTÉS

Református énekek hangzanak fel vasárnap este a Zeneakadémián. A hangversenyen fellépő kórusok és *Pálúr János* orgonaművész előadásában hallhat a közönség református énekeket, illetve együtt énekelheti azokat a fellépőkkel.

Pálúr János a sajtónak összeállított ismertetőjében emlékeztet arra, hogy a Református énekek az első olyan hangversenysorozat, amelynek műsora a református énekeskönyvből vett koncepciózus válogatásra épült. A mostani, második ilyen koncert létrejöttével már hagyományról is lehet beszélni – hangsúlyozta.

A csaknem napra pontosan egy évvel ezelőtt megtartott első református koncertet CD-n és kazettán is megjelentették, és a tervek szerint kiadják az idei hangverseny anyagát is. (Ez kárpótolhatja a távolmaradókat, hiszen már minden jegy elkelt.) A vasárnapi koncerten közreműködik a Palló Imre Kórus, a Baár-Madas Gimnázium Vegyeskara, a Psalterium Hungaricum Kórus, a debreceni Kántus, a szlovákiai Fiatal Reformátusok Szövetségének Kórusa, valamint a Julianna Református Általános Iskola Kórusa. Vezényel *Arany János, Cseri Zsófia* és *Berkesi Sándor*. A hangverseny szólistái *Kárpátiné Berkesi Boglárka* (mezzoszoprán) és *Basky István* – tenor.

Böszörményi Gergely, a koncerteket szervező Periferic Records igazgatója az MTI-nek elmondta, hogy 2004-ben háromnapos református zenei fesztivált rendeznek.

Vitéz László és Sicc, a kandúr

A Mesevonattal januárban is a Sínházba zakatolhatnak a kicsik, ahol minden vasárnap mesejátékokkal, gyermekszínda-rabokkal, bábszínházi előadással vagy koncerttel szórakoztatják őket. A múlt századi szerelvény a Nyugati pályaudvarról fut ki délelőtt háromnegyed tízkor, a célállomás a Magyar Vasúttörténeti Park teátruma. Január 12-én a Sicc című mesejátékot, 19-én Vitéz László és a többiek című bábelőadást mutatják be, 26-án pedig Eszményi Viktória koncertezik.

Az ország legnagyobb gyermekszínházában, a Magyar Vasúttörténeti Parkban található Sínházban számos produkcióval várják a családosokat. A teátrumot múlt századi gőzössel, a Mesevonattal is megközelíthetik, amely minden vasárnap háromnegyed tízkor indul útjára a kicsikkel a Nyugati pályaudvar I. vágányáról. A Sínházba érve folytatódik a szórakozás, délelőtt tizenegy órától kezdődnek ugyanis a gyermekelőadások, illetve a koncertek.

Az év első mesenapján, 12-én délelőtt tizenegy órától *Jakab Zsolt* Sicc című darabját láthatják a gyerekek; tavaly ez az előadás vonzotta a legnagyobb nézősereget. Az előadás sikere valószínűleg abban rejlik, hogy a népzenés mesejátékban a színművészek mellett muzsikusok is szerepelnek, akik tizenhárom hangszeren játszanak. Nemcsak szövegét írta Jakab Zsolt a Bugajakab Társulat produkciójának, hanem a zenéjét is ő szerezte, úgyhogy ki más mesélhetné a történetet, mint ő. A nagyszájú macskát *Pipó László* színművész alakítja, *Lakatos Sándor Endre* játssza Kutyát, *Jóföldy Attilát* pedig Róka komaként láthatják az érdeklődők.

Az ország legnépszerűbb és legidősebb bábművészét, *Kemény Henriket* január 19-én délelőtt tizenegy órától üdvözölhetik a pódiumon a kicsik. A bábművész generációkat szórakoztatott már Vitéz Lászlójával, ezúttal is a Vitéz László és a többiek című bábjátékkal lép fel.

Lemezbemutató koncertet ugyancsak hallhatnak a muzsikára vágyók, *Eszményi Viktória* legújabb albumával ismerkedhetnek január 26-án délelőtt tizenegy órától. A Vidéki lány a nyolcvanas években tűnt fel a könnyűzenei életben, azóta nemcsak a felnőtteknek, hanem a gyermekeknek is énekel. Eszményi cirkusz címmel 1996-ban jelent meg első gyermeklemeze, amelyet tavaly karácsonykor kiadott CD-je, a Gyerekek városa követett. Férje, a volt 100 Folk Celsius-tag, *Heilig Gábor* szerzőként jegyzi a hanghordozón szereplő számokat.

H. D.

Sziget-rövidfilmpályázat

Filmpályázatot hirdet a Sziget Szervezőiroda. Egyedüli feltétel, hogy a beküldött mű ne a Sziget Fesztiválról szóljon, és ötven másodpercnél ne legyen hosszabb. A szervezők tehát olyan alkotásokat várnak, amelyek lehetnek akár frissen forgatott etűdök, de lehetnek akár korábbi filmből kivágott vagy több régi filmrészletből „összegyúrt" művek.

Mint ahogy nincs tartalmi, úgy nincs műfaji és technikai kötöttség sem, így a rajzfilmtől a játékfilmig, az S8-as technikától a digitális kamerával forgatott anyagig bármivel lehet pályázni.

A pályamunkákat 2003. február 15-ig kell beküldeni a következő címre: Sziget Kft., 1117 Budapest, Orlay utca 5–7. A szakmai zsűri döntése után a szervezők – rendhagyó módon és hagyományteremtő szándékkal – a legjobb filmek alkotóinak felajánlják, hogy műveiket a „Sziget Fesztivál 2003" televíziós reklámidejében, a reklámfilmek helyett, önállóan vetítik, természetesen megismertetve a közönséget a film alkotóival is. A sikeres művekből készült blokkot a mozikban is láthatja majd a közönség.

Cs. G.

Bárka Színház: SZ: Ilja próféta (7). V: Mulatság (7). **Budapest Bábszínház:** SZ: Pinokkió (fél 11, 4). V: Dió-törő (fél 11, 4). **Budapesti Kamaraszínház a Tivoliban:** SZ: Szegény Lázár (7 – bemutató ea.). V: Az ügynök halála (7). **Budapesti Kamaraszínház Ericsson Stúdió:** V: A pelikán (7). **Budapesti Kamaraszínház Shure Stúdió:** SZ: Johnny háborúja (fél 8). V: Amit a lakáj látott (fél 8). **Budapesti Operettszínház:** SZ: Kánkán (3, 7). V: Mágnás Miska (3, 7). **Budapesti Operettszínház Raktár Színház:** V: A Gólem (fél 8). **Buda Stage:** SZ: Bonbon matiné (11 – Gryllus Vilmos lemezbemutatója – Nugát-bérl., 3. ea.). Sörgyári capriccio (fél 8). V: Beatles Forever (fél 8). **Játékszín:** SZ: Gázláng (8). **József Attila Színház:** SZ: A makrancos hölgy (7). V: Made in Hungária (3, 7). **Karinthy Színház:** SZ–V: Tanár úr, kérem! (SZ: fél 3, V: 7). **Katona József Színház:** SZ: Az idióta (7). V: Tartuffe (7). **Kamra:** SZ: King Kong lányai (7). V: A színházcsináló (7). **Kolibri Színház:** SZ: A rút kiskacsa (10). V: A két Lotti (3). **Kolibri Fészek:** SZ: A fülemile (fél 11). V: Alice Csodaországban (fél 11). **Magyar Állami Operaház:** SZ: Cosi fan tutte (7 – Ferencsik/2. bérl.). V: A walkür (5). **Erkel Színház:** SZ: Zorba (4 – Valentin/3. bérl.). V: Pomádé király új ruhája (11 – Pamina/3. bérl.). **Madách Színház:** SZ: Anna Karenina (3, 7). V: Ludas Matyi (fél 11). Anna Karenina (3, 7). **Madách Stúdió:** SZ: Nagyvizit (7). **Madách Kamara** SZ: Jelenetek egy kivégzésből (7). V: A testőr (7). **Merlin Színház:** SZ: Mesterdetektív (7). V: A balek (7). **Merlin Színház Kamaraterem:** SZ: Legszebb mesék III–IV. (11). V: Murphy törvényei (fél 8). **Merlin Klub:** V: Zenegér a Merlinben (11 – Huzella Péter ea.). **Mikroszkóp Színpad:** SZ: Ügynökök kíméljenek! (fél 3). Közös bűn... (fél 8). V: Ügynökök kíméljenek! (fél 8). **Millenáris:** SZ: Huzella Péter ea. (11). Dongó meg Mohácsi (4 – a Gabalyda Bábszínház ea.). A hideg gyermek (8 – a Krétakör Színház ea.). V: A hideg gyermek (8). **MU Színház:** V: Kalkulált rizikó (8). **Várszínház:** SZ: Ezeregyév (7). V: Fúvós hangszerek meséi (fél 11). A klasszikus balett gyöngyszemei (7). **Pesti Magyar Színház:** SZ: Vízkereszt vagy amit akartok (7). V: Patika (de. 11 – Rajz János-bérl., 2. ea.). A gyertyák csonkig égnek (7). **Pesti Magyar Színház Sinkovits Imre Színpad:** SZ: A csütörtöki hölgyek (7). V: Boldog Asztrik küldetése (7). **Radnóti Színház:** SZ: Az ördög (7). V: Medea (7). **Thália Színház:** SZ: Tűzmadár – Bolero (8 – a Szegedi Kortárs Balett ea.). V: Jekyll és Hyde (7 – Musical Színház ea.). **Thália Színház Új Stúdió:** SZ: Az ötödik Sally (fél 8). V: El nem küldött levelek (fél 8). **Új Színház:** SZ: Angyalok a tetőn (3 – premier). V: Éjjeli menedékhely (3). **Új Színház Stúdiószínpad:** V: Az akasztottak balladája (7). **Vígszínház:** SZ: Legenda a lóról (7 – Tomanek-bérl., 1. ea.). V: Padlás (de 11). Össztánc (fél 8). **Pesti Színház:** SZ: Kitty Flynn (7 – Makay-bérl., 3. ea.). V: Pinokkió (fél 3). **Vidám Színpad:** SZ: Az ördög nem alszik (3). **Vidám Színpad Kellér-terem:** SZ: Koltai-kabaré (fél 8). V: Mennyből a... hulla (3).

MDK

Prauss Károly
pallér

Conrath levele, melyben az osgyáni templom hibáiért Prauss Károly pallértokolja.

/Cass. Par. Bizottság 1773 jan 30. ülésének jegyzőkönyvéhez csatolva/.

Bónisné, Wallon Emma: Conrath János György építőmester.
Művészettörténeti Tanulmányok. Bp. 1961. 65-86.l.
83. o. 23. jegyz. és 84.l. 25.j.

MDK

Prauss Károly

építőpallér

Conrath-tal szakértői véleményt ~~kiáll~~ ad az ujonnan épült osgyáni templom boltozatán és eldalfalain jelentkező repedésekről.

Bonisné, Wallon Emma: Conrath János György építőmester.
Művészettörténeti Tanulmányok. Bp. 1961.65-85.l.

74.l.

MDK

Prauss Károly

kőmüves pallér

nyugtáit is csatolta az osgyáni /Hont , majd Gömör megye/ templomépitésre további kiutalást kérő Boldoghy plébános //a /Cassa Par. 1773. jan. 30/

Bónisné, Wallon Emma: Conrath János György építőmester.
Művészettörténeti Tanulmányok. Bp. 1961. 65-85.l.
73.l.

Praun István

asztalos

1700

l.

Szakályné: Váci

domokos konvent

története. Bp. 1912

55. l.

Prauner József

lant és hegedűkészítő

1758-ban Pesten akart

letelepedni.

Isoz Bprene

98. l.

[illegible]ádítás ára az orr. tanítói
[illegible]ból felvett 7000 K és 2799 K
[illegible]ssön törlentése

[illegible]érlet az 1906 évi 112735
[illegible]tva K 1900.—

[illegible]ásáról: (7 rendelet utalv. tbm)

Dr. Wein.

Vadász u. 33. II.

M. D. K.

PRAUNIK András szobrász

Eperjesen

1733-ban tiltakozik Grimming Simon megbízatása ellen a ferencesek előtti szoborcsalád munkáival kapcsolatban

Agghásy: Barokk szobrászat... Szn. 1939.

I. 256.

J. Prause MDK

1786-ban készítette a weidenbachi templom orgonáját.

Das Burzenland. IV. 1. E. Gekelius kiad. Brassó 1929.

eml. L. 224. old.

Prause

MDK

1796-ban kéni Tette a brassói
Szent Márton templom régi orgonáját.

Das Burzenland. III. köt. Brassó. 1. rész. E.
Jekelius kiad. Brassó 1928.
eml. h. 155. old.

Prause MDK

Orgonakénitő"
a brassói Szt. Bartholemeus templom régebbi orgonáját kénitette.

Das Burzenland. III. köt. Brassó. 1. rész. Erich Jekelius kiad. Brassó 1928.
(eme. h. 121. old.)

MDK

Prauss Ferenc kőmives legény

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Müvért 1957.VI.évf.4.sz.299.l.

MDK

Prauss Gábor kőmives

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Művért 1957.VI.évf.4.sz.299.l.

M. D. K.

PRAVET János

1793 Szombathely domonkos t. Mária kegyszobor festése

Garas XVIII. sz. 243. l.

Praunik András

Hobrass

Eperjesen

1733.

K 75 cl.

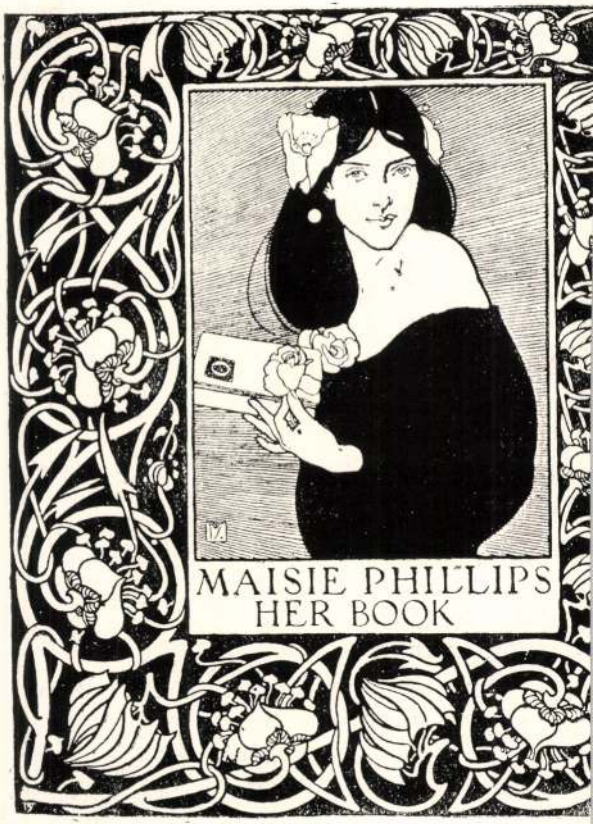

767. szám.

H. Ellwood. Török Kornél
Budapest.

757. *Elwood Harold May.*
«Watchmann, What of the Night?»
Török Kornél
Budapest.

758. *Elwood Marguerite Rochester.*
Rajzolta H. E.
Török Kornél
Budapest.

759, 762. *Elwood George May.*
Rajzolta H. E. 1898-ban.
Két változat. Török Kornél
Budapest.

760. *Rochester*
Athenaeum and Mechanics Institute Library.
«Sience, art, industry».
Török Kornél
Budapest.

761. *Elwood Harold May.*
Rajzolta H. E. 1898-ban.
Török Kornél
Budapest.

PRAVOTINSZKY.

E lengyel név viselője fiatal magyar művész. Azok közé tartozik, a kik megérdemlik, hogy nevüket megjegyezzük. Nem a nagyképüen komolykodók csapatából való, a kik mindenáron nehéz fába akarják vágni a fejszéjüket, hanem a bohémek seregéből, a kik a mily könnyen élnek, olyan könnyen dolgoznak és könnyedén veszik az egész életet is. Mintha Murget nagy bohémjeiből került volna lelkébe egy-két csöpp vér. A műhelyekhez közel élők ismerik, de az ugynevezett nagyközönség előtt amolyan ismeretlen X volt eddig, a ki elveszett a névtelenek temetőjében. Tenyérnyi rézkarczok az ő munkái, melyek nevét pár év óta a mi Szalonjainkban hirdették. De kiállításjáróinkból legfeljebb, ha a szines vásznak váltanak ki erősebb művészi érzéseket. Apró papirlapok egyszerü szólását ugyan ki hallja meg a szemlélődők között?! Először Térey Gábor vette Pravotinszkyt észre és ma már egész kis kollekcióját — tizenöt-husz rézkarczot — őrzi a Szépművészeti Muzeum a világ modern rézkarczoló mesterei között.

A rézkarczoló művészi feladata nagyon nehéz. A festőnek a segitő eszközök egész arzenálja áll rendelkezésére. Engedelmes szolgájává szegődik nemcsak a vonal, hanem az ecsettel a paletta minden szine. A karczolónak eszköze szegényes és kevés. Neki ezekkel kell művészi hatásokat létrehozni. Neki sima rézlap a vászon, finom hegyes tű az ecset; ezzel kell felkarczolnia mondanivalóját. Erős savakkal maratja aztán a rézlapot. Igy osztja szét a fényt, rendezi el az

Modern Művészek
1905. I 3.

árnyékokat, csal ki fényhatásokat, ad a karczba tónust és összhangot.

Ezelőtt ötszáz évvel még csak a fegyverkovácsok mertek ilyenféle savakkal etetni munkájukba kicsiny díszeket. Ruysdaelék már kellően tudták értékelni a művészet e különös előadó faját. Rembrant pedig a rézkarcz nagymestere lett és csodálatosan oldott meg vele fényeffektusokat. Ma a grafikának hatalmasan terjeszkedő ága a rézkarcz, a melyben minden nemzet adott a világnak modern mestereket. Különösen az angolok és amerikaiak. Ott van mindjárt raffinált módszerével Herkomer, a pointesécheben Bone, mezzotintoival Strang, a németek közt Klinger. Legrost pedig épen rézkarczai, e klasszikusan egyszerű, filozofáló lapok miatt perlik vissza második hazájától, Angliától, féltékeny honfitársai a franczíák.

Nekünk ilyen nagy mestereink még nincsenek. Magyar földön a rézkarcznak sincs kitaposott mesgyéje. Jó izomzatu fiatalok kellenek ide, kik ne rettenjenek vissza a részvétlenségtől. Nem világhóditók, hanem türelmes munkások, kik nem áhitoznak rögtön a nagyközönség primadonna szeretetére és megelégesznek eleinte a kevesek értékelésével is. Ilyen Pravotinszky is. Rendelkezik erre a munkára minden készséggel és érti jól ezt a művészetet. Festeni Hollósynál kezdett, azután Münchenbe ment. Itt ismerkedett meg a karczolással és sokat tanult Heimannál. Dolgozott Dachauban is; végre magához vonzotta a művész metropolis Páris. Itt Eugéne Délâtre-hoz került; a legjobb iskolába, mert ettől az Eugéne Délâtre-tól származnak ma a legszebb rézkarczok Európában. Münchenben tudást sze-

dett magába, Párisban pedig teleszivta tüdejét szabad levegővel. Finomabb lett, könnyed és lekopott róla minden nehézkesség. Szereti a természetet és levegős tájak kerülnek ki karczoló tűje alól. Meglágyulnak a kemény konturok és melegség költözik a hideg vonalak közé. Finom munkás és nincs előtte semmi nehézség. E kis rézlapokon szuverén; azt emeli ki, érezteti és hangoztatja, a mit akar, ott a hol neki tetszik. Teli van érzéssel, szinnel, dallal. A mit Párisban szedett magába, még ki sem forrhatott benne. Hiszen csak most őszszel került le róla a művészölő uniformis. De a mit eddig dolgozott, a magyar művészetnek becses és többet ér, mint sok öreg „routinier" sok éven át összerótt munkája. **Bölöni György.**

A RENAISSANCE FESTÉSZETE ÉS SZOBRÁSZATA. Berzeviczy Albertnek az University Extensionban tartott előadásai „A cinquecento festészete és szobrászata (tekintet nélkül Velenczére)" czimmel, egy kis könyvbe foglalva megjelentek. (Ára 2 kor.) Berzeviczy e művében folytatja és részletezi az ő renaissance felfogását, betetőzésnek tekintvén azt, a quattrocento törekvései egybefoglalásának. Szive az övék, ő a kész formákat, a tökéletes technikát, az eszmekörében gazdagabb, hatása elérésében öntudatosabb és számitóbb művészetet szereti, mig sokan inkább a kialakuló, bár dadogó, de őszintén kutató kisérletezőkhöz vonzódnak. Berzeviczy azonban tudja a maga álláspontját védeni, ékesszólóan és meggyőződéssel. A kik őt olvassák, megtanulnak az ő szemével látni.

KIS KIÁLLITÁSOK.

Műteremkiállitás. Faragó Géza nagykorona-utczai (32. sz.) műtermében egy csomó festőnknek egy csomó finom kis apróságát gyüjötte egybe. Vázlatok, tanulmányok, — igazi művészi ajándékok. Az igazi műbarát ezek között könnyü szerrel talál valami izes apróságot. A ki például Fényes, Ferenczy egy-két tájvázlatát, Márk Lajos finom szinvázlatát, Cserna, Herrer szintanulmányát méltányolni fogja, bizonyára művészi izlésü ember. Meglepetéssel is szolgált a kis tárlatfajta, még pedig az udvarias házigazda részéről, a ki egy női tanulmányfejét állitotta ki, — ez felülmul mindent, a mit eddig Faragó Gézától láttunk. Ebben szinei nem kiáltanak, mint (igen helyesen) a plakátjain, — ellenkezőleg tüzében érzés van, sziv és őszinteség. Pravotinszkynek lapunk finom aquatinta mellékletét itt két szinben levonva láttuk. Igy még hatásosabb. Déry Bélának egy szénrajza merész vonalhatásával megkapó. Telcs egypár szoborvázlata bevilágit a művész lelkébe. De ilyen apróságokat csak műértők vesznek.

Műkereskedések szalonjai. A művészet iránti érdeklődés ébredésével, minden társadalmi réteg kielégitésére nálunk is alakultak kisebb szalonok, a hol kiki megtalálja a maga fejlett vagy fejletlen izlésének megfelelő műtárgyat. Ha ezeket a szalonokat művészi szempontok vezetik, mint a külföldi nagy művészközéppontokban, de ujabban már a kisebb helyeken is, a műkereskedések szaporodásának, éppen a művészet szem-

Pravet János

Kombathelyi festő

l.

P. Szalay János dr.:

A kombathelyi Heut Domonkos-rendiek lelkipásztori működése 1638-1938. Kombathely 1938. 114. l.

MDK

Pravotinszky

Tizenöt-husz rézkarcát őrzi a Szépművészeti Muzeum a világ modern rézkarcoló mesterei között.

Bölöni György: Pravotinszky

Modern Művészet, 1905.I. 3.sz. 161-163.l.

Pravotinszky

M.D.K.

festő
rézkarcoló

művészetét először Térey Gábor vette észre, s a Szépm. Múzeum 15-20 rézkarcát őrzi a világ modern mesterei között. A fiatal magyar művész Hollósynál kezdett festeni, majd Münchenben ismerkedett meg a karcolással. Dolgozott Dachauban és végül Párizsban. „Amit eddig végzett a magyar művészetnek becses és többet

Bölöni György: Képek között, Bp. 1967. 23-25. old.
/a cikk megj.: „Modern Művészet" 1905. 3. sz./

M.D.K.

Pravotinszky

"Akvatintái gondosak és vizfestményei is a gyakorlott illusztrátort árulják el," irja Déry Béla: "A Nemzeti Szalon tárlata" c. kritikájában.

Képes Családi Lapok. Bp. 1904. okt. 16. 26. évf. 42. sz. 762. lap

Ügyintéző:
Tárgy:

Művészi díj: Nemzeti Szalon graf. kiállítás
Pravatinszky Lajos

Művészet V. évf. 1906. 212. l.

Grafika - Rézkarc - Tájkép

Pravotinszky Lajos :
Patak /Rézkarc/

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
134.
- illusztráció -

P r a v o t i n s z k y Lajos
grafikus:

M Ű V É S Z É T
XIII.évf.1914.
134.
- illusztráció -

után festett háttér-tanulmány fölhasználásával, csaknem kivétel nélkül a san-cassianói műteremben kerültek a vásznára s ez a kép mégis egyike a leglevegősebb festményeknek, alakjai pedig oly szabadon és fesztelenül mozognak, hogy az élet teljes hatását teszik ránk s egy pillanatra sem éreztetik a beosztással és elhelyezéssel való bajlódást. A gondosan öltözött gavallérok, a fiatalos mozdulatokban tetszelgő öregurak és kacér Watteau-hölgyek annyira készen éltek a művész emlékezetében, hogy áthelyezésük a vászonra, mondhatni, csak gyermekjáték volt. És éppen Favretto nagy tudásának eredménye az az egység, melyet képein annyira megszeretünk és csodálunk. Nála a keresgélésnek, az alakok beállításával való bajlódásnak semmi nyoma. Stílusa világos, egyszerű, derült és folyékony, mint Goldoni valamelyik párbeszéde, vagy Burattinak a veneziai erkölcsöket festő versei.

Nem csoda, ha ilyen tulajdonságaival művésztársai közt is gyorsan hódított. Az újabb veneziai festők közül egy sem tudott szabadulni a hatása alól s hogy a természet kultusza a lagunák városában csakhamar általánossá vált: az első sorban neki köszönhető. De nem csupán művészi hitvallásának, előadási módjának is nagy számmal akadtak utánzói. A ragyogó színek és fények alkalmazása, a lágy színfoltokkal való rajzolás általa annyira divatossá vált, hogy a régi iskolák modorában készült édeskés veneziai genreképek a művészeti kiállításokból csakhamar egészen kiszorultak. Volt idő, midőn Veneziában, sőt Olaszország más városaiban is minden festő a Favretto csábító modorában akart festeni.

Ma már egykori tanítványai is egyéni kifejezésmódokat keresnek s a legújabb művészeti áramlatok hatása alatt, főleg az eszmei tartalom visszaadására törekszenek. A régi gárdából úgyszólván csakis Milesi az, a ki tradicióit megőrizte s még mindig tántoríthatatlan híve a nyolcvanas évek elején kibontott zászlónak. Ő folyvást a Favretto kedves Velenzeiáját festi kócoshajú, ragyogó szemű popolánáival, harsányszavú halárusaival s a traghettók körül ácsorgó szurtos népséggel. A többiek irányt változtattak s a körülöttük pezsgő népéletnek bucsút mondva, a misztikus és szimbolikus jelenetek felé fordulnak érdeklődésükkel. Műveikben előkelő fölfogás nyilatkozik meg, párosulva az előadás nem közönséges tökélyével. Ezek a művek azonban rendszerint minden nagyobb föltünés nélkül olvadnak be a legújabb művészeti áramlatok termelésébe. Nem árulják el az olasz művészt s még kevésbbé azt, hogy a lagunák városában születtek. A modernség tetszetős bélyege megvan rajtuk; de az éghajlat befolyását már nem látjuk. Kellemes világpolgárok; de nagyobb érdeklődésünkre, a különleges vonások hiányában, nem számíthatnak.

Venezia poezisét még ma is Favretto erőtől és ifjúságtól sugárzó művei tükrözik vissza leghívebben. A csodás város érdekes életét a maga valódiságában csak ő tudja emlékezetünkbe visszaidézni az igaz őszinte szeretetével s a művészi előadás mesterkéletlen bájával. A lagunák gyönyörű városának lehetnek kiváló képírói, de minden izében művészi tolmácsa ma is csak egy van: Giacomo Favretto.

Szana Tamás

TANULMÁNY
B. PRAVOTINSKY LAJOS RAJZA

Művészet 1903.

MDK

Pravotinszky Lajos /1880-1932/

Vihar.Olajf.50x65.

Árverési Közlöny 1939. 4 rk.sz. 28.1.

MDK

Pravotinszky L.
Parasztházak Rákospalotán, sz.akvatinta

Szépm.Muz.
Nemzetközi modern metszetkiáll. Grafikai Oszt.
kiáll. 1907. jun. 24 1.

MDK

Pravotinszky L.
Reggeli szürkület, akvatinta

Szépm.Muz.

Nemzetközi modern metszetkiáll. Grafikai Oszt. kiáll. 1907. jun. 26 1.

Pravotinszky Lajos festőművész
Tanulmányfej
Szépm.Muzeum I.Grafikai kiállitása
1907 február

Pravotinszky Lajos
Utca Skutariban, sz.rajz

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Műcs. 17 1.

Pravotinszky Lajos
Templom a dombtetőn, rézkarc, szines

Szent-György-Chéh XLVI.művészeti aukciója. A Gyüjtő.
X.évf. 2.sz. 4 l.

gy középkori miniált kódexet és egy
zött, melyeknek hollétéről 1945 óta

veleinek 16 könyvét tartalmazó latin-
t tükörterülete 18.5 x 1o cm. Az 5.
rek. Az iniciálék ornamentális jelle-
iányzanak, ami arra mutat, hogy a mü
aradt. Utolsó lapján: MARCI.TULLII.
ECIMUS. AD. FELICITER. EXPLICIT. -
arra vall,hogy a mü másolója papi
zerzetes lehetett. Egykoru tulajdonosa,
, talán tőle származnak a lapszéli
148o körül, semmi támpont sem bizo-
ne, mint régebben gondolták. Ujabb

y. Végén: DISSER HERBARIUS IST CZU
ET UFF DEM XXVIII DAGE DES MERTZ ANNO
apja s további néhány lapja hiányzik.

MDK

Pravotinszky Lajos, 1880-1932.

Vihar, olaj

Árverési Közlöny, 1939. 3.rk.
1.

31

Pravotinszky Lajos

Idill, szines aquatinta

A XIX-XX. század magyar grafikája, 1924. június

Orsz. Szépműv. Múz. katalógusa 7 lap

MDA

Pravotinszky Lajos

Játékok, off.

Tó partján, akvatinta

Friss hó, "

N.Szal. 1913. tav. kiáll. 2o. 1.

MDK

Pravotinszky Lajos, festő.

239. Lovasnai halászbárkák, aquatinta.
260. Alkony a Dunán. Színrajz.
261. Nyírfák. Színes aquatinta.
262. Bárányfelhők. Színrajz.

KMTárs. 1912 III. kiáll. – Kat. 57, 58 l.

MDK

Pravotinszky Lajos, 1880-1932.

Vladimir Volinszkij-i táj, of.

Kikötő Portoréban, of.

Volhiniai táj, of.

Árverési Közl. 1937. 2.rk.sz. 81.sz.

35 l.

MDK

Pravotinszky Lajos, 1880-1932.

Tájkép gémeskuttal, of.

Bogyiszlói táj, szén

Árverési Közl. 1937. 2.rk.sz. 81.sz.
35 l.

MDK

Pravotinszky Lajos

Beráti Dsamia, sz.rajz

Hadviselt müvészek kiáll. Mücs. 1919. márc.
23 l.

MDK

Pravotinszky Lajos, 1880-1932.

Vihar, of.

Árverési Közl. 1938. dec. 8.rk. 88. auko.

29 1.

MDK

Pravotinszky Lajos, 188o-1932.

Vihar, of.

Árv. Közl. 1939. szept. 4.rk.sz. 91.sz.

28 l.

MDK

Pravotinszky Lajos

Wladimir-Wolynskij, of.

Hadviselt művészek kiáll. Mücs. 1919. márc.

20 l.

MDK

Pravotinszky Lajos

Wladimiri zsidótemető, of.

Orosz templom Sarecenben, of.

Hadviselt művészek kiáll. Mücs. 1919. márc.

2o l.

MDK

Pravotinszky Lajos

Elbasszáni török temető, szin.rajz

Katonáink a Pojani-i templom belsejében, szén

Károly király Durazzoban, szén

Hadviselt müvészek kiáll. Mücs. 1919. márc.

32 l.

MDK

Pravotinszky Lajos

Török hid Fjeriben, szén

Hadviselt művészek kiáll. Mücs. 1919. márc.

32 l.

MDK

Pravotinszky Lajos

Volhiniai táj, of.

Bogyiszlói táj, szén

Árverési Közl. 1938, 3.rk.sz. 15 l.

Pravotinszky

A színes fametszet századeleji művelője.

H.B.: A Nyári-féle gyűjtemény; Műgyűjtő, 1971. 2. sz. 42. l.

PRAVOTINSZKY LAJOS

Nagybánya művészete (katalógus)
Magyar Nemzeti Galéria, 1996

529

Pravotinszky Lajos

festő

Lykafest 1896–1914.

105. l.

Kikiáltási ár pengőben

498. PRAVOTINSZKY LAJOS (1880—1932), Vladimir Volinszky-i táj. Olajf. 49×60. (Jelzett.) . . 7.—
499. —, Volhiniai táj. Olajfestmény. 24×33 . . . . 7.—
500. —, Bogyiszlói táj. Szénrajz. 34×54. (Jelzett.) . 7.—
501. —, Tájkép gémeskúttal. Olajfestmény. 50×66 . 10.—
502. —, Kikötő Portoróban. Olajfestmény. 40×50 . 9.—
503. PRIHODA ISTVÁN, Női tanulmány. Ceruzarajz. 42×30. (Jelzett.) . . . . . 6.—
504. —, Páholyban. Rézkarc. 39×29 . . . . . 4.—
505. —, Akt. Rézkarc. 32×44 . . . . . 6.—
506. —, Kompozició. Rézkarc. 39×36 . . . . . 3.50
507. —, Szökőkútnál. Rézkarc. 48×35 . . . . . 5.—
508. PRÓNAI, STIFFEL ANTAL, Falusi táj. Olajf. 30×40 . . . . . 12.—
509. —, Tájkép. Olajfestmény. 55×70. (Jelzett.) . . 40.—
510. RAUSCHER LAJOS (1845—1914), Utcarészlet. Rauscher-féle technika. 35×24 . . . . . 15.—
511. —, Tájkép. Rauscher-féle technika. 27×37 . . 5.—
512. REMSEY JENŐ, Tanulmányfej. Ceruzarajz. 20×15. (Jelzett.) . . . . . 12.—
513. REYNOLDS, SAMUEL WILLIAM (1773—1835), VERNET HORACE (1789—1863) UTÁN, Mazeppa. Mezzotinto. 70×90 . . . . . 20.—
514. RÉTH ALFRÉD, Kastély. Olajfestmény 24×34. (Jelzett.) 4.50
515 RÉTI ISTVÁN, Rózsaszín ruhás nő. Olajfestm. 60×50. (Jelzett.) . . . . . 103.—
517. RIGAL J., STIELER, JOSEF KARL (1781—1858) UTÁN, Női képmás. Színezett kőnyomat. 56×42 . . . . . 18.—
518. RIPPL-RÓNAI JÓZSEF (1861—1928), Pihenő nő. Tusrajz. 22×27. (Jelzett.) . . . . . 10.—
519. —, Cséplés. Pasztell. 34×46. (Jelzett.) . . . . 120.—
520. —, Tájkép. Olajfestmény. 75×100 . . . . 700.—

(Illusztrálva az I. táblán.)

521. —, Kertészek. Színes kőnyomat. 25×34 . . . 20.—
522. —, Trécselők. Pasztell. 30×20. (Jelzett.) . . . 40.—
523. ROBBE, MANUEL, Neglige. Színes rézkarc. 48×38 . . . . . 9.—
524. RÓNA KLÁRA, Ábrándozó. Pasztell. 30×40. (Jelzett.) . . . . . 25.—
526. ROTTMAN MOZART, Női képmás. Olajfestm. 85×65. (Jelzett.) . . . . . 80.—
527. —, Nő virágokkal. Olajfestmény. 110×80 (Jelzett.) 200.—
528. ROZWADOWSZKY ZYGMUND, Lovas járőr. Olajfestm. 60×80. (Jelzett.) . . . . . 50.—
529. RUBOVICS MÁRK, Téli táj vizimalommal. Olajfestmény. 45×60. (Jelzett.). . . . . 30.—

Árverési Közlöny 1937. okt. rk. 12.

		Kikiáltási ár pengőben
530.	—, Őszi hangulat. Olajfestm. 18×24. (Jelzett.)	18.—
531.	RUDNAY GYULA, Önarckép. Olajfestmény. 45×35. (Jelzett.)	220.—
532.	—, Lakoma. Olajfestmény. 45×38. (Jelzett.)	250.—
533.	—, Lótanulmány. Olajfestm. 40×56. (Jelzett.)	75.—
534.	SASSY ATTILA, Salome keresztelő szent János fejével. Pasztell. 50×80. (Jelzett.)	20.—
535.	SCHEIBER HUGÓ, Téli táj. Olajfestmény. 50×70. (Jelzett.)	11.—
536.	—, Tanulmányfej. Szénrajz. 42×30. (Jelzett.)	1.50
537.	SCHELL Fr., Fogolycsendélet. Olajfestmény. 55×45. (Jelzett.)	90.—
538.	—, Huros rigók. Olajfestmény. 55×44. (Jelzett.)	90.—
539.	SCHÖN JÓZSEF (1820-as évek Pesten), Női képmás. Olajfestmény. 64×50. (Jelzett.) *(Illusztrálva a IV. táblán.)*	100.—
540.	—, Férfi képmás. Olajfestmény. 64×50. (Jelzett.) *(Illusztrálva a IV. táblán.)*	100.—
541.	SCHÖNBERGER ARMAND, Önarckép. Tusrajz. 30×21. (Jelzett.)	7.—
542.	SCHULTHEIS, ALBRECHT FÜRCHTEGOTT (1823—?), STIELER, JOSEF KARL (1781—1858) UTÁN, Női képmás. Színezett acélmetszet. 58×42	18.—
543.	—, Női képmás. Színezett acélmetszet. 58×42	18.—
544.	SCHULTZ, J. A. (?—1865), GUÉRARD, EUGÉN VON (1811—1901) UTÁN, Les Lionnes. Színezett kőrajz. 34×42	13.—
545.	SCRIVEN, EDWARD (1775—1841), Shakespeare. Színezett acélmetszet. 23×16	6.—
546.	SEEFELDER JÁNOS, Interieur. Olajfestmény. 70×50. (Jelzett.)	15.—
547.	SEIZ ERNŐ (1815—1870), Női képmás. Olajfestmény. 60×50. (Jelzett.)	54.—
548.	SENYEI JÓZSEF, Virágcsendélet. Olajfestmény. (Jelzett.)	30.—
549.	SILIGAI FERENC (1873—1924), Tájkép. Olajfestmény. 50×67. (Jelzett.)	60.—
550.	—, Tájkép. Olajfestmény. 60×80. (Jelzett.)	80.—
551.	SKUTEZKY DÖME (1850—1921), A szent Márk templom belseje. Olajfestmény. 28×22. (Jelzett.)	250.—
552.	SLADONICH O., Fátyolos nő. Olajfestmény. 100×60. (Jelzett.)	40.—
553.	SORENSEN-LUND, H., Esti hangulat. Olajfestmény. 40×46. (Jelzett.)	100.—
554.	SPÁNYI BÉLA (1852—1914), Tájkép. Olajfestmény. 9×15	80.—
555.	—, Alkonyat. Olajfestmény. 13×17.	50.—

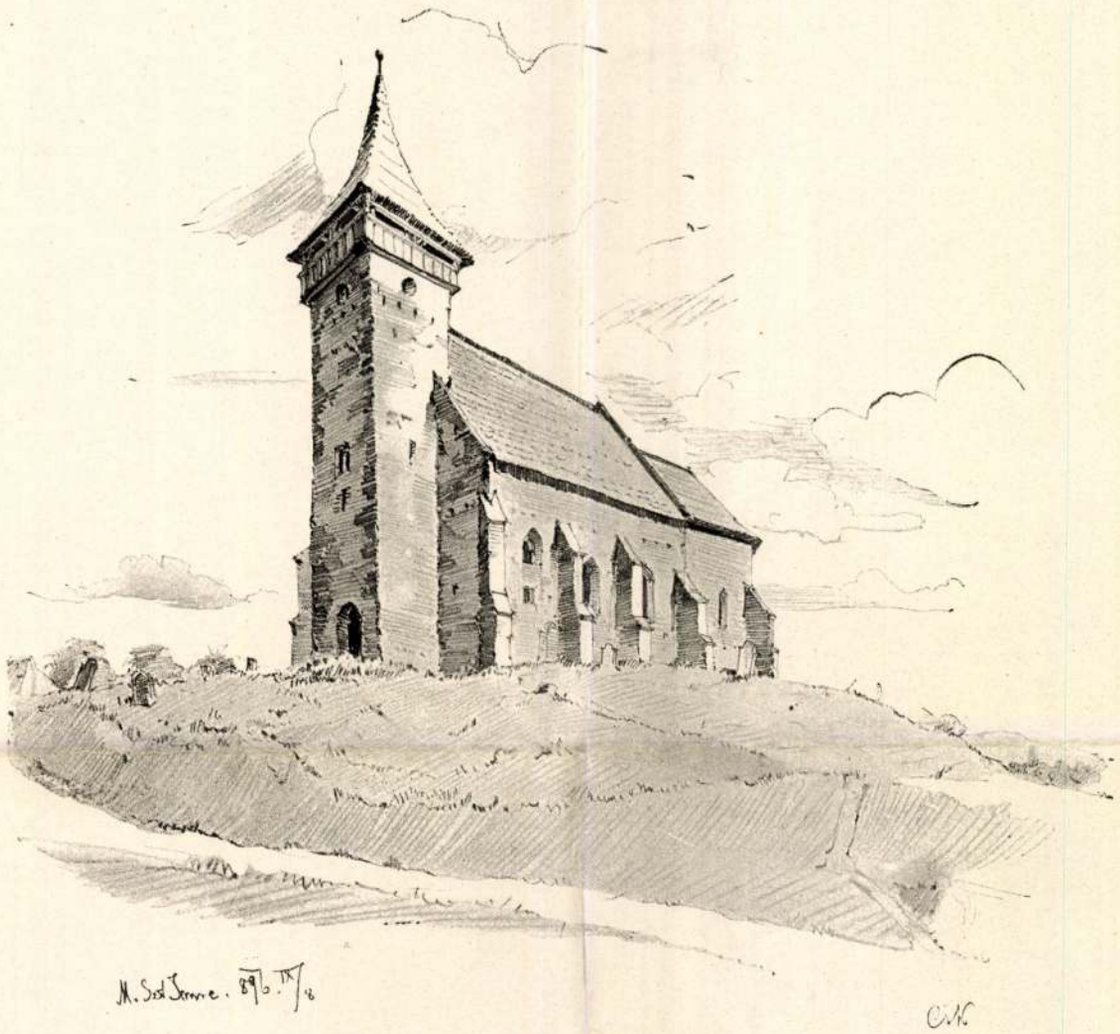

A MAROS-SZENT-IMREI TEMPLOM

CSÁNYI KÁROLY RAJZA

Mind e munkákat azonban messze felülmúlja a plakettgyűjtemény s egy kis bronz: a szittya nyilas. E plakettek elgondolás, kompozició, művészi szesz dolgában valóban Európa bármely első műhelyében születhettek volna meg. Formaadásuk egyéni, nyelvük gördülékeny, szabad s ami leginkább jól esik nekünk: oly költemények, amelyek nem épültek fel előleges számításokon, teóriákon. Ezeknek a kis bronzoknak nagy mestere Beck.

Ama nagy köveket kísérletnek tekintjük, valóban művészi kísérletnek, keserves, nehéz munkának, amelynek, mint minden komoly munkának meg lesz majd a maga gyümölcse. Mert szerencsére, a művészetben még az «elhibázott cél», a «helytelen irány» is nagy értékű a következ-

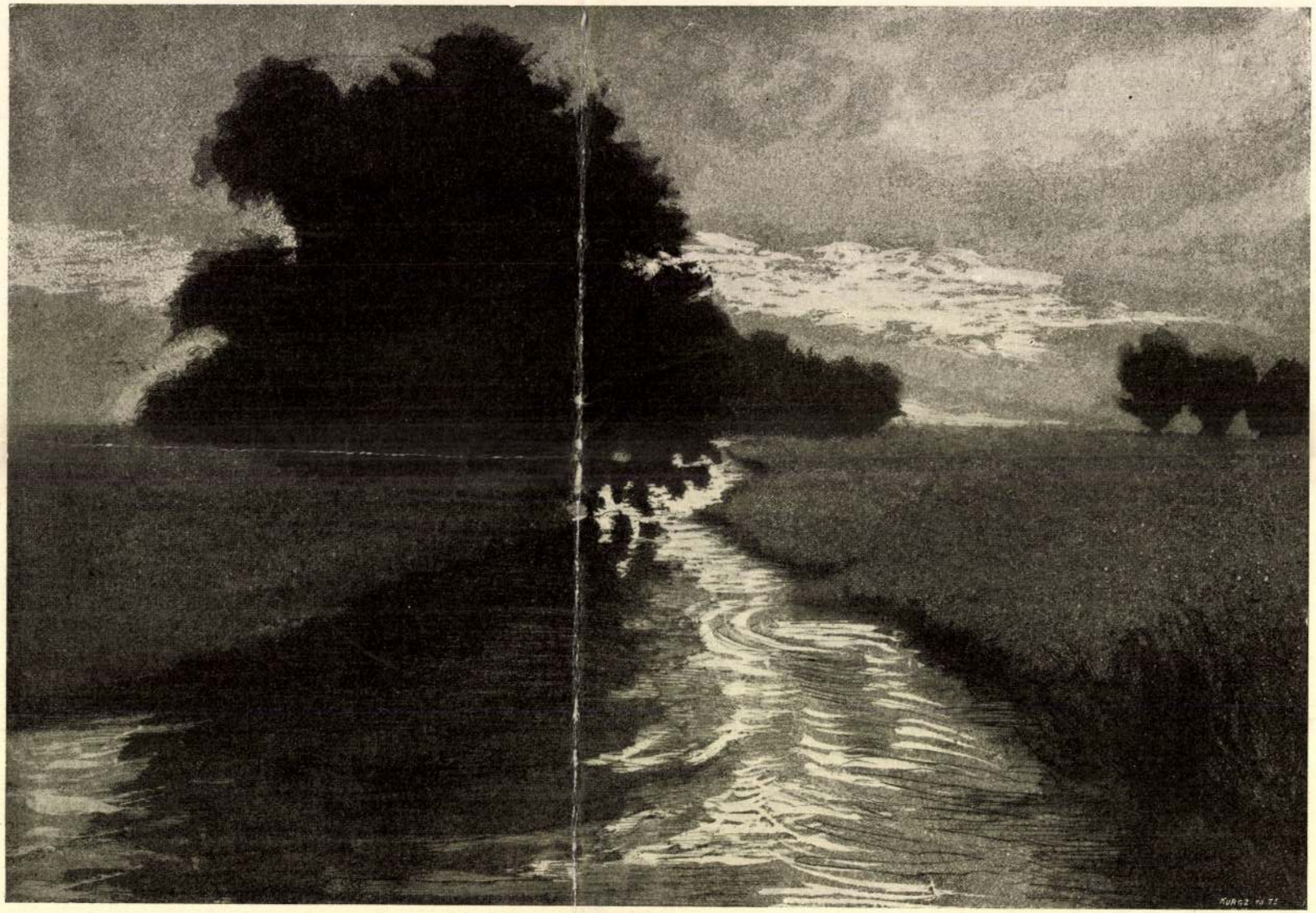

PATAK

PRAVOTINSZKY LAJOS RÉZKARCA

M Ű V É S Z E T .
III.évf..1904.
124.l.

Péczely
Béla

Pravotinszky Lajos:

Tájkép.

Mezzotinto.

MŰVÉSZET
X.évf. 1911.
285.

Péczely

Pravetiaszky Lajos:

Parkszéle

Szénrajz

M Ü V É S Z E T .
II.évf. 1903.
404.l.

Péczely
Béla.

P r a v o t i n s z k y
Lajos:

Fejléc/"In Memoriam"/

Tusrajz.

M Ű V É S Z E T .
II.évf. 1903.
396.l.

Péczely
Béla

P r a v o t i n s z k y
Lajos:

Fejléc./"In Memoriam"/

Szénrajz.

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
134.

Péczely

Pravotinszky Lajos:

Patak

Rézkarc

Fényképi soksz.

M Ű V É S Z E T
VI.évf. 1907.
73.l.előtt

Péczely
Béla

P r a v o t i n s z k y Lajos:

E s t .

Szines rézkarc.

Szines melléklet.

M Ű V É S Z E T

VI.évf.1907.

235.l.

Péczely Béla

P r a v o t i n s z k y Lajos:

Fejléc.

Tollrajz.

MDK

Pravetinszky Lajos, festőm.

háborus vonatkozású képet állitott ki.

A téli kiállitás. - Szépmüv.Muz. 1917-18.
Müvészet.1917. MNK 50.1.

MDK

Pravetinszky Lajos, gróf.

Szépm. Muzeum

A Műcsarnok még mindig hadikórház. Az elöcsarnok hátsó termében van a kiállitás. A szobrok legtöbbje a Szépm. Muzeum belépőjében kapott helyet. De egy pár grafikai munka is ideverült. Igy

Pr. L. rajzai is.

A téli kiállitás. - Szépmüvészeti Muzeum.
~~XXXXXXXXXXXX~~ - 1917-18 téli kiállitás.
Müvészet, 1917. 49. l.

mDK

-Pravotinszky Lajos,festöm.

300. Mütermem ablakából. Olt.

KMT 1907.Tav.Kiáll. Kat. 37.1.

MDK

B. Pravotinsky Lajos

"Tanulmány" c. rajza. Repr.

Művészet, 1903. 102.l.

MDK

Pravotinszky Lajos, festöm.
1880-1932

Vladimir Velinszkij-i táj.	Olf.	Jelz.
Bogyiszlói táj.	Szénrajz.	Jelz.
Kikötö Portoréban.	Olf.	-
Tájkép gémeskuttal.	"	-
Volhíniai táj.	"	"

Árv. Közl. 1937.4.rk.sz. 33.1.

MDK

Pravotinszky Lajos, festőm.
1880-1932

Volhiniai táj. Olf.

Árv.Közl. 1940.1.rk.sz. 34.1.

MDK

Pravotinszky Lajos

"Patak" c. rézkarc.Repr.

Műv 1. 1914. 134.1.

MDK

Pravotinszky Lajos /1880-1932/

Vladimir Volinszky-i táj.Olajf.
Volhiniai táj.Olajf.
Bogyiszlói táj. Szénrajz.
Tájkép gémeskúttal.Olajf.
Kikötő kortoróban.Olajf.

Árverési Közlöny, 1937.okt. rk.sz. 35.l.

MDK

Pravotinszky Lajos /1880-1932/

Vihar.Olajf.50x65.

Árverési Közlöny.1938.dec.8.rk.sz.
88.mukoló. 29.1.

MDK

Pravotinszky Lajos, festőm.
1880-1932

Vladimir Volinszky-i táj.	Szénrajz.	Jelz.
Volhiniai táj.	Olf.	"
Bogyiszlói táj.	Szénrajz.	Jelz.
Tájkép kéménykuttal.	Olf.	-
Kikötő Portoróban.	"	-

Árv. Csarn.1937.okt.83.sz./Árv.Közl. tk.sz. / 35.1.

Pravotinszky Lajos MDK

Utca Skutariban, szines rajz

Műcsarnok 1918-19. Téli kiállitás

MDK

Pravotinszky Lajos /1880-1932/

Volhiniai taj.Olajf.24x33.

Árverési Közlöny.93.akció. 34.1.

Pravotinszky Lajos

u
u tca Skutariban, szines rajz

Műcsarnok 1918-19 téli kiállitás

MDK

Pravotinszky Lajos

Egyéb technikájú grafikai lapot küldött a Műcsarnok kiáll.-ra.

Művészet, 1918. 53-54.l.

Pravotinszky Lajos MDK

Mütermem ablakából, olf.

Műcsarnok 1907. tavaszi kiáll.

Pravotinszky Lajos MDK

Wladimir-Wolynskij, olf.

Mücsarnok 1919. Hadviselt művészek kiáll.

Pravotinszky Lajos MDK

Wladimiri zsidótemető, olf.

Orosz templom Sarecenben, olf.

Mücsarnok 1919. Hadviselt müvészek kiáll.

Pravotinszky Lajos MDK

Beráti Dsamia, szines rajz

Mücsarnok 1919. Hadviselt müvészek kiáll.

Pratovtinszky Lajos MDK

Rákóczi uti részlet, szénrajz

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

MDK

Pravotinszky Lajos, graf.

Alkony a Dunán. Szénrajz.

Nyirfák. Szines aquatinta.

Bárányfelhök. Szénrajz.

Mücs.-OMKT Regedüs L. és Tull Ö. hagyat.kiáll.
és
Akv.- és Paszt.festök Egyes. és Graf. Egyes. - nek k
akcióiból rendezett kiállitás. 1912.márc. Kat. 58.1

MDK

Pravetinszky Lajos, graf.

Lovranai halászbárka. Aquatinta.

Mücs-OMKT Hegedüs L. és Tull Ö. hagyat.kiáll.
és
Skv.- és Paszt.festök Egyes. és Graf. Egyes.-nek kollekcióiból rendezett kiáll. 1912.márc. Kat. 57.l.

Pravotinszky Lajos MDK

Alkony a Dunán, szén

Nyirfák, sz. aquatinta

Bárányfelhők, szén

Műcsarnok 1912. Hegedüs L.Tull Ö.Akvarell és pasztellfestők és grafikusok egyesülete kiállitásai

Pravotinszky Lajos MDK

Lovranai halászbárka, aquatinta

Műcsarnok 1912. Hegedüs L. Tull Ö. Akvarell- és pasztellfestők és grafikusok egyesülete kiállításai.

MDK

Pravotinsky Lajos

Tájkép. Mezzotinto. Repr.

Művészet 1904.

Pravotinszky Lajos [redacted]

Elbasszáni török temető, szines rajz

Katonáink a Pojan-i templom belsejében, szén

Pojani-i kolostor /Albánia/, szénrajz

Török hid Fjeriben, szénrajz

[redacted] 1919. Hadviselt művészek kiáll.

Pravotinszky Lajos

Magyar baka, aqu.

Műcsarnok 1917-18 téli tárlat

Pravotinszky Lajos MDK

Orosz koldus, aqu.

Micsarnok 1917-18 téli tárlat

Pravotinszky Lajos

MDK

Kowel, rajz

Műcsarnok 1917-18 téli tárlat

Pravotinszky Lajos

BURG-PRAVOTINSZKY *Lajos*, fes-
tő. l. *Pravotinszky L.*

szül. Bp. 1880. ápr. 6
† u. o. 1932 márc. 5.

É - G. II. 330. l.
teljes jó életrajz

talapzatra helyezett tojásdad medaillon-
liszíti, bajuszt hord s szakála leberetvált.
tetten ~~ho~~ viseli s pikkelyes páncélja alól
Felirata a talapzaton három sorban:

Rágoczy
van Hongaryen
nbergen"
nalkeretnek 12.4:7.7 cm.

Burg Pravotinszky

Lajos †

szül. 1880. Jertő U. 34.62

† 1932

tart. főhadnagy a Ferenc József rend lovagja, a katonai érdemkeresztes és Signum Laudis tulajd. megh. Budapesten 1932. márc. 5.

52 éves Korában.

Pesti Hirlap

1880
52
1932

1932. márc. 8.

(Halálozás.)

DIEBOLD

Fotocikkek / Laboratórium
Műterem
Amatőrkinematográfia

*

Fényképész: Gruber Ferenc

*

Photoartikel / Laboratorium
Atelier
Amateurkinematographie

*

Sopron (Ungarn)
Várkerület 121 Grabenrunde

*

Telefon 378

Nagyságos

Dr. Csatka

Nb. ajánlati felszólitás
féle vidéken eszközlendő fényképfelvéte

9x12 nagyságu felvételek
darabonként
13x18 méretü nagyitás kü
18x24 méretü nagyitás kü

A kiszállás vonat,auto v
kiszállások ugy volnának beosztandók, h
megtörténhessék.

Burg-Pravotinszky Lajos

Munczarnik
1918, sajtó hadiszállás liák.
Utca Wladimir-Wolynsky-
ban, rajz
Zsidó tanető Wladimir Wo-
lynskyban, vízf
Wladimir Wolynskij, rajz.
Utca Wladimir Wolynski-ban,
rajz.
Utcaérszlet Wladimir
Wolynskban, rajz.

Sodronyzománcos Rehely, garanszent-
Keresztt V. 163.

Burg Pravotinsky Lajos

festő

l. Pravotinsky L.

L.

Kendrey-kentiványi

~~[illegible]~~. l.

290. l.

Pravotinszky Lajos

lásd
=

Lex Magyarics

455. b. l.

Pravotinszky Lajos

† Budapest 1932 márc. 5

Révai XXI. 696. l.

Pravotnisky Lajos

Tajkép c. mezzotinto/a
repr.

Művészet 1904. 124. l.

Centaureák IX. 115.

Pravotinszky Lajos
írod

Elek Artur:
Az újabb magyar grafikai művészet.
Magyar Művészet.
1937. 213. l.

Pravotinsky Lajos

XXI. aukció
A Nyüjtó 1915. 57. l.

251. PRAVOTINSZKY LAJOS:
Falusi templom. Szines rézkarc 40

411. PRAVOTINSZKY LAJOS:
64 Quarnero 35×39 150

Szentlőrincháta

133

PRAVOTINSZKY *Lajos*, festő és grafikus, † Budapest 1880 ápr. 6. † u. o. 1932 márc. 5. Nagybányán, Münchenben, Dachauban és Párizsban tanult. Grafikai munkái közül néhányat a Szépművészeti Múzeum grafikai gyüjteménye is megszerzett. 1906. a Nemzeti Szalónban első díjat, a milánói kiállításon aranyérmet nyert.

Eg II 330/

4228. Paolo Cali

Sz. Veronában 1528-ban. † Ve

Férfiképmás.

Térdig ábrázolt, balrafo előkelő férfié, a ki jobb kez keztyüs baljával pedig, mely brokát-palástját fogja. Göndö szakálla szőke, szemöldöke repkénytől befutott fal és pi szabadba tekintünk, a hol egy ülő férfi és egy erőd romj felhőzött.

Vászon, méretei 120 : 101 Becsértéke 10000 K. — Néhai g 1907 november 14-én (1429–9(vétel jóváhagyására vonatkozó a(nál. — Bejelentetett 1913 márcziu

Kifüggesztésére vonatkozó a(ban. 1913 : 115. *Paolo Caliari*

Jegyzet. Az e festményre

a) a törzsleltárban (1920– *Veronese Caliari:* Herr im Pelze, im reich geschnitzten vergoldeten

b) a leltári kivonatban (20 *Veronese Caliari:* Portrait eines nigo. 116 hoch, 99 breit (Im Tr

c) a hagyományi jegyzékbe *Caliari Veronese:* Férfi a Moceni

d) az átvételi okmányban (21 *Veronese:* Férfi a Mocenigo csalá(

Hag. 1912
Pálffy

Pravothuyby Lajos

Művei szerepeltek a Nemzeti Szalonban
rendezett Grafikai kiállitáson /1906/

Fülep Lajos:A művészet forradalmától a nagy forradalomig
Bp.1974 Magvető 179.1.

Pravotinszky

Józsa Károly, Barta Ernő, Lévy Róbert és Lekow Hedvig művészek nevét említi meg /db./: "Grafika" c. beszámolójában, mely a Nemzeti Szalonban rendezett, tavaszi, grafikai kiállitásról szól, s a fenti művészeket azok közé sorolja, akik a tárlaton "a reprodukciókat [illegible] képviselik."

A HÉT, Bp. 1906. május 6. XVII. évf.
18. sz. 297-298. lap.

Pravotinszky Lajos

A Mücsarnokban az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat rendezte meg a "Téli kiállitás"-t, melyről Margitay Ernő számol be, s értékeli az ott bemutatott müveket:

Udvary Géza: "Levelet olvasó nő" c. képe "az egész tárlat, talán legtöbb művészettel megfestett vászna"

Kardos László: "Siratók c. müve dekorativ tudással rendelkezik. Vizfestmény.

Pravotinszky Lajos: "Utca Skutariban" szines rajza méltó az elismerésre,

Baransky E. László érdekes tusrajzai emlékezetesek.

Élet, Bp. 1919. jan. 26. XI. évf. 4. sz. 89-91. lap.

MD K

Pravoziniszky, a reprodukció
. művésze

érdekes lapokat állitott ki.

Nagyon jelentékeny a Tisza Kálmánt
ábrázoló arckép.

A N.Szal.uj tárlatából. 1903.-Vas.Ujs. 1903. 5o.évf .
2o.sz. 32o.l.

MDK

Pravoziuszky, graf.

a rézkarc ujabb mesterei közül kiválik.

A Nemzeti Szalon uj tárlatából.

Vas. Ujs. 20.sz. 1903. 5o.évf. 22o.l.

Pravotnitzky Lajos

grafikus

† 1932 márc. 5.

52 éves korában

pe 1849-előtt.

jában ~~mivel azt a katonaság feggyes~~
~~yveres őrszem áll~~ és az épületen túl, a bás-
r ~~van~~ áll. Az uton, hol fekete-sárga csölöpök
emünkbe, a kőfal mellett, egy tiszt ha-
Felirata a kép alatt két sorban:

-ZEUGHAUS, VORMALS HUNYADI'SCHES SCHLOSS,
ESVÁR
g im Jahre 1849."

24.8 c/m

3

57/94 № 74.

PARKSZÉLE
PRAVOTINSZKY LAJOS RAJZA

Művészet 1911.

építész erénye, mint inkább a koré, amelynek megvan a maga általános művészi stílusa, művészi érzése s ez megcsillan az egymás mellé épített házakon is. Mi, a kortársak, bajosan definiálhatjuk ennek az egységnek lényeges elemeit, a jövő a maga távlatából értékelni fogja majd ezt s a XX. század elejének stílusaként fogja bemutatni.

De ha a nagy általános összefüggés, a városkép egységes alakulása nem is kormányozható manap egykönnyen, apróbb részletkérdésekben mégis elérhetnénk egyetmást. S ne higyjük, hogy ezek a részletek nem érdemlik meg a figyelmet. A város-tanulmányozó hamar rájön arra, hogy egy városrész artisztikus hangulatára minő fontos hatással lehetnek látszólag szerény tényezők is. Budapesten például a Nagy-Körút egész képe üdébb és derültebb, mint a régi körúté (Váci-, Károly-, Múzeum-körút), amihez nagyban hozzájárul az a csekélység, hogy amannak tipikus és sűrű sorban járó forgalmi eszköze, a városi villamos-kocsik, vidám sárga színűek, holott a régi körúton tompa, semmitmondó barna-színűek a kocsik. Ez valóban csekélység, de tessék az utcaképet ebből a szempontból megfigyelni: nyilvánvalóvá lesz a hatás nagy különbsége.

Ez persze nem esik az építész befolyási körébe. De figyelmünket a városkép szemléletével olyasmi és leköti, amit már az építész is kormányozhatna, de sajnos, eddig édeskevés ügyet vetett rá. Ez pedig a forgalmasabb utcák bolt- és kirakat-sora, amely egyszerre reliefet ad egy-egy utcának, de aminek művészi kiaknázását ugyancsak elhanyagolták építészeink.

Legtöbbjük tervelés közben kiszabja ugyan az üzlet-helyiségeket, megterveli a boltokat, kávéházakat, de csak az alaprajzban. A ház fölépül, földszintjének homlokzata megkapja a maga architektonikus formáit, kiképzését, díszeit. S ezzel aztán véget is ér a tervelő mester munkája és befolyása. De mihelyt az új házba bevonul az üzlet, az építész földszinti homlokzat-kiképzése egy csapásra megsemmisül. Mert portálék, kirakatok, szekrények, cégtáblák borítják csakhamar az ő összes formáit és díszeit, amelyekből ezután egy négyzetméternyit sem lehet többé látni, mert fa meg festett vászon rejti el azokat szemünk elől. Így esik meg, hogy Budapestnek forgalmas utcáin a legtöbb ház fa- és vászonalkotmányon látszik állani, amelyekre félelmesen ránehezedik az emeletsorok óriási terhe. Nincs rikítóbb ellentét, mint a Rákóczi-út vagy Andrássy-út földszintje és emeletei közt. S nincs kínosabb architektonikai látvány, mint az, midőn a portálék vékony léceire látszik nehezedni három emelet kő- vagy téglaterhe.

Nem is kívánhatunk nagy városkép-alakítást, míg az ily fonákságokat sem tudjuk kiküszöbölni. Szinte hihetetlen, hogy ily szerény részletkérdések várnak még megoldásra egy oly frissen épülő városban, mint Budapest. Pedig higyjük el, az utcakép artisztikus hatására ez az elem van legalább akkora befolyással, mint a városrendezésnek sokkal nagyobbstílűnek látszó problémái. És csodálni való, hogy építészeink ezzel törődnek legkevésbbé. Viszont érthető a felvetett szempontból, hogy egy oly mester, mint Macintosh, ház-képének tervelésénél a külső hatás művészi voltára annyira tekintettel van, hogy első terv-koncepcióiban legalább oly gonddal keresi ki a leendő cégtábla színeit, mint amily gonddal formálja az alaprajzot.

A városkép alakítása felette bonyolult probléma s radikálisan csak nagyon különleges és ritkán kínálkozó alkalmakkor oldható meg. Elvárhatjuk azonban, hogy alakításához építészeink legalább oly mértékben járuljanak, amilyenben éppen módjukban van. Az artisztikus hatás még oly lényegtelennek látszó elemét sem volna szabad egészen mostoha bánásmódban részesíteni, mert ezen jelentéktelenneknek látszó elemekből szövődik össze az a nagy művészeti egység, amit városnak nevezhetünk a szó művészi értelmében.

LYKA KÁROLY

8731

ENBÜRGEN. Nach geometrisch gemes-
rlaessigen Hilfsmitteln verjüngt,
WENZELY Hofbuchhalterey. Raitof-
ausgegeben von Herrn F.A. SCHRA-
G der Zeichen und Abkürzungen rölül
zövegben olvasható. Méretegységét
oder deutsche Meilen-re, illetőleg
ölül középütt: N. 72 M. és a jobb

114 cm.

6
24

PRAVOTINSZKY LAJOS. Kiállításaink legritkább vendégei közé tartozott *Pravotinszky* Lajos, aki ez év március 5-én halt meg Budapesten. Munkássága leginkább arra az évtizedre esik, amely megelőzte a világháború kitörését, ekkor is főkép dekoratív rajzok és a nemes grafika technikáival készült lapok jelentek meg tőle. Bár festőnek indult, mégis inkább a grafika vált mondanivalóinak kifejező eszközévé és legszebb sikereit mezzotintoival, színes réz- és fametszeteivel, litografiáival érte el. Ily munkákra kapta 1906-ban a Nemzeti Szalon grafikai első díját is. Utóbb alig lépett a nyilvánosság elé munkáival.

Bury Pravotinszky Lajos Budapesten született 1880 április 6-án. Első művészeti tanulmányait *Hollósy* Simon útmutatása mellett végezte Münchenben és Nagybányán, folytatta Dachauban s befejezte Jean Paul *Laurens* vezetése mellett a párisi Julian-iskolában. Azután szülővárosában telepedett le, ahol kevésbbé festéssel, mint inkább grafikával foglalkozott. Ezek tárgya leginkább a hangulatos tájkép volt. Résztvett a világháborúban és katonai érdemeiért a signum laudissal tüntették ki. Az utolsó másfél évtizedben alig adott magáról életjelt és szinte kikapcsolta magát művészeti életünkből. Annál váratlanabb volt a hír, hogy rövid szenvedés után meghalt.

Magyar Művészet 1932. 130. l.

Kettős szá

MAGYAR M

UNGARISCHE KUNST * ART HON

MEGJELENIK HAV

A MŰVÉSZETI MÚZEUMOK BARÁTAI EGYESÜL

Előfizetési ára egy évre 30 aranypengő, félévre 15 aran
Külföld részére az előfizetési díj
A Szinyei Társaság Barátai Körének tagjai a MAGYAR
A tagsági, illetve előfizetési díjak a folyóirat

Szerkesztőségi telefon: Aut. 86—0—90. Kiadóhivatal: BUDAPEST, VI

TARTALOM:

Dömötör István: Nyolc évtized magyar művészete 65
Dr. Hajós Erzsébet (Berlin): Régi amerikai művészet 85
Dr. Horváth Henrik: A Székesfővárosi Múzeum középkori lapidáriuma a Halászbástyán 89
In memoriam 129
Irodalom 132

Rom
Vorl
Tetr
X
Port
X
Port
Bruc
E

BEÖTHY ZSOLT 70 ÉVES.

Ott, a hol annak idején a napvilágot először meglátta, Komáromban, ünnepelte, Beöthy Zsolt hetvenedik születése napját csöndben, szép nyaralója elvonultságában. Üdvözlésére, legalább gondolatban megjelenik körülötte az egész ország közvéleménye: politikusok, a kik a magyar közélet egyik legtöbb tiszteletreméltó alakját tisztelik benne, írók, a kik a magyar irodalom egyik vezéralakját ünneplik, tanárok, a kiknek évtizedek óta egyik legnagyobb hatású szellemi vezére, az ifjúság, a melynek még ma is fiatalos lendületű és rendkívüli tudományos képzettségű tanára.

BEÖTHY ZSOLT.

Beöthy Zsolt pályája folyamán az irodalom sokféle mezején munkálkodott: ifjabb éveiben mint költő, regény- és novellaíró szólt a közönséghez, drámánk és szinházunk fejlődését szolgálta mint színi kritikus, egy egész nemzedék irodalmi gondolkozására rányomta bélyegét mint irodalomtörténetíró, jóformán egyedül művelte a tudományos eszthetikát, egyetemi tanszékén s irodalmi és tudományos társaságok szószékéből az élő szó veleszületett erejével hirdette eszméit, legkiválóbb irodalmi szónokunk ma is. Minde tereken a legerősebb hatást egyéniségével tette. Ama kevesek egyike tudományos életünk emberei között, a kiknek a szakszerű tudományosságon kívül az egyéniség pregnáns ereje és lendülete ad súlyt. A szava, a leírott és kimondott egyaránt, mindig ennek viseli bélyegét, mint a hogy az érem magán hordja annak a királynak az arczképét, a ki verette. Ez a személyes vonás teszi minden megnyilatkozását olyanná, a mely teljesen a sajátja s a mely nem konstrukcziónak, merőben agybeli munka eredményének tűnik fel, hanem elevennek, szerzője életével organikus kapcsolatban levőnek hat s ezért ellenállhatatlan hatást tesz arra, a ki vele egy nézeten van, érdekli, izgatja és gondolkodóba ejti azt is, a kit világnézeti különbségek választanak el tőle. Elsősorban innen van Beöthy rendkívüli hatása korának gondolkodására. Az egyéniség e pregnáns erejét nála ritka széleskörű irodalmi műveltség, a gondolkodás emelkedett lendülete és az irodalom ügyének nagy nemzeti fontosságáról való erős meggyőződöttség támogatta mindig s ezekből alakult ki az az egészen kivételes állás, a melyet Beöthy irodalmi életünkben elfoglal. Személye mintegy összekötő kapocs a mai fiatal nemzedék és az Arany János nemzedéke között, a melynek levegőjét még mint fiatal ember szívta magába, melynek nagyságát és történelmi fontosságát hirdetni életének egyik főfeladata volt. Ezt a feladatot fényes sikerrel oldotta meg, az ő neve elválaszthatatlanul hozzáfűződik irodalmunk aranykorának dicsőségéhez. Az előtte járt nagy nemzedéknek dús termését behordani, feldolgozni, a nemzeti élet egyeteme számára értékesíteni — ez volt a Beöthy nemzedékének legfontosabb küldetése s ennek a munkának Beöthy Zsolt végezte oroszlánrészét. Pályájának ez a legfontosabb eredménye.

Tisztelőinek serege meghatott szeretettel veszi körül, nemcsak közéleti és irodalmi pályájának érdeméért, hanem a pai gyászáért is. Őt is meglátogatta családjában a háború pusztító keze: néhány hónappal ezelőtt vesztette el egyik derék, sok reményre jogosító katonafiát, az olasz harcztéren küzdő hadseregünk egyik vitéz katonáját.

A DURAZZÓI KIKÖTŐ ELŐTT.

Pravotinszky Lajos rajza.

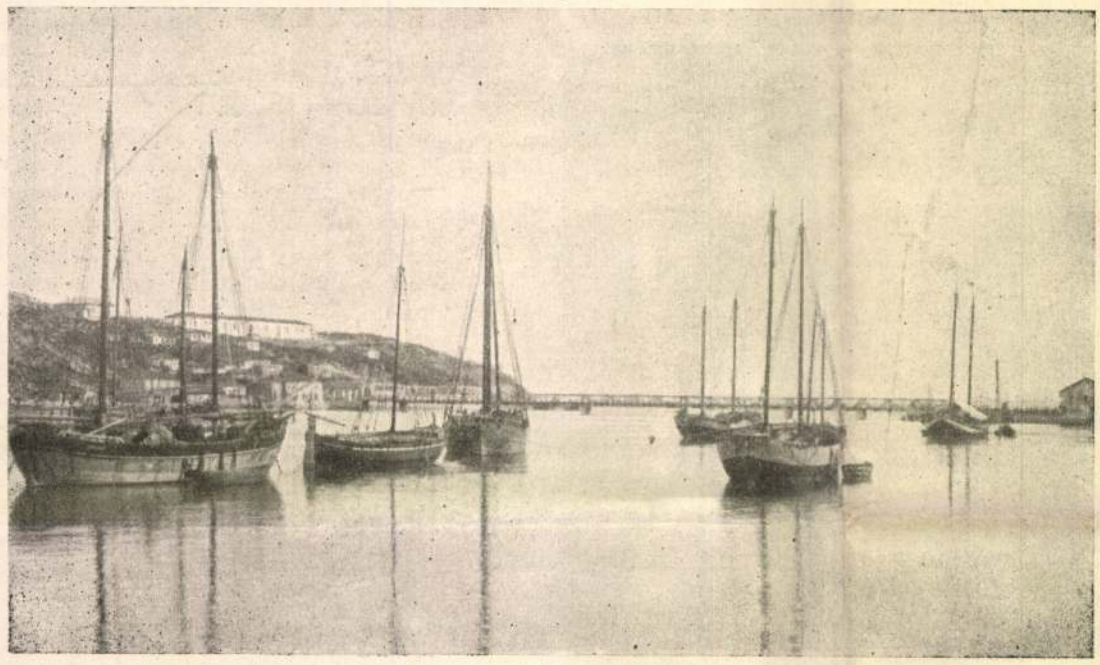

VITORLÁS HAJÓK A BOJANÁN.

KOSSUTH LAJOS LEVELEI EGY FIATAL LÁNYHOZ.

Kossuth Lajosnak egy sereg kiadatlan levele került most napfényre az ismeretlenség homályából, a hol kegyeletes és gondos kezek rejtegették több mint három évtizedig. A leveleket Kossuth az 1884—1885. években írta egy erdélyi előkelő család fiatal leányához, Z... Saroltához, a kit Turinban ismert meg. Sarolta akkor hosszabb időt töltött Kossuth száműzetése helyén, nagybátyját látogatta ott meg, a ki a szabadságharcznak szereplő alakja volt, később Amerikába emigrált, megszerezte az amerikai állampolgárságot s ez időben az Egyesült-Államok konzula volt Turinban. Kossuth baráti viszonyban és mondhatni mindennapos érintkezésben volt emigráns-társával s a fiatal leány-rokon, az akkor alig 19 éves Sarolta nagy hatással volt rá szépségével és finom, előkelő lényével. Az agg száműzött szívében tiszta, nemes gyöngéd érzés támadt a kedves leányka iránt. Ez az ideális barátság talán legköltőibb epizódja Kossuth száműzetése számos évtizedeinek, olyan volt, mint egy üde, szines virág, melyet a zord tél dobott pillanatnyi enyhülésül az öreg száműzött asztalára. Gyöngéd lovagi hódolat és bölcs apai vonzódás vegyüléke volt Kossuth szívének e késői, utolsó fellángolása s a levelek, melyeket sugallt, Kossuth legszebb és legmeghatóbb írásművei közé tartoznak. Tükröződik bennük lényének nemes erkölcsi tisztasága, élettapasztalatokon fejlesztett bölcsesége, európai színvonalon álló nagy műveltsége, száműzetésében is eleven hazaszeretete, rezignált, reménytelen honvágya és szomorúan mosolygó öregkori melancholiája. Sarolta később elutazott Turinból, hazament s csakhamar férjhez ment egy erdélyi birtokos úrhoz. A levelezés, most már tiszta apai hangon, még jó ideig folyt tovább. Kossuth mindig nagy szeretettel írt a fiatal asszonyhoz, igyekezett művelődési ösztönét ápolni és fejleszteni, biztatta férjét, hogy lépjen közpályára, ellátta őket bölcs tanácsokkal életük különböző alkalmain. Kossuth életének számos eddig ismeretlen apró adatát közlik e levelek s e mellett gyönyörű dokumentumai emelkedett gondolkozásmódjának.

A leveleket Z... Sarolta mostanáig rejtegette s ereklyeként őrizte, de most, mikor Kossuthnak már egyetlen közvetlen hozzátartozója sem él már, beleegyezett nyilvánosságra hozatalukba. Egyik hozzátartozója eljuttatta a becses levélcsomagot *Hatvany* Lajoshoz, az *Esztendő* című folyóirat főszerkesztőjéhez, a ki folyóiratának legközelebbi, szeptemberi számában kezdi meg a rendkívül érdekes levélsorozat közlését. Hatvany Lajos úr szíves engedélyével alkalmunk van a levelek közül kettőt előzetesen itt közölni.

*

Corio Csütörtök éjjel 7/18. 84.

Kedves Napsugaram!

Bocsássa meg öreg barátjának e megszólítást, az atyai jóindulatú szeretetnek miatta, melyet Önnek tőlem, a «szükségtelen» vén embertől szívesen fogadni a mint hajlama nem lehet úgy szüksége sincs; de nekem önzetlen vonzalommal hőn hűn érezni szükségemmé vált.

Igen, azzá vált, mert a szegény öreg élete oly érdekvesztetten sivár, hogy egy kis ártatlan örömre szüksége van. Hömpölyög az élet árja, minden perczegy habverés, mely a jelent multtá mossa visszahozhatatlanul, 's a hosszú multból örök jelennek csak kínos sajgást tart fenn az emlékezet. Önöknél, kik még oly keveset éltek, ha akadt is rövid multjokban valami, a minek fájhat emlékezete, az elszálla remények szárnyain, nyomot nem hagyva maga után, de öreg embernél, kinek egyedüli kilátása a lábai előtt tátongó sír nyugalma, még az örömök emlékezete is fáj, melyekkel hosszú multjában találkozhatott, fáj, mert elvesztésök keserűségét remények nem enyhíthetik, hát még a fájdalmak emlékezete!

Úgy tetszik nekem, elbeszéltem Önnek a szép ó görög mythoszt Endymionról. Emlékszik reá? képzelje el csak, mit érezhetett szegény, midőn álmából felébredt, 's látta, hogy a bokor, melynek árnyában elszenderült, terebélyes fává nőtt alvása közben, 's neki, ki ifjan szenderült el, felébredtekor mellére ősz szakál omlik alá. Én értem és érzem ez ős regének melancholikus értelmét. Az élet álom, 's a ki oly hosszú álom után, mint az enyim, rohadni látja maga körül azon életfának lehullott leveleit, mely bokor vala, midőn árnyékában álmodni kezdett 's kit ősz szakála 's tar agya minden lépten emlékeztetnek, hogy ideje visszaadnia a földnek 's az örök napnak az atomokat, a melyek benne örömrebúra összetársultak, mi feleletet kaphat a kérdésre, hogy hosszú életével mit szerzett meg? azt a feleletet kapja, a mit Schiller a haldokló Talbotnak szájába ad: «die einzige Ausbeute, die wir aus dem Kampf des Lebens wegtragen ist die Einsicht in das Nichts, und herzliche Verachtung alles dessen was uns erhaben schien und wünschenswerth.»*

Hát ugy e igaz, hogy nekem szeretnem kell azt a röppenő örömöt, melyet az Ön iránt, kedves derítő napsugaram iránt érzett atyaias szeretet nyujt? Mondhatja: «mi közöm hozzá? mit bánom én!» ám mondja, igaza lesz, de kérem ne nevessen ki: 's égesse el e sorokat, nehogy akárki más kinevethessen. — Úgy e megteszi?

De hát minek írom; ha ilyennek tekintem, a mit írtam? Minek! miért! hát csak annak, hát csak azért, mert Önnel csevegnem lelkemnek annyira jól esett, hogy ha már dialógot nem élvezhetek, legalább monológformában folytatni vágyom Önnel a csevegést. Tehát leírom vázlatát e mai napom élményeinek (már hogy élményeinek! brrrr!) ha megengedi (mondja no kérem: hogy megengedi! mondja? — hallom 's köszönöm, hogy méltóztatott;) de nem azért írom hogy elolvassa; szavamra mondom, nem érdemli, csak azért írom, hogy csevegjek; de egyet mégis tanácsolok, 's ez az, hogy ha idáig vergődve az olvasásban eldobja levelemet, mégis vegye elő, ha éjjel nem akar szemére álom jőni: akkor fogjon ismét hozzá az olvasáshoz, biztosíthatom, hogy elaltatja, mint a mákony ital; nincs jobb altató, mint az unalom 's én azt küldök Önnek levelemben, persze egy kis visszatorlásúl azért az örömért, melyet szemében felvillanni láttam, midőn kezét búcsúra nyujtá felém, 's mely szótlanul bár, de igen érthetőleg azt kiáltotta: «hál' Istennek, hogy végre elmegyen ez a csömörletesen unalmas öreg ember, a kire egy csepp szükségem sem volt.» Kissé fájt annak a beszélő párszemnek örömkiáltása; de hát rendén volt, mert természetes. A virító Május borzong a zuzmarás Deczembertől. — Nagyon méltán. —

'S most hadd mondjam el élményeimet; — hanem éjfélt kong a szomszéd toronyóra. Hát majd holnap. — Most jó éjszakát kedves gyöngyvirágom! hullassa szemeire Morpheus legszebb álomvirágait. — Jó éjszakát.

*

Turin 10/13. 1885.

Kedves jó leányom!

Febr. 27-kéről kelt kedves, igen igen kedves leveleddel nekem nagy örömet szereztél. Oly tiszta érzés, oly őszinteség, 's annyi melegség ömlik el annak szép irályán, hogy szinte csodálkozom, miként találkozhattam én még ez

*Schiller: Die Jungfrau von Orleans, III. A. 6. Sc.

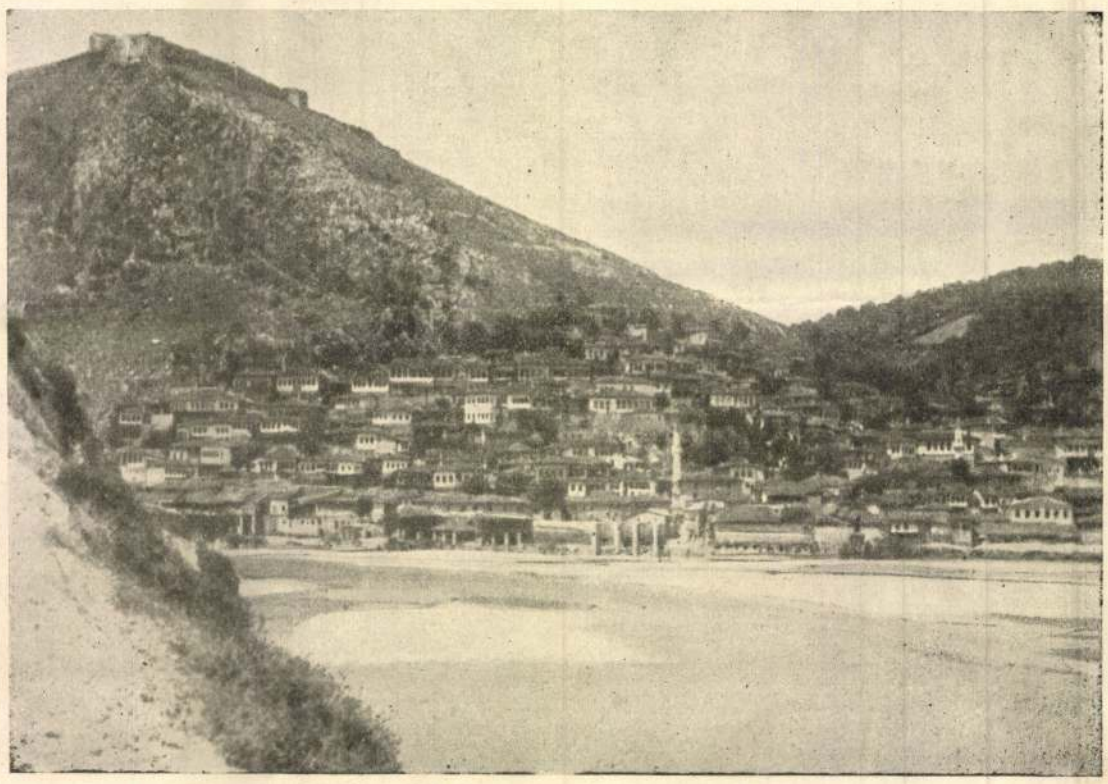

BERAT, MELYET AZ ELMÚLT NAPOKBAN FOGLALTAK VISSZA CSAPATAINK.

ELŐNYOMULÁSUNK ALBÁNIÁBAN.

Burg- Pravatinsky Lajos

Az iparművészeti museum 1903. évi
ex libris kiállításán nehány da-
rabbal szerepelt.

[illegible] m. kir.
adó hivata Loz
Érk. 903 DEC. 10.
14803 szám.

Valtozolatlan. szto
Erinyo. 253 Nap.

Pravotruszky

und

Böloni György. Pravotruszky. Modern zuvé-
zet. 1905. 161. 1

..... *műhely.*

yfőnökség!

év ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

am

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Pravoliniszky Lajos

MAGYAR MŰVÉSZET

1932. 130. l.

Lyka Károly

nekrolog.

Repülő lapok 69.szám

LITE

ASCH,Nathan DER 22 AUGUST.Roman C

BRENTANO DIE CHRONIKA DES FAHR
Liebhaber Ausgabe f.B
farbigen Initialen,Ze
Besonders schöner Ama
Goldschnitt.

BRIEGER,Lothar DIE MALERIN DER MA
BRUN.Ein Roman aus d.
rischen Tiefdruckbild
do für die Renaissanc
Rokoko. Halbleder

BRÜLL,Oswald THOMAS MANN.Variatic

DEFOE LEBEN UND ABENTEUER I
BOB SINGLETON etc.Ama

" OBERST HANNES MERKWÜ
Ausg.G.Müller Vlg.Hal

DOMINIQUE,P. WELTUNTERGANG.Fantas

EHRENBURG,Ilja DAS LEBEN DES AUTO
Ausg.

ENGEL,E. GESCHICHTE DER ENGLIS
bis z.Gegenwart.M.ein
Literatur.Leinen

DER GARTEN IMMERGRÜN.DEUTSCHE VOI
Fontana. Leinen

GOETHE FAUST.Der Tragödie I.
einem Bande gebunden

Pravotinszky Lajos

MAGYAR MŰVÉSZE

1932. 130

20

...ságos Kizottsága

Budapest.

... Arena u. 41 szám

Pravotinszky Lajos

lásd

Nemzeti Szalon Almanach

1V7

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhe

Miután keresményemnek 191...

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételér

nevü munkástársamat szóbelileg megb

Kelt ....., 191...

.....

tanu.

.....

tanu.

B. Pravotinsky Lajos

1) Tanulmány. } A nemzeti halon 1903. i rajzkiállitásán megvetve a Kormány.
2) Hangulatkép }

Művészet, 1903 – 352

3. Tanulmány. jelzése „P. L. 1901."
(Fehér alapon, fehér krétával, oldal vizetben rajzolt női fej).
Művészet, 1903. 102. l –

4. Fejlécek. Művészet, 396 és 404. l.
1903 évf.

Pravdatinszky Lajos

részt vett a buffalói
magyar graf. kiállítá-
son 1914.

Birnbaum
34. l.

Nagy Lajos-kori magyar címer dísz
csak poncolt, vésett és domborműves dís
ütött ötvösbélyeg, mely ha egykorú a kere
hozzáillesztés —, a legkorábbi ötvösjegy

Nagy Lajos korában, amikor a műv
feliratok és a festő önarcképek megjelennek
— legalább jegyeik révén — levetnék a l
mindenesetre, hogy ebből a korból bírjuk
a már említett NC-t az iglói pacifikálén, a
és a körmendi lelet egyik csészéjének belse
dott próbabélyeget is ideszámítva, ha ugy

Az első ötvöscéh megalakulása ugy
ötvöstárgyak jeggyel való megjelölése ki
látszik e műfajban maradt meg legtovább
elég szép számához képest ötvös nevet a
számadáskönyv, pár felvidéki oklevél ugya
foglalva, 1364—78 között a következő ö
1364, Berthold 1364—66, Dietreich 1365,
bánya márcsak nemesfémbányászata miat
hiszen Bécsbe elszármazott fia, Selmeci
tulajdonos az osztrák oklevelekben. Kassá
Miklós, János és Pál nevét jegyezték fel

Visszatérve az egyházi felszerelési

Pravotinszky Lajos

Munczarnok

1917-18. téli kiáll. 127, 131, 423

1918-19. téli kiáll.

1919. hadviselt mun. kiáll.

302, 303, 305, 369, 624, 625, 626, 627, 628.

Maretéjen volt.

~~Aggag tárgyak, római IV. 122.~~

Prawotinsky Lajos

Művészet 1903. 102, 139, 141, 396

X.04

– 1904. 124
– 1906. 212, 421
– 1907. 70, 73m. 235
– 1911. 285
– 1914. 134

Polákovics Mátyás ajánd
Sarter G.: Dr. Hans Richte
archéje 462(649), 2382(352).

Pravotinszky Lajos, festő; szül. 1880 április 6-án Budapesten.

Burg-Pravotinszky Lajos

festő

Lásd: Pravotinszky Lajos.

Pravotnický Lajos

(Burg - Pravotnický Lajos ??)
utána nézni

1906. sedeti matrikát
500 K-ás díj a Nem-
zeti Szalonban rende-
zett ~~[illegible]~~ graf.
kiállítason

lásd Katalog.

vegett lün

Pravotinszky Lajos

festō és grafikus

szül. 1880 Bpest

Wod

Krück II. 393. l.

figyelj Burg-Pravo-

tinszkyre!!

~~Ásatás, gyulafehérvári VI. 106–114.~~

Pravotiniszky Lajos

Műcsarnok
1907. tav. kiáll. 300
1912. majc. kiak 239, 260–262
1912–13. téli kiák. 759
1913. tav. kiák. 590.

1817—1820. N

A XVI. sz.

1817. *Jézus Kaiafás*

Kaiafás, kinek kérdésé
fiának vallotta, »megszagga
kodék«. Jobbról, menyezetes
papi fejedelem, balról pedig
Üdvözítőt fogták közre. Ka
sarló felett élkővel. Köntöse
Trónusának drapériája rojt
párnája zöld selyem. Jézus f
Hosszú haja, gyér bajusza
a főpapra emelte, bokáig ér
kötött kezeit a háttal álló
fogja, ki baljában alabárdot t
közül kettő, kiknek csak sis
pedig visszanéz és jobbját fe
get és sárga köntöst visel.
környékbeli hegyekkel. Jelzés
karczolva Dürer monogramm

Fa, méretei 90 : 40 cm.
Ébner Lajos ajándéka 1900 jú
ajándékozást jóváhagyta az 19

Kifüggesztésére vonatkoz

a) Az Orsz. Képtárban
bergi iskola a XVI. sz. elejéről

b) A Szépművészeti Mú
Nürnbergi festő: Krisztus Kaif
M. 700. *Maître inconnu de N*
Caïphe.

Ny. 1900
Deák-Ébner L.

Pravotinszky Lajos

festő

az 1900-as években sürüm

szerepelt a Nemzeti Szalon

kiállitásain -

l. katalogusokat -

Orsz. Közművelődési Tanács V. 71.

Praxmajer Anna, érenművész

Berecz András festőművész mondja: a sóstói művésztelep résztvevői szétviszik hírünket a világba. Örömmel nyugtáztuk Gorol Edward és Praxmajer Anna sóstói érmeit a lengyel érenművészeti kiállításon.

Tóth László: A Munkácsy-díjas szobrászművész
Kelet-Magyarország, 1983. okt. 8.

MDK

Praxmeyer Gergely kőmives inas, kőmives legény

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Művért 1957.VI.évf.4.sz.299.l.

MDK

Pray Alajos antalos

Löbl Frigyes, ürlethirakat

Belv, Róza-Tér 2.

1865.- Homlokrat, metszet

MDK-A-17-1/2069.

ΠΑΧ

Pray-kódex

rajzainak stilusa a Jézus-születése
mester egés figurával kapcsolatban
van

Magyar Kódexek Bp. 1965. 19. o.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Pray-kódex

rajzai egyszerűek, de mesteri kompozíciók –
a Csatári Biblia stílusát követik

Magyar Kódexek B p. 1965. 19. o.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Prag - kódex

nagméretű kompozíciót csak a kalligráfia szinesvel: miniummal és kékkel szinezték

Magyar Kódexek Bp. 1965. 19. o.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Pray kódex

négy lapján tollrajz kompozíciók: Krisztusa keresztfán, keresztlevétel (egész lapot betöltik) Krisztus sírba tétele, a három Mária megjelenése a sírnál — (egymás fölött), Trónoló Krisztus (a lap felső részét töltiki)

Magyar Kódexek Bp. 1966. 19. o.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Pray - kódex

Boldván a bencés kolostorban készült a XII. sz végén 1192-5 körül.

Magyar kódexek Bp. 1965. 18. o.

Pray Kódex

(OSzK MNy. I) a Halotti Beszédet tartalmazza

Magyar Kódexek Bp. 1965. 18. o.

Pray-codex ben

(M. N. Muzeum.)

két képes levél, melyeken öt kékkel s pirossal szinezett rajz van. 1. Krisztus a keresztfán. 2. Krisztus levétele. 3. Krisztus sírbatétele. 4. A szent anzonyok a koporsónál és 5. a megdicsőült Megváltó. Ezek nem amyira művészi becsöknél fogva, hanem azért nevezetesek, mert a legrégibb ismert, magyar kéztől származó rajzok.

Több kép nincs benne, iniciálék nem jelentekenyek.

Prikkel Márián cikke A pannonhalmi szent Benedek-rend történetében: I. K. Bpest 1902. 448. l. 467. l.

A codex repertoriuma: u. o. 470 – 472. l.

A codex a déáki templom nészére készült a XIII. sz. végén, a pannonhalmi anyakolostorban.

Pray-Codex

Hines Képei ~~[illegible]~~ reprodukálva vannak: s a codex diszítései és hangjegyei méltatva:

Gyulai Rudolf: A bencés egyházi művészetek. A pannonhalmi Szent-Benedek-rend története. Bpest 1902. I. k. 512–523. l.

Pray-codex

(deákie misekönyv)

kánon előtti képe, Krisztus levétele a keresztről repr.

Szilágyi. Magyar nemzet története. II. 367. l.

ővároS polgármestere

k. Elnökségének

B u d a p e s t

IX. Rákos utca 10.sz.

152

PRAY Kodex Miniatura

Levitel a Eerentrol
1200 Komt

Gerevich M. romandiri eml.
272. tabla

Pray-Kodex
miniatúrája.

gyüjt.

8.31

4r

Kubinyi

Ferencz

Magyar- és Erdélyország képekben.

Kiadják és rendezik: — és Vahot Imre

III. 1.– 140. ll., 12 képes tábla. ——— Pest
Emich G.
1854

Pösell Ferenc Mihály

kombathelyi örás
1782 - 1810.

lásd

Horvdromborás

Vasi Szemle
1935. 152. l

IV. 1.– 131. cl., 10 képes tábla ——— u.o., 1854

Pösell Ferenc

órás 1810-19

lásd

Horv-Szombórás

Vasi Szemle

1935. 154. l.

Pöschl Ferenc

órás 1830-Szombathely

Erod

Z

Csatóráscsh

46 l.

Pörger Antal, kőfaragó

Művészet, IV., 1905. 138.

Adatok művészetünk történetéhez

Pösl János

fényképész

Magyar Iparművészet, 1897/98.

I. évf. 2. sz. 77.–78. o.

a Magy. Iparműv. Társ. ügyei.

Pöschl Imre

Csomor Tibor: Folyóiratszemle.

Koltai Mariann bemutatja a magyar vasútvillamosítás nagynevű úttörőit: Kandó Kálmán, Tóth László, Pöschl Imre, Mamdorff Béla, Korányi László, Verebély László t és munkásságukat, melynek eredményeként 1932. szept. 12-én reggel elindulhatott Brestről Komáromba az első villamos mozdonnyal vontatott személyvonat és még az első gyorsvonat is elhagyta a Keleti pályaudvart.

Budapest folyóirat, 1988., 7., 47-old.

Pössinger Farkas
Henrik

hártulajd. a budai
várban. 1714.
vrod
Völlick 10 l.

1908. Szept. 11.–

i Forster Gyula úrnak
Budapest.

példányban, azonban
vénnyel elismerem, hogy
gyar Általános Váltá-
tya utcai-fiókpénztára,
bízásából, a „Müemlékek"

Pössl Lajos

modellkészítő

Kassáról, 1838.

Laid

Fleischer Bécs 77. l.

Pősel

Olvasó lényok, szobor

Képzőművészet 1927. 2.sz. 30 l.

Művészeti lexikon

i, 1924-ben a Műcsarnokban, 1933-

Pöschl Ferenc MDK

órásmester

Szombathely

Említve 1830.

Csatkai Endre: Hitzelberger Antal győri órás fuvola-órái.
ARRABONA X 3. Győr. 1961. 153- 159. l.
158.l.

ATHENAEUM NYOMDA

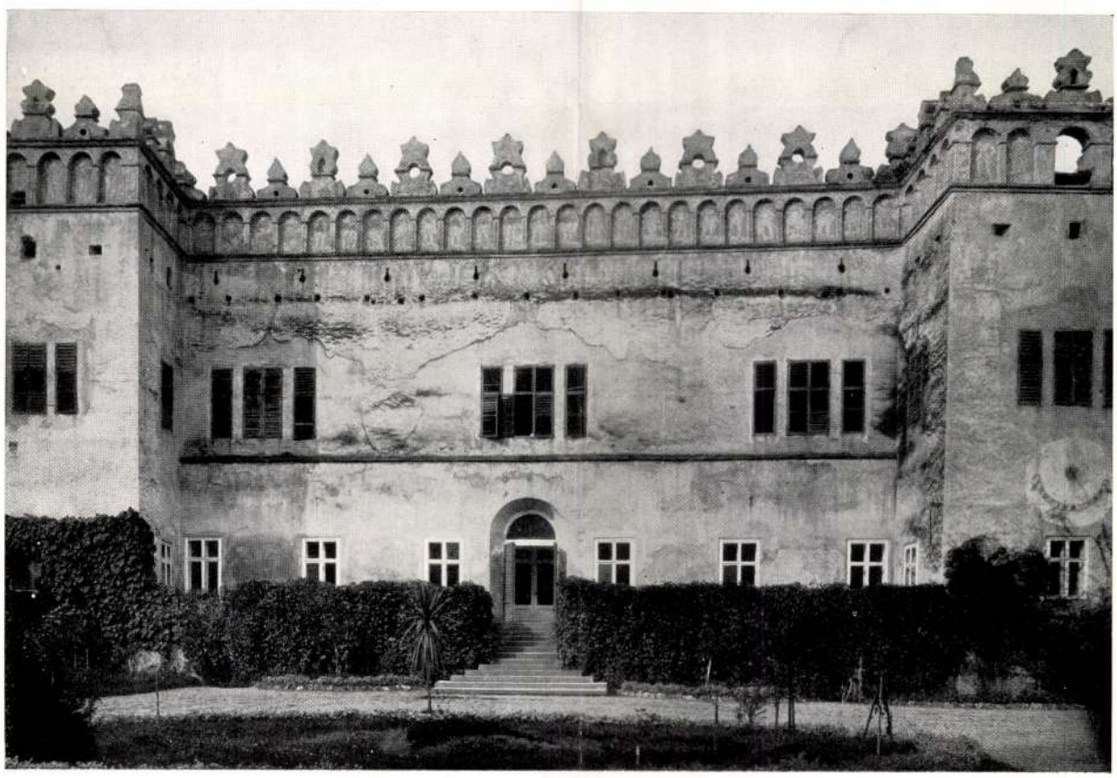

FENT: A PRÁZSMÁRI TEMPLOMERŐD. XVII. SZ.
LENT: A FRICSI KASTÉLY A SZEPESSÉGEN. XVII. SZ.

Ger Ed

Prázsmári templomerőd

Prázsmári luth.

Templom falképei

Arch. Ért 1885.

212. l.

PAUR IVÁN a hovejí ósháhnokról. 225—231.
RÓMER F. FERENCZ, A lissaboni congressus. 250—255., 346—353.
TÉGLÁS GÁBOR. A bécsi akadémia őstörténelmi bizottságának hetedik jelentése. 255—259.
Archiv für Anthropologie, ism. *y*. 270.
Őskori telep az alföldön, *x*. 280.
A bronzcultura Magyarországban. 281.
ORTVAY előadása a kőkorról. 282. — Értekezése a kőkorról. 340.
Díszes bronzkori csákány. 283.
TÉGLÁS GÁBOR, Az erdőfalvi barlangok. 299—307.
HPL., Szendrőládi bronzlelet. 308—310.
SZABÓ ISTVÁN a pinczehelyi régiségekről. 337.
A nyárádi földvár. *y*. 363.
DUDÁS GYULA, Zentai régiségek, 364.
Dr. LIPP VILMOS, Őskori kőkamara-sír Keszthelyen, 369—373.
WOSINSZKY MÓR legújabb régészeti ásatásairól. 391—393.
DUDÁS GYULA a zentai bronzleletről. 394.
Die neuesten Gräberfunde von Watsch, ism. Téglás Gábor. 397—400.

Prázsmári templomerőd

Barcasay

l. Gaal II. 124 l.

Prázsmár

Templomkastély

MMÉE Kőzl

1913. 379 l. 381. l.
382. 383. l.

. 207

. 201

. 191

BESTELLZETTEL

Aus dem Verlage August H

Buchhandlung .....

..... WALTER PAATZ: WER

DER TRECENTO-AR

Ganzlein

Best

Ort, Datum: ..... Straf

Prózsmír

Prázsmár

Templomerőd

Prázsmár. Templomerőd XVII. sz.

Prázsmár

Erdély. 1940.

Budapest, Nemzeti Múzeum

21. Joachim és az angyal. Szárnykép Sárosvármegyéből
1440 körül

Prázsmári oltár

Genthon István

A régi magyar festő — művészet. Vác 1932
43—44, 124. l.

Prázsmár, templom

20. Passiójelenetek. A prázsmári oltár külső szárnyképei
1440 körül

ÁTMENETI EMLÉKEK.
(1437—1460)

Az északi festőművészet képe 1430 körül megváltozik. A monumentális forma helyébe a természetességre való törekvés lép. Németalföldön a két van Eyck és a flémalli mester inditja meg a fejlődést. Súlyos plasztikus formák jelennek meg a képtáblákon s a tér éreztetése, amely eddig csaknem ismeretlen volt, a törekvések központjába kerül. A németalföldi hatás végighömpölyög a kontinensen, ez az első diadalútja, amelyet később több követ. Németország is szabadulni akar a gotikus-lineáris hagyományoktól s az új tanokat rendkivül hamar fogadja be. Witz, Multscher és Lochner ideje érkezett el, mellettük a boroszlói Borbála oltár mestere, az osztrák Liechtenstein- és Albrecht-mesterek és a salzburgi Pfenning a legnevezetesebb.

Ezt az időszakot Magyarországon az *átmeneti emlékek* korának kereszteltük. Már Kolozsvári Tamásnál bizonyos kettősség jelentkezik: ragaszkodik a hagyományos monumentális formához, de friss realizmussal tölti meg azt. Az új izlés a Kastner-féle képeket sem hagyta érintetlenül. A további emlékek folytatják az utat, melyet ezek megjelöltek. Igyekeznek lépést tartani a külföldi fejlődéssel, azaz inkább átveszik annak eredményeit. A garamszentbenedeki oltárhoz fogható, nemzetközi jelentőségű mű nem maradt e korból, általában hiányzik a markáns művészegyéniség. A táblaképek helyi szineződést kapnak, apróbb csoportok alakulnak ki közöttük, néhány kivételtől eltekintve kisebb igényű alkotások. Nem versenyeznek a külfölddel, de idehaza előttük és utánuk jóval becsesebbek az emlékek. Magyarországon átmeneti idő ez, szemben a külfölddel, ahol egyike a legjelentékenyebb korszakoknak. Talán ez az oka annak, hogy szép számú emlékeit a kutatás mindezideig észre sem vette.

A sort Erdély legkorábbi ismert emléke, a *prázsmári oltár* nyitja meg.[1] Középképe, mely Krisztust ábrázolja a kereszten, Szűz Mária és

[1] Roth Viktor az oltárt teljesen érthetetlen módon Hans Schüchlinnel († 1505) hozza kapcsolatba. Szerinte az első ismert erdélyi emlék az almakeréki oltár, mely »a XV. század első negyedében« készült, utána a prázsmári oltár következik a XV. század végéről. Ezzel szemben a prázsmári oltár legkésőbb 1440-ig elkészült, az almakeréki 1520 tájáról való, *száz évvel* későbbről, mint Roth gondolja. V. Ö: Victor Roth: Siebenbürgische Altäre, Strassburg, 1916, 25—32 l.

Szent János evangelista között, még telve van a nagy gotikus stilus hagyományaival. A kompozició tértelen, de monumentális, az evangelista csigásan göndörödő haja még a XIV. század ábrázolási módjába kapcsolódik. Fejlettebbek a szárnyképek, amelyek Krisztus kinszenvedésének történetét az u. n. lágy stilus nyelvén mondják el. A festő kerülte a szenvedélyes mozdulatokat, figuráit szeliden aláfogó, szinte átlátszó redőkbe burkolta. Művészete nem nagyigényű, de mondanivalóját ügyesen koncentrálja. Az a nemzetközi stilus, amelybe kapcsolódik, nyugaton 1400—1420 között virágzott. A prázsmári mester elkésett, provinciális képviselője ennek a lágy, lirikus ábrázolásnak s igy oltárát 1430—1440 körülre helyezhetjük. Szellemben még teljesen a Zsigmond-kori emlékekhez kapcsolódik. (17—20 kép)

Az átmeneti emlékek között külön csoportot alkotnak a háromszögletes festett ormokkal ellátott szárnyasoltárok. E tipikusan magyar oltárformának első képviselője, mint emlitettük, mateóci főoltár. Az 1440 körülről maradt művek ragaszkodnak az ott kialakult tipushoz, a festett ormokban továbbra is mondatszalagot tartó próféták mellképei láthatók. Ide tartozik a sárosmegyei Radácsból előkerült töredék (Budapest, Nemzeti Múzeum) a liptószentmáriai nagy főoltár maradványa (u. ott), a bártfai Szent András-, Apollonia és Borbála oltár s néhány kisebb jelentőségű munka, mint egy hervartói kis oltárszárny vagy a bártfai templom husvéti gyertyatartójának talpa egy elpusztult oltár ormaival diszitve. A forma népszerűségére jellemző, hogy a XV. század végének egyik termékeny szepességi festője, *a szmrecsányi főoltár mestere* még ragaszkodott hozzá két művében, a lőcsei Szent Katalin- és szepesszombati Szűz Mária-oltárban.

A *radácsi* oltártöredék belső képein Joachim és Anna legendáját, külsőkön a passió jeleneteit, ormán pedig Dávid királynak s egy prófétának mellképét mutatja be. A *Joachimot és az angyalt* ábrázoló kompozició (21. kép) kedves részletező hajlamával elbeszélő kedvű, finoman aprólékoskodó, 1440 körül működő sárosi mesterre vet világot. Joachim elgondolkodva ül a városszélén, mikor hirtelen egy merész rövidülésssel festett apró angyal repül feléje. Háttérben várfallal körülkeritett városka látszik, kapuján a vasrácsot felhúzták. A város mellett pásztorok legeltetik nyájaikat. Csend és nyugalom borul a soktornyú tájra. A radácsi mester szeretettel ábrázolta a környezetét, Joachim ruhájának változatos, tömött redőzése is sikerült. Az arc festéséhez azonban még

Prázsmár, templom

17. Kálvária. A prázsmári oltár középképe
1440 körül

Prázsmár, templom

18—19. Passiójelenetek. A prázsmári oltár belső szárnyképei *1440 körül*

Szebenhez, János királytól Ferdinándhoz, Magyarországtól Ausztriába, s az osztrák-magyar birodalomból vajjon nem a nagy német kapcsolatba-e?

Hanem ez politika volna, a mivel foglalkozni megtiltotta a szerkesztő. Tekintsük a természetet, a mely igazán szép s az emberek műveit, a melyek sok tekintetben figyelemre méltók!

Brassóvidék 13 szász községe közül legközelebb fekszik Háromszékhez Prázsmár, melynek templomvárát képben is bemutatjuk.

Jelentékenyebb szász falvakban mindenütt megvan még a templom körül a várkastély is. Most már nem erősségek többé; de a kegyelet fenntartja s az életrevalóság haszonra tudja forditani ma is. Község házává idomitják egy részét, s többi részéből raktárakat alakitnak a lakosság könnyebben éghető holmijának biztositására.

Prázsmár vára mind épitészetileg, mind történelmi multjánál fogva a legelőkelőbb közé tartozik a szászok közt is. A minthogy maga Prázsmár is mezőváros rangján van sok száz esztendő óta.

Különben ugyanolyan jó módu, mint minden szász község. Vannak széles, egyenes utczái, kétfelől csinos kőházakkal. Vannak jól rendezett népiskolái, melyek legdiszesebb épületek a községben, s akármilyen gazdag, megelégszik azzal, hogy népnek maradjon.

Ki hallotta, például, hogy Prázsmárnak szinháza volna? Pedig népessége s vagyona semmivel sem csekélyebb Sepsi-Szent-Györgyénél, a hol minden esztendőben huzamos ideig látnak el valamely vándortársaságot, kivált ha tisztességesen játszik.

De ha Mózes nem irta be a 10 parancsolatba, hogy ilynemü lelki élvet is kell keresni!

Meg nem éheznénk tiz esztendeig sem

PRÁZSMÁR TEMPLOMVÁRA.

Prázsmár nemes városában, de megunnók ma-

szánd el magadat, hogy meglátogasd ezt a gyönyörü fekvésü s iparánál, kereskedésénél fogva igen fontos várost.

Az a mindenik felébe emelkedő nagy góth épület ottan az evangelikusok piaczi temploma, egykor, természetesen, katholikusoké volt, s egyike Erdély legbecsesebb épitészeti remekeinek.

Külön képekben is bemutatjuk s alább részletesen szólunk felőle.

Balról a Czenk hegy emelkedik, tetején kikönyöklővel. A könyöklő helyén állott nemrégen a 49-i orosz invasio dicsőitésére emelt szobor, melyet gyorsan sepert el az idő s a magyar hazafiság. Régen-régen, még a német lovagok kora előtt, hatalmas vár őrködött ugyanottan az ország biztonsága felett. A Czenk tetejére fel szokott menni minden utazó, s a gyönyörü kilátást, mely egyfelől a határszéli Kárpátok legmagasabb csucsaira, másfelől a Barczaság, Háromszék és Erdővidék szép s gazdag rónáira terjed, — nem felejti el.

Jobb felől két őrtorony romjai közt a posztó-száritó rámák látszanak, Brassó hatalmas iparának hirdetői. Azok felett s azokon tul, a hegy-élektől fedve, nagy kiterjedésü és jól ápolt gyümölcsös kertek.

Az a sétány, mely itt szemünk előtt kezdődik, körülfutja az egész

hozzá, hanem ő én hozzám, s miután ő az erősebb, nem tudok megszabadulni tőle; hiába rázom magamról, ő az én uram! S az ur is tudja azt a szabályt:

„Ellenségünk legjobb mester,
Mint franczia mondom ezt el.“

Jouvencel hangosan nevetett.

— Oh! — mondá, — ha a mi filozófusunkkal beszél, az utolsó szó soha sem lesz az öné; roppant készlete van s minden körülményre La-Fontainenak egy mondatával felel.

S elválás előtt az utast félreszólítva, halkan a következő tanácsot adta:

— Vigyázzon magára, ez a kópé hamar emanczipálja magát, ál-okoskodásokkal kezdi, s tolakodó szemtelenségekkel végzi, az efféle emberek hasonlók az olyan kutyákhoz, melyekkel csak illő távolságról lehet játszani.

Jouvencel észrevételeit a koldus nem érthette meg, de alkalmasint sejtette, mert a távozót nem a legbarátságosabb tekintettel kisérte, s fejét lehorgasztva azt morogta:

— Menj, menj csak, kisebits a polgártárs előtt, te gonosz fecsegő és rágalmazó. Kiki a maga mesterségét folytatja. Rég ösmerlek jó madár.

„Mindazoknak háta megett,
Kiknek szája csak lágymeleg.“

Raymond ur, ki az utolsó szavakat hallotta, visszafordult.

— Loriot apó, — mondá az ő rendes szelid komolyságával, — ön nagyon könynyen gyanusit.

— Mert megőszültem, — válaszolá az öreg, — a tapasztalás sok roszat megösmertet velünk.

„Jupiter mindenhol két asztalt teritett:
Élelmes emberek ülnek az egy mellett,
Másiknál ott ülnek szegények, kicsinyek
S mit amazok hagytak, ezek azt eszik meg.“

— Miért nem kért a verpillièrei aggok menházában helyet?

— Ah! igen bizony, a menházban helyet! — kiáltá Loriot; — talán azt képzeli polgártárs, hogy a kinek szüksége van reá, az elég ok arra, hogy bejuthasson! Csak a gazdagokat fogadják be, vagy a kik jó ajánló levelet mutatnak elő! A mostani időben a menházakat nem a szegény emberekért csinálják, hanem a pártfogoltakat helyezik el bennök.

Raymond ur mosolygott s a zsebéből egy csinos bőrtárczát vett ki, melynek az egyik oldalába egy arczkép volt befoglalva.

— Na hát édes öregem, — mondá szeliden, — én magát pártfogolni fogom; e menház alapitásában én is közremüködtem, s az alapszabályok szerint jogom van egy szegényt felvenni; még ez ideig nem éltem e jogommal, de a bátya javára rögtön igénybe veszem.

— Komolyan beszél a polgártárs? kérdé bámulva a koldus.

— Igen, barátom, oly komolyan beszélek, hogy ha ezt az általam irandó pár sort az igazgatónak, a ki jó barátom, átadja: minden el lesz igazitva.

— És befogadnak a menházba?

— Igen, és élte fogytáig ott maradhat, ha a ház szabályainak aláveti magát.

— A ház szabályainak! — ismétlé vidáman az öreg — miből áll az? mindennap háromszor jóllakni, fehér lepedős ágyban hálni, tiszta ruhába öltözni, s nappal a meleg napfényben sütkörézni! Hitemre

Az utas fölállott a kőpadról, szivélyesen elbucsuzott az öregtől, s hogy hálálkodását elkerülje, gyorsan távozott, s a lovakat váltó társaskocsihoz ment. A lovakat pár pillanat alatt befogták, s az óriási jármü a csengők és az ostorpattogtatás lármája között megindult.

(Folyt. követk.)

A magyar orvosok és természetvizsgálók XVIII-ik nagygyülése.

II.

Mult közleményünkben akkor váltunk meg a természetvizsgálóktól, mikor Kézdi-Vásárhelyen pihenőre és szakülések tartására megszállottak.

Ez aztán eredeti székely város, a milyen nincs több!

Háztelkek ára mesés drága itten, minekutána a ki Kézdi-Vásárhelytt él, az jól él; de azért minden ház mellett utczácska van hagyva két felül.

Valamire való szállodát nem lehet találni, s a melyik legjobb, azért egész éjjel imádkozik a vendég, hogy mentené meg az isten reggelig az összeomlástól. De ha akarsz enni pompás rostélyost vagy szeletet, s inni rá Erdély legjobb borából, a küküllőmentiből: menj be akármelyik házhoz, bizton ellátnak ezekkel.

Zsidó ottan nincsen, mert nem tudna megélni. De hát ki főzi és ki árulja a pálinkát s ki hizlalja az ökröt? Elvégzik mindezt, zsidónál ügyesebben, a helybeli székely polgárok. Mért is hagynák másra, mikor jó nyereség üti a zsebet ezen foglalkozás után?

A hizott ökröt Bécs felé szállitják százával, ezerével; de csizmát, kalapot, bundát, ládát, asztalt, széket, még nyirág-seprüt is Moldova felé, évenként százezerével. Ezt itt s azt ottan fizetik jobban meg.

Hiszen arany kalász terem Háromszék térein, a minőnél szebb s tisztább Egyiptomban sincsen; de a ki miveli, nem mindenik eszik

Prázsmári cv. templom

Gótikus kelyhe
repr.

Vas. Ujs. 1913. 48 l

Bird, [illegible]

24

Prázsmári ev.

templom falkép-

nyomai

(Brassó vm)

l.

Gerecze falképek

494. h.

1909. Fr. Schmutzer

Szerelmi va

A falusi szoba piros
gesen ~~játszó~~ szőke le
ber átkarolta és éde
~~mi ajánlatának elf~~
+ babráló
leány (nak) pártás főkötő
reka kivágott, kurta
Kipödrött bajusza és szen
Kabátja zöldessárga,
pője hegyes ~~ott~~. A
~~elejtett~~ kötéj és pam
cza játszik; a háttérb
nek draperiáján tán
a falon a képkeret m
ra: „F. Schmutzer."

Pastell, méreten
Vétetett az 1900.:
et Co. tól. — Ára 600 Kr. —

Sz. N. 902/90

Prázsmári templomvár

(Tartlau, Brassó sm)

Képe repr.

Sigerus

Külső és belső
kőtkép

281

Prázsmári vár

udvara

XVI. sz.

Repr. –

Magyarmiveltört

III. 227. l.

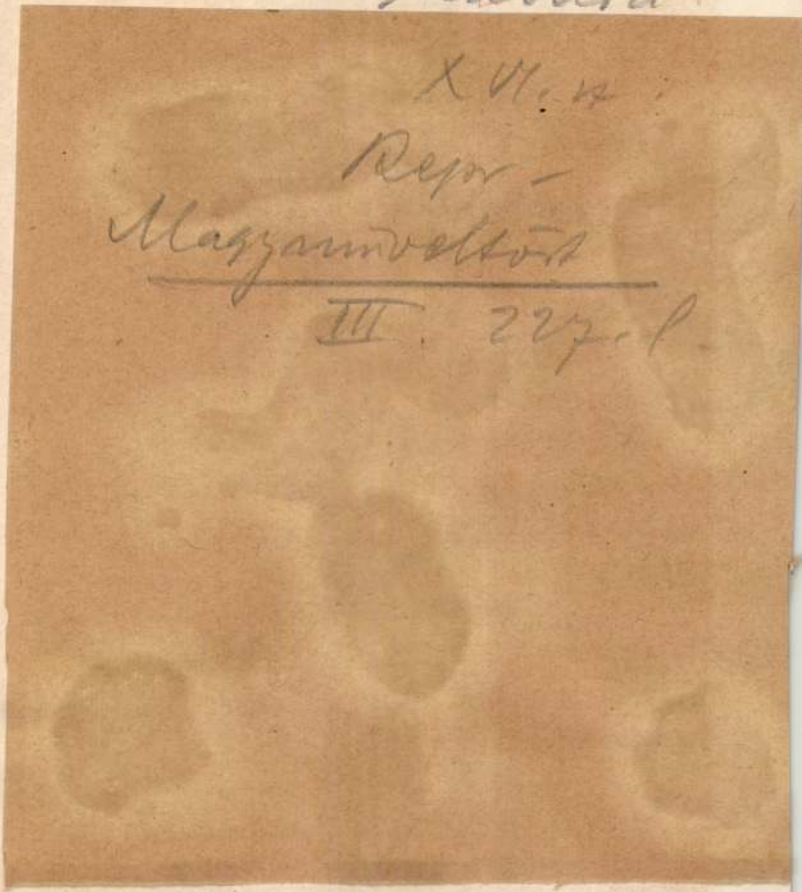

Pusztai Béla, a Szabadkai Friss Ujság felelős szerkesztője ezt irja:

Tisztelt kartárs urak!

Örömmel csatlakozom mozgalmukhoz, amelytől határozott sikert remélek.

A vasárnapi gyülésen ott leszek s önökkel együtt buzgólkodni fogok, hogy törekvéseink célt érjenek!

Szabadka, 1905. junius 21.

Kartársi üdvözlettel

Pusztai Béla,
fel. szerk.

*

Szentmiklósi József, a Békésmegyei Hiradó felelős szerkesztőjétől az alábbi lelkes sorokat kaptuk:

Kedves kolléga urak!

Régi álma minden igazán céhbeli vidéki ujságcsinálónak az, amit most bátor szóval a Szeged és Vidéke hirdet. Régi álmom nekem is, hogy közös szerv kösse össze azokat, akiknek annyi a közös érdekük. Kettős bününk is van. Az, hogy mindmáig is türtük, hogy a vidéki hirlapirók nevében beszéljen az a derék V. H. O. Sz., amely minden egyéb, csak nem ujságcsinálók testülete. Komoly munkára ime fölajánlom hát a magam kis erejét is. Álljunk össze ujabb cimboraságba, ahol igazán magunk leszünk s ahol őszintén a magunk javára alkothatunk. Az aljegyzők, tanárok, esperesek maradjanak magukra!

Viszontlátásra vasárnap! A becsületes ügy biztos diadalát remélve, szivélyesen köszön öntől

Prázsamári oltár

gótikus

XV–XVI. sz.

l.

Rothordszárny

122–125. l.

képekkel

1.–81. ll., 2 képes tábla

Washington
Smithsonian Institution
1879

Prázsmári templomvár

Kepe repr. -

Hadtört. Kösl. -

1935. 6. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Prázsmári templom

(Brassó vm.)

l.

Szabóárpép

350. l.

Pharmacie Centrale

(Thuasne)

1. Chemisette

320 f.

Prázsmári ev.

plébániatemplom
nagy padja 1526.

l.
Arch. Ért. 1915
254. l. 51: tábla
1. k.

ez még néhány mást is lehetne sorolni Erdélyből, melyeknek nyomai, mint láttuk, az ország közepétől ódnak. A mohácsi vész után azonban Mátyás király ben. Művészetre és építkezésre az embereknek nincs az anyagit és a szellemit egyaránt igénybe veszi, szet iránt való szeretetnek végső maradványai az ssza. Nemcsak azért, mert odáig nem nyomult el szorgalom már a XV. században erősebb gyökeret gárság kifejlődését.

például Németország déli, vagy nyugati részében, olasz renaissance, bár kerülő utakon, eljutott ide,

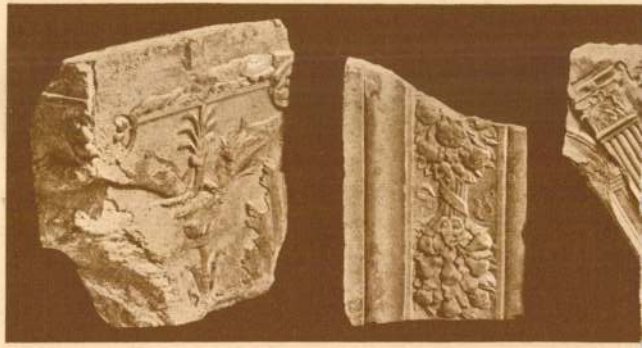

334. ábra. Márványtöredékek M

Ez a befolyás egészen a XIX. század elsé
úgy látszik, teljesen megszűnt. Magyarország több

Prázsmár B

templomerőd Templom

1) alapraj za Kökert tól 1874 ből $\frac{1}{2}$ III = 1

2) ugyanaz Stornotól. 8 III, 0 187

3) Gerecze tól helyszín rajz 1:200.

4). " alapraj és metnet 25 mm 10

5) Csányi Károly alapraj (alsó) 1:100 1

" felső alapraj 1:100

Hosszmetnet 1:100

Keresztmetnet 1:100.

1) az erőd alapraj za - 1:100 helyszín rajz

2). vár falmetnetek 1:100 - 4 helyen

3). metnetek 1:200 — és z nézet nér

a templom hatra és sétasége irányában —

többi fárk nél!

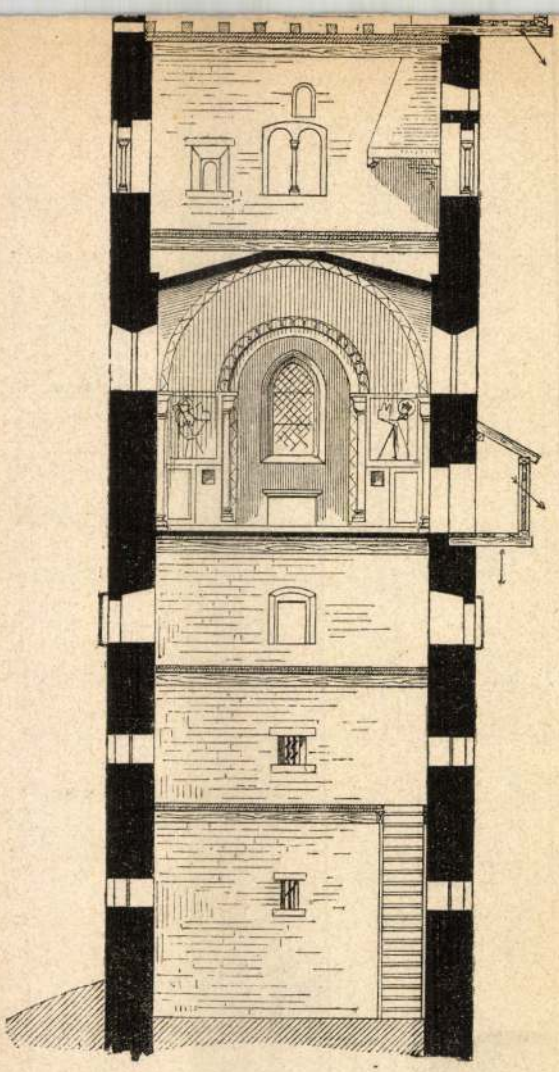

20.

2 Prázsmári oltár mestere MDK

Prázsmári /prejmeri/
Oltár az almakerékivel nagyjából egyidős /145o körül, Krisztus sirbatételét és a Feltámadást ábrázoló tábláinak reprodukciója könyvben XLVIII. tábla/. Oltár középképén a Kálvária látható, belső és külső tábláin a passió jelenetei.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.76.l.

? Prázsmári oltár mestere MDK

Waliscki téves nézete szerint a prázsmári mester festői előadását a lengyel és az erdélyi müvészetek között kialakult kölcsönhatások formálták. Radócsay szerint a mester az Európa-szerte uralkodó lirai irányzatot követi./Walicki M.: Stilstufen der gotischen Tafelmalerei in Polen im XV. Jahrhundert. Warszawa 1933.13./

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképi. Bp.1955.76,2ol.l.

? Prázsmári oltár mestere MDK

Oettinger a mestert a Witz stilus legfontosabb képviselőjének mondja, azonban Radocsay szerint a prázsmári festő intim és érzelmes előadása ellentétes Witz monumentalitásával, "objektiv" realizmusával. /Zeitschrift für Kunstgeschichte VII. 1938,262.)

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.2ol.l./186.jegyzet/

4.

2. Prázsmári oltár mestere MDK

Prázsmári oltár a szász művészet szülötte. Táj és interieur ~~xaxa~~ rajza a Mateóci mester iskolájához hasonló, nyulánkabb alkjai a liptószentmáriai R N festő figuráival vethetők össze. Azonban más szoros kapcsolatok hazai művészettel nem állapithatók meg.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.76-77.l.

2. Prázsmári oltár mestere MDK

Prázsmári oltár fő ösztönzőjét a bécsi Kunsthistorisches Museum őrzi. A harmincas évek közepén publikált, kérdéses származásu, de világosan a bécsi iskolához illeszthető oltár szárnyainak belső mezőit dombormüvek, külső felületeit Krisztus életének nyolc jelenete disziti. Az osztrák képek és a prázsmári festmények formai, kompozicionális, előadásbeli hasonlósága szembetünő.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.77.l.

2. Prázsmári oltár mestere MDK

Bécsi képeken és prázsmári oltáron közös sajátosság a bánatosan hosszukás arctipusok, a természetesnél nagyobb, kagylósan mintázott fülek, az egyes szereplők karjainak anatómialig téves rövidebb rajza /Krisztus a főpap előtti jeleneten/, az Utolsó vacosra azonos szerkezeti megoldása. A különbségek ellenére kimutatható, hogy a szerényebb képességü erdélyi festő jól ismerte az 144o körüli bécsi festészet törekvéseit.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.77.1.

7. Prázsmári oltár mestere MDK

Irodalom:

Baldass L.: Der Wiener Schnitzaltar. Jahrbuch der Kunshistorischen Sammlungen in Wien. N.F. IX, Wien 1935.3o.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei Bp.1955.2o1.1./186.jegyzet/

? Prázsmári oltár mestere MDK

oltár megemlítése

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei.Bp.1955.137.l.

Prázsmári oltár mestere MDK

oltár említése

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei.
Bp.1955.178,179.l.

Prázsmári templom-

erőd.

Mökesch, V.: Die

Tartlauer Kirchen-

burg. 24 l.

Brașov (Brassó)

1936.

Gent (1601)

i m.kir.minister 1909.évi junius hó
a IX.ker.állampénztárhoz intézett
tének mása:

or.
ó 13/

Bizottsága részére 16 térkép
/:88:/ koronát engedélyezvén,
hogy ezen összeget a Müemlékek Or-
hivatalos nyugtájára elszámolás
sse ki és tárcám terhére a fent
kép számoljon el Budapest, 1909.ju-
agyásából: dr. K. Lippich Elek s.k.
i tanácsos.

Prázsmári oltár mestere ? MDK

Az 145o körül készült prázsmári/Prejmer/ Kálvária oltárra vonatkozó adatok az Adattárban:
Táblák a brassói muzeumban.
Képek:1.Kálvária.2.Krisztus siratása.3.Feltámadás.4.Sirbatétel.5.Sirató asszonyok Krisztus sirjánál.6.Lábmosás.7.Ostorozás.8.Utolsó vacsora 9.Krisztus Kaiafás előtt.- Az oltárt 18o3-ban bontották szét.Predellaja,oromzata és két merev szárnya elveszett.

Az oltárra vonatkozó irodalom.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.416-417.l.

A prázsmári templomkastély.

Hazánknak erdélyi része délkelet felől századokon át volt védő bástyája az anyaországnak s azért omladozó váraiban és templomkastélyaiban sok szép emlékét őrzi a háborús időknek.

Legnagyobb részben a tatárjárás rémes pusztításai után épültek nagyszámú középkori várai. A vad csorda kegyetlenségei elől a lakosság csak az erdők rengetegeiben s a hegyek barlangjaiban tudott elrejtőzni. Amikor a véres zivatar elmult és a sokszorosan megtizedelt lakosság elhagyott falvaiba visszatért, holttestekkel tele mezőségekre és földig lerombolt községekre talált. Akkor látták, hogy a kőből épült váraknál az ellenség romboló ereje megtört s annak lakosai megmenekültek. Ez a tapasztalat buzdította az ősöket a kővárak építésére. De az a népesség, amely a pusztulást túlélte, a gazdátlanul maradt nagy területek míveléséhez kevés volt. Korán állott be tehát az idegen bevándorlók telepítésének szüksége. Jöttek is a XIII. század végén a németek Erdélybe s hogy biztosságuk minél nagyobb legyen, mindenféle értékes kiváltságokat adtak nekik a magyar királyok.

Ilyen értékes kiváltság volt a többi között az is, hogy amit eddig csak a nemes magyar családok tehettek meg, a szász településeknek is szabaddá lett a várépítés joga. A községek lakossága egyesült erővel, hogy mindenféle váratlan megtámadás ellenében életét és vagyonát sikerrel védelmezhesse, jogot nyert úgynevezett *„községi várak"* építésére. Olyan különleges kiváltság volt ez a jog Erdélyben, amilyenre a középkorban más országokban nem igen volt példa. Éltek is vele nagyban a szászok. Délen Dévától egész Brassóig, északra fel Udvarhelyig egyre-másra keletkeztek a kővárak. Különösen akkor, amikor a török elleni háboruk idején szinte mindennapos volt Erdélyben a csatározás. Több mint 300 ilyen kővár épült Erdélyben.

Természetük és elrendezésük módja szerint két csoportba sorozhatók a fennmaradt ilynemü építészeti emlékek. Az egyik csoportba azok az erődök sorolhatók, amelyek a középkori várakban szokásos mindennemü védelmi épületrészekkel ellátva a községen kívül, de lehetőleg azokhoz nagyon közel fekvő magas hegyekre épültek. Belsejükben a község minden családjának volt egy helyisége, hova értékes tárgyait vihette, de ezt a helyiséget, illetőleg a vár azt a részletét támadás idején minden erejével védelmeznie is kellett. Az ilyen várak voltak az úgynevezett „parasztvárak".

Az erődítések másik csoportja lehetőleg magában a községben, magaslaton, vagy ha az nem volt, sík területen a község temploma volt. Eleintén csak a templom boltozata felett a határoló falak magasra emelése által nyert tér szolgált a községbelieknek menhelyül. A magas falakat gazdagon ellátták lőrésekkel, sőt olykor körüljáró és szuroköntőkkel bíró folyosókkal is. A későbbi időkben ez a menhely már nem bizonyulván elég alkalmasnak, a templomot bástyafalakkal vették körül, amely kerítő falakat tornyokkal is megerősítették. Az efajta várakat templomerődöknek, vagy kastélyoknak szokás nevezni.

1. ábra. A prázsmári templomkastély.

A közönséges parasztvárak nem igen őriztek meg semmi olyan részletet számunkra, amelyek műtörténelmi szempontból figyelmet érdemlők volnának. Annál több ilyen részlettel dicsekedhetnek azonban a templomkastélyok, mert hiszen a templom építésében a középkor építői a művészi kincsek gazdagságát hintették szét s alig van olyan kis falusi templomocska, amely valami érdekes műrészlet nélkül szűkölködnék.

A szászok által emelt templomerődök egyik legnagyobbika és legérdekesebbike a Brassó megyében lévő Prázsmáron maradt fenn. Prázsmár a bodzai szoroshoz igen közel fekszik s mivel hajdanta ezen a szoroson át sokszor háborgatta Erdélyt az ellenség, a község lakóinak bizonyára sokszor szolgált menedékül a templomkastély, amely a község közepén lévő tágas térségen csaknem minden változtatás nélküli eredetiségében és igen ép állapotban mai napig fennáll. Magas, kettős bástyafallal van körülvéve a templom, amelynek biztosságát hajdanta mély és

széles sánccal is fokozták. Bizonyára volt több bástyatornya is a falnak, de napjainkig csak kettő maradt fenn. A belső 12 *m* magas kerítő falhoz vannak építve azok a kisméretű helyiségek, melyekből a község minden családjának jutott egy, hova támadások idején menekülhetett s amelyet védeni tartozott. Egymás fölött három emeletsorban vannak ilyen kamrácskák, amelyeken kifelé valamennyin lőrések vannak. Bejárójuk a templom udvarából, azokról a deszkából való nyílt körüljáratokról nyílik, amelyek olyan érdekes hatásúvá teszik a templom udvarát.

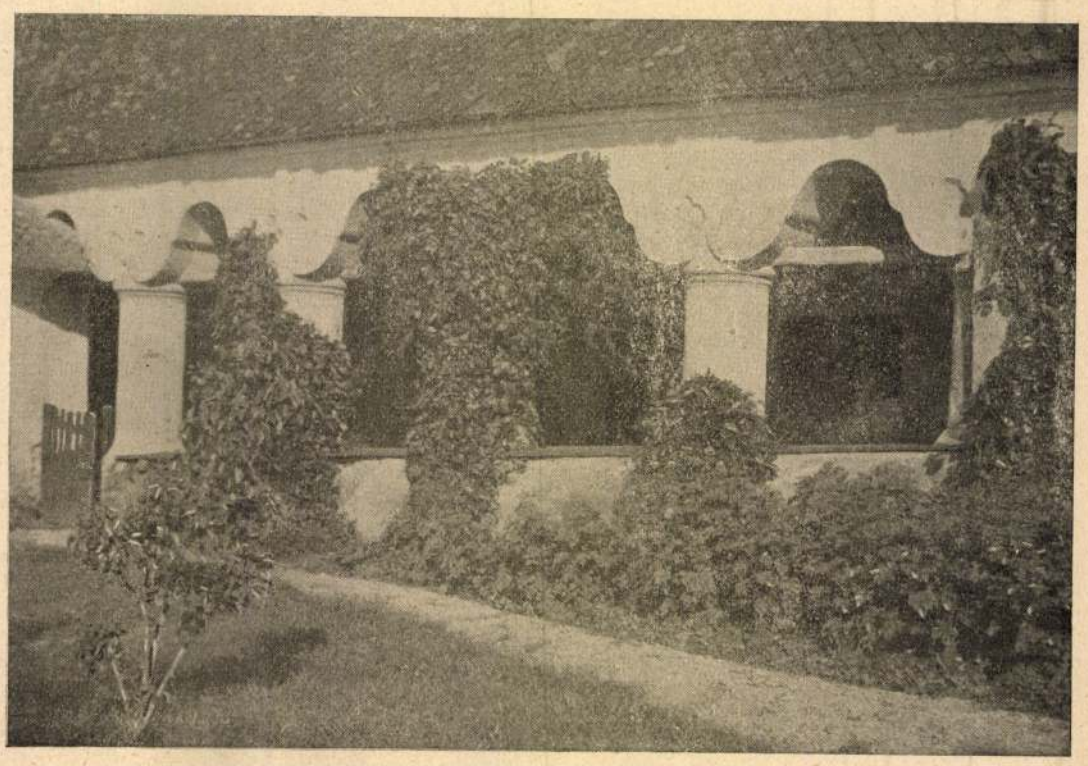

2. ábra. A prázsmári templomkastély kapucsarnokának oszlopsora.

A templom maga a körülkerített udvar közepén, keresztalakú alaprajz fölé emelt egyhajós építmény. Meglátszik rajta, hogy építésekor inkább erős és ellenálló építményt akartak, semmint díszeset és cifrát. Architekturájában különösen a chorus alatti részben sok román motivumot őriz ugyan a templom, mégis valószínűbb, hogy nem a román, hanem az átmeneti korban épült. A chorusa fölött már gót boltozata van s ez olyan szép hálós boltozat, hogy hazánkban hozzá hasonló nem igen akad még egy.

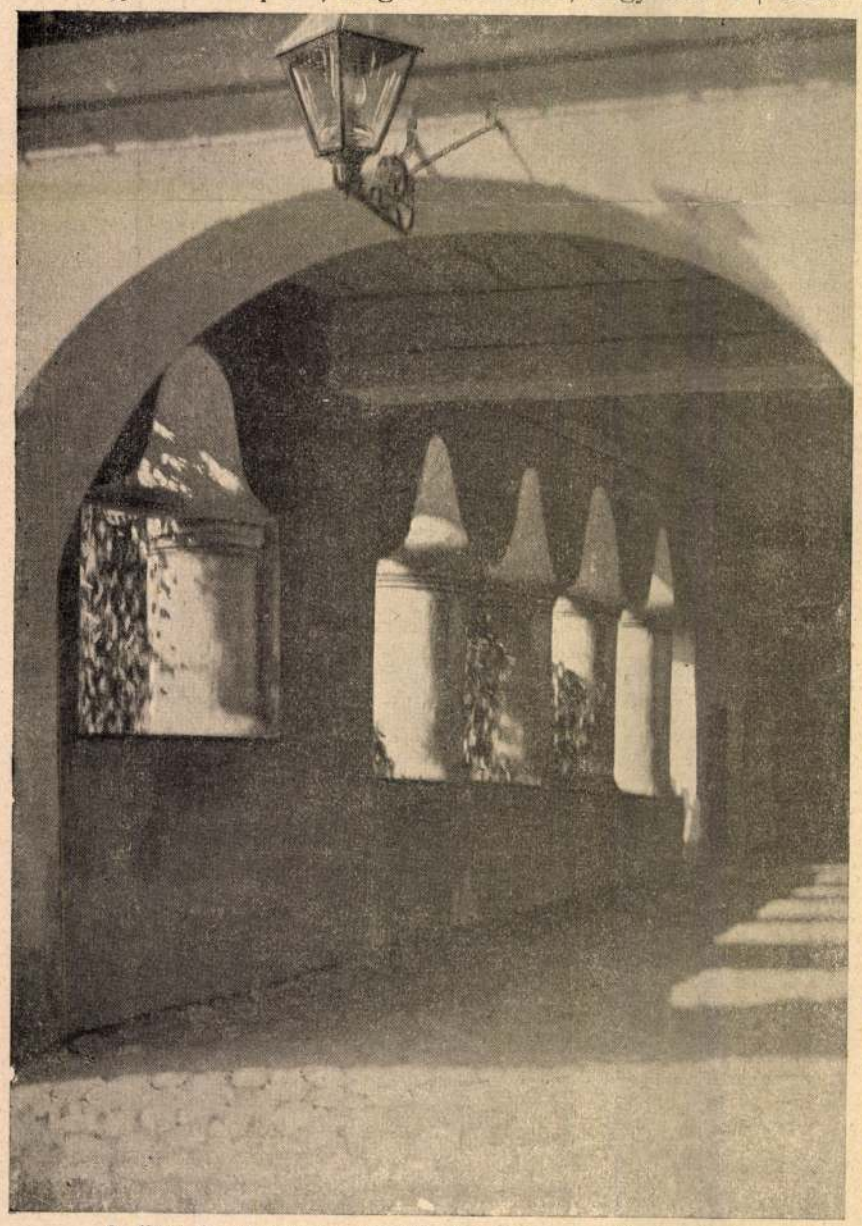

3. ábra. A prázsmári templomkastély kapucsarnokának belseje.

Igen érdekes az az oszlopos tágas előcsarnok is, amelyen át kívülről a templom udvarába van a bejárás. A régi magyar ámbitusos nemesi házakra emlékeztet nagyon. A zömök oszlopok felett a falkötővas helyett hosszú fenyőgerenda húzódik végig és az oszlopokra hajló boltívek igen leleményesen hullámvonalba lendülnek. Minden oszlop felett tulipán formájú bemélyedés teszi változatossá a fal síkját.

Az oszlopok között beözönlik a ragyogó napsugár a kapu csarnokába, egy-egy fénycsóva megtörik az oszlopra felfutott Hedèra levelei között s nyugtalanul lejti villódzó táncát a kavicsos porondon. Odakünn a hófehérre meszelt oszlopsor tövében a muskátli izzó piros virága pompázik. Ragyogó napfény, csend és végtelen nyugalom. Szinte hallatszik benne a nagy magyar alföld pihegő lélegzése.

Igazán sajnálom azokat a szegénylelkü kartársakat, akik magyarosnak nevezett épületeikhez az indiai pagodákba s Egyiptom roskadozó templomaiba járnak motivumot keresni. Én nyugodtabb, szebb és magyarosabb motivumot egy igazi magyar uri házon ennél a prázsmári oszlopos előcsarnoknál képzelni sem tudok.

Petrik Albert.

A polgárdii mészkőtelep.

Ha a művelt külföldet az ipari és gazdasági viszonyok tanulmányozása céljából beutazzuk, sok szembeötlő különbséget észlelünk ott hazai viszonyainkkal szemben. Ezek a különbségek egyrészt az irigység, másrészt a szomorúság érzetét ébresztik föl bennünk. A sok közül, a szeptember hó 26-iki tanulmányi kirándulás alkalmából, különösen egy ilyen szembeszökő különbség éled fel emlékezetünkben. Nevezetesen az, hogy a külföldi ipar és nagyipar megteremtésében a nagybirtokosság és a főnemesség is tevékeny részt vesz és különösen Angliában, Franciországban, Belgiumban, sőt a szomszédos Ausztriában is, nemcsak méltóan ver-

senyez a nagyipar polgári megteremtőivel, de nem egy tekintetben előttük is jár. De nemcsak a nagybirtokosság és a főnemesség, hanem az uralkodóház nem egy tagja sem tartja rangjával összeférhetetlennek az ily irányú müködést. Ferenc Ferdinánd és Frigyes kir. hercegek, a Windischgrätzek, Auerspergek, Schwarzenbergek, Harrachok, Henckelek stb. kőbányái, gránitja, szene, vasa és egyéb gyártmányai büszkén viselik a tulajdonosuk ősi cimerét, melynek évszázados patináját a polgári munka nemes zománca csak annál nagyobbá és értékesebbé teszi.

Hazánkban, sajnos, csak nagyon kevés ilyen példával találkozunk. Annál inkább reászolgál tehát a közelismerésre az, aki ilyen körülmények között példaadóképp sorompóba állani nem átall. Ezek között hazánkban kétségkívül gróf Batthyány Lajost, a vértanú Batthyány Lajos unokáját, illeti meg az első helyek egyike, aki már több mint egy évtizede hosszú fáradságos munkával és nagy anyagi áldozatok árán megteremtette a legmodernebb berendezésü ikervári elektromos telepet. Főszerepe volt a dunántuli részek nem egy ipari telepének létesítésében; cukorgyár, szeszgyárak, a sárvári műselyemgyár megteremtésében, amelyek különösen Vasmegye gazdasági fejlettségét oly magas szinre emelik, tevékeny részt vett, sőt irányadó munkásságot fejtett ki.

Most egy szerencsés gondolattal, amelyet a tett gyorsan követett, Fejérmegyében, Polgárdi községben fekvő ősi birtokán, amelyet történelmi nevet viselő családja 1370 óta birtokol, alkotott egy nagyobb ipartelepet, amelynek megtekintése végett szeptember hó 26-ára meghívta a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet, a Magánmérnökök Orsz. Szövetsége, a Magyar Építőművészek Szövetsége és az Építőmesterek Egyesületének tagjait. Körülbelül 200 mérnök, építész és más tevékenységű szakférfiú vett részt a tanulmányi kirándulásban.

Polgárdi határában két hosszan elnyúló, a környező sík területből 50—60 *m*-rel kiemelkedő dombhát tűnik már a vasútról jövet szemeink elé: a Somlóhegy és a Szárhegy. Mindkettőt egész tömegében jóminőségű kemény mészkő — márvány — alkotja. A hegyek anyagát ősidők óta használta kis mennyiségben a közeli községek lakossága építőkő, zúzottkő termelésére és mészégetésre is. Nagyobb ipari kihasználásra azonban csak a közlekedési viszonyok javulása adta meg a lehetőséget. A balatonvidéki vasút megnyilta adta az alkalmat az ipartelep megteremtésére. A balatonvidéki vasút „Polgárdi Szőllők" nevű állomása ugyanis alig egy *km* távolságra esik a Somlóhegytől, mely ez idő szerint még csak egyedül áll bányászásban; a tömegében nagyobb és talán még jobb kőanyagot szolgáltató Szárhegy föltárására pedig csak később kerül sor.

Az ipartelep ez idő szerint egy kavicszúzó berendezésből és egy nagy mészégető telepből áll. Mindkét telep kőanyagát a somlóhegyi kőbánya szolgáltatja, mely rövid másfél év előtti üzembehelyezése óta már tekintélyes terjedelemben áll feltárva.

A kőbánya mai művelő síkja közel 20 *m*-re fekszik a környező síkság fölött és az ipartelepekkel egy 350 *m* hosszú siklópálya köti össze.

A prázsmári templomkastély udvara.

A bányában már most is közel 150 *m* hosszú és 10—18 *m* magas sziklafal áll feltárva, úgy hogy teljes erővel dolgozva, különösen ha a tervezett Ingersoll-féle fúrógépek is munkába állanak, naponkint 1000 m^3 minden nehézség nélkül lesz termelhető.

A kőanyag úgy vegyi összetétele, mint szilárdsága, fagyállósága és egyéb fizikai tulajdonságai folytán egyike a legkiválóbb hazai mészkőfajtáknak. Nyomási szilárdsága a műegyetem szilárdságtani laboratoriumában végrehajtott kisérletek szerint négyzetcentiméterenkint 1500 *kg* körüli. A teljesen fagyálló kő többféle szinvariátiót mutat, amelyeknek szilárdsága nagyjában egyenlő, vegyi összetétele szintén csak csekély ingadozásokat mutat. Ferentzy József és dr. Wartha Vince műegyetemi tanárok vegyi elemzése szerint a kékesszürke mészkőfajtákban van kovasavanhydrit ($Si\,O_2$): 0·40%; aluminiumoxid és vasoxid ($Al_2\,O_5$ és $Fe_2\,O_3$): 0·12%; kalciumoxid ($Ca\,O$): 55·10%; magnéziumoxid ($Mg\,O$): 0·60%; izzítási veszteség 43·90%.

A fehérszínű mészkőben: kovasavanhydrit: 0·24%;

aluminiumoxid és vasoxid: 0·06%; kalciumoxid: 55·55%; magneziumoxid: 0·46%; izzítási veszteség: 43·69%.

Feltünő és úgyszólván párját ritkítja a nagy mészoxidtartalom, nemkülömben a magneziumtartalom csekélysége. aminek különösen az újabban föllendülő mészhomoktéglagyártás tekintetében van nagy jelentősége.

Kiváló tulajdonsága a polgárdii mészkőnek, hogy kiégetés után a nagy mésztartalom kitünően érvényesül; ugyanis a műegyetem vizsgálatairól kiadott bizonylat szerint a kékes szürke színű kőből égetett mész 96·5%, a fehér színűből égetett mész pedig éppen 99% kalciumoxidot tartalmaz.

A mészkő gyorsan oltódik és az oltott mész szép fehér

5. ábra. A prázsmári templomkastély belső részlete.

színű, síma tapintású és kövér, amint arról a helyszinén a mészkemencékkől vett próbák útján közvetetlenül is meggyőződtünk.

A mész azonfelül nagyon kiadós is, a gyártelepen nagyban végzett kisérletek szerint 100 *q* égetett mész több mint 30 m^3 már megülepedett oltott meszet szolgáltat. Ezt különben a mésznek több fogyasztója is igazolta a kiránduláson, amennyiben nyilatkozatuk szerint ők is 29—30 m^3-t nyertek egy 100 métermázsás waggon mészből.

Áttérve a *kavicszúzó* berendezésre, átalános meglepetést keltett annak egyszerű, úgyszólván áttetsző elrendezése. A berendezést a *Gedeon és Kont* budapesti cég építette. A siklópályán az 1 m^3 tartalmú, szilárdszerkezetű görgőkocsikon leérkező mészkövet, önműködő billentő, illetőleg buktató berendezések — mindkét oldalon egy-egy ilyen berendezés — ürítik át az amerikai Gates-féle szerkezetű alsótengelyű körforgó kőzúzó gép garatjába. A kőtörő kúpmozgást végző függélyes tengelyen nyugvó mangánacél törőkúpból és ugyanezen anyagból való fix törőpofákból áll. A kúp e törőpofákhoz hol közeledik, hol távolodik; ez a mozgás töri össze a követ.

A zúzó gép törő nyílása a kavicsszemek megállapított nagysága szerint szabályozható. A zúzógép alsó garatjából kikerülő kavicsot elevátor emeli fel az osztályozó hengerrostába, ahonnan a nagyság szerint háromfelé osztályozva, nagy vastartókba, onnan pedig közvetetlenül a vasúti kocsikba hull. Az esetleges nagyob darabok, amelyek az osztályozó rostán nem hullanak át, e henger végén kerülnek ki, és ezeket újra visszaviszik a kőtörőbe.

Az egész berendezést egy 75 effectiv és 100 indicált lóerejű Höcker-féle fél-stabil gőzgép hajtja. Az egész — az amerikai zúzógépet leszámítva — hazai készítmény.

A zúzó berendezés óránkint 30 m^3 kavicsot termel; a telep mai termelése meghosszabbított munkaidővel nagyobb napi 400 m^3-nél. A zúzó berendezést olyképpen tervezték,hogy ahhoz minden nehézség nélkül szimetrikus elrendezéssel egy második zúzógép, elevátor és osztályozó berendezés hozzá építhető. A gőzgép két zúzó gépet hajtani is elegendő. A jelenlegi erőfölösleget részben elektromos világítás üzenben tartására, részben vízemelésre használják ki.

A mészégető telepet két nagy, egyenkint 5 waggon, tehát együttesen napi 10 waggon termelésére berendezett körkemence alkotja. A hozzátartozó inpozáns, 70 *m* magas kéményt egy hódmezővásárhelyi kőművesmester építette. A kémény kisebb átmérője 2.00 *m*; alapja egy 16 *m* hosszú és ugyanily széles 3.5 *m* vastag bétontömb, amelyen 4.5 *m* vastag téglatömb nyugszik közvetetlenül a kéménytest alatt.

Télire, amikor a mészégetés szünetel, tervbe vétetett a mészégetőnek téglaégetésre való felhasználása is. Rövid időn egy kisebb mészégető kemencét építnek vegyi célokra szolgáló, külön minőségű mész égetésére, amire a polgárdii mészkő vegyi összetételénél fogva különösen alkalmas.

A két mészégető körkemence szintén olyképp rendeztetett, hogy mellette a telep kibővítéséül további két körkemence legyen létesíthető.

A telep természetesen vágányösszeköttetésben áll a Polgárdi Szőllők állomással. Az iparvágányzat nagyon célszerű elrendezésű és az ipartelep legnagyobb forgalma esetén is elegendő annak kiszolgálására. Ez idő szerint a telep 350—400 munkást foglalkoztat.

A bányában termelt követ nyers állapotban is nagy mennyiségben szállítják a közeli cukorgyárak részére.

Az egész telep természetesen mintaszerű elrendezéssel épült; villamos világítással van ellátva, már most számos, kert közepén álló munkásházzal, amelyeket még megfelelőleg szaporítni fognak.

A telepet maga a vendéglátó gróf Batthyány Lajos mutatta be és ismertette meg vendégeivel, akinek minden részletre kiterjedő hozzáértése és szakértelme, meg ügyszeretete a szakértő hallgatóság teljes elismerésével találkozott.

A szemle végeztével a polgárdii parkot és a nemes egyszerűségében elragadó berendezésű úrilakot tekintette meg a vendégsereg, mindig a szíves házigazda kalauzolásával, akinek szívességét és szeretetreméltóságát a jelenvoltak egyike sem fogja elfeledni.

Visszaindulás előtt Hauszmann Alajos méltatta a nagyszámú kiránduló nevében az ipartelep kiváló jelentőségét, külön kiemelve az alkotás példaadó hatását a nagybirto-

Prázsmári templomkastély

(Brassó vm)

Makoldy József rajzában repr.

Karczagmagyállam.

50. l.

Kozsa Miklós

14. KASTÉLY A TENGERPARTON

PRÁZSMÁRI VÁR

A vár homlokzatát díszítő, reneszánsz pártázat

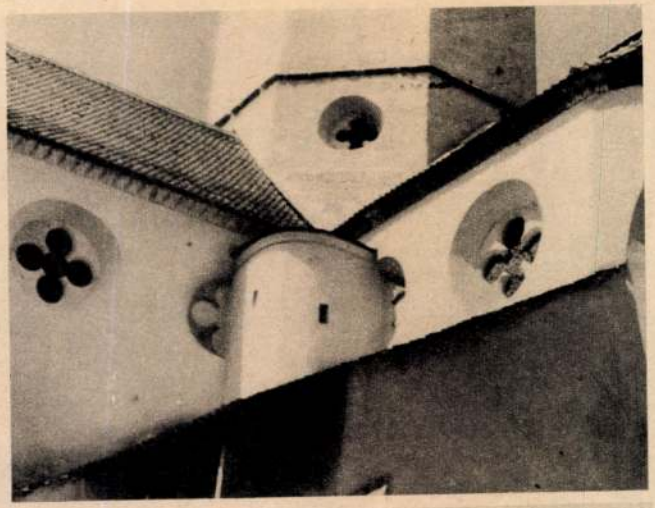

Délnyugatról kirajzolódik a középkori templom hosszanti hajója és a kereszthház bazilikás elrendezése. Középen látható az utólag épült zárt csigalépcső.

A várudvar. Lakószobák nyújtottak hajdan menedéket a városka lakóinak.

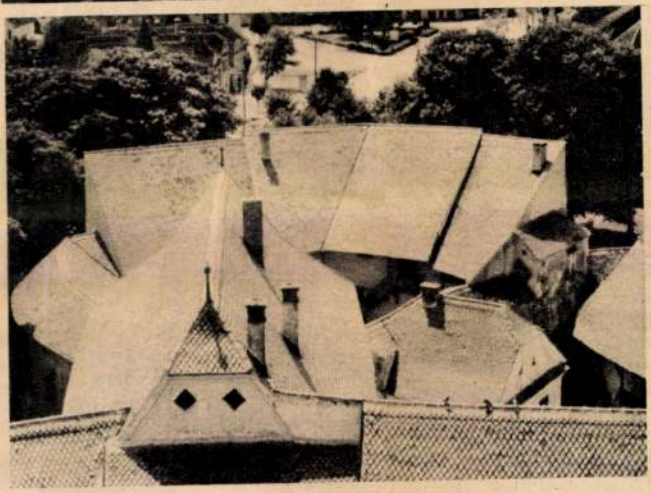

A szerző felvételei

A déli kapubástyát körülvevő elővár tetőzete, a toronyból fényképezve

DIÁKOK ÉS MUNKÁSIFJAK A SZÍNPADON

tt Nagyváradra, von-
ográfusi munka, érde-
lern mozgásművészet.
ta a tánccsoportot, a-
n ARS NOVA együt-
atott be a közönség-
saikkal szép sikereket
r az első műsorukkal
at nyertek — 1974-
kedvelők országos ver-
elevízió több műsor-
mre vette és közvetí-
n a Lépések az élet-
adásuk 1975-ben első
a témás táncok Plo-
endezett fesztiválján;
közül emelkedtek ki.
átékos gyermekkorból
eljes felnőttkorba va-
, ennek a szakasznak
ét, a munka szenve-
letkedvet érzékeltetik.
zül a televízió többet
— például az Eszmény
című —, s külön
gárzott az ARS NO-
adásáról. Joggal büsz-
ultúrház, s most már
hetenként lépnek fel,
alkalmakkor, ünne-

pélyeken, évfordulókon is. Egyesek eleinte idegenkedtek a modern táncoktól, de azóta megbarátkoztak velük. Az együttes a Művelődési Ház magyar nyelvű színjátszóinak, a Kortárs színpadnak nagysikerű Eminescu-műsorán is fellépett, táncbetétekkel illusztrálva az Esticsillag című költemény szövegét.

A tánccsoport a heti három próbán újabb számokkal gazdagítja repertoárját, a klasszikus mozdulatokat is mindig gyakorolják, lírikus és komikus elemek beiktatásával, modern stílusban. Molnár Gusztáv — aki az előadások szövegkönyvét is mindig maga írja — a csoportban nem táncol, csak néha helyettesít egy-egy szereplőt. Az együttes tagjai közül néhányat megemlít: Damó Gyöngyi, Lőrincz Tünde, Ionescu Stela, Bonat Irimie, Derkovits Antal, Szabó József. Zsúfolt programja mellett Molnár Gusztávnak van ideje — a művelődési házon kívül — más csoportokkal is foglalkozni. Szép sikert ért el a Pedagógiai Főiskola testnevelési karának diákjaival. Egyik műsorszámuk dicséretben részesült a már említett ploieşti-i fesztiválon. Négy különböző üzemi kiscsoportot is tanít, akikkel sokat jár kiszállásokra a megyébe. Ugyanakkor időnként színpadon is fellép; az emlékezetes Tapsoljuk Váradot című tévéadásban két magánszámmal szerepelt. A színház számára elkészítette a Liliomfi táncszámait, jelenleg a nemsokára bemutatásra kerülő Koldusopera koreográfiáját állítja össze.

Az együttes új műsor bemutatására készül, amelyben a népszerű Metropol-együttessel lép majd fel a váradi színpadon. A televízió magyar szerkesztősége is több új műsorszámot „rendelt meg" tőlük.

Az állandóan fejlődő ARS NOVA együttes sikeres előadásait a színpadi összhatás kialakítására építi. Főleg művészeti irányítójuk, Molnár Gusztáv érdeme, hogy műsorszámaikat a zene, a költészet és a mozgás harmonikus összefonódása jellemzi.

SZAKÁTS MARA

Halász Gyula Svájcban tanulta meg ennek a gépnek a kezelését

Ferenczi Mária, Rózsa Anna, Cserni Erika és Ferenczi Éva érettségivel jöttek az üzembe dolgozni

Szilveszter József főtechnikus, termelési irányító

Puskás Balázs és csoportja utoljára ellenőrzi a kezük alól kikerült varrógépeket

Koncz János felvételei

— egyetlenegy munkacsarnokban — indult a ma már modern nagyüzem. Sokan kiöregedtek közülük... Mások máshol kerestek megélhetést, de jó néhányan ma is az üzemben dolgoznak, vagyis: első munkahelyükön. Ezek az emberek 22—23 éve naponta bejárnak ugyanabba a munkacsarnokba, ahová annak idején először léptek be mint frissen végzett szakiskolások, inasok vagy mesterek. Soroljuk fel őket: Turzai János (az üzem legrégibb alkalmazottja) lakatos, csoportfelelős, Baciu Ioan vasesztergályos, Rusu Ioan lakatos, Şuteu Augustin mester, Küsmödi Dezső karbantartó, Fülöp István lakatos, Urszuly Árpád fúrógépkezelő, Szilveszter József főtechnikus, Girling György minőségi ellenőr, Szabó József esztergályos, Bálint Domokos lakatos, Hajdú Domokos főmester, Dan Ioan csiszoló, Puskás Balázs lakatos, Tordai Károly főmester, Koppándi János tervező, Szitai János lakatos, Fekete Sándor részlegfelelős, Fábián András villanyszerelő, Ambrus János lakatos, Szalló Sándor raktáros, Zoliogoni Márton főtechnikus, Fogarasi Ferenc matricakészítő szerszámlakatos.

Bogdan Alexandruval végigjárjuk az üzemet, hogy elbeszélgessünk Turzaiékkal, akik „alapító tagok" az üzemben, és sok-sok szakembert neveltek az idők folyamán. A sziszegő-dohogó gépek között csak egy-egy tekintettel „váltanak szót" egymással, közben meghallgatjuk a gépek szavát is, mert amint ők mondják, a gépek is beszélnek. Fő kérdésünk: elsősorban mi az, ami ide köti őket, első munkahelyükhöz? Mit tesznek azért, hogy ilyenek legyenek utódaik is? Íme, miként vélekednek, egyöntetűen:

Valamennyien azért választották ezt a szakmát, amelyben dolgoznak, mert szerették. Így hát eleve érdeklődéssel és a helytállásra való felkészültséggel léptek be először a gyárba. Aztán a munka összehozza az embereket. Nemcsak munkatársak, de jó barátok is lettek. Majd ki-ki családot alapított, s a családok is összebarátkoztak. Adott pillanatban érezték, hogy bajaikban nincsenek magukra... S ez a kohézió azóta sem gyengült, ellenkezőleg: ma már a jó barátok gyerekei is jó barátok egymás között. S még valami: ők fejlesztették ki az üzemet, tehát részben az ő munkájuk, megvalósításuk a mai Metalotehnica, s az ember nem szívesen válik meg munkája eredményétől. Ezt a szellemet többnyire sikerült kialakítani, meghonosítani a fiatalok tudatában is.

— Miről lehet fölismerni már a kezdet kezdetén, hogy valakiből jó szakember lesz-e vagy nem?

Többen is ezt válaszolják:

— Abból lesz jó szakember, és az állja meg a sarat, aki már az első napokban iparkodik valamit önállóan elkészíteni. Valami semmiséget, de arra büszke, hogy azt ő csinálta. Az ilyen fiatal biztos, hogy tovább képezi magát, nem elégszik meg soha tudásával, szakismereteivel.

Dogár Zoltán 18 éves. Mestersége: szerelőlakatos. Miután nyolc osztályt végzett az Unirea Líceumban, két évig tanult a Metalotehnica szakiskolájában. Júliusban 2256 lej javadalmazásban részesült.

— Hogy érzi magát a munkahelyén?

— Határozottan jól. Szeretnek az emberek. Igaz, én is tisztelem őket. Erre neveltek a szüleim. Megfogadtam a tanácsukat. Kezdetben bizony még selejt is került ki a kezem alól. Tartottam tőle, hogy megdorgálnak. De nem. Erre nem került sor. Az „öreg szakik", ahogyan mi nevezzük őket, ahelyett, hogy megszidtak volna, megmagyarázták, hogy hol, mit tévedtem. Ekkor jöttem rá, hogy szeretnek. Semmiért nem hagynám itt az üzemet. Az estiben szeretném elvégezni a líceumot, s majd, ha sikerül, beiratkoznék a mérnökire, de csak ide térnék vissza... A szüleim? Édesapám gépész, édesanyám pedig főnővér.

Mint ahogy Turzaiék nem hagyták el soha első munkahelyüket, úgy bizonyára Dogár Zoltán és a hozzá hasonló fiatalok sem lesznek hűtlenek az üzemhez...

B.F.

GYÖKEREK BALLADÁJA

Kusztos Endre ötvenéves

Ötven évvel ezelőtt Makfalván született Kusztos Endre grafikus- és festőművész. Egyedüli gyermek volt; tízéves korában elvesztette az édesapját; talán emiatt vált már egész fiatalon szótalanná, el-elmélázóvá, töprengővé. Korán rabul ejtették az erdők, a mező fölött lebegő kék messzeség, a domboldalba kapaszkodó fák. S később egyre mélyebben érezte az élni-helytállni akaró fákkal való rokonságát, csodálta a görcsösen földbe-sziklába kapaszkodó-fogódzó gyökereket... Így alakult az ő élete is: nem feltűnni, nem csillogni vágyott, hanem megkapaszkodni a szülőföldben. Miután elvégezte a gimnáziumot, majd a Ion Andreescu Képzőművészeti Főiskolát, Erdőszentgyörgyön dolgozott mint muzeológus, később Szovátán kötött ki, hogy közel lehessen szülőfalujához s a Sóvidékhez. Maréknyi sors, s ebbe a sorsba egy egész világ fér bele. 1958-ban rendezett első kiállítása óta több kiadványt illusztrált, s közben ötvenhét közös és huszonkét egyéni tárlaton mutatta be alkotásai legjavát Erdőszentgyörgyön, Makfalván, Szovátán, Bukarestben, Marosvásárhelyen, Székelykeresztúron, Székelyudvarhelyen, Kolozsvár-Napocában, Parajdon és külföldön is: Budapesten, Debrecenben stb. A hajdani rajzolgató gyermek lassan-lassan és szívós-kitartó munkával fölépítette a maga sajátos világát: sziklákból, komor dombokból, sudár, avagy kidőlt fenyőkből, de mindenekelőtt a szülőföld ősi balladáiból. Kusztos alkotásaiban valósággal lélegzenek, éreznek és gondolkodnak a gyökerek, „arcvonásuk" érdes és kemény, akár a hegyvidéki embereké; történetük, sorsuk van: metaforikus értékük. Igazi művészre vallanak. Akit épp ezért, ötvenedik születésnapján olvasóinkkal együtt köszöntünk.

BARTIS FERENC

Kusztos Endre: Rajz II.

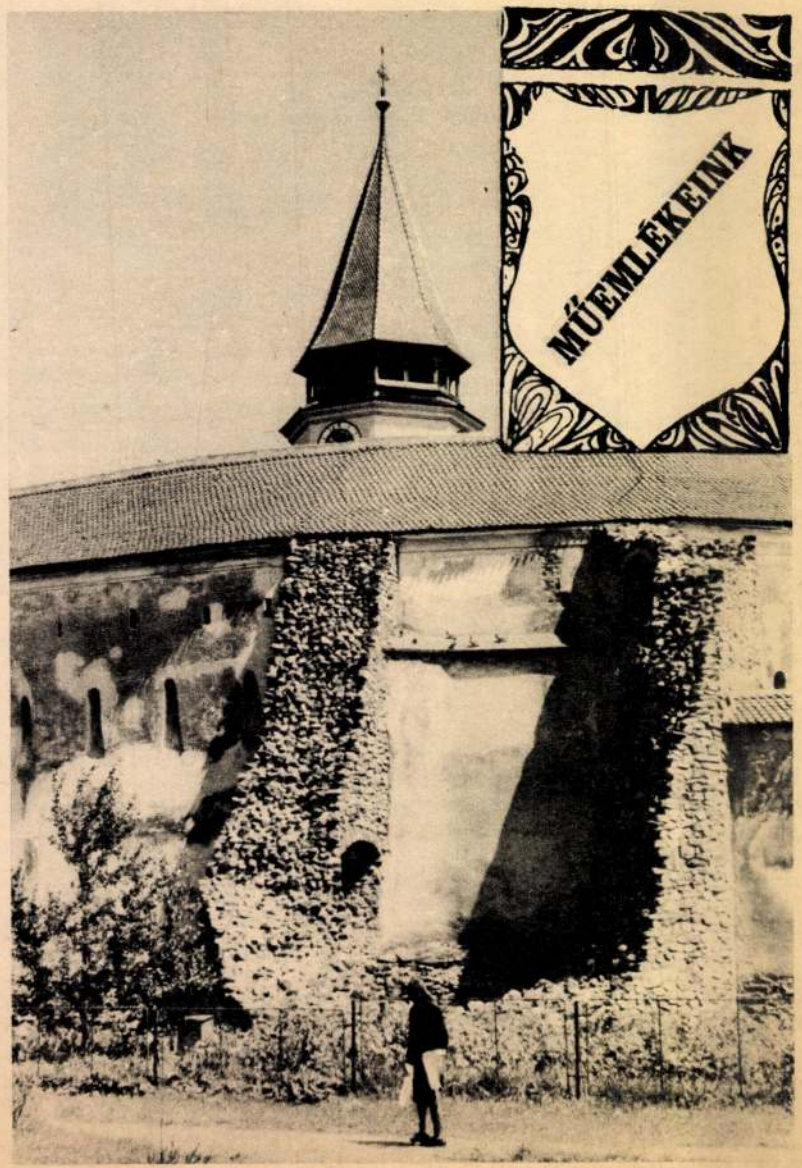

MŰEMLÉKEINK

A PRÁZSMÁRI VÁR

A török-tatár betörések idején annyi zaklatás érte a Barcaság népét, hogy egy krónikás szavaival „reggel tánc, estve lánc" volt az elődeik sorsa. Alighogy bevetették az utolsó kenyeret, már ki is szedték az elsőt, s futottak vele az erdőbe, hogy életüket mentsék.

Ezért találunk annyi községi várat, templomerődöt különösen Brassó környékén, mert vész idején azokba húzódtak be családjukkal, javaikkal az emberek, és elszántan védték váraikat. A XV—XVI. században épült erődöknél maga a fallal körülépített templom is hadászati célt szolgált. Magas tornyából meszire elláthatott a „szolgálatos" őrszem, a templomhajó padlását is úgy építették meg, hogy minél könnyebben juthassanak el a vár védői egyik lőréstől a másikig.

A Barcaság egyik legfontosabb és legszebb erődje Brassótól félórányira, Prázsmáron van, amely igen régi település. A XV. században már céhrendszere, virágzó iskolája volt az önkormányzattal bíró városnak.

Hogy melyik épült előbb, a templom-e vagy pedig a vár, erről a szakvélemények megoszlanak. Orbán Balázs szerint előbb keletkezhetett a vár, a XVI. század elején. Vătăşianu professzor viszont a templomot tartja régebbinek, sőt a kerci apátsággal való stílusbeli hasonlóságai miatt úgy véli: egykorú vele. Mindenesetre az erődítést a XVI. században egyik legerősebb várként tartják számon. Zápolya János király a gyakori török beütések miatt évekig megszállva tartotta, később pedig, a kettős királyság idején, a Habsburg-ellenes harcoknak lett egyik erődje. Magyarok s románok közös küzdelmeinek is szimbóluma. Szövetségesét, Petru Rareşt, Zápolya hívta például segítségül Prázsmár alá, hogy Ferdinánd csapataival megütközzék; a moldvai fejedelem ugyanabban az évben, 1529-ben, már fényes győzelmet aratott Földvárnál az ellenség fölött.

★

A templomerőd a főtér közepén, piactéren áll, vadgesztenyefák sűrűjében. Oszlopos csarnokon át megyünk befelé; ez a hajdani felvonóhíd helyére került. Innét az elővárba jutunk. Testes kapubástya alatt vezet tovább az út, egy alagútszerű, sötét és hosszú folyosón, melynek közepetájt felülről lefelé ereszthető védőrács fogai látszanak.

A várat 12 méter magas fal veszi körül. Négyfelől félkör alakú bástyák, már nem mindegyik ép. Egy külső várfal is volt, ennek viszont ma már csak a nyomai sejthetők. A külső várfalat körülvevő, mély vizes árkot is régen betemették már, ott most zöldövezet van. A vizesárkon túl a város lakóházai egykor sűrű egymásutánban gyűrűzték körül a teret, ez is védelmi célt szolgált. Végül városfal kerítette be a középkori Prázsmárt, amelynek öt kaputornya volt. Az erődítmény védelmi rendszere olyan kitűnő lehetett, hogy még 1750 tájt is így nyilatkozott egy benne tartózkodó osztrák tábornok: sokkal biztonságosabban érzi magát Prázsmáron, mint Brassó falai között.

A várból sohasem fogyott ki az ivóvíz, amely rejtett csöveken folyt. Volt benne egy lóerővel hajtott malom is, itt működött a takács- és a kovácscéh, háborús időkben az iskola is. Minden család külön szobát birtokolt, s ostrom idején a nők is derekasan helytálltak a falaknál, szurkot és forró vizet öntöttek az ellenség nyakába.

A vár történetének legfontosabb eseményei:

Itt táborozott 1599-ben Mihai Viteazul, később Basta osztrák tábornok pusztított, garázdálkodott Prázsmáron, s egy fél évszázaddal később Ali basa. 1690-ben Thököly Imre vette be, innét küldött kiáltványokat a székelyeknek, hogy csatlakozzanak a kurucokhoz, a Habsburgok ellen.

A vár ezután még néhányszor gazdát cserélt. Mindannyiszor megrongálódva maradt a városra. A prázsmáriak azonban gondosan helyrehozták a sérüléseket; apáról fiúra öröklődött a várban levő családi szoba. A második világháború utánig ki-ki élelmiszert tárolt a maga helyiségében.

A szobák — melyeknek száma 300 lehetett — három-négy emeletnyi magasságban helyezkednek el, a várfal belsejében. Egy részük aránylag épen maradt, a legutóbbi restauráláskor főleg a tetőt, a korhadozó folyosókat meg a falépcsőket javították ki.

Az udvaron a templom építészeti ritkaság. A tíz évig tartó (1960—1970) restauráláskor sikerült feltárni és szemléltetni a különböző építési és alakítási korszakokat. Különleges látványt nyújt a román, a gót, a reneszánsz, valamint a bizánci stílus harmonikus egybefonódása, s habár a történelem folyamán a templomot többször javították, majdnem eredeti alakjában látjuk ma is.

Orgonaszótól, kürtharsogástól visszhangzanak a falak. Két művész gyakorol. Prázsmáron hangversenyeket is szoktak tartani. A szép, preklasszikus zeneszó sok külföldi és belföldi turistát vonz ide. Egyesek a középkori sírköveket szemlélik, mások a becses szárnyasoltár előtt kattintgatják fényképezőgépüket. A XV. századból származó, késő gótikus festmény Vătăşianu művészettörténész szerint bécsi munka lehet.

★

Külön figyelmet érdemel a templomhajó padlása a lőrésekkel, meg a domborművel díszített középkori harang a toronyban. Messze ellátni innen a környező falvakig, hegyekig. A várudvar pedig úgy tárul elénk innét, akár egy magasan elhelyezett kakasülőről a színpad. Kirándulók jönnek, mennek szép számban. Közös múltunkat faggatják; románok, magyarok, németek együttes erőfeszítéseinek, hazavédő küzdelmeinek színhelyén gazdagodnak a történelem tanulságaival.

SZÉPRÉTI LILLA

PRECHTL, Ignaz, városi üvegmester

I. P., bürgerl. Glasermeister, meghalt, raktárát és műhelyét elárverezik. Hirdetés. (1827, 1187, 1223–1224, 1272, 1283/1)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

PRECHTL, Sigismund festő

1650 Parsony, Pálffy-palota - lenti lak

Ans 1997/1-3.288.

Preckhell David

festő

lásd

E-G II 330 l

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében

és

f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"**
címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

Bethlen Gábor Kolozsvári
és nagyszombati festője

ez az előkötetből ki-
dobandó. Fenti kassai
festője Spillenberger János
és Preckhell David
voltak. Általában
kihagyandó a fentihez
hasonló meghatározás
akár festőre, akár
ötvösre vonatkozik.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök
alá

8. sorsz. Műhelyi minta.

Preckhell David

festo

1625. 9. novembris.
Pictori Cassensi Davidi pro deauratione (aranyozásáért) claviculorum (kiskulcs) et hamulorum (horgocska) ad carpentum (két Erchü szekér) suae Serenitatis pertinentium secundum benignam dictae Serenitatis commissionem dati fl 15.—

10. novembris. Pictori Cassoviensi Davidi Preckhell pro deauratione unius vexilli (zászló), ad rationem magnifici domini Francisci de Pereni etc. Generalis Capitanei Cassensis noviter confecti, ratione laboris assignati hg. fl. 8.—

Radomiszkij 1888. 195. l

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedé

.....

a műhelyfőnök
al

8. sorsz. Műhelyi minta.

Preckhell Dávid

festő. XVII sz.

Bethlen G. Kassai fertőjé

vrod

Acsády Ignácz. Bethlen

Gábor udvara. Budapesti

Szemle, 1889. 58 k. 47 l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a mühelyfőnök
alá

8. sorsz. Mühelyi minta. –

Preckhel Zsigmond

Thieme Becker
XXVII. 375: l.
Lyka

MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG
SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE
BUDAPEST, IX. RÁKOS-U. 10

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

.....*úrnak*
.....*úrhölgynek*

.....

BUDAPEST~~*BUDAPEST*~~*,*

.....

ifj. Kellner E. Bpest.

LA SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

invita la S. V. Illma ad intervenire alle

CONFERENZE

che

il Rev.

P. VITTORINO FACCHINETTI

Professore dell'Università del Sacro Cuore di Milano

terrà

sabato, 27 aprile alle ore 18
nella Sala del Museo d'Arte Decorativa
(IX., Üllői-út 33—37.) sul tema:

DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA

(con proiezioni); e

lunedì, 29 aprile alle ore 18
nella Sala della TESz (V., Falk Miksa-utca 1) sul tema:

LA RADIO IN VOLO

LA PRESIDENZA

Gli ospiti sono graditi.

Preczner Lénárd

puskamüves

Sopron

1684. nov. 21.

polg. eskü.

Hári

Nagyszombati városi Rózsakönyvtár

működése 1914-ben IX. 76, 77.

Precsner Mátyás

puskaműves

Sopron

1687. okt. 13. polg.

esküt

tett

Niernsee József, ny. tanítóképezdei

tanár IX. 70.

PRÄZIÄK, Hans Löwe

17. n

WAB 100. 185.

089

.180

49
88

)

i 18. [illegible]

39

MDK

Prbán Ferenc, épitész-tanár

A bizottság elhatározta, h. a székház terveit összhangba hozatja a székház szomszédságában a létesitendü M.Alt.Biztositó és a Kolozsvári Takarékpénztár paloták terveivel.
Prbán Ferenc a szekház tervezője.

A Kolozsváron tervezett uj szekház + épiteszet es iparmüvészet. 1912. 22. sz. lo.l.-

M.D.K.

Precher Fülöp, asztalos

1730-33 között szerepel az
egri adókönyvekben.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 384. old.

PRECHER Fülöp egri asztalos. 1730-33-ig szerepel az egri adófizetők összeirásában.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

MDK

Ambrogio Preda, festő

Malogh Milano 23 l.

felsőolasz-lombard hatás alatt létrejött, egyéni vonalvezetésű, helyi munka. Hasonló lombard jellegű körvonalakkal bír még két kis mészkőtöredék is. (Főv. és Nemz. Múz.) Maga Mátyás, ki állandóan nagy érdeklődést tanusított az építészet[70] iránt, élete vége felé Filarete Trattatojából néhány milánói épület, az Ospedale és a Banco Mediceo tervrajzaival is megismerkedett. Az utóbbi egyúttal a lombard építészet stílusáról is fogalmat nyujthatott neki. [Az ő példányában[71] levő rajzon ezt a palotát a Hunyadi-hollók díszítik[72] (IV. tábla)]. Ezt a Trattatot az ő megbízásából fordította latinra Bonfini és pedig rendkívül rövid idő, három hónap alatt. Úgylátszik, hogy Filaretének Francesco Sforza herceg számára készített nagyszabású tervei Mátyás fantáziáját is megragadták és igyekezett azokat minél hamarább theoretice is megismerni. Bár Filarete Trattatoja nem milánói közvetítéssel jutott el a budai udvarba és tulajdonképen a firenzei építészeti felfogást képviseli, mégis számos milánói és Sforza-vonatkozásainál fogva hozzájárulhatott a milánói kultúráramlat megerősítéséhez.

Mátyás korának renaissance szobrászati alkotásai közül a két legfontosabbat, a király és királyné relief-portrait-it (Bécs, Kunsthistorisches Museum. V. és VI. tábla), lombard mester számára kell igénybevennünk. E két arckép jelenleg általában, úgy a hazai, mint a kül-

[70] Galeotto szerint maga is értett az építészethez. Bonfini is hangsúlyozza, hogy „addebat animum architectura". Könyvtárában Leonbattista Alberti nagy munkája két példányban is megvolt. (Jelenleg a modenai Bibl. Estenseben és az olmützi káptalani könyvtárban.) Cesare Valentini egyik jelentéséből azt is tudjuk, hogy asztalánál nemcsak filozófiai problémákról elmélkedtek, hanem az építészeti kérdéseket is megvitatták.

[71] Jelenleg a velencei Biblioteca Marcianaban. (Cod. lat. VIII. 2.)

[72] Fógel József könyvében (II. Ulászló udvartartása. 1913. 28. l.) közölt rajz oly Filarete-kodexből való (Vat. Cod. lat. Reg. Svecorum. Nr. 1886.), mely úgy szövegben, mint rajzban a velenceinek, vagyis Mátyás példányának a másolata (v. ö. Filarete's Traktat über die Baukunst, hgg. von Oettingen. Quellenschriften. N. F. Bd. III. S. 32.)

földi irodalomban[73] Giovanni Dalmata műveként szerepel. Ez az attribucio magyar részről Divald Kornélra, a külföld részéről Adolfo Venturira megy vissza. Divald Dalmatára való tulajdonságokként említi a realisztikus felfogást, a felületes jellemzést, az erőteljesen kiemelkedő reliefkezelést és a nyugtalan redővezetést. Venturi viszont rámutat arra, hogy a fehér márványalakoknak zöld alapra való helyezése velencei mesterre, a feliratos táblácskák pedig római szokásra vallanak. Felsőolasz és római tulajdonságok pedig Dalmata műveiben egyesülnek, melyekben további analógiákat vél felfedezni a csiszolt márványkezelésben, a homlokba csüngő fürtös hajviseletben (v. ö. Mátyás) és a háromszögeket alkotó redőkben. Mint döntő érvet pedig természetesen Dalmata magyarországi szereplését veszik tekintetbe. Ezek az érvelések azonban, eltekintve attól, hogy a római Giovanni Dalmatának és a Budán működő Johannes Duknovich de Tragurio szobrásznak az azonosítása korántsem tekinthető teljesen bebizonyított ténynek, nem állják meg a helyüket. Giovanni Dalmata nyugtalan temperamentumtól áthatott szobrászati felfogása, melyről tiszta fogalmat a szignált Spes-relief (Róma, Museo di S. Pietro, VII. tábla) ihlettől átjárt lendületes alakja adhat, semmiféle közösséget sem mutat a reliefek kimért, dekoratív eleganciájával. Redővezetésének eruptiv nyugtalansága, mely alakjait szikrák módjára egymásra hányt redők festői tömegével borítja el, távol áll a reliefek érdesen behasított, gondosan elrendezett redőitől. Portraitfejeiben, különösen a hitelesnek tekinthető II. Pál arcképében megnyilatkozó nyers naturalizmus sem azonos a bécsi reliefeknek a valóságot leíró, de annak részleteit nem hangsúlyozó felületes realizmusával. A bécsi reliefekhez úgy felfogás, mint technika tekintetében legközelebb állnak a

[73] Irodalom (csak az újabb állásfoglalások): Divald K.: Budapest művészete, é. n. 147. l. — Venturi, A.: Notizie da Berlino e da Vienna. L'Arte. 1907. p. 312. — Thieme-Becker: Künstlerlexikon. VIII. Bd. 1913. S. 304. (Schottmüller). — Schubring, P.: Italienische Plastik des Quattrocento. 1915. S. 263. (Hb. der Kw.) — Fabriczy K.: Kisebb dolgozatai. 1915. 195. l. — Gerevich T.: A régi magyar mű-

paviai Certosa két kapuját (Porta della sagrestia vecchia és Porta della stanza del lavabo) díszítő relief-portrait-k (VIII. tábla), melyeket a 90-es években Alberto Maffiolo da Carrara és Benedetto Briosco faragtak.[74] Úgy a Sforza-ház tagjait ábrázoló paviai reliefek, mint a bécsi portrait-k felfogásában bizonyos kimért, merev etikettszerűség jut kifejezésre. Realizmusuk szóki-mondó, de felületes, mely a formákat csak leírja, de jellemzésre nem használja fel. Formakezelésükben kü-lönösen a haj mintázásában bizonyos merev sematiz-mus nyilvánul meg, melyet a ruhán, a fejkendőn itt-ott képződő, lombard módra élesen bevágódó redők sem képesek egyensúlyozni. A mellékes részletek (ékszer, hajdísz, brokátruha, páncél stb.) aprólékos, részletező kicsinyességgel vannak kidolgozva, melyből minden ötlet, frisseség hiányzik. A reliefek mesterei nem jellemzésre, hanem dekorativ eleganciára töreked-nek, melyet sajátságos módon a festészettől ellesett fogással, a sötét indifferens háttérrel is fokoznak. A dekoratív hatásra való törekvést a paviai relie-feknél az architektonikus díszként való elhelyezés indokolja. Nagyon valószínű azonban, hogy a bécsi arc-képek is hasonló módon, építészeti keretben, dekoratív célokat szolgáltak. Mindezek a rokon stílussajátságok arra vallanak, hogy a bécsi reliefek is a Milánóban ki-fejlődött udvari arcképszobrászat termékei, mely józan felfogásával, kimért előkelőségével, dekoratív hatásra törekvő profilbeállításaival teljesen hű plasztikai analo-giát szolgáltat Ambrogio Preda képeihez. A bécsi arc-képeket későbbi tulajdonosának, Bornemissza Gergely csanádi püspöknek kijelentése[75] alapján természet után készült portrait-knak szokták tartani. Ennek azonban

vészet európai helyzete. Minerva. 1923. 118. l. — Lechner J.: Buda-pest műemlékei. 93. l. (Csányi K.: A renaissance stíluskorszak mű-emlékei.) — Divald K.: Magyarország műemlékei. 1927. 180. l.

[74] Meyer, A. G.: Oberitalienische Frührenaissance 1900. II. S. 160. — Thieme-Becker: Künstlerlexikon. Bd. V. 1911. S. 23. (Malaguzzi: Briosco.) — Rassegna d'Arte 1902. p. 13. — Beltrami, L.: La certosa di Pavia. III. ed. 1924. p. 153, 155.

[75] V. ö. 1572 feb. 28-án Miksa királyhoz intézett levelét. (Arch. Ért. 1877. 10. l.)

ellentmond a reliefek sematikus jellemzésén kívül az a körülmény, hogy Mátyás arcképe teljesen megegyezik egyik medaillonportraitjával (II. tábla, 2. kép),[76] mely mintaképül szolgált Attavanténak is, midőn Ghirlandaio portrait-ira emlékeztető beállításban a bruxellesi Missale címlapjára festette a király arcképét. Valószínűnek látszik tehát, hogy a Sforza-udvar valamelyik kiváló portrait-szobrásza érmek után faragta ki a magyar uralkodópár arcképét, és pedig az ábrázoltak korát tekintve a 80-as évek második felében, amidőn éppen a legszorosabb volt a kapcsolat a budai udvar és a Sforza-ház között.

Az iparművészethez tartozó dekorativ kisplasztikának egyik elsőrangú terméke, az erlangeni biblia kötése (IX. tábla),[77] valószínűleg szintén lombard mester munkája. E Corvin-kötés úgy díszítésének kompozíciójában, mint egyes ornamentális motivumaiban teljesen elüt a jólismert Corvin-kötéstípustól. Ezzel ellentétben ornamentális részletei, némi csekély keleti hatást leszámítva (Mátyás-érem középső keretszalagja), határozottan olasz kézre vallanak. Egyik sajátságos motivuma pedig, mely a Mátyás-érem[78] legszélső keretszalagját díszíti, közelebbi meghatározást is lehetővé tesz. A pajkos, játszi lendülettel egymásba fogózkodó S-alakú kettős voluták, melyeket az érintkezési pontoknál palmetták díszítenek, a lombard ornamentika kedvelt motivumai,[79] melyek frissen hul-

[76] Armand: Les médailleurs italiens. II. p. 81. no. 7., III. p. 187. A királynénak a bruxellesi missaleban levő medaillonarcképe, nemkülönben egyetlen ismert érme, melyet Hampel tévesen datált 1507-re és attribuált Cristoforo Romanonak (Arch. Ért. 1886. 224. l.) tipologiailag nagyon közel állnak a bécsi reliefportraithoz. Valószínű tehát, hogy az utóbbi is ilyenfajta medaillonarckép után készülhetett.

[77] Erlangen. Universitätsbibl. Cod. lat. 231. Gulyás P.: A Corvina könyvkötései. Bibliotheca Corvina. 1927.

[78] Az éremmásolatokkal díszített kötésekre vonatkozólag v. ö. Hill, G. F.: Federigo of Montefeltre and the use of medals by book-binders. Burl. Mag. Vol. XX. (1911—12.) p. 200.

[79] V. ö. a paviai Certosa két kapujának (Porta del lavabo és Porta del piccolo chiostro) díszítéseit stb.

Preda da Pisa,

Sigismondo da

Katonai epitet

XVI.

l.

Hol Magg Terab

92, 93.1

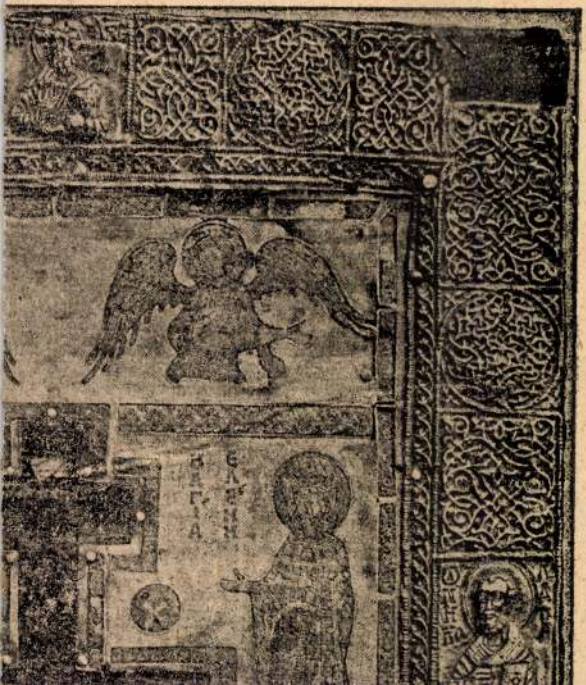

Preda da Pisa

Sigismondo da

XVI. n

Càsd

Flolik - Magg

92, 93. l.

SIGISMONDO DE PREDA DA PISA, építészeti hadbiztos

1549-ben a bécsi Haditanács Francesco da Pozzoval együtt Győrbe küldi, hogy az olasz hadbiztosok szakértői szemléjük során igyekezzenek kialakitani a vár modern, olasz rendszerü megerősitésének koncepcióját. 87.old

LÉVÁRDY FERENC: A középkori győri székesegyház pusztulása és első barokk átépitése 63.old

SZOMBATHY, 12. Xantus János Múzeum, Győr. A Győri Múzeum Évkönyve. Győr. 1970

Preda de Pisao, Sigismondo

részt vett Győr erő-
ditési munkálatáiban
a XVI. században.

Pfannl Jenő:

A győri vár és téglái.
Győr, 1932. 6. l.

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében
és
f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

Preda da Pisa,

Sigismondo da

XVI. 2

l,

Hol Magg Ferab

92, 93-l-

774 Klein, Adam

~~Tájkép egy hátat álló és egy lepelő lóval.~~

Tájkép lovakkal. Rk.

K. 1:50.

97 × 85 mm

Preda da Pisa,
Sigismonda da

XVI. sz.

l.

Hadtört. Közl.

1933. 8. l.

Felsőbalogi Gyhár Relyhe VIII. 165.

Preda, Zoan Ambrogio

festő – ötvös

l.

Balogh Erdélyiren

354/i. l.

KIRÁLYI EGYETEMI MAGYAR NYOMDA

31 nap **MÁRCIUS** 13. hét

23 Vasárnap		Laetare *Frumenc*
24 Hétfő		Gábor *Gábor*
25 Kedd		Gyüm. B. A. *Irén*
26 Szerda		Emánuel *Manó*
27 Csütörtök		Dam. János *Hajnalka*
28 Péntek		Kap. János *Gedeon*
29 Szombat		Auguszta *Cirill*

vésve, minden ünnepkor együtt forgott el

Egészen sajátos erdélyi szokás a h
függeszteni; — ilyen két táblát mutatunk b
390. számú, BÁNFFY GYÖRGY emlékére kész

392. ábra. Feszület, szövetből készült. XVII. sz. munka. A hg. Esterházyak fraknói kincstárából.

épiesből nyert táplálékot. Egyéb közös nincs
korán mutatkoznak, ám hiányzik belőle Petőfi
szett alkotmánynyal a világ elé lép. Nem a
kezdi művelni, ebben alkotja legtökéletesebb
elvünkön s a legszebbeket, lírai költeményei
k lángolására nem áll Petőfi mögött, csakhogy

között a Toldi éposz a legnagyszerűbb.
etetlen alkotás, amelyet a világirodalom nagy

Ember Tragédiájá-nak megmentését.
ikor végül bátorságot vett e munkája nyilvá-
a tűzbe jusson, mint előzői, vagy kikerüljön
t volna; Arany rögtön felismerte szépségeit,
vált ő második szülőapjává irodalmunk egyik

dalom is nagy átalakuláson megy át.
jük, a negyvenes évek derekán. A különben
túlzók kötötték le érdeklődését s első nagy
utánzatánál. Szintén a romantikusok híve, de
IKA MIKLÓS, három évtizeden át legolvasottabb

dásokon, amelyek az új Magyarországot m
van íróinak, mint államférfiainak.

A nagy idők költőinek sorát Katon
a maga gyönyörűségére ír, mint a közönség
mellőzi az irodalomtörténet; óriási, de ki nem
élni fog örökké: Bánk bán című tragédiá
Kora nem értette, nem méltányolta a művet;
nem olvasták. Két évtizednek kellett elmúlni
kecskeméti fiskális legalább ennyivel előzte

Míg Katona ismeretlenül hal el, add
első komoly művelője, Kisfaludy Károly, S
ugyan zajos szinpadi sikereket értek, de va
homloka körül. Ezekben s víg beszélyeiben
kinövéseit. Beszélyeivel iskolát csinált; egy
pedig az irodalom emberei között akkora, h

Amikor a nemzeties irány első diada
utolsó s nálunk legkitünőbb művelője: Berz
megküzdeni, tökéletesen antik formák mellett

A magyar költői nyelv történetének
éves ifjú, Vörösmarty Mihály, Zalán fut
szépséggel zendül meg a magyar nyelv, amin
idegenül; nem képezett előbb ismeretlen sza

P r e d a /Ambrogio/ XV. sz.
Carlo, Milano 1700 k.

festő

Fogarasi gör.kat.templom
freskói

Petr.Trans.1938.
505 l.

Predis (de) Ambrogio

fessó

l.

Budinis Tab. 1. l.

11. l

Ambrogio de Predis

Festő
lásd Predis
alatt is
l.
Péter I. 176. l.

Balogh Zoltán.

XII. SVÉDORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJAS.

Lotz János (1913, Milwaukee, U. S. A., ág. ev.), tanárjelölt, svéd állami csereösztöndíjjal Leffler Béla professzor, a stockholmi Magyar Intézet igazgatójának vezetésével folytatta nyelvészeti tanulmányait. Teljesen elsajátítva a svéd nyelvet, valamint a norvég és dán nyelv alapvonalait, beható svéd irodalmi tanulmányokat folytatott, különösen Selma Lagerlöf, Strindberg, Heidenstam, Fröding, Karlfeldt műveivel, továbbá a népmesékkel és népdalokkal foglalkozott, a második félévben pedig résztvett a stockholmi főiskolán dr. Elias Wessén professzor által tartott Edda-gyakorlatokon. Általában figyelemmel kísérte a skandináv szellemi életet, állandóan olvasta a skandináv napilapokat és folyóiratokat, eljárt tudományos és művészi előadásokra, múzeumokba, hangversenyekre, érintkezést keresett a stockholmi és upsalai diáksággal. Tudományos kutatásait illetőleg jegyzeteket készített a régi germán világképet tárgyaló munkájához, amelyen még dol-

Ambrogio de Predis

l. Mátyás király
arcképe

Szépmüvészet
1942. 102. l.
(Képpel)

Ambrogio de Predis.

1487.

Csontosi 1897 -

Ezen a néven
nincs a
Thieme-Becker ben

A alatt

Ugyeszát. h. n. V. 261.

Sárosvármegye tekintetes

Alispáni Hivatalának

Eperjes

Hivatkozással a sárosvármegyei

. febmárhó 3. ai 10 sz.a. kelt előter-

jesztésére értesitem a Czimet, hogy a

nm. vallás- és közoktatásügyi m.kir.mi-

niszter ur által a f.é.....

.....sz.a. kelt körlevelem-

ben megjelölt czélra adományozott s...

sz.a. kelt

Ambrogio Preda: Bianca Maria Sforza.
Philadelphia, Widener-gyüjtemény.

Balogh Milano 40. l. Lodovico il Moro
1492. ben Preda a milanói her-
cog megbízásából készítette II. Ulász-
ló részére, kinek feleségül szánták

Preda, Ambrogio

lásd

Balogh Milano 17. l. jegyzet

23. l. 41. l.

között tervezett családi kapcsolatot teljesen megsemmisítette, nem szakadt meg rögtön az összeköttetés a milánói és a budai udvar között. A nagyratörő Lodovico il Moro, amint látta, hogy Corvin János megválasztása meghiúsult, II. Ulászlónak ajánlotta fel Bianca Maria kezét, hogy ilymódon szerezze meg számára a magyar koronát.[125]

A házasságra és a hozományra vonatkozó tárgyalások iratai művészettörténeti szempontból is nem egy érdekes feljegyzést tartalmaznak. A forlii apát, ki a magyarországi tárgyalásokat vezette, 1492 április 15-én Budán kelt levelében[126] felszólította Lodovico Sforza megbízottját (valószínűleg Maffeo da Trevigliot), hogy küldje el a hercegnő arcképét a királynak, aki az ajándékot medaillonportraitjával[127] fogja viszonozni. Maffeo viszont május 14-én kelt válaszában már arról tudósította, hogy Bianca Maria arcképét rövidesen Budára fogja küldeni.[128] De, úgylátszik, a festő lassan dolgozott, mivel a forlii apát még júniusban is hiába várta a hercegnő portraitját.[129] Ezek a levelek a festőt, akit az arckép elkészítésével megbíztak, nem nevezik meg. Erre csak következtetni lehet Marchesino Stanga 1492 szeptember 1-én kelt jelentéséből,[130] melyben tudatja Lodovico Sforzával, hogy a szász herceg követe, ki ura megbízásából leánynézőben járt Milánóban, Ambrogio

[125] Schönherr: Hunyadi Corvin János. 1894. Arch. Stor. Lomb. 1875. p. 51—52.

[126] Arch. Sforz. Cart. Est. Ba. 644. Bianca Maria arcképéről említést tesz 1492 máj. 18-án kelt levelében is. (Dipl. Eml. Mátyás korából. IV. 376. Téves dátummal!)

[127] Ebből nem következik az, hogy Magyarországon ebben az időben ne lett volna portraitfestő, sőt Taddeo Lardinak, 1495 aug. 26-án Esztergomban kelt levele, amelyben arról értesíti Isabella Gonzagat, hogy elküldötte számára Ippolito érsek arcképét, éppen az ellenkezőjét bizonyítja. (Mantova, R. Arch. di Stato. Arch. Gonzaghesco. E. V. 3.)

[128] Arch. Sforz. Cart. Est. Ba. 644.

[129] V. ö. az forlii apátnak 1492 jún. 13-án kelt levelét. (Akadémia, Milánói oklevélmásolatok, Óváry I. 712.)

[130] Arch. Sforz. Pot. Sovr. Ba. 13. (Bianca Maria Sforza.) V. ö. Rass. d'Arte. 1902. p. 93.

Predatól megszerezte Bianca Maria arcképét, egy szénrajzot. Kétségtelen, hogy ugyancsak Preda, ki 1492 nyarán a vázlatrajz birtokában volt, festette ugyanez év tavaszán II. Ulászló számára a milánói hercegnő arcképét, amelyhez az említett szénrajz előtanulmányul szolgálhatott. Bianca Marianak Ambrogio Predatól festett arcképe fennmaradt és jelenleg Philadelphiában, a Widener-gyüjteményben van (XX. tábla).[131] Tekintve az oklevelek nyujtotta adatokat, nincs kizárva, hogy tulajdonképen ez az a portrait, mely eredetileg a magyar király számára készült, vagy legalább is annak egy replikája.

A két udvar között folyó házassági tárgyalásokat magyar részről Bakócz Tamás vezette, kinek buzgalmát Lodovico il Moro azzal igyekezett fokozni, hogy neki ígérte ajándékul azokat a remekművű ezüstedényeket (vasa argentea deaurata mirifici operis), melyeket eredetileg a váradi püspök, Filipecz János számára

[131] Bode, W.: Ein Bildnis der zweiten Gemahlin Kaiser Maximilians, Bianca Maria Sforza, von Ambrogio de Predis. Preuss. Jahrb. 1889. S. 71. Harck, F.: Quadri italiani in possesso di privati a Berlino. L'Arte. 1889. p. 213. Burlington Fine Arts Club: Illustrated catalogue of pictures by Masters of the Milanese and allied schools of Lombardy. 1898. No. 51. Pl. VI. Seidlitz, W. von: Ambrogio Preda und Leonardo da Vinci. Öst. Jahrb. Bd. XXVI. 1906—7. p. 16. Frank Jevett Mather jun.: A portrait of Bianca Maria Sforza. Burlington Magazine. 1907. XI. p. 130, 190 Malaguzzi-Valeri, Fr.: La corte di Lod. il Moro. III. 1917. p. 13—14.

Bianca Marianak a parisi Arconati-Visconti gyüjteményben (Louvre) levő portraitjára vonatkozólag, melyet többen tévesen a Widener-féle kép replikájának tartanak, v. ö. a fent említetteken kívül: Marquet de Vasselot, J.: La collection de Madame la Marquise Arconati-Visconti. Les Arts. 1903. Cook, H.: Some notes on the early Milanese painters Butinone and Zenale. Burl. Mag. V. 1904. p. 200. Reinach, S.: Tableaux inédits ou peu connus, tirés des coll. francaises. Paris. 1907. p. 45. Pl. XXXVI. E kép egyik másolata a bécsi Kunsthistorisches Museumban van.

A budapesti Herzog-gyüjteményben levő női portrait (Baldass, L.: Herzog báró gyüjteménye. Magyar Művészet. III. 1927. 177. l. repr. 181. l.) nem tekinthető Bianca Maria arcképének. Bár némi hasonlatosság észrevehető, az egyes vonások (áll, orr, szemöldök, hajviselet) oly eltérők, hogy sokkal valószínűbb, hogy a Sforza-család valamelyik más nőtagját ábrázolja.

készíttetett.[132] E sokszor idézett adat[133] jelentősége megnövekszik, ha megismerjük e drága ezüstvázák mesterét, ki nem más, mint Zoan Ambrogio Preda, a festő. Erről a meglepő tényről Maffeo da Treviglionak 1490 szeptember 8-án kelt jelentése[134] értesít bennünket, ki a váradi püspöknek szánt ezüstedényekről a következőket írja: „alcuni vasi d'argento che ha facto fare ad Milano da Zoan Ambrosio Preda". Eddig mindössze arról volt tudomásunk, hogy Preda éremveréssel is foglalkozott.[135] Maffeo követ rendkívül érdekes és értékes adata folytán azonban tevékenységének köre nem várt módon kibővül és művészi egyénisége új színezetet nyer. Zoan Ambrogio Preda, a festő, a renaissance nem egy univerzális tehetségű művészéhez hasonlóan szintén belekerül az ötvösök névsorába.

Nincs adatunk arra vonatkozólag, hogy vajjon a sokoldalú udvari művésznek, Ambrogio Predanak művei, a milánói hercegkisasszony portraitja és a remekbe készült ezüstedények eljutottak-e valaha is Magyarországba. Ulászló és Bianca között tervezett házasság nem sikerült és ez véget vetett mindörökre a két udvar összeköttetéseinek.

Az az erős milánói kultúráramlat, amely a magyar udvar művészi életében a 60-as évektől kezdve mind erősebben vált érezhetővé, mígnem tetőpontját érte el az 1485—90-ig tartó periódusban, a Hunyadi- és Sforza-házak politikai barátságán nyugodott. Ez a kapcsolat lényegileg már Mátyás halálával megszűnt. De a politikai változás nem vonta maga után a művészi kapcsolatok megszakadását. Mátyás politikája megnyitotta a lombard művészeknek a Magyarország felé vezető utat, akik a XVI. század folyamán nagy számban keresték

[132] V. ö. Bakóczhoz 1490 nov. 30-án [Arch. Sforz. Cart. Est. Ba. 643. Dipl. Eml. Mátyás korából. IV. 275. l. (téves dátummal)] és 1491 márc. 25-én intézett leveleket. (Mon. Hung. Hist. I. oszt. XXXIX. köt. 182. l.)

[133] Fraknói: Bakócz Tamás műkincsei. Arch. Ért. 1889. 112. l.

[134] Dipl. Eml. Mátyás korából. IV. 260. l.

[135] Malaguzzi-Valeri: La corte di Lodovico il Moro. III. 1917. p. 361.

fel hazánkat. Az országba való beözönlésüket körülbelül a század közepétől kezdve az a körülmény is elősegítette, hogy Lombardia és Magyarország mint Habsburg-tartományok, legalább közvetve, ismét kapcsolatba kerültek egymással. Különösen nagy számmal jártak az országban lapicidák, mérnökök és építészek, akik döntő hatást gyakoroltak a sajátos helyi renaissance-stílus kialakulására.

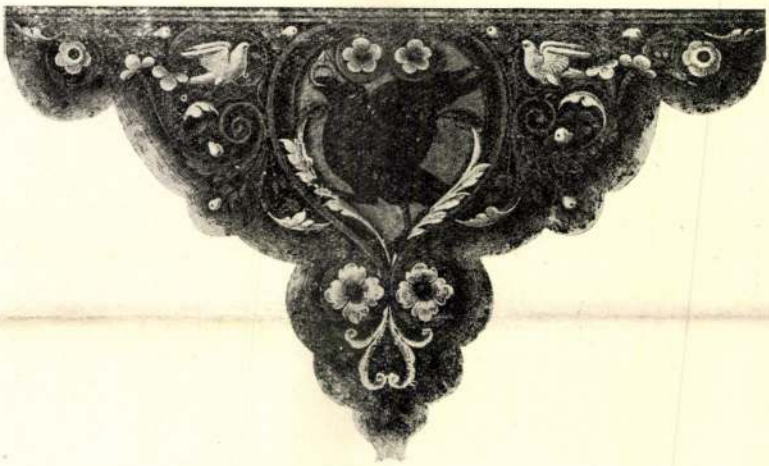

I documenti delle trattative relative al matrimonio ed alla dote, contengono anche alcune notizie interessanti per la storia dell' arte. L'abate di Forlì, che menava le trattative in Ungheria, nella sua lettera[126] del 15 aprile 1492 esortava il commissario di Lodovico Sforza (verosimilmente Maffeo da Treviglio) di mandare il ritratto della principessa al re, il quale avrebbe poi ricambiato il regalo colla sua medaglia.[127] Maffeo nella sua risposta del 14 maggio dava già avviso che fra poco manderà la pittura a Buda.[128] Ma pare, che il pittore abbia lavorato adagio adagio, poichè ancora in giugno l'abate di Forlì aspettava invano il ritratto richiesto.[129] Le lettere suddette non nominano il pittore incaricato di ritrarre la principessa. Per poter denotare l'autore del quadro bisogna prender in aiuto la relazione di Marchesino Stanga, datata del 1. sett. 1492.[130] In questa lettera egli informa il duca Lodovico Sforza, che l'ambasciatore del duca di Sassonia, il quale è stato a Milano per cercar moglie per il suo signore, acquistò dal pittore Ambrogio Preda un ritratto di Bianca Maria, un disegno a carbone. Non ci può esser dubbio, che lo stesso Preda, il quale nell' estate del 1492 possedeva uno schizzo, abbia cominciato a dipingere nella primavera del medesimo anno il ritratto della principessa per il re Wladislao II. ed il disegno suddetto sia stato uno studio per il quadro. Il ritratto

[126] Arch. Sforz. Cart. Est. Ba. 644. Ricorda il ritratto di Bianca Maria anche nella sua lettera del 18 maggio 1492. (Mon. Hung. Hist. Ser. IV. Vol. IV. 376. Con data erronea!)

[127] Di ciò non si deve dedurre, che in quell' epoca non c'erano in Ungheria pittori-ritrattisti. Anzi una lettera di Taddeo Lardi datata in Esztergom del 26 ag. 1495, nella quale avverte Isabella Gonzaga, che le ha mandato il ritratto dell' arcivescovo, Ippolito, dimostra il contrario. (Mantova. R. Arch. di Stato. Arch. Gonz. E. V. 3.)

[128] Arch. Sforz. Cart. Est. Ba. 644.

[129] Cfr. la lettera dell' abate del 13 giugno 1492. Acc. di Budapest, Copie di documenti milanesi. Ováry: M. Tud. Ak. tört. biz. oklevélmásolatai I. 712. (Copie di documenti conservate nell' Acc. Ungherese delle scienze.)

[130] Arch, Sforz. Pot. Sovr. Ba. 13. (Bianca Maria Sforza.) Rass. d'Arte. 1902. p. 93.

di Bianca Maria, dipinto dal Preda, ci è serbato e adesso è custodito nella collezione Widener a Philadelphia. (Tav. XX.)[131] Mettendo in conto le notizie forniteci dai documenti, non è escluso, che questo sia appunto quel ritratto, che fu eseguito per il re ungherese ovvero almeno una replica di esso.

Le trattative matrimoniali dalla parte ungherese furono condotte dal vescovo Tommaso Bakócz. Lodovico Sforza volendo aumentare il suo zelo gli prometteva per regalo quei vasi magnifici d'argento, che furono eseguiti originariamente per il vescovo di Várad.[132] L'importanza di questa notizia[133] accresce, se

[131] Bode, W.: Ein Bildnis der zweiten Gemahlin Kaiser Maximilians, Bianca Maria Sforza, von Ambrogio Predis. Preuss. Jahrb. 1889. S. 71. — Harck Fr.: Quadri italiani in possesso di privati a Berlino. L'Arte. 1889. p. 213. — Burlington Fine Arts Club: Illustrated catalogue of pictures by masters of the Milanese and allied schools of Lombardy. 1898. No. 51. Pl. VI. — Seidlitz, W. von: Ambrogio Preda u. Leonardo da Vinci. Jahrb. der Ks. des allerhöchsten Kaiserhauses. Bd. XXVI. 1906—7. S. 16. — Frank Jewett Mather jun.: A portrait of Bianca Maria Sforza, Burl. Mag. 1907. XI p. 130. 190. — Malaguzzi-Valeri, Fr.: La corte ecc. III. 1917. p. 13—14.

Un altro ritratto di Bianca Maria si trova nella coll. Arconati-Visconti a Parigi (Louvre), che alcuni prendono erroneamente per una replica della pittura conservata nella col. Widener. In riguardo a questo ritratto inoltre gli articoli suddetti cfr.: Marquet de Vasselot, J.: La collection de Madame la Marquise Arconati-Visconti. Les Arts. 1903. — Cook, H.: Some notes on the early Milanese painters, Butinone and Zenale. Burl. Mag. V. 1904. p. 200. — Reinach, S.: Tableaux inédits ou peu connus tirés des coll. francaises. Paris. 1907. p. 45. Pl. XXXVI. Una copia di questo ritratto si trova nel Museo di Vienna. (Kunsthist. Mus.)

Il ritratto feminile della collezione Herzog di Budapest [Baldass: Herzog báró gyüjteménye. Magyar Művészet. III. 1927. 177. l. (La collezione del Barone Herzog.)] non può essere considerata come ritratto di Bianca Maria. Sebbene vi si trovi alcuna somiglianza, le fattezze del volto (il mento, il naso, i sopracigli, l'acconciatura dei capelli) sono tanto differenti, che è più probabile, che questo ritratto rappresenti un altro membro della casa Sforza.

[132] Cfr. le lettere indirizzate a Bakócz di data del 30 nov. 1490. (Arch. Sforz, Cart. Est. Ba. 643. Mon. Hung. Hist. Ser. IV. Vol. IV. p. 275 con data erronea.) e del 25 marzo 1491. (Mon. Hung. Hist. Ser. I. Vol. XXXIX. p, 182.)

[133] Fraknói, V.: Bakócz Tamás műkincsei. Arch. Ért. 1889. p. 112. (I tesori d'arte di Tommaso Bakócz.)

impariamo a conoscere l'artefice di questa argenteria, il quale non è altro che il pittore Zoan Ambrogio Preda. Di questo fatto sorprendente ci informa la relazione di Maffeo da Treviglio, datata dell' 8. sett. 1490,[134] nella quale menzionando i vasi argentei fatti per il vescovo di Várad, scrisse le parole seguenti: „alcuni vasi d'argento che ha facto fare ad Milano da Zoan Ambrosio Preda". Finora abbiamo soltanto saputo, che Preda s'occupava anche del conio di monete.[135] Per mezzo della notizia assai interessante e preziosa dataci dall' ambasciatore Maffeo il cerchio della sua attività s'allarga in modo inatteso e la sua individualità artistica riceve un colorito nuovo. Così si può iscrivere nella lista di orefici insigni anche il pittore Zoan Ambrogio Preda, come pure tanti artisti di talento universale del rinascimento.

Non sappiamo, se le opere di Ambrogio Preda, artista molteplice di corte, il ritratto della principessa milanese ed i vasi argentei magnifici, sieno stati mai giunti in Ungheria. Il matrimonio progettato tra Wladislao II. e Bianca Maria non è riuscito e ciò mise fine per sempre alla relazione fra le corti di Buda e di Milano.

Quella corrente vigorosa di cultura milanese, che dal 1465 si faceva sentire sempre più forte nella vita artistica della corte ungherese, finchè arrivò al punto culminante nel periodo dal 1485 al 1490, fu basata sull'amicizia politica delle case di Hunyadi e di Sforza. Questa relazione fu interrotta essenzialmente dalla morte di Mattia. Però il cambiamento politico non attrasse seco l'interruzione dei rapporti artistici. La politica di Mattia ha aperto la via verso l'Ungheria agli artisti lombardi, i quali durante il secolo XVI. visitarono in grande schiera il nostro paese. La loro grande immigrazione fu facilitata cominciando verso la metà del secolo per quella circostanza, che la Lombardia e l'Ungheria, come province appartenenti alla

[134] Mon. Hung. Hist. Ser. IV. Vol. IV. p. 260.
[135] Malaguzzi-Valeri: La corte ecc. Vol. III. 1917. p. 361.

dinastia degli Absburgo, almeno indirettamente sono entrate di nuovo in relazione. Principalmente lavoravano in gran numero nel nostro paese i lapicidi, gli ingegneri e gli architetti, i quali hanno esercitato un' influenza decisiva sullo svolgimento dell' architettura specificamente locale, che può essere considerata come maniera particolare dello stile del rinascimento.

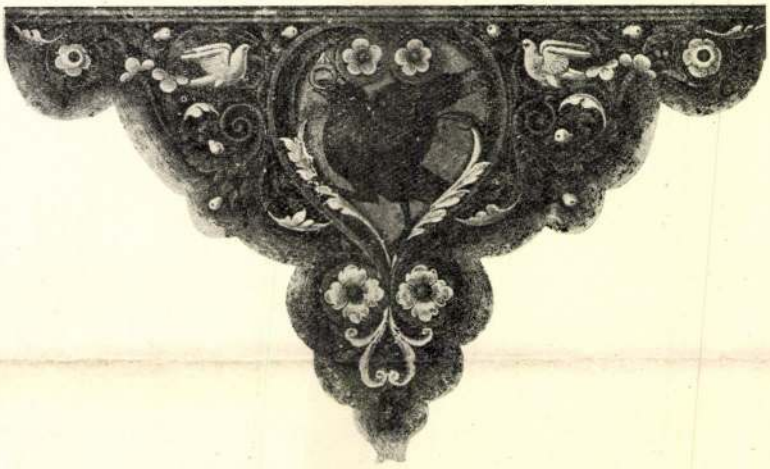

Predics Uros

festő

szül. 1857

Lásd

Jugoszláv Kiállítás

30 l.

Vidám pajtábok c. képének háttere-ben lévő földszintes ház falán megfor-ditva ábrázolt táblán hibátlan magyar helyesírással a felirat „Szeszfőződe".

Sietve akarta ott hagyni a leányt.

Predics Uros

festő

a karlóczai wéres-
egyház ikonosztásza,
az óbecsei, görgetegi(?)
rumai és pancsovai
templomok festményei

írád
z

Juga

275. l.
276. l.

VI.sz.elején bekövetkezett
eztében a hazai művészetben
egység. Mig Európában uj mű-

Predits Uros

Thieme Becker

XXVII. 370. l.

Lyka

Szerb kolo-táncz.

Kalászjáték (kad sze hvataju szlámke). Sajátságos aratási mulatság a kalászjáték. A legényekből és leányokból álló aratókat megszámlálják. Egy közülök félannyi kalászt vesz a kezébe, mint a hányan vannak, még pedig úgy, hogy a kalászcsomót középen markolja meg. Ekkor a kiálló végek közül mindenki megfog egyet-egyet s miután a kalászjátékdalt, vagy más effélét elénekelték, a csomótartó a kalászokat elereszti. Azoknak, kik ugyanazon szalmaszálnak két végét fogták, szabad a csók.

Kalászjáték-dal.

Rajta, fogjunk vékony kalászt, véknyat, vékonykát!
Rajta, lássuk, ki kivel lesz, csókot kinek ád.
Fogjátok a vékony szalmát, véknyat, vékonykát!
Lássuk, ugyan a szerencse hogy kinek kit ád;
Kinek vénet, kinek ifjat, a mint esni fog.
Legyen éltes, legyen ifjú, csókom rányomom.
A ki csókot adni késik, Isten verje meg!
Verje őt meg a szent Petka Paraszkevija.
Most bocsásd el, kéz, a szalmát, többé azt ne tartsd.
Kik *egy* szalmaszálat fogtak, csókolódzanak!

Dodola. Szokás a szerbeknél, hogy a száraz esztendők tavaszán, vagy nyarán tíz-tizenöt leány házról házra jár s mindenik előtt dalocskákat énekelnek, melyekben esőért könyörögnek. A leányok egyike ingre levetkezik, aztán köntös helyett réti füvekkel, falevelekkel, fűzágakkal, virágokkal úgy elborítja egész testét, hogy még a szeme sem látszik ki. Az így beburkolt leányt *dodolá*-nak nevezik. Nagy gyorsasággal szokott jobbra-balra forogni s a többiek ugrándoznak, dalolnak körűle:

Oh dodola, dodola,
Mi kellene te néked?
Egy jó kanna vizecske,
Jó Istentől esőcske.

Addig énekelnek, míg valaki ki nem jön a házból s a dodolára egy csöbör vizet nem önt. Ezután vigadozva, hujjázva tovább mennek.

A dodola-járásnál így énekelnek még:

A ház előtt:

Kérjük, lányok, a nagy Istent,
Oj, dodo, oj, dodola!
Hogy az eső harmatozzék.
Harmatozzék réten, szántón,
Hogy búzánk és zöld leveles
Tengerink termékenyűljön.

Út közben:

Mi megyünk a falun által,
Fenn a felhők égen által;
Mi sietve, ők sietve;
De ők gyorsabban futottak,
Bort, búzát beharmatoztak.

Dodola.

Ezt a dodola elnevezést csúfolódásra is használják, pl. ha a gyermek bemocskolta magát, az dodola; ha a felnőttek vagy öregek magukra nem illő ruhát vesznek, mely elcsúfítja őket, azokra is azt mondják: dodola. Az oly férjet is dodolának nevezik, kinek a neje parancsol.

Szüret (berba). A szüret *átalakulási* ünnep, melyet a szerbek azért neveznek így, mert az édes szőlő tüzes itallá változik. A szüret a szerb vidékeken mindig kedélyesen, vígan folyik. Víg dalok kiséretében szedik a szőlőt, kicsomaszolják, hordóba szűrik és e mellett lakomáznak. Majd minden szőlőben szólnak a víg szüreti dalok:

Szedjük azt a vörös dinkát,
A dús nedvű szép kadarkát,
Hadd teljék a puttonyunk,
Ki elsőül végzi rendét
És felönti telt edényét,
Annak csókot is adunk.

A csöbrösök kellőleg fölpálinkázva, bodor pipafüst között czipelik a megtelt csöbröket. Szól a duda, szól az ének, közbe-közbe durran a puska, száz torok rivalgásától kisérve.

Ha az est félbeszakítja a munkát, mindenfelé tüzet gyújtanak tavalyi rőzsékből, tűzijátékkal mulattatják a szüretelőket, a szedők szüreti dalt zengenek, foly a dáridó: „Bort ittam én, boros vagyok“ stb.

Rajta, fiúk, hadd ürüljön a pohár!
A pohárral a jó kedv is sorra jár.
Duda szóljon a javából, tánczra fel,
A jó kedv bor, tánczra, zene közt ünnepel.
Öljük el ma gondjainkat a tánczba,
Járja ki-ki örömébe', bújába';
Ha a tánczban elfárad majd a kedvünk,
Egy honfidalt, a javából, elzengünk.
„Éljen a hon, a szerb ének, a szerb tánczra,
E lelkünket összetartó rózsaláncz!“

Fonó (prélo). A késő ősz beálltával, mikor a fonás ideje van, a szerb leányok ma egyik, holnap másik háznál gyűlnek össze fonni, s ezen összejövetelt *prélő*-nak nevezik. A prélók fesztelen, egyszerű és ártatlan mulatságok. Alig áll be a szürkület, a leányok ugyan nem ünnepiesen, hanem a szokottnál mégis csinosabban felöltözködve, összegyűlnek prélóra s helyeiket elfoglalván, szorgalmasan fonnak 10—11 óráig folytonos tréfa, kaczagás, dalolás, mesélés, találós mesék feladása közben; orsójuk pereg, szájuk cseveg, unalmat kerget, jó kedvet gerjeszt.

A legények sem késnek sokáig. A mint megérkeznek, a leányok legott helyet adnak nekik az asztal körül, a kisebb leányokat a zugba vagy zsámolyokra szorítva; ezt a legények azzal viszonozzák, hogy pénzt adva össze, nehány szál gyertyát vesznek a fonóba s dalolnak.

Predics O. akadémiai nőrendék

Pesti Hirlap. 1879. jul. 22. 3.

Ifju magyar művészek Bécsben

Predics Uros M.D.K.

Budapest, 1890.

Szerb kolo-tánc. 13X19 cm. illusztráció Hadzsics Antal: A délmagyarországi szerbek c. cikkéhez. id. mü 619-656.p.

Szign. U.P. 1890 - NK - Morelli G.F.i.

- - rajza után NK/?/ egyszinü fametszete.Készült Morelli Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

U.m.III.Magyarország.II.köt.1891.443.p.

Predics Uros M.D.K.

Budapest 1890.

Dodola, az"esőcsináló"leány. 13X19 cm. illusztráció Hadzsics Antal: A délmagyarországi szerbek c. cikkéhez. id. mü 619-656.p.

Szign. U.P.1890 - KH sc. - Morelli G.F.i.

- - rajza után KH /?/ egyszinü fametszete. Készült MorelliI Gusztáv müintézetében. M.Kir.Állny.

U.m.III.Magyarország.II.köt.1891.445.p.

M.D.K.

Predigon (Köfaragó) János,

neve a XVIII. sz. első felében szerepel az Egert elárasztó szobrászok körök

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsányi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

135. old.
+ 384. "

M.D.K.

Prediszon Kristóf, egri polgár

az 1733-38 évi adóösszeírás
sorban mint képfaragó szerepel.
Szerző felsorolja, hogy hol és kiknek
készült egyéb. Meghalt Egerben 1740.
február 5-én 88 éves korában.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 384 old.

PREDIGON Kristóf egri szobrász. Az 1733-38. közötti adóösszeirásokban, mint képfaragó szerepel. Ugyanekkor a város IV. negyedének 4. fertályában mint vagyontalant irják össze, a Herner-féle házban, ahol ekkor --+ Habich János /Képfaragó János/, valamint --+ Ortner Fait asztalos, --+ Prunner Albert rézműves társaságában, mint lakót irják, össze. Jelenleg Markhoz Ferenc utca 2-4. szám. Meghalt Egerben 1740-ben február 5-én 88 éves korában.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Predis, Christoforo de
lombardiai miniátor MDK

hatása Mátyás budai mühelyében.
/A Kálmáncsehi Domokkos breviáriumának
miniátorán.../

39-40.o.

Fraknói Vilmos - Fógel József -Gulyás Pál -
Hoffmann Edith: Bibliotheca Corvina. Mátyás
király budai könyvtára. Bp. 1927. 172.l.

Prédikáló Uros

Művészeti Lexikon 652. l.

Predits Uros

geb. Orlovat 1857

Bècsi akadèmia
könyvtàra

1880-81

Mücml. Ostr. Birottsige V. 63.

Predits Uros

festö

mint 1857

laid

Bo Torontál

287

..... *műhely.*

őnökség!

..... hó..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

..... hó.....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Predics Uros

festő

rajzok az osztrák

ugyar morachia

viaiba es képben

Predits Uros

festő.

lásd

Berkeszi. Temesvári

mův.

18. l.

Kryzolog et. 24

Csütörtök

5

Szabbas ap.

Protestáns
Szabbas
Görög-orosz
22 Filémon
Izraelita
2[illegible]

Péntek

6

Miklós pk.

Protestáns
Miklós
Görög-orosz
23 Amfilok
Izraelita
26

Szombat

7

Ambrus pk.

Protestáns
Ambrus
Görög-orosz
24 Kelemen
Izraelita
27 S. Mik.

49

1912 **December** **31 nap**

Prédits Uros

festo

lása

Berkeszi. Temesvári
mův.

47. l

MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG
SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE
BUDAPEST, IX. RÁKOS-U. 10

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

.....*úrnak*
úrhölgynek

.....

BUDAPEST,

.....

ifj. Kellner E. Bpest.

LA SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

invita la S. V. Illma ad intervenire alle

CONFERENZE

che

il Rev.

P. VITTORINO FACCHINETTI

Professore dell'Università del Sacro Cuore di Milano

terrà

sabato, 27 aprile alle ore 18
nella Sala del Museo d'Arte Decorativa
(IX., Üllői-út 33—37.) sul tema:

DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA

(con proiezioni); e

lunedì, 29 aprile alle ore 18
nella Sala della TESz (V., Falk Miksa-utca 1) sul tema:

LA RADIO IN VOLO

LA PRESIDENZA

Gli ospiti sono graditi.

Predmér

Trencsén meg

Drahotuszki 1878.

1 sirkö czenczanyje. (1585) 1:10.

Hrabovszky vár kapitány sirkövei.

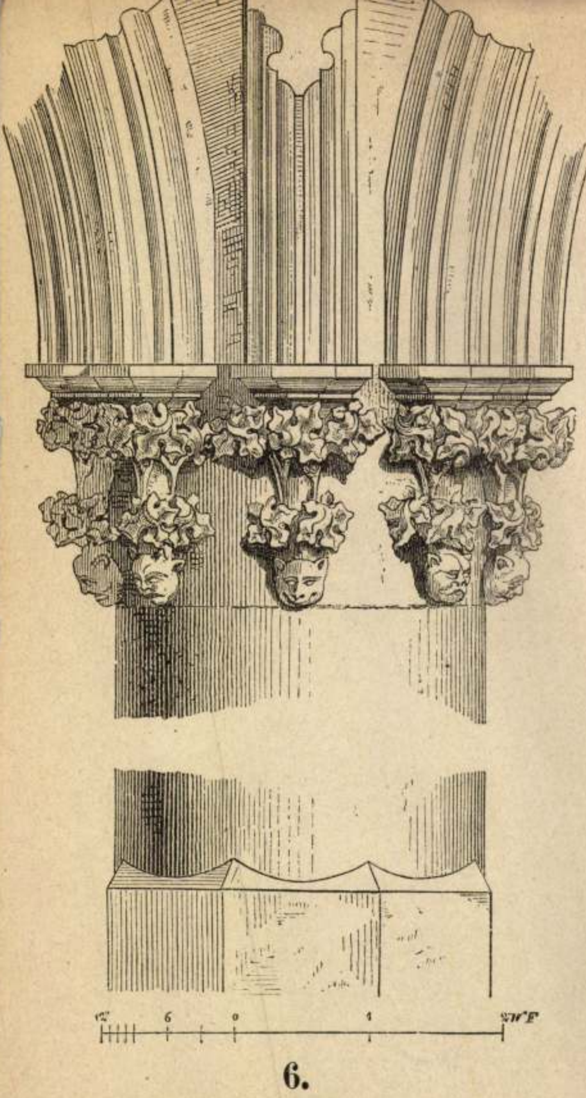

6.

MDK

Predmerszky Béla

festőmunkák

A bpi börze uj palotája. Épitő Ipar, 1905. 45.sz. 369 l.

M.D.K.

Predmerszky Béla és Bobtsch Arthur
társvállalkozók

A tőzsdepalota festőmunkáját végezték.

A budapesti áru- és értéktőzsde ..... Bp 1908, 22 l.

Predmerszky Béla és Bobitsch Arthur

M.D.K.

A tőrsdepalota festőmunkálatainál a végleges leszámolásnál a cég felsorolva.

A budapesti áru és értéktőrsde . . . . . Bp 1908, 4 lap

Predis Christoforo de

laud

Bibliotheca Corvina

40. l. 48. l.

Predis (de) Cristoforo

festó

f.

Budinis 56. l.

XVII. sz. v. — Gobelin, Frauenfigur
238×265 cm.

1659. LADIK-SZŐNYEG, vörös imafülkéve
mit roter Gebetnische. E. XVIII. Jh.

1660. KÉTOSZLOPOS JORDESZ-SZŐNYE
Ghiordesteppich mit zwei Säulen, der

1661. KULA-SZŐNYEG, barnás szinezésü,
— Kulateppich, im bräunlichen Spie

1662. JORDESZ-SZŐNYEG, keskény vörö
XVII—XVIII. sz. — Ghiordesteppi
XVIII. Jh. 195×105 cm.

1663. LADIK-SZŐNYEG, vörös imafülkév
mit roter Nische. E. XVII. Jh. 195

1664. USAK IMASZŐNYEG, vörös tükrébe
— Uschak Gebetteppich. E. XVIII.

1665. IMASZŐNYEG, halvány vörös tükr
teppich, mit blau-rotem Spiegel. An

1666. LADIK-SZŐNYEG, kék boltivében s
sz. e. — Ladikteppich, im blauen
188×113 mc.

aranybrokát átszövéssel. Olasz, XV. sz. — Kelchdecke, nisch, XV. Jh.

ga, zöld, piros diszitéssel. Török, XVIII. sz. — Zwei h.

asonló az 1641. sz.-hoz. Török, XVIII. sz. — Drei Scutari sch, XVIII. Jh.

nló a 1641. sz.-hoz. Török, XVIII. sz. — Zwei Scutari sch, XVIII. Jh.

VIII. sz. — Kleine Decke, Point d'Hongrie. XVIII. Jh.

t alakjával. Német, XV. sz. — Streifen eines Mess- Deutsch, XV. Jh.

lapon himzett stilizált virágcsokrokkal, közepén arany- — Kelchdecke, auf weissem Seidenfond Blumenstickerei.

pon halványan szines virágos indák, madarak, közepén Decke, auf weissem Seidenfond blasse farbige Stickerei, Möbel. China, XVIII. Jh.

Predis, Cristoforo de

Laid

Bibliotheca Corvina (Bp 1927) 40, 48-l

562. ANYA GYERMEKÉVEL, szines po
lyon, vesszőparipával. Bécs, 1760 k.
Kind mit Steckenpferd. Wien, um

563. HENTESLEGÉNY, szines porcellán
Bécs, 1765 k. — Metzger, farbige F

564. FÉRFI KALITKÁVAL, szines por
Bécs, 1765 k. — Mann mit Käfig, f

565. AZ ŐSZ, szines porcellánszobrocska,
Bécs, 1760 k. — Der Herbst, farbig
Modelleurmarke. Wien, um 1760.

566. KÖPENYES FÉRFI PERSELLY
kobak, jobbjában könyv. „P" mintáz
bige Porzellanfigur, stehend. Wien,

567. PÁSZTOR, szines porcellánszobrocsk
1765 k. — Kavalier als Schäfer, far

568. VIRÁGÁRUSNŐ, szines porcellánsz
Bécs, 1760 k. — Blumenhändlerin,

569. FUTÓ AGÁR, szines porcellánszobrc
hund, farbige Porzellanfigur, auf ova

570. FÉRFI KANNÁVAL, szines porcella

LÁN. — PORZELLAN.

553—700.

ına fedővel, két csésze aljjal és egy cukortálka. Szines épü-
e, Porzellan, zwei Kannen mit Deckel, zwei Schalen mit
Auf der Wandung Gebäudeansichten. Wien, 1785.

cellán, részben aranyozott; barokk, plasztikus disszel, szárán
30—40 k. — Zwei Leuchter, farbiges Porzellan, zum Teil
ı Schaft Putten mit Wappenschild. Meissen, um 1730—40.

láncsoport, tánclépésben, a nő jobbján fiát tartja, baljával
an kockás szines ruházatban. „D" mintázó jeggyel és benyo-
Harlekin Familie, farbige Porzellangruppe in Tanzstellung,
Knaben, mit der Linken greift sie nach dem Augenglas ihres
ter Kleidung, Eingepresste Marke. Wien, 1744—49.
Illusztr. XXXI. tábla.

porcellánszobrocska, rokokódiszü aranyozott bronztalap-
ó gyüjteményéből. Porcellán, Bécs, talapzat francia XVIII.
Porzellanfiguren, auf vergoldetem Bronzesockel mit Rokoko-
gen Vaussigni de Lusinge. Porzellan Wien, Sockel Franzö-
Illusztr. XXXIII. tábla.

Predis, Cristoforo de

d.

Balogh Adatok Milano

IRODA

30.d.

regényírónk. Vele egyidőben dolgozik
figyelemre méltó. Karthausijával a bölcselk

A szabadságharcz utáni korba e
dése. JÓKAI MÓRRÓL nehány szóvirágot
regényes iskola virágkorában fogott to
mestere nyelvünknek s műveit e mellett
bennük van lefestve.

Meg kellene még emlékeznünk r
szónokairól, akiknek nevei nemzetünk tör
irodalmunk sok más mellett főleg az Ak
nagyobb szónokok egyikét tiszteli, DEÁK
jeles történetíró, br. EÖTVÖS JÓZSEF, CSE
s a magyar jogtudomány jelesei: FEJÉR GY
KÖRÖSI CSOMA SÁNDOR, RÉGULY ANTAL,
ma álló tisztes épülete. El kellene monda
dését, ám a szűkreszabott tér nem enged
sor csak hálánk és elismerésünk kifejezőj
lennének hozzájuk.

Az ezredéves kiállítás irodalomtö
eredményeit szemléltető módon mutathas
ítélni. Az anyag gazdagsága, gondos öss
szellemi életünk minden emlékezésre mé
vagy ereklyéjével. A látogató előtt, aki a

ES KIÁLLÍTÁSON.

lt sok tekintetben. Akár korszakot alkotó-
zet multjának szempontjából nézzük. Ren-
kiállításokat. 1882-ben a nyomdászat és
ba volt alkalmunk belepillantani; ismertük
rait, a szentelt edényeket és ruhákat; de
ezve a magyar iparművészet, az ezredéves
rendeltetésükhöz képest és keletkezésük

e nagy, hatása páratlan volt magyarra,
nünk; az idegenek pedig meglepetéssel
észetet, a melyet mi magyarok vontunk

Predmerszky Béla ifj

festő – szarmuvész

l.

Váljubal 598. l.

Predmerszky Béla

festő

1909–1912

Éimisk 1930. 87 l.

Predmerszky Béla

Az Iparművészeti Iskola növendékei is bemutatkoztak a "Lakásművészeti Kiállitás" termeiben. Margitay Ernő ismerteti az ott szereplő művészek munkáját.
A növendékek közül Deutsch Imre, Jeddy Sándor és Spiegel Imre "egy-egy sokatigérő helyiséget" tervezett, a kritika véleménye szerint.
Predmerszky Béla munkáját is igen kiemeli: falfestés terve "minden szigoru kritikát kibir.

Élet, Bp. 1912. juni. 2. IV. évf. 22. sz. 696. lap.

PREDMERSZKY JÁNOS, csapó

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a város XVIII.sz.-i mestereiről. Az egyik 1784 ből, a másik pár évvel későbbi. 64 mesterség, 519 név. Az arab számok a két listát, a rómaiak az öt csoportot jelzik, ~~263.old~~ 263.old

/ 1, 2./ V. csapo. ~~265.old~~ 265.old

U.VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII.-században 263.old

ALBA REGIA. István Király Múzeum Évkönyve. VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

Preger Adam Wolfgang

fehérvári üvegesmester dolgozott 1702-ben a várpalotai várkastélyban.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál, Merényi Ferenc, (Magyar Műemlékvédelem V. (1967-68) Budapest, 1970.

139 f.

Pregun L.

Férfi - tanulmányfej ; táj /akvarell/ kiállítva a diósgyőrvasgyári szakkör dolgozók kiállításán.

Északmagyarország 1959. aug. 30. 4.1.

Pregun Lukács

1954-ben a diósgyőri vasgyári művészeinek kiállitásán szerepelt.

Hajdu Béla: A diósgyőrvasgyári képzőművész körök kiállitása

ÉSza kmagyarország 1954 jan. 27.

MDK

Preibisch, magyar fegyverkovács

Pesten.

dr. Kalmár János közlése: Magyar fegyverkovácsok nevei.

Herzlich, unsere Lippen küssen
Sie.

da. Sie küssen Ihre Lippen : unsere Lippen
berühren Ihre.

Predtschneider Johann

Conrad

1689–1699

l

Eperjessy 1929

63. l.

Predtschneider Johann Conrad

rezin

aus Nürnberg, 1699

kommt Nagynebenben teve-

kenny

läsd Bielz Graphik

12, 28. l

Dr. K. Lippich Elek)

1.–165. ll., 8 képes tábla

Budapest
Lampel Róbert
é. n.

Preffling György

Epilóm

1738. Nagyréba

Szód

HHLz. 5691

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedé

.....

a műhelyfőnök v
aláí

8. sorsz. Műhelyi minta.

PREGESBAUER, Joseph Nivives

1753 Porsony

An 1998. 244.

osok
17-18. században

y Tibor kérése elől: rakjam
evéltári adataimat az általa
ához. A halogatás miatti lel-
ra rendkívül sok tapasztala-
y Tibornak köszönhetem.
eg, de főként értelmezzem
t a Corvin-házat. Munkám
lképzeléseim azonban nem
ndtak annak. Kétségeimet,
étkedve hallgatta előadáso-
éről, majd válasz helyett egy
zín, az anyag vizsgálata nem
meg kell találnom azokat a
k vagy megcáfolják, de min-
Elkezdtem áttanulmányozni
tt lassan-lassan már az „ösz-

Prehoffer Károly MDK

Szerepelt a Dózsa György ált. iskola

kiállításán

—: Egy általános iskola rajzkiállításáról.

Délmagyarország 1964. máj. 7

M.D.K.

Prei , asztalos mester

készítette Ibl Miklós margit-szigeti fürdő épületének „gyönyörű művezetű" kapnit.

A Magyar Mérnök-és Épitész-Egylet Közlönye, ~~Bp.~~ Pest, 1871. V. kót. 473. old.

PREIC, német szücs

Pápán dolgozott a XIX. század elején. 78.old

VÖRÖS KAROLY: Szombathely 1821-22 ben egy borbélylegény szemével/Francsics Károly visszaemlékezései/ 77.o.

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, 196.. I.köt.

Szombathely, 1962

Preibisch

puskamüves Pesten

XIX. sz.

Pisztoly-pár, gyulladós,
gömbölyű damaszk cső

MNM Fegyvertár

1396. a. b. leltsz.

Preibisch

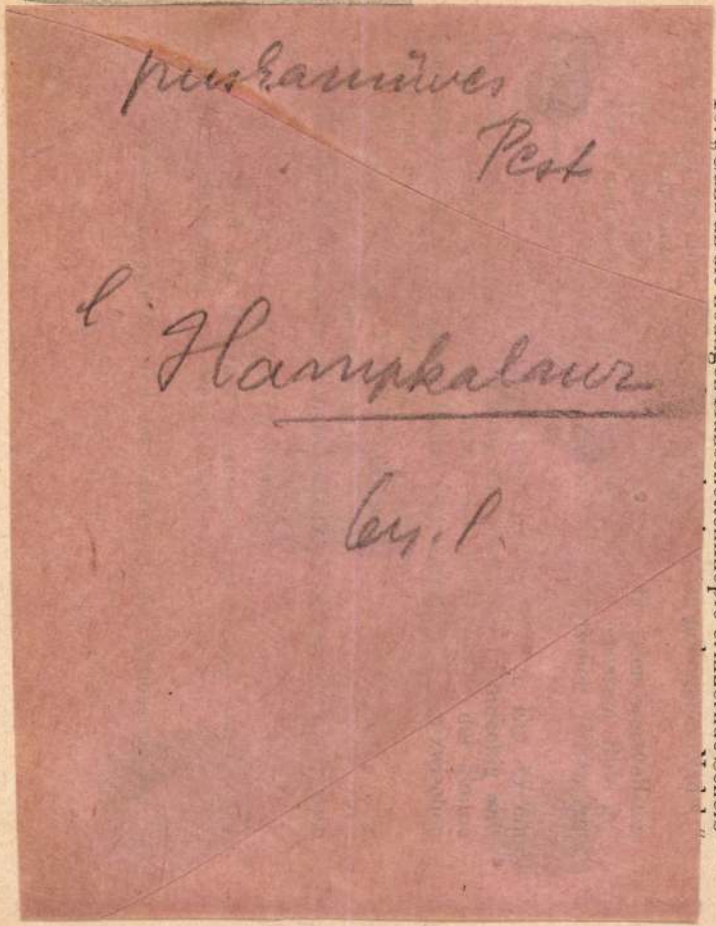

16. „Ganz an die heutigen Manschettenknöpfe erinnernde Scheib-

Dieselbe [illegible] Zeit zu Zeit je einem Mitgliede des Kisder Kapitels ein Studienreise-Stipendium zu gewähren.

Die vier genannten Schriften sind Festgaben zum 70. Geburtstag Sr. Hochwürden des Bischofs D. Teutsch, die erste vom Hermannstädter Kapitel, die zweite von den Mittelschulen der ev. Landeskirche, die dritte vom Bistritzer Gymnasium und die vierte von ihrem Verfasser dargebracht.

Pröll Karl, Vergessene deutsche Brüder. Wanderungen im Böhmerwalde und im „Sachsenlande" Siebenbürgens. (Universal-Bibliothek Nr. 2308.) 16°. 124 S. Leipzig (o. J.), Reclam jun. Geheftet 20 Pfennig.

Der siebenb. Volksfreund, herausgegeben von Franz Herfurth in Kronstadt, erscheint im 3. Jahrgang im Verlag von A. Albrecht. Dem Volksblatt, das in edelster Weise eintritt für die religiös-sittliche Lebensgestaltung unseres Volkes und alle Seiten dieser Lebensgestaltung berücksichtigt, wünschen wir immer weitere Verbreitung in allen unsern Gesellschaftsklassen.

Kalender des Siebenbürger Volksfreundes für 1888. 16°. XLVIII. 72 S. Hermannstadt, Fr. Michaelis. 20 kr.

Auch ein Volksfreund. Nun schon im 19. Jahrgang bringt er alljährlich neben dem, was der Kalender für das tägliche Leben an praktischen Mitteilungen seinen Lesern schuldig ist, auch eine populäre Darstellung irgend eines bedeutungsvollen Abschnittes unserer Geschichte. Heuer ist es das Jahr 1599 oder genauer die Schlacht bei Schellenberg, durch die der Woiwode Michael aus der Walachei Herr von Siebenbürgen wird, dessen Besitz sein wankelmütiger Fürst Sigismund Báthori verschmäht. Die quellenmässige Darstellung vermag auch in unsern Volksschichten Interesse an unserer Geschichte und liebevolle Versenkung in dieselbe zu wecken.

Verlag von **Franz Michaelis**, Druck von **Josef Drotleff** in Hermannstadt.

Prein Fülöp

lásd

Réh 11. l.

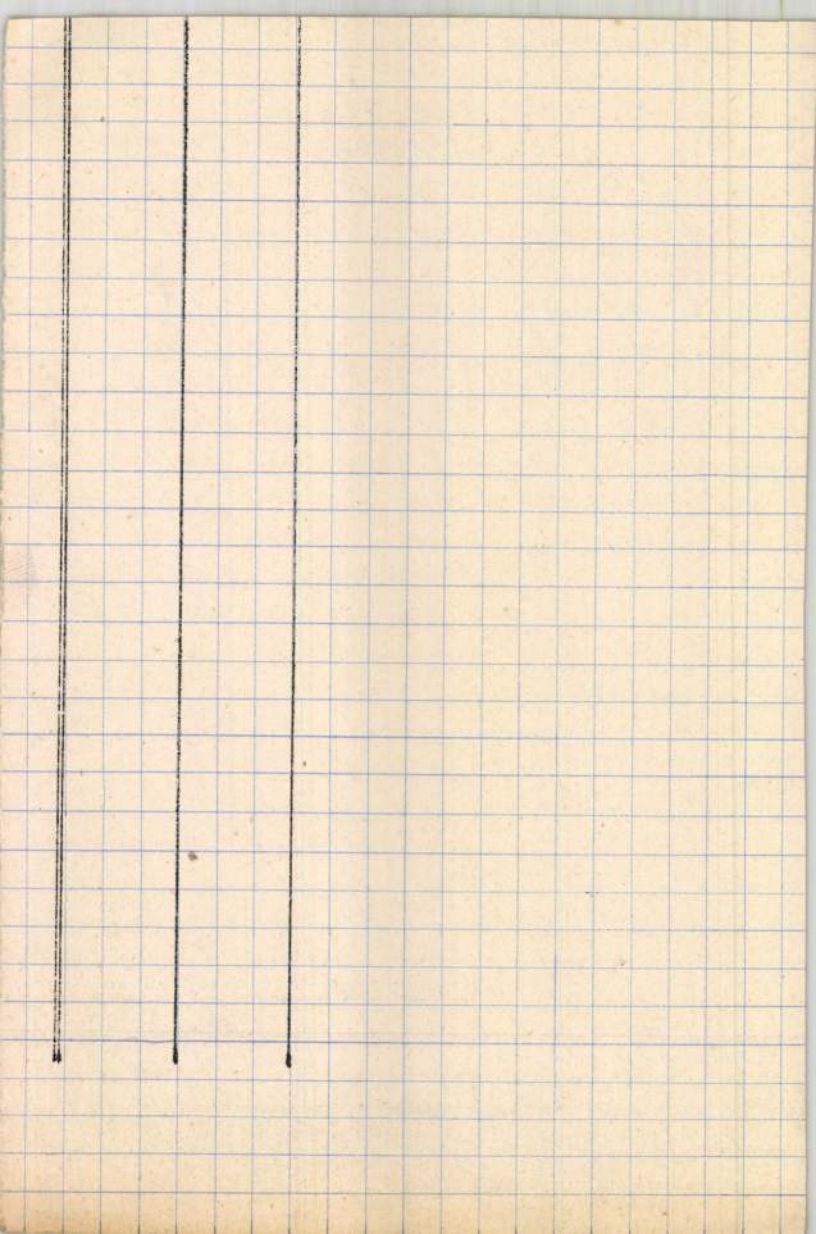

Prein Fülöp

1785-ben a pesti Kőmüves-
céh az építőmesterségre al-
kalmaslan Prein Fülöpöt
visszautasította. A város akkori
polgármestere, mint céh-ko-
misszárius megjelent a vizsgá-
laton s bár a jelölt nem mu-
mester
tatott fel elég tudást, köve-
telte felvételét s a helytar-
tótanácshoz továbbította az
ügyet.

Réh 11. l.

9

Kath. N. sz. Gergely
Prot. Gergely

CSÜTÖRT.

10

Kath. Áld. cs.
Prot. Áldozócsüt.

PÉNTEK

11

Kath. Mamert pk.
Prot. Mamertus

SZOMBAT

12

Kath. Pongrác vt.
Prot. Pongrác

Izr. 27. S. Behar 5. P.

Prein Fülöp

Baumeister

1822. Pest.

Vojd 155.1.

cr Prein

~~[illegible]~~

Brera IV. 35.

Prein Fülöp)

könnvesmester

1812. alelöljáros ál-
lássa jelöltek a pesti
könnves ciehben.

Nem Brein-ez?

Pkc. 212 l.

Rézvész VI. 16.

Johann Preidt

MDK

P

kőműves, 1800 körül Zeidenben élt.
Jást Nyugaton. (S. Koss zeideni
lakós nerint)

Das Burzenland. IV. 1. E. Jekelius kiad.
Brassó 1929.
eml. L. 236. old.

Preifleing Crestel

Pröffler, Pröffleinkh, Pröff-
ling, Proffling, Proftleing

Ow -

Wod 1601

Ar Sieben 408

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök v
aláí

8. sorsz. Műhelyi minta.

Preffleing Krestek

ötvös 1601–

láid

Gyárfás Nagyszeben

Arch. Ért. 1910 415

Preifleing (Pröffler, Pröffleinkh,
Pröffling, Proffling, Pröffleing)

ötvös

Nagypeben 1601.

F 66.l

Prein (Brein) Ignác

nevét az 1828-as országos összeirásban szereplő pes
budai építőmesterek és kőművesek felsorolásában emli
ti

z.l.: Mozaik a főváros múltjából. Budapest, 1971.
8.sz.48.l.

M.Ö.K.

PREIN Ignatius

murariorum magister

Pest, Lipótváros

30 sodol

1952

Művért. Kapossy János: Építők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban 137. l.

Prein Ignác

Baumeister

1822. Pest.

Vojd 155.1

Brera ~~IV. 41.~~

Prein Ignaz

epitaphium

1812. Pesten.

Nem Brein-ez?

Pkc. 212. 1.

Rézdör VI. 16.

Prein Ignác. Pest, Lipótváros

Az 1821. évi országos összeírás alkalmával a Pest-Budán lévő épületek között szerepelt neve.

Budapest, 1941. aug. (?)

M.D.K

PREINDL (Prendl) Ferenc András festő

szül. 1704 k., megh. Tirol 1747 előtt

1730 óta Székesfehérvárt

1743 Székesfehérvár pe. t. elő Mária Terézia bajor o.-i győzelmére diadalkaput fest

1745 Székesfehérvár városháza elé Károly József főherc. születésekor diadalkaput

1746 Székesfehérvár br. Geymann Jakab városparancsnok temetésére festő munka

Gyárfás XVIII. k. 146, 212, 224, 243. l.

Preindl Ferenc festőművész
Székesfehérvári Szemle 1931. 6.sz.
Székesfehérvár 18. századbeli kő - és képfaragói

, vizfestmény.

MET FESTŐ, XIX. század
ép
r, vizfestmény.

ASZ FESTŐ, XVIII. század
iai Szent Antal csodája
r, lavírozott kréta.
Gerevich PA, 254—256. l.

ZTRÁK FESTŐ, XVIII. század
it Alajos
r, színes kréta.
Gerevich PA, 256. l.

OCACCINI, ANDREA (olasz festő,
1—1734)
donna, a kis Jézus és a kis Ker. János
ír, színes kréta.
Gerevich PA, 256. l. (Olasz, XVIII. sz.)

ef és Putifárné
edék. Papír, vörös kréta.
Gerevich PA, 254. l.

ODEN, JOHANN MARTIN VON
met festő, 1778—1868)
kép
ír, vizfestmény, 1816.

HMIDT, JOHANN MARTIN (osztrák
festő, 1718—1801)

Preindl, Franz Andreas MDK
Székesfehérvári festő

a plébániatemplom elé diadalkaput fest a bajorországi győzelem ~~emlékére~~ ünneplésére 1743-ban.

Fitz, Székesfehérvár, 33.o.

Preindl Ferenc András

festő † 1747.

özvegyét Székesfehérvárott

1747. nov. 5-én feleségül

vette Codelli József festő.

& nőletett Pfundt Judith

anzonyt.

Schoen Arnold dr:

Székesfehérvár 18. századbeli festőz.

Székesfehérvári Szemle

1931. 4. 27.

KORNYÁNSZKY VIKTOR
KÖNYVNYOMDÁJÁBAN
BUDAPESTEN
1001. ÉVEK ALATT

AZ ELSŐ RÉSZ MŰMELLÉ

Tábla

I. A történelmi főcsoport épületei a tó felől . . . . .
II. és III. A magyar szent korona előlről és hátulról nézve . .
IV. A román keresztfolyosó bejárata . . . . . .
V. A román keresztfolyosó belseje . . . . . .
VI. A jászberényi elefántcsont-kürt. (Lehel kürtje) . . . . .
VII. és VIII. A koronázási palást és annak byssus másolata . . .
IX. Szent István király házi sapkája és byzanczi ereklyetartó l
X. Az esztergomi lipsanotheka . . . . . .
XI. A zágrábi dóm elefántcsont-táblája . . . . . .
XII. Részletek a zágrábi dóm Szent László miseruhájáról . .
XIII. A koronázási eskükereszt . . . . . .
XIV. Románkori egyházi szerek . . . . . .
XV. A «Sancti Pauli epistolae ad Romanos» X. századi codex
XVI. A gyulafejérvári Codex Aureus egyik címképe . . . .
XVII. Részlet Hunyadi János czímerleveléből . . . . . .
XVIII. Részlet Perényi Imre özvegye, Kanizsai Dorottya czímerlev
XIX. A csúcsíves épületcsoport, főbejáratával . . . . . .
XX. A csúcsíves épületcsoport udvara . . . . . .
XXI. Castriota György, Skander bég sisakja . . . . . .
XXII. Szent Simeon ezüst sarcophagja elülről . . . . . .
XXIII. Szent Simeon ezüst sarcophagjának két kockaoldal

M.D.K.

Preiner Ulrich, ács

---

az 1702-ben engedélyezett egri kőműves-, ács- és kőfaragócéh egyik alapító mestere, Naplan Sebestyénnel együtt.

Heves megye műemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 372. old.
+384. "

PREINER Ulrich ácsmester. Az 1702-ben alakult egri kőműves-, ács-, kőfaragó céh alapitói között találjuk --+ Nagler Sebstyén kőművesmesterrelmegyütt.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Preindl, Franz Andreas 2.

1745 márc. - be kérvi jobbi jó-
hercegi szül. ünneplésére a Vásos-
háret lőtte el díadal repu-
val és szimbólikus tartalmu képekkel.
1746 aug. Jakob Geymann vásospermes-
mint temetésének pompájákor 18 címert
festett. 1747. márc. halt meg.

Dr. Fitz-Csánár-Papp, Szekszfehérvár.
Bp. 1966. 43.

MDK

Preindl Ferenc András festő /+1747/

Özvegyét született Pfundt Judith asszonyt, Székesfehérvárott 1747.nov.5.-én feleségül vette Codelli József festő.

Schoen Arnold dr.: Székesfehérvár 18.századbeli festői.

Székesfehérvári Szemle, 1931. 4.sz.

Preindl, Franz Andreas 1.

Az első festő, aktuel talal rosant
Sz.-on. 1730.
1704 körül mint. Liroli Wimbach-
ban. Egy alkotása sem maradt
fen; a levéltári adatok is csak
alkalmi répetről hálnak. 1743-
ban diadalkapuk festett Mária
Teréziai szerepeinek bajorosnégi pörel-
mi ünnepére a plébéniatemplom elé.
(folyt.) Dr. Fitz-Csánár-Papp,
Hetesfehérvár, Bp. 1966.

43.

Preindl Ferenc

festő

XVIII. sz.

lásd

Székesfehérvári Szemle

alatt

1931. 6. sz. 2. l.

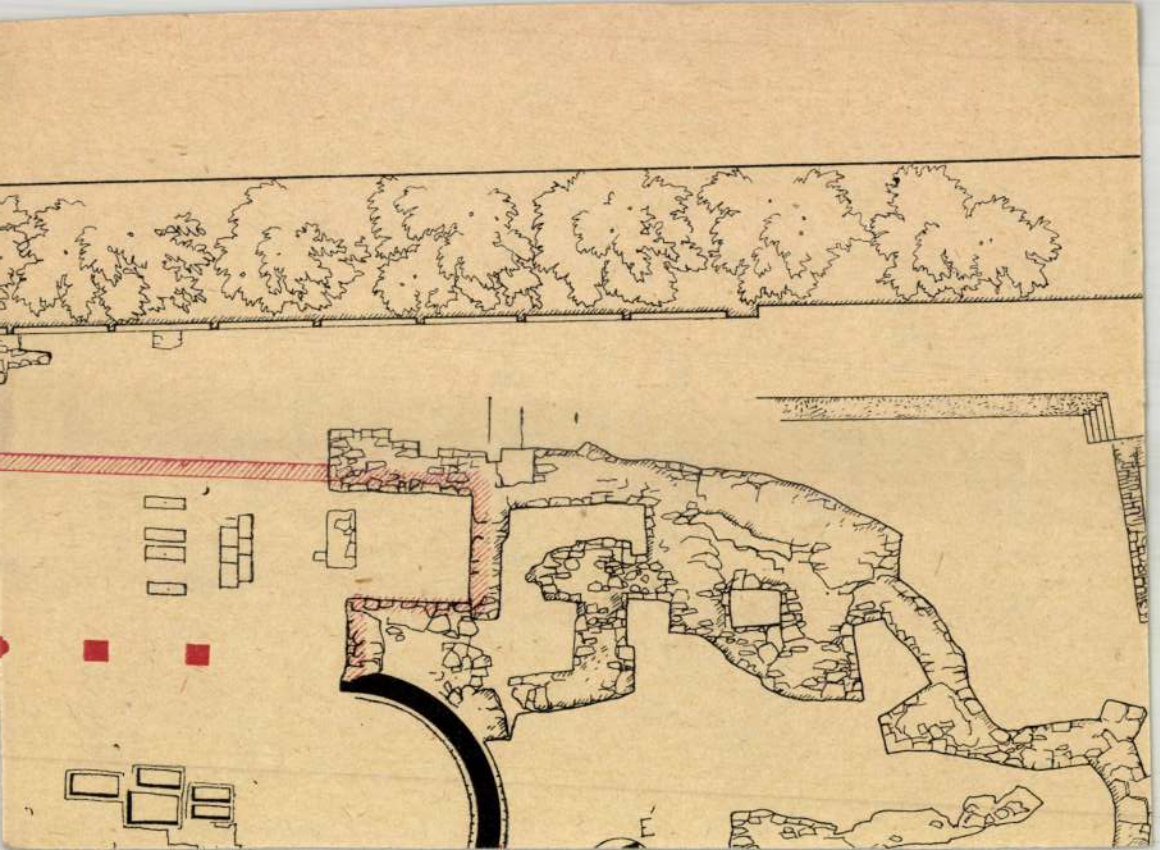

Preindl Ferenc

festő

1746 jan 22 én 1800 frét
házat vett Meler pa-
tikariusné örökösétől.

Székesfehérvár Szemle

1932. 7-9. sz. 38. l.
(Ph.: Városunk
multjából. A gyógy-
szertár.)

Preindl Ferenc András festő

Stul, 1704 körül a tiroli Wimbachban. 1730 táján telepedett meg Székesfehérvárott, ahol 1734 febr. 7-én feleségül vette a gazdag Pfundt Judith ot. 1743. júniusában Mária Terézia seregeinek bajorországi győzelme ünneplésére a plébánia-templom elé diadalkaput festett. 1745. márc. Károly József főherceg születése ünneplésére a városházát látta el diadalkapuval és symbolikus tartalmu képekkel. 1746 aug. báró Geymann Jakab városparancsnok temetésére 18 címert festett. Meghalt 1747 márciusában Székesfehérvárt

Schoen Arnold dr.: Székesfehérvár 18. századbeli festői. Székesfehérvári Szemle. 1931. 4. sz.

gazdagságánál fogva, az eredeti ... lyett 60 gazdagon illusztrált nyomtatott ívre kellett kiterjeszteni, s 40 helyett 90 műmelléklettel ellátni, a kiadó czég kénytelen volt annak árát is emelni. E szerint az egész mű ára két díszes vászonkötetben

200 korona.

Azok, a kik az első részre előfizettek, a tizenöt füzetnek megfelelő második részt, az eredeti s füzetenként 4 kor. 20 fillérrel megszabott áron fűzve

63 koronáért kapják.

Hornyánszky Viktor

Preininger Adolf

Részt vett a tárlaton.

Losonci Miklós: I. Országos Tománcművészeti Kiállítás
Művészet, 1970. junius – 43 lap.

MDK

Preininger Adolf, II.é. ötvös

Ifjuségi képzőm. és iparm. kiáll. N.Szel. 1950.jun.
7 l.

66

MDK

b

Preda, Zoan Ambrogio, festő, ötvös

A mester ezüst edényeit küldte ajándékba a milánói herceg Bakócz Tamásnak.

A magyarországi művészet története I. 308.l.
Bpest, 1961. II. kiadás.

M.D.K.

Zoan Ambrogio Preda (Ambrogio de Predis) milanói festő és ötvös (1455 körül – 1522?)

művének tulajdonítják a volterrai Marlianus Corvin-kódex (1487-1488) címlap miniatúráját, Mátyás arcképével, melyen Leonardo hatás érezhető (Leonardo ez idő tájt Milanoban Ambrogio de Predis házában lakott.) 1492-ben Ambrogio Preda festette Corvin János felesége Bianca Mária Sforza arcképét, melyet II. Ulaszlónak küldtek Budára.

Balogh Jolán: A művészet Mátyás király udvarában Bp.1966. Ak.kiad. 2 köt.

1.köt. 526-527. + 543. old.

Preinerné Barkó Etamunkásnobrán.

Mayer Nemzet:

1949. VII. 23., 2. old.

(: Ojenámolé :)

PREINER, Reichhardt sohrau

1674 - ben dalgardt: Barin, Sambery, Seibersdorf

An 1997/1-3. 228.

¿ ¿ ¿ ¿ ¿ ¿ ¿ ¿ ¿ ¿ ¿

Preininger

antalos

Cseszte 1583

l.

Jedlicska I.

133. l

2061-909-88

721. Keretek.

1 darab háromszor völgyelt aranyozott keret, masszszadiszitménnyel, belső sarkain nagy levelekkel és reczézettel.

Méretei 50:39 cm.

Becsértéke..... 30 K

Jegyzet. 1127-906-145

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1977 MÁR 21

HÉTFŐI HÍREK

Budapest

Preininger Adolf ötvös-művész

1021

● HAGYOMÁNY a Szív utcai általános iskolában, hogy minden Sándor-napon megemlékeznek az úttörőcsapat névadójáról, Nógrádi Sándorról, a nemzetközi és a magyar munkásmozgalom nagy harcosáról. A hét végén rendezett idei megemlékezést kiemelkedő ünnepi eseménnyé tette, hogy felavatták Nógrádi Sándor domborművű bronz arcmását, amit Preininger Adolf ötvösművész alkotott és ajándékozott az iskolának.

Enyhe az időjárás, nem kor
„vadevezősök" még csak a pa
flottilája már „zászlót bo

Magyarország Bagdadban

23 VÁLLALAT BEMUTATÓJA

Április 2—12 között 23 magyar vállalat nagyszabású bemutatót tart *Bagdadban.* A fejlődő országok között az Iraki Köztársaság hazánk legnagyobb kereskedelmi partnere; a tavalyi forgalom értéke meghaladta a 160 millió dollárt. Most „Komplex Szállítások Kiállítása" címen nyolc témakörben — egészségügy, híradástechnika, me-

Preininger Adolf, ipsarművén

L: Tassy Béla

–: közművelődés, klubkiradó

46.

Új Tükör, Bp. 1986. dec. 14.

XXIII/50

?

MDK

MATTHIAS PREINLEIN nyomdász

Thuróczi János Chronica hungarorumban közremüködött.

Soltész Zoltánné: A magyarországi könyvdiszités a XVI. században.

Akadémiai kiadó Budapest 1961.p.18..

Pöstyén

Tükör 1939. VII. 8. sz. 566 l.

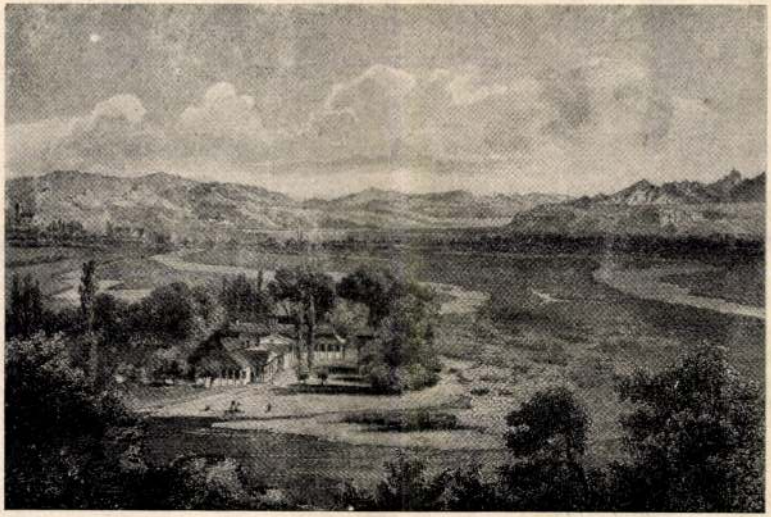

Pőstyén, a 19. század
közepén (Egykorú rajz)

Pihenő hajdú a XVII. századból. Rézmetszet, mely a vitéz, hánytatott életü, olykor kegyetlen harcostípust jól jellemzi.

Pöstyén

(Nyitra vm)

Fürdőépület
20, 352, 357. l.

Kép 131. sz.

Fürdőszálló 202, 352. l.

Zádor – Rador

Pösztyéni gótikus

dombormű a M. Nemzeti Múzeumban

Repr.

Arch. Ért

1909. 291. l

:n a történelmi órákban. Fegyvertársam a le=
)s, aki félországot hódított meg a nemzeti nép=
:rtársam minden jóérzésű ember, aki rendet,
: kalandmentes külpolitikát akar.
:z, jóakaróimhoz. Szeretettel hivom őket, csat=
Én becsületes iparkodással szolgáltam minden
ért, küzdöttem a panamák ellen és segítettem
tehát a főváros közönségétől, hogy segítsen

és bizalom fűz hozzám: **ne irjon alá senki=**
em jönnek olyan ajánlási ivvel, melyen
epel.
)rsdöntő választások előestéjén

Payr Hugó.

Pöstyéni szent
János lovagok
egyhori temploma

A szentségfülke tö-
vedéke I. Károly ki-
rály alakjával
Repr.

Magy. Művelődéstört
I. 145. l.

udapest székesfővá

Dercsényi De

rnak

Központi borítékok 15. sz. mintáj

Pöschl Gyula

épitész

szül. 1856 szept. 30.

Selmecbánya

lánd

Fleischer Béés 77. l.

Pöschl Julius

geb. Schemnitz ~~1886~~.
56 éves vagy 1856-ban
született. nem tudok
ki világosan.

1879-80.

Bécsi akadémia
könyvtár

Körmöcbánya V. 163.

Pöschl Jakab

Györbö, 1817

kárd

Fleischer Becs 77 l

MD4

Pásel (szobrász)

Olvasó leányok c. szobrát a fővárosi bronzba öntetti, és még ebben az évben (1927.) közterületen felállíttatja.

– Ts.: Budapesti új szobrokkal, emléktáblákkal és városkutakkal díszítik.
Városi Szemle, Bp. 1927. 942 l

Pösell József

órás 1820-1895

lásd

Horv Szombórás

Vasi Szemle

1935. 155. l.
156 l.

gyűjt

j. 55

Kunstdenkmäler

Die — der Provinz Brandenburg

l. „Brandenburg" alatt

Pösell Mihály

órás 1806-7.

lásd

Horv Szombórás

Vasi Szemle

1935. 154. l.

I. 1.— 150. ll., 10 képes tábla, 1 hangjegymelléklet

Pest

G. Emich

1854

MDK

Pössenbacher Gallus kőmives

részt vett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Művért 1957.VI.évf.4.sz.299.l.

Bartalan Vilmos

Az óbuda-kiscelli trinitárius kolostor és templom. Bp 1942. 8° pp. 88. 21 képpel

Gerevich diss. 74

Pösinger

festő

a XVIII. sz. elején hár-
tulajdonos a budai
Várban

Rupp Jakab: Buda-
Pest és környékének hely-
rajzi története. Pest
1868-98-l.

Elnök a maga és előadó nevéb
hálásan köszöni az üdvözlést
Az elnökség foglalkozott a M
50-éves jubileumának kérdésé
de a viszonyok nem kedveztek
nek s azért maradt el a jub
megünneplése.

Több tárgy ne

K.m.f.

Hitelesitik :

..... elnök.

Pösinger

budai festő.

Rupp BP 98. l.

Römer Flóris hagy. XXV. cs.

PÖSSMERTER, Thomas Römmer

1639 Porsany

An 1997/1-3. 228.

JEGYZETEK

Pöstelberg, Johann

Pöstelberg Johann Moritz von und zu, der die neue Festung Leopoldstadt künstlich in Holz ausgeschnitten, erhält 1666 dafür 315 fl. –

Arch. österr. Gesch. Quellen V. 750 (Schlager)

Herzog

"

"

"

"

"

"

"

Kaczat.

" Jeljóró

Szószék-mellvéd.

Festett pad.

...tély. Terem

"

"